ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು : ಒಂದು ತೌಲನಿಕ ಅಧ್ಯಯನ

ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ. ಪದವಿಗಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದ

ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ

ಸಂಶೋಧಕರು

ಲಕ್ಷ್ಮಿನರಸಮ್ಮ

ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು

ಡಾ|| ಎಂ.ಕೆ. ರುಕ್ಮಿಣಿ

ಕನ್ನಡ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ
ಲಾಲ್‌ಬಹದ್ದೂರ್ ಶಾಸ್ತ್ರಿ ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು,
ಆರ್.ಟಿ.ನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರ
ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು

೨೦೦೦

ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು : ಒಂದು ತೌಲನಿಕ ಅಧ್ಯಯನ

ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ. ಪದವಿಗಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದ

ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ

ಸಂಶೋಧಕರು

ಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಮ್ಮ

ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು

ಡಾ. ಎಂ.ಕೆ. ರುಕ್ಮಿಣಿ

ಕನ್ನಡ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು

ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ

ಲಾಲ್‌ಬಹದ್ದೂರ್ ಶಾಸ್ತ್ರಿ ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು,

ಆರ್.ಟಿ.ನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರ

ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು

೨೦೧೦

ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರ

''ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು : ಒಂದು ತೌಲನಿಕ ಅಧ್ಯಯನ'' ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯುಳ್ಳ ಈ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ. ಪದವಿಗಾಗಿ ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಲು ಡಾ. ಎಂ.ಕೆ.ರುಕ್ಮಿಣಿ ಅವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಈ ಮೊದಲು ಯಾವುದೇ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಯಾವುದೇ ಪದವಿಗಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಈ ಮೂಲಕ ದೃಢೀಕರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ದಿನಾಂಕ : 27-12-2010
ಸ್ಥಳ : ಬೆಂಗಳೂರು

ಸಂಶೋಧಕರು
(ಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಮ್ಮ)

ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ

ಶ್ರೀಮತಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಮ್ಮ ಇವರು **''ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು: ಒಂದು ತೌಲನಿಕ ಅಧ್ಯಯನ''** ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯ ಈ ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ. ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ನನ್ನ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ. ಪದವಿಗಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಈ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಈ ಮೊದಲು ಬೇರೆ ಯಾವುದೇ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಯಾವುದೇ ಪದವಿಗಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಈ ಮೂಲಕ ಪ್ರಮಾಣಿಕರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ದಿನಾಂಕ : 27-12-10
ಸ್ಥಳ : ಬೆಂಗಳೂರು

M.K. Rukmini.
ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು
(ಡಾ. ಎಂ. ಕೆ. ರುಕ್ಮಿಣಿ)

ಡಾ|| ಎಂ.ಕೆ. ರುಕ್ಮಿಣಿ, ಎಂ.ಎ., ಪಿಎಚ್.ಡಿ.
[illegible]ಪ್ಯಾಸಕರು, ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು
[illegible] ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು
[illegible] ಮುಖ್ಯರಸ್ತೆ, ಆರ್.ಟಿ. ನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು-32

[illegible stamp]

ನೆರವಾದವರ ನೆನಪು

ಬಡತನದ ಬೇಗೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ವಿದ್ಯಾರ್ಜನೆಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಿ ನನ್ನನ್ನು ಪೋಷಣೆ ಮಾಡಿದ ನನ್ನ ತಂದೆ ಟಿ.ಎನ್. ಪದ್ಮನಾಭಯ್ಯ, ತಾಯಿ ಮುನಿವೆಂಕಟಮ್ಮ ಇವರನ್ನು ಪ್ರಪ್ರಥಮವಾಗಿ ನೆನೆಯುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ಜೀವನಾಡಿ ಎನಿಸಿರುವ ನನ್ನ ಪತಿ ಎನ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ್, ಅತ್ತೆಯವರಾದ ಕೃಷ್ಣವೇಣಿ ಹಾಗೂ ನನ್ನ ಸಹೋದರರಾದ ಶ್ರೀಮತಿ ಲೀಲಾ ಅನಂತು, ಚಂದ್ರು, ನಾರಾಯಣ, ಯೋಗೀಶ ಇವರೆಲ್ಲರನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ಮುದ್ದು ಕಂದ ಸಿ. ರೂಪೇಶ್‌ನನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತಾ.......

ನನ್ನ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರಾದ ಡಾ|| ಎಂ.ಕೆ. ರುಕ್ಮಿಣಿ ಅವರ ಒಲುಮೆ, ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ, ಸಲಹೆಗಳು ನನ್ನನ್ನು ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ. ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಬರೆಯುವಂತೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿದವು. ನನ್ನ ಎಲ್ಲಾ ಆಗು-ಹೋಗುಗಳಿಗೆ ಬೆನ್ನೆಲುಬಾಗಿ ನಿಂತು, ಸಂಶೋಧನೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣಕರ್ತರೂ, ನನ್ನ ಪರಮ ಪೂಜ್ಯ ಗುರುಗಳೂ ಆದ ಡಾ. ಎಂ.ಕೆ.ರುಕ್ಮಿಣಿ ಅವರಿಗೆ ಗೌರವದಿಂದ ಅನಂತಾನಂತವಾಗಿ ವಂದಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರದ ನಿರ್ದೇಶಕರಾಗಿದ್ದ, ಪ್ರಸ್ತುತವಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ನಿರ್ದೇಶಕರು ಆಗಿರುವ, ನನ್ನ ಪರಮಪೂಜ್ಯ ಗುರುಗಳೂ ಆಗಿರುವ ಡಾ. ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯ ಅವರ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಹಕಾರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಿಂದ ಸಂಶೋಧನೆ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಅವರಿಗೆ ನನ್ನ ತುಂಬು ಹೃದಯದ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು. ಪ್ರಸ್ತುತ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರದ ನಿರ್ದೇಶಕರೂ, ನನ್ನ ಆತ್ಮೀಯ ಗುರುಗಳೂ ಆಗಿರುವ ಸಲಹೆ ನೆರವುಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ ಡಾ. ಬಿ. ಗಂಗಾಧರ್ ಅವರಿಗೆ ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕ ವಂದನೆಗಳು. ನನ್ನ ನಲ್ಮೆಯ ಗುರುಗಳಾದ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಗಳನ್ನು ನೀಡಿರುವ ಡಾ. ವಿದ್ಯಾಶಂಕರ್, ಪ್ರೊ ಕಿ.ರಂ. ನಾಗರಾಜು, ಡಾ. ಬಸವರಾಜು ಕಲ್ಗುಡಿ, ಡಾ. ರಾಜಪ್ಪ ದಳವಾಯಿ, ಡಾ. ಸುಮಿತ್ರ ಹಾಗೂ ಡಾ. ಡಿ.ಕೆ. ಚಿತ್ತಯ್ಯ ಪೂಜಾರ್ ಇವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಆತ್ಮೀಯ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

ನನಗೆ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ ಡಾ. ಬೀಚನಹಳ್ಳಿ ಕರೀಗೌಡ, ಶ್ರೀಮತಿ ರಮಾಕುಮಾರಿ ಸಿದ್ದಲಿಂಗಯ್ಯ, ಹಾಗೂ ಹೇಮಂತ್‌ರಾವ್ ಅವರನ್ನು ವಂದಿಸುತ್ತೇನೆ.

ನನ್ನ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಿದ ಪ್ರೊ ಜಿ. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಅವರನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾ ಕೃತಜ್ಞಳಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ಗುರುಗಳಾದ ಪ್ರೊ. ಯು.ಜಿ. ತಿಮ್ಮಯ್ಯ, ಪ್ರೊ. ಸಿ.ಕೆ. ಜಗದೀಶ್, ಪ್ರೊ. ಕೆ.ವಿ. ವೆಂಕಟೇಶ್, ಪ್ರೊ. ರಾಜಾರೆಡ್ಡಿ ಅವರನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತಾ ಅಲಮೇಲಮ್ಮ ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ, ಗಂಗಾಧರ್, ಪದ್ಮ ವೇಣುಗೋಪಾಲ್, ರಾಣಿ ಮೋಹನ್‌ಕುಮಾರ್, ಮಾಲಾ ಮಂಜುನಾಥ್, ಸೋಮಣ್ಣ, ರಮೇಶ್, ವೆಂಕಟೇಶ್, ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಅರಳಹಳ್ಳಿ, ಶಂಕರ್, ಸುರೇಶ್, ತ್ರಿವೇಣಿ, ಭದ್ರಮ್ಮ, ವಿಜಿ, ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ, ನರಸಿಂಹಮೂರ್ತಿ, ವೀರೇಂದ್ರ, ಮುದ್ದುರಾಜ್, ಸಿದ್ದರಾಜು, ಶ್ರೀನಿವಾಸುಲು, ಹೆಚ್.ಎಸ್. ಸವಿತ ಶಶಿಧರ್, ಮಾಲಾ, ನಾಗಮಣಿ, ವಾಣಿಶ್ರೀ ಅನಿತ, ರೇಣುಕಾ, ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣಾಚಾರ್, ಧನಲಕ್ಷ್ಮಿ, ಕಲ್ಪನ, ವಿಜಯ, ಭಾಗ್ಯ, ಪವಿತ್ರ, ಕವಿತಾ, ಮಣಿ, ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರದ ರಮೇಶ್, ಶ್ರೀಮತಿ ಮತ್ತು ಶಿವಲಿಂಗಯ್ಯ, ಸುನಂದ, ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ. ವಿಭಾಗದ ರಾಜಶೇಖರ್ ಇವರೆಲ್ಲರೂ ನನಗೆ ನೀಡಿದ ಸಹಕಾರಕ್ಕೆ ಹೃದಯಪೂರ್ವಕ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು. ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದ ಲಿಪಿಜೋಡಣೆ ಮಾಡಿದ ಶಿವಕೃಪ ಎಂಟರ್‌ಪ್ರೈಸಸ್ ರವಿಭಟ್, ಉಮೇಶ್, ಜೀವನ್ ಅವರಿಗೆ ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕ ವಂದನೆಗಳು.

ಲಕ್ಷ್ಮಿನರಸಮ್ಮ

ಸಂಶೋಧಕರು

ಪರಿವಿಡಿ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೧

ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪ್ತಿ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೧

ಅಧ್ಯಯನ ಉದ್ದೇಶ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪ್ತಿ

ಹಳ್ಳಿ ಬದುಕಿನ ಅವಿದ್ಯಾವಂತರಿಂದ ಮೌಖಿಕವಾಗಿ ಒಡಮೂಡಿರುವ 'ಜನಪದ ಕಥೆ', 'ಜನಪದ ಗಾದೆ', 'ಜನಪದ ಹಾಡು', 'ಜನಪದ ಒಗಟು', 'ಜನಪದ ಯಕ್ಷಗಾನ', 'ಜನಪದ ಲಾವಣಿ', 'ಜನಪದ ವೈದ್ಯ' ಹಾಗೂ 'ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯ' ಎಂಬ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಕಾರಗಳಿದ್ದು, 'ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯ'ವು ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಷಯವಾಗಿದ್ದು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿದೆ. ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಿದ್ದು, ಅವುಗಳ ಕರ್ತೃಗಳು ಜನಪದರೇ ಆಗಿರುತ್ತಾರೆ. 'ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರಕಾವ್ಯ', 'ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಕಾವ್ಯ', 'ಜುಂಜಪ್ಪಕಾವ್ಯ' ಹಾಗೂ ಮೈಲಾರಲಿಂಗನಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಂಜೆತನ, ಸಂತಾನಭಾಗ್ಯ, ಪಾತಿವ್ರತೆ, ಪ್ರತಿಭಟನೆ, ಭಿಕ್ಷಾಟನೆ, ದನಕುರಿಗಳ ಅವಲಂಬನೆ, ದುಷ್ಟಶಿಕ್ಷೆ - ಶಿಷ್ಟರಕ್ಷೆ ಹಾಗೂ ಒಕ್ಕಲುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಇಂತಹವುಗಳನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ವಿಭಿನ್ನತೆ, ಸಾಮ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ತೌಲನಿಕವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವುದು ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು ಈವತ್ತಿಗೂ ಕೂಡ ತನ್ನ ಜೀವಂತಿಕೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದಾಗಿದೆ.

ಈ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳ ನಾಯಕರು ಸಾಮಾನ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಂತೆ ಕಂಡುಬಂದರೂ ಕೂಡ ಅವರು ಸಮಾಜದ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಮುಂದಾಗಿರುವುದು ಗೋಚರವಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿನ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರಥಮ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಬಂಜೆತನವಿದ್ದರೆ ಬದುಕುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿತ ಕಾವ್ಯದ ನಾಯಕರು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಬಂಜೆತನವನ್ನು ನೀಗಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮಕ್ಕಳ ಸಂತಾನವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯ-ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮ್ಯತೆ, ವಿಭಿನ್ನತೆಗಳು ಇರುವುದು ಸತ್ಯವೆನಿಸಿದೆ. ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರು ತಮ್ಮ ಪಾತಿವ್ರತೆಗಾಗಿ ಹವಣಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ನಾಯಕರು ಅವರಿಗೆ ನೆರವಾಗುತ್ತಾರೆ. ಭಿಕ್ಷಾಟನೆ ಮೂಲಕ ಸಮಷ್ಠೀ ಭಾವನೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ತೊಡಕುಗಳನ್ನು ತೊಡೆದುಹಾಕುವುದರಲ್ಲಿ ನಾಯಕರು ಮಗ್ನರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ದನಕುರಿಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯೊಂದಿಗೆ ಅವರ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಸಾರುವುದು, ದುಷ್ಟರನ್ನು ಸದೆಬಡಿದು ಶಿಷ್ಟರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಮನೋಧರ್ಮವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ನಾಯಕರು ಅದರ ಪರಿಪಾಲನೆಗೆ ಮುಂದಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕಾವ್ಯದ ನಾಯಕರು ಒಕ್ಕಲುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದರೊಂದಿಗೆ ಒಂದು ಕಡೆ ನೆಲೆ ನಿಲ್ಲುವುದು, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ನಡೆಸುವ ಅಲೆದಾಟ ಮತ್ತು

ಒಕ್ಕಲುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ತವಕ - ಈ ಎಲ್ಲಾ ಅಂಶಗಳು ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿರುವುದು ಅಕ್ಷರಶಃ ನಿಜವಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡದ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಲಾದ ವಿಚಾರಗಳು, ಅಂಶಗಳು ಕೆಲವು ಕಥಾ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮ್ಯತೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದರೆ, ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ವಿಭಿನ್ನತೆಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡಿರುತ್ತವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳು, ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಮನೋಧರ್ಮಗಳು ಕಾರಣವಾಗಿವೆ. ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ಕಥಾ ಸಂದರ್ಭಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ತೌಲನಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದು ನನ್ನ ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.

ಜಾನಪದ ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪಿಯಾದದ್ದು. ಹಳ್ಳಿ ಸಂಪರ್ಕ ಇರುವ ಕಡೆಯಲೆಲ್ಲ ಜನಪದ ಕ್ಷೇತ್ರ ಇರಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ನಮ್ಮ ಭಾರತೀಯ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು ಇರುವಂತೆ ಜಗತ್ತಿನಾದ್ಯಂತ ಆಯಾ ಭಾಷೆಗಳ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು ಸೃಷ್ಠಿಯಾಗಿವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತೆ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

೧) ಆಫ್ರಿಕಾದ 'ಸೋನ್‌ಜಾರ್'
೨) ಟಿಬೆಟಿನ್-ಮಂಗೋಲಿಯನ್‌ನ 'ಕಿಂಗ್‌ಗೆಟರ್'
೩) ಅರಾಬಿಕ್‌ನ 'ಅಂತರ್'
೪) ಕಿರ್ಗೀಜ್‌ನ 'ಮನಸ್'
೫) ಫಿನಿಷ್‌ನ 'ಕಾಲೆವಾಲ', ಮಾಲಿ'
೬) ಮೊಹಾವೆಯ 'ಮೊಹಾವೆ ಮಹಾಕಾವ್ಯ'
೭) ಐನು, ಜಪಾನ್ 'ಕೋಟನ್ ಉಟುನ್ನೈ'
೮) ಬೇಬಿಲೋನಿಯನ್‌ನ 'ಗಿಲ್ಗಮೇಶ್'
೯) ಇಂಗ್ಲೀಷ್‌ನ 'ಬೆವುಲ್ಫ್'
೧೦) ಜರ್ಮನ್‌ನ 'ದೈಬ್‌ಲುಂಗ್ ನೆಡರ್' ಇತ್ಯಾದಿಗಳು.

ಇಂತಹವುಗಳಲ್ಲಿ 'ಗಿಲ್ಗಮೆಶ್' ಮಹಾಕಾವ್ಯವು ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಥಮ ಮಹಾಕಾವ್ಯವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ೧೯ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಜರ್ಮನಿಯವರಿಂದ ಮೌಖಿಕವಾಗಿ ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದ್ದವು ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಭಾರತೀಯರಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯರಿಂದಲೇ ಸ್ವೀಕೃತವಾದವು. ಗಿಲ್ಗಮೇಶ್, ಕಾಲೆವಾಲ ಕೃತಿಗಳಿಂದ ಭಾರತೀಯರು

ಪ್ರಭಾವ ಹೊಂದಿ ಜಾನಪದವನ್ನು ಉಳಿಸಲು ಅಧ್ಯಯನಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲಿಗೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಹಲಸಂಗಿ ಗೆಳೆಯರು ೧೯೩೧ರಲ್ಲಿ 'ಗರತಿಯ ಹಾಡು' ಸಂಕಲವನ್ನು ಹೊರತಂದರು. ಅರ್ಚಕ ರಂಗಸ್ವಾಮಿ, ಕರೀಮ್‌ಖಾನ್, ಮತಿಘಟ್ಟ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಮೊದಲಾದವರು ಪ್ರಮುಖ ಜಾನಪದ ತಜ್ಞರೆನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಐವತ್ತರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪಠ್ಯಕ್ರಮವಾಗಿ ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾಯಿತು. ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಡಾ. ಬಿ.ಎಸ್. ಗದ್ದಗಿಮಠ ಅವರು ನಡೆಸಿದ ಜನಪದ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕಾಗಿ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲಿಗೆ ಡಾಕ್ಟರೇಟ್ ಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡರು. ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಜೀ.ಶಂ ಪರಮಶಿವಯ್ಯ ಅವರು ವೃತ್ತಿ ಗಾಯಕರ ಮುಖಾಂತರ ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ, ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಎಂಬ ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಪ್ರಕಟಣೆ ಮಾಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ಅಸಾಧಾರಣ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿದರು. ಜೀ.ಶಂ. ಪರಮಶಿವಯ್ಯನವರು 'ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳು' ಎಂಬ ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ. ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ರಚಿಸಿ, ಜಾನಪದ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಅಪಾರವಾದ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ನೀಡಿದರು. ಡಾ ಬಿ.ಎ. ವಿವೇಕ ರೈ ಮತ್ತು ಚಿನ್ನಪ್ಪ ಗೌಡರು ಜಂಟಿಯಾಗಿ ತುಳುವಿನ 'ಸಿರಿಪಾಡ್ದನ' ಕೃತಿಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದರು.

ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ನಡೆದಿರುವ ಅಧ್ಯಯನಗಳು :

ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳ ಅಧ್ಯಯನಗಳಿಗೆ ಸುಮಾರು ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಇತಿಹಾಸವಿದೆ. ಮೊದಲು ರಚಿತವಾದ ಮತಿಘಟ್ಟ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಅವರ 'ಏಳುಕೊಳ್ಳದ ಎಲ್ಲಮ್ಮ' ಎಂಬ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಸವದತ್ತಿ ಎಲ್ಲಮ್ಮನನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಹಲವು ವಿಚಾರಗಳಿವೆ. ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲಿಗೆ ಜನಪದಕಾವ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ. ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಮಂಡಿಸಿದವರು ಡಾ.ಜೀ.ಶಂ. ಪರಮಶಿವಯ್ಯನವರು. ಇವರ ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ. ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವಾದ 'ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಪ್ರಕಾರಗಳು' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಮಾದೇಶ್ವರ, ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ, ಜುಂಜಪ್ಪ, ಮೈಲಾರಲಿಂಗ, ಎಲ್ಲಮ್ಮ ಎಂಬ ನಾಯಕ-ನಾಯಕಿಯರ ಬಗೆಗಿನ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಹಲವು ಪಠ್ಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ನಂತರ ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ. ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನು ನಡೆದಸಿದವರೆಂದರೆ ತೀ.ನಂ.ಶಂಕರನಾರಾಯಣರವರು. ಅವರು ಕಾಡುಗೆಲ್ಲರ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಜುಂಜಪ್ಪನ ಪುರಣಾಧಾರಗಳಿಂದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ 'ಕಾಡುಗೊಲ್ಲರ ನಂಬಿಕೆ ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು' ಎಂಬ

ವಿಷಯದಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಾಪ್ರಂಬಧವನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಎತ್ತಪ್ಪ, ಕಾಟುಮುಲಿಂಗರ ಮೊದಲಾದವರ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಐತಿಹಾಸಿಕ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಜೀ. ಶಂ. ಪ ಅವರು ಪಿ. ಕೆ. ರಾಜಶೇಖರ ಅವರ 'ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದ ಎರಡು 'ಸಂಪುಟ'ಕ್ಕೆ ಮುನ್ನುಡಿ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಜೀ. ಶಂ. ಪ ಮತ್ತು ಪಿ. ಕೆ. ಆರ್ ರವರ ಸಾಧನೆಗಳಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು ಹಲವು ಅನ್ವೇಷಣೆಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾದವು. ಪಿ. ಕೆ. ರಾಜಶೇಖರ್ ಮತ್ತು ರಾಗೌ ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಸೇರಿಕೊಂಡು 'ಬಸವ ಪುರಾಣ', 'ಜನಪದ ರಾಮಾಯಣ', 'ಜನಪದ ಮಹಾಭಾರತ' ಎಂಬ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದರು. ನಂತರದಲ್ಲಿ ಎಂ. ಎ. ನೇಗಿನಹಾಳ, ಚಕ್ಕರೆ ಶಿವಶಂಕರ್‌ರವರು 'ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಕಾವ್ಯ'ವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದರು. ಇವರೆಲ್ಲರ ಶ್ರಮದಿಂದ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ನಡೆದಿವೆ.

ಬಿ. ಎಸ್. ಸ್ವಾಮಿ ಅವರು ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರನನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ 'ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ:ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ' ಎಂಬ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೃತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದು ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಪೂರ್ಣ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ ಕೀರ್ತಿ ಬಿ. ಎಸ್. ಸ್ವಾಮಿ ಅವರಿಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಮಾದೇಶ್ವರನ ಐತಿಹಾಸಿಕ ವಿಚಾರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ, ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಎಂಬ ನಾಯಕರಿಬ್ಬರ ನಡುವೆ ತೌಲನಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಮಂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪಿ. ಬಿ. ಶಿವಣ್ಣರು ಎತ್ತಪ್ಪ, ಜುಂಜಪ್ಪರ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು, ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ತುಲಾನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಅಧ್ಯಯನವೇ 'ಕಾಡುಗೊಲ್ಲರ ಇಬ್ಬರು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೀರರು' ಎಂಬ ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ. ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವಾಗಿದೆ. ಎಂ. ಎನ್. ವೆಂಕಟೇಶ್ ಅವರು 'ಮೈಲಾರದ ಜಾತ್ರೆಗಳು ಪ್ರದರ್ಶಾನಾತ್ಮಾಕ ಅಧ್ಯಯನ' ಎಂಬ ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ. ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಕಾವ್ಯದ ಸ್ವರೂಪಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ತೀ. ನಂ. ಶಂಕರನಾರಾಯಣ ಅವರು ೧೯೯೮ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ 'ಕರ್ನಾಟಕ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು' ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ೧೯೯೬ರಲ್ಲಿ ನಡೆದ 'ಜಾನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು' ಎಂಬ ವಿಚಾರ ಸಂಕಿರಣದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದ ವಿದ್ವಾಂಸರ ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ಪ್ರಬಂಧಗಳಿವೆ. ಈ ಪ್ರಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಸ್ವರೂಪ, ಮಾದೇಶ್ವರ, ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ, ಮೈಲಾರಲಿಂಗ ಹಾಗೂ ಜುಂಜಪ್ಪ ಕಾವ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸ್ಥೂಲವಾದ ವಿಚಾರಗಳಿವೆ. ಈ ಕೃತಿಯು ಸಂಶೋಧನಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಪುಸ್ತಕವಾಗಿದೆ. ಹಂಪಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಭಾಗಗಳು ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿರುವುದರಿಂದ ಪ್ರೊ. ಹಿ.ಚಿ. ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ, ಕೆ. ಎಂ. ಮೈತ್ರಿ,

ಡಾ. ಕೇಶವನ್‌ಪ್ರಸಾದ್, ಡಾ. ಗಂಗಾಧರ್ ದೈವಜ್ಞ, ಡಾ. ಮಂಜುನಾಥ ಬೇವಿನಕಟ್ಟಿ, ಎಚ್. ಬಿ. ನಾಗೇಶ್, ಸ. ಚಿ. ರಮೇಶ್, ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ, ವೆಂಕಟೇಶ್ ಇಂದ್ವಾಡಿ, ಡಾ. ಚೆಲುವರಾಜು ಮೊದಲಾದ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಂದ ಹಲವು ಕೃತಿಗಳು ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ. ಅವು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ 'ಕುಮಾರರಾಮ ಮತ್ತು ಕೃಷ್ಣಗೊಲ್ಲರ ಕಾವ್ಯ', 'ಸ್ವಾಸಿ ಚಿನ್ನಮ್ಮನ ಕಾವ್ಯ', ಮಾಳಿಂಗರಾಯನ ಕಾವ್ಯ, 'ಕಾಳಿಂಗರಾಯನ ಕಾವ್ಯ' 'ಜಗಳೂರು ಪಾಪನಾಯಕ ಕಾವ್ಯ', ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ - ಬುಡಕಟ್ಟುಕಾವ್ಯ ಮಾಲೆ', 'ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ - ಬುಡಕಟ್ಟುಕಾವ್ಯಮಾಲೆ', 'ಜುಂಜಪ್ಪ - ಬುಡಕಟ್ಟುಕಾವ್ಯಮಾಲೆ' ಹಾಗೂ 'ಮೈಲಾರಲಿಂಗ - ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾವ್ಯಮಾಲೆಗಳಾಗಿವೆ. ಇವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಮುಂದಿನ ಸಂಶೋಧನ ಅಧ್ಯಯನಗಳಿಗೆ ಆಕರಗಳಾಗಿವೆ ಎನ್ನಲಾಗಿದೆ. ೧೯೯೯ರಲ್ಲಿ 'ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ಮತ್ತು ಶೈವಪ್ರತಿಭೆ' ಎಂಬ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಡಿ. ಆರ್. ನಾಗರಾಜ್ ಅವರು ಶೂನ್ಯ ಸಂಪಾದನೆಗಳು ಮತ್ತು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಅಂತರ್‌ಪಠ್ಯಗಳ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ತೌಲನಿಕ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಡಾ. ವೀರಣ್ಣದಂಡೆ ಅವರು 'ಜನಪದಹಾಲುಮತ ಮಹಾಕಾವ್ಯ'ವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಜಾನಪದ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಉತ್ತಮ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಸಿ. ಎನ್. ರಾಮಚಂದ್ರನ್ ಅವರ 'ಹೊಸ ಮಡಿಯಮೇಲೆ' ಎಂಬ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಜಗತ್ತಿನಾದ್ಯಂತ ಇರುವ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯಿದ್ದು, ಕರ್ನಾಟಕದ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವಿಚಾರಸಂಕಿರಣ, ಪತ್ರಿಕೆಗಳು, ನಿಯತಕಾಲಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ವಾಂಸರುಗಳಾದ ಕಿ. ರಂ. ನಾಗರಾಜು, ಸಂಧ್ಯಾರೆಡ್ಡಿ, ಕೆ. ಆರ್. ಅಂಬಳಿಕೆ ಹಿರಿಯಣ್ಣ, ಹಿ. ಶಿ. ರಾಮಚಂದ್ರೇಗೌಡ, ಎ. ವಿ. ನಾವಡ ಮೊದಲಾದವರ ಲೇಖನಗಳು ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿವೆ.

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಿರುವುದರಿಂದ ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ. ಅಧ್ಯಯನದ ಸಲುವಾಗಿ ಹಂಪಿ ವಿಶ್ವ ವಿದ್ಯಾಲಯವು ಪ್ರಕಟಣೆ ಮಾಡಿರುವ ಸುಮಾರು ಹದಿನೈದು ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಆ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು ಯಾವುವೆಂದರೆ ಡಾ. ಕೇಶವನ್‌ಪ್ರಸಾದ್ ಅವರ ಸಂಪಾದಿತ ಕೃತಿಯಾದ 'ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ - ಬುಡಕಟ್ಟುಕಾವ್ಯಮಾಲೆ', ಪ್ರೊ. ಹಿ.ಚಿ. ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ ಅವರ 'ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ -ಬುಡಕಟ್ಟುಕಾವ್ಯಮಾಲೆ', ಡಾ. ಚಲುವರಾಜು ಅವರ 'ಜುಂಜಪ್ಪ-ಬುಡಕಟ್ಟುಕಾವ್ಯಮಾಲೆ' ಹಾಗೂ ಡಾ. ಮಂಜುನಾಥ ಬೇವಿನಕಟ್ಟಿ ಅವರ 'ಮೈಲಾರ ಲಿಂಗನಕಾವ್ಯ - ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನದಪ ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ' ಎಂಬ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಾಗಿವೆ. ಇವುಗಳ ಆಧಾರಗಳಿಂದ ಕಾವ್ಯಗಳ ನಡುವಿನ ಅಂತರ್ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ತುಲಾನ್ಮಾತಕವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ನನ್ನ ಇತಿಮಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಕೆಲವು ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಮಂಡಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಕೆಲವು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಶಿಷ್ಟ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿನ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಫ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ - ೨

ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಸ್ವರೂಪ

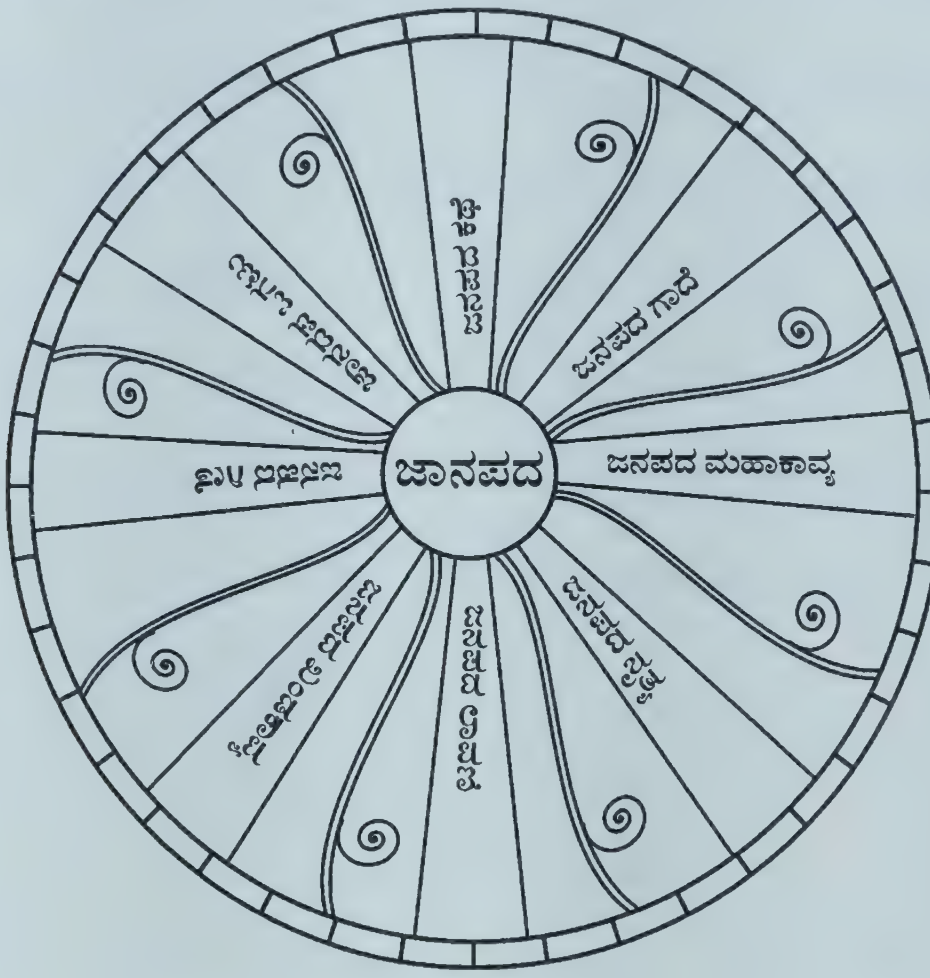
ಅಧ್ಯಾಯ - ೨

ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಸ್ವರೂಪ

'ಜಾನಪದ ಪರಂಪರೆ'ಯೂ ಆದಿ ಮಾನವನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಜೀವಂತವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ಭಾವಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹೆಸರೇ ಸೂಚಿಸುವಂತೆ 'ಜಾನಪದ'ವು ಜನರ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಹೊರಡಿದ 'ಮಾತು' ಇಲ್ಲವೇ 'ಪದ'ವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಜನಪದರು ತಮ್ಮ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡುಕೊಂಡ ಆಚಾರ-ವಿಚಾರಗಳು, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು, ಕಸುಬುಗಳು, ತತ್ವಪದಗಳು, ಕಾವ್ಯ ಕಲೆಗಳನ್ನು ಆಡುಭಾಷೆಯ ಮುಖಾಂತರ ವ್ಯಕ್ತ ಪಡಿಸಿದರು. ಮುಗ್ದರೆನಿಸಿದ ಹಳ್ಳಿ ಜನರು ತಮಗನಿಸಿದಂತೆ ಕಥನಗೀತೆ, ಗಾದೆ, ಕಥೆ, ಕಾವ್ಯ, ಮಹಾಕಾವ್ಯ, ಒಗಟು, ಲಾವಣಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದರೊಂದಿಗೆ ತಮ್ಮ ಜಾಣ್ಮೆ, ಬುದ್ದಿವಂತಿಕೆಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ಜಾನಪದದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಕಾರಣಕರ್ತರಾದರು. ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಜನಪದರ ಒಟ್ಟು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಿವಿಧ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿ ಬೆಳೆಸುವ ಕಾರಣದಿಂದ 'ಜನಪದ ಕಲೆ', 'ಜನಪದ ಲಾವಣಿ; 'ಜನಪದ ಒಗಟು', 'ಜನಪದ ಕಥೆ', 'ಜನಪದ ನೃತ್ಯ', 'ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯ', 'ಜನಪದ ಗೀತೆ, ಎಂಬ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ನೋಡುವ, ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ದೃಷ್ಠಿಕೋನಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಹೀಗೆ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರ ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಜನಿಸಿದ ವಿವಿಧ ಚಲನ ವಲನಗಳೇ 'ಜಾನಪದ' ಎಂದಾಗಿ ಮಾನ್ಯವಾಯಿತು. ಜಾನಪದವು 'ಮಾನವ ಮತ್ತು ಅವನ ವರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಭಾಗವೇ ಜಾನಪದ; ಅದು ಒಂದು ಜನವರ್ಗದ ಸಮಸ್ತ ಬದುಕಿನ ಇತಿಹಾಸವೂ''[೧] ಆಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು ಸೂಕ್ತವೆನಿಸಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಜಾನಪದ ಜೀವಂತಿಕೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡ ಶ್ರೀಮಂತ ಕ್ಷೇತ್ರವಾಗಿದೆ.

'ಜಾನಪದ' ಎಂಬ ಪದ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಚಾಲ್ತಿಯಾಗುವ ಮೊದಲು ಯೂರೋಪಿನಲ್ಲಿ ಹರ್ಡರ್ ಎಂಬಾತನಿಂದ 'ಊಟ್ಸು' ಎಂಬ ಶಬ್ದದಿಂದ ಸೃಷ್ಠಿಯಾಯಿತು. ವಿದ್ವಾಂಸನಾದ ವಿಲಿಯಂ ಜಾನ್ ಥಾಮ್ಸ್ ೧೮೪೬ರಲ್ಲಿ 'ದಿ ಅಥೇನಿಯಂ' ಎಂಬ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಅರ್ಥ ಬದ್ಧವಾದ ಪದವನ್ನು ಹುಟ್ಟು ಹಾಕಿದನು. ಅಂದಿನಿಂದ 'ಫೋಕ್‌ಲೋರ್' ಪದವು ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿ ವಿಶೇಷ ಕ್ಷೇತ್ರವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಗೊಂಡಿತು. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲೂ 'ಫೋಕ್‌ಲೋರ್' ಪದವೇ ಖ್ಯಾತಿಗೊಂಡು ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. 'ಫೋಕ್‌ಲೋರ್' ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ ಹಾ.ಮಾ. ನಾಯಕ ಅವರು 'ಫೋಕ್‌ಲೋರ್' ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ಸಂವಾದಿಯಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಪದವನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನ ಪಟ್ಟರು. ಅಂದು ಅವರು ರೂಪಿಸಿದ

ಪದವೇ 'ಜಾನಪದ'. ಈ ಪದದ ಸೃಷ್ಠಿಗೆ ಅವರು ಅರಿತ ಮುಖ್ಯ ವಿಚಾರವೆಂದರೆ ಫೋಕ್‌ಲೋರ್ ಒಂದು ಜನತೆಯ ಗ್ರಂಥವಲ್ಲದ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಮೊತ್ತ; ಹಾಗೂ ಅದನ್ನು ಕುರಿತ ವಿಜ್ಞಾನ''.[2] ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಜಾನಪದವು ಆಚರಣೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ ಎಂಬುದು ವ್ಯಕ್ತಗೊಂಡಿದೆ. 'ಜಾನಪದ'ವನ್ನು ಒಂದು ಬಂಡಿಯ ಚಕ್ರಕ್ಕೆ (ಗಾಲಿ) ಹೋಲಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಡೀ ಚಕ್ರವು 'ಜಾನಪದ'ವಾದರೆ, ಆ ಚಕ್ರದ ಒಂದೊಂದು ಸರಳು ಒಂದೊಂದು ಜನಪದ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆ ವಿವಿಧ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಚಿತ್ರದ ಮೂಲಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಪಡಿಸಲು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತೇನೆ.

'ಮಹಾಕಾವ್ಯವನ್ನು' ಸರಳವಾಗಿ ಅರ್ಥೈಸುವುದಾದರೆ ಅದೊಂದು ಕಥಾತ್ಮಕ ಕಾವ್ಯಗುಚ್ಛ. ಅಂದರೆ ಬಹಳ ದೀರ್ಘವಾದ ನಿರರ್ಗಳವಾದ ಕಾವ್ಯಭಾಗಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಕಾವ್ಯ ಸಮೂಹ ಎಂದು ತಿಳಿಯಲಾಗಿದೆ. ಮಹಾಕಾವ್ಯವು ಸಾಕಷ್ಟು ಸುದೀರ್ಘವಾದ ಕಥನಕಾವ್ಯ ಪ್ರಕಾರವೂ ಹೌದು. ಮಹಾಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ''ಹತ್ತಾರು ಪ್ರಮುಖ ಘಟನೆಗಳು, ನೂರಾರು ಪಾತ್ರಗಳು, ಹತ್ತಾರು ಪರಿಸರಗಳು ಹಾಗೂ ಸಾವಿರಾರು ಭಾವಗಳ ಮಹಾಸಂಗಮವೇ''[3] ಇರುತ್ತದೆ. ಜಿ.ಎಸ್.ಭಟ್ಟರವರ ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಮಹಾಕಾವ್ಯವು ಘಟನೆ, ಪಾತ್ರ, ಭಾವಗಳಿಂದ ಮುಪ್ಪುರಿಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಸರಿ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. 'ಮಹಾಕಾವ್ಯ'ವನ್ನು ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲಿ 'Epic,' 'Classic', 'Heroic,' 'Poetry', 'Great Poetry' ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇಂದಿಗೂ ಕೂಡ 'Epic,' ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲೇ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ವಿದ್ವಾಂಸರು, ಸಾಹಿತಿಗಳು ಹಾಗೂ ಜನಪದರು ಕಾವ್ಯವವನ್ನು ಸಹ

‘ಮಹಾಕಾವ್ಯ’ವೆಂದೇ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯರು ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ವರ್ಗೀಕರಣವನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಮೊದಲನೇಯ ವರ್ಗದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ‘ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಹಾಕಾವ್ಯ, 'National Epic', ‘ಪ್ರಾಚೀನ ಮಹಾಕಾವ್ಯ, 'Primitive Epic', ‘ಮೂಲ ಮಹಾಕಾವ್ಯ, Primary Epic', ‘ವಿಕಾಸಶೀಲ ಮಹಾಕಾವ್ಯ, 'Epic of Growth', ‘ಸಹಜಮಹಾಕಾವ್ಯ, 'Natural Epic', ‘ವಾಚಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯ’ 'Oral Epic', ಎಂಬುದಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿದರೆ, ಎರಡನೇಯ ವರ್ಗದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ‘ವೈಯಕ್ತಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯ,‘ 'Personal Epic', ಅನಂತರದ ಮಹಾಕಾವ್ಯ, 'Later Epic', ‘ಗೌಣ ಮಹಾಕಾವ್ಯ’, 'Secondary Epic', ‘ಕಲಾತ್ಮಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯ, 'Epicof Art', ‘ಕೃತಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯ,’ 'Artificial Epic' ಲಿಖಿತ ಮಹಾಕಾವ್ಯ’, 'Written Epic' ‘ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮಹಾಕಾವ್ಯ’ 'Literary Epic',[4] ಎಂಬಂತೆ ವರ್ಗೀಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ವರ್ಗೀಕರಣವು ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ವಿಧಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿವುದರೊಂದಿಗೆ ಜನಮನ್ನಣೆಯನ್ನು ಗಳಿಸಿದೆ. ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಸರಳವಾಗಿ ಮಹಾಕಾವ್ಯವನ್ನು ‘ಜಾನಪದ ಕೈಪಿಡಿಯಲ್ಲಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸುವುದು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವೆನಿಸಿದೆ. ಅದರ ವರ್ಗೀಕರಣದ ವಿಂಗಡಣೆ ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತಿದೆ.

೧) ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಹಾಕಾವ್ಯ

೨) ಏಕಕರ್ತೃತ್ವ ಮಹಾಕಾವ್ಯ

೩) ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯ. ಈ ವಿಂಗಡಣೆಯು ಅಧ್ಯಯನದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಯೋಜನಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ವಿದ್ವಾಂಸರ ಹೇಳಿಕೆಗಳನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸಿದಾಗ ಮಹಾಕಾವ್ಯವನ್ನು ‘ಶಿಷ್ಠ ಆಧಾರಿತ ಮಹಾಕಾವ್ಯ’ ಮತ್ತು ‘ಜನಪದ ಆಧಾರಿತ ಮಹಾಕಾವ್ಯ’ವೆಂದು ವಿಭಾಗಿಸುವುದು ಸಮಂಜಸವೆನಿಸಿದೆ. ಅಂದರೆ ವಿದ್ಯಾವಂತರಿಂದ ಬರಹರೂಪದಲ್ಲಿ ರಚನೆಯಾದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು ಒಂದೆಡೆಯಾದರೆ, ಅವಿದ್ಯಾವಂತರಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡ ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು ಮತ್ತೊಂದೆಡೆಯಾಗಿವೆ. ಶಿಷ್ಠ ಆಧಾರಿತ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು ಅಲಂಕಾರಿಕ ವರ್ಣನೆಗಳು, ರಸಗಳ ವೈಖರಿ, ಕವಿಯ ರಚನೆ, ಪುರಾಣಗಳು ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಜನಪದ ಆಧಾರಿತ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು ಅನೇಕ ಹಾಡುಗಾರರಿಂದ (ವಕ್ತೃ) ಮೌಖಿಕವಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಬದುಕಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಕಥಾ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ. ಶಿಷ್ಠ ಆಧಾರಿತ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು ಓದುವ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿದ್ದರೆ, ಜನಪದ ಆಧಾರಿತ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು ಹಾಡುವ, ಕೇಳುವ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ.

ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಲಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲಿ ದೀರ್ಘಕಥೆ, ನಾಯಕತ್ವ, ಪ್ರಕೃತಿ, ಅಲಂಕಾರಿಕ ಹೋಲಿಕೆಗಳು, ಗದ್ಯ-ಪದ್ಯಗಳ ಮಿಶ್ರಣ, ನವರಸಗಳ ಐಕ್ಯತೆ, ದುಷ್ಟಶಿಕ್ಷೆ-ಶಿಷ್ಟರಕ್ಷೆ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ದೀರ್ಘತೆಯೇ ಅದರ ಪ್ರಮುಖ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿದ್ದು, ವಿವಿಧ ಕಾವ್ಯಭಾಗಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತದೆ. ಪವಾಡಗಳು, ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅಂತರ್ ವಿಚಾರಗಳು, ಪ್ರತಿಭಟನಾತ್ಮಕ ಅಂಶಗಳು, ಪುರಾಣದ ವಿಚಾರಗಳು, ಮತ್ತು ಚಾರಿತ್ರಕ ವಿಚಾರಗಳು ಮೊದಲಾದವು ಪ್ರಮುಖ ವಸ್ತುಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ನದಿ ಕಣಿವೆ ಸಮುದ್ರದ ಕಲ್ಪನೆಗಳು, ಪ್ರಾಣಿ ಪಕ್ಷಿಗಳ ವರ್ಣರಂಜಿತ ಪ್ರತಿಮೆಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಇವೂ ಸಹ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಲಕ್ಷಣಗಳಾಗಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಿರುತ್ತದೆ. ಪುನರಾವರ್ತನೆ, ನಾಟಕೀಯತೆಗಳೂ ಇರುತ್ತವೆ. ಭಾರತೀಯ ಲಾಕ್ಷಣಿಕರು ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಹೀಗೆ ಗುರುತಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

> ‘‘(ಎ) ಹೆಚ್ಚು ಸಂಖ್ಯೆಯ ಸರ್ಗಗಳಿಂದ ಘಟಿತವಾದದ್ದು.
>
> (ಬಿ) ಅತಿ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವೂ ಅತಿ ವಿಸ್ತಾರವೂ ಆಗಿರಕೂಡದು.
>
> (ಸಿ) ಇತಿಹಾಸದಿಂದ ಕಥೆಗಳಿಂದ ತನ್ನ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಕವಿ ಕಲ್ಪಿತವಾದ ಕಥೆಗೂ ಅವಕಾಶ ಉಂಟು.
>
> (ಡಿ) ಉದಾತ್ತವಾದ ಮಹಾಪುರುಷನಾದ ನಾಯಕನನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಅವನ ಅಭ್ಯುದಯವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತದೆ.
>
> (ಇ) ನಗರ, ಸಮುದ್ರ, ಪರ್ವತ, ಮಂತ್ರ, ದೂತ, ಪ್ರಯಾಣ, ಯುದ್ಧ ಮುಂತಾದ ವರ್ಣನೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರಬೇಕು.
>
> (ಜಿ) ರಸಾನುಗುಣವಾದ ಛಂದಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಎಂದರೆ ಬಗೆಬಗೆಯ ಛಂದಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾದದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ.
>
> (ಹೆಚ್) ಉತ್ತಮ ಪದವಿನ್ಯಾಸದಿಂದ, ಶ್ರವಣಹಿತವಾದ ಬಂಧದಿಂದ ಆಹ್ಲಾದಕರವಾದ ಅರ್ಥದಿಂದ ಸಂಪನ್ನವಾಗಿರಬೇಕು.
>
> (ಐ) ಗದ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿರಬಹುದು, ಪದ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿರಬಹುದು, ಅಥವಾ ಗದ್ಯ-ಪದ್ಯಮಯವಾದ ರೂಪದಲ್ಲಿರಬಹುದು’’ [3]

ಇವೆಲ್ಲವೂ ಮಹಾಕವ್ಯದ ಲಕ್ಷಣಗಳಾದರೂ ಅವು ಶಿಷ್ಟ ಮಹಾಕವ್ಯಕ್ಕೆ ಬಹಳಷ್ಟು ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಿವೆ. ಕವಿ ಈ ಮೊದಲಾದ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮಹಾಕಾವ್ಯವನ್ನು ರಚಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಅವನ ಕಲ್ಪನೆಯೇ ಮುಖ್ಯವಾದರೂ ವಾಸ್ತವ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ನಾಯಕ ಇತರರಿಗಿಂತ ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಶತೃವರ್ಗವನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾನೆ. ''ನಾಯಕನೂ ಸನ್ಮಾರ್ಗಗಾಮಿಯೂ ಧರ್ಮ ವಿಜಯಿಯೂ ಆಗಿರಬೇಕು''[೬] ಎಂಬ ಲಕ್ಷಣ ಅಕ್ಷರಶಃ ನಿಜ, ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ನಾಯಕ ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೇ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಸೊಬಗು ಬರಲು ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ನಾಯಕ ಸಮಾನ್ಯರಿಗಿಂತ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಪವಾಡ ಪುರುಷನಾಗಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮಹಾಕಾವ್ಯವು ಏಕಾತ್ಮಕವಾದ ಛಂದಸ್ಸಿನಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಕುವೆಂಪುರವರ 'ರಾಮಾಯಣದರ್ಶನಂ' ಮಹಾಕಾವ್ಯವು 'ಸರಳರಗಳೆ' ಎಂಬ ಛಂದಸ್ಸಿನಿಂದ ರಚಿತವಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಮಹಾಕಾವ್ಯವು ಹಲವಾರು ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಕ್ಕೂ ಇದರ ಕೆಲವೊಂದು ಲಕ್ಷಣಗಳು ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತವೆ. ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು ಹೀಗೆಯೇ ರಚಿತವಾಗಬೇಕು ಎಂಬ ನಿಯಮವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಜನಪದರಿಗೆ ಛಂದಸ್ಸಿನ ಅರಿವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಲಯಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಿರುತ್ತದೆ.

ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯವು ಜಾನಪದದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿದ್ದು, ''ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಕಥನ ಕಾವ್ಯಗಳ ವರ್ಗದಲ್ಲಿಯೇ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖವಾದದ್ದು''[೭] ಎಂಬ ಮಾತು ಸತ್ಯ. ಅವಿದ್ಯಾವಂತರಾದ ಹಳ್ಳಿಜನರಿಂದ ಮೌಖಿಕವಾಗಿ ತಲೆಮಾರಿನಿಂದ ತಲೆಮಾರಿಗೆ ಸಹಜವಾಗಿ ಹೊರಹೊರಟ ಗೇಯಬದ್ಧವಾಗಿರುವ, ವಿಭಿನ್ನಕಥೆ, ಪುರಾಣ, ಅತಿಮಾನುಷವಾದ ಪವಾಡಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡು, ನಾಯಕನ ಸುತ್ತ ಸುತ್ತುವರೆದಿರುವ ಕಥನ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿರುವ ದೀರ್ಘಕಥನವೇ ಆಗಿದೆ. ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯವು ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ''ಒಂದು ಉತ್ಕೃಷ್ಠ ಕಥೆ. ಅದೊಂದು ಜನಪದ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿದ್ದು, ಮೊದಲ ದರ್ಜೆಯ ನಿರೂಪಣ ಕಾವ್ಯ''[೮] ಎಂದು ಹೇಳಿರುವ ಬ್ರೆಕ್‌ಬೆಂಡ್‌ನ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿದೆ. ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯವನ್ನು ಆಂಗ್ಲಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ 'Folk Epic' ಎಂಬುದಾಗಿ ಕರೆದಿದ್ದು, ಅದನ್ನು 'ವೀರಕಾವ್ಯ' ಎಂತಲೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯವು ವಿಭಿನ್ನ ವಕ್ತೃಗಳಿಂದ ಮೌಖಿಕವಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ವಾಚಿಕಮಹಾಕಾವ್ಯ ಎಂಬ ಮತ್ತೊಂದು ಹೆಸರು ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಹೊರಸೂಸುತ್ತವೆ. ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು ಮಾನವನ ಎಲ್ಲ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ

ಗೀತೆ, ಲಾವಣಿ, ಖಂಡಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಮೀರಿರುವ ಒಂದು ಬೃಹತ್ ಕಾವ್ಯ ಸಮೂಹವಾಗಿದೆ. ಅವು ಮನುಷ್ಯನ ಪೀಳಿಗೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಾಗುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತವೆಯಾದರೂ ಅವು ಆಧುನಿಕತೆಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಬದಲಾವಣೆಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಜನಪದ ಗಾಯಕರು ತಮ್ಮ ಗುರುಗಳಿಂದ ಕಲಿತುಕೊಂಡು ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತಾರೆ.

ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಲಕ್ಷಣಗಳು :

ಶಿಷ್ಟ ಮಹಾಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಇರುವ ಲಕ್ಷಣಗಳಂತೆಯೇ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಿಗೂ ಅದರದೇ ಆದ ಲಕ್ಷಣಗಳಿವೆ. ಶಿಷ್ಟ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಬಹಳಷ್ಟು ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸಿ ಹೇಳಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ. ಅಲಂಕಾರಿಕ ಭಾಷೆ, ನವರಸಗಳು, ವರ್ಣನೆಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಉಳಿದೆಲ್ಲವೂ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಲಕ್ಷಣಗಳೇ ಆಗಿರುತ್ತವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಶಿಷ್ಟ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಪ್ರಮುಖ ಲಕ್ಷಣಗಳಾದ ಅತಿವಿಸ್ತಾರ, ಕಲ್ಪನೆ, ಉದಾತ್ತನಾದ ನಾಯಕ, ಉತ್ತಮ ಪದವಿನ್ಯಾಸ, ಶ್ರವಣಹಿತವಾದ ಬಂಧದಿಂದ ಆಹ್ಲಾದಕರವಾದ ಅರ್ಥ, ಗದ್ಯಪದ್ಯಗಳ ಮಿಶ್ರಣ, ನಾಟಕೀಯತೆ, ಪುರಾಣ ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯದಲ್ಲೂ ಅಡಕವಾಗಿವೆ. ಅವು ಆಡುಮಾತಿನ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು, ಜನಪದರ ಕಲ್ಪನೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತದೆ. ಕಾಲಕಳೆದಂತೆ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು ಸ್ವಲ್ಪ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕಥನ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗಬಹುದು. ಜನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ಬ್ರೆಂಡಾಬ್ರೆಕ್ ಎಂಬುವರು ತಮಿಳುನಾಡಿನ ''ಮೂರು ಅವಳಿಗಳು'' ಎಂಬ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಐದು ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಹೀಗೆ ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ.

''೧) ಅದನ್ನು ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ.

೨) ಉಳಿದ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳಿಗಿಂತ ಅದು ಅತ್ಯಂತ ದೀರ್ಘವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

೩) ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ವೀರರು ಸ್ಥಳೀಯ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಆರಾಧನೆಗೊಳ್ಳುವ ದೈವೀ ಸ್ವರೂಪಗಳು.

೪) ಅದು ಪೌರಾಣಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಂಪರೆಗಳ ಜೊತೆ ಸಂಬಂಧವುಳ್ಳದ್ದು.

೫) ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿತ ಸಂಗತಿಗಳೆಲ್ಲ ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಡೆದಿರುವ ಸತ್ಯಘಟನೆ ಅಥವಾ ಚರಿತ್ರೆ''

ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಗಾಯಕರು ಹಾಗೂ ಶ್ರೋತೃಗಳು ಬಲವಾಗಿ ನಂಬುತ್ತಾರೆ. ಅತಿಮಾನುಷರ ಸಾಹಸಗಳು, ದುಷ್ಟರನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಪವಾಡಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುವುದು ಪ್ರಮುಖ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರ ಆರಾಧ್ಯದೈವವೂ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ನಾಯಕನೇ ಆಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಆ ದೈವನ ಸಾಹಸ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ಗಾಯಕರು ತಮ್ಮ ಜೀವನವನ್ನು ಸಾಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆರಾಧ್ಯ ದೇವತೆಗೆ ಒಕ್ಕಲುಗಳಾಗಿಯೂ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ವಸ್ತು ಸತ್ಯಘಟನೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದರೂ ಜನಪದರ ಕಟ್ಟು ಕಥೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಕಾವ್ಯದ ನಾಯಕ ನೆನಸಿಕೊಳ್ಳುವವನು ಇತರರಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನನಾಗಿದ್ದು, ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕಲೆತಿರುತ್ತಾನೆ. ಪವಾಡಗಳೊಂದಿಗೆ ಅತಿಮಾನುಷವಾದ, ಮನುಷ್ಯನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಿತೋರಿಸುತ್ತಾನೆ. ವಚನಕಾರರಂತೆಯೇ ಸಮಾಜದ ಕ್ರಾಂತಿಗಾಗಿ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳ ನಾಯಕರು ದುಡಿದಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಬ್ರೆಂಡಾಬೆಕ್‌ನು ತಿಳಿಸಿರುವ ಲಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಕಾಣಿಸಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಅಂತಹ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಜೀ.ಶಂ. ಪರಮಶಿವಯ್ಯನವರು ''ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳು'' ಎಂಬ ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ ನಿಬಂಧದಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವು ಈ ರೀತಿ ಇವೆ.

''೧. ತಮ್ಮ ಅಧಿದೈವಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯವೊಂದನ್ನು ಪರಂಪರಾಗತವಾಗಿ ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು, ಹಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಗಾಯಕವರ್ಗವೊಂದು ಇರುತ್ತದೆ.

೨. ದೈವದ ಸಂಕೇತವಾದ ಜನಪದ ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಮೇಳಗಳೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ಉಳಿದ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ದೇವರ ಗದ್ದುಗೆಯ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟು ಪೂಜಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

೩. ದೇವರ ಲಾಂಛನಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ವಿಶೇಷ ಮತಾಚರಣೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಪೂಜಾ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಯಾತ್ರೆ, ಜಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಹಾಡಬಹುದಾದ ಕಾವ್ಯಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ.

೪. ಕೊನೆಯ ಪಕ್ಷ ಒಂದು ರಾತ್ರಿಯಾದರೂ ಹಾಡುವಷ್ಟು ವ್ಯಾಪಕತೆ ಆ ಕಾವ್ಯಗಳಿಗಿರುತ್ತದೆ. ಹತ್ತು ಹಲವು ರಾತ್ರಿ ಹಾಡುವಷ್ಟು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿಯೂ ಇರಬಹುದು.

೫. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅದಿದೈವ ಕಥಾನಾಯಕನಾಗಿ ಅಥವಾ ಮುಖ್ಯಪಾತ್ರವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು, ಇಲ್ಲವೆ ಆ ದೈವದ ದಳಪತಿ, ಶಿಷ್ಯ ಹಿಂಬಾಲಕ ಆ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಬಹುದು.

೬. ಕಥೆ ಎಲ್ಲಿಂದಲೊ ಆರಂಭವಾಗಿ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಪುಣ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯಗೊಳ್ಳಬಹುದು. ಇಲ್ಲವೇ ಅಲ್ಲಿಂದಲೇ ಆರಂಭವಾಗಿ ಹತ್ತು ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದಾಡಬಹುದು.

೭. ಒಕ್ಕಲು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಭಕ್ತರನ್ನು ಶಿಷ್ಯರನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಉದ್ದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಥಾನಾಯಕ ತನ್ನ ಮಹಿಮೆಗಳನ್ನು ಮೆರೆಯಬಹುದು, ಇಲ್ಲವೆ ದುಷ್ಟ ಶಿಕ್ಷೆ-ಶಿಷ್ಟ ರಕ್ಷಣೆಯ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿರಬಹುದು.

೮. ಶುದ್ಧ ಪದ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೆ ಗದ್ಯಪದ್ಯ ಮಿಶ್ರಿತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯ ಇರಬಹುದು. ಬರಿ ಗದ್ಯದಲ್ಲೇ ಇರುವ ಕಥೆ ಈ ಕಾವ್ಯದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಬರಲಾರದು. ವಾದ್ಯವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಹಾಡಬೇಕಾದುದರಿಂದ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ 'ಹಿಮ್ಮೇಳ-ಮುಮ್ಮೇಳ'ಗಳು ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ.

೯. ಯಾವ ದೈವದ ಕಥೆಯನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾರೋ ಅಂಥವರಿಗೆ ಆ ದೈವದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ 'ದೀಕ್ಷೆ' ಆಗಿರಬೇಕು. ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ನೀಡುವವನು ಹಿರಿಯ ಗುಡ್ಡನಾಗಿರಬಹುದು ಇಲ್ಲವೆ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಶ್ರೀಮಠವೊಂದರಲ್ಲಿ ಗುರುವೊಬ್ಬನಿಂದ ದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆಯಬಹುದು.

೧೦. ಕಥಾನಾಯಕ 'ದೈವ'ದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಏರಿದ ಒಬ್ಬ ಮಹಾ ಪುರುಷನಾಗಿರಬಹುದು; ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಉದ್ಭವವಾದ ಶಕ್ತಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿರಬಹುದು.

೧೧. ಕಥೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ, ನಾಯಕನಿಗೆ ಸಂಬಂದಿಸಿದ ಅವಶೇಷಗಳೂ ಅವುಗಳ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆಯಬೇಕು. ಎಲ್ಲಾ ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಜನಾಂಗದವರು ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಡುವುದು ಕೇಳುವುದು ಸರ್ವೇಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳ ನಾಯಕರ ಹಿರಿಮೆಗಳೇ ಕಾರಣವಿರಬಹುದು. ಇತಿಹಾಸವು ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಪ್ರಧಾನ ಲಕ್ಷಣವಾದರೂ ಒಬ್ಬ ವೀರನ ಕಥೆಯೊಂದಿಗೆ ಇನ್ನಿತರ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಬದುಕಿನ ಹೋರಾಟದ ಚಿತ್ರಣವೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ.

೧೨. ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ನಿಜವಾಗಿ ನಡೆದ ಕಥೆಯೇ ಎಂಬಂತೆ ಅದು ನಿರೂಪಿತವಾಗಬೇಕು."[೧೦]

ಜೀ. ಶಂ. ಪರಮಶಿವಯ್ಯನವರ ಈ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಕ್ಕಿರುವ ಸಂಪೂರ್ಣವಾದ ಲಕ್ಷಣಗಳಂತೆ ತಿಳಿಸಿಕೊಡುವುದರಿಂದ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿದೆ.

ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ನನ್ನದೇ ಆದ ದಾಟಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತೇನೆ. 'ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆ,' 'ಅಜ್ಞಾತಕರ್ತೃತ್ವ', 'ಗೀತೆ-ಲಾವಣಿ-ಖಂಡ ಕಾವ್ಯಗಳ ಸ್ವರೂಪ', 'ಪುನರಾವರ್ತನೆ', 'ನಾಟಕೀಯತೆ', 'ಹಲವು ಕಥಾ ಹಂದರಗಳು ಮತ್ತು ದೀರ್ಘತೆ', 'ಏಕಾತ್ಮಕವಾದ ಛಂದಸ್ಸು ಸಹಜಾಭಿವ್ಯಕ್ತಿ', 'ಪುರಾಣದ ಚೌಕಟ್ಟು', 'ಪವಾಡಗಳು', 'ನಾಯಕರ ಸಾಹಸ', 'ಜೀವಂತಘಟನೆಯ ಚಿತ್ರಣ', 'ಗಾಯಕ ವರ್ಗ ಮತ್ತು ವಾದ್ಯಗಳ ಬಳಕೆ', 'ಜನಾಂಗಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆ', 'ದುಷ್ಟ ಶಿಕ್ಷೆ-ಶಿಷ್ಟ ರಕ್ಷಣೆಯ ಪಾಲನೆ', 'ಪ್ರಕೃತಿಯ ಒಡನಾಟ', 'ದುಡಿಯುವ ವರ್ಗ' ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿದ್ದೇನೆ.

೧) ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆ :

ಮೂಲತಃ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು ಜನಪದರ ಆಡುಮಾತಿನಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದವುಗಳಾಗಿದ್ದು, ಅವು ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿವೆ. ಜನಪದರಲ್ಲಿ ಗಾಯಕ ಸಮೂಹವೊಂದಿದ್ದು, ಗಾಯಕರು ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಕಥನವನ್ನು ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಸಂದರ್ಭಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಗುರುಗಳಿಂದ ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ ಅಭ್ಯಸಿಸಿ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಗಾಯಕರ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಬಾಯಿಗೆ, ತಲೆಮಾರಿನಿಂದ ತಲೆಮಾರಿಗೆ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಕಥಾ ಸಂದರ್ಭಗಳು ಹರಿದು ಬರುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅದನ್ನು "Oral Tradition' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅಂದಿನ ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರಾದ ಕಂಸಾಳೆಯವರು, ನೀಲಗಾರರು, ಗುಡ್ಡರು ಮೊದಲಾದವರು ಜಾತ್ರೆಗಳ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಡುವುದು ವಾಡಿಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಒಂದು ತಲೆಮಾರಿನಲ್ಲಿ ಕಲಿತ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳ ಕಥೆಗಳು ಮತ್ತೊಂದು ತಲೆಮಾರಿನಲ್ಲಿ ಕಥಾಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಗಾಯಕರ ಮನಸ್ಥಿತಿ, ನೆನಪಿನ ಶಕ್ತಿ ಮೂಲ ಕಾರಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಮೌಖಿಕವಾಗಿ ಹಾಡುವಾಗ ಆಗುವ ತಪ್ಪುಗಳು, ಅಂದಿನಿಂದ ವಾಸ್ತವ ಬದುಕು ಕಾರಣವಾಗಿರಬಹುದು. ಒಂದು ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಹಲವು ಪಠ್ಯಗಳು ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುತ್ತವೆ. ಮೌಖಿಕವಾಗಿ ಸಾಗಿಬಂದಿರುವ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಜನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಗಾಯಕರಿಂದ ಕ್ಯಾಸೆಟ್‌ಗಳ ಮೂಲಕ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವಿದ್ವಾಂಸರು 'ಮೌಖಿಕತೆ' ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳ ಪ್ರಮುಖ ಲಕ್ಷಣವೆಂದೂ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು ಶ್ರವ್ಯವೂ ಹೌದು ದೃಶ್ಯವೂ ಹೌದು. ಅವುಗಳನ್ನು ಕೇಳುವುದರಿಂದಲೇ ಅದರ ಮಹತ್ವ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂದಿಗೂ ಅವು ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲೂ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲೂ ಉಳಿದುಕೊಂಡು ಬಂದಿವೆ. ಮೌಖಿಕತೆಯೇ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಜೀವಾಳ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆಯೂ ಜನಪದ

ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಲಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ 'ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯ', 'ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯ', 'ಜುಂಜಪ್ಪ ಕಾವ್ಯ', 'ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಕಾವ್ಯ' ಹಾಗೂ 'ಹಾಲಮತ ಮಹಾಕಾವ್ಯ' ಮೊದಲಾದವು ಮೌಖಿಕವಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡ ಗ್ರಂಥಸ್ಥ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಾಗಿವೆ.

೨) ಅಜ್ಞಾತ ಕರ್ತೃತ್ವ:

ಅಜ್ಞಾತ ಕರ್ತೃತ್ವ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಲಕ್ಷಣವೆನಿಸಿದೆ. ವಾಕ್ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳ ಕರ್ತೃ ಇಂತಹವರೇ ಎಂಬುದನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಕಾರಣ ಗಾಯಕ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಹಾಡುವವರಾಗಿದ್ದು, ಸಾಮೂಹಿಕ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಶಿಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯ ಲಕ್ಷಣವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಇವರಲ್ಲಿ ಕೃತಿಯ ಕರ್ತೃಯಾರೆಂದು ಸುಲಭವಾಗಿ ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಇದಕ್ಕೆ ಅವರ ಕಾವ್ಯಗಳು ಲಿಖಿತರೂಪದಲ್ಲಿರುವುದೇ ಕಾರಣ. ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ರಚನಕಾರನು ಅನಾಮಧ್ಯೇಯನಾಗಿದ್ದು, ಆತ ವಕ್ತೃವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಬಹುವಕ್ತೃಗಳಿಂದ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು ಉಗಮಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಬಹುಕರ್ತೃತ್ವವೂ ಅದರ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತವಾಗಿ ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಗಾಯಕರಿಂದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ಪುಸ್ತಕ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸುವಾಗ ಆ ಕಾವ್ಯದ ಗಾಯಕನ ಹೆಸರನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆಗಲೂ ಅವನೇ ಆ ಕೃತಿಯ ಮೂಲಕರ್ತೃ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಕಾವ್ಯಗಳು ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿಯೂ ಹಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಜ್ಞಾತ ಕರ್ತೃತ್ವವೂ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಲಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ.

೩. ಗೀತೆ-ಲಾವಣಿ ಮತ್ತು ಖಂಡಕಾವ್ಯಗಳ ಸ್ವರೂಪ :

ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು ಗೇಯಾಂಶವುಳ್ಳ ಗೀತೆ,ಲಾವಣಿ ಮತ್ತು ಖಂಡಕಾವ್ಯಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಅವು ಅವುಗಳ ಮೂಲಧಾರಗಳು ಆಗಿವೆ. ಮೊದಲು ಜನಪದರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಹಾಡು ಜನಪದರು ಹಾಡ ಹಾಡುತ್ತಾ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಮೇಳೈಸಿದರು. ಆ ಗೀತೆಗಳು ಶಿಷ್ಟ ಕವಿಗಳ ಗೀತೆಗಳಂತೆಯೇ ರಚಿತವಾದರೂ ಜನಪದರ ನೋವು-ನಲಿವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದಾಗಿದ್ದವು. ನಿತ್ಯ ದುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಜನಪದರು ಬೇಸರದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಹಾಡುವ ಮನೋರಂಜನೆಯನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡರು. ಗೀತೆಗಳು ಅವರ ಜೀವನದ ಜೀವಾಳ ಮತ್ತು ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗವಾದವು. ಹೆಣ್ಣು ಋತುಮತಿಯಾದಾಗ, ಮಗುವನ್ನು ತೊಟ್ಟಿಲಲ್ಲಿ ಹಾಕುವಾಗ, ಅರಿಶಿನ ಕಟ್ಟುವಾಗ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಗೀತೆ ಅವಶ್ಯಕವಾಯಿತು. ಗೀತೆ ಒಬ್ಬನಿಂದ

ಹುಟ್ಟಿ ಸಾಮೂಹಿಕ ರೂಪ ತಾಳಿತು. ಗೀತೆಯ ರಚನೆಕಾರ ಗೌಣನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಅದಕ್ಕೆ ತೋಂಡಿತನವೇ ಕಾರಣ. ಗೀತೆ ಚಲನಶೀಲವಾಗುತ್ತಾ ಹೋದ ಹಾಗೆ ಅದರ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ವಿಸ್ತಾರವಾಯಿತು. ಗೀತೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾವನಾತ್ಮಕವಾದ ವಸ್ತುವಿದ್ದು, ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷರು ಭೇದಭಾವವಿಲ್ಲದೆ ಹಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಜಾನಪದವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದುದ್ದು ಗೀತೆಯ ಪರಂಪರೆಯಿಂದಲೇ ಗೀತೆಗಳು ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳ ರಚನೆಗೂ ಕಾರಣವಾಗಿದ್ದು ಪ್ರಮುಖಲಕ್ಷಣವಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ''ಫಿನ್ಲೆಂಡಿನ ಕಾಲೇವಾಲವು ಬಿಡಿ ಬಿಡಿಯಾದ ಕಥನ ಗೀತೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿದ್ದು, ದೊಡ್ಡ ಮಹಾಕಾವ್ಯವೆಂದು ಖ್ಯಾತಿಗೊಂಡಿದೆ.''[೧೧] ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ದೀರ್ಘವಾದ ಕಥೆಯಿದ್ದು ಲಾವಣಿ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಇದರಲ್ಲಿ ನಾಯಕನೊಬ್ಬನ ಇತಿಹಾಸ ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಲಾವಣಿಯೂ, ಗೇಯಾಂಶದೊಂದಿಗೆ ನಾಟಕೀಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಗೀತೆಯ ಮುಂದುವರೆದ ಭಾಗವೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ''ಲಾವಣಿಯು ಸವಾಲಿನ ಮೂಲಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಪಡಿಸುವ ಕಥನಗೀತೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಕಥೆ ಮತ್ತು ಇತಿಹಾಸ ಎರಡೂ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ 'ಲಾವಣಿ' ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು **'Ballad'** ಪದಕ್ಕೆ ಸಂವಾದಿಯಾಗಿ ಜನಪದ ಕಥನಗೀತೆಗಳಿಗೆ ಬಳಸಬಹುದಾಗಿದೆ.''[೧೨] ಇವುಗಳನ್ನು 'ಗೀ ಗೀ ಪದ'ಗಳೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಲಾವಣಿಗಳು ಸರಳ ಆಡುಭಾಷೆಯಿಂದ ರಚನೆಯಾಗಿದ್ದು, ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಹಾಡುವಂತಹವು. ಲಾವಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಘಟನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕಥೆಯಿದ್ದು, ಸಂಭಾಷಣೆಯ ಮುಖಾಂತರ ಹಿಮ್ಮೇಳ ಮುಮ್ಮೇಳಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಗಾಯಕರು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಲಾವಣಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದವರಲ್ಲಿ ಫ್ಲೀಟರು ಒಬ್ಬರೆನಿಸಿದ್ದಾರೆ. 'ಸಂಗೊಳ್ಳಿರಾಯಣ್ಣನ ಲಾವಣಿ', 'ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನನ ಲಾವಣಿ',' ಪಿರಿಯಾ ಪಟ್ಟಣದ ಕಾಳಗ','ಮಕ್ಕಳಾಟಿಕೆ ಮಾದಯ್ಯ','ಕಂಸಾಳೆ ಕಥೆಗಳು', 'ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಥೆಗಳು',' ಗುಡ್ಡರ ಕಥೆಗಳು',' ಮೊದಲಾದ ಲಾವಣಿಗಳಿವೆ. ಲಾವಣಿಗಳನ್ನು ಹಿಗ್ಗಿಸಿ ಹಾಡಿದಾಗ ಖಂಡಕಾವ್ಯಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಖಂಡಕಾವ್ಯಗಳು ಗಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಲಾವಣಿಗಿಂತ ಹಿರಿದು ಮಹಾಕಾವ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಕಿರಿದಾಗಿರುತ್ತವೆ. ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರು ಖಂಡಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂದಿಸಿದ ಕಾವ್ಯಕಥೆಗಳನ್ನು ಹಲವು ಗಂಟೆಗಳಕಾಲ ಹಾಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ಜೀವನವನ್ನು ಸಾಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಲಾವಣಿಗಳಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಖಂಡಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಾಟಕೀಯತೆ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿದ್ದು, ನಾಯಕನ ಸುತ್ತ ಹೆಣೆದುಕೊಂಡಿರುವ ಇತಿಹಾಸದ ಕಥೆಯಿರುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಪುರಾಣದ ಅಂಶಗಳು ಸೇರಿರುತ್ತವೆ. ಖಂಡಕಾವ್ಯಗಳೆನಿಸಿರುವ 'ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಥೆ', 'ಮಾದೇಶ್ವರನ ಕಥೆ', 'ಕಾಳಿಂಗರಾಯನ ಕಥೆ,' ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಗಾಯಕರಿಂದ ದೀರ್ಘತೆ ಹೊಂದಿ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿದವು. ಹಾಗಾಗಿ ಖಂಡಕಾವ್ಯಗಳ

ಮುಂದುವರೆದ ಕಾವ್ಯವೇ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯ. ಪ್ರೊ. ರಾಮೇಗೌಡ ಅವರ ಪ್ರಕಾರ ''ಜನಪದ ಗೀತ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಥಾತ್ಮಕ ಭಾಗವನ್ನು ಲಾವಣಿ, ಖಂಡಕಾವ್ಯ ಮತ್ತು ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳೆಂದು ವಿಭಜಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಇವು ತಮ್ಮ ರೂಪು ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಸಮಾನ ಗುಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ.''[೧೩] ಈ ಪ್ರಕಾರಗಳು ವೃತ್ತಿಗಾಯಕ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಪದ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿರುವುದು ಗಮನೀಯ. ಆದ್ದರಿಂದ ಗೀತೆ, ಲಾವಣಿ ಮತ್ತು ಖಂಡಕಾವ್ಯಗಳ ಸ್ವರೂಪಗಳು ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಪ್ರೇರಣೆಯಾಗಿದ್ದು, ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಲಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ.

೪. ಪುನರಾವರ್ತನೆ :

ಪುನರಾವರ್ತನೆಯು ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿದೆ. 'ಪುನರಾವರ್ತನೆ' ಎಂದರೆ ಕಾವ್ಯ ನಾಯಕನ ಬಿರುದುಗಳನ್ನು, ಸಂದರ್ಭಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕ ಹಾಗೆ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುವುದು. ಗಾಯಕರು ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ವಾಚಿಸುವಾಗ ಪುನರಾವರ್ತಿಸುವುದು ಅವರ ಕಾವ್ಯತಂತ್ರ (ಕಲೆ)ಯೂ ಆಗಿದೆ. ಈಗಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪುನರಾವರ್ತನೆಯು ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಶಿಷ್ಟ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯ ಪುನರಾವರ್ತನೆಯು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಗಾಯಕರು ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಪುನರಾವರ್ತಿಸುವ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವೆಂದರೆ ಹಾಡುಗನಿಗೂ ಕೇಳುಗನಿಗೂ ಕಥೆಯ ಸ್ವಾರಸ್ಯ ತಿಳಿಯಲೆಂದು ಇರಬಹುದು. ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು ನಿತ್ಯ ಪರಿವರ್ತನ ಶೀಲತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ. ಕಾವ್ಯಗಳು ವಾಚಿಕ ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಉಗಮವಾಗಿದ್ದು, ಹಾಡುಗಾರರಿಂದ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆ ಸಾಗಿ ಬರುವಾಗ ಅಂದಂದಿನ ವಾಸ್ತವ ಬದುಕಿನ ಪ್ರಮುಖ ಧೋರಣೆಗಳು ಬದಲಾಗುತ್ತಲ್ಲೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಹಾಡುಗ ತಾನು ಹಾಡುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಕೆಲವು ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದುಂಟು. ಆದರೆ ಕಥೆಗೆ ಚ್ಯುತಿಬಾರದಂತೆ ಗಾಯಕ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಸರಿದೂಗಿಸುತ್ತಾನೆ.

೫. ನಾಟಕೀಯತೆ :

ಶಿಷ್ಟ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ 'ನಾಟಕೀಯತೆಯು' ಒಂದು ಲಕ್ಷಣವಾಗಿದ್ದಂತೆಯೇ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲೂ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿದೆ. ಇಬ್ಬರ ಸಂಭಾಷಣೆಯ ನಡುವೆ ನಾಟಕೀಯತೆ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಇದು ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಸೊಬಗನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಮಾಡುವುದಲ್ಲದೆ ಓದುಗನಿಗೆ ಕೇಳುಗನಿಗೆ ತನ್ಮಯತೆಯನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ. 'ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ' ಎಂಬ ಮಹಾಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಸಂಕಮ್ಮನ ಸಾಲು' ಎಂಬ ಭಾಗದಲ್ಲಿ (ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ) ಸಂಕಮ್ಮನ ಗಂಡನಾದ ನೀಲಯ್ಯ (ನೀಲೇಗೌಡ) ಹೆಜ್ಜೇನು ತರಲು ಬೇಟೆಗೆ ಹೋಗಲು

ಸಿದ್ಧನಾಗಿ ಹೆಂಡತಿಯಿಂದ ಬಲಗೈ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕೊಡುವಂತೆ ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ಇವರಿಬ್ಬರ ನಡುವೆ ನಡೆಯುವ ಸಂಘರ್ಷವು ನಾಟಕೀಯತೆಯ ಮೂಲಕ ಒಂದು ನೆಲೆಗೆ ಬಂದು ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಈ ಸಂಧರ್ಭವನ್ನು ಜನಪದರು ಬಹಳ ಮನೋಜ್ಞವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಭಾಗದ ತುಣುಕು ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತಿದೆ. ಸಂಕಮ್ಮ ನೀಲಯ್ಯನಿಗೆ

> **''ಎಂಥ ಮಾತ ಹೇಳ್ತಾ ಇದ್ದೀರಿ ಯಜಮಾನ**
> **ಏಕಾಂತವಾಗಿ ನನ್ನ ಭಾಷೆ ಕೇಳ್ತಾ ಇದ್ದೀರಲ್ಲಾ**
> **ಕಳನಿಲ್ಲ ಕಳವರಿಗೆ ಒಳಗಾಗನಿಲ್ಲ**
> **ಪರಪುರುಷರ ಕಣ್ಣೆತ್ತು ನೋಡ್ನಿಲ್ಲ.**
> **ಯಜಮಾನರೇ ನಾನು ಭಾಷೆ ಕೊಡಬೇಕಾ ನಿಮಗೆ?**
> **ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದೊಡನೆ ನೀಲಯ್ಯ ಸಂಕಮ್ಮಳಿಗೆ**
> **''ಕೇಳೆ ಕೆಟ್ಟುಮುಂಡೆ ಮಗ್ಳೇ ಸಂಕೆಣ್ಣೇ ಗಂಡನಿಗೇ ದುಂಡಾರೀತಿ ಮಾಡಬೇಡ**
> **ಪತಿಗೆ ಪ್ರತಿ ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟ ಮೇಲೆ ನಿನ್ನ ಪತಿವ್ರತಾಧರ್ಮ ಉಳಿಯೋದಿಲ್ಲ.**
> **ನೀನು ಭಾಷೆ ಕೊಡದೇ ಇದ್ದಮೇಲೆ ನಾನು ಹೆಜ್ಜೇನು ಮಲೆಗೆ ಹೋಗೋದಿಲ್ಲ''** [೧೪]

ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ನಾಟಕೀಯತೆಯೇ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಜನಪದರು ನಾಟಕೀಯತೆಯ ಸಂಭಾಷಣೆಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಠಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ಸಮಾಜದ ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಬಿಂಬಿಸಿ, ನೈತಿಕತೆಗೆ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ನಾಟಕೀಯತೆಯೇ ಪ್ರಮುಖ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿದ್ದು, ನಾಟಕೀಯತೆ ಇಲ್ಲದ ಯಾವ ಮಹಾಕಾವ್ಯವೂ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ.

೬. ಹಲವು ಕಥಾ ಹಂದರಗಳು ಮತ್ತು ದೀರ್ಘತೆ :

ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಸ್ವರೂಪ ವಿವಿಧ ಕಥಾ ಹಂದರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು, ದೀರ್ಘತೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುತ್ತದೆ. ಒಬ್ಬ ನಾಯಕನ ಸುತ್ತ ಹಲವು ಕಥೆಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಆ ಕಥೆಗಳಿಗೂ ನಾಯಕನಿಗೂ ಬಹಳ ಹತ್ತಿರದ ಸಂಬಂಧಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಇಡೀ ಕಾವ್ಯ ವಿಭಿನ್ನ ಕಥೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತದೆ. ಹಲವಾರು ಸನ್ನಿವೇಷಗಳ ಚಿತ್ರಣದೊಂದಿಗೆ ಕಾವ್ಯದ ಹರವು ಸಾಗುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ನಾಯಕನ ಪಾತ್ರ ಅತೀ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದ್ದು, ಅವನಿಂದಲೇ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ, ಅವನು ಮಾಡುವ ಸಾಹಸಗಳನ್ನು ವಿವಿಧ ಕಥೆಗಳು ತಿಳಿಸುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. 'ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ ಮಹಾಕಾವ್ಯ'ದಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಕಥೆಯು 'ಸಾಲು' ಎಂದಾಗಿದ್ದು, ನಾಯಕನೆನಿಸಿರುವ ಮಾದೇಶ್ವರನ ನಾಯಕತ್ವದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ, ಮಾದಪ್ಪ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ ಸಾಲು, ಜುಂಜೇಗೌಡನ ಸಾಲು, ಶ್ರವಣದೊರೆ ಸಾಲು, ಸಂಕಮ್ಮನ ಸಾಲು, ಬೇವಿನಹಟ್ಟಿಕಾಳಮ್ಮನ ಸಾಲು, ಸರಗೂರಯ್ಯನ ಸಾಲು, ಮಂಗಳಾರತಿ[೧೫] ಎಂಬ ಕಥಾಹಂದರಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಇದೇ ರೀತಿಯ ಕಥಾಹಂದರಗಳು

ಇತರ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲೂ ಇವೆ. ಒಂದು ಸಾಲಿನ ಕಥಾ ಹಂದರ ಭಾಗವನ್ನು ಮನದಟ್ಟು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕಥೆಯ ಮುಂದುವರಿಕೆಯನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾನೆ. ವಿವಿಧ ಕಥಾತ್ಮಕ ವಾದ ಭಾಗಗಳಾದ 'ಸಾಲು', 'ಭಾಗ', 'ಕವಟ್ಲು', ಎಂಬ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಕಾವ್ಯದ ಗಾತ್ರದಲ್ಲಿ ದೀರ್ಘತೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತವೆ. ಈ ದೀರ್ಘತೆಯೇ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಪ್ರಮುಖ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿದ್ದು, ಶಿಷ್ಟ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಲಕ್ಷಣವೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಕಾವ್ಯದ ಕಥನ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಕಥಾ ಸಂದರ್ಭಗಳು ಅಡಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

೭. ಏಕಾತ್ಮಕವಾದ ಛಂದಸ್ಸು :

ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯವು ಏಕರೀತಿಯ ಛಂದಸ್ಸಿನಿಂದ ರಚನೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಜನಪದ ಗಾಯಕರು ಅವಿದ್ಯಾವಂತರಾದರೂ ಹಾಡುವಾಗ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಕಟ್ಟುವಾಗ ಎಲ್ಲೂ ತಾಳ ಲಯಗಳನ್ನು ತಪ್ಪದಂತೆ ಎಚ್ಚರವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಮನಸ್ಥಿತಿಯು ಹಾಗೆಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಇಡೀ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯವನ್ನು ಒಂದೇ ಬಗೆಯ ಕಾವ್ಯಧಾಟಿಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸುವುದರಿಂದ ಹಾಡುವುದಕ್ಕೂ, ಕಥೆಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಶಿಷ್ಟರು ಕೂಡ ಏಕಾತ್ಮಕವಾದ ಛಂದಸ್ಸಿನ್ನು ಬಳಸಿ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ರಚಿಸಿರುವುದು ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಅಂಶವಾಗಿದೆ. ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನು ಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ 'ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾರತ ಕಥಾಮಂಜರಿ' ಎಂಬ ಮಹಾಕಾವ್ಯವನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಎಲ್ಲಾ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಗಾಯಕ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮಹಾಕಾವ್ಯವು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಛಂದಸ್ಸನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವ ಅಂಶವೆಂದರೆ ಛಂದಸ್ಸಿನ ಪ್ರಕಾರ ಯಾವುದು? ಎಂಬುದು ಮಾತ್ರ ಗೋಚರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಡುಗಾರನು ಗುರುಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಾಕಾವ್ಯವನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾ ಹಾಡುತ್ತಾ ತನ್ನ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅದರ ಧಾಟಿಗಳನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸುತ್ತಾನೆ. 'ಮಲೆಯಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯ', 'ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯ', 'ಜುಂಜಪ್ಪ ಕಾವ್ಯ', 'ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಕಾವ್ಯ' ಮೊದಲಾದವು ಒಂದೊಂದು ಬಗೆಯ ಏಕಾತ್ಮಕವಾದ ಛಂದಸ್ಸಿನಿಂದ ಕೂಡಿವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿನ ಲಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲಿ ಏಕಾತ್ಮಕವಾದ ಛಂದಸ್ಸು ಒಂದಾಗಿರುತ್ತದೆ.

೮. ಸಹಜಾಭಿವ್ಯಕ್ತಿ :

ಜನಪದರು ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಬದುಕಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಹಾಡಿದ್ದು, ಅಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಅಲಂಕಾರಗಳು, ನವರಸಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ನೀಡಿಲ್ಲ. ಶಿಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ರಚನೆಯಾಗಬೇಕಾದರೆ ಅಲಂಕಾರಗಳು, ನವರಸಗಳು ಮೊದಲಾದವು ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಜನಪದ

ಗಾಯಕರಲ್ಲಿ ಅಂಥ ಕಟ್ಟುಪಾಡು ಇಲ್ಲ. ಗಾಯಕನು ಮಹಾಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಸ್ವಂತ ಅನುಭವದಿಂದ ಸಹಜವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಜನಪದರು ಕಲ್ಪನೆ, ಅತಿಮಾನುಷ ಘಟನೆಗಳು, ಪುರಾಣದ ಚಿತ್ರಗಳಿಗೆ ಬೆಲೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿರುವ ಹೆಣ್ಣಿನ ಬಂಜೆತನ, ಪಾತಿವ್ರತ್ಯ, ಪ್ರತಿಭಟನೆಗಳನ್ನು ಇರುವಂತೆಯೇ ಸಹಜವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಎಂತಹವರು ಕೂಡ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಆಲಿಸಬಹುದು, ಓದಬಹುದು. ಮಾದಪ್ಪ ದನಕಾಯುವುದು, ಜುಂಜಪ್ಪ ದನಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದು, ಸಿನ್ನಮ್ಮ ಸಂತೆಯಲ್ಲಿ ಸೌದೆ ಮಾರುವುದು, ಮೈಲಾರಲಿಂಗ ಕುರಿಗಳನ್ನು ಕಾಯುವುದು ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಸಹಜಾಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯ ಪ್ರತೀಕಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ವಿವರಗಳಿಂದ ಸಹಜಾಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯೂ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿದೆ.

೯. ಪುರಾಣದ ಚೌಕಟ್ಟು:

ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳೆಲ್ಲದರಲ್ಲೂ ಪುರಾಣೀಕೃತವಾದ ಸಂದರ್ಭಗಳು ಅಡಕವಾಗಿವೆ. ಜನಪದ ನಾಯಕರು ಪುರಾಣದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ನಂಬಿ ತಮ್ಮ ಜೀವನದಲ್ಲೂ ಅಳವಡಿಸಿ, ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲೂ ಪುರಾಣದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಎಂದೋ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸುತ್ತ ಕಥೆ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ, ಅವನ ಸಾಹಸಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ದೈವತ್ವದ ಪಟ್ಟವನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಅವನೇ ಕಾವ್ಯದ ಮಹಾನಾಯಕನ್ನಾಗಿದ್ದು, ಅವನಿಂದಲೇ ಎಲ್ಲವೂ ನಡೆಯುವಂತೆ ಕಥೆ ಹೆಣೆದಿರುತ್ತಾರೆ. ನಾಯಕನ ಹುಟ್ಟು ಅಸಾಮಾನ್ಯವಾದದ್ದು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಪುರಾಣದ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ಜುಂಜಪ್ಪ ತಾಯಿಯ ಬೆನ್ನಿನಿಂದ ಸೀಳಿಕೊಂಡು ಜನ್ಮ ತಾಳಿದ್ದರಿಂದ ಅವನನ್ನು ಅಸಾಮಾನ್ಯ ನಾಯಕನೆಂದು ಜನಪದರು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇತರ ಪಾತ್ರಗಳಿಗಿಂತ ನಾಯಕ ಭಿನ್ನನೆಂಬಂತೆ ಉನ್ನತೀಕರಿಸಿ, ಆ ನಾಯಕನು ದುಷ್ಟಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ದಮನ ಮಾಡುವಾಗ, ಪುರಾಣದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಸಹಾಯವನ್ನು ಪಡೆಯುವಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಿ, ಪುರಾಣದ ಲೇಪವನ್ನು ಹಚ್ಚುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಪುರಾಣಾಧಾರಗಳಿಂದಾಗಿ ನಾಯಕ ಇಡೀ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಆರಾಧ್ಯದೈವನಾಗಿ ಕಾಣಿಸುವಂತೆಯೂ ಗಾಯಕರು ಪುರಾಣ ತಂತ್ರವನ್ನು ಬಳಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಪುರಾಣದ ಚೌಕಟ್ಟು ಸಮಾಜದ ಜನತೆಯ ತಿಳುವಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಪರಿವರ್ತಿಸುವ ಸಾಧಕವೂ ಆಗಿದ್ದು, ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳ ಲಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಪುರಾಣವಿಲ್ಲದೆ ಯಾವ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯವೂ ಜನಿಸಿಲ್ಲ.

೧೦. ಪವಾಡಗಳು

ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪವಾಡಗಳು ಹೇರಳವಾಗಿವೆ. ಕಾವ್ಯದ ನಾಯಕ ದುಷ್ಟರನ್ನು ಸದೆಬಡಿಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಪವಾಡಗಳ ಮೊರೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ನಾಯಕ ತನ್ನ ಶಕ್ತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ಮೆರೆದು ದುಷ್ಟರು ತನಗೆ ಶರಣಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ನೈತಿಕತೆ ಉಳಿಸಲು ಕೂಡ ಪವಾಡಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾನೆ. ನಾಯಕ ಭಕ್ತರನ್ನು ಒಕ್ಕಲುಗಳನ್ನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುವಾಗಲೂ ಪವಾಡಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರುವುದು ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಶ್ರವಣ ದೊರೆಯ ದುಷ್ಟತನವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು, ಬೇವಿನ್ನಟ್ಟಿ ಕಾಳಮ್ಮನ ಜಿಪುಣತನವನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಲು, ಮೈಲಾರ ಕೋಮಾಲೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು, ಜುಂಜಪ್ಪ ಸೋದರಮಾವಂದಿರ ಸೊಕ್ಕನ್ನು ಅಡಗಿಸಲು ಪವಾಡಗಳನ್ನು ಗೈದಿರುವುದು ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸಮತೋಲನವನ್ನು ಕಾಪಾಡಲು ಕೂಡ ಪವಾಡಗಳನ್ನು ಜನಪದ ಗಾಯಕರು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪವಾಡಗಳಿಲ್ಲದೆ ಯಾವ ನಾಯಕನು ತನ್ನ ಧ್ಯೇಯೋದ್ದೇಶವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲಾರ. ನಾಯಕ ಪವಾಡ ಮಾಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ತನ್ನ ಹಿರಿಮೆ ಸಾಹಸಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಾನೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಮೈಲಾರ ಕೋಮಾಲೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಕಪ್ಪು ಬೂದಿಯನ್ನು ಕುರಿಗಳ ಮೇಲೆ ಉರುಬಿ ಸಾಯಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅವಳ ಸಹೋದರರು ಶರಣಾಗತರಾದಾಗ ಮತ್ತೆ ಕುರಿಗಳನ್ನು ಬದುಕಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಸಂಗಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯಲಾಗುವ ಮುಖ್ಯಾಂಶವೆಂದರೆ ಪವಾಡಗಳು ಎಲ್ಲಾ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲೂ ಇರುವುದರಿಂದ ಪವಾಡಗಳು ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಲಕ್ಷಣವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ.

೧೧ ನಾಯಕರ ಸಾಹಸ :

ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ನಾಯಕ ಮಹಾಸಾಹಸಿಯಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಉದಾತ್ತನಾಗಿದ್ದು, ಸಮಾಜದ ಸಮಾನತೆಗೆ ದುಡಿಯುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಯಾವಾಗಲು ಜನಪರವಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ತರುವಾಗ ತಾನು ಅದನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ತನ್ನ ಸಾಹಸಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಾಯಕ ಪವಾಡವೆಂಬ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಐತಿಹಾಸಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿಯೂ ಆಗಿರುತ್ತಾನೆ. ''ಮಹಾಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಅಂಶವಿರಬೇಕು; ಕಾವ್ಯದ ನಾಯಕ ಉದಾತ್ತ ಶೀಲನಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿರಬೇಕು''[೧೬] ಎಂದಿದ್ದಾರೆ ಟಾರ್‌ಕಾಟೋ ಟಾಸ್ಸೋ. ನಮ್ಮ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯು ಆ ಕಾವ್ಯದ ಸಾಹಸವುಳ್ಳ ನಾಯಕನ ಹೆಸರೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ, ಜುಂಜಪ್ಪ, ಮೈಲಾರ, ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ, ಎಲ್ಲಮ್ಮ ಮೊದಲಾದವರು ಕಾವ್ಯದ ನಾಯಕರಾಗಿದ್ದು, ಅವರು ನಡೆಸಿದ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳಿಂದ ಜನಪ್ರಿಯರಾಗಿದ್ದು, ಕೆಳವರ್ಗದವರ

ಪರವಾಗಿದ್ದು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಕಷ್ಟ-ನಷ್ಟಗಳನ್ನು ತಿಳಿದು ಸಹಕಾರಗಳನ್ನು ನೀಡಿರುವ ಪ್ರಯುಕ್ತ ಅವರ ಹೆಸರನ್ನು ಶೀರ್ಷಿಕೆಯನ್ನಾಗಿ ಇಟ್ಟಿರುವುದು ಬಹಳ ಸೂಕ್ತವೆನಿಸಿದೆ. ವೃತ್ತಿ ಗಾಯಕರು ನಾಯಕರ ಸಾಹಸಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತ ಪಡಿಸಲು ಸಾಹಸಮಯ ಸನ್ನಿವೇಷಗಳನ್ನು ಪುನರಾವರ್ತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ 'ನಾಯಕರ ಸಾಹಸ'ವು ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಪ್ರಮುಖ ಲಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ ಎನ್ನಬಹುದು.

೧೨. ಜೀವಂತ ಘಟನೆಯ ಚಿತ್ರಣ :

ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಿಗೆ ನಡೆದ ಘಟನೆಗಳ ಸಂದರ್ಭಗಳು ಆಕರಗಳಾಗಿವೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಜನಪದ ಭಕ್ತಾದಿಗಳ, ಗಾಯಕರ ಕಲ್ಪನೆಗಳು ಸೇರಿವೆ. ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳ ಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಘಟನೆಯ ಜೀವತುಂಬಿ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಸೃಷ್ಠಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಇತಿಹಾಸವು ಪೂರ್ಣ ಸತ್ಯವೂ ಮಿತ್ಯವೂ ಅಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಕಾಲಮಾನದಿಂದಾಗಿ ಪೀಳಿಗೆಗಳು ಮುಂದೆ ಸಾಗಿದಂತೆ ಹಲವು ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಆಗಿರುತ್ತವೆ. ಸ್ಪಷ್ಟತೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಮಾದೇಶ್ವರ, ಜುಂಜಪ್ಪ, ಮೈಲಾರ, ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಮುಂತಾದವರು ಸಾಮಾನ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೆನಿಸಿದ್ದರೂ ಸಮಾಜದ ಉದ್ದಾರಕ್ಕಾಗಿ ಪವಾಡಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿ, ದುಷ್ಟರನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ಉತ್ತಮ ನಾಯಕರೆನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರೆಲ್ಲರ ಕಥಾ ಸಂದರ್ಭಗಳು ಜೀವನ ಘಟನೆಗಳಾಗಿವೆ ಎಂದು ಹೇಳುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

೧೩. ಗಾಯಕ ವರ್ಗ ಮತ್ತು ವಾದ್ಯಗಳ ಬಳಕೆ :

ಇದು ಸಹ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿದೆ. ವಾದ್ಯ ಮತ್ತು ಗಾಯಕರಿಲ್ಲದೆ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳನ್ನ ಹಾಡುವ ತಂಡಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಗಾಯಕರಲ್ಲಿ ಎರಡು ಬಗೆಯ ಗಾಯಕರಿರುತ್ತಾರೆ.

೧) ಸಾಮಾನ್ಯ ಗಾಯಕರು

೨) ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರು

ಸಾಮಾನ್ಯಗಾಯಕರು ತಮ್ಮ ದು:ಖವನ್ನು ಮರೆಯಲು ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಡಿದರೆ, ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರು ಗುರುಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಕಾವ್ಯದ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಕಲಿತುಕೊಂಡು ಜೀವನೋಪಾಯದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹವರಲ್ಲಿ ನೀಲಗಾರರು, ಕಂಸಾಳೆಯವರು, ತಂಬೂರಿಯವರು, ಮೊದಲಾದವರು ಪ್ರಮುಖರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ''ಕಂಸಾಳೆಯವರು, ತಂಬೂರಿಯವರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯುತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಕಾವ್ಯಾಂಶವಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು''[೧೭] ಎಂದು

ಬಿ.ಎಸ್. ಸ್ವಾಮಿಯವರು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಗಾಯಕರು ಹಾಡುತ್ತಾ ಹಾಡುತ್ತಾ ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯದ ಸೊಬಗನ್ನು, ಲಯ ತಾಳಗಳನ್ನು ಮರೆಯದೇ ಮತ್ತಷ್ಟು ನೆನಪಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ, ಅವರಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯಗುಣ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅಂದಿನಿಂದ ಇಂದಿನವರೆಗೂ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿ ಬೆಳೆಸಿದವರು ಗಾಯಕರು ಹೊರತು ಬೇರೆಯವರಲ್ಲ. ಅವರು ಕಾವ್ಯದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಗಾಯನದ ಮೂಲಕ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಗಾಯಕರು ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಡುವಾಗ ಅಂದಂದಿನ ಕಾಲಮಾನದ ನಡೆ-ನುಡಿ, ಆಚಾರ-ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾರ್ಪಾಡುಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಕಲೆಗಳನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಜೊತೆಗೆ ಹಾಡುವಾಗ ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ಬಳಸುವ ರೂಢಿಯೂ ಇದೆ. ವಾದ್ಯಗಳಿಲ್ಲದೆ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಗಾಯಕರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕಂಸಾಳೆಯವರು ಕಂಚಿನ ಕಂಸಾಳೆ ವಾದ್ಯದ ಮೂಲಕ ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯವನ್ನುಹಾಡಿದರೆ, ನೀಲಗಾರರು ತಂಬೂರಿಯಿಂದ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯ, ಗೊರವರು ಡಮರುಗುದಿಂದ ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಕಾವ್ಯ ಮತ್ತು ಜುಂಜಪ್ಪನ ಸಂಪ್ರದಾಯದವರಾದ ಗೊಲ್ಲರು ಗಣೆಯ ಮುಖಾಂತರ ಜುಂಜಪ್ಪನ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಹಾಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಇಂದಿಗೂ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದೆ. ವಾದ್ಯಗಳಿಂದಲೇ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು ಜನಪ್ರಿಯಾಗಿವೆ ಎಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಗಾಯಕರು ಮತ್ತು ವಾದ್ಯಗಳ ಬಳಕೆ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿದೆ.

೧೪. ಜನಾಂಗಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆ :

'ಜನಾಂಗಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆ' ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿದೆ. ಜನಪದರು ತಮ್ಮ ಜನಾಂಗದ ಹುಟ್ಟು ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಥೆಗಳ ಮೂಲಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಜನಾಂಗಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಲವು ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಜನಾಂಗದವರನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ನಿರೂಪಿಸಿದರೆ, ಕೆಲವೊಂದು ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಜನಾಂಗವನ್ನು ಕುರಿತು ಅದರದೇ ಆದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಬಿಂಬಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಜನಾಂಗವೆನ್ನುವುದು ಬುಡಕಟ್ಟು ಎನ್ನುವುದಾದರೆ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಉಳಿಸಿ ಬೆಳೆಸುವುದು ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಕಾವ್ಯದ ನಾಯಕರಿಗೆ ಜನಾಂಗಗಳ ಭೇದಭಾವವಿಲ್ಲ. ಅವರು ಭಿಕ್ಷಾಟನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಸಮಷ್ಠೀ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಮತ್ತು ಸಮಾನತಾ ಭಾವವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಜಾತಿಭೇದವಿಲ್ಲದೆ (ಜನಾಂಗ) ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹಾಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಜನಾಂಗಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತದೆ.

೧೫. ದುಷ್ಟಶಿಕ್ಷೆ - ಶಿಷ್ಟರಕ್ಷೆಯ ಪಾಲನೆ :

ದುಷ್ಟಶಿಕ್ಷೆ - ಶಿಷ್ಟರಕ್ಷೆಯ ಪಾಲನೆಯನ್ನು ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅನುಸರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿವೆ. ದುಷ್ಟರನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿ ಒಳ್ಳೆಯವರನ್ನು ಕಾಪಾಡುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿನ ನಾಯಕರು ಒಕ್ಕಲುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವಾಗ ತಮಗೆ ಒಕ್ಕಲಾಗದವರನ್ನು ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿ, ಅವರಲ್ಲಿನ ದುಷ್ಟತನವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಯಾರು ತನ್ನ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಒಳಗಾಗುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅವರನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವುದು ಖಂಡಿತ. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಾಯಕರು ಪವಾಡಗಳನ್ನು ಎಸಗಿರುವುದು ಗಮನೀಯವಾದದ್ದು. ಮಾದೇಶ್ವರ ಶ್ರವಣದೊರೆಯನ್ನು ಬಗ್ಗು ಬಡಿಯುವ, ಜುಂಜಪ್ಪ ಸೋದರ ಮಾವಂದಿರ ಸೊಕ್ಕನ್ನು ಅಡಗಿಸುವ, ಮೈಲಾರ ಕೋಮಾಲೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಸಲುವಾಗಿ ಅವಳ ಅಣ್ಣಂದಿರನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ದುಷ್ಟಶಿಕ್ಷೆ-ಶಿಷ್ಟರಕ್ಷೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತ ಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ದುಷ್ಟಶಿಕ್ಷೆ- ಶಿಷ್ಟರಕ್ಷೆ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿದ್ದು ಅವುಗಳ ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶವೂ ಆಗಿದೆ.

೧೬. ಪ್ರಕೃತಿಯ ಒಡನಾಟ :

ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಜನಪದರು ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ದೇವರೆಂದು ಪೂಜಿಸುವ ವಾಡಿಕೆಯಿದೆ. ಎಷ್ಟೋ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ಆಶ್ರಯಿಸಿರುವುದು ಕಾಡುಗಳನ್ನು ಎಂಬುದನ್ನು ಮರೆಯಬಾರದು. ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ನೀಲಯ್ಯ, ಸಂಕಮ್ಮ, ಮಾದಪ್ಪ, ಜುಂಜಪ್ಪ, ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ, ಸಿನ್ನಮ್ಮ ಮೊದಲಾದವರು ಪ್ರಕೃತಿಯೊಂದಿಗೆ ಅವಿನಾಭಾವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿದವರು, ಮಾದಪ್ಪ ದನಗಳನ್ನು ಕಾಯುವುದು, ಜುಂಜಪ್ಪ ದನಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದು, ನೀಲಯ್ಯ ಹೆಜ್ಜೇನು ಮಲೆಗೆ ಹೋಗುವುದು, ನೀಲಯ್ಯ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಸಂಕಮ್ಮಳನ್ನು ಯಾರು ಮೋಹಿಸದಂತೆ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕಿ ವಿವಿಧ ಜಂತು-ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಕಾವಲಿಡುವುದು, ಮಾದಪ್ಪ ಏಳುಮಲೆ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ನೆಲೆ ನಿಲ್ಲುವುದು. ಈ ಮುಂತಾದ ಸನ್ನಿವೇಷಗಳನ್ನು ಕಂಡಾಗ ಅವರ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಒಡನಾಟ ಗೋಚರವಾಗುತ್ತದೆ. ಗ್ರಾಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರರನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದರು, ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಬೆಳಗಿನ ಜಾವದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿ ತಾಯಿಯನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾರೆ.

೧೭. ದುಡಿಯುವ ವರ್ಗ :

ದುಡಿಯುವ ವರ್ಗದವರನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸಿರುವುದು ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳ ಉದ್ದೇಶವೂ ಲಕ್ಷಣವೂ ಆಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಪಾತ್ರಗಳು, ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಮೂಲದಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುವ ವರ್ಗದಿಂದ ಬಂದಂತಹವರು. ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು ರಚನೆಯಾಗಿರುವುದು ಜನಪದ ದುಡಿಮೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೆ. ವಚನಕಾರರ ನಿಲುವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ''ಕಾಯಕವೇ ಕೈಲಾಸ'' ಎಂಬುದು ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಿಗೆ ಅನ್ವಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಜನಪದರು ಕಾಯಕವನ್ನು ನಂಬಿದವರು. ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ರೈತರು, ಕಾರ್ಮಿಕರು, ಬೇಟೆಗಾರರು ಮುಖ್ಯರಾಗಿದ್ದು, ಅವರನ್ನು ನಾಯಕರು ಒಕ್ಕಲುಗಳನ್ನಾಗಿ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ನಾಯಕರು ದುಡಿಯುವವರನ್ನು ತಮ್ಮೆಡೆಗೆ ಸೆಳೆದು ತಮಗೆ ಬೇಕಾದುದನ್ನು ಅವರಿಂದ ಭಿಕ್ಷೆಯಾಗಿ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಬೇಟೆಗಾರನಾಗಿರುವ ನೀಲಯ್ಯನನ್ನು, ಎಳ್ಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುವ ಬೇವಿನಟ್ಟಿ ಕಾಳಮ್ಮಳನ್ನು, ಮೈಲಾರ ಕುರಿಗಳನ್ನು ಕಾಯುವ ಕೋಮಾಲೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು, ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿ ಮೂಲಕ ಪಂಚಾಳರಿಂದ ಕಬ್ಬಿಣದ ಭಿಕ್ಷೆ ಪಡೆಯುವುದರೊಂದಿಗೆ ಕೃಷಿಗೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿನ ಪಾತ್ರಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕೃಷಿಕರೇ ಆಗಿರುತ್ತಾರೆ. ''ಮಾದೇಶ್ವರ ನಾಗರೀಕರ ಸಂಪರ್ಕವಿಲ್ಲದೆ ಸೋಲಿಗರು, ಜೇನುಕುರುಬರು, ಕಾಡುಕುರುಬರು, ಸೋಲಿಗರನ್ನು ಪರಿವರ್ತಿಸಿದರು''[೧೮]. ಇವರೆಲ್ಲರನ್ನು ಮಾದೇಶ್ವರ ಒಕ್ಕಲುಗಳನ್ನಾಗಿ ಪಡೆದು ಕೆಳವರ್ಗದವರಿಗೆ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ನೀಡಿರುವುದು ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ದುಡಿಯುವ ವರ್ಗದಿಂದಲೇ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು ಸೃಷ್ಠಿಯಾಗಿವೆ ಎಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಅಂಶಗಳು ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಲಕ್ಷಣಗಳಾಗಿದ್ದು. ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಕೂಡ ತನ್ನ ಜೀವಂತಿಕೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿಲ್ಲ ಎನ್ನಬಹುದು.

ಅಡಿ ಟಿಪ್ಪಣಿ

ಅಧ್ಯಾಯ -೨ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಸ್ವರೂಪ

೧ ಜಾನಪದ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು ಮತ್ತು ವಿಧಾನಗಳು, ಡಾ. ಅಂಬಳಿಕೆ ಹಿರಿಯಣ್ಣ, ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ ೬. ೧೯೯೬

೨ ಜಾನಪದ ಸ್ವರೂಪ : ಡಾ. ಹಾ.ಮಾ. ನಾಯಕ, ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ ೨೭. ೧೯೯೯ ೧೦ನೇ ಮುದ್ರಣ

೩ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಒಂದು ಅವಲೋಕನ : ಸಂ : ಜಿ.ಎಸ್. ಭಟ್ಟ, ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ : ೨೮ ೧೯೯೬ ಮುದ್ರಣ,

೪ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಒಂದು ಅವಲೋಕನ, ಸಂ : ಜಿ.ಎಸ್. ಭಟ್ಟ, ಮಹಾಕಾವ್ಯ -ಡಾ. ಎಸ್.ಜೆ. ಲಕ್ಕಪ್ಪಗೌಡ, ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ : ೩೧.

೫ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಒಂದು ಅವಲೋಕನ ಸಂ : ಜಿ.ಎಸ್. ಭಟ್ಟ ೧೯೯೬ ಮುದ್ರಣ, ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ : ೫೧.

೬ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಲಕ್ಷಣ, ಡಾ. ಟಿ.ವಿ. ವೆಂಕಟಾಚಲ ಶಾಸ್ತ್ರಿ- ಡಿ.ವಿ.ಕೆ ಮೂರ್ತಿ ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ : ೨೯. ೨ನೇಯ ಮುದ್ರಣ - ೨೦೦೧,

೭ **R.M. Aldar; An Introduction to Poetry.** ಜಿ.ಎಸ್.ಎಸ್. ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಸ್ವರೂಪ

೮ ಕರ್ನಾಟಕ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು ಸಂ.ತೀ.ನಂ. ಶಂಕರನಾರಾಯಣ ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ ೧೫.

೯ ಕರ್ನಾಟಕ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು - ತೀ.ನಂ. ಶಂಕರ ನಾರಾಯಣ, ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ : ೧೫.

೧೦. ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳು - ಜೀ.ಶಂ. ಪರಮಶಿವಯ್ಯ ೧೯೭೯. ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ : ೨೫೧ ರಿಂದ ೨೫೨ರವರೆಗೆ

೧೧. ಕರ್ನಾಟಕ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಗಳು - ಸಂ : ತೀ.ನಂ. ಶಂಕರ ನಾರಾಯಣ, ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣ ೧೯೯೮.

೧೨. ಡಾ. ಹಾ.ಮಾ.ನಾಯಕ್,ಜನಪದ ಸ್ವರೂಪ, ೧೯೭೧ ಮುದ್ರಣ ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ : ೨೮

೧೩. ಕರ್ನಾಟಕ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು - ಸಂ. ತೀ.ನಂ. ಶಂಕರ ನಾರಾಯಣ ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣ ೧೯೯೮, ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ : ೨೨.

೧೪. ಬುಡಕಟ್ಟು ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಮಾಲೆ- ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ, ಸಂಪಾದಕ ಡಾ|| ಕೆ. ಕೇಶವನ್ ಪ್ರಸಾದ್ ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ - ೧೫೩. ಮೊದಲ ಮುದ್ರಣ - ೧೯೯೭,

೧೫. ಬುಡಕಟ್ಟು ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಮಾಲೆ- ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ, ಸಂಪಾದಕ ಡಾ|| ಕೆ. ಕೇಶವನ್ ಪ್ರಸಾದ್ ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ - XXIII ಮೊದಲ ಮುದ್ರಣ - ೧೯೯೮,

೧೬ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಒಂದು ಅವಲೋಕನ - ಸಂಪಾದಕ : ಜಿ.ಎಸ್. ಭಟ್ಟ, ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ ೩೮.

೧೭ ಜಾನಪದ ಸೌರಭ ಡಾ. ಬಿ.ಎಸ್. ಸ್ವಾಮಿ, ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ : ೨೭೬, ಮೊದಲ ಮುದ್ರಣ - ೧೯೯೩

೧೮ ಜಾನಪದ ಸೌರಭ, ಬಿ.ಎಸ್. ಸ್ವಾಮಿ, ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ ೧೭೦. ಮೊದಲ ಮುದ್ರಣ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೩

ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಥಾ ಹರವು

(ಅ) ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ

(ಆ) ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ

(ಇ) ಜುಂಜಪ್ಪ

(ಈ) ಮೈಲಾರಲಿಂಗ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೩

ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳ ಕಥಾ ಹರವು

'ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳ ಕಥಾ ಹಂದರ' ಎಂಬ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿರುವ ಕಥಾ ಭಾಗಗಳ ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು ಒಂದೇ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಇರದ ಕಾರಣ ಒಂದೊಂದು ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯವು ಆಯಾ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ವಕ್ತೃಗಳಿಂದ ಹಾಡಲ್ಪಟ್ಟು ವಿದ್ವಾಂಸರಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ. ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಕಥಾ ಸ್ವಾರಸ್ಯ ಸುಗುಮವಾಗಿರಲೆಂದು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಹಾಡುವಾಗ ಒಂದೊಂದು ಕಥೆಗೂ ಒಂದೊಂದು ಭಾಗದ ಕಥೆಯನ್ನಾಧರಿಸಿ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯುಳ್ಳ ಕಥೆಯು ಮುಂದಿನ ಕಥೆಗೂ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಕಥಾ ಭಾಗಗಳನ್ನು 'ಸಾಲು', 'ಭಾಗ', 'ಸಂದು', 'ಕವಲು' ಎಂಬ ನಾನಾ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಹಂಪಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದವರು ಹೊರತಂದ ಇತ್ತೀಚಿನ ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಅವುಗಳು ಡಾ ಕೇಶವನ್ ಪ್ರಸಾದ್ ಅವರ 'ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ-ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ', ಹಿ.ಚಿ. ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ ಅವರ 'ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ-ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ', ಡಾ. ಚೆಲುವರಾಜು ರವರ 'ಜುಂಜಪ್ಪ-ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ' ಹಾಗೂ ಡಾ. ಮಂಜುನಾಥ ಬೇವಿನ ಕಟ್ಟಿ ಅವರ 'ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಕಾವ್ಯ -ಕರ್ನಾಟಕ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ' ಎಂಬ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಜನಮನ್ನಣೆಯನ್ನು ಗಳಿಸಿದ್ದು, ಪ್ರಸ್ತುತವಾಗಿ ಜಾತ್ರೆಗಳ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಗಾಯಕರಿಂದ ಹಾಡಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ಈ ನಾಲ್ಕು ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳ ಕಥಾ ಹಂದರಲ್ಲಿ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿನ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಕಥಾ ಹಂದರವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಮೊದಲಿಗೆ ಡಾ. ಕೇಶವನ್‌ಪ್ರಸಾದ್ ಅವರಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡ 'ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ-ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಾವ್ಯಮಾಲೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಕಥಾ ಪಯಣದ ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತೇನೆ. ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯ ಭಾಗಗಳನ್ನು 'ಸಾಲು' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಪ್ರಾರ್ಥನೆ', 'ಮಾದಪ್ಪ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ ಸಾಲು','ಜುಂಜೇಗೌಡನ ಸಾಲು',' ಶ್ರವಣದೊರೆಸಾಲು,' 'ಸಂಕಮ್ಮನ ಸಾಲು', ' ಬೇವಿನ್ಹಟ್ಟಿ ಕಾಳಮ್ಮನ ಸಾಲು', ' ಸರಗೂರಯ್ಯನ ಸಾಲು', ' ಮಂಗಳಾರತಿ' ಎಂಬ ಸಾಲುಗಳಿವೆ. ಈ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ 'ಸಂಕಮ್ಮನ

ಸಾಲು','ಬೇವಿನ್ನಟ್ಟಿ ಕಾಳಮ್ಮನ ಸಾಲುಗಳು' ಹೆಚ್ಚು ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿರುವ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಸಾಲುಗಳಾಗಿವೆ. ಸಾಲುಗಳ ಕಥೆಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಮಾದೇಶ್ವರನೇ ನಾಯಕ. ಮಾದೇಶ್ವರನನ್ನು 'ಮಾದಪ್ಪ', 'ಮಾಯ್ಕಾರ ', 'ಮರಿದೇವ್ರು' ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈತನನ್ನು ಮಹಾಪವಾಡ ಪುರುಷ, ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ ಎನ್ನಬಹುದು. ಮಾದಪ್ಪ ಬಸವಣ್ಣನಂತೆಯೇ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಜನವರ್ಗಗಳನ್ನು ತನ್ನ ತೆಕ್ಕೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಮಹಾದಾಸೆವುಳ್ಳವನು. ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಸಹಾಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಅವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ತನ್ನ ಒಕ್ಕಲುಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಮಾದಪ್ಪ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುತ್ತಾ ಅವರಿವರ ಮಠಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು-ಗಂಡು ಎಂಬ ಬೇಧಭಾವವಿಲ್ಲದೆ, ಅವರ ಮನಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಪರಿವರ್ತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಾದಪ್ಪನನ್ನು ಸ್ತ್ರೀ ಪರವಾದಿ ಎಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. ಏಕೆಂದರೆ ಮಾದಪ್ಪ ಸಂಕಮ್ಮಳ ಪರವಾಗಿ ನಿಂತು ನೀಲಯ್ಯನಿಗೆ ಅರಿವನ್ನು ಮೂಡಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ದಾಂಪತ್ಯದ ಕಲಹಗಳನ್ನು ತೊಡಗಿ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರವಣದೊರೆಯಂಥ ಮಹಾದುಷ್ಟರನ್ನು ಸದೆ ಬಡಿದು ಶಿಷ್ಟರ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿದ್ದು ಮಾದಪ್ಪನ ಮಹಾಸಾಧನೆಯಾಗಿದೆ, ಮಾದೇಶ್ವರ ಸಂಕಮ್ಮಳಿಂದ ಕಾರಯ್ಯ-ಬಿಲ್ಲಯ್ಯರೆಂಬ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಒಕ್ಕಲುಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಏಳುಮಲೆ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನೆಲೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾರೆ. ಇಂದು ಸಹ ಭಕ್ತಾದಿಗಳು ಮಹದೇಶ್ವರ ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಮಾದೇಶ್ವರನಿಗೆ ಹರಕೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿ ತಮ್ಮ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಬಗೆ ಹರಿಸುವಂತೆ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯ ಎಲ್ಲಾ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುವ ಮಹಾತ್ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ.

ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯ

'ಪ್ರಾರ್ಥನೆ' ಎಂಬ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮಾದೇಶ್ವರನನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಹಾಡನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾ ಮಂಗಳ ಹಾಡಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾರೆ. 'ಮಾದಪ್ಪನ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ ಸಾಲು' ಎಂಬ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮಾದಪ್ಪ ಹುಟ್ಟಿನ ಬಗ್ಗೆ ಕಥೆಯಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಶಿವನು ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಜಡೆಯನ್ನು ಒದರಿ ಪಾತಾಳೇಶ್ವರ, ಮರುಳೇಶ್ವರ ನಂದೀಶ್ವರ, ಗುರುಲಿಂಗೇಶ್ವರ, ನಂಜುಂಡೇಶ್ವರ, ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನೇಶ್ವರ, ಶನೇಶ್ವರ, ಶ್ರವಣೇಶ್ವರ ಎಂಬ ಅವತಾರಗಳನ್ನು ತಾಳುತ್ತಾನೆ. ಕೊನೆಯ ಅವತಾರ ಲಿಂಗವಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಲಿಂಗವು ಯಾರ ಕಣ್ಣಿಗೂ ಕಾಣದೆ ಮಗ್ಗಮರಳಿ ಹೆಗ್ಗಡದೇವನ ಕೋಟೆ ಭೀಮನ ಕೊಲ್ಲಿಯ ಹಾಲುಮತಸ್ಥನಾದ ಹಲಗಪ್ಪನು ರಾಗಿಯನ್ನು ಬಿತ್ತುತ್ತಿರುವಾಗ 'ಮಾಯ್ಕಾರ' ಎಂಬ ಹೆಸರು ಮೂಡುತ್ತದೆ. ಹಲಗಪ್ಪ ಬಿತ್ತನೆಯ ರಾಗಿಯನ್ನು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ದಾನ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಮುಂದೆ ಮಾದಪ್ಪ ಬಂಕಾಪುರಿಗೆ ಬಂದು, ಅಲ್ಲಿ ದೇವಾನುದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕಾರಾಗೃಹದಲ್ಲಿ

ಇಟ್ಟು ಚಾಕರಿ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಶ್ರವಣದೊರೆಯ ಬಳಿಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಮಾದಪ್ಪ ಶ್ರವಣದೊರೆಯಿಂದ ತಂದೆ-ತಾಯಿ ಯಾರೆಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳಲ್ಪಟ್ಟು, ತಂದೆ-ತಾಯಿಯಿಲ್ಲದೆ ಲೋಕ ಕಲ್ಯಾಣ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದು ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಉತ್ತುಮಾಪುರಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಆ ಪುರದಲ್ಲಿ ಸಂಕರಪ್ರಿಯ-ಪತಿಲೀಲೆ ಎಂಬ ದಂಪತಿಗಳು ಸಂತಾನವಿಲ್ಲದೆ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿ 'ಶಿವದಾಸ' ಎಂಬ ಗಂಡು ಮಗುವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಶಿವದಾಸನನ್ನು ಉತ್ರಾಜಮ್ಮಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ವಿವಾಹ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಉತ್ರಾಜಮ್ಮ ಶಿವಭಕ್ತೆಯಾಗಿದ್ದು, ಗಂಡನ್ನೊಂದಿಗೆ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಮಲಗದೇ ಇರುವುದರಿಂದ ನಲವತ್ತಾನಾಲ್ಕು ವಯಸ್ಸಾದರೂ ಮಕ್ಕಳಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಅವಳು ವ್ಯಾಘ್ರಾನಂದ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಆದೇಶದಂತೆ ಕಲ್ಯಾಣಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಲು ಹೋಗಿದ್ದಾಗ, ಅಲ್ಲಿ ಮಯ್ಯಾರ ಬಿಳಿಪಲ್ಲಿಯಾಗಿ ಪುಸುಮದ ಗಿಡದಲ್ಲಿ ಕೂತು ಪುಸುಮವಿಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಶಿವಪೂಜೆಗೆ ಹೂವಿಲ್ಲವೆಂದು ದು:ಖದಲ್ಲಿರುವಾಗ ಮಾಯ್ಕಾರ ಕೆಂದಾವರೆ ಪುಸುಮವಾಗುತ್ತಾರೆ. ಉತ್ರಾಜಮ್ಮ ಆ ಕೆಂದಾವರೆಯ ದಳಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಲಿಂಗಗಳಿಗೂ ಇಟ್ಟು ಪೂಜಿಸಿ ನಿದ್ರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಬೆಳಗಾಗುವುದರೊಳಗೆ ಅವಳ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಮಾಯ್ಕಾರ ಗಂಡ ಸಣ್ಣ ಬಾಲಕನಾಗಿದ್ದು, ಉತ್ರಾಜಮ್ಮ ಎದೆಹಾಲನ್ನು ಕುಡಿಯದೇ ಆ ಹಾಲನ್ನು ಶೂರ್ಣಾವತಿ ನದಿಯಾಗಿ ಹರಿಯುವಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಮಾದಪ್ಪ ತಾಯಿ ಹಾಲನ್ನು ಕುಡಿದರೆ ಸೂತಕವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದವನು. ಅವನು ಅಸಾಮಾನ್ಯನಾಗಿ ಜನಿಸಿದವನು ಹಾಗಾಗಿ ತಾಯಿ ಹಾಲನ್ನು ತ್ಯಜಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮುಂದೆ ವ್ಯಾಘ್ರಾನಂದ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಉತ್ರಾಜಮ್ಮನಿಂದ ಮಹಾಲಿಂಗು ಶಿವಲಿಂಗು ಎಂಬ ಮಾಯ್ಕಾರನನ್ನು ಪಡೆದು, ಅದಕ್ಕೆ ವಿದ್ಯೆ ಬುದ್ಧಿ ಕಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಾದಪ್ಪ ವ್ಯಾಘ್ರಾನಂದಸ್ವಾಮಿಗಳ ಮೂಲಕ ಸಿದ್ದಾನಂದ ದೇಶಿಕ ಸ್ವಾಮಿಗಳಲ್ಲಿ ರಾಗಿ ಬೀಸುವ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮಾದಪ್ಪ ಪಟ್ಟ ಕಷ್ಟ ಅಷ್ಟಿಷ್ಟಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ಮಾದಪ್ಪ 'ಓಂ ನಮಃ ಶಿವಾಯ' ಎಂದ ಕೂಡಲೇ ರಾಗಿ ಕಲ್ಲು ತನಗೆ ತಾನೇ ಬೀಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನರಿತ ದೇಶಿಕ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಮರಿದೇವ್ರು ಅವರ ಪವಾಡ ಕಂಡು ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತರಾಗಿ

> **"ನೀನು ದೇವನಲ್ಲ ಮರಿದೇವ್ರಲ್ಲ"**
> **ಆದರೆ ನೀನು ಪ್ರಪಂಚದ**
> **ಲೋಕ-ಕಲ್ಯಾಣ ಮಾಡಬೇಕು"**[7]

ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳಿ ಕುಂತೂರು ಮಠದ ಪ್ರಭುದೇವರನ್ನು ಸೇರಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮರಿದೇವ್ರು ಪವಾಡಗೈದಿದ್ದರಿಂದ ಯಾರು ಸಹ ಅವನಿಗೆ ಮಠದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಯೂರುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ನೀಡುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರಭುದೇವರು ಜಂಗಮರ ಮುಖಾಂತರ ಮಾಯ್ಕಾರನಿಗೆ ತಲೆ ಬೋಳಿಸಿ ಲಿಂಗಾಧಾರಣೆ ಮಾಡಿ, ಬಲಗೈಗೆ ಕಂಚಿನ ಕಂಸಾಳೆ ಕೊಟ್ಟು ಭಿಕ್ಷಾವೃತ್ತಿ ಮಾಡುವಂತೆ ದೀಕ್ಷೆ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿಂದ ಮಾಯ್ಕಾರ ಭಿಕ್ಷಾಟನೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಪವಾಡ ಪುರುಷನಾದ ಮಾಯ್ಕಾರ ಉಕ್ಕಳ್ಳಿ ಬಸವಣ್ಣನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಮೂರು ಸೇರು ಉಕ್ಕಿನ ಕಡಲೆಯನ್ನು ನೈವೇದ್ಯೆಯಾಗಿಟ್ಟು ಮೂರು ಮುಕ್ಕು ಮುಕ್ಕಬೇಕೆಂದು, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಉರಿಸಿಂಗ ಕೊರಡಲ್ಲಿ ಮೂರೇಟು ಒಡೆಯುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದರಿಂದ ಅದರ ಅಂಗಾಂಗಳೆಲ್ಲ ಗಾಯಗಳಾಗಿ ಹಲ್ಲುಗಳು ಉದುರುಹೋಗುತ್ತವೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಮರಿದೇವ್ರು ಬಸವಣ್ಣನಿಗೆ ಉಕ್ಕಿನ ಕಡ್ಲೆ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಊಟವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮರಿದೇವ್ರು ಆಗಿರುವ ಮಾದಪ್ಪ ಸಣ್ಣ ಹುಡುಗನಾಗಿದ್ದು, ಪ್ರಭುಸ್ವಾಮಿಗಳ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಹೂತರಲು ಬಡಗಲ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ದನಕಾಯುವ ಹುಡುಗರ ಜೊತೆಗೆ ಚೆಂಡಿನ ಆಟ ಆಡುತ್ತಾ ಚೆಂಡನ್ನು ಮಾಲಂಗಿಗೆ ಹೋಗುವ ಹಾಗೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಚೆಂಡನ್ನು ತರಲು ಹೋದ ಮರಿದೇವ್ರು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಗೋಸುಂಬೆ, ಹಾವ್ರಾಣಿ, ಹಾವು, ಚೇಳುಗಳನ್ನು ಹೂವುಗಳನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವನ ಪವಾಡ ನೋಡಿದ ಪ್ರಭುಸ್ವಾಮಿಗಳು ಏಳನೇ ಗುರುವಾಗಿ ಅರ್ಧ್ನಾಳಿ ಮಠವನ್ನು ಆಳುವಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಮರಿದೇವ್ರು ಸಣ್ಣ ಹುಡುಗನಾದರೂ ಇಂಥ ಪವಾಡಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ಅನೇಕ ಗುರುಗಳಿಂದ ಗುರುಪಟ್ಟವನ್ನು ಪಡೆದು ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಗಾಯಕನೆನೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ಮಾದಪ್ಪ ಅಲೆದಾಟ ಬದುಕನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ, ಸಿಂಗನಲ್ಲೂರುಗಳನ್ನು ದಾಟಿ ಮೈಸೂರಿನ ಮೇಲ್ನಾಡು ಎನಿಸಿರುವ (ಈಗಿನ ಮಹದೇಶ್ವರ ಬೆಟ್ಟ) ಬೆಟ್ಟದ ಪರಸೆಗೆ ಬಂದು, ನಂತರ ಕೌದಳ್ಳಿಗೆ ಹೊರಟು, ಅಲ್ಲಿದ್ದ ದುಷ್ಟಮಾರಮ್ಮಗಳಾದ ಮೂಗುಮಾರಿ, ಕಿವುಡು ಮಾರಿಯರು ಮರಿದೇವ್ರನ್ನು ನುಂಗಲು ಬಂದಾಗ ಮಾದಪ್ಪ ಭಸ್ಮವನ್ನು ಅವರಿಬ್ಬರ ಮೇಲೆ ಎರಚಿ ಮೈಯೆಲ್ಲಾ ಉರಿ ಹತ್ತುವಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮಾದಪ್ಪ ದುಷ್ಟರನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಾಶಮಾಡದೇ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂತಹವರಿಂದ ಭೂಮಿ ಹಾಳಾಗಬಾರದೆಂದು ಮಾದಪ್ಪನ ಧೋರಣೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆ ಮಾರಿಯನ್ನು ಕೌದಳ್ಳಿ ಕಾಯುವ ಕಾವಲುಗಾರನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಸಂತೇಕಾನಿ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಮಾದಪ್ಪ ಅತ್ಯಂತ ಬಡತನದಲ್ಲಿದ್ದ ಕೆಂಡೇಗೌಡ ಮತ್ತು ಹೊನ್ನುಣ್ಸೆ ಕಾಳಮ್ಮರೆಂಬ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಏಳು ಜನ ಗಂಡುಮಕ್ಕಳಿದ್ದು ಬಹಳ ಕಷ್ಟವಿರುತ್ತದೆ. ಕಾಳಮ್ಮ ಕ್ವಾಮಟಿಗರ (ಸೆಟ್ಟರು) ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮನೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವಂತೆ ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತೆ ತನ್ನ ಬದುಕಿನ ದಾರುಣ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾಳೆ.

''ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕುಡಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಅಂಬಲಿ ಇಲ್ಲ
ಉಡುವುದಕ್ಕೆ ಬಟ್ಟೆಯಿಲ್ಲ
ನನ್ನ ಬಡಸ್ಥಾನ ಬಯಲು ಮಾಡಪ್ಪ
ಇಲ್ಲವಾದರೆ ನಿಮ್ಮ ಜೋಳಿಗೆವೊಳಗೆ
ಏನಾದರೂ ಇದ್ದರೆ ಕೊಡಪ್ಪ
ಊಟ ಮಾಡ್ತೀನಿ''[3]

ಎಂಬಂತೆ ಮಾದಪ್ಪನನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗ ಬಡವರ ಪರವಾದ ಮಾದಪ್ಪ ಕರುಣೆ ತೋರಿಸಿ ಬಂಡೆ ಸೀಳಿ ಬಂಗಾರವನ್ನು ನೀಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ಕಾಳಮ್ಮಳನ್ನು ಒಕ್ಕಲಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ತಿಳಿಯಲಾಗುವ ಮುಖ್ಯಾಂಶವೆಂದರೆ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ನಾಯಕ ಬಡಜೀವಿಗಳನ್ನೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಒಕ್ಕಲಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಮೂಲತಃ ನಾಯಕ ಬಡವರ ಸಂವೇದನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಕಷ್ಟದ ಬದುಕನ್ನು ಸ್ವತಃ ನಡೆಸಿದವರು. ತಾಳು ಬೆಟ್ಟದ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲು ಇರುವ ಆನುಮಲೆ, ಜೇನುಮಲೆ, ಗಂಜಿಮಲೆ, ಗುರುಗುಂಜಿಮಲೆ, ಗುತ್ತಿಮಲೆ, ತುಂಬಿದಮಲೆ, ತುಳಸೀಮಲೆ, ಜಾರುವ ಮಲೆ, ನಾಗುಮಲೆ, ನಡುಮಲೆಗಳೆಂಬ ಎಪ್ಪತ್ತೇಳು ಮಲೆಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಸಂತೋಷ ಭರಿತರಾಗಿ ಮೈಸೂರಿನ ಏಳುಮಲೆ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಬಂದು ನೆಲೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ ಇಲ್ಲಿನ ನಾಯಕನೆನಿಸಿರುವ ಮಾಯ್ಕಾರ ಸಮಾಜ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಏಳುಮಲೆಯನ್ನು ಕೇಂದ್ರಸ್ಥಾನವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆಗಿನ ಈ ಕೈಲಾಸವು ಇಂದು ಮಹದೇಶ್ವರ ಬೆಟ್ಟವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಗೊಂಡಿದೆ.

ಜುಂಜೇಗೌಡನ ಸಾಲು :

ಈ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಡೊಳ್ಳೊಟ್ಟೆ ಜುಂಜಪ್ಪನೇ ಜುಂಜೇಗೌಡನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮಾದಪ್ಪ ಡೊಳ್ಳೊಟ್ಟೆ ಜುಂಜಪ್ಪ ಮತ್ತು ಮಲ್ಲಾಜಮ್ಮರೆಂಬ ದಂಪತಿಗಳಿಂದ ಗುಡಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು, ಅವರನ್ನು ತನ್ನ ಒಕ್ಕಲನ್ನಾಗಿ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಜುಂಜಪ್ಪ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಮಾದಪ್ಪನ ಕೋರಿಕೆ (ಬೇಡಿಕೆ)ಯನ್ನು ಈಡೇರಿಸದಿದ್ದಾಗ ಮಾದಪ್ಪ ತನ್ನ ಪವಾಡವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ದಂಪತಿಗಳು ಭಿಕ್ಷೆಗಾಗಿ ಬಂದ ಮಾದಪ್ಪನಿಗೆ ಹಸೀ ಕಡಲೆಯನ್ನು ದಾನವಾಗಿ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಮಾದಪ್ಪ ಅದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸದೇ ಗುಡಿ ಕಟ್ಟಿಸಬೇಕೆಂದು ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತಾರೆ. ಜುಂಜಪ್ಪ ಒಪ್ಪಿ ಕೊಳ್ಳದೇ ಇದ್ದಾಗ ಮಾದಪ್ಪ ಬಸವಣ್ಣನಲ್ಲಿ ಹಾಲು ತುಂಬಿಸಿ ಏಳುಂಡಿ ದನಗಳೊಂದಿಗೆ ಸೇರುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲಾ ದನಗಳಿಂದ ಹಾಲು ಕರೆದು, ಕೊನೆಗೆ ಬಸವಣ್ಣನಿಂದ ಹಾಲನ್ನು ಕರೆಯಲು ಹೋದಾಗ ಅದು ರಕ್ತವನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತದೆ. ದುಃಖಿತನಾದ ಜುಂಜಪ್ಪ ಬಸವಣ್ಣನನ್ನು ಏಳುಮಲೆಗೆ ಕರೆತಂದಾಗ ಜುಂಜಪ್ಪ ಯಾರಿಗೂ ಕಾಣದಂತೆ ಹೊನ್ನುತ್ತದೊಳಗಿದ್ದು, ಒಮ್ಮೆ ಗುಡುಗುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಬೆಚ್ಚಿದ ಬಸವಣ್ಣ ತನ್ನ ಬೆನ್ನ ಮೇಲಿದ್ದ ಬಾಲವನ್ನು ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿದ್ದವರೆಲ್ಲ ಮೂರ್ಛೆ ಹೋಗಿದ್ದರಿಂದ ಎಚ್ಚೆತ್ತ ಜುಂಜಪ್ಪ ಯಾರೋ ಮಾಯವಂತ ಇವನೆಂದು ತಿಳಿದು,

"ಯಾರೋ ಈ ಗುಂಪಿನೊಳಗೆ
ಯಂತ್ರಗಾರ ಮಂತ್ರಗಾರ
ಕಾಡುಕಟ್ಟೋನು ಮೇಘ ಕಟ್ಟೋನು"
ಬೆಟ್ಟ ಸ್ವಾಲುಗ ಹಟ್ಟಸ್ವಾಲುಗ"[3]

ಇರಬಹುದು ಎಂದು ಅನುಮಾನಿಸುತ್ತಾ ಜುಂಜಪ್ಪ ಕೊಡಲಿಯಿಂದ ಹೊನ್ನುತ್ತಕ್ಕೆ ಹೊಡೆದಾಗ ಅದರೊಳಗಿದ್ದ ಪುಟಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಮಚ್ಚಿನ ಏಟು ತಗುಲಿ ರಕ್ತವು ಹೊರಹೊಮ್ಮುತ್ತದೆ. ಆಗ ಜುಂಜಪ್ಪ ಅಹಂನ್ನು ತಾಳಲಾರದೆ ಮಾದಪ್ಪ ತನ್ನ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ರೂಪ ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಾದಪ್ಪ ''ಮಚ್ಚು ಮಲೆ ಮಾದಪ್ಪ'' ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಮಾದಪ್ಪನ ಪವಾಡಕ್ಕೆ ಹೆದರಿದ ಡೊಳ್ಳೆಟ್ಟೆ ಜುಂಜಪ್ಪ ಮಾದಪ್ಪನಿಗೆ ಶರಣಾಗಿ ದೇವಸ್ಥಾನ ಕಟ್ಟಿಸಿ, ಮಾದಪ್ಪನ ಮಜ್ಜನಕ್ಕಾಗಿ ಸಾಲೂರು ಮಠದಿಂದ ಶಾಂತಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಸ್ವಾಮಿಗಳನ್ನು ಕರೆಸುತ್ತಾನೆ. ದಂಪತಿಗಳಿಬ್ಬರು ಸೇರಿ ರಾಗಿ ಮುದ್ದೆ ಮಾಡಿ ಎಡೆಯಿಟ್ಟು, ತುಂಬೆ ಹೂವುಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಿ ಮಲಗುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಡೊಳ್ಳೊಟ್ಟೆ ಜುಂಜಪ್ಪ ಮತ್ತು ಮಲ್ಲಾಜಮ್ಮರು ಮಾದಪ್ಪನಿಗೆ ಒಕ್ಕಲಾಗುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಶಿವನ ಅವತಾರವೇ ಮಾದಪ್ಪನೆಂದು ತಿಳಿದು ತುಂಬೆ ಹೂವುಗಳನ್ನು ಪೂಜೆ ಇಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಈ ದಂಪತಿಗಳು ಕೃಷಿ ಪರಂಪರೆಗೆ ಸೇರಿದವರು. ಮಾದಪ್ಪನ ಉದ್ದೇಶವೆಂದರೆ ಕೃಷಿಕರನ್ನು ತನ್ನ ಒಕ್ಕಲನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಎಲ್ಲಾ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ ಎಂಬುದು ಮಾದಪ್ಪನ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಇರಬಹುದು.

ಶ್ರವಣದೊರೆಯ ಸಾಲು :

'ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ' ಮಹಾಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರವಣದೊರೆಯು ಮಾದಪ್ಪನಿಂದ ಹತನಾದ ಸಂದರ್ಭವಿದ್ದು, ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮಾದಪ್ಪ ಅಮೋಘವಾದ ಪವಾಡವನ್ನು ಗೈಯುವುದರೊಂದಿಗೆ ದುಷ್ಟನಾದ ಶ್ರವಣದೊರೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಬಾರದೆಂದು, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತೊಂದರೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ತಿಳಿದು ಅವನನ್ನು ನಾಶಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪ್ರಸಂಗ ಅತ್ಯಂತ ಮೊನಚಾಗಿ ಓದುಗರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಗೆದ್ದಿದ್ದೆ ಎಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. ಶ್ರವಣದೊರೆ ಅಷ್ಟೈಶ್ವರ್ಯದಿಂದ ಆಳುತ್ತಿರುವ ಬಂಕಾಪುರಿಗೆ ಮಾದಯ್ಯ ಬಂದು, ಬಂದಿಸಿಟ್ಟ ದೇವಾನುದೇವತೆಗಳಿಂದ ಚಾಕರಿಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ದೊರೆಯನ್ನು ಬಗ್ಗು ಬಡಿಯಲು ಮುಂದಾಗುತ್ತಾರೆ. ಆ ದೊರೆಯು ಮಾದಪ್ಪನನ್ನು ಯಾರೆಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಾಗ ಮಾದಪ್ಪ ತಾನು

''ಉತ್ತರದೇಶದ ಮಾರಾರಿ''

ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ದೊರೆಗೆ 'ಮಾದಾರಿ' ಎಂದು ಕೇಳಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಚಮ್ಮಾಳಿಗೆ ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮಾದಪ್ಪ ಇದುವೆ ಸುಸಮಯ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಮಾದಪ್ಪ ದೊರೆಯನ್ನು ನಾಶಮಾಡಲು ಹರಳಪ್ಪನಲ್ಲಿ ಚಮ್ಮಾಳಿಗೆ ಮಾಡಿಸಿ ಹುಟ್ಟರೆ ಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲಿಟ್ಟು, ಶ್ರವಣದೊರೆಗೆ ಚಮ್ಮಾಳಿಗೆ ಮೆಟ್ಟಲು ಹೇಳಿದೊಡನೆ ಅವನು ಬಲಗಾಲನ್ನಿಟ್ಟು ಚಮ್ಮಾಳಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು, ಎಡಗಾಲನ್ನು ಇಡಲು ಹೋದಾಗ

ಉಂಗುಷ್ಟ ಬಿಗಿಯಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ಎಳೆಯಲು ಬಗ್ಗುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಮಾದಪ್ಪ ತ್ರಿಶೂಲದೊಂದಿಗೆ ಅವನ ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತು ಶ್ರವಣದೊರೆಯ ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ಮುರಿಯುತ್ತಾನೆ. ಶ್ರವಣನು ಮಾದಪ್ಪನ ಪವಾಡಕ್ಕೆ ಬೆದರಿ ಸದ್ಗತಿ ನೀಡುವಂತೆ ಬೇಡುತ್ತಾನೆ. ಮಾದಪ್ಪ ಶ್ರಾವಣಮಾಸದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಾದಿಗಳು ಶ್ರವಣನಿಗೆ ಧೂಪ ಹಾಕುತ್ತಾರೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ಸೊಕ್ಕಿರುವ ಶ್ರವಣದೊರೆ ಮಾದಪ್ಪನಿಗೆ ಶರಣಾದನೆಂದರೆ ನಿಜಕ್ಕೂ ಮಾದಪ್ಪ ಕ್ರಾಂತಿವೀರ ಎನ್ನಬಹುದು.

ಸಂಕಮ್ಮನ ಸಾಲು :

ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ ಮಹಾಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಸಂಕಮ್ಮನ ಸಾಲು' ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾದ ಸಾಲು ಆಗಿದೆ. ಸಂಕಮ್ಮ ಸೋಲಿಗರ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳಾಗಿದ್ದು, ನೀಲಯ್ಯನ ಹೆಂಡತಿಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಸಂಕಮ್ಮ ಗಂಡನನ್ನು, ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾಳೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸಂಕಮ್ಮ-ನೀಲಯ್ಯರ ದಾಂಪತ್ಯ, ಸಂಘರ್ಷ, ನೀಲಯ್ಯನಿಗೆ ಬುದ್ದಿ ಕಲಿಸುವ ಪರಿಪಾಠಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಸಂಕಮ್ಮನ ಬಂಜೆತನವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ಸಂತಾನ ನೀಡುವುದರೊಂದಗೆ ದಾಂಪತ್ಯ ಕಲಹಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿ, ಮಕ್ಕಳಾದ ಕಾರಯ್ಯ-ಬಿಲ್ಲಯ್ಯರನ್ನು ಮಾದಪ್ಪ ತನ್ನ ಶಿಶು ಮಕ್ಕಳನ್ನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಸಂದರ್ಭಗಳು ರೋಚಕವಾಗಿ ಕಂಡು ಬಂದಿವೆ. ಕೊಕ್ಕರ ಕೊನಬೋಳಿ ಬೆಟ್ಟದ ಮಾಳದಲ್ಲಿನ ಬೊಪ್ಪೇಗೌಡನ ಆರು ಜನ ಗಂಡುಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಕಿರಿಯವನಾದ ನೀಲಯ್ಯ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಅರಸುತ್ತಾ ದುಂಡೇಗೌಡನ ದೊಡ್ಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಕಮ್ಮಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾನೆ. ಸೋಲಿಗರ ಪ್ರಕಾರ ನೀಲಯ್ಯ-ಸಂಕಮ್ಮಳಿಗೆ ಕಂಕಣಧಾರೆ ಮಾಡಿ, ಚಪ್ಪರದಲ್ಲಿ ಧಾರೆಮೂರ್ತ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಐದು ಜನ ಮುತ್ತೈದೆಯರು ಸೋಬಾನೆ ಹಾಡಿ ಒಳ್ಳೇ ಘಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಹೆಣ್ಣು-ಗಂಡಿನ ಸಂಬಂಧ ಬೆಸೆಯಲು ಬಿಲ್ವಪತ್ರೆದಾಳದ ಹಾರವನ್ನು ಬದಲಿಸಿ ಕೈಗೆ ಎಳ್ಳು ಜೀರಿಗೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಕಾಸಿ ಪುರೋಹಿತರು ಮಾಂಗಲ್ಯವನ್ನು ಯಜಮಾನರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಮುಟ್ಟಿಸಿ ನೀಲೇಗೌಡನಿಂದ ಮೂರುಗಂಟು ಹಾಕಿಸಿ ಮದುವೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಮದುವೆಯ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಎಲ್ಲಾ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಇದೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಬಹುದು. ಸಂಕಮ್ಮ ನೀಲಯ್ಯನನ್ನು ಕುರಿತು ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ

"ನನ್ನ ಪತಿಯಿಂದಲೇ ಮೋಕ್ಷ ಪತಿಯಿಂದಲೇ ಸ್ವರ್ಗ
ಪತಿಯಿಲ್ಲದ ಹೆಂಗ್ಸು ಪಾಷಾಣಕ್ಕಿಂತ ಕಡೆ"[38]

ಎಂದು ಹೇಳುವುದರಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗಿರುವ ಪತಿಭಾವ, ಪತಿನಿಷ್ಟೆ ಅರಿವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಂಕಮ್ಮಳಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಾಗಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಅವಳ ವಾರಗಿತ್ತಿಯರು ಬಗೆಬಗೆಯಾಗಿ ಛೇಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ ಹೆಣ್ಣನ್ನು

'ಬಂಜೆ' ಎಂದು ಬೈದು ಅವಳನ್ನ ಕಂಡರೆ ಬಂಜೆರಾಗುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವ ನಿದರ್ಶನಗಳು ಬೇಕಾದಷ್ಟಿವೆ. ಬಂಜೆಗೆ ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ಥಾನಮಾನವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಇದು ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕ ಸತ್ಯವೆನಿಸಿದೆ. ವಾರಗಿತ್ತಿಯರು ಸಂಕಮ್ಮಳ ಬಂಜೆತನವನ್ನು ಹೀಗೆ

"ದಟ್ಟಾ ಧರಣಿ ಸಂಕೆಣ್ಣು
ಹುಟ್ಟು ಬಂಜೆ ಸಂಕೆಣ್ಣು
ಮಕ್ಕಳ ಫಲವೇ ಮೊದಲಿಲ್ಲ
ಎದ್ದು ಮುಖವ ನೋಡಿದರೆ
ನಾವು ಬಂಜೆರಾಗುವೆವು
ಸಂಗಡ ದನಗಳ ಕಾದರೆ
ದನಗಳು ಬಂಜೇರಾಗುವವು
ಮಾಡಿದ ಅಡಿಗೆ ಉಂಡರೆ
ನಾವು ಬಂಜೇರಾಗುವೆವು
ಮೀದ ನೀರ ದಾಟಿದರೆ
ನಾವು ಬಂಜೇರಾಯ್ತಿವಿ
ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳು ಬಂಜೇರಾಗುವರು"[೬]

ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೀಯ್ಯಾಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಂಕಮ್ಮ ತನ್ನ ಬಂಜೆತನದ ನೋವನ್ನು, ವಾರಗಿತ್ತಿಯರು ಹೀಯಾಳಿಸುವ ಬಗೆಯನ್ನು ಗಂಡನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಾಗ ನೀಲಯ್ಯ ಬೇರೆ ಮನೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಕುಲದವರೆಲ್ಲ ಸೇರಿ ನೀಲಯ್ಯನನ್ನು ಹೆಜ್ಜೇನು ಮಲೆಗೆ ಹೋಗುವಂತೆ ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದ್ದರಿಂದ ನೀಲಯ್ಯ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಒಂಟಿಯಾಗಿ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಲು ಮನಸ್ಸು ಮಾಡದೆ ಆತಂಕ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿ, ಅವಳಿಂದ ಬಲಗೈ ಭಾಷೆ ನೀಡುವಂತೆ ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಸಂಕಮ್ಮ ಸ್ವಾಭಿಮಾನವನ್ನು ಬಿಡದೇ ಬಲಗೈ ಭಾಷೆ ನೀಡಲು ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಾಳೆ. ಸಂಕಮ್ಮ ತನ್ನ ಪತಿವ್ರತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ.

"ಪರ ಪುರುಷರ ಕಣ್ಣೆತ್ತು ನೋಡಿಲ್ಲ
ಯಜಮಾನರೇ ನಾನು ಭಾಷೆ ಕೊಡಬೇಕಾ ನಿಮಗೆ"[೭]

ಎಂದು ಹೇಳಿ ತಾನೇಕೆ ಭಾಷೆ ಕೊಡುವುದು ತನ್ನ ತಪ್ಪಿಲ್ಲವೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೆ ನೀಲಯ್ಯ ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನ ಸಮಾಜದ ಪುರುಷನಂತೆ ವರ್ತಿಸುತ್ತಾನೆ. ಪತಿಗೆ ಪತ್ನಿ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರ ನೀಡಬಾರದೆಂದು, ಪತಿವ್ರತಾಧರ್ಮ ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾ ಅವಳನ್ನು ಕುರಿತು

"ಕೇಳೇ ಕೆಟ್ಟಮುಂಡೆ ಮಗ್ಳೇ ಸಂಕಣ್ಣೇ
ಗಂಡನಿಗೆ ದುಂಡಾರೀತಿ ಮಾಡಬೇಡ
ಪತಿಗೆ ಪ್ರತಿ ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟ ಮೇಲೆ
ನಿನ್ನ ಪತಿವ್ರತಾಧರ್ಮ ಉಳಿಯೋದಿಲ್ಲ
ನೀನು ಭಾಷೆ ಕೊಡದೇ ಇದ್ದಮೇಲೆ
ನೀನು ಹೆಜ್ಜೇನು ಮಲೆಗೆ ಹೋಗೋದಿಲ್ಲ"[೭]

ವೆಂದು ಅವಳಿಂದ ಬಲಗೈ ಭಾಷೆ ನೀಡಲೇಬೇಕೆಂದು ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತಾನೆ. ನೀಲಯ್ಯ ಅವಳನ್ನು ಒಬ್ಬಳನ್ನಾಗಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೋದರೆ ಅವರಿವರು ಬಂದು ಮೋಹಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡುವರೆಂದು, ನಂಬಲಾರೆನೆಂದು ಭಾಷೆ ಕೊಡಬೇಕೆನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಸಂಕಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಗಂಡನಿಗೆ ಭಾಷೆ ಕೊಡದೆ ಹೆಜ್ಜೇನು ಮಲೆಗೆ ಹೋಗುವಂತೆ, ಇಲ್ಲವಾದರೆ ತಾನು ಕೊಟ್ಟ ತೆರವನ್ನು ವಾಪಸ್ಸು ನೀಡಬೇಕೆಂದು, ತನ್ನ ಜೀವನ ತಾನೇ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅಂದರೆ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಆಗಿನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು ಎಂದು ಇದರಿಂದ ವಿದಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ನೀಲಯ್ಯನಿಗೆ ಸಂಕಮ್ಮನ ಮೇಲೆ ಅಪಾರವಾದ ಪ್ರೀತಿಯಿರುವುದರಿಂದ ಅವಳನ್ನ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಲು ಮನಸ್ಸಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ ಎನ್ನಬಹುದು. ಜೊತೆಗೆ ಇತರ ಪುರುಷರ ಮೇಲೆ, ಸಂಕಮ್ಮನ ಮೇಲೆ ಅನುಮಾನವಿದೆ. ಈ ಅನುಮಾನ ಎಲ್ಲಾ ಗಂಡಸರಲ್ಲೂ ಸರ್ವೇಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ವಿವಾಹವಾದ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ತನ್ನ ವಸ್ತುವೆಂದು, ಅದನ್ನು ಯಾರು ನೋಡದಂತೆ ಪಡೆಯದಂತೆ ನಿಗಾವಹಿಸಿ ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಇರುತ್ತಾನೆ.

ನೀಲಯ್ಯ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಯಾರು ನೋಡದ ಹಾಗೆ ಅವಳನ್ನು ಕೊಕ್ಕರೆಬೋನಿನ ಮಾಳದಲ್ಲಿ ನಗ್ನಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಎಕ್ಕದ ಸೊಪ್ಪು, ಉಗುನಿ, ತೇಗದ ಎಲೆಗಳ ಉಡುಗೆಯನ್ನು ನೀಡಿ, ಅವಳ ಕಣ್ಣು, ಕಿವಿ ಬಾಯಿಗಳಿಗೆ ಸೂಜಿಯಿಂದ ಹೊಲಿದು ಕೈಕಾಲುಗಳಿಗೆ ಸಂಕೋಲೆ ಹಾಕುತ್ತಾನೆ. ಅವಳ ಮೇಲೆ ಗುಂಡನ್ನಿಟ್ಟು ಅಲ್ಲಾಡದಂತೆ ಮಾಡಿ ಹೆಜ್ಜೇನು ಮಲೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ನಂತರದಲ್ಲಿ ಕೋಳಿಯಾಗಿ ಕೂಗಿ, ನಾಯಿಯಾಗಿ ನರಳುತ್ತಿರುವ ಸಂಕಮ್ಮ ಮಾದಪ್ಪನನ್ನು ಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಆಗ ಮಾದಪ್ಪ ಜಂಗಿನ ಶಬ್ದ ಮಾಡಿ ಅವಳನ್ನ ಸಂಕೋಲೆಯಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸಿ ಅವಳಿಂದ

"ಅಸು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹಾಲಿಲ್ಲ ಸಿಸು ಮಕ್ಳ್ಗೆ ಊಟವಿಲ್ಲ ಕಂದ"[೮]

ಎನ್ನುತ್ತಾ ದಾನ ನೀಡಬೇಕೆಂದಾಗ ಅವಳು ತನ್ನ ಗಂಡನಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೆಜ್ಜೇನು ಮಲೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾನೆಂದು, ಹಿಂತಿರುಗಿದ ಕೂಡಲೇ ದಾನ ಕೊಡುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾಳೆ.

ಒಂದು ಕಡೆ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಬಂಧಿಸಿದರೆ ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಬಂಧನದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸುವ ಪರಿಯನ್ನು ಈ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಮಾದಪ್ಪ ಅವಳ ಬಡತನ ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು ಗುಡಿಸಿಲಿನ ಮೇಲೆ ಭಸ್ಮ ಎರಚಿ, ಅವಳ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನವಧಾನ್ಯ, ವಜ್ರ ವೈಡೂರ್ಯಗಳು ತುಂಬಿ ತುಳುಕುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಅವಳಿಂದ ಅಕ್ಕಿ ಬೇಳೆಯನ್ನು ದಾನ ಮಾಡುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಮಾದಪ್ಪನ ಕೃಪೆಯಿಲ್ಲದೆ ಯಾವ ಸಂಕಷ್ಟಗಳು ಪರಿಹಾರವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಇದರಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಮಾದಪ್ಪ ಬಂಜೆ ಕೈಯಿಂದ ದಾನವನ್ನು ಸ್ವಿಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ನೊಂದುಕೊಂಡು ಸಂಕಮ್ಮ ಮಾದಪ್ಪನಿಂದಲೇ ಸಂತಾನ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೆ ಮಾದಪ್ಪ ಬಂಜೆಯರಿಗೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೇಗೆ ನೀಡಲು ಎನ್ನುತ್ತ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೀಡುವುದು ಕೇವಲ ಬಂಜೆಯಲ್ಲದವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಎಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿ ಅವಳಿಗೆ ಈ ರೀತಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

‘‘ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಈವತ್ತು
ಹುಟ್ಟು ಬಂಜೆ ಅಂತಾ ಹೇಳ್ತಾಯಿದ್ದಿಯಲ್ಲ ಕಂದಾ
ಒಣಮರವನ್ನು ನೆಟ್ಟು ನೀರಾಕದ್ರೆ ಚಿಗ್ರು ಬರುವುದಿಲ್ಲ
ಉರಿಗಡ್ಲೆಯನ್ನು ಗಾಣಕ್ಕಾಕೀ ಹಿಂಡಿದ್ರೇ ಎಣ್ಣೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ
ಆ ರೀತಿಯಾಗಿ ನಿನ್ನ ಹುಟ್ಟು ಬಂಜೆಗೆ ಮಕ್ಳಲ್ಲಿಂದ ಕೊಡ್ಲಿ ಕಂದ’’[೯]

ಎನ್ನುತ್ತಾ ಮಕ್ಕಳಾಗುವುದು ಅಸಾಧ್ಯ ಎಂಬ ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕ ಸತ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಏನೇ ಮಾಡಿದರೂ ಅವರಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಔಷಧಿಗಳ ಮೂಲಕ ಮಕ್ಕಳ ಸಂತಾನ ಆಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಗಮನೀಯ. ಅಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಂಜೆಯರು ನಾನಾ ರೀತಿಯ ಪೂಜಾ ಪುರಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ತೊಟ್ಟಿಲು ಕಟ್ಟುವುದು, ಅರಳೀಮರ ಸುತ್ತುವುದು ಮೊದಲಾದವು. ಮಾದಪ್ಪ ಸಂಕಮ್ಮಳಿಗೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಎಲ್ಲಿಂದ ನೀಡಲಿ ಎಂದಾಗ ಸಂಕಮ್ಮ ಭಾಗ್ಯಕೊಟ್ಟಂತೆ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತಾಳೆ. ತಾನು ಮಾದಪ್ಪನ ಹೆಸರನ್ನು ಚಿನ್ನದ ಕೊಳಗದ ಮೇಲೆ ಬರೆಸುವ ಹರಕೆಯನ್ನು ಹೊರುತ್ತಾಳೆ. ಆಗ ಮಾದಪ್ಪ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯ ಮಾತುಗಳು ಸರಿಯಲ್ಲವೆಂದು, ಮಾಯದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೀಡುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದಾಗ, ಆ ರೀತಿ ನೀಡಿದರೆ ತನ್ನ ಗಂಡ ನೀಲಯ್ಯ ಅನುಮಾನದಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ಕತ್ತರಿಸುತ್ತಾನೆಂದು ಬಾಣಂತಿ ಸೊಗಡಿದಂತೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೀಡಿದರೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ದಾನವನ್ನಾಗಿ ನೀಡುವನೆಂದು ಈ ರೀತಿ ಹರಕೆ ಹೊರುತ್ತಾಳೆ.

‘‘ಅಪ್ಪ ಜೋಡಿ ಮಕ್ಕಳ ಕೊಟ್ಟರೆ ಗುರುವೆ
ಜೋಳುಗು ದಾನ ನೀಡುವೆನೋ
ಜೋಡಿ ಮಕ್ಕಳ ಕೊಟ್ಟಾರೆ ನಿಮ್ಮ ಮುತ್ತಿನ
ಜೋಳಿಗೆ ದಾನ ನೀಡವೆನೋ’’[೧೦]

ಎಂಬಂತೆ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಬಂಜೆತನವನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿದರೆ ಸಾಕೆಂಬ ಆಸೆಯನ್ನು ಸಂಕಮ್ಮ ಹೊಂದಿದ್ದಾಳೆ. ಬಂಜೆತನ ಅನುಭವಿಸಿದವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಆ ನೋವು ಏನೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಬಂಜೆತನ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿದೆ. ಅವಳು ಸಮಾಜದ ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ಅವಹೇಳನಗಳಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಬದುಕುವುದಕ್ಕೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸಂಕಮ್ಮ ಮಾದಪ್ಪನಲ್ಲಿ ತಾನು ಮಕ್ಕಳ ಭಾಗ್ಯ ಪಡೆದುಕೊಂಡರೆ ಗಂಡ ನೀಲಯ್ಯ ಸುಮ್ಮನೆ ಬಿಡಲಾರನೆಂದು, ಅದರಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸುವಂತೆ ಮೊರೆಯಿಡುತ್ತಾಳೆ. ಆಗ ಮಾದಪ್ಪ ಗೋದಿ ಹಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಸಂಕಮ್ಮಳಂತೆಯೇ ಪ್ರತಿರೂಪವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅದಕ್ಕೆ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಸೆರಗು ಹಾಕಿ ಕೂರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಜನಪದರ ಜಾಣ್ಮೆಯ ತಂತ್ರಾಗಳಾಗಿವೆ. ಹೆಜ್ಜೇನು ಮಲೆಯಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗಿದ ನೀಲಯ್ಯ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯು

''ಕೊಳ್ಳೆಗಾಲದ ತಾಸಿಲ್ದಾರ
ಕೊಯಮತ್ತೂರು ಜಿಲ್ಲೇದಾರ
ಅವನಕೈವಾಸ ಮಾಡ್ಕಂಬುಟ್ಟವಳೆ''[೧೧]

ಅಂತ ಅನುಮಾನದಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ಕಲ್ಪಿಸಿ ಅವನು ಅವಳು ತನಗೆ ಸಿಗಲಾರದೆಂದು

''ಅವಳು ನನ್ನ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕೋದಿಲ್ಲ'
ಹೆಜ್ಜೇನು ಕತ್ತೀಲಿ ತುಂಡೇಟು
ಮುಂಡೇಟು ಮಾಡಿಬಿಡಬೇಕೆಂದು''[೧೨]

ಕೋಪತಾಳಿ ಕದವನ್ನು ಹೊದೆಯುತ್ತಾನೆ. ಯಾವ ಗಂಡಿಗೆ ತಾನೇ ಈ ರೀತಿ ಆಗದಿರಲು ಸಾಧ್ಯ. ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಬದಲಾವಣೆ ಹೊಂದಿದ್ದರೆ ಯಾರಿಂದಲೂ ಸಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಸಂಕಮ್ಮನಂತಿರುವ ಗೊಂಬೆ ಮಾತನಾಡದಿದ್ದಾಗ ನೀಲಯ್ಯ ಕತ್ತಿಯಿಂದ ಎರಡು ತುಂಡು ಮಾಡಿ ನೊಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಅವಳ ಮೇಲಿನ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನೀಲಯ್ಯ

''ನನ್ನ ಮಡದಿಯಾದ ಸಂಕೆಣ್ಣು
ಅಂದವಾದವಳು ಚೆಂದವಾದವಳು
ಆರು ತಿಂಗಳ ಬಿಟ್ಹೋಗಿ ಯಾರು ಮಾತಾಡ್ನಿಲ್ಲ
ಏಟಗೊಂದು ತುಕುಡ ಕಡಿದಾಕು ಬುಟ್ಟೆ
ಇನ್ನೂ ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಹೋಗಬಾರದು ನಮ್ಮದೊಡ್ಡಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಮರ
ಹುಟ್ಟಿದಾಗೇ
ನನ್ನ ಮಡದಿ ಪ್ರಾಣಬಿಟ್ಟು ಜಾಗದಲ್ಲಿ
ನಾನು ಕೂಡ ಪ್ರಾಣ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡೋಣ''[೧೩]

ಅಂತೇಳಿ ಕತ್ತಿಯನ್ನು ತನ್ನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಮಡಗುತ್ತಾನೆ. ಇದರಿಂದ ನೀಲಯ್ಯನ ದಾಂಪತ್ಯ ಜೀವನ ನೈಜವಾದದು ಎಂದು ಗೋಚರವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವಳಿಗಿರುವ ಗಂಡನ ಪ್ರೇಮ ನೀಲಯ್ಯನಿಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತಿಲ್ಲ. ನೀಲಯ್ಯ ತನ್ನನಲ್ಲಿ ಇರಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಅವನಿಗಿರುವ ಸತಿಪ್ರೇಮ ಸತ್ಯವಾದದು ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಸಂಕಮ್ಮ ಸಾವಿನಂಚಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದ ನೀಲಯ್ಯನನ್ನು ತಡೆದಾಗ ಅವನ ಅನುಮಾನ ಪರಿಹಾರ ಆಗದೇ ಅವಳ ಪಾತಿವ್ರತೆಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನು ಅವಳಿಗೆ ಚಿತ್ರಹಿಂಸೆಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ಅವನ ದೃಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಕಮ್ಮ ಶೀಲವನ್ನುಕೆಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆಂಬ ಎಣಿಕೆಯಿಂದ ಅವಳನ್ನ ಹೀನಾಯವಾಗಿ

''ಎಲೋ ಸಂಕೆಣ್ಣೆ
ಕಲ್ಲ ಒಡ್ಡಾನ ಮಡಗಿದ್ದೀಯಾ
ಅದರಿಂದ ಕಾಣೋ ಸಂಕೆಣ್ಣೆ
ಕಲ್ಲು ಕಟ್ಟೀಗ ಉಳಸವನೇ
ಕೇಳೋ ಕೇಳೋ ಸಂಕೆಣ್ಣೆ
ಅಂಡೆ ಜೋಗಿ ಮಡಗಿದ್ದೀಯಾ
ಬಂಡೆ ಜೋಗಿ ಮಡಗಿದ್ದೀಯಾ''[೧೪]

ಎಂದು ಬಯ್ಯುವುದರೊಂದಿಗೆ ಸತ್ಯಗಳನ್ನು (ಪರೀಕ್ಷೆ)ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ರಾಮಾಯಣ ಕಾಲದಲ್ಲೇ ವನವಾಸದಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗಿದ ಶ್ರೀರಾಮ ಅಗಸನ ಮಾತುಕೇಳಿ ಸೀತೆಯನ್ನು ಅಗ್ನಿಪರೀಕ್ಷೆಗಳಿಗೆ ಒಳಗು ಮಾಡಲಿಲ್ಲವೇ? ಇನ್ನೂ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಪಾಡೇನು? ಅವರು ಹಾಗೆಯೇ.

ನೀಲಯ್ಯ ಸಂಕಮ್ಮಳ ಪಾತಿವ್ರತೆಯನ್ನು ನಂಬಲು ಏಳುತಲೆ ಕಾಳಿಂಗ ಸರ್ಪನ ತೆಕ್ಕೆ ಮಡಚಿಕೊಂಡು ಮುಳ್ಳಿನ ಪಂಜರದಲ್ಲಿ ನೀರು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಹುಲಿಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಪಾದಕ್ಕೆ ಪನ್ನೀರನ್ನು ಎರೆದಾಗ ಮಾತ್ರ ಮಾದಪ್ಪನ ಸತ್ಯ ನಂಬುತ್ತೇನೆ ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಸಂಕಮ್ಮ ತನ್ನಿಂದ ಈ ಸತ್ಯ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲೆಂದು ತಿಳಿದು ಮಾದಪ್ಪನಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಆಗ ಮಾದಪ್ಪ ಹೆಣ್ಣಿನ ದುಃಖವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಪವಾಡವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅವಳಿಗೆ ಸತ್ಯದಲ್ಲಿ ಗೆಲ್ಲುವ ಬಗೆಯನ್ನು ಮಾದಪ್ಪ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ.

''ಹೆದರಬೇಡ ಕಂದ ಹೇಳ್ತಾಯಿದ್ದೀನಿ ಕೇಳು ಮಗಳೆ
ಮುಳ್ಳು ಪಂಜರ ನಿನ್ನ ಗಂಡ ಕೊಟ್ರೆ
ನಾನು ತಾಮ್ರದ ಕಡಾಯಿ ಮಾಡ್ತಿನಿ
ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಮಣ್ಣಿನ ಅರವಿ ಮಾಡ್ತಿನಿ
ಏಳು ತಲೆ ಕಾಳಿಂಗ ಸರ್ಪನ ಅಂದ್ರೆ
ಮನೆ ಹಿಂದಲ ತೋಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ
ಉಗುನಿ ಹಂಬನ್ನು ಕಿತ್ತು ತೆಕ್ಕೆ ಮಾಡುಸ್ಕೋ ಕಂದ
ಆ ಉಗುನಿ ಹಂಬಿನ ತೆಕ್ಕೆನು ಸರ್ಪನ ಮಾಡ್ತಿನಿ
ತಂದಾ ನಿನ್ನ ಅರಮನೆ ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿ
ಒಂದು ಗೋಗಲ್ಲಮ್ಯಾಲೆ ಕುಂತುಕೊಂಡು ನಿನ್ನ ಗಂಡನ ಕೂಗು''[೧೫]

ಎಂದಾಗ ಮಾದಪ್ಪನ ಧೋರಣೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಪರವಾದ ಆಲೋಚನೆಗಳಿವೆ. ಹೆಣ್ಣು ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವುದು ಮಾದಪ್ಪನ ಗುರಿಯಾಗಿದೆ. ಸಂಕಮ್ಮಳ ಮೇಲಿರುವ ನೀಲಯ್ಯನಿರುವ ಅನುಮಾನವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಮಾದಪ್ಪ ಅವನು ನೀಡುವ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಕಮ್ಮ ಗೆಲ್ಲುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇದು ಮನುಷ್ಯತ್ವವೂ ಹೌದು. ಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿದವರನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸುವುದು ನಮ್ಮ ಧರ್ಮವಾಗಿದೆ. ಮಾದಪ್ಪ ಅಸಾಮಾನ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದು ಸಂಕಮ್ಮ ಮಾದಪ್ಪ ಹೇಳಿದಂತೆಯೇ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಆಗ ನೀಲಯ್ಯನಿಗೆ ಅವಳು ಪನ್ನೀರು ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸಿದೊಡನೆ ನೀಲಯ್ಯನ ಹತ್ತಿರ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಅವನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಂಡೆ ಹೆಬ್ಬುಲಿಯಂತೆ, ಉಗುನಿ ಹಂಬಿನ ಎಲೆ, ಕಾಳಿಂಗ ಸರ್ಪದಂತೆ ಕಾಣಿಸಿ ಅವನಿಗೆ ಚಳಿ ಜ್ವರ ಬರುತ್ತದೆ. ಆಗಲೂ ಕೂಡ ಅವನು ಸಂಕಮ್ಮ ಪತಿವ್ರತ ಧರ್ಮವನ್ನು ನಂಬುವುದಿಲ್ಲ.

ನೀಲಯ್ಯ ಸಂಕಮ್ಮ ಈ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ನಂಬದೇ ಅವಳನ್ನ ಹೀಗೆ ಅನುಮಾನಿಸಿ ನುಡಿಯುತ್ತಾನೆ.

"ಆರು ತಿಂಗಳು ಹಿಂದೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೋದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ
ಹೆಣ್ಣೆ ಕಾಡು ಕಟ್ಟವನ ಮಡಗಿದಿಯಾ
ಬೀಡು ಕಟ್ಟವನ ಮಡಗಿದಿಯಾ
ಕಾಡು ಸೋಲಗನ ಮಡಗಿದಿಯಾ
ಬೆಟ್ಟ ಸೋಲಗದ ಮಡಗಿದಿರೂ
ಮುರಾರಿಯವನ ಮಡಗಿದೀಯ
ಮಾತುಳ್ಳೊನ ಮಡಗಿದ್ದೀಯಾ"[೧೬]

ಎಂಬಂತೆ ಹೀನಾಯವಾಗಿ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನೇ ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ ಮತ್ತೊಂದು ಸತ್ಯವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ಗಂಡಿಗೆ ತಾನಿಲ್ಲದ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಅವಳೇನಾದರೂ ಗರ್ಭಿಣಿಯಾದರೆ ಅನುಮಾನ ಬರುವುದು ಸಹಜ. ಅವನು ಸಂಕಮ್ಮಳ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ತೆಗಿಯಲೇಬೇಕೆಂದು ಕೊಂಡವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ, ಅವಳಿಗೆ ಎಂಟುಮೊಳದ ಪಂಚೆ, ಕಾಡುಮಲ್ಲಿಗೆ ಹೂವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಜಾಗೃತಿಯಾಗಿ ಉಟ್ಕೊಂಡು ಕೊಂಡಕ್ಕೆ ಬರುವಂತೆ ತಿಳಿಸಿದಾಗ ಅವಳು ಗಂಡನ ಮಾತಿನಂತೆಯೇ ಕೊಂಡದ ಹತ್ತಿರ ಬರುತ್ತಾಳೆ. ಆಗ ಮಾದಪ್ಪನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಆ ಕೆಂಡವೆಲ್ಲವೂ ತಾವರೆ ಹೂವಿನ ಗದ್ದುಗೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ನೀಲಯ್ಯನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಅದು ಕೆಂಡದ ಹೊಂಡವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅವಳಿನ್ನು ಎಂಥ ವಿದ್ಯಾ ಕಲಿತಿರಬೇಕೆಂದು ಊಹಿಸಿ ಅವಳನ್ನ ಒದೆಯುತ್ತಾನೆ. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವಳು ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ಜನನವಾಗಲಿ ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ. ಇದರಿಂದ ನೀಲಯ್ಯನಿಗೆ ಕೋಪವುಂಟಾಗಿ ತನ್ನ ಮನದಲ್ಲಿರುವ ಅನುಮಾನವನ್ನು ಹೇಳಿಯೇ ತೀರುತ್ತಾನೆ. ಅವಳನ್ನ ಕುರಿತು ನೀಲಯ್ಯ

"ಛೇ ಕೆಟ್ಟ ಮುಂಡೆ ಮಗಳೇ
ನನಗೇನು ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಲಿಲ್ಲ
ಆರು ತಿಂಗಳು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿದ್ದೀ ನಿನ್ನ
ಆರು ತಿಂಗಳ್ಗೊ ಬರುವತ್ತಿಗೆ ಗರ್ಭಿಣಿಯಾಗಿದ್ದೀ ಮಡದಿ
ಮಾದಪ್ಪ ಮಾದಪ್ಪ ಅಂತೇಳಿ ಕಾಡು ಜಂಗಮನ್ನ
ಕೂಡ್ಕಂಡಿದ್ದೀಯಾ"[೧೭]

ಅಂತ್ಹೇಳಿ ಇವತ್ತಿನ ರಾತ್ರಿ ಕೊನೆಯ ಸತ್ಯ ಮಾಡಿತೋರಿಸಬೇಕೆಂದು, ಆಗ ಮಾತ್ರ ಮಾದಪ್ಪನ ಸತ್ಯ ನಂಬುತ್ತೇನೆ ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಅದೇನೆಂದರೆ ಅರಮನೆಯೊಳಗೆ ಮೂರು ಕಂಡುಗ ಎಳ್ಳು, ಮೂರು ಕಂಡುಗ ಜೀರಿಗೆ, ಮೂರು ಕಂಡುಗ ಸಣ್ಣಕ್ಕಿಯನ್ನು ಮಿಶ್ರಮಾಡಿ ತುಂಬಿಸುತ್ತಾನೆ. ಬೆಳಗಾದೊಡನೆ ಮೂರು ಜಾತಿಯ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಆಯ್ದು ಮೂರು ರಾಶಿ ಮಾಡಿದಾಗ ಮಾದಪ್ಪನ ಸತ್ಯವನ್ನು ನಂಬುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿ ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡಿ ಮನೆಗೆ ಬೀಗ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕಾಯುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಸಂಕಮ್ಮ ಒಳಗೆ ಪಟ್ಟೆಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿರುತ್ತಾಳೆ. ಆಗ ಮಾದಪ್ಪ ಸಂಕಮ್ಮಳ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿರುವ ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟುವಂತೆ ನಾಗಬೆತ್ತದಿಂದ ಅವಳ ಬೆನ್ನಿನ ಮೇಲೆ ಎಡಗಡೆ ಕಾರಯ್ಯ ಬಲಗಡೆ ಬಿಲ್ಲಯ್ಯ ಎಂಬುದಾಗಿ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಮಾದಪ್ಪ ಅವಳಿಗೆ ಹೆರಿಗೆ ಮಾಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮೂಕಳ್ಳಿ ಮಾರಮ್ಮನನ್ನು ಸೂಲಗಿತ್ತಿಯನ್ನಾಗಿ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಂಕಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದ ಕೂಡಲೇ ಮುದ್ದಾಡಬಾರದೆಂದು ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಮೂಕಳ್ಳಿ ಮಾರಮ್ಮ ಸಂಕಮ್ಮಳಿಗೆ ಹೆರಿಗೆ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ತನ್ನದೆ ಎಂದು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ನಂತರ ಸಂಕಮ್ಮಳಿಗೆ

"ಬಲಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬಿಲ್ಲಯ್ಯ ಹುಟ್ದಾ ಮೊದಲಾಗಿ
ಎಡಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಾರಯ್ಯ ಹುಟ್ದಾ" [೧೮]

ಈ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮಾರಮ್ಮ ತನ್ನ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸಿಕೊಂಡು ಸಂಕಮ್ಮಳಿಗೆ ಮೈಕೈಯೆಲ್ಲ ಸವರಿ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಉಡಿಸಿ ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಮಾದಪ್ಪ ಸಂಕಮ್ಮಳಿಗೆ ಎದೆಬಾರ, ಮೈತೂಗು ಕೊಡದೇ ಇದ್ದುದ್ದರಿಂದ ಮಾಯಾದಿಂದಲೇ ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ. ಆ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಕಳ್ಳಿ ಹಾಲನ್ನು ಕಾರಯ್ಯನಿಗೆ ಮತ್ತು ಎಕ್ಕದ ಹಾಲನ್ನು ಬಿಲ್ಲಯ್ಯನಿಗೆ ಕುಡಿಸಿ ಮಾರಮ್ಮ ತಾಳು ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾಳೆ. ನಂತರ ನೀಲಯ್ಯ ವಜ್ರದ ಮನೆಯ ಬೀಗ ತೆಗೆದು ನೋಡಿದಾಗ ಸಂಕಮ್ಮನ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಮಕ್ಕಳಿರುತ್ತವೆ. ಆಗ ನೀಲಯ್ಯ ತಾವು ಧನ್ಯರಾದೆವು ಎಂದು ತಿಳಿದು ಅವಳಿಗೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗೋಣವೆಂದಾಗ ಸಂಕಮ್ಮ ಅವು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲವೆಂದು ಮಾದೇಶ್ವರನ ಮಕ್ಕಳೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೆ ನೀಲಯ್ಯ ಅವು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ

" ಛೀ ಕೆಟ್ಟು ಮುಂಡೇ ಮಗಳೇ
ಹನ್ನೆರಡು ಕಂಬದ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ
ಏಳೇಳು ಹದಿನಾಲ್ಕು ದೊಡ್ಡಿಯನ್ನು ತಿರುಗಿ
ಅಂದವಾದ ಮಡದಿ ಚಂದವಾದ ಮಡದಿ ಅಂತೇಳಿ
ಹನ್ನೆರಡು ಕಂಬದ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ನಿನ್ನ ಲಗ್ನ ಮಾಡ್ಕಂಡಿದ್ದೆ
ಅದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಮಾದೇವನ ಮಕ್ಕಳಾದವ " [೧೯]

ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಮಾದೇಶ್ವರ ನೀಲಯ್ಯ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ತುಂಡೇಟು ಮಾಡುತ್ತಾನೋ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಕಾಡಿನ ಹುಲಿಯನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಾನೆ. ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಬಂದು ಗರ್ಜಿಸಿದಾಗ ನೀಲಯ್ಯನಿಗೆ ಹಿಂಬೇಧಿ ಮುಂಬೇಧಿ ಆಗಿ ಚಳಿಜ್ವರ ಬರುತ್ತದೆ. ನೀಲಯ್ಯ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹುಲಿಯಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಲು ಕಲ್ಲುಗವಿಯೊಳಗೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನಿಟ್ಟು ಒಂದು ಗುಂಡನ್ನು ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಎಳೆಯುತ್ತಾನೆ. ಹುಲಿಗಳು ಮಾಯಾವಾಗುತ್ತವೆ. ನೀಲಯ್ಯನಿಗೆ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮಾದಪ್ಪ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೋ ಎಂದು ಆತುರದಿಂದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಬಚ್ಚಿಡುತ್ತಾನೆ. ಸಂಕಮ್ಮ ಎಲ್ಲಾ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಜಯಗಳಿಸಿದ್ದು ಕೂಡ ನೀಲಯ್ಯನ ಸಂಶಯ ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ನೀಲಯ್ಯ ಅರಮನೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದಾಗ ಆ ಮಕ್ಕಳಿಬ್ಬರು ಸಂಕಮ್ಮನ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಇರುತ್ತವೆ. ಇದರಿಂದ ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ನೀಲಯ್ಯ ಸಂಕಮ್ಮಳಿಗೆ ಗವಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮಕ್ಕಳು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಹೇಗೆ ಬಂದವು ಎಂದಾಗ ಅವಳು ಮಾದೇಶ್ವರನ ಮಕ್ಕಳೆಂದು ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಅನಾಹುತ ಸಂಭವಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಧರ್ಮ ಕೋರಣ್ಯದ ಭಿಕ್ಷೆ ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ಮಾದಪ್ಪನ ಸ್ವರ ಕೇಳಿದ ಸಂಕಮ್ಮ ತನ್ನ ಗಂಡನಿಗೆ,...

"ಯಜಮಾನರೇ
ನನ್ನಪ್ಪನ ಮನೆದೇವರು ತೋರು ಅಂದ್ರಲ್ಲ
ಬನ್ನಿ ನನ್ನಪ್ಪನ ಮನೆದೇವ್ರು ಭಿಕ್ಷಕ್ಕೆ ಬಂದವರೆ
ಎತ್ತಿಗಳ್ಳಿ ನೀವೊಬ್ಬ ಮಗನ ನಾನೊಬ್ಬ ಮಗನ
ಎತ್‌ಗಂಡ್ಹೋಗೋಣ
ಮಾದಪ್ಪನಿಗೆ ದಾನಕೊಟ್ಟು ಬಿಡೋಣ"[೨೦]

ಅಂತೇಳಿ ಮಾದಪ್ಪನ ಅಣತಿಯಂತೆ ದಂಪತಿಗಳಿಬ್ಬರು ಸೇರಿ ಮೊರದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳಿಬ್ಬರನ್ನು ಇಟ್ಟು ಮಾದಪ್ಪನಿಗೆ ದಾನ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಮಾದಪ್ಪ 'ಸತ್ಯವಂತೆ ಸಂಕಮ್ಮ' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಮಾದಪ್ಪ ವಂಶ ಉದ್ಧಾರವಾಗಬೇಕೆಂದು, ಮುತ್ತಿನ ಜೋಳಿಗೆಯಿಂದ ಎರಡು ಕಾಡು ಬಾಳೇಹಣ್ಣನ್ನು ಸಂಕಮ್ಮಳಿಗೆ ನೀಡುತ್ತಾ ಜ್ಯೋತಿಗಾಗಿ ಗಂಡು ಮಗ, ಬಳಗಕ್ಕೆ ಹೆಣ್ಣುಮಗ ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ದಂಪತಿಗಳಿಬ್ಬರಿಗೆ ಅರಮನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವಂತೆ ತಿಳಿಸಿದಾಗ ನೀಲಯ್ಯನಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಜೀವನ

ಮಾಡಬೇಕೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಅರಮನೆಗಿಂತ ಸೋಲಿಗರ ಪೋಡೇ ಶಾಶ್ವತವಾದದ್ದು ಎಂದು ಸಂಕಮ್ಮ ನುಡಿಯುತ್ತಾಳೆ. ಅವರಿಬ್ಬರು ಅರಮನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟ ನಂತರ ಮಾದಪ್ಪ ಅದನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಭಸ್ಮ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮಾದಪ್ಪನಿಗೆ ಭಕ್ತರ ಏಳಿಗೆನೂ ಮುಖ್ಯ, ತನ್ನ ಏಳಿಗೆನೂ ಮುಖ್ಯ ಎಂಬುದನ್ನು ಇದರಿಂದ ತಿಳಿಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಮಾದಪ್ಪ ಕಾರಯ್ಯ, ಬಿಲ್ಲಯ್ಯರನ್ನು ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಹೊತ್ಕೊಂಡು ಹಾಲಳ್ಳದ ಬೋರೆಗಾಣೆಗೆ ಬಂದು, ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕತ್ತಿ ಪವಾಡವನ್ನು ಆಡುವಂತೆ ಹೇಳಿ ಮಲಗುತ್ತಾರೆ. ಮಕ್ಕಳು ಆಟವಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಮಾದಪ್ಪನ ಕಣ್ಣು, ಮೂಗ್ನಲ್ಲಿ ಇರದೊಡ್ಡು ಇದ್ದು ಉಸಿರಿಡಿದು ಇರುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ತಮ್ಮ ತಾತಾ ಸತ್ಹೋದ ಅಂತೇಳಿ ಕಾರಯ್ಯ ಬಿಲ್ಲಯ್ಯರು ತಾವು ಬದುಕಿರಬಾರದೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಕತ್ತಿ ಮೇಲೆ ಬೀಳಲು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಶಿಷ್ಯರು ಗುರು ಸತ್ತರೆ ತಾವು ಸಾಯುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂದಾಗುತ್ತಾರೆ. ಮಾದಪ್ಪ ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯರು ಸಾಯಬಾರದೆಂದು, ಕೈಲಾಸವು ಕಾರಯ್ಯ-ಬಿಲ್ಲಯ್ಯರಿಂದ ಆಡಲ್ಪಡುತ್ತವೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ಎಚ್ಚರವಾಗುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಮಾದಪ್ಪ ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಏಳುಮಲೆ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೋಗಿ ಪುಟುಲಿಂಗುವಾಗುತ್ತಾರೆ. ಮಾದಪ್ಪ ಅಲ್ಲಿನ ಹನ್ನೆರಡಂಕಣ ಸಜ್ಜೆ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಎಡಗಡೆ ಕಾರಯ್ಯ, ಬಲಗಡೆ ಬಿಲ್ಲಯ್ಯನನ್ನು ಕೂರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ತನಗೆ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲುವಂತೆಯೇ ಮೈಸೂರು ಮೆಲ್ನಾಡಿನ ಮಹದೇಶ್ವರ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪರಸೆಗೆ ಬಂದು ಗಂಡೇಳು ಕೋಟಿ, ಹೆಣ್ಣೇಳು ಕೋಟಿಯ ಪೂಜೆಗಳು ಕಾರಯ್ಯ-ಬಿಲ್ಲಯ್ಯರಿಗೆ ಸಲ್ಲುವಂತಾಗಲಿ ಎಂದು ಆಶೀರ್ವಾದ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇತ್ತ ಮಾದಪ್ಪನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಸಂಕಮ್ಮ-ನೀಲಯ್ಯರು ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಜೀವನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದು, ಒಂಭತ್ತನೇ ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಸಂಕಮ್ಮಳಿಗೆ ಒಂಭತ್ತು ತಿಂಗಳು ಗರ್ಭಿಣಿಯಾಗಿ ಗಂಡು ಮಗುವಿಗೆ ಜನ್ಮ ನೀಡುತ್ತಾಳೆ. ಅವರ ಸೋಲಿಗರ ಪ್ರಕಾರ ಆ ಗಂಡುಮಗುವಿಗೆ ''ಹಲ್ಲಯ್ಯ''ಎಂಬುದಾಗಿ ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿ ದಂಪತಿಗಳಿಬ್ಬರು ತಮ್ಮ ದೊಡ್ಡಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಜೀವನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈ 'ಸಂಕಮ್ಮನ ಸಾಲು' ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸುಖಾಂತವನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಮಾದಪ್ಪ ಸಂಕಮ್ಮಳ ಪಾತಿವ್ರತೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿ ಬಂಜೆತನವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ, ನೀಲಯ್ಯನ ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ಅಡಗಿಸಿ ಅವನಲ್ಲಿರುವ ಸಂಕಮ್ಮಳ ಮೇಲಿನ ಸಂಶಯವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ದಾಂಪತ್ಯವನ್ನು ಉಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಗಂಡು-ಹೆಣ್ಣು ಕೂಡಿ ಬಾಳಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಎಂಬ ಅಂಶ ಇದರಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಪತಿವ್ರತಾಧರ್ಮ ಕಾಪಾಡುವುದು ಸಹ ಗಂಡಿನ ಕೈಯಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸಂಘರ್ಷಗಳು ಮುಂದುವರೆದು ಸಂತಾನವಿಲ್ಲದೆ ಮನುಷ್ಯನ ಪೀಳಿಗೆ ಕೊನೆಯಾಗಬಹುದು.

ಬೇವಿನ್ನಟ್ಟಿ ಕಾಳಮ್ಮ :-

ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲೊಂದಾದ ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಬೇವಿನ್ನಟ್ಟಿ ಕಾಳಮ್ಮನ ಸಾಲು' ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದ ಭಾಗವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಪುರುಷನನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ ಬಾಳನ್ನು ನಡೆಸುವ ಪರಿಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಕಾಳಮ್ಮ ಜಿಪುಣೆಯಾಗಿದ್ದು ಮಾದಪ್ಪನನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದವಳು. ಇವರು ಪಾತಿವ್ರತೆ ಕೂಡ ಕಾಳಮ್ಮ ತನ್ನ ಪೂರ್ವ ವೃತ್ತಾಂತದ ಬದುಕಿನ ಬಡತನವನ್ನು ಮರೆತು ಬಡಜೀವಿಗಳಾದ ಜಂಗಮರಿಗೆ ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹಾಕಲಾರದೆ ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಇವಳು ಮಾದೇಶ್ವರನಿಂದ ಶ್ರೀಮಂತೆಯಾಗಿದ್ದು, ಮಾದಪ್ಪನಿಗೆ ಒಕ್ಕಲಾಗಿ ಎಳ್ಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುವ ಕೃಷಿ ಪರಂಪರೆಯವಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಆದರೆ ಕಾಳಮ್ಮ ಮಾದಪ್ಪನಿಗೆ ಎಳ್ಳಿನ ದಾನ ನೀಡುವಲ್ಲಿ ಹಿಂಜರಿದುದು ಕಾರಣವಾಗಿ ಮಾದಪ್ಪ ಕಾಳಮ್ಮಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಬೇವಿನ್ನಟ್ಟಿ ಕಾಳಮ್ಮ ಹಿಂದಿನಹೆಸರು ಹೊನ್ನುಣ್ಸೆ ಕಾಳಮ್ಮ ಎಂದು. ಮಾದಪ್ಪ ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯರಾದ ಕಾರಯ್ಯ-ಬಿಲ್ಲಯ್ಯರಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚೆಳ್ಳಿನಲ್ಲಿ ಮಜ್ಜನ ಮಾಡುವ ಒಕ್ಕಲುಗಳು ಯಾರಿದ್ದಾರೆಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಾಗ ಅವರಿಬ್ಬರು ಈ ಕಾಡುಮೃಗದ ಜಾತಿಯೊಳಗೆ ಯಾರು ಇಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಾದಪ್ಪನೇ ತಾಳುಬೆಟ್ಟದ ಮೂರು ಮೈಲಿ ದೂರದಲ್ಲಿ ಬೀರೇಗೌಡನ ಮಗಳು ಹೊನ್ನುಣ್ಸೆ ಕಾಳಮ್ಮ. ಅವಳ ಗಂಡ ಕೆಂಡೇಗೌಡ ಇರುತ್ತಾರೆಂದು ಅವರ ಕಷ್ಟ ನಿವಾರಿಸಿ ಭಾಗ್ಯಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆಂದು ತಿಳಿಸಿ ಅವರ ದುಡವನ್ನು ನೋಡುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಕಾರಯ್ಯ ಕಾಳಮ್ಮಳ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅವಳ ಜಿಪುಣತನವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅವಳಂತೆ ಹೆಮ್ಮಾರಿ ಯಾರಿಲ್ಲೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಲೇ ಭಿಕ್ಷುಕರಿಗೆ ದಾನ ನೀಡುವ ಮನಸ್ಥಿತಿ ಅವಳಿಗಿಲ್ಲವೆಂದು ತನ್ನ ಸಂಬಂಧಿಕರನ್ನು ಸಹ ಪೀಡಿಸುವ ಚಾಳಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾಳೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವಳು ರಾಗಿ ಅಂಬಳಿ ಕುಡಿದು ಜೀವನ ಮಾಡುವವಳು. ಕಾರಯ್ಯ ಕಾಳಮ್ಮನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೀಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ.

**"ಕಾಳಮ್ಮನ ಐಶ್ವರ್ಯ
ಕಣ್ಣಿಂದ ನೋಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಗುರುವೇ
ಹೊನ್ನುಣ್ಸೆ ಕಾಳಮ್ಮನಿಗೆ
ರಾಗಿ ಪುಡಿ ಸಕ್ಕರೆ ಅಂಬಲಿ
ಊಟ ಮಾಡೀ ಮಾಡೀ
ಮೂಡೆಗಾತ್ರದ ದೊಳ್ಳು ಬಂದದೆ
ಕಣ್ಣಿನ ಪರೆ ಬೆಳೇದು ಕಣ್ಣು ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ
ಕಿರುಗಣ್ಣು ಬಿಡುತಾವಳೇ ದಾನ ಅಂದ್ರೆ ಗ್ಯಾನವಿಲ್ಲ
ಭಿಕ್ಷ ಅಂದ್ರೆ ಲಕ್ಷವಿಲ್ಲ
ದಾಸಯ್ಯನಿಗೆ ದಾನವಿಲ್ಲ ಜೋಗಯ್ಯನಿಗೆ ಭಿಕ್ಷ ವಿಲ್ಲ"**[30]

ಎಂಬುದಾಗಿ ಕಾಳಮ್ಮನ ಸಿರಿತನದ ಬಗ್ಗೆ ಗುಣಗಾನ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಯಾರಾದರೂ ಭಿಕ್ಷುಕರು ಬಂದರೆ 'ಕಡಿವಂತ ನಾಯಿ', 'ಕಚ್ಚುವಂತ ಸರ್ಪ' ಅಂತವಳ ಮನೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಬೇಡಿ ಎಂದು ಹೇಳಿದಾಗ ಮಾದಪ್ಪ ಅದನ್ನು ನಂಬಿ, ತಾನೇ ಅವಳ ದುಡವನ್ನು ನೋಡಲು ಜೋಳಿಗೆಯೊಂದಿಗೆ ಕಾಲುನಡುಗೆಯಲ್ಲಿ ಅವಳ ಹತ್ತಿರ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಬಡತನವಿದ್ದವರಿಗೆ ಸಿರಿತನ ಬಂದಾಗ ಮನುಷ್ಯರು ಬದಲಾಗುತ್ತಾರೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಕಾಳಮ್ಮನೇ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ.

ಆ ಕಡೆ ಕಾಳಮ್ಮ ಒಂದು ಗಡಿಗೆ ಅಂಬಲಿಯನ್ನು ಕಾಸಿಕೊಂಡು ಏಳು ಜನ ಗಂಡುಮಕ್ಕಳು, ಏಳು ಜನ ಜೀತಗಾರರೊಡನೆ ಬಾಣಗಾರ ಕೆಬ್ಬೆ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಎಳ್ಳನ್ನು ಒಕ್ಕಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳು ಸೊಸೆಯರಿಗೆ ರಾಗಿಯನ್ನು ತೂಕಮಾಡಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮಾಡಿದ ಮುದ್ದೆಯನ್ನು ತೂಕ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆಳುಗಳು ಎಳ್ಳನ್ನು ತಿಂದಿರುವರೆಂದು ಅನುಮಾನಿಸಿ ಮುಕ್ಕಳಿಸುವಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಪಂಚೀಳಕ್ಷರ ಸಾರುತ್ತಾ ಮಾದಪ್ಪ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಕಾಳಮ್ಮಳ ಸೊಸೆಯರು ಮಲ್ಲಾಜಮ್ಮ ಮನೆದೇವ್ರು ಪಾದ ತೊಳೆದು ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾ ತನ್ನ ಅತ್ತೆಯ ದರ್ಬಾರಿನ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಮಲ್ಲಾಜಮ್ಮಳಿಗೂ ಅತ್ತೆಯ ಗುಣ ಇಷ್ಟವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಅಂಶ ಇದರಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

"ನನ್ನಪ್ಪ ನನ್ನ ಅತ್ತಮ್ಮನಾದ ಕಾಳಮ್ಮ
ನಮಗೆ ರಾಗಿ ಅಳತೆ ಕೊಡ್ತಾರೆ
ಅಸಿಟ್ಟು ಅಳತೆ ಕೊಡ್ತಾರೆ
ಕಟ್ಟಿದ ಮುದ್ದೆ ತೂಕ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ
ಏನಾದ್ರೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆಯಾದರೇ
ನಿಮ್ಮ ನಡಹಟ್ಟಿಯೊಳಗೆ ಮುಂಡ್ಕ ಕಟ್ಟಾಕು ಬಿಟ್ಟು
ಹುಣಸೆ ಚಬ್ಬೆ ತಕ್ಕಂಡು"[33]

ಕೊಡಬಾರದ ಕಷ್ಟ ಕೊಡುತ್ತಾಳೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಆಗ ಮಾದಪ್ಪ ಕಾಳಮ್ಮನ ಸತ್ವ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು, ತನಗೊಲಿದರೆ ಐಶ್ವರ್ಯ ಕೊಡುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಾಳಮ್ಮ ಮಲ್ಲಣ್ಣನಿಗೆ ಜಂಗಮನನ್ನು ತಳ್ಳುವಂತೆ, ತಾನು ಎಳ್ಳನ್ನು ಕುಲದೇವರಿಗೆ ಮೀಸಲಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ. ಮಾದಪ್ಪ ಅವಳಿಂದ ತಳ್ಳಿಸಿಕೊಂಡರೂ ಮೂರು ಕೊಳಗ ಎಳ್ಳಾದರೂ ತಂದು ದಾನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದಾಗ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ. ಮಾದಪ್ಪ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಎಳ್ಳಿನ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡಲೇಬೇಕೆಂದರೂ ಕಾಳಮ್ಮ ತನ್ನ ಗಂಡನಾದ ಕೆಂಡೇಗೌಡನಿಗೆ ಹಿಂಬೇದಿ ಮುಂಬೇದಿ ಬಂದು ಸತ್ತು ಹೋದರೂ ಸರಿಯೇ ತಾನು ಮಾತ್ರ ದಾನ ನೀಡಲಾರೆ ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ. ತನ್ನನ್ನು ಮುಂಡೆ ಎಂದು ಸಾರಿದರೂ ಪರ್ವಾಗಿಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ. ಕೊನೆಗೆ ಮಾದಪ್ಪ ಒಂದು ಕೊಳಗ ಎಳ್ಳನ್ನು

ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಜೀತನಾದ ಮಲ್ಲಣ್ಣ ಎಳ್ಳನ್ನು ತಿಂದಿರುತ್ತಾನೆಂದು ತಿಳಿದು ಅವನಿಂದ ಅರ್ಧ ಸಂಬಳವನ್ನು ವಜಾ ಮಾಡಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವಂಥ ಹೆಣ್ಣಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಕ್ರೂರಿಯಾದ ಕಾಳಮ್ಮಳನ್ನು ಕಂಡು ಮುತ್ತೈದೆ ಸ್ಥಾನ ಹಾಳು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಡವೆಂದು

''ಅಯ್ಯೋ ಮುಂಡೆ ಮಗಳೇ ನಿನ್ಗೆಂತ ಅಹಂಕಾರ ಬಂದುಬಿಡ್ತು''[೨೩]

ಅಂತ ಹೇಳಿ ಎಳ್ಳನ್ನು ಕೊಡದಿದ್ರೆ ಇವಳನ್ನ ಭೂಮಿಮೇಲೆ ಉಳಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಕ್ವಾರಣ್ಯ ಸಾರುತ್ತಾರೆ. ಎಳ್ಳಿನ ರಾಶಿ ಬೂದಿಯಾದರು ಸರಿಯೇ ತಾನು ಮಾತ್ರ ಎಳ್ಳನ್ನು ದಾನ ನೀಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ ಕೊನೆಯದಾಗಿ ಮಾದಪ್ಪ ಅವಳಲ್ಲಿ ಸಮಾಧಾನದಿಂದ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡಿಯಾದರೂ ಅವಳ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಪರಿವರ್ತಿಸಲು ಕಾಳಮ್ಮಳನ್ನು ಕುರಿತು ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತೆ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುತ್ತಾರೆ

''ನನ್ನ ಜೋಳಿಗೆ ಅಸ್ತೋಗ್ತಾಯಿದೆ
ಖಂಡಿತವಾಗಿ ದಾನ ಕೊಟ್ಟೇ ಕೊಡಬೇಕು'' [೨೪]

ಎಂದಾಗ ಕಾಳಮ್ಮ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ನಾಶವಾದರೂ ಸರಿಯೇ ತಾನು ಮಾತ್ರ ಎಳ್ಳನ್ನು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದಾಗ ಮಾದಪ್ಪ ಅವಳಿಗೆ ಮೂಕಳ್ಳಿ ಮಾರಮ್ಮನ ಮೂಲಕ ಹಿಂಬೇದಿ ಮುಂಬೇದಿ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಮೂಕಳ್ಳಿಮಾರಮ್ಮ ಹುಣಸೆ ಮರದ ಹತ್ತಿರ ದನ ಕಾಯ್ಕೊಂಡು ಇದ್ದ ಕೆಂಡೇಗೌಡನಿಗೆ ಚಳಿಜ್ವರ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಿ, ಅವನನ್ನ ಸಾಯಿಸುತ್ತದೆ. ಮಾದಪ್ಪ ಕಾಳಮ್ಮನ ಎಳ್ಳಿನ ರಾಶಿ ಮೇಲೆ ಭಸ್ಮವನ್ನು ಎರಚಿದೊಡನೆ ಎಲ್ಲವೂ ಬೂದಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಕಾಳಮ್ಮನಿಗೆ ಬಡತನ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗಿ, ರಾಗಿ ಅಂಬಲಿಯಲ್ಲಿ ನೊಣವಿದ್ದರೂ, ಆ ನೊಣದ ಕಾಲಿಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಅಂಬಲಿಯನ್ನು ಚೀಪುತ್ತಾಳೆ. ಇಂತಹಳು ತನಗೆ ದಾನ ಕೊಡುವವಳಲ್ಲ ಎಂಬುದಾಗಿ ತಿಳಿದು ಮಾದಪ್ಪ ಅವಳಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಗೋಗಲ್ಲು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಅವಳ ಸೊಸೆಯರನ್ನು ಮುಂಡೆಯರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ, ಕಿವುಡು ಮಾರಮ್ಮನ ಮೂಲಕ ಏಳು ಜನ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಇಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇದರಿಂದ ಕಾಳಮ್ಮನಲ್ಲಿರುವ ಅಹಂಕಾರ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಸೊಸೆಯರೊಂದಿಗೆ ಕೂಲಿ ಮಾಡಲು ಕೌದಳ್ಳಿ ಬೀದಿಗೆ ಬರುತ್ತಾಳೆ. ಅಲ್ಲಿ ಐಶ್ವರ್ಯವಂತೆಯಾದವಳು ಧೂಳು ಹೊಡೆದು ರಂಗೋಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಕೂಲಿ ಮಾಡುವ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬರುತ್ತಾಳೆ. ನಿಂಗವ್ವ ಎಂಬುವವಳು ಕನಿಕರದಿಂದ ಕಾಳಮ್ಮನ ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ಮುದ್ದೆ ಉಪ್ಪಿನ ಸಾರು ನೀಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ಹೊಟ್ಟೆ ಹಸಿವನ್ನು ನೀಗಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಮುಂದೆ ಕಾಳಮ್ಮ ಅಣ್ಣೇ ಸೊಪ್ಪು ಬೇಯಿಸಿಕೊಂಡು ಸೊಸೆಯರೊಂದಿಗೆ ಸೊಪ್ಪು ತಿಂದು ನೀರು

ಕುಡಿಯುತ್ತಾಳೆ. ಇವಳ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಮರುಗಿ ಅವಳನ್ನು ಪರಿವರ್ತಿಸಲು ಕೋರವಂಜಿ ವೇಷ ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಕಣಿಶಾಸ್ತ್ರ ಹೇಳುವ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಕಾಳಮ್ಮನ ಬೀದಿಗೆ ಬಂದು ಕವಡೆ ಬಿಟ್ಟು ನೋಡುತ್ತಾರೆ. ಆ ಕೊರವಂಜಿ ಕಾಳಮ್ಮಳಿಗೆ ಹಿಂದೆ ಬ್ಯಾಡಗಂಪಣದ ಮಲೆಯೊಳಗೆ ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರನಿಗೆ ಒಕ್ಕಲಾಗುತ್ತೇನೆಂದು ಹರಕೆ ಹೊತ್ತಿದ್ದು, ಅದನ್ನು ತೀರಿಸಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಕಾಳಮ್ಮ ಕೊರವಂಜಿಯ ಮಾತಿಗೆ ಮರುಳಾಗಿ ಜಂಗಮನಿಗೆ ಕಾಡಿನ ಧೂಪ ಹಾಕಿಲ್ಲವೆಂದು ಮರೆತಿರುವುದಾಗಿ, ಅದರಿಂದ ತನಗೆ ಬಡತನ ಬಂದಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಕಾಳಮ್ಮಳಿಗೆ ತಾನು ಹರಕೆ ತೀರಿಸಿಲ್ಲವೆಂದು ಗೊತ್ತಾದರು ಎಳ್ಳಿನ ದಾನ ನೀಡುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂದಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವಳಿಗೆ ಸ್ವಾಭಿಮಾನ, ಅಧಿಕಾರ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ. ತನ್ನ ಗಂಡ ಮಕ್ಕಳು ಸತ್ತರೂ ಪರವಾಗಿಲ್ಲ ತನ್ನ ನಿಲುವನ್ನು ಬದಲಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಸಂಕಮ್ಮಳಿಗೆ ದೇವರ ಬಗ್ಗೆ ಭಯವಿದೆ. ಆದರೆ ಕಾಳಮ್ಮಳಿಗೆ ಕಾಯಕ ಮುಖ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅವಳಿಗೆ ದೇವರನ್ನು ಕಂಡರೆ ಭಯ ಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲ. ಬಡತನದ ಬೇಗೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕಾಳಮ್ಮ ತನ್ನ ಸೊಸೆಯರನ್ನು ಅವರಿವರ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಇಂತಹವಳನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ಮಾದಪ್ಪ ಮತ್ತೆ ಅವಳಿರುವ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದು ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುತ್ತಾರೆ. ಕಾಳಮ್ಮ ಹಟ್ಟಿಯಿಂದ ಹೊರಬಂದು ಮಾದಪ್ಪನನ್ನು ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದ

> **''ಯಾರಪ್ಪ ಜಂಗುಮದೇವ್ರೆ**
> **ಭವತಿ ಭಿಕ್ಷಾಂದೇಹಿ ಅಂತಾ ಕೇಳ್ತಾ ಇದ್ದಿಯಲ್ಲ**
> **ನನ್ನ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಏನಿದಿಯಪ್ಪ''** [೨೫]

ಎಂಬಂತೆ ವಿನಯವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿ ತಾನು ಬಡವಿ ಎಂಬುದಾಗಿ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಮಾದಪ್ಪ ಸಂಪತ್ತಿರುವಾಗ ಕೊಡದೆ ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ಮೆರೆದು, ಈಗ ಬಡತನ ಬಂದಿದೆ ಎಂದು ಪರಿತಪಿಸಿದರೆ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿ, ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಅವಳನ್ನು ಕುರಿತು ತನಗೆ ಎಳ್ಳನ್ನು ದಾನಮಾಡದಿದ್ದರೂ ಸರಿಯೇ ತನಗೆ ಒಕ್ಕಲಾಗುವಂತೆ ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆಗಲೂ ಕಾಳಮ್ಮ ಬಡತನವಿದ್ದರೂ ತನ್ನ ಹಠವನ್ನು ಬಿಡದೆ ಮಾದಪ್ಪನಿಗೆ

> **''ನನ್ನ ಏಳೇಳ್ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಹಟ್ಟಿ**
> **ಇಲ್ಲಿ ತಿರ್ಗ ಅಡವಿಗೆ ದಾರಿಯಾದರೂ ಸರಿಯೇ**
> **ನಾನು ಆ ರೀತಿ ಒಕ್ಕಲಾಗುವಂತಹ ಮಗಳಲ್ಲ''** [೨೬]

ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ ಅವಳ ಅಹಂಕಾರ ಹಿಂಗಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಒಕ್ಕಲಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಕಾಳಮ್ಮಳಿಗೆ ಮಾದಪ್ಪನಿಗೆ ತಾನೇಕೆ ಒಕ್ಕಲಾಗುವುದು ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕಾಡುತ್ತಿದೆ ಅನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಕಾಳಮ್ಮ ಸಂಪತ್ತು ಹೊಂದಿದ್ದು, ತಾನು ಯಜಮಾನಿಯಾಗಿ ಜೀತಗಾರರಿಂದ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಜೀವನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರಿಂದ

ಅವಳಲ್ಲಿ ಅಹಂಕಾರ ಮೂಡಿರಬಹುದು ಎಂದೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲವನ್ನು ಕರುಣಿಸಿದ ಮಾದಪ್ಪನಿಗೆ ವಿರೋಧಿಸುವ ಮನೋಭಾವವುಳ್ಳ ಕಾಳಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಮಗ್ನಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ ಹೊರತು, ತಾನು ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಬಗ್ಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಧೋರಣೆ ಅವಳಲ್ಲಿದೆ. ಕೊನೆಗೆ ತನಗೇ ಒಕ್ಕಲಾಗದಿದ್ದಾಗ ಭ್ರಷ್ಟೆಯಾದ ಬೇವಿನ್ಹಟ್ಟಿ ಕಾಳಮ್ಮಳನ್ನು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಉಳಿಸಬಾರದೆಂದು ಮಾದಪ್ಪ ಪವಾಡ ಎಸೆಗಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಾಯಕ ಎಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಒಕ್ಕಲಾಗುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅಂತಹ ಭಕ್ತರನ್ನು ಉಳಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅಂಶ ಇದರಿಂದ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಮಾದಪ್ಪ ಕಾಳಮ್ಮಳ ಏಳೇಳು ಹದಿನಾಲ್ಕು ಹಟ್ಟಿಯನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಭಸ್ಮ ಮಾಡಿ, ಅವಳ ಮಂಡೆ ಮೇಲೆ ಭಸ್ಮ ಹಾಕಿ ಸುಟ್ಟು ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಆ ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಅಂದರೆ ಭಸ್ಮವಾಗಿರುವ ಕಾಳಮ್ಮಳ ಭೂಮಿಯಿಂದ ವಿಭೂತಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆಂದು ಪ್ರತೀತಿಯಿದೆ. ಮಾದಪ್ಪ ತಾನು ನೀಡಿದ ಮಾತಿನಂತೆ ಕಾಳಮ್ಮಳ ಸೊಸೆಯಾದ ಮಲ್ಲಾಜಮ್ಮಳನ್ನು ಒಕ್ಕಲಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಏಳುಮಲೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುವ ಅಂಶವೆಂದರೆ ಮಾದಪ್ಪ ದುಷ್ಟಳನ್ನು ಸದೆ ಬಡಿದರೆ ಶಿಷ್ಟಳಾದ ಮಲ್ಲಾಜಮ್ಮಳನ್ನು ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ತನಗೊಲಿದವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ರಕ್ಷಿಸುವುದು ಸಹ ಮಾದಪ್ಪನ ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.

ಸರಗೂರಯ್ಯನ ಸಾಲು :

ಮಲೆ ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಸರಗೂರಯ್ಯನ ಸಾಲು ಅಂತಿಮ ಘಟ್ಟದ 'ಸಾಲು' ಆಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸರಗೂರು ಎಂಬ ಮಠವಿದೆ. ಈ ಮಠದಲ್ಲಿ ಮೂಕರಾದ ಮೂಗಯ್ಯ ಸರಗೂರಪ್ಪ ಮತ್ತು ಮೂಗಮ್ಮ ರಾಮವ್ವರೆಂಬ ದಂಪತಿಗಳಿರುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕಾಳಮ್ಮಳಿಂದ ಎಳ್ಳುದಾನ ಪಡೆಯದ ಮಾದಪ್ಪ ಎಳ್ಳಿನ ಮಜ್ಜನಕ್ಕಾಗಿ ಎಳ್ಳಿನ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡಲು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಸರಗೂರೆಂಬ ಬ್ಯಾಡ ಕಂಪಣದ ಮಲೆಗೆ ಬರುವ ಮುನ್ನ ಮಾದಪ್ಪ ಶಿವ-ಪಾರ್ವತಿಯರಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚೆಳ್ಳಿನ ಮಜ್ಜನಕ್ಕಾಗಿ, ತನ್ನನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ದಂಪತಿಗಳನ್ನು ಒಕ್ಕಲುಗಳನ್ನಾಗಿ ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಮೊರೆಯಿಡುತ್ತಾರೆ. ಶಿವ-ಪಾರ್ವತಿಯರ ಆದೇಶದಂತೆ ಮಾದಪ್ಪ ತನ್ನ ಒಕ್ಕಲಾದ ಮಲ್ಲಣ್ಣನೊಡನೆ ಮೂಗಯ್ಯ-ಮೂಗಮ್ಮರಿರುವ ಸೂರಗೂರು ಮಠಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲೂ ಕೂಡ ಈ ದಂಪತಿಗಳು ಮಾದಪ್ಪನಿಗೆ ಒಕ್ಕಲಾಗುವಲ್ಲಿ ಹಿಂಜರಿಕೆಯನ್ನು ಕಂಡರೂ ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿ ಒಕ್ಕಲಾಗುವ ಬಗೆಯನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಒಕ್ಕಲಾಗದಿದ್ದಾಗ ನಾಯಕ ಅವರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ ನೀಡಿಯಾದರೂ ಅವರನ್ನು ಒಕ್ಕಲನ್ನಾಗಿ ಪಡೆಯುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳವನು. ಭಿಕ್ಷೆಗೆ ಬಂದ ಮಾದಪ್ಪನಿಗೆ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡಿದ ಮಾತುಬಾರದ ರಾಮವ್ವಳಿಗೆ ಮಾತು ಬರುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಮಲ್ಲಣ್ಣನು ಮಾದಪ್ಪನಿಗೆ ಎಣ್ಣೆ ಮಜ್ಜನ ಮಾಡಿ, ಒಕ್ಕಲಾಗಬೇಕೆಂದು ರಾಮವ್ವಳಿಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ರಾಮವ್ವ ದಾನ ನೀಡಿರುವುದಾಗಿ

ಮಠ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಸುಮ್ಮನಾಗದೆ ಮಾದಪ್ಪ ಮಲ್ಲಣ್ಣ, ಪಟ್ಟದ ರಂಗಸ್ವಾಮಿ ಮೂರು ಜನ ಸೇರಿ ತೆಂಕಲ ಗದ್ದೆಯೊಳಗೆ ಮೂಗಯ್ಯನಾದ ಸರಗೂರಪ್ಪನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾರೆ. ಸರಗೂರಪ್ಪ ಆ ಮೂವರಿಗೂ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಈ ದಂಪತಿಗಳಲ್ಲಿ ದಾನ ಮಾಡುವ ಗುಣವಿದ್ದರೂ ಒಕ್ಕಲಾಗುವ ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲ. ರಾಮವ್ವಳನ್ನು ಕೇಳಿದಂತೆ ಅವಳ ಗಂಡ ಮೂಗಯ್ಯ ಸರಗೂರಪ್ಪನಿಗೂ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಮಾದಪ್ಪನಿಗೆ ಎಣ್ಣೆ ಮಜ್ಜನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದಾಗ ಅವನು ಕೂಡ ಹೆಂಡತಿ ಮಾತನ್ನು ಮೀರದೆ ಅವಳ ಅಪ್ಪಣೆ ಇದ್ದರೆ ಬರುತ್ತೇನೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಮುಡುಕುತೊರೆ ಮಲ್ಲಣ್ಣ ಮೂಗಮ್ಮಳಾದ ರಾಮವ್ವಳ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲೆಂದು ಬಂದಾಗ ಅವಳು ಮಲ್ಲಣ್ಣನಿಗೆ ತನ್ನ ಗಂಡನ ಪರ ವಕಾಲತ್ತು ವಹಿಸುತ್ತಾಳೆ.

> **''ನನ್ನ ಗಂಡನಾದ ಮೂಗಯ್ಯ**
> **ಏಳು ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ**
> **ಆನೆಕಾಟ ಹುಲಿಕಾಟ ಕಳ್ಳರ ಭಯ**
> **ನನ್ನ ಗಂಡನಾದ ಮೂಗಯ್ಯ**
> **ಹಿಂದಿನ ಬಟ್ಟೆ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಎತ್ಕಳಕ್ ಬರೋಲ್ಲ**
> **ಮುಂದಿಲ್ಲ ಬಟ್ಟೆ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಎತ್ಕಳ್ಳಕ್ ಬರೋಲ್ಲ''** [೨೭]

ಅಂತ ದಡ್ಡ ಮೂಗಯ್ಯನ ಹೋಗು ಅಂತ ಹೇಳ್ತಾ ಇದ್ದೀರಲ್ಲ ಅಂತ ಮಲ್ಲಣ್ಣನಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಲೆ ತನ್ನ ಮೂಗಯ್ಯನನ್ನು ಏಳುಮಲೆಗೆ ಕಳುಹಿಸುವುದಿಲ್ಲ . ಒಕ್ಕಲು ಮಾಡಬೇಡಿ ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಇಂತಹ ಮಾತುಬಾರದ ಮೂಕರನ್ನು ಒಕ್ಕಲನ್ನಾಗಿ ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿ ಮಾದಪ್ಪನ ಜಾಣತನವಿದೆ. ಮಾದಪ್ಪ ಮೂಕರಿಗೆ ಮಾತು ಅಗತ್ಯವಿದ್ದು ಮಾತನಾಡುವ ಆಸೆಯಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಆಸೆಯನ್ನು ಈಡೇರಿಸಿದರೆ ಮೂಕರು ಅತ್ಯಂತ ಸುಲಭವಾಗಿ ತನಗೆ ಒಕ್ಕಲಾಗುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ಮಾದಪ್ಪನ ಆಲೋಚನೆ.

ಈ ದಂಪತಿಗಳು ಒಕ್ಕಲಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಹಿಂಜರಿದಾಗ ಮಾದಪ್ಪ ಸರಗೂರು ಮಠಕ್ಕೆ ಅರಗಣ್ಣು ಕಿರಗಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟು ರಾಗಿಯನ್ನು ಬೂದಿಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ರೀತಿ ಆಗೋದಕ್ಕೆ ಮುನಿಗಳೇ ಕಾರಣ ಎಂದು ತಿಳಿದ ಅವರಿಗೆ ಗಂಜೀಯು ಸಿಗದಂತೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಮಾದಪ್ಪನ ಪವಾಡದಿಂದ ಮೂಗಪ್ಪ ತಂದ ಚೌಳು ಉಪ್ಪು ನೀರಾಗಿ, ತಿನ್ನುವಾಗ ಸೊಪ್ಪೆಲ್ಲಾ ಹುಳುವಾಗುತ್ತದೆ. ಕಷ್ಟಗಳು ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗಿ ಬಡತನ ಆವರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಸಮಯದಲ್ಲಾದರೂ ತನಗೆ ಒಕ್ಕಲಾಗುತ್ತಾರೆಂದು ಬಯಸಿ ಮತ್ತೊಂದು ದಿವಸ ಮೂಗಯ್ಯನನ್ನು ಒಕ್ಕಲಾಗಿ ಕಳುಹಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದಾಗಿ ರಾಮವ್ವನಲ್ಲಿ ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆಗಲೂ ಅವಳು ತನ್ನ ಗಂಡ ದಡ್ಡನೆಂದು ಕಳುಹಿಸಲಾರೆ ಎಂದು ಕಡಾಖಂಡಿತವಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನು ತನ್ನ ಒಕ್ಕಲಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಎಣ್ಣೆ ಮಜ್ಜನ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಮಾದಪ್ಪನ ಹಠ. ಆದರೆ ರಾಮವ್ವಳಿಗೆ ತನ್ನ ಗಂಡನನ್ನು

ಕಳುಹಿಸಿದರೆ ತನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವವರು ಯಾರು ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಅವಳನ್ನು ಕಾಡುತ್ತಿದೆ ಅನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಅನಿಸುವ ಅಂಶವೆಂದರೆ ಯಾವ ಹೆಣ್ಣು ಸಹ ತನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ದೂರ ಇರುವುದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟ ಪಡುವುದಿಲ್ಲ. ಗಂಡ-ಹೆಂಡತಿಯರಲ್ಲಿ ಅನ್ಯೋನ್ಯವಾದ ದಾಂಪತ್ಯವಿರುವುದರಿಂದ ರಾಮವ್ವ-ಮೂಗಯ್ಯರಿಗೆ ಪರಸ್ಪರ ದೂರವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ಇವರಿಬ್ಬರಿಗೆ ಪಾಠ ಕಲಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ತನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುವ ಹಾಗೆ ಮಾದಪ್ಪ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮಾದಪ್ಪ-ಮಲ್ಲಣ್ಣರ ಧಫೇದಾರ್ ಪೋಲೀಸರಾಗಿ ಸಂತೆಗೆ ಹೋಗಿ ರಾಮವ್ವ-ಮೂಗಯ್ಯರು ಕೀರೆ ಸೊಪ್ಪು ಮಾರಾಟ ಮಾಡದ ಹಾಗೆ, ಸುಂಕಕೊಟ್ಟು ಒಳಗೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಅಡ್ಡಗಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಅವರಿಬ್ಬರ ಮೇಲೆ ಮಾದಪ್ಪ ಮಲ್ಲಣ್ಣರು ಇಲ್ಲಸಲ್ಲದ ಅಪಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮಾದಪ್ಪ ಮಲ್ಲಣ್ಣರು ಊರೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಾಗ ಶ್ಯಾನುಭೋಗರು ಯಾರೆಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಾಗ ಕಾಲಜ್ಞಾನ ಹೇಳುತ್ತೇವೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾ.

> **"ಯಾರೋ ಇಬ್ಬರು ಸೊಪ್ಪಿನ ಹೆಡ್ಗೆ ಒತ್ಕಬತ್ತಾವರೇ**
> **ಅವರು ಯಾವ ಊರವ್ರೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ**
> **ನಮ್ಗ ಅವರು ಸೊಪ್ಪು ನೋಡ್ದೋ**
> **ಕಾಲಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಹುಚ್ಚ ಅರವೆ ಸೊಪ್ಪು ಹೆಡ್ಗಾನ ದಗ್ಗೆ ಸೊಪ್ಪು**
> **ವತ್ಗಂಡು ಬತ್ತಾವರೇ"[೨೮]**

ಎಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ಹೇಳಿ ಮೂಗಮ್ಮ ಮೂಗಪ್ಪ ದಂಪತಿಗಳಿಂದ ಸೊಪ್ಪು ತಕ್ಕಂಡು ಊಟ ಮಾಡಿದರೆ ಮಕ್ಕಳಿಗೆಲ್ಲ ಹಿಂಬೇದಿ ಮುಂಬೇದಿ ಬರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ಅವರಿಬ್ಬರ ಮೇಲೆ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಶ್ಯಾನುಭೋಗರು ತಳವಾರರನ್ನು ಕಾವಲಿಗೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದು, ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಆಗ ದಂಪತಿಗಳಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ ಗಂಡ ಮೂಗಯ್ಯ ತಾನು ದಡ್ಡನಾದರೂ, ನೀನಾದರೂ ಹೋಗಿದ್ದರೆ ಈ ಕಷ್ಟಗಳು ಬರುತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೆಂಡತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಮಾದಪ್ಪ ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ತನ್ನಿಂದಲೇ ಬಡತನ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವುದು ಎಂಬುದಾಗಿ ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮೂಗಯ್ಯ ಹೆಂಡತಿಗೆ

> **"ಆ ದೇವರ್ಗೆ ಏನಾದರೂ ಒಂದು ಹರಕೆ ಮಾಡ್ಕಂಡಿದ್ರೆ**
> **ನನ್ನ ಭಾಗ್ಯ ಉಳಿತಾಯಿತ್ತು**
> **ಇವತ್ತು ನಮ್ಮಗೋಳ್‌ನೋಡು**
> **ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಊಟವಿಲ್ಲ ಈ ಸೊಪ್ಪನಾದ್ರು ಒತ್ಗ ನಡಿಯೇ" [೨೯]**

ಎನ್ನುತ್ತಾ ಸೊಪ್ಪನ್ನಾದರೂ ತಿಂದು ಜೀವಿಸೋಣವೆಂದು ದಂಪತಿಗಳಿಬ್ಬರು ಗುರುಮಠಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ರಾಮವ್ವಳಲ್ಲಿ ಪತಿವ್ರತಾಧರ್ಮವಿರುವುದರಿಂದಲೇ ಅವರಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಕಲಹಗಳು ಉಂಟಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೆ ಮಾದಪ್ಪ ಊಟ ಸಿಗದ ಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆಗಲಾದರೂ ತನಗೆ ಒಲಿಯುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ಮಾದಪ್ಪನ ನಿರೀಕ್ಷೆ.

ಸತ್ಯವಂತ ಮೂಗಮ್ಮಳಾದ ರಾಮವ್ವ ಸೊಪ್ಪನ್ನು ಬೇಯಿಸಿ ತನ್ನ ಗಂಡನಿಗೆ ಇಟ್ಟು ಅರ್ಧ ಗ್ಲಾಸ್ ನೀರು ಕೊಡುತ್ತಾಳೆ. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಾದಪ್ಪ ಆ ಸೊಪ್ಪಿನಲ್ಲಿ ಅರ್ಧ ಹುಳುವನ್ನು ಅರ್ಧಸೊಪ್ಪನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿ ಮೂಗಯ್ಯನಾದ ಸರಗೂರಪ್ಪನಿಗೆ ತಿನ್ನದಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಮಾದಪ್ಪ ಮಲ್ಲಣ್ಣನಿಗೆ

''ಗಂಡ ಹೆಂಡತಿರಿಬ್ಬರೂವೆ
ಒಂದೊಂದ್ ಬಟ್ಟೇಲವ್ರೇ
ಕುಡಿವದಕ್ಕೆ ಹಂಬಲಿಲ್ಲ ಉಣ್ಣುವುದಕ್ಕೆ ಅನ್ನವಿಲ್ಲ
ಅಂತ ಕೊಲೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೀನಿ'' [೨೦]

ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾ ಕಾಳಮ್ಮಳನ್ನು ಭಸ್ಮಮಾಡಿದಂತೆ ಮಾಡುವುದು ಬೇಡವೆಂದು ಆ ದಂಪತಿಗಳ ಮನೆದೇವರು ಆದ ಬಿಳಿಗಿರಿ ರಂಗಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಮೂರು ಜನ ಮುನಿಗಳು ದಂಪತಿಗಳ ಮನೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನು ಒಕ್ಕಲಾಗಬೇಕೆಂದಾಗ ಮೂಗಪ್ಪನು ಒಕ್ಕಲಾಗುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿ ತನಗೆ ಯಾವ ಪ್ರಾಣಿ ಪಕ್ಷಿಗಳು ಕಾಣಬಾರದೆಂದು ಕಳ್ಳಕಾಕರು ಇರಬಾರದು ಎಂಬಂತೆ ತಮ್ಮ ಅನಿಸಿಕೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮಾದಪ್ಪ ಸತ್ಯವಂತೆಯಾದ ಮೂಗಮ್ಮಳಾದ ರಾಮುವ್ವನೂ ಬಂದು ಎಣ್ಣೆಮಜ್ಜನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿ ಅವರಿಂದ ಭಾಷೆ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಾಷೆ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಗೆ ಬೆಲೆ ನಿಷ್ಟೆಯಿದ್ದಿತ್ತು. ಆದರೆ ಇಂದಿನ ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬರಹಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಬೆಲೆಯಿದೆ.

ಮಾದಪ್ಪನ ಆದೇಶದಂತೆ ದಂಪತಿಗಳಿಬ್ಬರು ನಡುಮಲೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಮೂಗಮ್ಮ ಋತುಚಕ್ರಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದು, ಮುಂದೆ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದಿರುವಾಗ ಮಾದಪ್ಪ ಮಳೆ ತರಿಸಿ ಅವಳನ್ನ ಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ದಂಪತಿಗಳಿಬ್ಬರು ಏಳುಮಲೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಮೂಗಯ್ಯ

''ಕಂಚಿನ ಕಾಳ ಹೆಗಲ ಮ್ಯಾಲೆ ಇಟ್ಕಂಡು
ಎಡ್ಡ ಕಂಕ್ಳಲ್ಲಿ ಮೂರು ಚಿಟ್ಟನ ಬೆಲ್ಲ
ಆರುಮಾನ ಅಚ್ಚೆಳ್ಳುವಡೆಯದ ಹೊಂಬಾಳೆ
ಒಂಭತ್ತು ಎಳನೀರು ತಕ್ಕಂಡು''[೨೧]

ಚಾಮರ ಸಮೇತ ಮಾದೇವನ ಮಠಕ್ಕೆ ಬಂದು ಮಾದಪ್ಪನಿಗೆ ಅಚ್ಚೆಳ್ಳಿನ ಮಜ್ಜನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಮಾದಪ್ಪ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಪರಸೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಪೂಜೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಟ್ಟ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ದಂಪತಿಗಳು ನೈವೇದ್ಯೆಯಿಟ್ಟು ಮಾದಪ್ಪನಿಗೆ ಮಂಗಳಾರತಿ ಮಾಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ಒಕ್ಕಲಾಗುತ್ತಾರೆ. ಮಾದಪ್ಪ ಬಡ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅವರನ್ನು ತನ್ನ ಒಕ್ಕಲನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಈ ಮಹಾಕಾವ್ಯದಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ಮಾದೇಶ್ವರನ ಒಕ್ಕಲುಗಳು ತಮ್ಮ ಹರಕೆಗಳನ್ನು ತೀರಿಸಲು ಮಾದೇಶ್ವರ ನೆಲೆಸಿರುವ ಮಹದೇಶ್ವರ ಬೆಟ್ಟ (ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ಹತ್ತಿರವಿರುವ ಬೆಟ್ಟ)ಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಎಣ್ಣೆ ಮಜ್ಜನ, ಎಳೆನೀರು ಮಜ್ಜನ, ಜೇನುತುಪ್ಪ ಮಜ್ಜನ ಮೊದಲಾದ ಮಜ್ಜನಗಳನ್ನು ಪೂಜಾ ನೈವೇದ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈಗಲೂ ಸಹ ಅಲ್ಲಿ ಜಾತ್ರೆ ಪರಸೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ. 'ಮಂಗಳಾರತಿ' ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಮಾದಪ್ಪನಿಗೆ ಮಂಗಳಾರತಿ ಮಾಡಿ ಭಕ್ತಾದಿಗಳು ಮಾದಪ್ಪನ ಸಾಹಸನ್ನು ಹಾಡಿ ಹೊಗಳುತ್ತಾರೆ.

ಅಡಿ ಟಿಪ್ಪಣಿ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೩ ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ ಮಹಾಕಾವ್ಯ

೧	ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ - ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ ,	ಡಾ.ಕೇಶವನ್ ಪ್ರಸಾದ್	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ	೨೭
೨	,,	,,	,,	೫೭
೩	,,	,,	,,	೮೩
೪	,,	,,	,,	೧೧೨
೫	,,	,,	,,	೧೪೦
೬	,,	,,	,,	೧೪೨
೭	ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ - ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ ,	ಡಾ.ಕೇಶವನ್ ಪ್ರಸಾದ್	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ	೧೫೨
೮	,,	,,	,,	೧೫೩
೯	,,	,,	,,	೨೩೩
೧೦	,,	,,	,,	೨೫೨
೧೧	,,	,,	,,	೨೬೫
೧೨	,,	,,	,,	೨೬೩
೧೩	ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ - ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ ,	ಡಾ.ಕೇಶವನ್ ಪ್ರಸಾದ್	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ	೨೬೭
೧೪	,,	,,	,,	೨೯೧
೧೫	,,	,,	,,	೨೯೪
೧೬	,,	,,	,,	೨೯೭
೧೭	,,	,,	,,	೩೦೨
೧೮	,,	,,	,,	೩೦೭
೧೯	,,	,,	,,	೩೦೯
೨೦	,,	,,	,,	೩೧೪
೨೧	,,	,,	,,	೩೨೭

೨೨	”	”	”	೩೩೭
೨೩	”	”	”	೩೪೬
೨೪	ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ - ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ ,	ಡಾ.ಕೇಶವನ್ ಪ್ರಸಾದ್	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ	೩೪೮
೨೫	”	”	”	೩೬೯
೨೬	”	”	”	೩೭೧
೨೭	ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ - ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ ,	ಡಾ.ಕೇಶವನ್ ಪ್ರಸಾದ್	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ	೩೯೮
೨೮	”	”	”	೪೧೨
೨೯	”	”	”	೪೧೪
೩೦	”	”	”	೪೧೬
೩೧	”	”	”	೪೩೦

ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯ

ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ನಮ್ಮ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದಕಾವ್ಯ. ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದಂತೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅದೇ ನಿಲುವು ಹೊಂದಿದೆ ಎಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. ಅಧ್ಯಯನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹಂಪಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಪ್ರಕಟನೆಗೊಂಡಿರುವ ''ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ - ಬುಡಕಟ್ಟುಕಾವ್ಯಮಾಲೆ'' ಎಂಬ ಜಾನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯವನ್ನು ಪ್ರೊ. ಹಿ. ಚಿ. ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ ಅವರು ಜಾನಪದ ವಕ್ತೃವೆನಿಸಿರುವ ಮಹದೇವಯ್ಯ ಅವರಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಜಾನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಕಥಾ ಭಾಗಗಳಿದ್ದು, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಭಾಗವನ್ನು, ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಭಾಗಗಳನ್ನು 'ಸಾಲು' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆಯುವಂತೆಯೆ 'ಸಾಲು' ಎಂಬುದರಿಂದ ಹೆಸರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮಾದೇಶ್ವರನಿಗೆ ಒಂದು ಕಡೆ ನೆಲೆಗೊಳ್ಳುವ ತವಕ ಇದೆಯೋ ಅದರಂತೆ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕೂಡ ಒಕ್ಕಲುಗಳಿಂದ ಒಂದೆಡೆ ನಿಲ್ಲುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು 'ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರು' 'ಮಂಟೇದಯ್ಯ' 'ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ', 'ಮಂಟೇದ' 'ಗುರುಗಳು' 'ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು' ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಕರೆಯುವುದುಂಟು. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಭಂಗಿ ಸೇದುತ್ತಲೇ ಪವಾಡಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಸಾಮಾರ್ಥ್ಯ ಉಳ್ಳವನು. ಮಾದಪ್ಪನಂತೆಯೇ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಉತ್ತರದೇಶದಿಂದ ಬಂದಂಥವನು. ಈ ಮಹಾಕಾವ್ಯವನ್ನು ಅಂದಿನಿಂದ ಇಂದಿನವರೆಗೂ ನೀಲಗಾರರೆಂಬ ಪರಂಪರೆಯುವರು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕಂಸಾಳೆಯವರಂತೆ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆದವರು ಈ ನೀಲಗಾರರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಜಗತ್ತು ಸೃಷ್ಟಿಯ ಸಾಲು, ಕಲ್ಯಾಣಪಟ್ಟಣದ ಸಾಲು, ರಾಚಪ್ಪಾಜಿ ಸಾಲು, ಬೊಪ್ಪಗೌಡನ ಸಾಲು, ಕೆಂಪಾಚಾರಿ ಸಾಲು, ಫಲಾರದಯ್ಯನ ಸಾಲು, ಕಲಿಪುರುಷನ ಸಾಲು, ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿ ಸಾಲು ಅಡಕಗೊಂಡಿವೆ. ಎಲ್ಲಾ ಕಾವ್ಯದ ಸಾಲುಗಳ ಕಥಾನಾಯಕ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ''ಬಳೆ ಮುದ್ದಮ್ಮ ಹಾಲು ಕರೆಯುವಾಗ ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರು ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದಾಗ ಹಸು ಬೆದರಿತು. ಅವಳು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ''ಹಾಳಾದ ಮಂಟೇದಯ್ಯ'' ಎಂದಳು. ಅವಳು ಒರಗಿ ಹೋಗ ಎಂದದ್ದೇ ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರು 'ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ' ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು. ಆ ಬಳೆ ಮುದ್ದಮ್ಮನ ವಂಶಸ್ಥರು ಆದಿಹೊನಾಯಕನ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಇದ್ದಾರೆ.''[1] ಎಂಬ ಜಿ. ಶಂ. ಪ. ಅವರ ಮಾತನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲೊಂದಾದ 'ಜಗತ್ತು ಸೃಷ್ಟಿಯ ಸಾಲು' ಎಂಬ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಪಂಚ ಹೇಗೆ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಯಿತು ಎಂಬ ವಿಚಾರವಿದೆ. ನಮ್ಮ ಭಾರತೀಯ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಜಗತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಅನೇಕ ಪುರಾಣೀಕೃತವಾದ ಕಥೆಗಳಿವೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಈ ಸೃಷ್ಟಿಯು ಜನಪದರ ಕಲ್ಪನೆಗಳಿಂದಲೇ ಕೂಡಿವೆ ಎನ್ನಬಹುದು. ಕ್ರೈಸ್ತರ ಪ್ರಕಾರ ಕ್ರಿಸ್ತನಿಂದ ಜಗತ್ತು ಸೃಷ್ಟಿಯಾಯಿತು. ಎಂದರೆ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ಪ್ರಕಾರ ಆದಿಶಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಪ್ರಪಂಚ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಯಿತು ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿದೆ. ಅವರವರ ನಂಬಿಕೆಗಳಿಂದ ಜಗತ್ತು ಸೃಷ್ಟಿಯ ಅವತಾರಗಳು ಎಷ್ಟೋ ಇವೆ ಎನ್ನಬಹುದು. ಇಲ್ಲಿ ಜನಪದರ ಪ್ರಕಾರ ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರಿಂದಲೇ ಭೂಮಿ, ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ, ವಿಷ್ಣು, ಈಶ್ವರ, ಗುರುಬ್ರಹ್ಮ, ಕೈಲಾಸ ಮೊದಲಾದವು ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿ ಪ್ರಪಂಚ ಹುಟ್ಟಿತು ಎಂಬುದು ಅಚಲವಾದ ನಂಬಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ನಾವೆಲ್ಲರೂ ತಿಳಿದಿರುವುದು. ನಾವು ಬದುಕಿರುವುದಕ್ಕೆ ಭೂಮಿ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದ್ದು, ಅದನ್ನು ಹಿಡಿದಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಶಕ್ತಿಯಿದೆ ಎಂಬುದು. ವಿಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಕಾರ ಜಗತ್ತು ಒಳಗೊಂಡು ಭೂಮಂಡಲವು ಗುರುತ್ವಾಕರ್ಷಣ ಬಲದಿಂದ ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ ಎಂದು. ಆಸ್ತಿಕ ನಾಸ್ತಿಕರ ವಾದಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪುವುದು ನ್ಯಾಯ ಸಮ್ಮತವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರ ಮಹಾದಾಸೆ ಎಂದರೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಭಕ್ತರನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕೆಂದು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರು ಬಲದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರೇಶ್ವರ ಎಡದಲ್ಲಿ ಮಹೇಶ್ವರನನ್ನು ಪಡೆದು ಹೊನ್ನ ಹುತ್ತದೊಳಗೆ ಉದ್ಭವವಾಗುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಎಪ್ಪತ್ತೇಳು ಮಾರುದ್ದ ಜಡೆ, ಗಡ್ಡ, ಮೀಸೆಬಿಟ್ಟು ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಯನ್ನು ಕೊರಳಿನಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದ್ದು, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಗ ಜ್ಞಾನದಬುಕ್ಕು, ಕಾಲಜ್ಞಾನದ ಬುಕ್ಕು, ತಾಮ್ರದ ಚಪ್ಪೋಡವನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದಾರೆ. ಲೋಕವನ್ನು ಕಟ್ಟಲು ವಿಭೂತಿಯನ್ನು ಒಂದು ತುಂಡು ಭೂಮಿ, ಇನ್ನೊಂದು ತುಂಡು ಆಕಾಶ ಎಂಬ ಲೋಕಗಳನ್ನಾಗಿ ತುಂಡರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಆದಿಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಅವಳಿಂದ ಜ್ಯೋತಿಲಿಂಗಯ್ಯ, ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರು ಎಂದೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಆದಿಶಕ್ತಿಯು ಶಿಶುಮಗಳಾಗಿರುತ್ತೇನೆಂದು ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದ್ದು, ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರು ಮಹೇಶ್ವರನಿಗೆ ಮೂಗುತ್ತವಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವಂತೆ ಮತ್ತು ಉತ್ತೇಶ್ವರನಿಗೆ ಭೂಮಿ ತಾಯಿಗೆ ಕಾವಲಾಗಿರುವಂತೆ ವರವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ಆದಿಶಕ್ತಿಯು ಪರಂಜ್ಯೋತಿಯಲ್ಲಿ ಪತಿಯ ಭಾಗವನ್ನು ತನಗೆ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿದ್ದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಬಹಳ ಚಿಂತೆಯಾಗಿ ಸಹಿಸಲಾರದೆ ಅವಳಿಗೆ 'ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ನಿನ್ನ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಲಿ, ನಿನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆ ಉಬ್ಬಿದ್ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮಡದಿ ಆಗು' ಎಂಬ ಶಾಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರಂತೆ. ಆದಿಶಕ್ತಿಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈಶ್ವರ ಮಲ್ಲಯ್ಯ ಹುಟ್ಟಿದರೂ ತಾಯಿಯನ್ನು ಮಡದಿ ಎಂಬುದಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಆದಿಶಕ್ತಿ ಚಿಂತಿತಳಾಗಿ ಮುಂದೆ ಹುಟ್ಟುವ ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತಾರೆ. ಬ್ರಹ್ಮ ಹುಟ್ಟಿ ತನ್ನ ಮೇಲೆ

ಆಸೆ ಬೇಡವೆಂದು, ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವ ಮಗನಿಂದ ಸುಖಪಡೆ ಎಂದು ಆದಿಶಕ್ತಿಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ನಂತರ ಮಹಾವಿಷ್ಣು ಹುಟ್ಟಿದಾಗ ಆದಿಶಕ್ತಿಯು ಅವನನ್ನು ತನ್ನ ಪತಿ ಆಗುವಂತೆ ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು ತಾಯಿಯನ್ನು ಹೆಂಡತಿಯೆಂದು ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಆದರೂ ಜಗತ್ತು ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪುರಾಣದ ಕಾವ್ಯಕಥೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ವಿಷ್ಣುವು ಆದಿಶಕ್ತಿಯ ಉರಿಹಸ್ತವನ್ನು ನೋಡಿ ಅವಳಿಂದಲೇ ಅವಳ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ತೆಗೆಯಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ, ಅವಳನ್ನು ನಾಟ್ಯ ಮಾಡುವಂತೆ ಹೇಳಿ, ವಿಷ್ಣುವು ಅವಳೊಂದಿಗೆ ನಾಟ್ಯವಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆದಿಶಕ್ತಿ ವಿಷ್ಣುವಿನ ನಾಟ್ಯದಂತೆಯೇ ನಾಟ್ಯವಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳಲ್ಲಿ ಆಯಾಸ ಬಂದುದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಅವಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಸಮಯವೆಂದು ತಿಳಿದು ತನ್ನೆರಡು ಕೈಗಳನ್ನು ಅವಳ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಇಡುತ್ತಾರೆ. ಅದರಂತೆಯೇ ಆದಿಶಕ್ತಿ ತನ್ನೆರಡು ಕೈಗಳನ್ನು ತನ್ನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಳಂತೆ. ಆದರೆ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಉರಿಹಸ್ತ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳಲ್ಲಿ ಉರಿಹಸ್ತ ಇದ್ದು, ಧಗಧಗನೆ ಉರಿದಿದ್ದರಿಂದ ವಿಷ್ಣುವು ತಾನು ಪಡೆದಂಥ ತಾಯಿಯನ್ನೇ ಕೊಂದೆನಲ್ಲಾ ಎಂದು ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಡುತ್ತಾನೆ. ಈ ವಿಷಯ ತಿಳಿದ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳು ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದು ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರು ಆದಿಶಕ್ತಿಯ ಬೂದಿಯನ್ನು ಮೂರು ಗುಡ್ಡೆಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಮೂರು ಜನ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ತಾವೇ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಮೊದಲು ಪಾರ್ವತಿ, ನಂತರ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿ, ಅನಂತರ ವಿಧಿಯಮ್ಮನನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಪಾರ್ವತಿಯನ್ನು ಮುಕ್ಕಣ್ಣ ಮಲ್ಲಯ್ಯ, ಸರಸ್ವತಿಯನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮ, ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯನ್ನು ವಿಷ್ಣುವು ವಿವಾಹವಾಗುವಂತೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಸತಿಪತಿಯರಾಗಿ ದೀರ್ಘಾಯುಸಿಗಳಾಗಿ ಬದುಕುವಂತೆ ಆರ್ಶೀವಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಜನಪದರು ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರೇ ಈ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದುದು ಎಂಬ ಶಿಲ್ಪನೆಯಿದೆ. ಆದಿಶಕ್ತಿಯೇ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಹುಟ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣಳಾಗುತ್ತಾಳೆ ಎಂಬುದು ಈ ಭಾಗದ ಮುಖ್ಯಾಂಶವಾಗಿದೆ.

ಬ್ರಹ್ಮ ಗೊಂಬೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ವಿಧಿಯಮ್ಮನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಾಗ ಅವಳು ಹೆಣ್ಣು ಗೊಂಬೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ನಂತರ ಬ್ರಹ್ಮನ ಆದೇಶದಂತೆ ವಿಧಿಯಮ್ಮ ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಗಂಡು ಗೊಂಬೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅದಕ್ಕೆ, ಬ್ರಹ್ಮ ಜೀವ ತುಂಬುತ್ತಾನೆ. ಆ ಗೊಂಬೆಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಆಟವಾಡುತ್ತವೆ. ವಿಧಿಯಮ್ಮ ಹಾವುಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ. ವಿಧಿಯಮ್ಮ ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಸಾಧು - ಸತ್ಪುರುಷರನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಸತ್ಪುರುಷರೆಲ್ಲ ತನ್ನನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕೆಂದು ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರು ತಮ್ಮ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತೆ ನೆನೆಯುತ್ತಾ.

"ಕೋಟಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಸರಣರಾಗಬೇಕು ಕಂದಾ
ಕುಲಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬ ಭಕ್ತರಾಗಬೇಕು ಮಗಳೆ
ಸಾಧು ಸತ್ಪುರುಷನಾಗಬೇಕು
ಇಂತಿಂತ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಕಂದ ನೀವಾಗೆ ಪಡೆಯಬೇಕು
ನೀ ಪಡೆದು ಭೂಮಿ
ಭೂ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಬುಡಬೇಕು
ಇಂತ ಸಾಧು ಸತ್ಪುರುಷ್ಪರಿಗೆಲ್ಲಾ ಕಂದಾ"[3]

ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ವಿಧಿಯಮ್ಮ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಮಾಡಿ ಸಾಕಾಯಿತು ಎಂದು ಹೇಳಿ ಪ್ರಾಣಿಯ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಒಳಗೆ ಪ್ರಾಣಿಗಳೇ ಹುಟ್ಟಬೇಕು ಎಂದಾಗ ಪರಂಜ್ಯೋತಿಯವರು ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಸಲಹುವ ಹೊಣೆಯನ್ನು ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳಿಗೆ ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ಅವುಗಳ ವಿಧಿಯನ್ನು ಬರೆಯುವವನು. ಬಹ್ಮ ಎಂದು, ಯಾರೂ ಕೂಡ ವಿಧಿಯನ್ನು ಮಿರಿ ಬದುಕಬಾರದೆಂದು, ತಿಳಿಸಿದ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗಳು ಪಾರ್ವತಿ, ಸರಸ್ವತಿ ಹಾಗೂ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ನರಲೋಕದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳಾಗುವಂತೆ ಹೇಳಿ ಮರೆಯಾದರು. ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಗುರುಗಳು ಒಬ್ಬ ತಾಯಿಯನ್ನು, ಪುರುಷನನ್ನು ಪಡೆದು, ಅವರಿಗೆ ಮಗನನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಮಾಯ್ಕಾರನು ಕೇಳಿ, ಕಂಕಾಳಿ, ಮಾಯ, ಮುದೂತಿ, ಮಾರಿಯರನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮಾಯಿಕಾರ ಉತ್ತರ ಖಂಡವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮುನ್ನಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಪುರಾಣಗಳು ಮನುಷ್ಯನಿಂದಲೇ ನಿರ್ಮಿತವಾದವು. ಅವನ ಕಲ್ಪನೆಗಳೇ ಜಗತ್ತನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿವೆ ಎಂದು ಹೇಳುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಒಂದೊಂದು ಬುಡಕಟ್ಟು ತನ್ನದೇ ಆದ ಜಗತ್ತುಸೃಷ್ಟಿ, ಜನಾಂಗಸೃಷ್ಟಿಗಳು ಹೇಗೆ ಉಂಟಾದವು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಕಲ್ಪಿತ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿವೆ. ಅವು ತಪ್ಪು ಹೇಳುವಂತಿಲ್ಲ.

ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದ ಸಾಲು :- ಈ ಸಾಲು ಬಹಳ ಅದ್ಭುತವಾದ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗಳ ಪವಾಡಗಳಿಗೆ ಸಾಹಸಗಳಿಗೆ ಕಲ್ಯಾಣದ ಶರಣರೆಲ್ಲ ಶರಣಾಗಿ ಒಕ್ಕಲಾಗುವ ಪರಿ ತುಂಬಾ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮೂಡಿ ಬಂದಿದೆ ಎನ್ನಬಹುದು. ಜಂಗಮರನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿ ಸತ್ಕರಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ಇಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಪರಂಜ್ಯೋತಿಯವರು ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿರುವ ಬಸವಣ್ಣ - ನೀಲಮ್ಮರೆಂಬ ದಂಪಂತಿಗಳ ಸತ್ಯವನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಕುಷ್ಠರೋಗಿ ವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ತುರುಗಜ್ಜಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಅನ್ನದಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದು, ಬಸವಣ್ಣ ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತಾರೆ. ಕಟುಗರ ಸಂಗಯ್ಯನಿಗೆ ಕುಷ್ಠರು, ಕೊಳಕು ಜಂಗಮರನ್ನು ಒಳಗೆ ಬಿಡದಂತೆ ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಅದರಂತೆ

ಕುಷ್ಠರೋಗಿಯಾದ ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರು ಬಂದಾಗ ತಡೆದು ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತಾರೆ. 'ಅಸ್ತು ಬರುವಂತಹ ಜಂಗಮರಿಗೆ ಅನ್ನದಾನ ಕೊಡುತ್ತಾರಂತೆ'[3] ಅಂತ ತಿಳಿದು ಅನ್ನಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿ ತನ್ನನ್ನು ಒಳಗೆ ಬಿಡುವಂತೆ ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಅವರು ಒಳಗೆ ಬಿಟ್ಟರೆ ಬಂದಿರುವ ಜಂಗಮರೂ ಊಟ ಮಾಡದೇ ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತಾರೆಂದು ಹೇಳಿ ದೊಣ್ಣೆಯಿಂದ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗೆ ಮೂರುಗುದ್ದು ಗುದ್ದುತ್ತಾರೆ. ಈ ಗುದ್ದುಗಳು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ಬೀಳದೆ ಕಲ್ಯಾಣದ ಕೊಳದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಬಸವಣ್ಣ - ನೀಲಮ್ಮರಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಹಗಲು ದೀವಿಗಳೆಲ್ಲ ಕೆಟ್ಟು ಹೋಗಿ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಕಾಣಿಸದೇ ಇದ್ದು, ಮಹಾತ್ಮರು ಬಂದಿರಬಹುದೆಂದು ಊಹಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಬಸವಣ್ಣನವರು ಕೊರಳಲ್ಲಿನ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಕಾಣದಿರುವ ಜಂಗಮನನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಲಿಂಗವು ಬುಡಬಡನೇ ಉರುಳಿಕೊಂಡು ಪರಂಜ್ಯೋತಿಯವರು ಹೋಗುವಂತಹ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತಾ ದಂಪತಿಗಳು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಲಿಂಗವು ತನ್ನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದ ಪರಂಜ್ಯೋತಿಯವರು ಕೆಟ್ಟ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಹರಳಯ್ಯನ ಬೀದಿಯೊಳಗೆ ಬರುವಾಗ ಲಿಂಗವು ಅದೇ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ತೆರಳುತ್ತದೆ. ಗುರುವು ನೀಲಮ್ಮನ ಪತಿವ್ರತೆಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲೆಂದು ಹಳೆ ನೀರಿಗೆ ಮಾಯವಾಗಿ ಬಿದ್ದಾಗ ನೀಲಮ್ಮ ಅವರನ್ನು ಅಸಾಮಾನ್ಯರೆಂದು ತಿಳಿದು ಗುರುಮಠಕ್ಕೆ ಬರುವಂತೆ ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಗುರುಗಳು ಬರದಿದ್ದಾಗ ನೀಲಮ್ಮ ಅವರ ಪಾದ ಹಿಡಿದು ಎಳೆದಾಗ ಅವರ ಪಾದ ಕಿತ್ತು ಬರುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ಪಟ್ಟೆ ವಸ್ತ್ರದ ಮೇಲೆ ಇಡುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಪಾದವನ್ನು ಎಳೆದಾಗಲೂ ಕಿತ್ತುಬರುತ್ತದೆ. ಎರಡು ಕೈಗಳನ್ನು ಎಳೆದಾಗಲೂ ಕಿತ್ತು ಬರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಸಹ ವಸ್ತ್ರದ ಮೇಲೆ ಇಡುತ್ತಾರೆ. ಕತ್ತಿನ ಸಿರುಸವನ್ನು ಎಳೆದಾಗ ಮುಂಡವೇ ಬೇರೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಬಸವಣ್ಣ ಅದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಪಟ್ಟೆ ವಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಪೊಟ್ಟಣ ಕಟ್ಟಿ ನೆತ್ತಿಮೇಲೆ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಹೇಗಾಗುತ್ತಿರುವಾಗ, ನೀಲಮ್ಮ ತಲೆಯನ್ನು ತಾನೇ ಹಿಡಿದು, ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾಳೆ. ಈ ಸನ್ನಿವೇಶ ಅಸಹ್ಯವೆನಿಸಿದರೂ ದೊಡ್ಡ ಪವಾಡವೆನಿಸಿದೆ.

ಇವರನ್ನು ಕಂಡ ಜಂಗಮರೆಲ್ಲ ಬಾಡಿನ ಪಟ್ಣ ಹೆಂಡದ ಸಾರಾಯಿಗಡಿಗೆ ಎಂದು ಊಹಿಸಿ ಶರಣರೆಲ್ಲ ಅನ್ನ ಬಿಟ್ಟು ತೆರಳಿ, ಶರಣರೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ಮಡಿವಂತಿಕೆ ಹಾಳಾಯಿತೆಂದು ಅರಿತು

"ಅಯ್ಯ ನಾವೂನು ಬತ್ತಗೆಟ್ಟ್ವೋ
ನಮ್ಮ ಲಿಂಗವೂ ಬತ್ತಗೆಟ್ಟ್ವೋಯ್ತು"[4]

ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕಲ್ಯಾಣಿ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಜಂಗವರೆಲ್ಲ ಓಡಿಹೋದದ್ದನ್ನು ನೋಡಿದ ದಂಪತಿಗಳು ತಾವು ಹೊತ್ತು ತಂದಿರುವ ಗುರುಗಳು ಅಸಾಮಾನ್ಯರು ಎಂದು ಅರಿತು ಗುರುವಿನ ತಲೆಯನ್ನು ಮುಂಡಕ್ಕೆ ಮಡಿಗಿ ಜಂಗಮರ ಪಾದಪೂಜೆ ಮಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ಧರೆಗೆದೊಡ್ಡವರು ಒಬ್ಬ ಜಂಗಮ ಪ್ರಾಣ ಬಿಡುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಭಯಗ್ರಸ್ತರಾದ ಜಂಗಮರೆಲ್ಲ ಹೊರಟು ಹೋದಾಗ ಅವರನ್ನು ಕಳ್ಳ ಜಂಗಮರೆಂದು ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರು ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ. ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರು ಬಸವಣ್ಣನಿಗೆ ಹೊಲೆಯು ಹೊನ್ನಪ್ಪ, ಮಾದಿಗರ ಚೆನ್ನಯ್ಯ, ಮಡಿವಾಳ ಮಾಚಯ್ಯ, ಗಾಣುಗರ ದಾಸಪ್ಪ, ಅಂಬುಗ್ರ ಚೌಡಯ್ಯ, ಈಡಿಗರ ಕ್ಯಾತಪ್ಪ, ತುಂಟಕರ ಬೀರಯ್ಯ, ಕುರುಬರ ಬೀರಯ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಬಾಳಿಕೊಂಡು ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಬೆಳೆಸು ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗಳು ಮುನ್ನಡೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು, ಮಹೇಶ್ವರು ಶರಣಮಾತ್ಮರು. ಈಗಲೀಗ ಹುಟ್ಟಿದಂಥ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕಬಸವಾ, ದೊಡ್ಡಬಸವಾ ಎಂಬುದಾಗಿ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ತನ್ನ ಒಕ್ಕಲುಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡಬೇಕೆಂದು ಬಸವಣ್ಣನಿಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಶಿವಶರಣರನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಗೌರವದಿಂದ ಕಾಣಬೇಕೆಂದು ಅವರನ್ನು ಹೀಯಾಳಿಸಬಾರದೆಂದು ಅವರ ಹೊಟ್ಟೆ ಹಸಿವನ್ನು ನೀಗಿಸಬೇಕೆಂದು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗಳು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗಳ ಮಾತಿನಂತೆ ಬಸವಣ್ಣನು ಶರಣರಿಗೆ ಅನ್ನ ಹಾಕಿ ರಾಚಪ್ಪಾಜಿಯಿಂದ ವೀಳ್ಯವನ್ನು ಕೊಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ರಾಚಪ್ಪಾಜಿ ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರಿಗೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಎಲೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದೇನೆಂದು, ಉಳಿದಿರುವುದು ಒಂದು ಕರಿ ಎಲೆ ಎಂದಾಗ ಅವನಿಗೆ ಕರಿಯೆಲೆ ರಾಚಪ್ಪಾಜಿ ಅಂತ ನಾಮಕರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಕರಿಯೆಲೆ ರಾಚಪ್ಪಾಜಿ ಎಂದು ಕರೆದೊಡನೆ ಎಲ್ಲಾ ದೀಪಗಳು ಉರಿಯಲಾರಂಭಿಸುತ್ತವೆ. ಇದರಿಂದ ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರು ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ಪರಂಜ್ಯೋತಿ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗಯ್ಯ ಎಂದು ಖ್ಯಾತಿ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕರಿಯೆಲೆ ರಾಚಪ್ಪಾಜಿಯನ್ನು ತನಗೆ ಶಿಶುಮಗನನ್ನಾಗಿ ನೀಡುವಂತೆ ಕೇಳಿಕೊಂಡಾಗ ರಾಚಪ್ಪಾಜಿಯನ್ನು ಗುರುಗಳಿಗೆ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಕೈಲಾಸದಲ್ಲಿ ರಾಚಪ್ಪಾಜಿಯ ಮರಳಿನಿಂದ ಲಿಂಗಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪೂಜಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಗುರುಗಳು ಕಂಡಾ ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತರಾಗುತ್ತಾರೆ.

ಬಾಚಿ ಬಸವಯ್ಯ ಓಡಿ ಬಂದಾ ಗುರುಗಳ ಪಾದ ಹಿಡಿದು ತನ್ನನ್ನು ಶಿಶುಮಗನನ್ನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುವಂತೆ ಕೇಳಿಕೊಂಡಾಗ ಬಾಚಿ ಬಸವಯ್ಯ ಮತ್ತು ಮುದ್ದಮ್ಮರ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ರಾಚಪ್ಪಾಜಿಯು ಕಿರಿ ಕೆಂಪಾಚಾರಿಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವಂತೆ ಹೇಳಿ, ಹುಟ್ಟಿದ ಏಳನೇ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಮಗನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗಳು ತಾವು ಮಲಗುವ ಮೊದಲು ರಾಜಪ್ಪಾಜಿಗೆ ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಹೋಗಬೇಡವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ರಾಚಪ್ಪಾಜಿ ಗುರುಗಳ ಮಾತನ್ನು ಮೀರಿ ದಕ್ಷಿಣ ದಕ್ಕಿಗೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿ ಮೋಡಿಕಾರರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

ರಾಜಪ್ವಾಜಿ ಸಾಲು :

ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ 'ರಾಚಪ್ಪಾಜಿ ಸಾಲು' ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದ ಭಾಗವಾಗಿದ್ದು, ಗುರುಗಳ ಪವಾಡದಂತೆ ರಾಚಪ್ಪಾಜಿ ಪವಾಡ ಮೆರೆಯುತ್ತಾರೆ. ರಾಚಪ್ಪಾಜಿ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯ ಮುಖ್ಯ ಶಿಶುಮಗನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಕಿಡುಗಣ್ಣ ರಾಚಪ್ಪಾಜಿಯು ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿನ ಮೋಡಿಕಾರರಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದು, ಮೋಡಿಕಾರ ಹಾಕುವ ಮೋಡಿಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಮುಂದಾಗುತ್ತಾನೆ. ಮೋಡಿಕಾರನು ರಾಚಾಪ್ಪಾಜಿಯ ಗುರುವಿನ ಸತ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕೆಂದು, ಏಳಾನೆ ತೂಕದಂಥ ಪಡುಗುಂಡನ್ನು ಇಂಬೇಹಣ್ಣು ಮಾಡಿ ಎರಡು ಬೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸಬೇಕೆಂದಾಗ, ರಾಚಪ್ಪಾಜಿಯು ಮಂಟೇದಸ್ವಾಮಿಯ ಪಾದ ನೆನೆದು ಪಡುಗುಂಡನ್ನು ಇಂಬೇಹಣ್ಣು ಮಾಡಿ ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ರಾಚಪ್ಪಾಜಿಯ ಮೋಡಿಕಾರರಿಗೆ ಜೋಳಿಗೆಯನ್ನು ಎತ್ತಬೇಕೆಂದಾಗ ಅವರು ಎತ್ತಲಾರದೆ ಪ್ರಾಣ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಸತ್ತವರನ್ನು ಕಪ್ಪು ಧೂಳಿನೊಂದಿಗೆ ಬದುಕಿಸಿದಾಗ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ರಾಚಪ್ಪಾಜಿಯಲ್ಲಿ ಕ್ಷಮೆಯಾಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೊನೆಗೆ ಮೋಡಿಕಾರರು ರಾಚಪ್ಪಾಜಿಗೆ ಹಿರೇಚನ್ನಾಜಮ್ಮನನ್ನು ಶಿಶುಮಗಳನ್ನಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಶರಣಾಗುತ್ತಾರೆ. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯ ಶಿಷ್ಯರನ್ನು ಸೋಲಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೇ ಅವರ ಪವಾಡಗಳನ್ನು ಮಾನ್ಯಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ ದಿನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸತ್ತ ಹಾಲುಗುರು ನಿಂಗಮ್ಮನ ಮಗಳ ಶವವನ್ನು ಬದುಕಿಸಿ ತನ್ನ ಒಕ್ಕಲನ್ನಾಗಿ ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಜಗತ್‌ಗುರುಗಳು ಬಯಸಿ, ಅವಳ ಸಮಾಧಿಯ ಬಳಿ ಆರುಶಾಸ್ತ್ರ ಹದಿನೆಂಟು ಪುರಾಣ ಪಾರಾಯಣಗಳನ್ನು ಓದಿ ಕಷ್ಟ ಧೂಳನ್ನು ಎರಚುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ನಿಂಗಮ್ಮ ನಗುತ ಎದ್ದು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗೆ ಶಿಶುಮಗಳಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಗುರುಗಳು ನಿಂಗಮ್ಮಳನ್ನು ''ದೊಡ್ಡಮ್ಮ ತಾಯಿ'' ಎಂಬುದಾಗಿ ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿ ರಾಚಪ್ಪಾಜಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ವಿವಾಹ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಸಕ್ಕರೆ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಬೆಳ್ಳಿ ಬಂಗಾರಗಳಿಂದ ಬಾಳುತ್ತಿದ್ದ ಪರದೇಶಗಳು ಆದ ಸಾಧು ಸತ್ಪುರುಷರನ್ನು ಕಂಡು ದೊರೆಗಳು ಅವರಿಗೆಲ್ಲ ವಿಷದ ಕಜ್ಜಾಯಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಪ್ರಾಣ ಬಿಡುವಂತೆ ಮಾಡಿ, ಅವರ ಮೈಮೇಲಿರುವ ಚಿನ್ನಾಭರಣಗಳನ್ನು ಕಳಚಿಕೊಂಡು, ಅವರ ದೇಹಗಳನ್ನು ಬಾವಿಗೆ ಎಸೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು ಕಂಡ ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರು ಅವರನ್ನು ನಾಶಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ವಿಷದ ಕಜ್ಜಾಯಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ದೊರೆಗಳು ವಿಷದ ಕಜ್ಜಾಯಗಳನ್ನು ತಿನ್ನದಿದ್ದಾಗ ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರು ದೊರೆಗಳ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಪ್ರಾಣ ಬಿಡುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಎಚ್ಚೆತ್ತ ದೊರೆಗಳು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಬದುಕಿಸಿಕೊಟ್ಟರೆ ಒಕ್ಕಲಾಗುತ್ತೇವೆಂದಾಗ ಗುರುಗಳು ಅವರನ್ನೆಲ್ಲ ಬದುಕಿಸಿ ಅವರಿಗೆ 'ಪುಟ್ಟ ಬುದ್ಧಿ' ರಾಜ ಬುದ್ದಿ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿಟ್ಟು ಅವರನ್ನು ತಮ್ಮ ಒಕ್ಕಲುಗಳನ್ನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಮುನ್ನಡೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಬೊಪ್ಪೇಗೌಡನ ಸಾಲು :

ಈ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗಳು ಬೊಪ್ಪೆಗೌಡನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದರೊಂದಿಗೆ ಬೊಪ್ಪೆಗೌಡನನ್ನು ಒಕ್ಕಲನ್ನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಪವಾಡದಿಂದ ಕುರಿಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿ ತನ್ನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಮಂಟೇದಯ್ಯ ಮಳವಳ್ಳಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಹಾಲುಮತಸ್ಥ ಹೆಗಡೆ ಗೌಡನ ಕುರಿ ಕೊಡುವಂತ ಮನೆ ತನಗೆ ಮಠದ ಮನೆಯಾಗಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿ ಬೊಪ್ಪೆಗೌಡನ ಪುರದ ಬೊಪ್ಪೆಗೌಡನ ಹತ್ತಿರ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿ ತನಗೆ ವಯಸ್ಸಾಗಿದೆ ಎಂದು ಮಲಗಿಕೊಳ್ಳಲು ಸ್ವಲ್ಪಜಾಗ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡಾಗ ಬೊಪ್ಪೆಗೌಡ ಮಂಟೇದಯ್ಯನನ್ನು ಕುರಿಕೊಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಬೀಗ ಹಾಕುತ್ತಾನೆ. ಮಂಟೇದಯ್ಯ ಕುರಿಕೊಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಆರ್ಕಟ್ಟೊಗೆ ಭಂಗಿ ಸೊಪ್ಪನ್ನು ಅಂಗೈ ಮೇಲೆ ಸುರಿದುಕೊಂಡು ನಾಗರಾವಿನ ವಿಷ, ಎಕ್ಕಿದಾಲಿನ ರಸ, ಕಳ್ಳಿ ಹಾಲಿನ ರಸ, ಕಂಚು ಪತ್ತರೆ ಹಾಕಿ ತೀಡಿ ಗಾಂಜಾವನ್ನು ತಯಾರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಗಾಂಜಾವನ್ನು ಬಂಗಾರದ ಚಿಲುಮೆಯೊಳಗೆ ತುಂಬಿಸಿಕೊಂಡು ಒಂದು ದಮ್ಮು ಸೇದಿ ಹದಿನೆಂಟು ಸಾವಿರ ಕುರಿಗಳ ಮೇಲೆ 'ಉಫ್' ಎಂದು ಉರುಬಿದಾಗ ಹಟ್ಟಿಯೆಲ್ಲ ಹೊಗೆ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಮಂಟೇದಯ್ಯ ಕೆಮ್ಮುತ್ತಾ ಫಕ್ಕನೆ ಪ್ರಾಣ ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಯದಲ್ಲಿ ಹಟ್ಟಿಯಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಬೊಪ್ಪೇಗೌಡನು ಹಟ್ಟಿಯನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಮಂಟೇದಯ್ಯನ ಸುಳಿವು ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹಟ್ಟಿ, ಕುರಿಗಳು ನಾಶವಾಗಿರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಪರಿತಪಿಸಿ ಜಂಗಮ ವೇಷದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡನು. ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರು ತನಗೆ ಮನೆಯು ಮಠವಾಗಬೇಕೆಂದಾಗ ಬೊಪ್ಪೇಗೌಡ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರು ಕುರಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬದುಕಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದರಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ ಮನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಮಂಟೇದಯ್ಯ ಮಠಕ್ಕೆ ರಾಜಮನೆತನದ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳಿಂದ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಬೊಪ್ಪೆಗೌಡನನ್ನು ಒಕ್ಕಲನ್ನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಮುನ್ನಡೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಕೆಂಪಾಚಾರಿ ಸಾಲು :

ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ರಾಚಪ್ಪಾಜಿಯೇ ಕೆಂಪಾಚಾರಿಯಾಗಿ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಬಸವಾಚಾರಿ, ಮುದ್ದಮ್ಮರ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಒಕ್ಕಲಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಪ್ರತಿಭಟಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ಕಾವ್ಯಕಥೆ ನಾಟಕೀಯತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು ಎಲ್ಲರ ಗಮನ ಸೆಳೆದಿದೆ. ಜಗಂಜ್ಯೋತಿಯವರು ತನಗೆ ಪಾದ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವ ಭಕ್ತರನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಾ ಹೋಗುವಾಗ ಬಡತನ ಬೇಗೆಯಲ್ಲಿರುವ ಬಸವಚಾರಿ, ಮುದ್ದಮ್ಮರೆಂಬ

ದಂಪತಿಗಳನ್ನು ಸಂಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರಿಬ್ಬರು ಶಿವಭಕ್ತರ ಮಠದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಅಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ ಊಟವನ್ನು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಧರೆಗೆದೊಡ್ಡವರು ದಾನ ಧರ್ಮ ಬೇಡಲು ಬಂದಾಗ ದಂಪತಿಗಳಿಬ್ಬರೂ ತಮಗೆ ಬಡತನವಿರುವುದರಿಂದ ದಾನ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ಭಾಗ್ಯ ಕೊಡುವ ಯಾವ ದೇವರು ಬರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಮೊರೆಯಿಡುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಗುರುಗಳು ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಮಳವಳ್ಳಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಮಾರವಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಸೇರುವಂತೆಯೂ ನನ್ನ ವರದಿಂದಲೇ ಏಳನೇ ಮಗ ಕೆಂಪಾಚಾರಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾನೆಂದು, ಅವನಿಂದ ಭಾಗ್ಯ ಬರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಮಂಟೇದಯ್ಯನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ದಂಪತಿಗಳು ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಮಾರವಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಒಕ್ಕಲಾಗಿ ಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಮುದ್ದಮ್ಮನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಬಸವಲಿಂಗಯ್ಯ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾನೆ. ಅವನಿಗೆ 'ಕೆಂಪಾಚಾರಿ' ಎಂದು ಗುರುಗಳು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ನಂತರದಲ್ಲಿ ದಂಪತಿಗಳು ಎಮ್ಮೆ, ಕುರಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಸ್ಥಿತಿವಂತರಾಗಿ ಬಾಳುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರು ಭಂಗಿಸೇವನೆಗಾಗಿ ಬೆಂಕಿ ಕೆಂಡವನ್ನು ತರುವುದಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬ ಮಗನನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಮುದ್ದಮ್ಮನಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಮುದ್ದಮ್ಮ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗೆ ಹೆತ್ತವಳು ತನ್ನ ಮಗನನ್ನು ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ......

> " ನೀವು ಚಿನ್ನ ಬೆಳ್ಳಿ ಬಂಗಾರ ಪಡೆದಿರಬಹುದು
> ಮಕ್ಕಳ ಭಾಗ್ಯವೇ ದೊಡ್ಡಭಾಗ್ಯ
> ಈ ಹೆತ್ತ ಮಗನ ಯಾರು ತಾನೇ ಕೊಟ್ಟಾರಪ್ಪ" [3]

ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಜಂಗಮರಿಗೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ದಾನಮಾಡುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವರಿಂದ ಮಕ್ಕಳ ಭಾಗ್ಯ ಅದನ್ನು ಮರೆತು ತಾಯ್ತನ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ದಾನಕ್ಕೆ ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಾರೆ. ಅದು ಸಹಜಗುಣವು ಆಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಇದರಿಂದ ತಿಳಿಯಬಹುದು.

ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗಳು ಸಿರಿವಂತಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಮುದ್ದಮ್ಮನಲ್ಲಿಗೆ ಅವಳು ಹಸುವಿನಿಂದ ಹಾಲಿ ಕರೆಯುವಾಗ ಜಂಗಿನ ಶಬ್ದ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಆ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಹಸುವು ಬೆದರಿ ಹಾಲು ಚೆಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಅವಳ ಬಳೆಗಳು ಒಡೆದುಹೋಗಿ ಕೋಪ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ 'ಹಾಳಾದ ಮಂಟೇದಯ್ಯ' ಹಾಲಿಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡುಬುಟ್ಟೆಯಲ್ಲೋ ಮುಂಡೆ ಮಗನೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ಬಯ್ಯುತ್ತಾ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ನೂಕುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೆ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಅಲ್ಲಾಡದೆ ಗೋಡೆಗೆ ಒರಗಿಕೊಂಡು ಮಂಟಗಂಡು ನಿಲ್ಲುತ್ತಾರೆ. ಮುದ್ದಮ್ಮಗಳಿಗೆ ಹಿಂದಿನ ಬಡತನದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೆನಪು ಮಾಡಿ ದಾನ ಮಾಡುವ ಹಾಗೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿದಾಗ ಮುದ್ದಮ್ಮ ಅಕ್ಕಿ ಬೇಳೆಗಳನ್ನು ದಾನ ಮಾಡಲು ಮುಂದಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗಳು ತನಗೆ ಮುದ್ದಮ್ಮಳಿಗೆ

ಆರುಜನ ಮಕ್ಕಳ ತರುವಾಯ ಹುಟ್ಟಿದ ಕೆಂಪಾಚಾರಿಯನ್ನು ದತ್ತು ಮಗನಾಗಿ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಮುದ್ದಮ್ಮ ಒಂಭತ್ತು ತಿಂಗಳು ಹೊತ್ತು ಹೊತ್ತು ಸಾಕಿದ ಮಗನನ್ನು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಯಮನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟರೂ ಸರಿಯೇ ಎಂದು ಹೇಳಿದೊಡನೆ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗಳು ಯಮನಾಗಿ ಬಂದು ಕೆಂಪಾಚಾರಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತೇನೆ ಎಂದಾಗ ಮುದ್ದಮ್ಮ ಎಚ್ಚೆತ್ತುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಗಂಡನನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಹೇಳುತ್ತೇನೆಂದಾಗ ತನ್ನ ಗಂಡನಿಗೂ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳದೆ ಆರುಜನ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಯಾರನ್ನಾದರೂ ಕೊಡುತ್ತೇನೆಂದು ಕಿರಿಯವನಾದ ಕೆಂಪಾಚಾರಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕೊಡಲಾರೆ ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ. ಮುದ್ದಮ್ಮಳ ಸುಳ್ಳುತನವನ್ನು ಕಂಡ ಮಂಟೇ ಸ್ವಾಮಿಯು ಕೆಂಪಾಚಾರಿ ಇರುವ ಕುಲುಮೆ ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಕೆಂಪಾಚಾರಿಯು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳು ಬೈದಂತೆಯೇ

''ಯಾವನೋ ತಿರ್ಕವರ್ಕ
ಬೂದುಬಡ್ಕ ಭಿಕ್ಷುಕ''[೬]

ಬಂದನವೇ ಎಂಬುದಾಗಿ ಬಯ್ಯುತ್ತಾನೆ. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗಳು ಕೆಂಪಾಚಾರಿಯನ್ನು ಕುರಿತು

''ಲೋ ನಾನು ಹೊತ್ತಿರೋ ಜೋಳ್ಗೇ
ನಿನ್ನ ಕೈಲೀ ಹೊರಿಸ್ತೀನಿ''
''ನಿನ್ನ ಲಕ್ಷೀಕನ ಮಗನ ನಾಳೇ
ಭಿಕ್ಷುಕನ ಮಾಡುತೀನಿ'' [೭]

ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾ ಕೆಂಪಾಚಾರಿ ಎಂದು ಕೂಗಿದಾಗ ತನ್ನನ್ನು ಕೆಂಪಣ್ಣನೆಂದು ಕರೆಯಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರು ಅವನಿಗೆ ''ನಾನೊಬ್ಬ ಗುರು ಕಂದಾ ನೀನು ನನಗೆ ಶಿಶುಮಗ ಕಣೋ''[೮] ಎಂದೊಡನೆ ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಗುರುವಾದಿರಿ ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾ ಕಂಡಾಯ, ತಂಬೂರಿ, ಜಾಗಾತೆ, ಲಿಂಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದವರು ನಾವಾಗಿದ್ದು, ನಾವೇ ಗುರುಗಳು, ನೀವೇ ಶಿಷ್ಯರು ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ ಕೆಂಪಾಚಾರಿ.

ಕೆಂಪಾಚಾರಿ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯ ಎರಡೂ ಹಸ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಂಡವನ್ನಿಟ್ಟಾಗ ಹಸ್ತಗಳು ಉರಿಯುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಕೋಪಿತನಾದ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕೆಂಪಾಚಾರಿ ವಂಶ ಹಾಳಾಗಬೇಕೆಂದು ಭಂಗಿಯನ್ನು ಸೇದಿ, ಹೊಗೆಯನ್ನು ಹೊಟ್ಟೆಯಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕುಲುಮೆ ಮನೆಗೆ 'ಉಫ್' ಎಂದು ಊದಿ ನಾಶಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಕಾಳಿದೇವಿಗೆ ಬಸವಾಚಾರಿ ಮನೆಯನ್ನು ಹಾಳುಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದಾಗ ಬಸವಾಚಾರಿ ಮಕ್ಕಳು ತನಗೆ ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಹಬ್ಬ ಮಾಡುತ್ತಾರೆಂದು ತಾನು ಅವರನ್ನು ನಾಶಮಾಡಲಾರೆ ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗಳು ಕುಂದೂರು ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ನಿಂತು ಎಲ್ಲಾ ಮಾರಮ್ಮಗಳನ್ನು ಕರೆದು ಅವರ ಮುಖಾಂತರ ಮುದ್ದಮ್ಮನ ಆರುಜನ

ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹುಚ್ಚು, ಸೊಸೆಯರು ಪ್ರಾಣ ಬಿಡುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕೆಂಪಾಚಾರಿಯ ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳು ಕಣ್ಣು ನಾಲಿಗೆಯಿಲ್ಲದೆ ಮೂಕರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಕೆಂಪಣ್ಣ ಹಾಲಿನ ಗಡಿಗೆಗಳಿಗೆ ಕೈ ಹಾಕಿದಾಗ ಹಾವು ಚೇಳುಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಹಸುಗಳಿಂದ ಹಾಲು ಕರೆಯಲು ಹೋದಾಗ ಅವು ರಕ್ತ ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಕೆಂಪಣ್ಣ ದುಃಖಿತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಇಂಥ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ತನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಜೋಳಿಗೆ, ನಾಗಬೆತ್ತ ನೀಡುತ್ತೇನೆ. ಭಿಕ್ಷಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದಾಗ ಕೆಂಪಾಚಾರಿ ತನ್ನನ್ನು ಭಿಕ್ಷುಕನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು ಈ ರೀತಿ ನಾಶಮಾಡಿದ್ದೀಯ ಎನ್ನುತ್ತಾ "ಗುರುವೇ ನಿನ್ನಂಗೆ ನನಗುರುವೇ ಭಿಗುಸ ಮಾಡೋ ಯತಿಯ ಕೊಟ್ಟೀಯಾ" ಎಂದು ಹೇಳಿ ಪ್ರಾಣಬಿಟ್ರು ಸರಿಯೇ ತಾನು ನಿನಗೆ ಮಗನಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಸಾಧಿಸುತ್ತೇನೆ. ಕೊನೆಗೆ ಕೆಂಪಾಚಾರಿಗೆ ಬುದ್ಧಿಬರಲೆಂದು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗಳು ಕಾಳಿಂಗನ ಗವಿಯೊಳಗೆ ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗಳು ಬೊಪ್ಪೇಗೌಡನಪುರಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾರೆ.

ಫಲಾರದಯ್ಯನ ಸಾಲು :

ಗುರುಗಳು ಕೆಂಪಣ್ಣನನ್ನು ಗವಿಯೊಳಗೆ ಇಟ್ಟಿರುವ ವಿಷಯವನ್ನು ದೊಡ್ಡಮ್ಮನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ ಕೆಂಪಣ್ಣನನ್ನು ಶಿಶುಮಗನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವನಿಗೆ ಜನಿವಾರ, ಉಡುದಾರ ತೆಗೆದು 'ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿ' ಅಂತ ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಡಿವಾಳ ಮಾಚಯ್ಯನ ಮಡಿ ಬರುವವರೆಗೂ ಮಠದ ಪೂಜೆ ನಡೆಯಬಾರದೆಂದು ನಂಬಿಕೆ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗಳು ಮಾಚನ ಮನೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಮಾಚ ತಾನು ಮುಟ್ಟಿನ ಬಟ್ಟೆ ಒಗೆಯುವ ಮಡಿವಾಳನೆಂದು ತನ್ನಂಥಹವರ ಮನೆಗೆ ಬರಬಾರದೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಗುರುಗಳು ಮಾಚನಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿನ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

> **"ಲೋ ಮುಟ್ಟನಿಂದಲೇ ಮನಗೆ**
> **ಈ ಭೂಮಿಯೆ ಉಟ್ಟುತಲ್ಲ**
> **ಲೋ ಮುಟ್ಟನಿಂದಲೇ ಕಂದಾ**
> **ಈ ಲೋಕವೇ ಬೆಳೀತಲ್ಲ**
> **ಮಗನೇ ಮುಟ್ಟನಿಂದಲೇ ಕಂದಾ"** [೯]

ಎನ್ನುತ್ತಾ ಏಳು ವರ್ಷದ ಮಗನ ಮಾಂಸದ ಊಟವನ್ನು ತಿನ್ನಬೇಕೆಂದು ಮಾಚಯ್ಯನಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಗುರುಗಳ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಮಾಚನು ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತನಾಗಿರುವಾಗ ಹೆಂಡತಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಕೂದು ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಿ ಜಗತ್ತುಗುರುಗಳು ಬರುವ ಮುನ್ನ ಬಡಿಸಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಮಾದೇವಿ ತಮ್ಮ ಮಗ ವೀರಣ್ಣನನ್ನೇ ಕುಯ್ಯಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ. ಮಾಚಯ್ಯ ಅವಳಿಗೆ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ

''ಎತ್ತ ತಾಯಿ ಬಾಯಲಿ ಮಡದಿ
ಇಂತ ಮಾತು ಬರಬಹುದಾ
ನಾನು ಜಲ್ಮಕೊಟ್ಟ ತಂದೆ ಮಗನಾ ಕೊಲ್ಲ ಬಹುದಾ'' [೧೦]

ಎಂದು ಮರುಗುತ್ತಾ ತಾನು ಮಗನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಹೆಂಡತಿಯು ''ನಾಳೆ ದಿವಸ ನನ್ನ ಹೊಟ್ಟೇಲಿಹುಟ್ತಾನೆ'' ಎಂಬ ಭರವಸೆಯ ಮೇರೆಗೆ ವೀರಣ್ಣನನ್ನು ಕುಯ್ಯಲು ಸಿದ್ಧರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಇತ್ತ ಕಡೆ ಗುರುಗಳು ವೀರಣ್ಣನಿಗೆ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಬಾರದೆಂದು ವೀರಣ್ಣ ತಂದೆಯ ಮಾತನ್ನು ಮೀರಲಾರೆ ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ.

''ತಂದೆ ಆಸೆ ನಿನಗಿಲ್ಲ ಕಂದ
ತಾಯಿ ಆಸೆ ನಿನಗಿಲ್ಲ ಮಗನೇ
ನಮ್ಮಾಸೆ ನಿನಗೆ ತೀರು
ವೀರಣ್ಣ ಅಯ್ಯೋ ಆಸೆ ನಮಗೂವೆ ಮುಗುದಿತ್ತು'' [೧೧]

ಎಂಬುದಾಗಿ ಮಲ್ಲಿಗೆಮಾದೇವಿ ದುಃಖಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಮಾಚಪ್ಪನೂ ಮಗನನ್ನು ಕಂಡು ಮರುಗುತ್ತಾನೆ. ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳ ವೇದನೆಯನ್ನು ಅರಿತ ವೀರಣ್ಣ ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮಾಚಪ್ಪ ಮಗನನ್ನು ಮಲಗಿಸಿ ಅಯ್ಯೋ ಜಲ್ಮಕೊಟ್ಟ ತಂದೆ ಮಗನ ಕೊಲ್ಲಬಹುದಾ ಎಂದು ಕೊರಗುತ್ತಾ ಮಗನ ಕತ್ತನ್ನು ಕುಯ್ಯುತ್ತಾನೆ. ದಂಪತಿಗಳು ಮಗನ ಅಂಗಾಂಗಳನ್ನು ಕೊಯ್ದು ಐದು ಬಗೆಯ ಸಾರುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಜಗತ್ತುಗುರುಗಳ ಪಾದವನ್ನು ನೆನೆದು ಹಣ್ಣು ಕಾಯಿ ಧೂಪ ಸಾಂಬ್ರಾಣಿ ಗೊನಿಮುರದ ಬಾಳೆ ಎಲೆ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಗುರುಗಳು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಮಾಂಸದ ಊಟ ಬಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಗುರುಗಳು ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಊಟ ಮಾಡುವಂತೆ ಹೇಳಿದರೂ ಅವರು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. ಮಗ ವೀರಣ ನನ್ನಾದರೂ ಕರೆಯಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸಿದಾಗ ಅವನು ಅಜ್ಜನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾನೆಂದು ಸುಳ್ಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಗುರುಗಳು ಮಗ ವೀರಣ್ಣ ಬರುವತನಕ ಭಿನ್ನ ಅಳಿಯೋದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಮಲ್ಲಿಗೆ ಮಾದೇವಿ ಹೆತ್ತಮಗನನ್ನು ಕೊಯ್ದ ವಿಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಗುರುಗಳು ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ವೀರಣ್ಣನನ್ನು ಕೂಗಿ ಕರೆಯಬೇಕು ಎಂದಾಗ ದಂಪತಿಗಳು ವೀರಣ್ಣ ವೀರಣ್ಣ ಎದ್ದು ಬಾರೋ ಎಂದು ಕರೆದರೂ ವೀರಣ್ಣ ಎದ್ದು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೆ ಗುರುಗಳು ''ಫಲಾರದಯ್ಯ ಎದ್ದು ಬಾರೋ''[೧೨] ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ವೀರಣ್ಣ ಓಡಿಬಂದು ಹಸಿವಾಗುತ್ತಿದೆ ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ತಂದೆತಾಯಿಗಳು ಅವನನ್ನು ಕೂರಿಸಿ ಕೊಂಡು

'' ಅಪ್ಪಾ ನಮ್ಮ ಮಗನಲ್ಲ ನೀನು
ಭೂಮಿಗೆ ದೊಡ್ಡವರ ಮಗ''[೧೩]

ಎಂದು ಹೇಳಿ ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರಿಗೂ, ಮಗನಿಗೂ ಕೈಮುಗಿಯುತ್ತಾರೆ. ಗುರುಗಳು ಮಾಚಪ್ಪನಲ್ಲಿರುವ ಕೀಳುಜಾತಿ ಎಂಬ ಭಾವವನ್ನು ನಾಶಾಮಾಡುತ್ತಾ

''ಲೋ ಜಾತಿಗೇನು ಕಟ್ಟು ಇಲ್ಲ
ಜ್ಯೋತಿಗೇನು ಭೇದವಿಲ್ಲ''
''ನಾ ಸರ್ವರ ಮನೇಲೂ ಕಂದ
ಪರಂಜ್ಯೋತಿ''[೧೪]

ಎನ್ನುತ್ತಾ ಮೂವರನ್ನು ಶಿಶುಮಕ್ಕಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬೊಪ್ಪೇಗೌಡನ ಪುರಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾರೆ.

ಕಲಿಪುರುಷನ ಸಾಲು :

ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರು ಕಲಿಪುರಷನನ್ನು ಕಂಡು ಭಯಗೊಂಡು ಕಲಿಪುರುಷನು ಶನಿದೇವರಾಗಿ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಇದರಿಂದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಡು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಬಾಲ ಚುಕ್ಕಿ ಮೂಡುತ್ತದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಾವಿ ಉಟ್ಟವರು ಕಳ್ಳರಾಗಿ ತಿರುಗುತ್ತಾರಲ್ಲದೆ ನಾಳೆ ದಿನ ಊರು ಕಾಡಾಗಿ, ಕಾಡು ಊರಾಗಿ ಮಾರ್ಪಾಡಾಗುತ್ತದೆ. ಧರ್ಮ ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ. ನಾಳೆ ಉಣ್ಣುವಂತ ಅನ್ನ, ಉಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಬಟ್ಟೆ ತಕ್ಕಡಿಗಳಲ್ಲಿ ತೂಗುತ್ತಾರೆಂದು ಭವಿಷ್ಯ ನುಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಇಂಥಹ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ತಾನು ಬದುಕಲಾರೆನೆಂದು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಪಾತಾಳಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪವಡಿಸುತ್ತೇನೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಬಾವಿ ತೋಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕಬ್ಬಿಣ ತರಲು ಒಬ್ಬ ಮಗ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದ್ದಾನೆಂದು ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತರಾಗಿ ದೊಡ್ಡಮ್ಮನಲ್ಲಿ ನಿವೇದನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸುವ ಅಂಶವೆಂದರೆ ಕಾಲ ಮುಗಿದಾಗ ಮನುಷ್ಯ ಅಂತ್ಯ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಹೊಸ ಮನುಷ್ಯ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ತೆ ಮನುಷ್ಯ ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ಬದುಕಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಅವನು ಪರಾವಲಂಬಿಯಾಗಿಯೇ ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತಾನೆ ಎಂಬುದು ಸತ್ಯ.

ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿ ಸಾಲು :

ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗಳು ತಾವು ಪಾತಾಳ ಬಾವಿಗೆ ಹೋಗಲು ಕಬ್ಬಿಣಬೇಕೆಂದು, ಅದನ್ನು ತರಲು ಕೆಂಪಾಚಾರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿದು ಗವಿಯ ಬಳಿಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷದಿಂದ ಗವಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕೆಂಪಾಚಾರಿ ಬದುಕಿದ್ದು ಮಂಟೇದಲಿಂಗಪ್ಪನ ಶಾಪದಿಂದ ಹಾವು ಚೇಳುಗಳ ಕಾಟದಿಂದ ತಾಳಲಾರದೆ ಗುರುಗಳನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯು ಕೆಂಪಣ್ಣನ ಅಳಲನ್ನು ಕಂಡು

"ನನ್ನ ಮಗ ಜೀವಸೈತ ಅವ್ನೆ ನನ್ನ
ಪಾದ ಎಡಬಿಡದೆ ಬೇಡತವನೆ"[೧೫]

ಎಂಬುದಾಗಿ ತಿಳಿದು ಕೆಂಪಣ್ಣನನ್ನು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ದೇವರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು ಅವನಿಗೆ ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿ ಎಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕೆಂಪಣ್ಣನ್ನು ಕುರಿತು ಗುರುಗಳು ತಮ್ಮ ಜೀವನದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾ...

"ನಿನ್ನ ಮಾತ್ರ ಕೈ ಬಿಡದಿಲ್ಲ ಮಗನೆ
ಬಾವಿ ಬಿಟ್ಟು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಬಾಪ್ಪ ನಿನ್ನ ಮುಖ ತೋರುಮಗನೆ
ನನಗೂ ಕೂಡ ತಾಯಿಲ್ಲ ತಂದೆ ಇಲ್ಲ
ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮ ನನಗಿಲ್ಲ ಬಂಧುಬಳಗದ ಸುಖವಿಲ್ಲ
ಮಡದಿ ಕಾಟನನಗಿಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳ ಕಾಟ ನನಗಿಲ್ಲ
ಸಂಸಾರದ ಸುಖ ನಾನು ತರಲಿಲ್ಲ"[೧೬]

ತನ್ನ ನೋವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ನಿನ್ನಂಥ ಶಿಶುಮಗ ತನಗೆ ಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿ ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿ ಎಂಬುದಾಗಿ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿ ಉಗುನಿ ಹೊಂಬು, ತ್ಯಾಗದ ಎಲೆಗಳಿಂದ ಮೈಯನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿರುವಾಗ ಕುಂದೂರು ಬೆಟ್ಟ ನಡುಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳು ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿಗೆ ಕೈಯೆತ್ತಿ ಮುಗಿಯುತ್ತಾರೆ. ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿ ಆಹಾರವಿಲ್ಲದೆ ಹಸಿರಾವನ್ನು ಗೊಳಕ್ಕಂತ ನುಂಗುತ್ತಾನೆ. ಚಕಿತರಾದ ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರು ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿಯ ಸತ್ಯನೋಡಿ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ತಿಂದರೆ ಏನುಗತಿ ತಿಳಿದು, ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಜೀವಂತವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರ ಕೆಂಪಾಚಾರಿಗೆ ಮಾಡಿ ಸೊಸೆ ತರುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿದಾಗ ಕೆಂಪಾಚಾರಿ ಮದುವೆಯನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿ ಮದುವೆಯಿಂದ ಹೆಂಡತಿ-ಮಕ್ಕಳ ಕಾಟವಿರುತ್ತದೆ. ಸಂಸಾರದ ಸುಖಬೇಡವೆಂದು ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರಂತೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಬಯಕೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕೆಂಪಾಚಾರಿಗೆ ಸತ್ಪುರುಷನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು ತಲಕಾಡು ಮಾಲಂಗಿಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಕೆಂಪಾಚಾರಿಗೆ ಮಂಡೆ ಬೋಳಿಸಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಿ ಜನಿವಾರ ತೆಗೆದು, ದೊಡ್ಡಮ್ಮ ತಾಯಿಯನ್ನು ತಬ್ಬಿಕೊಂಡು ಉಡುದಾರ ತೆಗೆದು ನೀರಿಗೆ ಹಾಕುತ್ತಾನೆ. ನಂತರ ಕೆಂಪಾಚಾರಿಯನ್ನು ಕೈಹಿಡಿದು ರಾಚಪ್ಪಾಜಿ ತೋಸಿನ ದೊಡ್ಡಮ್ಮ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಸತ್ಪುರುಷನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದಾಗ ಲೋಕ ಸುಖವನ್ನು ಬಿಡಲು ತಮ್ಮಲ್ಲ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಬಿಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯು ಆರುಶಾಸ್ತ್ರ ಪಾರಾಯಣಗಳನ್ನು ಓದಿ ಕೆಂಪಾಚಾರಿಗೆ 'ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿ' ಅಂತ ಹೆಸರನ್ನಿಟ್ಟು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿ ಎಂದೇ ಕೆಂಪಾಚಾರಿ ಪ್ರಖ್ಯಾತಿ ಹೊಂದಿದ್ದಾನೆ. 'ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿ' ಪದವು ಚಿರಪರಿತವಾದ ಹೆಸರಾಗಿದೆ. ಸಿದ್ಧಾಪಾಪ್ಜಿಗೆ ಜಿಂಕೆಚರ್ಮ ತೊಡಿಸಿ ಅಂಗೈಗೆ ನಾಗುಬೆತ್ತವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಮುಂಗೈಗೆ ಮುತ್ತಿನ ಜೋಳಿಗೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಜಾಗಟೆಯನ್ನು

ಸಹ ಮುಂಗೈಗೆ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗಳು ಕೆಂಪಾಚಾರಿಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸಿ ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ದೇವರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. 'ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿ' ಹೆಸರೇ ತಿಳಿಸುವಂತೆ ಸಿದ್ಧಿಪಡೆದ ಅಪ್ಪಾಜಿ ಎಂಬಂತಾಗಿದೆ.

ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿಯವರು ಎಲ್ಲಾ ಶರಣರಿಂದ ಕೈ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ರಾಜ ಬೊಪ್ಪನಪುರಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರು ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿ ನರಲೋಕದ ಬಾಳು ಸಾಕೆನ್ನುತ್ತಾ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುವಂತೆ ಚಿಕ್ಕರಾಯನ ಪಟ್ಟಣದ ಹಲಗೂರಿನ ಪಾಂಚಾಳರ ಬಳಿಗೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪಾಂಚಾಳರ ಬಾಳಾಟವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವಂತೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದಾಗ ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿ

''ಅವರಿಗೆ ದಾನವೆಂದರೆ ಧ್ಯಾನವಿಲ್ಲ
ಭಿಕ್ಷವೆಂದರೆ ಲಕ್ಷವಿಲ್ಲ'' [೧೭]

ಎನ್ನುತ್ತಾ ಅವರಿಗೆ ದಾನ ಮಾಡುವ ಗುಣವಿಲ್ಲ. ಭಿಕ್ಷುಕರಿಗೆ ಅವರಿಂದ ಗೌರವವಿಲ್ಲವೆಂದು ಅವರ ಜಾತಿಯವರು ಆದರೂ

''ಅಪ್ಪಾ ಜಾತಿಗೆ ಜಾತಿ ವೈರಿ
ವೀರಿಗೆ ಪಾಶ ವೈರಿ
ಕೇಳಪ್ಪ ನನ್ನ ಗುರುವು
ಗುರುವೇ ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮನಿಗೆ ವೈರಿ
ತಂದೆ ಮಗನಿಗೆ ವೈರಿ
ಆ ವೈರಿಕಾರರ ಮನೆಗೆ ನನ್ನ
ಕಳುಹಬೇಡಿ ಮಾಯಕಾರ'' [೧೮]

ಎಂಬುದಾಗಿ ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ವೈರಿಗಳ ಮನೆಗೆ ಯಾವ ಭಿಕ್ಷುಕರು ಹೋಗಲಾರರು. ತಮ್ಮ ಬದುಕನ್ನು ನೋಡಿ ವ್ಯಂಗ್ಯದಿಂದ ನೋಡುವರೆಗೂ ಕಲ್ಪನೆಯಿರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ನನ್ನ ವೇಷಭೂಷಣ ನೋಡಿ ನಗುತ್ತಾ ಇಕ್ಕಳದಲ್ಲಿಡಿದು ರವಗೋಲಿನಲ್ಲಿ ಬಡಿಯುತ್ತಾರೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರು ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಬೆಲೆ ನೀಡದೆ ಜಾತಿಗೆ ಗೌರವ ಕೊಟ್ಟು ಸಲಹುತ್ತಾರೆಂದು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಹಲಗೂರಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಈ ರೀತಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

''ಹಲಗೂರು ಪಾಂಚಾಳ ಗೇರಿಗೆ
ಹೋಗಪ್ಪ ನನ್ನ ಕಂದ ಹೋಗು ಮಗನೇ
ಹೋಗಿದ್ದು ಬಾರೋ ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿ'' [೧೯]

ಎಂದು ಹೇಳಿದರೂ ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿ ಮಾತ್ರ ತನ್ನ ನಿಲುವನ್ನು ಬದಲಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರನ್ನು ಕುರಿತು ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿ ತಾನು ಹಲಗೂರಿಗೆ ಹೋಗಲಾರೆ ಎಂದು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ

> **"ಏನಪ್ಪ ಜಗತ್ತು ಗುರುವೇ**
> **ಹಲಗೂರು ಪಾಂಚಾಳಗೇರಿಗೆ ಹೋಗು ಹೋಗು ಅಂತ ಹೇಳ್ತಿರಿ**
> **ಹಲಗೂರು ಪಾಂಚಾಳಗೇರಿಗೆ ನಾನಾಗಿ ಹೋದರೆ ದೇವಾ**
> **ಹಲಗೂರು ಪಾಂಚಾಳದವರು ನನಗೆ**
> **ಖಂಡಿತವಾಗಲೂ ಬಿಡಬಲ್ಲರಾ ಗುರುವು"**[೨೦]

ಎನ್ನುತ್ತಾ ತಿರಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗೂ ಗುರುಗಳು ಪ್ರತಿ ಮಾತು ಹೇಳಿದರೆ ಶಿಷ್ಯನನ್ನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿ ಹಠವಾದಿ ಗುರುವಿನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳದೇ ತನ್ನತನವನ್ನೇ ಮೆರೆಯುತ್ತಾನೆ.

ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರು ವಿವಿಧ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿಯ ಮನಃ ಪರಿವರ್ತನೆ ಮಾಡಿದರೂ ಕೂಡ ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿ ಒಪ್ಪದಿದ್ದಾಗ ಕಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹೊಡೆದವರನ್ನು ಕಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹೊಡೀ ಬೇಡವೆಂದು, ಹಲಗೂರಿನಿಂದ ವಾಪಸ್ಸಾಗುವಂತೆ ಹೇಳಿ, ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡದೇ ಇದ್ರೂ ಚಿಂತಸದೆ ನನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರೆ ನನ್ನ ಮರ್ಮವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಪಾಂಚಾಳರಿಂದ ಚಿನ್ನ ಬೆಳ್ಳಿ ಬೇಡವೆಂದು ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನಾಗಿ ತರುವಂತೆ ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿಗೆ ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಶಿಶುಮಕ್ಕಳು ಯಾರೇ ಆಗಲಿ ಗುರುಗಳು ಹೇಳಿದಂತೆ ಕೇಳುವ ಮನಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಬಹುದು. ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರು ಕಬ್ಬಿಣದ ಭಿಕ್ಷೆ ತಂದರೆ ಚಿಕ್ಕಲೂರು ಮಠದಲ್ಲಿ ದೇವರಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸುವೆ ಎಂಬ ಆಸೆಯನ್ನು ಮೂಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿ ಮಠವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ

> **"ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರ ಮಗ ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿ**
> **ಇವರು ಕೆಟ್ಟದೇವರು ದುಷ್ಟ ದೇವರಾ**
> **ಇವರು ಒಳ್ಳೇ ದೇವ್ರಲ್ಲ ಅಂತೇಳಿ**
> **ಎಲ್ಲಾ ಮಾರೀರು ಮೂರು ಮೈಲಿ ದೂರ**
> **ಬಿದ್ದು ಕೆಡದ ಓಡಬೇಕು ಕಂದಾ"**[೨೦]

ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ಕೊನೆಗೆ ಬಾರಿಗೆ ಪಾಚಾಳರಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಭಿಕ್ಷೆ ತರುವಂತೆ ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆಗಲೂ ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿ ಒಪ್ಪಲಾರ. ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರು ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿಗೆ ಪಾಂಚಾಳಗೇರಿಯವರು ಕಬ್ಬಿಣದ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡದಿದ್ರೆ ಆ ಊರಿಗೆ ಕಷ್ಟ ರೋಗಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಮಾತ್ರ ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿ ಪಾಂಚಾಳಗೇರಿಗೆ ಭಿಕ್ಷೆಗೆ ಹೋಗುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾ

"ಅಲ್ಲಿ ಬದುಕಿ ಬಂದರೂ ನಿಮ್ಮದೇ
ಕೆಟ್ಟು ಹೋದರೂ ನಿಮ್ಮದೇ"[೨೨]

ಎಂದು ಹೇಳಿ ದೊಡ್ಡಮ್ಮ ತಾಯಿಯ ಗೋರಿ ಮುಂದೆ ಜೋರಾಗಿ ಅಳುತ್ತಾನೆ. ದೊಡ್ಡಮ್ಮ ಗೋರಿಯಿಂದ ಎದ್ದು ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿಯ ಕಷ್ಟವನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿ ಭೂಮಿಗೆ ದೊಡ್ಡವರಾದವರ ಮಾತನ್ನು ಮೀರಬಾರದೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅಲ್ಲದೆ ತಾನು ನೆರವಿಗೆ ಬರುವುದಾಗಿ ಅವನ್ನಲ್ಲಿ ಭರವಸೆ ತುಂಬಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಬಸವಣ್ಣ, ರಾಚಪ್ಪಾಜಿ, ಚನ್ನಾಜಮ್ಮ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗಳು ಎಲ್ಲರೂ ಹಲಗೂರಿಗೆ ಬಂದು ಬೆಂಬಲ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತೇವೆಂದು ಹೇಳಿ ಅವನ್ನಲ್ಲಿ ಹಲಗೂರಿಗೆ ಹೋಗುವ ಹಾಗೆ ಧೈರ್ಯ ತುಂಬುತ್ತಾಳೆ. ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿ ತಾನು ಸತ್ತರು ದೊಡ್ಡಮ್ಮನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಗೋರಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಪೂಜೆ ಕೊಟ್ಟು ಬಿಡು ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಕೊನೆಗೆ ಏನೂ ಮಾಡಲಾಗದೆ 'ನೀಲಗಾರರ ಗಂಡ', 'ನೀಲಿ ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿ' ಎಂಬ ಬಿರುದುಗಳ್ಳುಳ್ಳ ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿ ಹಲಗೂರಿಗೆ ಕಬ್ಬಿಣದ ಭಿಕ್ಷೆಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಭಂಗಿ ಕುಡಿದ ಗ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಹಲಗೂರನ್ನು ನೋಡಿ ವಿವಿಧ ವೇಷಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿಯು ಬಳೆಗಾರನ ವೇಷ ಹಾಕಿ ಭಂಗಿ ಸೊಪ್ಪಿನ ಹೊಗೆ ಉರುಬಿ ಹಲಗೂರು ನಡುಗುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಹಲಗಾರು ಪಾಂಚಾಲ ದೊರೆಗಳು ದಿಗ್ಭ್ರಾಂತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಹಲಗೂರಿನ ಕೇರಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಳಿಕದೇವಿ ಕವಲು ಇದೆ. ಆ ದೇವತೆ ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಅವನನ್ನು ನುಂಗಬೇಕೆಂದು

"ಇವನ ಬಳೆಮಲ್ಲಾರ ನಕ್ಕುದಂಗೆ
ನರಿಕಂಡು ತಿನ್ನಬೇಕು. ॥ಸಿದ್ದಯ್ಯ॥
"ಇವನ ಕಾಯಿ ಕೆಚ್ಚುದಾಗೆ
ನಾನು ಕೆಚ್ಚುಗಂಡು ತಿನ್ನಬೇಕು ॥ಸಿದ್ಧಯ್ಯ॥ [೨೩]

ಅಂತ್ಹೇಳಿ ಕಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟು ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾಳೆ. ದುಷ್ಟರನ್ನು ಸದೆ ಬಡಿಯುವುದು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗೆ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದ್ದು, ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿಯಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದಾಗ ತಾನೇ ಮುಂದೆ ನಿಂತ ಗೆಲುವು ಸಾಧಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿ ಗುರುಗಳನ್ನು ಬೊಪ್ಪೇ ಪುರವನ್ನು ನೆನೆದು ಮೂರು ಏಟು ಒಡೆದಾಗ ಮಾತಾಡದಿದ್ದವಳು ಮಾತಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮಾರಮ್ಮಳೇ ಕಾಳಿಕಾದೇವಿ. ಇವಳ ಮುಖಾಂತರ ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿಯು ಪಾಂಚಾಳಾರ ಕೇರಿಗೆ ಹೋಗಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಚಿಕ್ಕಲ್ಲೂರಿನ ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿ ಆದ ಮೇಲೆ ಮಾರಿಹಬ್ಬ ಮಾಡುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಎಲ್ಲಾ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲೂ ಹೆಣ್ಣುದೇವತೆಗಳ ಪಾತ್ರ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿ ದಕ್ಷಿಣ ಬಾಗಿಲುಳ್ಳ ಹಲಗೂರಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಸುಂಕುದ

ಮಾರಮ್ಮ ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿಯ ಬಳಿ ಮಲ್ಹಾರವನ್ನು ನೋಡಿ ತಿನ್ನುವಂತೆ ವರ್ತಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅವನು ಮಾರಮ್ಮನ ಮುಂದಲೆ ಹಿಡಿದು ಉರುಸಿಂಗಿ ಕೊಂಡನ್ನು ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿಡಿದು ಬೊಪ್ಪಗೌಡನಪುರದ ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರ ನೆನೆಸಿಕೊಂಡು ಮಾರವ್ವನಿಗೆ ಮೂರು ಏಟು ಹೊಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಇದರಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ಕಣ್ಣುಗಳು ಬಿದ್ದುಹೋಗುತ್ತವೆ. ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿ ಮಾರಮ್ಮಳ ಅಹಂಕಾರ ಇಳಿಸಿ ಕಣ್ಣಿಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡಿ ಮುಂದೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಜಾನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳ ನಾಯಕರು ತಮಗೆ ತೊಂದರೆ ನೀಡಿದವರನ್ನು ಸುಮ್ಮನೇ ಬಿಡಲಾರರು ಎಂಬುದು ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಹಲವು ಕೆಟ್ಟಮಾರಿಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿ ಗುರುಗಳ ಪಾದ ನೆನೆದು ಸರ್ವನಾಶಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಮಾರಮ್ಮ ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿಯ ಪವಾಡ ಕಂಡು ಪಾಂಚಾಳರಾದ ಏಳು ಜನ ದೊರೆಗಳಿರುವ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿಯನ್ನು ಕರೆತರುತ್ತಾಳೆ.

ಏಳು ಜನ ದೊರೆಗಳ ಹೆಂಡತಿಯರಿಗೆ ಬಳೆಯನ್ನು ತೊಡಿಸಲು ಮುತ್ತೈದೆ ಸ್ಥಾನ, ಗಂಡ ಸತ್ತಾಗ ಸ್ವರ್ಗ ಸೇರುತ್ತಾನೆಂಬ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡಿ ಅವರೆಲ್ಲ ಬಳೆಗಳನ್ನು ತೊಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿ. ಬಳೆ ತೊಡಿಸಿಕೊಂಡ ದೊರೆಗಳ ಮಡದಿಯರು ಹಣವನ್ನು ನೀಡಲು ಮುಂದಾಗುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿ ತನಗೆ ಹಣವು ಬೇಡವೆಂದು, ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವಂತೆ ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ನೇರವಾಗಿ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡಲಾರರು ಎಂಬುದನ್ನರಿತ ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿ ಬಳೆಗಾರನ ವೇಷ ತಾಳುತ್ತಾನೆ. ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿ ಹಣಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಹೀಗೆ ಕೇಳುವುದನ್ನು ಕಂಡರೆ ಸತ್ಯ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಮಡದಿಯರೆಲ್ಲ '' ಈ ಬಳೆಗೆ ಎಷ್ಟು ದುಡ್ಡಾಯ್ತಿದೊ''[29] ಎಂದಾಗ ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿಯು

''ನನಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗು ಕೊಡಬ್ಯಾಡಿ
ಅಪ್ಪಾರ ಕೊಡಬ್ಯಾಡಿ ಕನ್ರವ್ವ
ನನ್ನ ಬಳೆ ದುಡ್ಡುಗಾಗುವಂತ
ಉಡಗ್ಗಬ್ಬಣ ಕೊಟ್ಟುಬುಡಿ ಅಕ್ಕಯ್ಯಾ
ನಾನು ತಕ್ಕೊಂಡೋಗಿ
ನಮ್ಮ ಗುರುಗೆ ಒಪ್ಪಿಸ್ಬುಡ್ತಿನಿ''[30]

ಎಂದು ಕೇಳಿದ ತಕ್ಷಣ ಬಳೆಗಾರ ಮುಂಡೆ ಮಗ ಕಬ್ಬಿಣ ಕೇಳಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾನೋ ಎಂಬುದಾಗಿ ತಿಳಿದು ಹಣ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವಂತೆ ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಶಿಕ್ಷಣ ಕೊಡದಿದ್ದಾಗ ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿ ಗುರುಪಾದ ನೆನೆದು ಕಪ್ಪು ಧೂಳನ್ನು ತೆಗೆದು ದೊರೆಸಾನಿಗಳ ಮೇಲೆ ಹಾವುಚೇಳುಗಳಾಗುವಂತೆ ಶಪಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದರಿಂದ ದೊರೆಗಳ ಹೆಂಡತಿಯರು ಹಾವುಚೇಳುಗಳಿಂದ ಕಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡು ಉರಿಯಿಂದ ಬಾಯಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ತನಗೆ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡದ ಭ್ರಷ್ಟರನ್ನು ಹೇಗೆ ಸದೆಬಡಿಯುತ್ತಾನೋ ಹಾಗೆಯೇ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿಯಾಗಲಿ, ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರಾಗಲಿ ತಮಗೆ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡದವರನ್ನು ಸರ್ವನಾಶಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ದಾಸಿಯರು ನಡೆದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ದೊರೆಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದರಿಂದ ದೊರೆಗಳು ಆಳುಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ ಬಳೆಗಾರನಾದ ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿಯನ್ನು ಕರೆತರುತ್ತಾರೆ. ದೊರೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಕುರಿತು ''ಕಬ್ಬಿಣ ಕೇಳ್ದ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ಮಡ್ಡೀರ ಕೇಳ್ದಂಗೆ ಆಯ್ತು''[೨೬] ಎಂದು ಹೇಳಿದಾಗ ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿ ನಮ್ಮ ಗುರುಗೆ ಕಬ್ಬಿಣ ಬೇಕು ಎಂಬುದಾಗಿ ಕೇಳಿದಾಗ ಗುರುವಿನ ಸತ್ಯ ತಿಳಿಯಬೇಕಾದರೆ ನಾವು ನೀಡುವ ಸತ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿತೋರಿಸಬೇಕೆಂದು ಬಳೆಗಾರನಿಗೆ ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

''ನಿನ್ನ ಇಕ್ಕಳದಲ್ಲಿ ಇಡಕತಿವಿ
ರಾವು ಗೋಲದಲ್ಲಿ ಬಡಿಯುತ್ತೀನಿ''[೨೭]

ಎಂಬ ಸತ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇವೆಂದಾಗ ನೀಲಿ ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿ ತನ್ನ ಗುರುಗಳಪಾದವನ್ನು, ರಾಚಪ್ಪಾಜಿ, ಹಿರೇಚನ್ನಾಜಮ್ಮನನ್ನು ನೆನೆದು ತನ್ನ ಪ್ರಾಣ ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ. ಕಬ್ಬಿಣಗೋಸ್ಕರ ದೊರೆಗಳು ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿಯನ್ನು ರಬರಬನೆ ಬಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಗುರುಗಳ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಅವರ ಏಟುಗಳು ಪುಷ್ಪಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಇದನ್ನು ಕಂಡು ದೊರೆಗಳು ದಿಗ್ಭ್ರಾಂತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಬಳೆಗಾರ ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿ ಬಹಳ ವಿದ್ಯಾವಂತನೆಂದು ಬಗೆದು ಮತ್ತಷ್ಟು ಚಿತ್ರಹಿಂಸೆಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿ ಸತ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸುವುದಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಕುರಿತು ಒಂಭತ್ತು ಲಗಾಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಗುರುಗೆ ಶಿಷ್ಯರಾಗುವಂತೆ ಕೇಳಿಕೊಂಡ ಪಾಂಚಾಳ ದೊರೆಗಳು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಸುಮ್ಮನಾಗದೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವನಿಗೆ ದೊರೆಗಳು ಕಾದಗುಳದಿಂದ ಬರೆ ಎಳೆದೊಡನೆ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯ ಕರುಣೆಯಿಂದ ಜನಿವಾರ ಆಗುತ್ತವೆ. ಇದರಿಂದ ಅಚ್ಚರಿಗೊಂಡ ದೊರೆಗಳು ಸುಮ್ಮನಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿಗೆ ಕಬ್ಬಿಣ ಭಿಕ್ಷೆ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಹಲವಾರು ಸತ್ಯಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಅವನನ್ನು , ಅವನ ಗುರು ಸತ್ಯವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿ ಗುರುಪಾದ ನೆನೆದು ಸತ್ಯಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿದರೂ ದೊರೆಗಳು ಅದನ್ನು ನಂಬದೇ ಕಬ್ಬಿಣದ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವುದಕ್ಕೆ ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತೊಂದು ಸತ್ಯವಾದ ಮರಳುವ ಕಬ್ಬಿಣದ ಕೊಪ್ಪರಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿ ಮುಳುಗಿ ಎದ್ದರೆ ಸತ್ಯವನ್ನು ನಂಬುತ್ತೇವೆಂದು, ನಂತರ ಕಬ್ಬಿಣ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡಿ ಶಿಷ್ಯರಾಗುತ್ತೇವೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಾದಪ್ಪ ಎಳ್ಳಿನ ಭಿಕ್ಷೆಗಾಗಿ ಯಾವ ಸತ್ಯಗಳಿಗೂ ಒಳಗಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಒಕ್ಕಲುಗಳಿಗೆ ಯಾವ ಸತ್ಯಗಳನ್ನು ನೀಡದೆ ಅವರ ಹಿಂದಿನ ಬಡತನದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೆನಪಿಸಿ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಭಿಕ್ಷೆಗಾಗಿ ಗುರುಗಳ ಸತ್ಯವನ್ನು ದೊರೆಗಳು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ನಂತರ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡುತ್ತೇವೆ ಎನ್ನುವುದು ಪಾಂಚಾಳ ದೊರೆಗಳ ಅಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವಂತಿದೆ. ಭಿಕ್ಷುಕರನ್ನು ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಿಗೆ ಒಡ್ಡುವುದೆಂದರೆ ಮಾನವೀಯತೆ ಇಲ್ಲವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಬೇವಿನಟ್ಟಿ ಕಾಳಮ್ಮ ತನ್ನ ಗಂಡ ಸತ್ತರೂ

ಎಳ್ಳಿನ ಭಿಕ್ಷೆ ಕೊಡಲಾರೆ ಎಂದು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದರೆ ಪಾಂಚಾಳರು ಸತ್ಯಗೆದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಕಬ್ಬಿಣ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡುತ್ತೇವೆಂದು ಷರತ್ತು ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಆದರೂ ಗೆಲ್ಲುವುದು ಗುರುಶಕ್ತಿಯೇ. ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜೀ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ನೆನೆದು ಕಾದಗಟ್ಟಿ ಮೇಲೆ ಬಲಗಡೆ ಪಾದವನ್ನು ಇಟ್ಟಾಗ ತಕ್ಷಣ ಕಾವಿ ನೀರಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲಾ ಸತ್ಯಗಳಲ್ಲೂ ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿ ಗೆಲ್ಲುತ್ತಾನೆಂದು ವಿದ್ಯೆಕಾರನೆಂದು ಬಗೆದು ಅವನನ್ನು ಸೋಲೀಸಲೇಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಗೆಲ್ಲಲಾಗದ ಅತ್ಯಂತ ಕಠಿಣವಾದ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಈ ರೀತಿ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ದೊರೆಗಳ ಮನೆದೇವತೆಯಾದ ಕಾಳಿಕಾದೇವಿ ಮಠದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿಯನ್ನು ಕೂಡಿಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಬೆಳಗಾದ ಮೇಲೆ ಬಂದರೆ ಕಬ್ಬಿಣ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ಶಿಷ್ಯರಾಗುತ್ತೇವೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಆ ಕಾಳಿಕಾದೇವಿಯು ಭಯಂಕರತೆಯನ್ನು ಹಾಡುಗಾರರು ಹೀಗೆ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವಳು

‘‘ಅರುವತ್ತಾರು ಹೆಣವ ಅಣ್ಣಯ್ಯ
ಅಂಗೈ ಮೇಲೆ ಇಡಕಂಡು
ಮೂವತ್ತು ಮೂರು ಹೆಣವ
ಮಡ್ಲಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಕೊಂಡು
ಒಂಬೊಂತ್ತು ಹೆಣ ಹಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಚಿಗಂಡು’’೨೮

ಎಂಬಂತೆ ಕಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮಲಗಿರುವ ಕಾಳಿಕಾದೇವಿಯನ್ನು ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿ ನೋಡಿ, ಬೊಪ್ಪನಪುರಕ್ಕೆ ಕೈಮುಗಿದು ಇಂತಹ ದುಷ್ಟ ಹೆಂಗಸಿನಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ಪಾರುಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ನಿದ್ದೆಯಿಂದೆದ್ದ ಮಾರಮ್ಮ ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿಯನ್ನು ಕಂಡು

‘‘ಕಂಡುತವಾಗು ನಿನ್ನ ಬುಡದಿಲ್ಲ ಅಂತ ಏಳಿ
ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿಯುವರಿಗೆ ಗವಿಯುಗಲ
ಬಾಯಿ ಬುಟ್ಟುಗಂಡು’’೨೯

ಹೊರಗೆ ಬಂದ ತಕ್ಷಣ ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿ ಎಡಗಾಲಿಂದ ಒದ್ದ ತಕ್ಷಣ ನಡು ಬೀದೀಲಿ ಬಿದ್ದೋಗುತ್ತಾಳೆ. ಆಗ ಏಳು ಜನದೊರೆಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಆನಂದದಿಂದ ಮಾರಮ್ಮ ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿಯನ್ನು ತುತ್ತಾಗಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾಳೆಂದು ತಿಳಿದು ಬಂದು ನೋಡಿದರೆ ಅವಳು ಬೀದೀಲಿ ಒದ್ದಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾಳೆ. ಗುಡಿಯೊಳಗೆ ನೀಲಿಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿ ಸುಖನಿದ್ರೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ದೊರೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಮಾರಿ ಮುಂಡೆಯನ್ನು ನೆಚ್ಚಬಾರದೆಂದು ವಿದ್ಯೆಕಾರನನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಸೋತೆವು ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಮತ್ತೊಂದು ಸತ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿತೋರಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಗ ಮಾತ್ರ ಕಬ್ಬಿಣದ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡುತ್ತೇವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ದುಷ್ಟರ ಶಿಷ್ಟರ ನಡುವೆ ಕಾಳಗಗಳು ಆದಿಮಾನವನ ಕಾಲದಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಬಂದಿವೆ ಎಂಬುದು ಗಮನಾರ್ಹವಾದ ಸಂಗತಿ.

ದೊರೆಗಳು ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿಯನ್ನು ಸೋಲಿಸಲೇಬೇಕೆಂದು ಕಾದ ನೊಗಗಾತ್ರದ ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿಯ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟೊಡನೆ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯ ಪಾದದಿಂದ ಕಂಡಾಯವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲಾ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿ ಗೆದ್ದರೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ದೊರೆಗಳು ಸುಮ್ಮನಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ತೋರಿಸಿರುವವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ನಮಗೆ ಉಳಿಗಾಲವಿಲ್ಲವೆಂದು ಅರಿತು ಅತ್ಯಂತ ಕಠೋರವಾದ ಸತ್ಯವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾ ಅದರಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಕಬ್ಬಿಣದ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡುತ್ತೇವೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಎಷ್ಟೆಲ್ಲ ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ತೋರಿಸಬೇಕು ಎನ್ನುತ್ತಾ ಬಹಳ ದುಃಖಿತನಾಗಿ ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿ ಗುರುಪಾದವನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತಾರೆ. ದೊರೆಗಳು ಕಾದಗಟ್ಟಿಯನ್ನು ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿಯಲ್ಲಿ ಅಂಗೈಯಲ್ಲಿಟ್ಟಾಗ ಅದು ತಾವರೆ ಪುಷ್ಪವಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿ ''ಅಣ್ಣ ನನ್ನ ಸತ್ಯ ನೋಡಿರಿ ನನ್ನ ಗುರುವಿನ ಸತ್ಯ ನೋಡಿರಣ್ಣ''[೩೦] ಎಂಬುದಾಗಿ ಬಹಳ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಹೇಳಿದಾಗ ಈ ಸತ್ಯಗಳನ್ನು ನಂಬಲಾರೆವು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಪಾಂಚಾಳರ 'ದೊರೆಗಳಿಗೆ ಯಾವ ಸತ್ಯಗಳು ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಅರಿತವರು ಅವರು. ಹಾಗಾಗಿ ಅವರು ಪವಾಡಪುರುಷರ ಪವಾಡಗಳನ್ನು ನಂಬದಿದ್ದಾಗ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗಳು ತಮ್ಮ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಏಳು ಜನ ಪಾಂಚಾಳ ದೊರೆಗಳು ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಸತ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ತೋರಿಸಬೇಕೆಂದು

''ಉಕ್ಕಿನ ಕುದುರೆ ನೀನು ಆದ
ಜೀವುದ ಕುದುರೆ ಮಾಡಬೇಕು''[೩೧]

ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಏರದ ಹಾಗೆ ಚಾಕುಬಾಕುಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟು, ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿಯನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ವ್ಯಂಗ್ಯದಿಂದ ಕಾಣುತ್ತಾ ನಿನ್ನ ಸತ್ಯ ನಿನ್ನ ಗುರುವಿನ ಸತ್ಯ ತೋರು ಬಾರೋ ಬೇಡಿದ ಭಿಕ್ಷೆ ಕೊಡುತ್ತೀವಿ ಬಾರೋ ಜಂಗಮ ಎಂಬುದಾಗಿ ಅವನನ್ನು ಛೇಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ನೀಲುಗಾರ ಗಂಡ ನೀಲಿಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿ ತಮ್ಮ ಗುರುಗಳ ಪಾದಕ್ಕೆ ಕೈ ಎತ್ತಿ ಮುಗಿದು ಜೋಳಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕುದುರೆ ಮೇಲೆ ಬಲಪಾದವನ್ನಿಟ್ಟು ಹಲಗೂರಿನ ಬೀದಿವೊಳಗೆ ನಗುನಗುತಾ ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡ ಪಾಂಚಾಳದೊರೆಗಳು ಇದನ್ನೂ ಒಪ್ಪದೇ ಆಕಾಶದ ಮೇಲೆ ಮೂರು ಬಳಸು ಬರಲೇಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆಗಲೂ ನೀಲಿ ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿ ತಮ್ಮ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗಳ ಕಪ್ಪು ಧೂಳಿನಿಂದ ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿಯು ಕುದುರೆಯನ್ನು ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿ ಪಾಂಚಾಳ ದೊರೆಗಳನ್ನು ''ಅಯ್ಯಾ ಹೇಳಿದಾಗ ಸತ್ಯವಾ ಮಾಡಿವ್ನಿ ಅಣ್ಣದೀರೆ ಪಾಂಚಾಲದೊರೆಗೊಳೆ ನನ್ನ ಗುರುವಿಗೆ ಬೇಕಾದ ದಾನ ಕೊಟ್ಟು ಬುಡ್ರಪ್ಪ''[೩೨] ಎಂಬಂತೆ ನಮ್ರವಾಗಿ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿವರೆಗೂ ಮಾಡಿದ ಸತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ, ನಾವು

ಶಿಷ್ಯರಾಗಬೇಕಾದರೆ ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ನೀಡುತ್ತೇವೆ. ಅದನ್ನು ಮಾಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಒತ್ತಾಯಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದೇನೆಂದರೆ

"ಅಯ್ಯಾ ಆನೆ ಗಾತ್ರ ಪಡುಗುಂಡಾ
ಆನೆಗಾತುರ ಕಬುಣ
ಭೂಮಿಗೆ ಮಡಗುತೀವಿ
ಏಳು ದಿಕ್ಕಿನ ಒಳಗೆ ನಾವು
ಏಳು ತಿದಿಯ ಊದುತೀವಿ
ಅಯ್ಯಾ ಇಜ್ಜುಲು ಹಾಕುತೀವಿ
ನೆಲ್ಲೊಟ್ಟು ಸುರಿತೀವಿ
ಆನೆಗಾತ್ರ ಪಡಗುಂಡ
ಕಾಯ್ಸಿ ಮಡುಗುತೀವಿ
ಅಯ್ಯಾ ಕಾದಿರುವ ಪಡುಗುಂಡಿಗೆ
ಪಾದ ನೀನು ಮಡುಗಬೇಕು"[೩೩]

ಎನ್ನುತ್ತಾ ಅದರ ಮೇಲೆ ನಿಂತು ಕಬ್ಬಿಣದ ಭಿಕ್ಷೆ ಕೇಳಿದರೆ ಮಾತ್ರ ನಾವು ಕಬ್ಬಿಣದ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿಯನ್ನು ನಂಬಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪಾಪ ನೀಲಿಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿಗೆ ಪಾಂಚಾಲ ದೊರೆಗಳು ನೀಡುವ ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮಾಡಿ ಸಾಕಾಯಿತು. ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿ ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರ ಪಾದ ನೆನೆಯುತ್ತಾ ಕಾದ ಕಬ್ಬಿಣದ ಮೇಲೆ ನಿಂತೊಡನೆ ಕಬ್ಬಿಣವೆಲ್ಲ ಕಾವಿ ನೀರಾಗುತ್ತದೆ. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಪುರಾಣದ ಪವಾಡಗಳೆನಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ.

ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನೀಲಿಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿಯ ಕಷ್ಟವನ್ನು ನೋಡಲಾಗದೆ ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರ ಬಳಿಗೆ ತೋಪಿನ ದೊಡ್ಡಮ್ಮ ಬಂದು ತನ್ನ ಮಗನ ಭಾರವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಎಲ್ಲಾ ಶಿಶುಮಕ್ಕಳು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯ ಬಳಿ ಬಂದು ನೀಲಿಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿಯನ್ನು ಬಂಧನಗಳಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡಾಗ ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರು ಪಾಂಚಾಳ ದೊರೆಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂದಾಗುತ್ತಾರೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ತಮ್ಮ ಜೋಳಿಗೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಏಳುನೂರು ಜನ ಮಾರಿಯರನ್ನು ಹಲಗೂರು ಪಾಂಚಾಳಗೇರಿಯನ್ನು ಸರ್ವನಾಶ ಮಾಡುವಂತೆ ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಮಾರಿಯರೆಲ್ಲ ದೊಡ್ಡವರು, ಮುದುಕರು, ಹೆಂಗಸರು, ಮಕ್ಕಳಿಗೆಲ್ಲ ಹಿಂಬೇದಿ ಮುಂಬೇದಿ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಮಾರಿಯರೆಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಈ ರೀತಿ ಬಾಧೆಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ.

"ಅವ್ವ ಬೀದಿಲಾಡೊ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ

ಹುಣ್ಣು ರೋಗ ಕೊಟ್ಟರಲ್ಲ''
ಅವರು ಹಾದಿಲಾಡೋ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ
ಗ್ವಾರು ರೋಗ ಕೊಟ್ಟರಲ್ಲಾ''
''ಅವು ಲಾಲಿಲಾಡೋ ಮಕ್ಕಳು
ಲಾಲಿ ಒಳಗೆ ಸಾಯುತ್ತಾವೆ.'' [೩೪]

ಈ ರೀತಿ ಹಲಗೂರು ನಾಶವಾಗುವ ಹಾಗೆ ಮಂಟೇದಲಿಂಗಯ್ಯ ಹಲಗೂರಿಗೆ ಶಾಪ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಣಗಳೆಲ್ಲ ಬಿದ್ದಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಏಳು ಜನ ಪಾಂಚಾಳದೊರೆಗಳು ದುಃಖಿಸಿ ತಮ್ಮ ಊರಿಗೆ ಕಷ್ಟ ಬಂದಿದೆಯೆಂದು ಸತ್ತ ಹೆಣಗಳನ್ನು ಕೋಣನ ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಗಬ್ಬುನಾತ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಸರ್ವನಾಶ ಮಾಡಿ ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿಯು ಪಾಂಚಾಳ ದೊರೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವಂತೆ ಕೇಳಿದಾಗ ಪಾಂಚಾಳದೊರೆಗಳು

'' ನಿಮಗೆ ನಾವು ಶಿಷ್ಯರಾಯ್ತುವಿ
ನಿಮ್ಮ ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡೋರ್ಗೆ
ನಾವು ಭಕುತರಾಯ್ತುವಿ'' [೩೫]

ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ತಮ್ಮ ತಪ್ಪನ್ನು ತಿದ್ದಿಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಿ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಪಡುತ್ತಾರೆ. ಪಾಂಚಾಳ ದೊರೆಗಳು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಭಿನ್ನೈಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

''ನಿಮ್ಮ ಮೈಮೆ ಮೈಥುಗಾರ ತಿಳಿಲಿಲ್ಲ ದೇವಾ
ಇವರು ಜಗತ್ತು ಗುರುಗಳು ಮಗಾ
ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿ ಎನ್ನುವುದು ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದೆ ಗುರುವು
ಇಂತಾ ಭವ ಬಂಧನವಾ ಸಿಗುಸಿ
ನಿಮ್ಮ ಮಗನಿಗೆ ನಾವು ಕೊಟ್ಟುದಕೆ ಗುರುವು
ನಿಮಗೂ ಶಿಶುಮಕ್ಕಳಾಗಿ
ನಿಮ್ಮ ಮಗ ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿಗೂ
ನಾವು ಶಿಶು ಮಕ್ಕಳಾಗಿ'' [೩೬]

ಬರುತ್ತೇವೆಂದು ದೇವರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆಂದು ಪಾಂಚಾಳ ದೊರೆಗಳು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಪಾಂಚಾಳರು ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿಗೆ ಚಿಕ್ಕಲೂರುನಲ್ಲಿ ಮಠವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ ಶಿಷ್ಯರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಹಲಗೂರಿನಲ್ಲಿ ಪಾಂಚಾಳರು ಹಾಲು, ಅನ್ನ, ಮುತ್ತು, ರತ್ನ ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವರಿಗೆ ಹಾಲೆ ಸೊಪ್ಪಿನ ಊಟ ಬೇಡವಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗಳು ದೊಡ್ಡಮ್ಮನ ಮುಖಾಂತರ ತಮ್ಮಲ್ಲಿದ್ದ ಮುತ್ತುರತ್ನಗಳನ್ನು

ತುಂಬುತ್ತಾರೆ. ಹಾಲೆ ಸೊಪ್ಪಿನ ಊಟಸ ಶಾಪವನ್ನು ಹಿಂತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗಳು ಹಾಲು ಅನ್ನ ಊಟ ಮಾಡುವ ವರವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗಳು ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿಗೆ ಈ ಲೋಕವನ್ನು ಆಳಬೇಕೆಂದು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾ.......

"ಈ ಹಾಳಾದ ನರಲೋಕ ನನಗೆ
ತರವಲ್ಲ ನನ ಕಂದಾ
ನರಲೋಕ ನನಗೆ
ಬ್ಯಾಡ ನನ ಕಂದಾ
ನಾನು ಮರ್ತ್ಯ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಕಂದಾ
ನಾ ಮರೆಯಾಗಿ ಹೋಯ್ತಿನಿ
ಅಪ್ಪ ನಾನು ಪಡೆದ ಭೂಮಿ ಮೇಲೆ
ನೀವೆ ಬಾಳಿ ಕಂದಾ" [32]

ಎಂಬಂತೆ ಎಲ್ಲಾ ಶಿಷ್ಯರ ಮುಂದೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಾ ಪಾತಾಳ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ತೋಪಿನ ದೊಡ್ಡಮ್ಮ, ಕಿಡುಗಣ್ಣು ರಾಚಪ್ಪಾಜಿಗೆ ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿಗೆ ಶಿಶುಮಕ್ಕಳಾಗುವಂತೆ ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗಳು ಎಲ್ಲಾ ಶಿಶುಮಕ್ಕಳನ್ನು, ಭೂಮಿ, ಸೂರ್ಯ, ಈಶ್ವರ, ಬ್ರಹ್ಮ ಎಲ್ಲರನ್ನು ಮರೆತು ಏಳು ಅಂತವ ಇಳಿದು ಪಾತಾಳಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿ ಓಡಿಬಂದು ರಾಜ ಬಪ್ಪುಗೌಡನಪುರದ ಪಾತಾಳ ಬಾವಿಯ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ದುಃಖಿಸುತ್ತಾನೆ. ದುಃಖಿಸುವ ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿಗೆ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗಳು ಏಳು ಅಂತದ ಒಳಗೆ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿಯನ್ನು ಮರೆತಿಲ್ಲವೆಂದು ಮುತ್ತಿನ ಜೋಳಿಗೆ, ಬೆಳ್ಳಿ ಬೆತ್ತ ಕೆಂಪುಲಕ್ಕಿಯ ಗೂಡನ್ನಿಟ್ಟಿದ್ದು, ಅವುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಚಿಕ್ಕಲ್ಲೂರಿನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ತಾಯಿ ದೊಡ್ಡಮ್ಮ ಮುತ್ತಿನಳ್ಳಿ ತೋಪಿನಲ್ಲಿ ತಾಯಿ ನೆಲೆಯಾಗಿ ಒರಗುತ್ತಾಳೆ. ರಾಜಪ್ಪಾಜಿ ಏಳಾಳುದ್ದ ಗುಂಡಿ ಒಳಗೆ ಅಡಗಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮಡಿವಾಳ ಮಾಚಯ್ಯ ಫಲಾರದಯ್ಯರು ಚಿಕ್ಕಲ್ಲೂರಿಗೆ ಬಂದು ನೀಲಿಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿಯ ಶಿಷ್ಯರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಇಲ್ಲಿ ದುಷ್ಟರನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿ ಅವರನ್ನೆ ತಮ್ಮ ಶಿಶುಮಕ್ಕಳನ್ನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೊನೆಗೆ ಶಿಶುಮಕ್ಕಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿಗೆ ನೀಡಿ ತಮ್ಮ ಕಾಲ ಮುಗಿಯುತ್ತೆಂದು ಪಾತಾಳಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಪವಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯ ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ.

ಮಂಗಳಾರತಿ

ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗೆ, ನೀಲಿ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಗೆ ಮಂಗಳಾರತಿ ಬೆಳಗುತ್ತಾರೆ.

ಅಡಿಟಿಪ್ಪಣಿ

ಅಧ್ಯಾಯ – ೩ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳ ಕಥಾ ಹಂದರ

೧.	ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯ ಡಾ. ಜೀ ಶಂ. ಪರಮಶಿವಯ್ಯ,	ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ	×
೨.	ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ – ಬುಡಕಟ್ಟುಕಾವ್ಯಮಾಲೆ ಪ್ರೊ. ಹಿ. ಚಿ. ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ	”	೭೦
೩.	“ ”	”	೧೧೦
೪.	“ ”	”	೧೩೫
೫.	“ ”	”	೨೯೭
೬.	ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ – ಬುಡಕಟ್ಟುಕಾವ್ಯಮಾಲೆ ಪ್ರೊ. ಹಿ. ಚಿ. ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ	ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ	೩೭೭
೭.	“ ”	”	೩೭೭
೮.	“ ”	”	೩೭೮
೯.	“ ”	”	೪೯೬
೧೦.	ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ – ಬುಡಕಟ್ಟುಕಾವ್ಯಮಾಲೆ ಪ್ರೊ. ಹಿ. ಚಿ. ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ	ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ	೫೧೦
೧೧.	“ ”	”	೫೧೯
೧೨.	“ ”	”	೫೪೭
೧೩.	“ ”	”	೫೪೮
೧೪.	ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ – ಬುಡಕಟ್ಟುಕಾವ್ಯಮಾಲೆ ಪ್ರೊ. ಹಿ. ಚಿ. ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ	ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ	೫೫೦
೧೫.	“ ”	”	೫೮೪
೧೬.	“ ”	”	೫೮೭
೧೭.	“ ”	”	೬೪೧
೧೮.	ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ – ಬುಡಕಟ್ಟುಕಾವ್ಯಮಾಲೆ ಪ್ರೊ. ಹಿ. ಚಿ. ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ	ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ	೬೪೧
೧೯.	“ ”	”	೬೪೭

೨೦.	“	”	”	೩೭೭
೨೧.	“	”	”	೬೫೯
೨೨.	“	”	”	೬೬೪
೨೩.	ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ – ಬುಡಕಟ್ಟುಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	ಪ್ರೊ. ಹಿ. ಚಿ. ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ	ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ	೬೯೫
೨೪.	ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ – ಬುಡಕಟ್ಟುಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	ಪ್ರೊ. ಹಿ. ಚಿ. ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ	ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ	೭೨೬
೨೫.	“	”	”	೭೨೬
೨೬.	“	”	”	೭೪೦
೨೭.	“	”	”	೭೪೧
೨೮.	ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ – ಬುಡಕಟ್ಟುಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	ಪ್ರೊ. ಹಿ. ಚಿ. ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ	ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ	೭೫೩
೨೯.	“	”	”	೭೫೪
೩೦.	“	”	”	೭೭೩
೩೧.	ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ – ಬುಡಕಟ್ಟುಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	ಪ್ರೊ. ಹಿ. ಚಿ. ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ	ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ	೭೭೫
೩೨.	“	”	”	೭೮೨
೩೩.	“	”	”	೭೮೩
೩೪.	“	”	”	೭೯೧
೩೫.	ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ – ಬುಡಕಟ್ಟುಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	ಪ್ರೊ. ಹಿ. ಚಿ. ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ	ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ	೭೯೩
೩೬.	“	”	”	೭೯೬
೩೭.	ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ – ಬುಡಕಟ್ಟುಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	ಪ್ರೊ. ಹಿ. ಚಿ. ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ	ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ	೮೦೮

ಜುಂಜಪ್ಪ ಮಹಾಕಾವ್ಯ

ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಜುಂಜಪ್ಪ ಕಾವ್ಯ ಕಾಡುಗೊಲ್ಲರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಬಿಂಬಿಸಿದರೂ ಸಂಬಂಧಗಳ ನಡುವೆ ದ್ವೇಷದ ಜಗಳವನ್ನು ಹೊರಸೂಸುವ ಮೂಲಕ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದ ಅಥವಾ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಮಹಾಕಾವ್ಯವಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಡಾ. ಚೆಲುವರಾಜುರವರು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಇತರ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವೆನಿಸಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಜುಂಜಪ್ಪನೇ ಕಾವ್ಯದ ನಾಯಕನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಗೋವುಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮತ್ತು ರಕ್ಷಣೆಯೇ ಕಾವ್ಯದ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದ್ದು, ದುಷ್ಟರಾದ ಜುಂಜಪ್ಪನ ಸೋದರ ಮಾವಂದಿರನ್ನು ಸದೆಬಡಿವುದಾಗಿದೆ. ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗೆ ಒಕ್ಕಲುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಉದ್ದೇಶವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ದುಷ್ಟರ ನಾಶವೇ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿದೆ. ಜುಂಜಪ್ಪನ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಕಥಾಕಾವ್ಯಭಾಗಗಳನ್ನು 'ಸಂದು' ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಈ ಮಹಾಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಸಿತ್ತಯ್ಯ ಕಾಟುಮುಲಿಂಗರ ಹುಟ್ಟಿನ ಸಂದು', 'ಗೊಲ್ಲರ ಕುಲದ ಹುಟ್ಟಿನ ಸಂದು', ' ಕೆಂಗರು ಮಲ್ಲೇಗೌಡ ಸಂದು', ' ಕೆಂಗರು ಮಲ್ಲೇಗೌಡನ ಮದುವೆ ಸಂದು',' ಜುಂಜಪ್ಪನ ಹುಟ್ಟಿನ ಸಂದು','ಸಿನ್ನಮ್ಮನ ಸತ್ವ ಪರೀಕ್ಷೆ ಸಂದು','ಮಾರಕ್ಕನ ಮದುವೆ ಸಂದು',' ಏಳು ಹಸಿನ ಕರುಗಳ ಸಂದು',' ಬಡಮೈಲನ ಸಂದು',' ಸಾಣೇಕೆರೆ ಪುಟ್ಟಣ್ಣನ ಸಂದು','ತಾಳೇದುರುಗಿ ಸಂದು','ದೊಡ್ಡಕ್ಕಜ್ಜಿ ಸಂದು','ಸ್ವಾದರ ಮಾವುಗಳ ವಿಷವಿಕ್ಕಿದ ಸಂದು','ಮಾವುಗಳ ಕೊಂದ ಸಂದು','ವೆಂಕಟರವಣಗೆ' ಎಂಬ ಕಥಾ ಭಾಗಗಳಿವೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಕಥಾ ಭಾಗಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾಗಿದ್ದು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವ ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕ ಸತ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊರಹೊಮ್ಮಿಸುತ್ತದೆ.

ಸಿತ್ತಯ ಕಾಟುಮುಲಿಂಗರ ಹುಟ್ಟಿನ ಸಂದು :-

ಈ ಸಂದುವಿನಲ್ಲಿ ಸಿತ್ತೂರು ಲಿಂಗ ಕಾಟುಮುಲಿಂಗರು ಶಿವನ ನಾಟ್ಯವಾಡುವಾಗ ಅವನ ಬೆವರಿನಿಂದ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಇವರಿಬ್ಬರು ಕೈಲಾಸದಿಂದ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಜನಪದದ ವಿಶಾಲತೆಯ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಮಡಿವಂತಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಲೆ ಅವರ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳನ್ನು ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದೊಡನೆ ಎರಡು ಜನಾಂಗಗಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧ ಬೆಳೆಸಬೇಕು. ಮೇಲು-ಕೀಳು ಎಂಬ ಭೇದಭಾವಗಳಿರದ ಅಂಶವನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಜುಂಜಪ್ಪನೆಂಬ ಬಾಲಕನೊಬ್ಬ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆ ಮತ್ತು ದೌರ್ಜನ್ಯದ ದಾರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದ ಶಕ್ತಿಗಳ ವಿರುದ್ದ ಸಿಡಿದೇಳುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಮೆಚ್ಚುವಂಥ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಭೂಮಿಗೆ ಅವತರಿಸಿದ ಕಾಟುಮುಲಿಂಗರಲ್ಲಿದ್ದ ಬಂಗಾರದ ಗೊಡಗನ್ನು ಕಂಡ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯಲಿಂಗ ಅದನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನು ಕವಡೆ ಆಟಕ್ಕೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಬೊಮ್ಮಯ್ಯಲಿಂಗ ತಾನು ಸೋತರೆ ತನ್ನ ಮಗಳು ಗಂಗಿಮಾಳಮ್ಮನನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ವಿವಾಹಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು,

ನೀವು ಸೋತರೆ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಬಂಗಾರದ ಗೊಡಗನ್ನು ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಶರತ್ತು ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಈ ಆಟದಲ್ಲಿ ಸೋತ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯಲಿಂಗ ತನ್ನ ಮಗಳ ಕಾಡುಗೊಲ್ಲರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟರೆ ಕುಲಕೆಟ್ಟೋಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಾನೆ. ಇದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ಸಿತ್ತಯ-ಕಾಟುಮುಲಿಂಗರು ಕೊಯ್ದ ಕುರಿಯ ತುಪ್ಪವನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ನೀಡಿ ಎರಡು ಜನಾಂಗಗಳಲ್ಲೂ ಬದುಕುವ ನೆಲೆ ಒಂದೇ ಎಂದು ತೋರಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಮಡಿವಂತಿಕೆಯ ಬಗ್ಗೆಯೂ ವಿಡಂಬನೆ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ತುಪ್ಪ ತಿನ್ನುವುದು ಮಾಂಸ ತಿಂದಂತೆಯೇ ಇದರಿಂದ ಕುಲ ಕೆಡುವುದಲ್ಲವೇ ಎಂದು ಡಂಗೂರ ಸಾರುತ್ತೇವೆ ಎಂದಾಗ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯಲಿಂಗ ಸಿತ್ತೂರುಲಿಂಗಗೆ ಮಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕಾಡುಗೊಲ್ಲರು ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಶಿವನಿಂದ ಎಂಬುದು ಇದರಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲಾ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು ಶೈವಪರವಾದವು. ಅಂದರೆ ಜನಪದರು, ಹಳ್ಳಿ ಜನರು ಶಿವವನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಶಿವವನ್ನು ತಮ್ಮ ಆರಾಧ್ಯದೈವವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಶಿವ ಮೂಲತಃ ಹಳ್ಳಿಯವನು ಇರಬಹುದು ಎಂದೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಶಿವನ ವೇಷ ಭೂಷಣಗಳನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಎಲ್ಲವೂ ಹಳ್ಳಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿನ ಒಬ್ಬನಾದ ಬೇಟೆಗಾರನಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾನೆ.

ಗೊಲ್ಲರ ಕುಲದ ಹುಟ್ಟಿನ ಸಂದು :-

ಇಲ್ಲಿ ಗೊಲ್ಲ ಜನಾಂಗದ ಹುಟ್ಟನ್ನು ಜನಪದರು ಪುರಾಣಾಧಾರಿತ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಹಾಡುವಾಗಲೇ ತಮ್ಮ ಜನಾಂಗದ ಹುಟ್ಟಿನ ಬಗ್ಗೆ ಪುರಾಣ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಸೇರ್ಪಡೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಜೊತೆಗೆ ಹಾಡುಗಾರರು ಅವಿದ್ಯಾವಂತರಾಗಿದ್ದು ತಮಗೆ ಅನಿಸಿದಂತೆ ಎಲ್ಲವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಗೊಲ್ಲರ ಹುಟ್ಟಿಗೆ ಮೂಲ ವಿಷ್ಣು ಮತ್ತು ಲಕ್ಷ್ಮಿ. ವಿಷ್ಣು ಲಕ್ಷ್ಮೀಯರು ಗೊಲ್ಲ ಜನಾಂಗವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಬೇಕೆಂದು ಚರ್ಚಿಸಿ, ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಗೋವರ್ಧನ ಮಹಾರಾಜನ ಮಗಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದರೆ, ವಿಷ್ಣು ಬಡಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಜಪಿಸುತ್ತಾನೆ. ಒಂದೇ ಮಲ್ಲಿಗೆ ತೂಕವಿದ್ದ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀಯನ್ನು ವಿಷ್ಣುವು ಗರ್ಭಿಣಿಯಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ದಾದಿಯರು ಅವಳನ್ನ ಶೃಂಗರಿಸಿ ಸಿಂತೋಳಿಗೆ ಇಟ್ಟಾಗ ಎರಡು ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ತೂಕವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಬೆರಗಾಗಿ ರಾಜನಿಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ರಾಜನು ಅವಮಾನ ತಾಳಲಾರದೆ ಅವಳನ್ನು ಕಾಡಿಗೆ ಅಟ್ಟುತ್ತಾನೆ. ಗೋವರ್ಧನ ಗಿರಿಯಿಂದ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು ಒಂದು ಹಸುವನ್ನು ರಾಜನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಾಗ, ಅದಕ್ಕೆ ಹುಲ್ಲು ನೀರು ಹಾಕಿದಾಗ ಅದು ಗರ್ಭವತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀಯು ಗರ್ಭವತಿಯಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಹಸುವಿಗೆ ಒಂದು ಗಂಡುಮಗು, ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀಗೆ ಒಂದು ಗಂಡು ಮಗು ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ''ಸಿಕ್ಕಮುತ್ತಿ'' ಅಂತ ಹೆಸರನ್ನಿಟ್ಟು ಇನ್ನೊಂದು ಗಂಡು, ಹೆಣ್ಣು ಮಗುವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾಳೆ. ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀಯ ಮಗಳನ್ನು ಹಸುವಿನ ಗಂಡಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ವಿವಾಹ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದೊಂದು ಜನಪದರು ಕಟ್ಟಿದ ಗೊಲ್ಲ ಜನಾಂಗಪುರಾಣವಾಗಿದೆ.

ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯು, ಸಿಕ್ಕಮುತ್ತಿ, ಸನ್ನುತ್ತಿಗೆ ಗುಡಿಸಿಲುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಡುತ್ತಾಳೆ. ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಸಿಕ್ಕ ಮುತ್ತಿ ಕಲ್ಡೇರು ಗೊಲ್ಲನಾದರೆ, ಸಣ್ಣಮುಕ್ತಿ ಸಣ್ಣೇರು ಗೊಲ್ಲನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಗೊಲ್ಲರ ಕುಲ ಬೆಳೆಯತೊಡಗುತ್ತದೆ.

ನಂತರದಲ್ಲಿ ಗೊಲ್ಲರಲ್ಲಿ ಕಲ್ಡೇರು ಮತ್ತು ಮಾರ್ನೋರು ಗೊಲ್ಲರೆಂಬ ಎರಡು ಗುಂಪುಗಳಾಯಿತು. ಕಾಲಕಳೆದಂತೆ ಇದರ ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗೆ ದ್ಯಾವುರು ದೈಮಾರನೆಂಬ ಮಗ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು, ಇವನಿಗೆ ಇಬ್ಬರು ಗಂಡುಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಇವರಿಗೆ ಕರಿಯಲ್ಲಿ, ಕೆಂಪಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಕರಿಯಲ್ಲಿಗೆ ಒಬ್ಬನೇ ಮಗನಿದ್ದು, ಕೆಂಪಲ್ಲಿಗೆ ಆರು ಜನ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಕರಿಯಲ್ಲಿಯ ಒಬ್ಬನೇ ಮಗನಾದ ಮಾರುಮುತ್ತಣ್ಣನನ್ನು ದನಗಳನ್ನು ಕಾಯಲು ಕಾಡಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದು ಅವನ ತಾತ ದೈಮಾರ ಸಾವನ್ನಪ್ಪುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ತೆ ಮಾರುಮುತ್ತಣ್ಣನಿಗೆ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಹುಡುಕಿದಾಗ ಸನ್ನೋರುಗೊಲ್ಲರ ಮಗಳಾದ ಸಾತ್ತೆಮ್ಮಳನ್ನು ಮರುಮುತ್ತಣ್ಣನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಮೊಮ್ಮಗನೇ ಜುಂಜಪ್ಪನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಸಾತೆಮ್ಮಳ ಗಂಡ ಮಾರುಮುತ್ತಣ್ಣ ದನಗಳನ್ನು ಕಾಯಲು ಹೋಗಿದ್ದು, ಅವಳ ಓರಗಿತ್ತಿಯರು ಅವಳಿಗೆ ಬಹಳಷ್ಟು ಕಾಟಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋದವನು ಗಂಡ ಮರಳಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಸಾತೆಮ್ಮ ಪತಿವ್ರತೆಯಾಗಿದ್ದು, ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಗಂಡನನ್ನು ಹುಡುಕಿ, ಸಿಗದಿದ್ದಾಗ ಗೌರಸಂದ್ರದ ಮಾರಮ್ಮನಲ್ಲಿ ಕಣಿ ಕೇಳುತ್ತಾಳೆ. ಗೌರಸಂಧ್ರದ ಮಾರಮ್ಮ ಆ ಊರಿನ ಹೆಣ್ಣು ದೇವತೆಯಾಗಿರುತ್ತಾಳೆ. ಆ ದೇವತೆಯನ್ನು ಆ ಊರಿನ ಜನ ಬಲವಾಗಿ ನಂಬಿರುತ್ತಾರೆ. ಗೌರಸಂದ್ರದ ಮಾರಮ್ಮನ ಪ್ರಕಾರ ಸಾತೆಮ್ಮ ಗಂಡನನ್ನು ಹುಡುಕಿದಾಗ ಸಿಗುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ದಂಪತಿಗಳಿಬ್ಬರು ಬಾವಿಗೋರೆಗೋ ಹಾಕಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದಾಗ ಮೂರು ಮುತ್ತಣ್ಣ, ಸ್ತ್ರೀಹತ್ಯೆ, ಶಿಶು ಹತ್ಯೆಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತೇನೆಂದು ತಿಳಿದು, ಮತ್ತೆ ಮರಳಿ ಅಣ್ಣಂದಿರ ಮನೆಗೆ ಬಾರದೆ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿ ಗಂಡು ಮಗುವಿಗೆ ಜನ್ಮ ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ಸಾತೆಮ್ಮ ಮೂರುಮುತ್ತಣ್ಣರು ಪರಮೇಶ್ವರನ ಶಾಪದಿಂದ ಹಣ್ಣು-ಹಂಪಲುಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುವಾಗ ತಮ್ಮ ಮಗನನ್ನು ಮರೆತು, ನೆನಪಾದೊಡನೆ ಹುಡುಕಿದರೂ ಸಿಗದೆ ಎಲ್ಲೋ ಹುಲಿ ಮಗುವನ್ನು ತಿಂದಿರುತ್ತದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದು, ತಾವೇಕೆ ಇರಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ, ಬೆಟ್ಟದಿಂದ ಜಾರಿ ಸಾವನ್ನಪ್ಪುತ್ತಾರೆ.

ಕೆಂಗರು ಮಲ್ಲೇಗೌಡ ಸಂದು :-

ಈ ಸಂದುವಿನಲ್ಲಿ ಕೆಂಗರು ಮಲ್ಲೇಗೌಡನು ತಂದೆ-ತಾಯಿಯಿಲ್ಲದೆ ಅನಾಥನಾಗಿ ಗೌರಸಂದ್ರದ ಮಾರಮ್ಮನಲ್ಲಿಗೆ ಸೇರುತ್ತಾನೆ. ಇವಳು ಈ ಮಗುವನ್ನು ಮಾರುಮುತ್ತಣ್ಣನ ದೊಡ್ಡಪ್ಪಂದಿರಿಗೆ ನೀಡಿದ್ದು, ಇವನನ್ನು ಸಾಕೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ಅವನ ದೊಡ್ಡಮ್ಮಂದಿರಿಗೆ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಿಗೂ ಒಂದೊಂದು ಮಗು ಹುಟ್ಟಿ, ಮಲ್ಲೇಗೌಡನ ಮೇಲೆ ವಾತ್ಸಲ್ಯ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ, ಆಸ್ತಿ ಪಾಲು ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಸಣ್ಣ

ಕಂಬಕ್ಕಳು ಗಂಡನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ, ಕೆಂಗರುಮಲ್ಲೇಗೌಡ ಮಗುವನ್ನು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಮಗುವನ್ನು ಪಡೆದ ಅಂಬೆರಾಯ-ತುಂಬೆಯರಾಯರು ಮುದುಕರಾಗಿದ್ದು, ಇವರ ದನಗಳು ಹೊನ್ನಾಟ್ಟಾಲೇಗೌಡನ ತೋಟವನ್ನು ಮೆಯ್ದು ಹಾಕುತ್ತವೆ. ಇದರಿಂದ ಸಿಟ್ಟಾದ ಹೊನ್ನಟ್ಟಾಲೆ ಗೌಡನು ಬಾಲಕ್ಕೆ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಪೀಡಿಸಿದಾಗ ಅವರಿಬ್ಬರು ದುಡ್ಡಿಲ್ಲದೆ ಕೆಂಗರುಮಲ್ಲೇಗೌಡನನ್ನು ಸಾಕುಮಗನೆಂದು ಕೊಳ್ಳದೇ ಸಾಕಬೇಕೆಂದು ಅವನಿಂದ ಭಾಷೆ ಪಡೆದು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ತಾವರೆಕೆರೆ ಹತ್ತಿರವಿರುವ ಕಳುವರಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಕೆಂಗರುಮಲ್ಲೇಗೌಡನು ತನಗೆ ಏಳುಕರುಗಳು ಕೊಟ್ಟರೆ ಬದುಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆಂದು ಸಾಕು ತಂದೆಯಲ್ಲಿ ಮೊರೆಯಿಡುತ್ತಾನೆ. ಸೆಟ್ಟಿಯಿಂದ ಸಾಲ ಪಡೆದು ಹೊನ್ನಾಟ್ಟಾಲೆಗೌಡನು ಮಲ್ಲೇಗೌಡನಿಗೆ ಹಣವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ದೊಡ್ಡಪ್ಪನಿಂದ ಪಡೆದ ೭ ಕರುಗಳನ್ನು ಕಲ್ಯಾಣಿಗೆ ಎಸೆಯುತ್ತಾನೆ. ಸಾಲದಿಂದ ನರಳುತ್ತಿದ್ದ ಸಾಕು ತಂದೆಗೆ ಕೆಂಗರುಮಲ್ಲೇಗೌಡ ತಾನೇ ಸಾಲ ತೀರಿಸುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿ, ಕಲ್ಯಾಣಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಹಸುಕರುಗಳನ್ನು ಪಿಳಂಗೋವಿಯಿಂದ ಕರೆಯುತ್ತಾನೆ. ಆಗಿನ ಕಾಲದ ಕೃಷಿಕರು ದನಗಳ ಸಾಕಣೆಯಿಂದಲೇ ಸಾಲತೀರಿಸುವ, ಬದುಕಲಿಕ್ಕೆ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಎಲ್ಲವನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಂಗರು ಮಲ್ಲೇಗೌಡನಿಂದಲೇ ದನಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನಬಹುದು. ಸಾಕುಮಗನಾದರೂ ಇವನು ಸಾಲ ತೀರಿಸುವ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ ಎನ್ನುವುದು ಮೆಚ್ಚಲೇಬೇಕಾದ ಸಂಗತಿ. ಕೆಂಗರು ಮಲ್ಲೇಗೌಡ ಸಾಲ ತೀರಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಕುರುಬರ ಉಂಡಾಡು ಪದುಮಣ್ಣನ ಹೊಲದೊಳಗೆ ತನ್ನ ದನಗಳ ರೊಪ್ಪ ಹಾಕಿ ಸೇರುತ್ತಾನೆ. ಕೆಂಗರು ಶಿವನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸಾಕು ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳಿಗೆ ವಂಶ ಉದ್ಧಾರವಾಗಲು ಸಂತಾನ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಬೇಡಿದ್ದರಿಂದ ಸಿಕ್ಕಾಲಪ್ಪ, ದೊಡ್ಡಾಲಪ್ಪರೆಂಬ ಅವಳಿ ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಚಿಕ್ಕಾಲಮ್ಮ, ದೊಡ್ಡಾಲಮ್ಮ ಎಂಬ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಜನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೊನ್ನಾಟ್ಟಾಲೆ ಗೌಡನಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದರೂ ತನ್ನ ಸಾಕುಮಗನಾದ ಕೆಂಗರುಮಲ್ಲೇಗೌಡನನ್ನು ಮರೆಯಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕೆಂಗರು ಮಲ್ಲೇಗೌಡನು ತನ್ನ ತಂದೆಯಂತೆಯೇ ಮನೆಯನ್ನು ತೊರೆದು ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಇವನಿಗೂ ದನಗಳನ್ನು ಸಾಕುವುದರಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದು, ಅದಕ್ಕೆ ಅನುವಂಶೀಯತೆಯ ಕಾರಣವಿರಬಹುದು. ಸಾಕುಮಗನೆಂದು ವಿಷಯ ತಿಳಿದ ಮೇಲೆ ಕೆಂಗರು ಕಾಡಿಗೆ ಹೊರಟರೆ, ಅವನ ತಂದೆ ಮೂರುಮುತ್ತಣ್ಣನು ಸಹೋದರ ಕಾಟದಿಂದ ಪತ್ನಿಯೊಡನೆ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಇಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ತರಹದ ದುರ್ಘಟನೆಗಳು ಸಂಭವಿಸುತ್ತವೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿರಬಹುದು. ಮಾರುಮುತ್ತಣ್ಣನಾಗಲಿ, ಕೆಂಗರು ಮಲ್ಲೇಗೌಡನಾಗಲಿ ದನಗಳನ್ನು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಮೇಯಿಸಿ ತಮ್ಮ ಲೋಕವನ್ನೇ ಮರೆಯುವ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆಂದರೆ ಅವರಿಗೆ ದನಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮುಖ್ಯ ಗುರಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅವರಿಗೆ ಹೈನುಗಾರಿಕೆಯಿಂದಲೇ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ.

ಕೆಂಗರು ಮಲ್ಲೇಗೌಡನ ಸಂದು :-

ಕೆಂಗರು ಮಲ್ಲೇಗೌಡನ ಸಂದು ಎಂಬುದು ಅತಿ ಮುಖ್ಯವಾದ ಭಾಗವಾಗಿದ್ದು, ಮಲ್ಲೇಗೌಡನ ವಿವಾಹವನ್ನು ಕುರಿತಂಥದ್ದಾಗಿದೆ. ಕೆಂಗರು ಮಲ್ಲೇಗೌಡನನ್ನು ಹೊನ್ನಾಟ್ಟಾಲೆ ಗೌಡನು ಸಾಕಿದ್ದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಗೌಡನೆಂದು ಹೆಸರಾಯಿತು. ಆದರೂ ಕೆಂಗರುವಿಗೆ ತಾನು ಗೊಲ್ಲಕುಲದವನು ಎಂಬ ವೃತ್ತಾಂತ ತಿಳಿದಾದ ಮೇಲೆ ಗೌಡರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಮದುವೆ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಾನೆ. ಸಿಕ್ಕಾಲಪ್ಪ ದೊಡ್ಡಾಲಪ್ಪರು ತಂದೆ ಸತ್ತರೆ ತಮಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡುವವರು ಯಾರೆಂದು ಸಂಶಯವಿದ್ದು, ತಳವಾರ ಬೊಮ್ಮಣ್ಣನನ್ನು ತಮಗೆ ಯಾರು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಸುವರು ಯಾರೆಂದಾಗ ತಳವಾರ ಹೊನ್ನಾಟ್ಟಾಲೇಗೌಡರಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಸುವಂತೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಆಲೇಗೌಡನು ಸಾಕು ಮಗನಾದ ಕೆಂಗರು ಮಲ್ಲೇಗೌಡನಿಗೆ ಮೊದಲು ಮದುವೆ, ಆ ನಂತರ ಇನ್ನುಳಿದವರಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕೆಂಗರು ಮಲ್ಲೇಗೌಡನಿರುವ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಗೌರಸಂದ್ರದ ಮಾರಮ್ಮ ತೋರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಇವಳು ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಯಾಗಿ ಕಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾಳೆ. ಆಲೇಗೌಡನ ನಿರ್ಧಾರವು ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳ ಜೊತೆಗೆ ಸಾಕುಮಗನನ್ನು ತನ್ನ ಮಗನೆಂದೇ ಭಾವಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕೆಂಗರು ಮಲ್ಲೇಗೌಡನು ತನಗೆ ಒಕ್ಕಲಿಗರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ತಾನು ಮದುವೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದಾಗ, ಕಂಬೇರು ಹಟ್ಟಿಯ ಕಂಬೇರು ಗೊಲ್ಲರ ಸಿನ್ನೇಗೌಡನ ಮಗಳಾದ ಸಿನ್ನಮ್ಮಳನ್ನ ಕೇಳಿದಾಗ ಆಲೇಗೌಡನಿಗೆ

"ಎಲ್ಲಾದರೂ ಉಂಟೇನಜ್ಜಾ
ಎಂತಾ ಮಾತೇಳುತೀಯಾ ನೀವು
ಆಗಲೇ ಒಕ್ಕಲು ಮಕ್ಕಳು ನೀವು
ನಾವು ಕಾಡುಗೊಲ್ಲೋರು ನಾವು
ನಮಗೂ ನಿಮಗೂ ನೆಂಟಸ್ಥನ ಕಲಿತೈತೇನಯ್ಯ" [೧]

ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಗೌರಸಂದ್ರದ ಮಾರಮ್ಮ ಸಿನ್ನೇಗೌಡನ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಕೆಂಗರು ಗೊಲ್ಲನೆಂದು, ಅಂಬೆರಾಯ, ತುಂಬೆರಾಯರಿಂದ ಕೆಂಗರುಮಲ್ಲೇಗೌಡನನ್ನು ಆಲೇಗೌಡನು ಸಾಕು ಮಗನನ್ನಾಗಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾನೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಮಗನನ್ನಾಗಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾನೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಕೊನೆಗೆ ಗೌರಸಂದ್ರದ ಮಾರಮ್ಮ ಸಿನ್ನೇಗೌಡರಿಗೆ ಮಗಳನ್ನು ಕೊಡದಿದ್ದರೆ ವಾಂತಿ ಭೇದಿ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದಾಗ ಹೆದರಿದ ಸಿನ್ನೇಗೌಡನು ತನ್ನ ಮಗಳು ಸಿನ್ನಮ್ಮಳನ್ನು ಕೆಂಗರುಮಲ್ಲೇಗೌಡನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ವಿವಾಹ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಾಕುಮಗನ ಜಾತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಲಿಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು, ಅಂತಹವನಿಗೆ ಯಾರು ಕೂಡ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂದೆ ಬರಲಾರರು ಎಂಬುದು ಸತ್ಯಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಸಾಕು ಮಗನೆಂದು ಹೇಳದೆ ಅವನಿಗೊಂದು ಬದುಕು ನೀಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ಸುಳ್ಳಿನ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಸುವುದುಂಟು.

ಜುಂಜಪ್ಪನ ಹುಟ್ಟಿನ ಸಂದು :

ಜುಂಜಪ್ಪ ಮಹಾಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿನ ಜುಂಜಪ್ಪನ ಹುಟ್ಟು ಅಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪತಿವ್ರತೆ ಸಾತೆಮ್ಮಳಿಗೆ ಜುಂಜಪ್ಪನೇ ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವುದು ಒಂದು ಪವಾಡವಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಸಿನ್ನಮ್ಮಳಿಗೆ ಗಂಡ ದನಗಳನ್ನು ಮೇಯಿಸಲು ಕೊಂಕಿ ಬರಮಲೆಗೆ ಹೋದವನು ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷವಾದರೂ ಹಿಂದಿರುಗದಿದ್ದರಿಂದ ಮಕ್ಕಳ ಭಾಗ್ಯ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಸಿನ್ನಮ್ಮ ಅತ್ತಿಗೆಯರ ಕಾಟ ತಾಳಲಾರದೆ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಗೆ ಶರಣಾದಾಗ ಗೌರಸಂದ್ರದ ಮಾರಮ್ಮ ಕಣಿ ಮೂಲಕ ಸಿನ್ನಮ್ಮಳಿಗೆ ಶಿವನನ್ನು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿದರೆ ಮಕ್ಕಳಾಗುವುದೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅದರಂತೆ ಸಿನ್ನಮ್ಮ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿದೊಡನೆ ಶಿವಪಾರ್ವತಿಯರು ಆಗಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಿನ್ನಮ್ಮ ಶಿವನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಬಂಜೆತನ ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ಮಕ್ಕಳಭಾಗ್ಯ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಗೋಗರೆದಾಗ ಶಿವನು ಎತ್ತಪ್ಪನ ಪ್ರಕಾರ ಜುಂಜಪ್ಪನನ್ನು ಮಾರಣ್ಣ, ಮೈಲಣ್ಣರೆಂಬ ಗಂಡುಗಳ ಸಂತಾನವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಬರೀ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳಿದ್ದರೂ ಬಂಜೆ ಎಂಬ ಸೊಲ್ಲು ಇಂಗುವುದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಸಿನ್ನಮ್ಮ ಶಿವನಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಗು ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಮೂರು ಗಂಡಾದ ನಂತರ ಹೆಣ್ಣಾಗುವುದರಿಂದ ಕಷ್ಟಗಳು ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತವೆ ಎಂದು ಶಿವನು ಹೇಳಿದರೂ, ಸಿನ್ನಮ್ಮ ಒತ್ತಾಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಗುವನ್ನು ಪಡೆದು ಕಷ್ಟಗಳಿಗೆ ಈಡಾಗುತ್ತಾಳೆ, ಎತ್ತಪ್ಪದೇವರು ಶಿವ-ಪಾರ್ವತಿಯರಲ್ಲಿ ಈರಭದ್ರನನ್ನು ಸಿನ್ನಮ್ಮನ ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡಾಗ ಈರಭದ್ರನಿಗೆ ತಾನು ನರ ಮನುಷ್ಯರ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದರೆ ಸೂತಕವಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಶಿವನು ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗೆ ಬಂಗಾರದ ಪಲ್ಲಿಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ.

> **ಜುಂಜಪ್ಪ ಬಲಗಡೆ ಭುಜದಲ್ಲಿ**
> **ಬಂಗಾರದ ಹಲ್ಲಿಯಾಗಿ, ಹೊಡೆದ ಅಂಬಂಗೆ**
> **ಪಟಪಟನೆ ಹೊಡೆದು, ನೆಲದಮ್ಯಾಲೆ ಬಿದ್ದು**
> **ಮಗುವಾಗಿ ಕಾರ್‌ಕರ್‌ನೆ ಅತ್ತು ಬಿಡಪ್ಪ''** [3]

ಎಂಬ ಶಿವನ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ ಜುಂಜಪ್ಪ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಹತ್ಯೆ, ಶಿಶುಹತ್ಯೆ, ಗೋಹತ್ಯೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಾರದೆಂದು ತಿಳಿದು ಸೂಲಗಿತ್ತಿಯರ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದೆ ಸಿನ್ನಮ್ಮನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಪವಾಡಪುರುಷನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಜುಂಜಪ್ಪ ಜನನವನ್ನು ಜನಪದರು ಸೊಗಸಾಗಿ ಹಾಡಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡರೆ ರೋಮಾಂಚನವಾಗುತ್ತದೆ.

"ಸೂರ್ಯ ಪ್ರಕಾಶವಾಗುವಾಗ ಸರಿಯಾಗಿ
ಜುಂಜಪ್ಪ ತಾಯಿಗೆ ಬಲಗಡೆ ಬೆನ್ನು ತೊಟ್ಟಿದ ತೊಟ್ಟಿದ್ದಂಗೆ
"ಹಾವಿನ ಮಿಂಚೋ ಮಿಂಚಿದಂಗೆ ತಳ್ಳಕ್ಕನು ಹೊಳೆದು ಸ್ವಾಮಿ
ಬಂಗಾರದ ಹಲ್ಲಿಯಾಗಿ ಪಟಪಟನೆ ನೊಡದಾನು ಸಿನ್ನಮ್ಮನು
ಬಲಗಡೆ ಭುಜದೊಳಗೆ ಜುಂಜಪ್ಪಗಳಿಗಾಗೋ" [೩]

ಎಂಬಂತೆ ಜುಂಜಪ್ಪ ಅಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಜನ್ಮತಾಳುತ್ತಾನೆ. ಹುಟ್ಟುವುದರೊಂದಿಗೆ ಸಿನ್ನಮ್ಮಳಿಗೆ ಬಂಜೆತನ ಹೋಗುವಂತೆ, ತಾಯ್ತನವನ್ನು ಉಂಟಾಗುವಂತೆ ಪ್ರೇರಕನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಪವಾಡದ ಮೂಲಕ ಜನಿಸಿದರೂ ಜುಂಜಪ್ಪ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯನಂತೆಯೇ ತಾಯಿಯ ಮೊಲೆ ಹಾಲನ್ನು ಸವಿದಿದ್ದರಿಂದ ಸಿನ್ನಮ್ಮನ ಮಗನಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು.

ನಂತರ ಮಾರಣ್ಣ-ಮೈಲಾರಣ್ಣರೆಂಬ ಅವಳಿ ಮಕ್ಕಳು ಜನಿಸುತ್ತಾರೆ ಜುಂಜಪ್ಪ ಮಗುವಾಗಿದ್ದಾಗ ಮ್ಯಾದುರು ಚೆನ್ನಣ್ಣನು ಉಚ್ಚೆಯೊಳಗೆ ತೊಟ್ಟಿಲನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಜುಂಜಪ್ಪ ಅವನಿಗೆ ಕಣ್ಣು ಕಾಣದಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಮೂಲತಃ ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗೆ ಮಡಿವಂತಿಕೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮ್ಯಾದುರು ಚೆನ್ನಣ್ಣನು ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗೆ ಹರಕೆ ಕಟ್ಟಿ ನಿರ್ಮಲವಾದ ತೊಟ್ಟಿಲನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗೆ ಶರಣಾಗುತ್ತಾನೆ. ಜುಂಜಪ್ಪನ ನಾಮಕರಣದಲ್ಲಿ ಬಂದಜನರೆಲ್ಲ ಸಿನ್ನಮ್ಮಳ ಪತಿವ್ರತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡಿದಾಗ ಆಲೇಗೌಡ ತನ್ನ ಸೊಸೆಯು ಪತಿವ್ರತೆಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಸಿನ್ನಮ್ಮಳ ಗಂಡ ಕೆಂಗರು ಮಲ್ಲೇಗೌಡನಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿನವರಿಗೆಲ್ಲಾ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಪತಿವ್ರತೆ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾ

"ನಾನು ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಮೇಲೆ
ಅನ್ಯಾಯದ ಮಾತು ಆಡಬಾರದು
ಪರಮ ಪತಿವ್ರತೆ ಅವಳು" [೪]

ಎಂಬುದಾಗಿ ನುಡಿದು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯ ಪರವಹಿಸುತ್ತಾನೆ. ಯಾವ ಗಂಡನಾದರೂ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಬಗ್ಗೆ ಹೀಯಾಳಿಕೆಗಳು ಕಂಡುಬಂದಾಗ ಸುಮ್ಮನಿರಲಾರ. ಹಾಗೆಯೇ ಹೆಣ್ಣು ಕೂಡ ತನ್ನ ಗಂಡನ ಬಗ್ಗೆ ಹೀಯ್ಯಾಳಿಕೆಗಳು ಆಡಿದಾಗ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ತನ್ನವನು ತನಗೆ ದೇವರೆಂದು ಬಗೆಯುವ ಮನಸ್ಸು ಉಳ್ಳವಳು. ಪರಮೇಶ್ವರನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಮೂರು ಗಂಡಿನ ನಂತರ ಹುಟ್ಟಿದ ಹೆಣ್ಣಿನ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಕೆಂಗರು ಮಲ್ಲೇಗೌಡ ಸಾವನ್ನಪ್ಪುತ್ತಾನೆ. ಇಂದಿಗೂ ಜನಪದರಲ್ಲಿ ಈ ಅಂಶ ಜೀವಂತವಾಗಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ. ಸಿನಮ್ಮ ಅಳುವಾಗ ಅಳಬಾರದೆಂದು ಶಿವನು ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆಂದು ಹೇಳಿ ಸೂತಕಗಳು ಕಳೆಯುವವರೆಗೂ ತಾನು ಒಳಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಲಾರೆ ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ ಜುಂಜಪ್ಪ. ಇಲ್ಲಿನ ವಿಚಾರಗಳು ಜನಪದರ ಪ್ರಸ್ತುತ ಬದುಕಿನ ಅನುಭವಗಳಾಗಿದ್ದು, ಅದಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಸಿನ್ನಮ್ಮನ ಸತ್ವ ಪರೀಕ್ಷೆ :-

ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಸಿದ್ದವಾದ ಸಿನ್ನಮ್ಮನ ಸತ್ವ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟುವಂತಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸಿನ್ನಮ್ಮಳನ ಮಗನಾದ ಜುಂಜಪ್ಪನು ವಿವಿಧ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಿಗೆ ಒಳಪಡಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ಸಮಾನತೆಯ ಧೋರಣೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾನೆ. ಇವರ ದೃಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ಸಿನ್ನಮ್ಮಳೇನು ಹೆಚ್ಚಲ್ಲ. ಅವಳು ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದರೂ ಅದು ತಪ್ಪೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ವಿಧವೆಯಾದ ಸಿನ್ನಮ್ಮ ಕಠಿಣವಾದ ಬದುಕನ್ನು ನಡೆಸಲು ಮುಂದಾದಾಗ ಅವಳಿಗೆ ಆಲೇಗೌಡ ನೀಡಿದ ಅರಮನೆ, ವಜ್ರ ವೈಡೂರ್ಯಗಳೆಲ್ಲ ನಾಶವಾಗಿ ಬಡತನ ಆವರಿಸುತ್ತದೆ. ಅವಳು ಒಂದ್ಹೊತ್ತು ಊಟಕ್ಕಾಗಿ ವಾರಗಿತ್ತಿಯರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸೇರು ಅಕ್ಕಿ ತಂದು ಜೀವನಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಜುಂಜಪ್ಪ ಹೇಳಿದರೂ ಸಿನ್ನಮ್ಮ ತನ್ನ ತವರು ಮನೆಗೆ ಕೆಟ್ಟು ಹೋಗಬಾರದೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾಳೆ. ಜುಂಜಪ್ಪ ಪವಾಡದಿಂದ ಸಿನ್ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ನೀಡಿದ್ದ ಸೊಪ್ಪೆಲ್ಲಾ ಹುಳುವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಸಿನ್ನಮ್ಮ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ಹೊಟ್ಟೆಗಾಗಿ ಶಿವಶೋಕ ಮಾಡಿ, ಜುಂಜಪ್ಪನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಸೌದೆಯನ್ನು ಮಾರಿಕೊಂಡು ಕ್ವಾಮಟಿಗನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು, ಅವರಿಂದ ಅರೆಪಾವು ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ತಂದು ಬೇಯಿಸಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹಾಕುತ್ತಾಳೆ. ಮೂರು ಗಂಡಾದ ನಂತರ ಹೆಣ್ಣು ಮಗುವನ್ನು ಪಡೆದರೆ ಪಡಬಾರದ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಇದರಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಹೆಣ್ಣು ಭೌತಿಕವಾಗಿ ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ಸಬಳೆ ಎಂಬುದು ಎಲ್ಲಾ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಸತ್ಯ. ಎಷ್ಟೇ ಕಷ್ಟವಿದ್ದರೂ ನಿಭಾಯಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ಅವಳಲ್ಲಿದೆ.

ಜುಂಜಪ್ಪ ತನ್ನ ತಾಯಿಗೆ ಹೆಣ್ಣು ಹೇಗೆ ನಡೆಯಬೇಕು, ಹೇಗಿರಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಜುಂಜಪ್ಪ ತಾಯಿಗೆ

> **'' ಸರಿ ಹೆಣ್ಣು ಸೂರ್ಯ ಮುಣುಕದ ಮ್ಯಾಲೆ**
> **ನಮ್ ಗೊಲ್ಲಗೊಲ್ಲಾಣೀಯೊಳುಗೆ ಹುಟ್ಟಿದುಮ್ಯಾಲೇ**
> **ಇಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು ಮನೆಯೊಳಗೆ ಕಿರುವಿನಿಂದ ಒಳಗಡೆ ಇರಬೇಕು''** [2]

ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಗೊಲ್ಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ಕಷ್ಟಪಾಡುಗಳೇನು ಎಂಬುದು ಜುಂಜಪ್ಪನಿಂದ ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಜುಂಜಪ್ಪನಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲೆ ಗೌರವವಿದೆ. ಒಮ್ಮೆ ಸಿನ್ನಮ್ಮ ಜುಂಜಪ್ಪನ ಭಯದಿಂದ ಸರ್ರನೆ ಬರುವಾಗ ಅವಳ ಸೀರೆ ಹರಿದು ಚಿಂದಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲಿ ತನ್ನ ತಾಯಿ ತನಗೆ ಮಾನಭಂಗವಾದ ಮೇಲೆ ಪತಿವ್ರತೆ ನಾಶವಾದ ಮೇಲೆ ತಾನು ಏತಕ್ಕಾಗಿ ಬದುಕಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿದು ಸಾವನ್ನಪ್ಪುತ್ತಾಳೋ ಎಂಬಂತೆ ತಿಳಿದು ತ್ಯಾಗದ ಎಲೆಗಳನ್ನು ಜುಂಜಪ್ಪನೇ ಚಿಗುರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗೆ

ಹೆಣ್ಣು ಬರಿಮೈಯಲ್ಲಿ ಇರಬಾರದು, ಇದ್ದರೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅವಳನ್ನು ಅವಮಾನಗೈದು ತುಚ್ಛವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತರೆಂಬ ಅರಿವು ಇದೆ ಎಂಬುದು ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ಸಿನ್ನಮ್ಮ ತ್ಯಾಗದ ಎಲೆ ನಾರುಗಳನ್ನು ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ಹಿಂದಿರುಗಿ, ಮುತ್ತು ರತ್ನಗಳನ್ನು ಮಾರಲು ಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಕುಂತಿರುತ್ತಾಳೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಅವಳ ಅಣ್ಣಂದಿರು ಬಂದು ಅವಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದು ಬಿಳಿಸೀರೆ ಉಡಿಸಿ, ಅರಿಶಿನ ಕುಂಕುಮ ಇಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಂದಿಗೂ ಗೊಲ್ಲ ಜನಾಂಗದಲ್ಲಿ ಗಂಡಸತ್ತರೂ ತಾಳಿ, ಅರಿಶಿನ-ಕುಂಕುಮ, ಕಾಲುಂಗುರ ತೆಗೆಯುವ ಪದ್ದತಿಯಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಮಗನ ಮಾತನ್ನು ಮೀರಿ ಸಿನ್ನಮ್ಮ ಅಣ್ಣಂದಿರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಊಟ ಮಾಡಲು ಹೊರಟಾಗ ನುಂಗಿದ ತುತ್ತು ಶಿವನ ಶಾಪದಿಂದಾಗಿ ಹೊರ ಬರುತ್ತದೆ. ವಿಧಿಯಿಂದಾಗಿ ಸಿನ್ನಮ್ಮ ಹಿಂದಿರುಗುವಾಗ ದಾರಿ ತಪ್ಪಿ ಕೂಗಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಾಳೆ. ವಚನ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕ ಮಹಾದೇವಿ ತನ್ನ ಗಂಡ ಕೌಶಿಕನನ್ನು ತೊರೆದು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಗಂಡನನ್ನು ಅರಸಲು ಹೇಗೆ ಗಿಡಮರಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾಳೋ ಹಾಗೆಯೇ ಸಿನ್ನಮ್ಮ ಎಲ್ಲಾ ಜಾತಿಯ ಮರಗಿಡಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ಎಲ್ಲಿದ್ದಾರೆಂದು ವಿಚಾರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಜುಂಜಪ್ಪನಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತಗುಣವಿದೆ. ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗೆ ತನ್ನ ತಾಯಿ ಹಿಂದಿರುಗಿಲ್ಲವೆಂಬ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅನುಮಾನವಿದೆ. ಅವಳನ್ನು ಪವಾಡಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ಮುಂದಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಜುಂಜಪ್ಪ ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ಶೀಲ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದ್ದು, ಅವಳು ಪತಿವ್ರತೆ ಆಗಿದ್ದಾಳೆಯೇ ಎಂಬುದಕ್ಕಾಗಿ ಹಲವು ಪರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಾರು ಮಾಡುವುದು ಶಿವನ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಹೆಣ್ಣು ಪರೀಕ್ಷೆಗಳ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪಾತಿವ್ರತೆಯನ್ನು ಗೆಲ್ಲಲ್ಲು ದೇವರ ಮೊರೆ ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ. ಅದು ಸಹಜವೂ ಹೌದು. ಕಷ್ಟಗಳು ಬಂದಾಗ ದೇವರನ್ನು ನೆನಯುತ್ತೇವೆ. ಜುಂಜಪ್ಪ ಅವಳಿಗೆ ಒಣಗಿದ ಒಣಕೆಯಿಂದ ಒಳ್ನಾರು ತೆಗೆದರೆ ಪತಿವ್ರತೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ನಂಬುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಿನ್ನಮ್ಮ ತನ್ನ ಮಗನ ಮಾತನ್ನು ಮೀರುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ಜುಂಜಪ್ಪ ಹೆಣ್ಣು ಹೇಗಿರಬೇಕೆಂಬುನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದು ಅವಳಿಗೆ ನೆನಪಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅವಳು ಶಿವನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಒಣಗಿದ ಒನಕೆಯಿಂದ ಒಳನ್ನಾರು ತೆಗೆದು, ತಾನು ತೌರುಮನೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೇನೆಂದು ತಿಳಿಸಿದರೂ ಜುಂಜಪ್ಪ ನಂಬುವುದಿಲ್ಲ. ಸಹಜವಾಗಿ ಒಳ್ನಾರು ತೆಗೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವಾದರೂ ಪವಾಡಗಳಿಂದ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣು ಪತಿವ್ರತೆಯಾಗಿದ್ದಾಗ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಮತ್ತೊಂದು ಪರೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ಜರಡಿಯಿಂದ ನೀರು ತರುವ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಹಾಡುಗಾರರು ಹೀಗೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

> **" ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ನನ್ನ ಕೈಗೆ ಸೇರುವಂತೆ ಇದ್ರೆ**
> **ಈ ಜರಡೇ ಒಳಗೆ ನೀರು ಬರಲಿ ಅಂತ ಹೇಳಿ**
> **ಸಿನ್ನಮ್ಮ ಜರಡಿ ಇಂಗೆತ್ತವಾಗ"** [೬]

ಎಂಬಂತೆ ಸಿನ್ನಮ್ಮಳು ರಾಮೇಶ್ವರನ್ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಆಲೇಗೌಡ ಮಾತ್ರ ತನ್ನ ಸೊಸೆಯೂ ಪರಮ ಪತಿವ್ರತೆ ಎಂದು ನಂಬಿದವನು. ಸಮಾಜ ಸಿನ್ನಮ್ಮಳನ್ನು ಪತಿವ್ರತೆಯನ್ನು ನಂಬದಿದ್ದರೂ ತನ್ನ ಸೊಸೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಲು ಆಲೇಗೌಡನಿಗೆ ಮನಸಿಲ್ಲ. ಸಿನ್ನಮ್ಮ ಜರಡಿಯಲ್ಲಿ ನೀರು ತರಲು ಕಲ್ಯಾಣಿಗೆ ಹೋದಾಗ ಶಿವನು ಸಿನ್ನಮ್ಮಳ ಪಾತಿವ್ರತೆಯನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿ, ಕಲ್ಯಾಣಿಗೆ ಸರ್ಪವನ್ನು ಎಸೆದು, ಜರಡಿಯೊಳಗೆ ನೀರು ಸೋರದಂತೆ ಮಾಡಿರುತ್ತಾನೆ. ಸಿನ್ನಮ್ಮ ಜರಡಿಯಿಂದ ನೀರನ್ನು ತಂದಾಗ ಜುಂಜಪ್ಪ ತಾಯಿಯ ಸತ್ಯವನ್ನು ನಂಬುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಸತ್ವ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳು ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನ ಸಮಾಜದ ರಾಮಾಯಣದ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಹೆಣ್ಣಿನ ಪಾಲಾಗಿವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ತೊರೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಅವಳಿಂದ ಸಾಧ್ಯವೇ ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೆ ಸತ್ತ ಗಂಡನನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಸಿನ್ನಮ್ಮಳು ಪಾತಿವ್ರತೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ನಂಬಲು ಸಾಧ್ಯ ಎಂದಾಗ ಸಿನ್ನಮ್ಮ ಶಿವನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿ, ಸತ್ಯ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಸತ್ತ ಗಂಡನನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿ ಮಾತನಾಡುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಆಗಲೂ ಜುಂಜಪ್ಪ ಅವಳ ಮಾತನಲ್ಲಿ ನಂಬದೇ ಬೇತಾಳ ಮಾತನಾಡಿರಬಹುದೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅವನಿಗೆ ತಾಯಿಯ ಪತಿವ್ರತೆಯ ಮೇಲೆ ನಂಬಿಕೆಯಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಈ ರೀತಿಯ ಕಠಿಣ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿರಬಹುದು.

ಕಟ್ಟ ಕಡೆಯದಾಗಿ ಜುಂಜಪ್ಪ ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಲು ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾದರೆ ಮಾತ್ರ ಅವಳು ಪತಿವ್ರತೆಯೆಂದು ನಂಬುತ್ತೇನೆಂದಾಗ ಸಿನ್ನಮ್ಮ ಮಗನಿಗೆ ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕ ಸತ್ಯವನ್ನು ನುಡಿಯುತ್ತಾಳೆ.

"ಎಷ್ಟೋ ದಿನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹಾಲು ಕುಡಿಸಿ
ಇವತ್ತು ಹಾಲು ಬರಬೇಕಂದ್ರೆ ಯಂಗೆ ಸಾಧ್ಯ"? [೭]

ಎನ್ನುತ್ತಾ ಪರಮೇಶ್ವರನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಇದರಿಂದ ಪಾರ್ವತಿ ತನ್ನ ಎದೆ ಹಾಲನ್ನು ಅವಳ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕರೆಯುತ್ತಾಳೆ. ಆಗ ಜುಂಜಪ್ಪ, ಮಾರಣ್ಣ, ಮೈಲಾರಣ್ಣರು ತಾಯಿಯ ಹಾಲನ್ನು ಕುಡಿಯುವುದೊಂದಿಗೆ ತಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಕ್ಷಮೆಯಾಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೆಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಹಾಲು ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗುವುದು ಕೇವಲ ಗರ್ಭಿಣಿಯಾಗಿ, ಮಗುವನ್ನು ಹೆತ್ತಾಗ ಮಾತ್ರ. ಅಲ್ಲದೆ ಮಯೋಮಿತಿಯು ಕೂಡ ಕಾರಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹೆಣ್ಣು ತಾಯಿ ಹಂತ ಮೀರಿದಾಗ ಯಾವತ್ತು ಅವಳಲ್ಲಿ ಹಾಲು ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಹಾಲು ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗುವುದು ಒಂದು ಪವಾಡದಂತೆ ಮೂಡಿದೆ.

ಮಾರಕ್ಕನ ಮದುವೆ ಸಂದು :-

ಈ ಸಂಧಿನಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಾಗಿ ವಿಷಯ ಹರಿಯುವಿಕೆಯಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಜುಂಜಪ್ಪ ತನ್ನ ತಂಗಿಯಾದ ಮಾರಕ್ಕಳನ್ನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಡುವ ಪ್ರಸಂಗವಿದೆ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅಣ್ಣನಾದವನು ತನ್ನ ತಂಗಿಗೆ ವಿವಾಹ

ಮಾಡುವುದು ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅವರಂತೆಯೇ ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಜುಂಜಪ್ಪ ತನ್ನ ತಂಗಿ ಮಾರಕ್ಕಳನ್ನು ಸ್ವಾದರ ಮಾವನಾದ ದೊಡ್ಡ ಸಿನ್ನೇಗೌಡನ ತಮ್ಮನಾದ ಕಟ್ಟಾನಿ ನಾಗನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಡುವುದೊಂದು ನಿಶ್ಚಯಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಮಾರಕ್ಕ ಋತುಮತಿಯಾದ ಕೂಡಲೇ ಅವಳನ್ನು ಊರಿನಾಚೆಯ ಗುಡ್ಲಿಗೆ ಹಾಕಬೇಕೆಂದು ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಜುಂಜಪ್ಪ ಅಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಪವಾಡ ಪುರುಷನಾಗಿದ್ದು, ಸೂತಕಗಳು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸಂಬಂಧಿಕರಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೇ ದ್ವೇಷವಿದ್ದರೂ ಅವರೊಡನೆ ಸಂಬಂಧ ಏರ್ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈಗಲೂ ಹೆಣ್ಣು ಮಗು ಋತುಮತಿಯಾದರೆ ಅವಳನ್ನು ಹೊರಗಿಟ್ಟು ಸಲಹುವ ಪದ್ಧತಿ ಅನೇಕ ಜನಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ರೂಡಿಯಲ್ಲಿದೆ.

ಏಳುಹಸಿನ ಕರುಗಳ ಸಂದು :-

ಇಲ್ಲಿ ಸಿನ್ನಮ್ಮಳ ಅಣ್ಣಂದಿರು ತಂಗಿಯ ಜೀವನ ಹಸನಾಗಲೆಂದು, ಜುಂಜಪ್ಪನ ತಂಗಿಯಾದ ಮಾರಕ್ಕಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಸೊಸೆಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಏಳು ಹಸಿನ ಕರುಗಳನ್ನು ತಂಗಿಗೆ ಸೋದರ ಮಾವಂದಿರು ನೀಡುವ ಪ್ರಸಂಗವಿದೆ. ಇದರಿಂದಲೇ ಸೋದರಮಾವರೊಂದಿಗೆ ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗೆ ದ್ವೇಷ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಜುಂಜಪ್ಪ ಮಾವಂದಿರು ನೀಡಿದ ಏಳು ಕರುಗಳನ್ನು ಮೇಯಿಸಿ ಬೆಳೆಯಿಸಿ ಏಳು ಲಕ್ಷದ ದನಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಆ ಕರುಗಳು, ಹಸುಗಳು ಎಲ್ಲೆಂದರಲ್ಲಿ ಹುಲ್ಲನ್ನು ಮೇಯಲು ಹೋದಾಗ ಜುಂಜಪ್ಪ ಪಿಳ್ಳಂಗೋವಿಯನ್ನು ಊದಿ ಕರೆಯುತ್ತಾನೆ. ಆ ಹಸುಗಳಲ್ಲಿ 'ಪಂಚಕಲ್ಯಾಣಿ' ಎಂಬ ಹಸು ಬಹು ಮುಖ್ಯವಾದ ಹಸುವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಯಾವಾಗಲೂ ಜುಂಜಪ್ಪ ದನಗಳು ಪುರುಸಕ್ಕನ ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಕುಡಿದು, ಮರಡಿಗುಡ್ಡದ ಹಡ್ಡೆಣೆನೊಳಗೆಲ್ಲ ಮೇಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಇದನ್ನು ಕಂಡ ಜುಂಜಪ್ಪ ಸೋದರ ಮಾವಂದಿರಿಗೆ ಹೊಟ್ಟೆಕಿಚ್ಚು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ತಾವು ಕೊಟ್ಟ ಏಳು ಕರುಗಳಿಂದ ಜುಂಜಪ್ಪ ಏಳು ಲಕ್ಷ ದನಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದನಲ್ಲ ಎಂಬುದೇ ಅವರಲ್ಲಿ ಸಂಕಟವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ವೈರಿ ವರ್ಗಗಳು ಉದ್ಭವಿಸಿ ಕಾವ್ಯದುದ್ದಕ್ಕೂ ಸಂಘರ್ಷಗಳು ಏರ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಪ್ರಗತಿ ಹೊಂದಿದವರನ್ನು ಕಂಡರೆ ಅನೇಕರಿಗೆ ಅಸೂಯೆ ಇರುವುದು ಸರ್ವೇಸಾಮಾನ್ಯ.

> **" ಜೂಜುನಾಡಿ ಮೇಯಿಸೋನು**
> **ಹೊತ್ತಾಡಿ ಕಾವುಲನ**
> **ಹೊತ್ತಾಡಿ ಮೇಯಿಸೋನಣ್ಣ**
> **ಚುಂಚನಗಿರಿ ಕಾವುಲನ**
> **ಚುಂಚನಾಡಿ ಮೇಯಿಸೋನಯ್ಯ**
> **ಸಿತ್ತುನಾಗಿರಿ ಕಾವುಲನ**
> **ಸುತ್ತುನಾಡಿ ಮೇಯಿಸೋನಣ್ಣ"**[೮]

ಎಂಬ ಸಾಲು ದನಗಳ ಮೇವಿಗಾಗಿ ಜುಂಜಪ್ಪ ಕಷ್ಟ ಪಡುವುದನ್ನು ಕಂಡರೆ ನಿಜಕ್ಕೂ ಜುಂಜಪ್ಪ ದನಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾವೀಣ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಜುಂಜಪ್ಪ ಲಕ್ಷ ಲಕ್ಷ ದನಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಕೂಡ ಕಂಬೇರಗೊಲ್ಲರಾದ ಸೋದರಮಾವಂದಿರು ಹೊಟ್ಟೆಕಿಚ್ಚಿನಿಂದ ಮಂಗಳವಾಡದಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕಮಲ್ಲಣ್ಣ-ದೊಡ್ಡಮಲ್ಲಣ್ಣರೆಂಬ ಪಂಡಿತರಿಂದ ಮಾಯ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಆ ಪಂಡಿತರೆ ಜುಂಜಪ್ಪನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಹೆದರಿ ''ರಕ್ತಾ ಕಕ್ಕಂಡು ಪ್ರಾಣ ಬಿಡಂಗೆ ಕೆರೆ ನೀರಿಗೆ ಮಾಟ ಮಾಡಿದರೆ ಬೆಂಕಿಗೆ ನೊಣ ಮುಸುರಿದ ಹಾಗೆ'' ಆಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಭಯವಿರುತ್ತದೆ. ಕೊನೆಗೆ ಕಂಬೇರುಗೊಲ್ಲರು ಪಂಡಿತರನ್ನು ಬಲವಂತ ಪಡಿಸಿ ಒಂಭತ್ತು ಸೇರು ಅಕ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ಜುಂಜಪ್ಪನ ರೂಪವನ್ನು ಬರೆಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗೆ ಮೈಕೈಗಳು ನೋವಿನಿಂದ ಕೂಡುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಜುಂಜಪ್ಪ ದನಗಳೆಲ್ಲ ನೀರು ಕುಡಿದು ಬರುವವರೆಗೆ ತಾನು ನಿದ್ರಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಪಂಚಕಲ್ಯಾಣಿಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇಂದಿಗೂ ಮಾಟ-ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸುವ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಅವುಗಳಿಗೆ ಅಷ್ಟು ಬೆಲೆಯಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ವೈಜ್ಞಾನಿಕತೆ ಮಾನ್ಯತೆ ಪಡೆದಿದೆ. ಪಂಚಕಲ್ಯಾಣಿ ಹಸುವು ಮರಡಿಗುಡ್ಡದ ರಂಗಪ್ಪನಿಂದ ಮಾವಂದಿರು ಮಾಟ-ಶೂನ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿರುವುದನ್ನು ಅರಿತು ಕರುಗಳನ್ನು ನೀರು ಕುಡಿಯಲು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ನೀರಿಲ್ಲದೆ ಕರುಗಳ ಆಕ್ರಂದನ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಕೇಳಿಸಿ ಶಿವ ಪಾರ್ವತಿಯರಿಗೆ ಅರಿವಾಗಿ ಜುಂಜಪ್ಪನನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಿದ್ರೆಯಿಂದ ಎದ್ದ ಜುಂಜಪ್ಪನು ಪಂಚಕಲ್ಯಾಣಿಯಿಂದ ಕರುಗಳಿಗೆ ನೀರು ಕುಡಿದು ನೀರಿನ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದು, ಜುಂಜಪ್ಪ ಕೆರೆಯ ವಿಷದ ನೀರನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಾನೇ ಕುಡಿಯುತ್ತಾನೆ. ಇಡೀ ಕೆರೆಯ ನೀರು ಅಮೃತವಾದ್ದರಿಂದ ಜುಂಜಪ್ಪ ದನಗಳೆಲ್ಲವೂ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿದು ಆನಂದದಿಂದ ಮೇಯಿತ್ತಿರುತ್ತವೆ.

ಬಡಮೈಲನ ಸಂದು :-

ಬಡಮೈಲನ ಸಂದು ಜುಂಜಪ್ಪ ಮಹಾಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಭಾಗವಾಗಿದ್ದು, ವೈರಿಗಳನ್ನು ಸದೆ ಬಡಿಯುವ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಪ್ರಾಣಿಯ ಮೂಲಕ ದುಷ್ಟರನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವ ಸನ್ನಿವೇಷ ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ರೋಚಕವಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಎಂತಹವರಾದರೂ ತಮ್ಮೆದುರಿಗೆ ಪ್ರಗತಿ ಹೊಂದಿದವರನ್ನು ಕಂಡರೆ ದ್ವೇಷ ಅಸೂಯೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು ಸತ್ಯ. ಜುಂಜಪ್ಪ ಜಲಕ್ರೀಡೆ ಆಡುವಾಗ ಒಂದು ಬಡಕಲು ಕರು ಕೂಗುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಅದನ್ನು ಇತ್ತ ಮಾವಂದಿರಿಗೆ ನೀಡುವಂತೆ ಮಾರಣ್ಣ ಮೈಲಣ್ಣರಿಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಜುಂಜಪ್ಪನ ಆದೇಶದಂತೆ ತಮ್ಮಂದಿರು ಆ ಬಡ ಕರುವನ್ನು ಸೋದರಮಾವಂದಿರಿಗೆ ನೀಡಲು ಹೋದಾಗ ಅವರೆಲ್ಲ ತಮ್ಮಂದಿರನ್ನು ಜಗ್ಗಿಸಿ ಹೊಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಮಾರಣ್ಣ-ಮೈಲಾರಣ್ಣರು ನಡೆದ ಘಟನೆಯನ್ನು

ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗೆ ತಿಳಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆಗ ಅವರ ಮೇಲಿನ ಬರೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಮಾವಂದಿರಿಗೆ ಪಾಠ ಕಲಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಕೈಗೊಂಡು ಬಡಮೈಲನನನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಲು ಹೋದಾಗ ಅವರೆಲ್ಲ ತಮ್ಮದಲ್ಲವೆಂದು ನುಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಜುಂಜಪ್ಪ ಬಡಕರುವನ್ನು ತಾನೇ ಸಾಕಲು ಮುಂದಾಗಿ ಅದಕ್ಕೆ ' ಬಸವ ' ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನಿಟ್ಟು ದಷ್ಟಪುಷ್ಟವಾಗಿ ಬೆಳೆಸುತ್ತಾನೆ. ಬಡಕರುವಾದ ಬಸವ ಜುಂಜಪ್ಪ ಪರವಾಗಿದ್ದು, ಕಂಬೇರು ಗೊಲ್ಲರ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಗೆ ಲಗ್ಗೆ ಹಾಕಿ ಎಲ್ಲವನ್ನು ನಾಶಮಾಡುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನರಿತ ಜುಂಜಪ್ಪ ಅದಕ್ಕೆ ಬಡ ಮೈಲಕ್ಕೆ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ

''ನೀನು ರಾಕ್ಷಸಿ ವಂಶಕ್ಕೆ ಹುಟ್ಟಿದವ್ನು'' [೯]

ಎಂಬಂತೆ ಬಯ್ದು ಬಸವನಿಗೆ ರಾಕ್ಷಸಿ ಗುಣ ಹೋಗಲು ಲಿಂಗಧಾರಣೆ ಮಾಡಿ 'ಬಡಮೈಲಾ' ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಇಡುತ್ತಾನೆ. ಪುರುಲಳ್ಳಿ ಭೂತಪ್ಪ ಬಸುವನಿಗೆ ಲಿಂಗಧಾರಣೆ ಮಾಡುವಾಗ ಕೆಲವೊಂದು ಬುದ್ಧಿಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡುತ್ತಾನೆ. ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗೆ ಸ್ತ್ರೀಹತ್ಯ ಶಿಶು ಹತ್ಯೆ ಗೋಹತ್ಯೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಜುಂಜಪ್ಪನ ಆಜ್ಞೆಯಿಲ್ಲದೆ ಪರರ ಮ್ಯಾಲೆ ಕೈ ಮಾಡಿದ್ರೆ ನನ್ನ ತಲೆ ಸಹಸ್ರ ಹೋಳಾಗ್ಲಿ ಅಂತ ಹೇಳಿ ಜುಂಜಪ್ಪನ ಪಾದವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಬಡಿ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಅದರಂತೆಯೇ ಬಸುವ ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗೆ ಭಾಷೆ ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಪಂಚಕಲ್ಯಾಣಿ ಹಸುವು ಜುಂಜಪ್ಪನ ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಂದು ಒಂದು ವರ್ಷ ಕ್ಷಾಮ ಬರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಜುಂಜಪ್ಪ ದನಗಳನ್ನು ಸಾಕುವುದರಿಂದ ಹುಲ್ಲು ನೀರಿಗಾಗಿ

''ಕ್ಷಾಮವೇ ಬಂದೈತಲ್ಲ
ಏಳು ಲಕ್ಷದ ದನುಗಳುನ
ನಾನೆಂಗೆ ಸಾಕುಲಂದೊ'' [೧೦]

ಎಂಬುದಾಗಿ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಾನೆ. ಜುಂಜಪ್ಪನು ಹುಲ್ಲು ನೀರಿಗಾಗಿ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿದರೂ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗದೇ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿರುವ ಗಿಡಗಳೆನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹುಲ್ಲು ನೀರು ಇರುವ ಸ್ಥಳವನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕೆಂದು ಮಾರಣ್ಣ ಮೈಲಣ್ಣರು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಆಗ ಅವೆಲ್ಲವೂ ತಮಗೂ ನೀರಿಲ್ಲದೆ ಒಣಗುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಗೊಲ್ಲರು ತಮ್ಮ ದನಗಳನ್ನು ಸಾಕುವಲ್ಲಿ ಹುಲ್ಲು ನೀರಿಗೋಸ್ಕರ ಊರೆಲ್ಲಾ ಕಾಡೆಲ್ಲಾ ಅಲೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಕಸುಬು ಹೈನುಗಾರಿಕೆಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವರು ಹಸುಗಳನ್ನು ಸಾಕಿ ಬೆಳೆಸುವುದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರ ಅಲೆದಾಟವನ್ನು ಕಂಡಾಗ ದನಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಜೀವಾಳವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಗೌರಸಂದ್ರದ ಮಾರಮ್ಮನ ಮುಖಾಂತರ ಹುಲ್ಲು ನೀರಿರುವ ಸೇಳೂರನ್ನು ಕಂಡು ಜುಂಜಪ್ಪ ಪಂಚಕಲ್ಯಾಣಿ, ಬಸವಣ್ಣನನ್ನು ನುಗ್ಗಿಸುತ್ತಾನೆ.

ನೂರಾ ಅರವತ್ತೆಂಟು ಎಕರೆ ಹುಲ್ಲುಗಾವಲಿನಲ್ಲಿ ಜುಂಜಪ್ಪನ ದನಗಳು ಮೇಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದ ಕಾವಲುಗಾರರು ಕಾಡುಗೊಲ್ಲರ ಮೇಲೆ ಕೋಪಿತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಜುಂಜಪ್ಪ ಹುಲ್ಲು ನೀರು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಅವರನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸದೆ, ಪ್ರತಿಭಟಿಸದೆ ಶಿವನ ಮುದುಕನ ವೇಷದಂತೆ ನಟಿಸಿ ಕ್ಷಾಮದಿಂದಾಗಿ ತಾವು ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕೆಂದು ಕಾವಲುಗಾರರಲ್ಲಿ ಕ್ಷಮೆ ಬೇಡುತ್ತಾನೆ. ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗೆ ದನಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಹುಲ್ಲು ನೀರು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದ್ದು ಕಾವಲುಗಾರರಿಗೆ ವಿರೋಧ ಒಡ್ಡುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕಾವಲುಗಾರರು ಜುಂಜಪ್ಪನೊಂದಿಗೆ ಜಗಳ ತೆಗೆದಾಗ ಜುಂಜಪ್ಪ ಅವರಿಗೆ ಒಂದೇಟು ನೀಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ದಿಕ್ಕಾಪಾಲಾಗಿ ಓಡುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇದರಿಂದ ಕಾಡುಗೊಲ್ಲರು ಹುಲ್ಲು ನೀರಿಗೋಸ್ಕರ ಪಡುವ ಬವಣೆಗಳೇನು ಎಂಬುದು ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ.

ಸೇಳೂರು ದೊರೆಗಳು ಮುತ್ತು ರತ್ನಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವವರಾಗಿದ್ದು, ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾದ ರಂಗಪ್ಪನು ಜುಂಜಪ್ಪನ ದನಗಳನ್ನು ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಬೆರಗಾಗಿ ಅಸೂಯೆಯಿಂದ ಜುಂಜಪ್ಪನನ್ನು ಸುಟ್ಟಾಕಬೇಕೆಂದು ಮುಂದಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಬಸವ (ಬಡಮೈಲ) ಅಡ್ಡನಿಂತೊಡನೆ ರಂಗಪ್ಪ ಮೂರ್ಛೆ ಹೋಗಿ ತನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕೆಂದು ಜುಂಜಪ್ಪನಲ್ಲಿ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಬಸವನನ್ನು ತನಗೆ ನೀಡಬೇಕೆನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಜುಂಜಪ್ಪ ಬಸುವವನ್ನು ಕೊಡದೆ ಉಡಾದಿಂದ ಸುತ್ತಿಸಿ ರಂಗಪ್ಪನನ್ನು ಬೀಳಿಸಿದಾಗ ರಂಗಪ್ಪ ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತಾನೆ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರೆಯುವವರನ್ನು ಕಂಡರೆ ಅಸೂಯೆ ಪಡುವ ದುಷ್ಟರು ಹಲವರಿದ್ದಾರೆ.

ಕಂಬೇರುಗೊಲ್ಲರು ಸೇಳೂರು ದೊರೆಗಳು ಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಮುತ್ತು ರತ್ನಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವವರಾಗಿದ್ದು, ಸ್ನೇಹಿತರಾಗಿದ್ದರು. ಕಂಬೇರುಗೊಲ್ಲರು ತಂಗಿಗೆ ನೀಡಿದ ಕರುಗಳಿಂದ ಜುಂಜಪ್ಪನು ದನಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯಿಸಿದ್ದಾನೆಂದು ತಮ್ಮ ಬಡಕರುವನ್ನು ದೊಡ್ಡ ಬಸವನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಬಸವಣ್ಣನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲ್ಲು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿ, ಬಸವನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಭಾಗಕ್ಕೂ ಬೆಲೆ ಕಟ್ಟಿ ಸೇಳೂರು ದೊರೆಗಳಿಗೆ ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗೆ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಸೋದರ ಮಾವಂದಿರು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ ಕ್ರಯಮಾಡಿ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಬಸವನನ್ನು ಮೆರವಣಿಗೆ ಮೂಲಕ ಕೊಲ್ಲುವ ಸಂಚು ಹೂಡಿದಾಗ ಬಸವ ಅಸುಮಗನಾಗಿ ವಿಷರೂಪ ತಾಳಿ ಸಣ್ಣ ಕರುವಾಗಿ ನಿಂತಿರುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಸೇಳೂರು ದೊರೆಗಳು ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕಿ ಎಂದೊಡನೆ ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡ ಬಸವ ಒಂದೊಂದೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಡುತ್ತಾ ತಲಬಾಗಿಲ ತಡದಾಚೆಗೆ ಹೋಗಿ ಕೋಟೆಗೆ ಹತ್ತಂಡವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಸೇಳೂರು ದೊರೆಗಳನ್ನು ಬಸವನನ್ನು ತಿವಿಯುವಂತೆ ಕಟುಗರು ಹೇಳಿದೊಡನೆ ಕುಟುಗರು ಕತ್ತಿ ಕಠಾರಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿದಾಗ ಬಸವ ಕಾಲ್ಕೆರೆದು ಒಡೆಯುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ

ಎಲ್ಲರೂ ಮೂರ್ಛೆಹೋಗಿ ಸಾವಿನಿಂದ ಪಾರಾಗುತಾರೆ. ಜುಂಜಪ್ಪ ಬಸವನಿಗೆ ಶತೃಗಳಿಂದ ಹೇಗೆ ಪಾರಾಗಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತಾನೆ. ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಪಾತ್ರವೂ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಇದರಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗೆ ಬಲಗೈ ಭಂಟನಂತೆ ಸಾಹಸಿಯಾಗಿ ಸಹಕಾರಿಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು.

ಕಂಬೇರುಗೊಲ್ಲರು ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ಸುಮ್ಮನಾಗದೇ ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗೆ ಹೇನು ಬಿದ್ದಿದೆ ಎಂದು ಸ್ನಾನಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಸಿನ್ನಮ್ಮಳಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅವಳು ಮಗನಿಗೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಿ ಜುಂಜಪ್ಪನು ಕೇಡು ನಿದ್ರೆಗೆ ಒಳಗಾಗುವಂತೆ ಕಾರಣಳಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಜನಪದ ಹಾಡುಗಾರರ ತಂತ್ರಗಳಾಗಿದ್ದು, ಅಸಾಮಾನ್ಯವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಸದೆ ಬಡಿಯಲೆಂದು ದ್ವೇಷಿಗಳು ಹೇಗೆಲ್ಲ ವರ್ತಿಸುತ್ತಾರೆಂಬುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಸಮಯವನ್ನು ಅರಿತ ಕಂಬೇರು ಗೊಲ್ಲರಾದ ಸೋದರ ಮಾವಂದಿರು ಬಸವನಿಗೆ ಎಲ್ಲಾ ತರಹದ ಗುಂಡಗಳಿಟ್ಟು ಜಗ್ಗಿಸಿ ಹೊಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಬಸುವ ಜುಂಜಪ್ಪ ಅಪ್ಪಣೆಯಿಲ್ಲದೆ ಪ್ರತಿಭಟಿಸದೇ ಸುಮ್ಮನಾಗುತ್ತದೆ. ಬಸುವ ಜುಂಜಪ್ಪನನ್ನು ಕೂಗಿ ಕರೆದು ಗುರಿಕಾರರನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವಂತೆ ಹೇಳಿದರೂ ಜುಂಜಪ್ಪ ಎಚ್ಚರನಾಗಲಾರ. ಕೊನೆಗೆ ಬಸವ ಏಟುಗಳನ್ನು ತಾಳಲಾರದೆ.

> **"ಆರ್ನಾಲ್ಕೆ ಕಚ್ಚಿ ಗಂಡು ಬಸುವ**
> **ದಗ್ಗಾಲು ಮಂಡಿ ಹೊಡೆದೀತೋ**
> **ಮದುಗಿರಿ ಪರ್ರುತಕ್ಕೊರೆದಂತೆ**
> **ಕುಳಿ ಬಿದ್ದೀತೋ ಬಸುವಗಳಿಗಾಗೋ"**[੭]

ಎಂಬಂತೆ ಸಾವನ್ನಪ್ಪುತ್ತದೆ. ಮಾರಣ್ಣ-ಮೈಲಣ್ಣರು ಕಾವಲಿನಿಂದ ಓಡಿಬಂದು ಬಡಮೈಲನ ದುಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಮಾವಂದಿರನ್ನು ಬಯ್ಯುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನು ಬಂಡೆಗೆ ಕಟ್ಟಿಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಸೇಳೂರುಪೇಟೆಯೊಳಗೆ ಸತ್ತಿರುವ ಬಸವನನ್ನು ಏಳೇಳು ಹದಿನಾರು ಕಲ್ಲುಕಂಬಕ್ಕೆ ತೇರು ಬಿಗಿ ಹಚ್ಚಿದಂತೆ ಬಿಗಿದಿದ್ದಾರೆ. ಕಂಬೇರುಗೊಲ್ಲರು ರಾಜರಿಗೆ ಜುಂಜಪ್ಪ ಏಳುವ ಮುನ್ನ ಕೊಯ್ದು ಸಾರುಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಬಸುವವನ್ನು ತೃಣ ಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಜುಂಜಪ್ಪ ಎಬ್ಬಿಸುತ್ತಾನೆಂದು ಮುನ್ನೆಚ್ಚರಿಕೆ ನೀಡುತ್ತಾರೆ.

ಇತ್ತ ಕಡೆ ಜುಂಜಪ್ಪ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ದಿವ್ಯದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದಾಗ ಸೇಳೂರು ಪೇಟೆಯೊಳಗೆ ಹೊಲೆಮಾದಿಗರು ಕತ್ತಿ ಕಠಾರಗಳನ್ನು ಮಸೆಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಕೋಪದಿಂದ ಉರಿಗಣ್ಣು ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಪರಮೇಶ್ವರ ಜುಂಜಪ್ಪನ ಕೋಪವನ್ನು ಕಂಡು ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಜುಂಜಪ್ಪ ಬಸವನ ಮೇಲೆ ಪ್ರೀತಿಯಿರುವುದರಿಂದ ಏಳು ವರ್ಷದ ಮಗನಾಗಿ ಮಾರ್ಪಾಡಾಗಿ ಮಾರಮ್ಮಗಳನ್ನು ನೊಣಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ

ಬಸವನ ಸುತ್ತ ಉಸಿರು ತುಂಬುವಂತೆ ಹೇಳಿ ಸಂಜೀವಿನಿ ಕಡ್ಡಿಯಿಂದ ಮುಟ್ಟಿಸುವಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಅದರಂತೆ ನೊಣಗಳ ಬಲಗಡೆ ಕಿವಿ ಒದರುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿ ಬಸವನನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸುತ್ತವೆ. ಜುಂಜಪ್ಪ ಪಿಳಂಗೋವಿಯಿಂದ ಬಸುವನಿಗೆ ಜೀವ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಶಿವಶರಣರ ಮೂಲಕ ಮರಳು ಲಿಂಗವನ್ನು ಬಸವನನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದು, ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಬಡಮ್ಮೈಲ ಜೀವ ಪಡೆಯುತ್ತದೆ.

ಕಂಬೇರುಗೊಲ್ಲರು ಮತ್ತೆ ಜುಂಜಪ್ಪನನ್ನು ಸೋಲಿಸಲು ಕವಡೆ ಆಟಕ್ಕೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಜುಂಜಪ್ಪ ಕವಡೆ ಆಟದಲ್ಲಿ ಸೋತರೆ ದನಗಳನ್ನು ಬಸವನನ್ನು ತಮಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಹಿಂದಿರುಗಬೇಕು ಗೆದ್ದರೆ ಸೇಳೂರು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಏಳು ವರ್ಷ ಆಳುವಂತೆ ಶರತ್ತುಗಳನ್ನು ದೊರೆಗಳ ಮೂಲಕ ಹೇಳಿಸಿದರು. ಜುಂಜಪ್ಪ ಕವಡೆ ಆಟದಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದು ಏಳು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ರಾಜ್ಯವಾಳಿದ್ದು, ಸೇಳೂರು ದೊರೆಗಳು ತಾವು ಮಾಡಿದ್ದು ತಪ್ಪೆಂದು ತಮ್ಮ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿದಾಗ ಜುಂಜಪ್ಪ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ರಾಜರೆಲ್ಲ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಜುಂಜಪ್ಪನ ಭಕ್ತರು ಅಥವಾ ಒಕ್ಕಲುಗಳೆಂದು ಗ್ರಹಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲೂ ಜುಂಜಪ್ಪ ತಾನು ಒಕ್ಕಲುಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ನೆಲೆನಿಲ್ಲಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ದನಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿ ಉದ್ಧಾರಹೊಂದುವುದೇ ಮುಖ್ಯ. ದನಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಆತುರ ಜುಂಜಪ್ಪನಲ್ಲಿದೆ.

ಸಾಣೇಕೆರೆ ಪುಟ್ಟಣ್ಣನ ಸಂದು :-

ಜುಂಜಪ್ಪನ ಮಹಾಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾಟಮಂತ್ರಗಳ ಮುಖಾಂತರ ದುಷ್ಟರನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವ ಭಾಗವೇ ಸಾಣೇಕೆರೆ ಪುಟ್ಟಣ್ಣನ ಸಂದು. ಜುಂಜಪ್ಪ ಹಸುಗಳಿಗೆ ಹುಲ್ಲು ನೀರನ್ನು ಪಂಚಕಲ್ಯಾಣಿ ಹಸುವು ತೋರಿಸಿದಾಗ ಜುಂಜಪ್ಪ ಜಿಂಕೆಯನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತಾನೆ. ಜಿಂಕೆಯನ್ನು ಹುಲ್ಲು ನೀರನ್ನು ತೋರಿಸು ಎಂದಾಗ ಅದು ತನಗೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಒಂದುಗರಿಕೆ ಹುಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ನನಗರ್ಧ ಮಗುವಿಗೆ ಅರ್ಧ ಕೊಡುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಆಗ ಕೋಪಗೊಂಡ ಜುಂಜಪ್ಪ ತನ್ನ ವಿಷ ರೂಪವನ್ನು ತೋರಿಸಿದಾಗ ಜಿಂಕೆ ಹೆದರಿ ತನ್ನ ತಪ್ಪನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅದು ಹುಲ್ಲು ನೀರು ಇರುವ ಸ್ಥಳದ ಬಗ್ಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಸಾಣೆಕೆರೆ ಪುಟ್ಟಣ್ಣನೆಂಬ ಘನ ಪಂಡಿತ ಆಚಾರಿಯಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಮಾಯಮಂತ್ರಮಾಡುವವನು. ಅವನು ದಿನಾರಳ್ಳಿ ಗಂಡಸರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮಾಯಾಮಂತ್ರಮಾಡಿ ಸಾಯಿಸಿ ಅವರ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಸ ನೀರಿಗೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಅವನು ನೂರಾ ಅರವತ್ತೆಂಟು ಎಕರೆ ಕಾವಲನ್ನು ಇಟ್ಟಿದ್ದು, ಅಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಹುಲ್ಲು ನೀರು ಸಿಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಮಾರ್ಗ ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಜುಂಜಪ್ಪ ಪುಟ್ಟಣ್ಣನ ಕಾವಲ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಬೇತಾಳಗಳನ್ನು ಓಡಿಸಿ ಏಳು ತೋಪು ಹುಲ್ಲನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತಾನೆ. ಹುಲ್ಲು ನೀರಿಗೋಸ್ಕರ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಬವಣೆ ಪಡುವ ಸ್ಥಿತಿ ಚಿಂತಾಜನಕವಾಗಿದೆ.

ಪುಟ್ಟಣ್ಣನು ಸ್ವಾದರಮಾವಂದಿರಿಂದ ಜುಂಜಪ್ಪನ ದನಗಳು ತನ್ನೂರಿನಲ್ಲಿ ಮೇಯುತ್ತಿರುವ ವಿಷಯ ತಿಳಿದು ಬೇತಾಳಗಳನ್ನು ಕರೆಸಿ ಜನ್ನುಂಡ ಜಾಲುಂಡವೆಂಬ ಬೇತಾಳಗಳಿಗೆ ಮೂರು ಜನ ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮಂದಿರನ್ನು ಕುಟ್ಟಿ ಪುಡಿ ಮಾಡುವಂತೆ ಹೇಳಿದ. ಅವು ಮಾರಣ್ಣ-ಮೈಲಣ್ಣರನ್ನು ಗುದ್ದುವಾಗ ಜುಂಜಪ್ಪ ಕಳುಹಿಸಿದ ಅಕ್ಕರೆಂಬೆ-ಚಿಕ್ಕರೆಂಬೆ ಹಸುಗಳು ಬೇತಾಳಗಳನ್ನು ಬಂಡೆಗಳಿಗೆ ಅಪ್ಪಳಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಬೇತಾಳಗಳು ಓಡಿಹೋಗಿದ್ದು ಮತ್ತೆ ಪುಟ್ಟಣ್ಣ ಬೇತಾಳಗೊಂಬೆಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಾನೆ. ಜುಂಜಪ್ಪ ಅವುಗಳನ್ನು ಬೆಂಕಿಗೆ ಹಾಕುತ್ತಾನೆ. ಪುಟ್ಟಣ್ಣ ನೆಲಮಾಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಳಿಕಾದೇವಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿ ಮೂರಕ್ಕಿ ಕಾಳು ಮಂತ್ರಿಸಿ ಬೇತಾಳಗಳನ್ನು ಕರೆಸಿ ಒಬ್ಬ ನರಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಬಲಿಕೊಡಲು ಸಿದ್ಧ ಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಪುಟ್ಟಣ್ಣ ಅಕ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ಜುಂಜಪ್ಪ ರೂಪವನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೀಲಿ ಕೀಲಿಗೂ ಮೊಳೆ ಹೊಡೆದಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಕಣ್ಣು ಕಾಣಿಸದೆ ಕಿವಿ ಕೇಳಿಸದೆ ಜುಂಜಪ್ಪ ಗೋಳಾಡ್ತ ಇರುವಾಗ ದನಗಳೆಲ್ಲ ಸತ್ತೋಗ್ಲಿ ಅಂತ ಕಮಂಡಲದಲ್ಲಿದ್ದ ನೀರನ್ನು ಮೂರು ಅಕ್ಕಿ ಕಾಳನ್ನು ಮಂತ್ರಿಸಿ ಎಸೆಯುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಪರ್ವತದಂತೆ ಬೆಂಕಿ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗಿ ಮಾರಣ್ಣ, ಮೈಲಣ್ಣ, ಜುಂಜಪ್ಪರಿರುವ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಧಾವಿಸಿ ಬಂದಾಗ ಅವರೆಲ್ಲಾ ದಿಗ್ಭ್ರಾಂತರಾದರು. ಪಂಚಕಲ್ಯಾಣಿ ಹಸುವು ದೇವೇಂದ್ರನಲ್ಲಿ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿ ಮಳೆಯನ್ನು ಸುರಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಜುಂಜಪ್ಪ ದನಗಳನ್ನು ಸುಡುವುದಕ್ಕೆ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಪರಮೇಶ್ವರ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಮುಖಾಂತರ ಸುಡುವುದಕ್ಕೆ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಪರಮೇಶ್ವರ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಮುಖಾಂತರ ಚಕ್ರದ ಬೆಳಕನ್ನು ಹೊರಸೂಸಿ ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗೆ ಕಣ್ಣು ಕಾಣಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಪುಟ್ಟಣ್ಣ ಕಾಳಿಕಾದೇವಿಗೆ ನರಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಬಲಿಕೊಟ್ಟು ಜುಂಜಪ್ಪನ ಪ್ರತಿರೂಪಕ್ಕೆ ಕೀಲಿ ಕೀಲಿಗೂ ಮೊಳೆ ಹೊಡೆಯಲು ಏರ್ಪಾಟು ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಇತ್ತ ಕಡೆ ಎಚ್ಚೆತ್ತ ಜುಂಜಪ್ಪ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಶಕ್ತಿ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಪುಟ್ಟಣ್ಣ ಕಾಳಿಕಾದೇವಿಗೆ ಮಂತ್ರೋಪದೇಶ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಕಾಳಿಕಾದೇವಿ ಥಣಥಣ ಕುಣಿಯುತ ನಾಟ್ಯವಾಡುತ್ತಾ ಜುಂಜಪ್ಪನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಜುಂಜಪ್ಪ ಉರಿಗಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟು ಕಾಳಿಕಾದೇವಿಯನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಹಾಕುತ್ತಾನೆ, ಜುಂಜಪ್ಪನ ನಾಗೇಂದ್ರ ಪುಟ್ಟಣ್ಣನನ್ನು ಕಚ್ಚಿ ಸಾಯಿಸುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಜುಂಜಪ್ಪ ಪುಟ್ಟಣ್ಣನ ಮಗನಾದ ರಂಗಪ್ಪನನ್ನು ಸಾಯಿಸಿ ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನು ಒಬ್ಬರ ಮೇಲೊಬ್ಬರ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿ ಮಣ್ಣು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಜುಂಜಪ್ಪ ಪುಟ್ಟಣನ ಹೆಂಡತಿಯ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ವರವನ್ನು ಕೇಳಿಕೋ ಎಂದಾಗ ಅವಳು ತನಗೆ ಮುತ್ತೈದೆ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಉಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೇಳುತ್ತಾಳೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಜುಂಜಪ್ಪ ಪುಟ್ಟಣ್ಣನ್ನು ಬದುಕಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ,

"ಸರ್ಕಾರಕ್ಕ ಹೋದ ಹಣ
ಆಗಲೇ ಸುಡುಗಾಡಿಗೋದ ದೇಹ
ಮನಿಗೆ ಬರುವುದುಂಟೇನಮ್ಮ" ೧೨

ಎಂದು ಹೇಳುವುದರೊಂದಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು, ಅವಳಿಂದ ಮಂತ್ರ-ತಂತ್ರಗಳ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಸುಟ್ಟು ಹಾಕುತ್ತಾನೆ. ರಂಗಪ್ಪನನ್ನು ಉಳಿಸಿ ಮಾಟಶೂನ್ಯವನ್ನು ಶಿಷ್ಟ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಬಳಸಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮಾರಣ್ಣ-ಮೈಲಣ್ಣ-ಜುಂಜಪ್ಪರು ದನಗಳನ್ನು ಮೇಯಿಸಿಕೊಂಡು ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಜುಂಜಪ್ಪನು ದನಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ದುಷ್ಟರಾದ ಪುಟ್ಟಣ್ಣ, ಕಂಬೇರುಗೊಲ್ಲರನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡಲು ತನ್ನ ಪವಾಡ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಅಸಾಮಾನ್ಯ ನೆನಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ತಾಳೆದುರುಗಿ ಸಂದು :-

'ತಾಳೆದುರುಗಿ ಸಂದು' ಹೆಸರೇ ಹೇಳುವಂತೆ ದುರ್ಗಿಯು ಪವಾಡ ಪುರುಷನಾದ ಜುಂಜಪ್ಪನನ್ನು ನುಂಗಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿತು ಜುಂಜಪ್ಪ ತಮ್ಮರೊಂದಿಗೆ ಸೋದರ ಮಾವಂದಿರ ಹಟ್ಟಿಯೊಳಗೆ ದನಗಳನ್ನು ಮೇಯಿಸಲು ತೊಡಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಸೋದರ ಮಾವಂದಿರು ಜುಂಜಪ್ಪನ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಸಹಿಸದೇ ತಾಳೇ ದುರುಗಿಯನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸುತ್ತಾರೆ. ದುರ್ಗಿಯು ಆರು ತಿಂಗಳು ನಿದ್ರೆ ಮಾಡುವವಳು. ಮೂರು ತಿಂಗಳು ಎದ್ದರೆ ಮನುಷ್ಯ, ಹಕ್ಕಿಗಳನ್ನು ಸ್ವಾಹ ಮಾಡುವವಳು. ಇವಳು ಇರುವ ಸ್ಥಳ ಇರುಗೊಂದಿ. ಇವಳ ಮುಂದೆ ಕಂಬೇರುಗೊಲ್ಲರು ಹೊನ್ನಿನ ರಾಶಿಯನ್ನು ಇಟ್ಟದ್ದು, ಅದನ್ನು ಕಂಡ ದುರ್ಗಿ ಯಾರಿಗೋ ಕಷ್ಟ ಬಂದಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯುತ್ತಾಳೆ. ಸೋದರ ಮಾವಂದಿರು ತಾಳೆ ದುರ್ಗಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ನೋವಿನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಜುಂಜಪ್ಪ ಮಾರಣ್ಣ ಮೈಲಣ್ಣರನ್ನು ಬಾಳೇಹಣ್ಣು ನುಂಗಿದಂತೆ ನುಂಗಿ ತಮಗೆ ರಕ್ಷಣೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಅವಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವಳು ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗೆ ಪತ್ರವನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಾಳೆ. ಈ ಪತ್ರವನ್ನು ಓದಿದ ಜುಂಜಪ್ಪ ಆತಂಕದಿಂದ

> **''ಕಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ರೇ**
> **ಉರಿಗಣ್ಣಾಯ್ತು, ನಿಂದು ಉರುದು ಹೋಗ್ತಾಳೆ**
> **ಸ್ತ್ರೀಯಳನ್ನು ಕೊಂದ್ರೆ ನಾನು ಸ್ತ್ರೀ ಹತ್ಯೆ**
> **ಶಿಶು ಹತ್ಯೆ ಗೋಹತ್ಯೆ ನಾನು ಒಳಗಾಗಿಲ್ಲ**
> **ಸ್ತ್ರೀಯಳನ್ನು ಕೊಂದ್ರೆ ನಾನು ಏಳು ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಬೇಕು**
> **ಏಳು ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಸಾಯಬೇಕು''** [೧೪]

ಎಂದು ತಿಳಿದು ಜುಂಜಪ್ಪ ಕೋಪಿತನಾಗಿ ದುರ್ಗಿಯನ್ನು ನಾಶಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಕಾವಲಮ್ಮನ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಂತೆ ಪಂಚಕಲ್ಯಾಣಿ ಹಸುವಿನಿಂದ ಭಟ್ಟಾಮೃತವನ್ನು ಪಡೆದು ಕಾವಲಮ್ಮನಿಗೆ ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ಅವಳು ಮಡಿಯಿಂದ ಗದ್ದುಗೆ ಮೇಲೆ ಅಕ್ಷಯ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನಿಟ್ಟು ಮೂರಿಡಿ ಬಿದ್ರಕ್ಕಿ ತಂದು ಆ ಪಾತ್ರೆಯೊಳಗೆ

ಹಾಕಿ ಭಟ್ಟಾಮೃತವನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಾಳೆ. ಕಾವಲಮ್ಮ ಪಂಚಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳಿದಾಕ್ಷಣ ಮೂರು ರೀತಿಯ ಅಡುಗೆಗಳು ಸಿದ್ಧವಾದವು. ದುರ್ಗಿಯನ್ನು ಸಂಹಾರ ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ಎಲ್ಲಾ ದೇವತೆಗಳು, ಮಾರಿಯರು ಸಂಘಟಿತರಾಗಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಪುರ್ಲಳ್ಳಿ ಭೂತಪ್ಪನಿಗೆ ಊಟ ಹಾಕದ ಕಾರಣ ಜುಂಜಪ್ಪ ನಿದ್ರೆ ಹೋಗುವಾಗ ಏಳಾಳುದ್ದ ಹುತ್ತ ಬೆಳೆಯಲಿ ಎಂದು ಶಾಪ ಕೊಟ್ಟನು. ಇದರಂತೆ ಜುಂಜಪ್ಪನ ಮೇಲೆ ಹುತ್ತ ಬೆಳೆಯಿತು. ಕಂಬೇರುಗೊಲ್ಲರು ಜುಂಜಪ್ಪ ಕಾಣದಿರುವಾಗ ದುರ್ಗಿ ನುಂಗಿರುವಳೆಂದು ತಿಳಿದು ಬಸುವನನ್ನು ದುರ್ಗಿಯ ಕಾವಲೊಳಗೆ ನುಗ್ಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಅವನ ತಮ್ಮಂದಿರನ್ನು ಅರಗಿನ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ ಹಾಕಿ ಬೆಂಕಿ ಇಡುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಮಾರಣ್ಣ, ಮೈಲಣ್ಣರು ಬಾಯಿ ಬಡಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಕಾವ್ಯದ ನಾಯಕನು ಸ್ತ್ರೀ ದೇವತೆಗಳ ಸಹಾಯ ಪಡೆದಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

ಕಾವಲಮ್ಮನನ್ನು ಹಾವು ಎಚ್ಚರಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಕಾವಲಮ್ಮ ಬಲಗಾಲು ಉಂಗುಟದಿಂದ ಜಾಡಿಸಿ ಒದ್ದು ಮೈಲಣ್ಣನನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಸೋದರಮಾವಂದಿರು ಬಸುವನಿಗೆ ಬಂದೂಕಿನಿಂದ ಗುಂಡೇಟುಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದಿದ್ದು, ಅದರ ದೇಹವೆಲ್ಲ ತೂತಾಗಿ ರಕ್ತಸೋರುತ್ತಿತ್ತು. ಜುಂಜಪ್ಪನ ಆಜ್ಞೆಯಿಲ್ಲದೆ ಬಸುವ ಪ್ರತೀಕಾರ ಮಾಡದೇ ಸುಮ್ಮನಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಪಂಚಕಲ್ಯಾಣಿ ಹಸುವು ಭೂತಪ್ಪನ ಶಾಪದಿಂದ ಏಳಾಳುದ್ದ ಬೆಳೆದಿರುವ ಹುತ್ತವನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಜುಂಜಪ್ಪನ್ನಿರುವ ವಿಷಯವನ್ನು ಬಸುವನಿಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿದ ಕೂಡಲೇ ಬಸುವ ಗುಂಡಿನ ಏಟು ತಿಂದಿದ್ದರೂ ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ಪುರುಸಕ್ಕನ ಕೆರೆಗ್ಹೋಗಿ ಏಳುಪಟ್ಟು ಮುಳುಗಿ ಮುನ್ನೂರು ಅರವತ್ತು ಕೋಟಿ ಲಿಂಗಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಬಸುವ ತನ್ನ ಕಾಲಿನಿಂದ ಕೆರೆದರೆ ಒದ್ದಂತೆ ಆಗುವುದೆಂದು ತಿಳಿದು ತನ್ನ ಜೊಲ್ಲಿನಿಂದ ಹುತ್ತವನ್ನು ನೆನೆಸಿ ಮುಖದಿಂದ ನೂಕಿದೊಡನೆ ಹುತ್ತವು ಬಿದ್ದುಹೋಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಜುಂಜಪ್ಪ ಚೇಳಿನ ತಲೆದಿಂಬು, ಮಂಡ್ರುಗಪ್ಪೆ ಹಾಸಿಗೆ, ಪಟ್ಟೆ ಜರಿಮಂಚ, ಏಳೆಡೆಯ ಸರ್ಪಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತಾನೆ. ಜುಂಜಪ್ಪ ತಮ್ಮಂದಿರನ್ನು, ಬಸುವನನ್ನು ನೆನೆದು, ಬಸುವನಿಗೆ ಆದ ಗಾಯವನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಬಡಮೈಲನಿಂದ ಮಾರಣ್ಣ-ಮೈಲಣ್ಣರು ಸತ್ತ ವಿಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿದೊಡನೆ ದುರ್ಗಿಯನ್ನು ಕರೆದು ಪರಮೇಶ್ವರನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಏಳು ವರ್ಷದ ಹುಡುಗನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ದುರ್ಗಿ ವಿಷರೂಪವನ್ನು ತಾಳುತ್ತಾಳೆ. ದುರ್ಗಿಯ ರೂಪವನ್ನು ಕಂಡ ಮುನ್ನೂರು ಅರವತ್ತು ಕೋಟಿ ಲಿಂಗಪ್ಪಗಳು ಹೆದರಿ ತಾಳೆದುರ್ಗಿಗೆ ಅಡ್ಡ ಬೀಳುತ್ತಾರೆ. ದುರ್ಗಿ ಜುಂಜಪ್ಪನನ್ನು ನುಂಗುವಂತೆ

"ನನ್ನ ಮ್ಯಾಲಿದ್ದುಕೆ ಬಂದ್ಯೆನೋ ಕಾಡುಗೋಲ್ಲ"[03]

ಎನ್ನುತ್ತಾ ಅವನನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟುತ್ತಾಳೆ. ಜುಂಜಪ್ಪ ಸುಸ್ತಾಗಿ ಆಲದ ಮರದಡಿಯಲ್ಲಿ ಅವಿತುಕೊಂಡು ಗೋಳಾಡುತ್ತಾನೆ.

''ಹರಿಹರ ಶಂಕರಾ ಎಂತಹಾ ರಾಕ್ಷಸಿ ಮುಂಡೆ ಇವಳು''[೧೬]

ಎನ್ನುತ್ತಾ ಮಲ್ಡಿಗುಡ್ಡದ ರಂಗಪ್ಪನನ್ನು ನೆನೆದಾಗ ದುರ್ಗಿ ನನ್ನನ್ನೇ ನೆನೆಸಿಕೋ ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೆ ಜುಂಜಪ್ಪ ಸ್ವಾಭಿಮಾನಿ ಅವಳಿಗೆ ಶರಣಾಗಲು ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ಜುಂಜಪ್ಪ ದುರ್ಗಿಗೆ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

''ನೀನು ಸ್ತ್ರೀಯಳೇ ತಾನೆ
ನಿನ್ನ ಕೊಂದು ಬಿಟ್ರೆ
ನಾನು ಕರ್ಮಂತ್ರಕೆ ಒಳಗಾಗಿ ಬಿಡ್ತಿನಲ್ಲಾ ಅಂತಾ
ಉರಿಗಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಗಂಡು
ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಂತಿದೀನಿ'' [೧೭]

ಅನ್ನುತ್ತಾ ತನ್ನ ತಾಯಿಯನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತಾನೆ. ದುರ್ಗಿ ಜುಂಜಪ್ಪನನ್ನು ನುಂಗಲು ಮುಂದಾದಾಗ ಪುರ್ಲಳ್ಳಿ ಭೂತಪ್ಪ ನೆರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾನೆ. ಭೂತಪ್ಪ ಅವಳಿಗೆ ಜುಂಜಪ್ಪನನ್ನು ನುಂಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ಅವಳನ್ನು ನಂಬಿಸಿ, ಅವಳು ದುಷ್ಟ ಹೆಂಗಸೆಂದು ತಿಳಿದು, ತನ್ನನ್ನೇ ನುಂಗಿ ಹಾಕುವಳೋ ಎಂದು ಭಯದಿಂದ ಅವಳ ಹಿಂದೆ ಹೋಗಲು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಭೂತಪ್ಪ ಅವಳ ಹಿಂದೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ 'ಫರಾಕು ಫರಾಕು' ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದರಿಂದ ದುರ್ಗಿಯ ಹೊಟ್ಟೆಯ ದೊಮ್ಮೆಗಳು ಗಡಗಡನೆ ನಡುಗಿದವು ''ಈ ಭ್ರಷ್ಟ ಮುಂಡೆ ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯಣ್ಣನನ್ನು ನುಂಗಿ ಬಿಡ್ತಾಳೆ'' ಎಂದು ಬಹಳ ನೋವಿನಿಂದ ದೇವತೆಯಾದ ಭೂತಪ್ಪ ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಬೆಳೆದು ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗೆ ನೆರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾನೆ. ಭೂತಪ್ಪ ದುರ್ಗಿಯೊಂದಿಗೆ ಪ್ರತಿಭಟಿಸುತ್ತಾ ಬಲಮುರಿ ದೊಣ್ಣೆಯಿಂದ ಅವಳ ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಒಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಮುತ್ತೆ ಅದೇ ದೊಣ್ಣೆಯಿಂದ ಜಗ್ಗಿಸಿ ಹೊಡೆದಾಗ ತಾಳೆದುರ್ಗಿ ಮೂರು ತುಂಡಾಗಿ ಬಿದ್ದುಹೋಗುತ್ತಾಳೆ. ಒಂದು ತುಂಡನ್ನು ತೆಗೆದು ಮಲ್ನಾಡು ಚೌಡಿಯಾಗಿರೆಂದು, ಮತ್ತೊಂದು ತುಂಡನ್ನು ಭೂಮಿಗೆ ಎಸೆಯುತ್ತಾನೆ. ಅವಳ ಕೂದಲನ್ನು ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಎಸೆದು ನೊಸೆಗಂಟೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆಯಲಿ ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಜುಂಜಪ್ಪನ ಪರವಾಗಿನಿಂತ ಪುರ್ಲಳ್ಳಿ ಭೂತಪ್ಪ ತಾಳೆದುರ್ಗಿಯನ್ನು ಮೂರು ತುಂಡಾಗುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ಸಾಹಸಮಯ ಪವಾಡಗಳನ್ನು ಎಸಗಿ ದುಷ್ಟರನ್ನು ನಾಶಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇಂದಿನ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಮಾಟಮಂತ್ರಗಳು ನಾಶವಾಗದೇ ಉಳಿದಿವೆ, ಎಷ್ಟೋ ಜನರು ಅದರ ಸಂಪರ್ಕ ಹೊಂದಿ ತಮಗಾದವರನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಲು ಮುಂದಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ದೊಡ್ಡಕ್ಕಜ್ಜಿ ಸಂದು :-

ದೊಡ್ಡಕ್ಕಜಿ ಹೊನ್ನಾಟ್ಟಾಲೆಗೌಡನ ಹೆಂಡತಿಯ ಅಕ್ಕ. ಅಂದರೆ ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗೆ ದೊಡ್ಡಜ್ಜಿ. ಜುಂಜಪ್ಪ ತಂದೆಯಾದ ಕೆಂಗರುವನ್ನು ಸಾಕಿದ ಸಾಕು ತಾಯಿಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಈ ಪ್ರಸಂಗ ಅತ್ಯಂತ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಸಂಗದ ಸಂದುವಾಗಿದೆ. ಇವಳು ಅವುರೆಕಾಯಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಯುವವಳು. ಇವಳಿಂದ ದೀಪಾವಳಿ ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ಅವುರೆಕಾಯಿ ತರುವಂತೆ ಜುಂಜಪ್ಪ ತಮ್ಮಂದಿರಿಗೆ ಆಜ್ಞೆಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ತಮ್ಮಂದಿರು ಅಜ್ಜಿಯಲ್ಲಿ ಮೂರಿಡಿ ಅವುರೆಯನ್ನು ಕೊಡುವಂತೆ ಕೇಳಿದಾಗ

> **''ದಾಸಯ್ಯನಿಗೂ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ**
> **ಜಂಗಮ್ಮೆನಿಗೂ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ**
> **ಊರು ಮುಂದುಲನು ಮಂತುರಾಯಿಗೆ**
> **ಕವುಣ ಹೋಯಿಸಲುವಣ್ಣ**
> **ಮೀಸಲಿಡಿಸಿದ್ದೀವಿ ಅವುರೆ ಹೊಲುಕ್''** [೧೮]

ಎಂಬುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿ ಸೋಮವಾರ ಅವುರೆಕಾಯಿ ಕೊಡುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಆಗ ಮಾರಣ್ಣ, ಮೈಲಾರು ತಮ್ಮ ಅಣ್ಣ ಜುಂಜಪ್ಪನ ದಿವ್ಯದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅವುರೆಕಾಯಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರೂ ದೊಡ್ಡಕ್ಕಜ್ಜಿ ತನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಮೀರುತ್ತಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮಂದಿರು ಎಷ್ಟೇ ಒತ್ತಾಯಿಸಿದರೂ ವಿಷ್ಣು ಈಶ್ವರ ಬ್ರಹ್ಮದೇವುರು ಪಾದ್ದಾಣೆ ಅವುರೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾರೆಂದು ಪ್ರತಿಭಟಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಬೇವನಹಟ್ಟಿ ಕಾಳಮ್ಮ ಮಾದೇಶ್ವರನಿಗೆ ಎಳ್ಳನ್ನು ಭಿಕ್ಷೆಯಾಗಿ ನೀಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಪ್ರತಿಭಟಿಸುತ್ತಾಳೋ ಹಾಗೆ ದೊಡ್ಡಕ್ಕಜ್ಜಿ ಮಾರಣ್ಣ ಮೈಲಣ್ಣರನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಹಿಂದುರುಗಿದ ತಮ್ಮಂದಿರನ್ನು ಅವುರೆಕಾಯಿ ತಂದಿಲ್ಲವೆಂದಾಗ ಜುಂಜಪ್ಪ ಬಯ್ಯುತ್ತಾನೆ. ಕೊನೆಗೆ ಜುಂಜಪ್ಪನೇ ನೇರವಾಗಿ ದೊಡ್ಡಕ್ಕಜ್ಜಿ ಬಳಿ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಅವಳು ಜುಂಜಪ್ಪನನ್ನು ಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿಲ್ಲ. ಜುಂಜಪ್ಪ ವಿಷ್ಣು ಈಶ್ವರ ಬ್ರಹ್ಮ ದೇವರು ಪಾದಾಣೆ ಅವುರೆಯನ್ನು ಕೊಡಮ್ಮ ಎಂದು ಕೇಳಿದಾಗಲೂ ಇವರೆಲ್ಲರ ಆಣೆಗೂ ತಾನು ಅವುರೆ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ. ಜುಂಜಪ್ಪ ಅತ್ಯಂತ ವಿನಯದಿಂದ ಅವಳನ್ನು ಕುರಿತು

> **''ಅಜ್ಜಮ್ಮ ನನ್ನ ದಿವ್ಯದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ**
> **ಅರವತ್ತಾರು ಕಂಡುಗ ಜಮೀನು ಅವುರೆ ಹೊಲ**
> **ಗೊನೆಮ್ಯಾಲಿ ನೆಡಿತ್ತೈತೆ ಇಂಗಂಬೋದು ಧರ್ಮವಲ್ಲ**
> **ಕೊಡಮ್ಮ ಮೂರಿಡಿ ಅವುರೆ ಕಾಯಿನ''** [೧೯]

ಎಂಬಂತೆ ಕೇಳಿದಾಗಲೂ ದೊಡ್ಡಕ್ಕಜ್ಜಿ ಅವುರೆಕಾಯಿ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಜುಂಜಪ್ಪ ಇವಳಿಂದ ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಅವುರೆ ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಜಂಗಮನ ವೇಷ ಧರಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಆಗಲೂ

ಅಜ್ಜಿ ಸೋಮವಾರದ ದಿನ ಬಂದರೆ ಅವುರೆ ಕೊಡುವುದಾಗಿ ದೇವರಿಗೆ ಮೀಸಲಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆಂದು ತನ್ನ ನಿಲುವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಜುಂಜಪ್ಪ ತಾನು ಬಡಜಂಗಮನೆಂದು ಅವುರೆ ನೀಡಬೇಕೆಂದರೂ, ಅವನ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ನಾಗಬೆತ್ತವನ್ನು ತೆಗೆದು ಏಟನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾಳೆ. ನಂತರ ಜುಂಜಪ್ಪ ಜೋಗಿ ವೇಷ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಅವುರೆ ಕಾಯಿ ನೀಡೆಂದಾಗ ಮೀಸಲಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆಂದು, ಅವುರೆ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಪ್ರತಿಭಟಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಕೊನೆಗೆ ಜುಂಜಪ್ಪ ದಾಸಯ್ಯನಾಗಿ ಬಂದು ಅವುರೆಕಾಯಿಯನ್ನು ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಹೀಗೆ ಕೇಳುತ್ತಾನೆ.

''ಬಡದಾಸರು ನಾವಮ್ಮ
ಮಾರ್ಗುದು ಗುಂಟ
ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆವು ತಾಯಿ
ನಿಮ್ಮಾವುರೇ ಹೊಲವನ್ನು ನೋಡಿ''[೨೦]

ಅಪೇಕ್ಷೆಯಾಯಿತು ಎಂದು ತನಗೆ ಅವುರೆ ಕಾಯಿ ನೀಡುವಂತೆ ಕೇಳಿದಾಗಲೂ ದೊಡ್ಡಕ್ಕಜ್ಜಿ ತನ್ನ ನಿಲುವನ್ನು ಬದಲಿಸದೆ ಸೋಮವಾರ ಬಂದರೆ ಅವುರೆ ನೀಡುವದಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಯಾರು ಸಹ ಭಿಕ್ಷೆ ಕೇಳಿದ ತಕ್ಷಣ ನೀಡದೆ ಸತಾಯಿಸದೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಾ ಕೃಷಿಕರು ಮೊದಲು ಬೆಳೆದ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ದೇವರಿಗೆ ಮೀಸಲಿಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ದೇವರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದ ನಂತರ ಇತರ ಭಿಕ್ಷುಕರಿಗೆ, ದಾಸಯ್ಯ, ಜಂಗಮರಿಗೆ ನೀಡುವ ಪದ್ಧತಿಯುಂಟು. ಅವರಿಗೆ ದೇವರ ಮೇಲೆ ನಂಬಿಕೆಯಿದ್ದು, ಎಲ್ಲವನ್ನು ನೀಡಿದವನು ದೇವರು ಮಾತ್ರ ಎಂಬ ಅಪಾರವಾದ ನಂಬಿಕೆಯಿದ್ದು, ಎಲ್ಲವನ್ನು ನೀಡಿದವನು ದೇವರು ಮಾತ್ರ ಎಂಬ ಅಪಾರವಾದ ನಂಬಿಕೆಯುಂಟು, ಹಾಗಾಗಿ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿನ ನಾಯಕರು ತಮಗೆ ಬೇಕಾದುದ್ದನ್ನು ಕೇಳಲು ಬಂದಾಗ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಾದ ವಿವಿಧ ಜನಾಂಗದವರು ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡದೆ ಪ್ರತಿಭಟಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಇಲ್ಲಿನ ದೊಡ್ಡಕ್ಕಜಿಗೆ ಅವುರೆಯನ್ನು ಕೊಡುವ ಮನಸ್ಸಿದ್ದು, ಸೋಮವಾದಂದು ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವಳು ಜುಂಜಪ್ಪ ತನ್ನ ನಿಜರೂಪವನ್ನು ಅವಳಿಗೆ ತೋರಿಸಿದಾಗ ಅವಳು

''ಎಲೋ ಜುಂಜಪ್ಪ
ಕಂಡೆನು ನಿನ್ನ ನಾನ ಮಾಯಿಗಳೆಲ್ಲಾ
ದಾಸಯ್ಯನಾಗಿ ಬಂದೆ
ಜಂಗುಮ್ಮೈನಾಗಿ ಬಂದೆ
ಜೋಗ್ಯೆನಾಗಿ ಬಂದೆ
ಯಾವ ಮಾಯಿಗಳ್ಳೆತ್ತಿದ್ದು
ನಿನಗೆ ಅವುರೆ ಕಾಯಿ ಕೊಡೊದಿಲ್ಲ'' [೨೧]

ಎಂಬಂತೆ ಹಠವನ್ನು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಕಾಳಮ್ಮನಂತೆಯೇ ಇವಳ ಸ್ವಾಭಾವವೂ ಕೂಡ, 'ಕಾಡುಗೊಲ್ಲನಿಗ್ಯಾಕೆ ನಾರುಪ್ಪಿನಕಾಯಿ ಸುದ್ದಿ' ಎನ್ನುತ್ತಾ ಇರುವಾಗ ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗೆ ತನ್ನ ಜಾತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ವ್ಯಂಗ್ಯ ತೋರಿದಾಗ ಜುಂಜಪ್ಪ ಕಣ್ಣುಬಿಟ್ಟು ಕೋಪದಿಂದ ಅವಳನ್ನ ಕುರಿತು

"ಕೇಳಲೆ ಭ್ರಷ್ಟಮುಂಡೆ
ಹೊದಗಿತು ನಿನ್ನಗಿನ್ನ ಮರಣಗಾಲ
ಯಾ ದೇವರು ನಿನ್ನ ಕಾಪಾಡುತ್ತಾನೋ
ನೋಡುತ್ತೀನಿ ಅಂದು" ೨೨

ಹೇಳುತ್ತಲೇ ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಜುಂಜಪ್ಪ ತಾನೆ ನೇರವಾಗಿ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿದರೆ ತನಗಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದು ನಾಗೇಂದ್ರನಿಗೆ ದೊಡ್ಡಕ್ಕಜ್ಜಿಯನ್ನು ಕಚ್ಚಿ ಸಾಯಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮನುಷ್ಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಿಗಳೊಡನೆ ಇರುವ ಒಡನಾಟ ಬಾಂಧವ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಕಾಡಿನ ಮನುಷ್ಯರು ಕಾಡುಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕಲಿಸಿದ್ದು, ತಮಗೆ ಬೇಕಾದಾಗ ಅವುಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಂತೂ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಪಾತ್ರ ಅಮೋಘವಾಗಿದೆ. ಜುಂಜಪ್ಪ ನಾಗೇಂದ್ರನಿಗೆ

"ಬಲಗಡೆ ಒಳದೊಡೆಗೆ ಕಿತ್ತು
ವಿಷಮೈಗೆ ಲ್ಯಾಪಮಾಡಿ
ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಾಲಕಡಕಂಡು
ಕೇದಿಗೆ ಮನಕೊಂಟೋಗಿ ಬುಡು
ಸತ್ತೋಗಲಿ ಅವಳು" ೨೩

ಅಂತ ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾನೆ. ಜನಪದ ನಾಯಕರಿಗೆ ಭಕ್ತರು ಒಲಿದೇ ಇದ್ದಾಗ ಅವರನ್ನು ಸರ್ವನಾಶ ಮಾಡಿಯೇ ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಒಳ್ಳೇಯ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರನ್ನು ತಿದ್ದಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಕೇಳದೇ ಇದ್ದಾಗ ದುಷ್ಟಶಿಕ್ಷೆ - ಶಿಷ್ಟರಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಜುಂಜಪ್ಪ ಬಸವನಿಗೆ ಅಜ್ಜಿಯ ಹೊಲವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮೇಯ್ದು ಬಿಡು ಎಂದು ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದಾಗ ಬಸುವ ಅವುರೆ ಹೊಲವನ್ನು ಧ್ವಂಸ ಮಾಡುತ್ತದೆ, ಆಗಲೂ ಅಜ್ಜಿ ಅವುರೆ ಕೊಡಲು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ದಿಟ್ಟೆಯರಾಗಿದ್ದು, ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಜಗ್ಗುವುದಿಲ್ಲ.

"ದೊಡ್ಡಕ್ಕಜ್ಜಿಯ ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗೆ
ತನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಹೇಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಾ"
ಹೊಲೆಲ್ಲಾ ಹಾಳಾಗೋದ್ರು
ಚಿಂತಿಲ್ಲ ಜುಂಜಪ್ಪ
ನಿನಗೆ ಮಾತ್ರ ದಕ್ಕಿ
ನಾನು ಶರಣಗತಿ ಆಗದಿಲ್ಲ
ಅಂತ ದಡದಡನೆ ಮಂಚಿಕೆ ಹತ್ತಿ" ೨೪

ನಿಂತು ಕೊಂಡಾಗ ನಾಗೇಂದ್ರ ಜುಂಜಪ್ಪನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಅಜ್ಜಿಯ ಮೈಗೆ ವಿಷವನ್ನು ಹರಿದು ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಆ ಅಜ್ಜಿ ಸಾಯುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗೆ ಶರಣಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಅಜ್ಜಿಯ ಮರಣದ ವಿಷಯವನ್ನು ತಳವಾರ ಬೊಮ್ಮಣ್ಣನಿಂದ ತಿಳಿದ ಜುಂಜಪ್ಪನ ತಾತ ಹೊನ್ನಟ್ಟಾಲೆಗೌಡನು ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗೆ ಅವುರೆಕಾಯಿಗಾಗಿ ಅಜ್ಜಿಯನ್ನು ಕೊಂದೆಯೆಂದಾಗ ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಸಮಾನರಾಗಿರುವುದರಿಂದ

''ಅಜ್ಜಪ್ಪ ನನಗೆ ವೈರಿಯಾದವರ್ನ
ಧರಣಿಮೇಲೆ ತಿರಿಗಾಡಿಸೋದಿಲ್ಲ
ಈ ಧರಣಿ ಮೇಲೆ ಒಂದಲ್ಲದೆ
ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಹೋದ ಹಣ ಸುಡುಗಾಡಿಗೋದ ಹೆಣ
ಮನೆಗೆ ಬರಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ'' [೨೫]

ವೆಂದು ಮತ್ತೆ ಅಜ್ಜಿಯನ್ನು ಬದುಕಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದಾಗ ಆಲೇಗೌಡನು ತಾನು ನಾಲಿಗೆ ಇರಿದು ಸಾಯುತ್ತೇನೆ ಎಂದೊಡನೆ ಜುಂಜಪ್ಪ ಕರುಳು ಕರಗಿ ಹೋಗಿದ್ದರಿಂದ ಹದಿನೈದು ದಿನಗಳೊಳಗೆ ಬದುಕಿಸುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಜುಂಜಪ್ಪ ತನ್ನ ಹೆತ್ತವಳನ್ನೇ ಸತ್ವ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿದ್ದು, ದುಷ್ಟೆಯಾದ ದೊಡ್ಡಕ್ಕಜ್ಜಿಯನ್ನು ಬಿಡುತ್ತಾನೆಯೇ .

ವಡ್ರ ಹನುಮನು ದೊಡ್ಡಕ್ಕಜ್ಜಿಯನ್ನು ಹಾವಿನ ಮುಖಾಂತರ ಜುಂಜಪ್ಪನು ಸಾಯಿಸಿರುವ ವಿಷಯವನ್ನು ಪಾಳೇಗಾರನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದು, ಪಾಳೇಗಾರ ಜುಂಜಪ್ಪನ ಮೇಲೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವುದಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ವಡ್ರಹನುಮ ಇಬ್ಬರು ತಮಟೆ ಹೊಡೆಯುವವರ ಮೂಲಕ ಜುಂಜಪ್ಪನ ದನಗಳನ್ನು ಸಿರೆದುರಂಗಣ್ಣ ದಾನ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಎಂದೊಡನೆ ಸಿಟ್ಟಾದ ಜುಂಜಪ್ಪ ವಡ್ರು ಹನುಮಣ್ಣನ ಗರ್ಭಿಣಿ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪ್ರಾಣ ಬಿಡುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ವಡ್ರ ಹನುಮಣ್ಣನು ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗೆ ಶರಣಾಗಿ

''ತಪುನೆಪ್ಪು ನಿನ್ನೊಟ್ಟೆ ಒಳಗೆ ಇಟ್ಕೊಂಡು
ನನ್ನೆಂಡ್ತಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಎಬ್ರಿಸಿಕೊಡಬೇಕು ತಂದೆ'' [೨೬]

ಎಂಬುದಾಗಿ ಕೇಳಿಕೊಂಡಾಗ ಜುಂಜಪ್ಪನು ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಬದುಕಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದರಿಂದ ವಡ್ರಹನುಮನ ಕುಟುಂಬ ನೆಲ ಸಾರಿಸಿ ಜುಂಜಪ್ಪನ ಹೆಸರೇಳಿ ನಂದಾದೀಪವನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ಜುಂಜಪ್ಪನ ಹೆಸರನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿನ ವಡ್ರಹನುಮನು ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗೆ ಒಕ್ಕಲಾದಂತೆಯೇ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗುತ್ತಾದೆ. ಎಲ್ಲೂ ಕೂಡ ಜುಂಜಪ್ಪ ತನಗೆ ಒಕ್ಕಲಾಗಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ.

ಪಾಳೇಗಾರನಾದ ಸಿರೇದ ರಂಗಣ್ಣನನ್ನು ಅವನ ತಾಯಿ ತಿಮ್ಮೋಜಮ್ಮ ಜುಂಜಪ್ಪನ ಮೇಲೆ ಯುದ್ಧಮಾಡದಂತೆ ತಡೆಗಟ್ಟರೂ, ಸಿರೇದರಂಗಣ್ಣ ತಾಯಿ ಮಾತನ್ನು ಮೀರಿ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿ ಜುಂಜಪ್ಪ ಅವನಿಗೆ ಭೂಮಿಗೆ ತುಳಿದು ಬಿಡುತ್ತಿನಿ ಎಂದೊಡನೆ ಭಯದಿಂದ ಸಿರೇದರಂಗಣ್ಣ ಜುಂಜಪ್ಪನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ತಪ್ಪನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ನಂತರ ಹದಿನೈದು ದಿನ ಆದ ಜುಂಜಪ್ಪ ಮಿಡಿನಾಗರ ಬಿಟ್ಟು ದೊಡ್ಡಕ್ಕಜ್ಜಿಯ ವಿಷವನ್ನು ತೆಗೆಯಿಸಿ ಬದುಕಿಸುತ್ತಾನೆ. ಜುಂಜಪ್ಪ ಅಜ್ಜಿಯಿಂದ ಅವುರೆ ಪಡೆದು ಕುಟುಂಬ ಸಮೇತವಾಗಿ ದೀಪಾವಳಿ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅಂದಿನಿಂದಲೇ ದೀಪಾವಳಿ ಹಬ್ಬ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತೆಂಬ ಪ್ರತೀತಿಯಿದೆ.

ಸ್ವಾದರಮಾವುಗಳು ವಿಷವಿಕ್ಕಿದ ಸಂದು :-

ಈ ಸಂದು ಮರುಕವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಭಾಗವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸೋದರ ಮಾವಂದಿರಾದ ಕಂಬೇರುಗೊಲ್ಲರು ಜುಂಜಪ್ಪನನ್ನು ಹತ್ಯೆಮಾಡುವ ಸಂದರ್ಭವಿದೆ. ಮಾಟ-ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಗೆದ್ದ ಜುಂಜಪ್ಪನನ್ನು ಸಾಯಿಸಲೇಬೇಕೆಂದು ಹಠದಿಂದ ಕಂಬೇರುಗೊಲ್ಲರು ವಿಷದ ಕಜ್ಜಾಯಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ದೀಪಾವಳಿ ಹಬ್ಬಕ್ಕೆಂದು ಜುಂಜಪ್ಪನನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ವಿಷವಿಕ್ಕುವುದನ್ನರಿತ ಜುಂಜಪ್ಪ ತಿರಸ್ಕಾರ ಒಡ್ಡುತ್ತಾನೆ. ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗೆ ಕಂಬೇರುಗೊಲ್ಲರ ಮೇಲೆ ಬಹಳಷ್ಟು ಅನುಮಾನವಿದೆ. ಯಾರೇ ಆಗಲಿ ದೇಶಿಗಳ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅನ್ನ ನೀರು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಕಾರಣ ಇಷ್ಟೆ ವಿಷ ಹಾಕಿರುತ್ತಾರೆಂಬ ಅನುಮಾನ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಜುಂಜಪ್ಪನು ದೀಪಾವಳಿ ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ಬಂದ ಕಾರಣ ಸೋದರ ಮಾವಂದಿರು ಸಿನ್ನಮ್ಮನಲ್ಲಿ ಜುಂಜಪ್ಪನನ್ನು ದೀಪಾವಳಿ ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸುವಂತೆ ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವಳಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣಬಣ್ಣದ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿ

''ಅವುಗಳು ನಮ್ಮಿಂದ
ಗೋವುಗಳು ನಮ್ಮಿಂದ
ಏಳು ಕರುಗೋಳು ಕೊಟ್ಟದ್ದುಕ್ಕೆ
ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ದನಗಳು ಅಳಿಕಂಡ್ರು
ಇವತ್ತು ನಮ್ಮೂರಿಗೂ ಬರುವುದಿಲ್ಲ
ಅಂತಾರಲ್ಲಮ್ಮ ಕಿರುದಾಗಿ'' [32]

ಎಂಬುದಾಗಿ ಗೋಗರೆದು ಅವಳಿಂದ ಬಲಗೈ ಭಾಷೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಸಿನ್ನಮ್ಮ ತನ್ನ ಮಗನನ್ನು ಬಯ್ದು ಬಲಗೈ ಭಾಷೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಇದರಿಂದ ಸಿಟ್ಟಾದ ಜುಂಜಪ್ಪ ಹದಿನಾರು ವರ್ಷ ಮುಗಿಯಿತ್ತೆಂದು ತಾಯಿಯನ್ನು ಬಯ್ದು, ಏನು ಮಾಡಲಾಗದೆ ದನಕರಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ನೀರಿಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗೆ ಸಾಯುವ ಸುಳಿವು ಗೊತ್ತಿದ್ದರಿಂದ ಈ ರೀತಿ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಜುಂಜಪ್ಪ ಮಾರಿಕಣಿವೆ ಸುತ್ತ

ನೀರಿರುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ದನಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬಿಟ್ಟು ಯಾರಾದರೂ ದನಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದರೆ ದನಗಳು ಕರೆಕಲ್ಲು, ಬಿಳಿಕಲ್ಲು ಆಗುವಂತೆ ಹೇಳಿ ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರು ಇರುವ ತನಕ ದನಗಳು ಹುಲ್ಲುನೀರು ಮೇಯಿಸಿಕೊಂಡು ಇರಲಿ ಅಂತ ಆರ್ಶೀವಾದ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಜುಂಜಪ್ಪ ತಾಯಿಯ ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ಬರುವಾಗ ತಾಯಿಯನ್ನು ಆಲಿಂಗಿಸಿಕೊಂಡು ಗೋಳಾಡುತ್ತಾನೆ. ತಾನು ಮತ್ತೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದು ರಂಗಪ್ಪ ದೇವರನ್ನು ಕುರಿತು ತಮ್ಮ ಮಾವಂದಿರು ವಿಷವಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೋ ಅಮೃತ ಇಟ್ಟಾರೊ ಎಂಬುದಾಗಿ ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ರಂಗಪ್ಪ ದೇವರು ಕಂಬೇರುಗೊಲ್ಲರ ಪರವಾಗಿದ್ದು, ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗೆ ವಿಷಗಿಶ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಅಮೃತವೆಂದು ಸುಳ್ಳುಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಕೊನೆಗೆ ಕಂಬೇರುಗೊಲ್ಲರು ಜುಂಜಪ್ಪನನ್ನು ಹತ್ಯೆಗೆಯ್ಯಲು ಅವನನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಉತ್ತುಂದು ಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮಾರಣ್ಣ-ಮೈಲಣ್ಣ ಜುಂಜಪ್ಪರನ್ನು ಬೇರೆಡೆ ಕೂರಿಸಿ ಆಗ್ರದೆಲೆ ಕೊಟ್ಟು

"ವಿಷುದು ಕಜ್ಜಾಯ ಕೆಂಬಕ್ಕಿ ಪಾಯಸ
ಕೆಂದಾವಿನ ಹಾಲು ಸರಿ ಎಲ್ಲಾ ಬೆರೆಸಿ
ಉರಿಮದ್ದು ಪಾಯಿಸಕೆ
ವಿಷದು ಕಜ್ಜಾಯಕೆ ವಿಷ ಬೆರಸಿ" ೨೮

ಊಟ ತಂದಿಡುತ್ತಾರೆ. ತಮಗಾಗದವರಿಗೆ ವಿಷಕೊಟ್ಟು ಕೊಲ್ಲುವ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಪುರಾಣಕಾಲದಿಂದಲೂ ಇದೆ. ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗೆ ಕಂಬೇರುಗೊಲ್ಲರ ಮೇಲೆ ಅನುಮಾನವಿದುದ್ದರಿಂದ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅವರೆಲ್ಲರ ಕುತಂತ್ರವನ್ನು ತೋರಿಸಲು ಒಂದು ತುತ್ತು ಮೊದಲು ನಾಯಿಗೆ ಹಾಕುತ್ತಾನೆ. ಆ ನಾಯಿ ತಿಂದು ಪ್ರಾಣಬಿಡುತ್ತದೆ. ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ವಿಷ ಬೆರೆಸಿರುವುದನ್ನು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಜುಂಜಪ್ಪ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಒಂದೇ ತುತ್ತಿಗೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಾಗ ತಮ್ಮಂದಿರಾದ ಮಾರಣ್ಣ-ಮೈಲಣ್ಣರು ಅಣ್ಣನಿಲ್ಲದೆ ತಾವಿರಬಾರದೆಂದು ಕೈಯಗಲ ಒಂದೊಂದು ತುತ್ತು ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು ತಿನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಉರಿ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗಿ ಜುಂಜಪ್ಪ ಕಲ್ಲು ಗುಂಡನ್ನು ರಂಗಪ್ಪ ದೇವರಿಗೆ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿತ್ತಲ್ಲ ಅಂತ ಎಸೆದು ಸೊಂಟ ಮುರಿಯುತ್ತಾನೆ. ಈಗಲೂ ಸೊಂಟ ಮುರಿದ ದೇವರು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬಿದ್ದಿರುವುದು ನಿಜವಂತೆ. ಜುಂಜಪ್ಪನು ಮೈಲಣ್ಣ ಮಾರಣ್ಣನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿ ಜುಂಜಪ್ಪ ಶಿವನಿಗೆ ಹಿಂದಿನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ನೆನಪಿಸುತ್ತಾ

''ನಮ್ಮ ತಾಯಿಗೆ ಸಹ ಹೇಳದಂತೆ ನಾವು
ಕಾಲಬೆರಸೆ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಬಂದ್ವಿ
ಸತ್ಯಧರ್ಮ ಅನುಸರಿಸಿ
ನಿಮ್ಮ ಮಾತಿಗೆ ಬೆಲೆ ಕೊಟ್ಟು
ಈಗ ನೀವು ತಾಯಿ ತಂದೆ ಆಗಿದ್ದಕೆ
ಸತ್ಯವು ಕೊಡು ತಂದೆ
ನಾನು ದೇವತೆಯಾಗಿ ನೆಲಗೊಂಡು
ಮಾವುಗಳಟ್ಟ ಎಲ್ಲಾ ಸುಟ್ಟಾಗಬೇಕು ಹೋಗಿ
ನಿನ್ನರಮನೆಗೆ ಅವುರ ದ್ವಾರಪಾಲಕರಾಗಿ ಬರಲಿ
ಅಂದ ಜುಂಜಪ್ಪ ಈಸ್ಪುರದ ಅರಮನೆ
ದ್ವಾರಪಾಲಕರು ಅವುರು'' [೨೯]

ಎಂಬಂತೆ ದುಷ್ಟರನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿ ತಾನು ದೇವತೆಯಾಗಿ ನೆಲೆಗೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈಶ್ವರನ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನದ ಹಲ್ಲಿಯಾಗಿ ಕಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಇರುವವಳೇ ವಡ್ಡಗೆರೆ ನಾಗಮ್ಮ. ಇವಳು ಋತುಮತಿಯಾದಾಗ ಗಂಡನನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಶಿವನನ್ನು ಸತ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುವಂತೆ ಬೇಡಿದಾಗ ಶಿವನು ಭರಣಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸತ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತಾನೆ. ಇದನ್ನರಿತಿದ್ದ ಜುಂಜಪ್ಪ ಇವಳಿಂದ ಸತ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ವಡ್ಡೆಗೆರೆ ನಾಗಮ್ಮ ಜುಂಜಪ್ಪ ತನ್ನ ಸತ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲಾ ತೆಗೆದೊಯ್ಯುತ್ತಾನೆಂದು ನವುಣೆ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಅಣ್ಣೆಸೊಪ್ಪು ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಇರುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೂ ಇದನ್ನು ಅರಿತ ಜುಂಜಪ್ಪ ಅವಳಿರುವ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಸತ್ಯವನ್ನು ಅರ್ಧರ್ಧ ಭಾಗಮಾಡಿಕೊಳ್ಳೋಣವೆಂದು ಹೇಳಿ ಪಾಸುಪತ್ತು ಬಾಣ ಬಿಟ್ಟೊಡನೆ ನಾಗಮ್ಮನ ಗೋಳು ಕೇಳಿ ಆ ಬಾಣ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆಗ ಜುಂಜಪ್ಪ ನಾಗಮ್ಮಳಿಗೆ

''ಒಡ್ಡಮ್ಮ ಮೊಳ್ಡಾಗೆ ಕೊಡ್ತಿನಿ ಸತ್ಯದ'' [೩೦]

ಎಂದೊಡನೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಸತ್ಯ ಮಡಿಲು ತುಂಬುವಷ್ಟು ಜಾಸ್ತಿ ಆಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಜುಂಜಪ್ಪನು ಸತ್ಯವಂತನೆಂದು ಅರಿತು ಇಬ್ಬರು ಸತ್ಯವನ್ನು ಭಾಗಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇವಳಿಂದ ಸತ್ಯ-ಅಸತ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಪಡೆದು ಜುಂಜಪ್ಪ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೊರಡುತ್ತಾನೆ.

ಈಶ್ವರನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ನಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗೆ ಶಿವ ಕೋಟ್ಯಾನು ಲಿಂಗಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪೂಜೆ ನಡೆಯಲಿ ಎಂದು ವರ ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ಜುಂಜಪ್ಪನ ತಂಗಿ ಮಾರಕ್ಕ ಮಾವಂದಿರ ಮನೆಯ ಸೊಸೆಯಾಗಿ ಬಸುರಿಯಾಗಿದ್ದು ಸ್ಯಾವೆ ಕುಟ್ಟುತ್ತಲೇ

"ಮಾರಣ್ಣ ಮೈಲಣ್ಣ
ಜೋಡಿಲಿ ಜುಂಜಪ್ಪ
ಕಣ್ಣೆಲ್ಲಾ ಕಣವೆಗೆ
ಸುವ್ವಿ ಬಾ ಸುವ್ವೀ ಸುವ್ವಿ ಬಾ॥
ಇಳಿದು ಬರುತ್ತಾರೆ ಕಂಬೇರು
ಗೊಲ್ರಹಟ್ಟಿ ಸುಡುವುದಕ್ಕೆ
ಸುವ್ವಿ ಬಾ ಸುವ್ವಿ ಬಾ" [೩೧]

ಎಂಬಂತೆ ಹಾಡುತ್ತಾ ಅಣ್ಣಂದಿರ ಸಾಹಸಗಳನ್ನು ಹಾಡಿ ಹೊಗಳಿದರೆ ಸೋದರ ಮಾವಂದಿರು ಕೋಲಾಟದ ಮೂಲಕ ಜುಂಜಪ್ಪ ಮಾರಣ್ಣ ಮೈಲಣ್ಣರ ಸೊಲ್ಲು ಅಡಗಿದೆ ಎಂದು ಹಾಡುತ್ತಾ ಸಡಗರದಿಂದ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮಾರಕ್ಕ ಕಂಬೇರುಗೊಲ್ಲರು ತನ್ನ ಮಾವಂದಿರಾದರೂ ತನ್ನ ಅಣ್ಣಂದಿರಿಗೆ ಮಾನ್ಯತೆ ನೀಡುತ್ತಳೆಂದರೆ ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಎಂಥಹವರೂ ತಲೆದೂಗುತ್ತಾರೆ ಎಂದರೆ ಸುಳ್ಳಲ್ಲ. ಅವಳಿಗೆ ತನ್ನ ಅಣ್ಣಂದಿರನ್ನು ಮೋಸದಿಂದ ಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿದವರನ್ನು ನಾಶಮಾಡಲೇಬೇಕೆಂಬ ಮಹಾದಾಸೆಯಿದೆ ಎಂಬುದು ಈ ಸೊಲ್ಲಿನಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಮಾವುಗಳ ಕೊಂದ ಸಂದು :-

ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಂಬೇರುಗೊಲ್ಲರನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕುವ ಸಲುವಾಗಿ ಜುಂಜಪ್ಪ, ಮೈಲಣ್ಣ, ಮಾರಣ್ಣರು ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಇಳಿದು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಕಂಬೇರರ ಹಟ್ಟಿಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹಾಕುತ್ತಾನೆ ಜುಂಜಪ್ಪ. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ಯಾವೆ ಕುಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದ ತನ್ನ ತಂಗಿ ಮಾರಕ್ಕಳ ನೆನಪಾದರೂ ಲೆಕ್ಕಿಸದೇ ಉರಿಬಾಣವನ್ನು ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಮನೆಗೆ ಬೆಂಕಿ ಬಿದ್ದಿರುವ ಸುಳಿವು ಮಾರಕ್ಕಳಿಗೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮಾರಕ್ಕ ಮೂರು ಜನ ಅಣ್ಣಂದಿರನ್ನು ಕಂಡು

"ನಮ್ಮ ಮಾವುಗೊಳ್ನೆಲ್ಲ ಸುಟ್ಟಾಕಿ ಬುಟ್ಟೆನಯ್ಯ
ಆ ನನ್ನ ಗಂಡನ್ನೆ ಹೋದ ಮ್ಯಾಲೆ ನಾನಿನ್ನ್ಯಾಕಣ್ಣಯ್ಯ
ನನ್ನ ಸುಟ್ಟಾಕಕಿಲ್ಲೇನಪ್ಪ" [೩೨]

ಎಂದಾಗ ಜುಂಜಪ್ಪನು ಕಂಬೇರುಗೊಲ್ಲರ ಹಿಂದಿನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ ಏಳುಜನ ಮಾವಂದಿರು ಪರಮೇಶ್ವರನ ಅರಮನೆಯ ದ್ವಾರಪಾಲಕರಾಗಿದ್ದು, ಶಾಪಗ್ರಸ್ಥರಾಗಿ ವೈರಿ ವರ್ಗವಾಗಿ ತನಗೆ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಜುಂಜಪ್ಪ ತನ್ನ ತಂಗಿಯನ್ನು ಸುಡದೆ, ಅವಳ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಬೇರು ಗೊಲ್ಲರ ವಂಶವನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ ಮಗು ಹುಟ್ಟಲಿ, ಆ ಮಗುಗೆ ಹದಿನಾರು ವರ್ಷ ಆದ ಮೇಲೆ ಅದರ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೂದಲು ಬೆಳೆಯಲಿ ಎಂದು ಶಾಪ ಇಡುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ದೊಡ್ಡವನಾದ ಮೇಲೆ ಹಟ್ಟಿ ಮಾರಮ್ಮಳಾಗು ಎಂದು ಅವಳಿಗೆ ಶಾಪನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಜುಂಜಪ್ಪನ ತಾಯಿ ಸಿನ್ನಮ್ಮ ತನ್ನ ಮಗಳಿಗೆ ಹೆರಿಗೆ

ಮಾಡಿಸಿ ಗಂಡುಮಗುವಿಗೆ ''ಚಿನ್ನೇಗೌಡ'' ಎಂದು ಹೆಸರನ್ನಿಟ್ಟು ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಪತಿವ್ರತೆಯಾಗಿ ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ. ಈಗಲೂ ಸಿನ್ನಮ್ಮಳ ಸಮಾಧಿಯಿದೆ. ಜುಂಜಪ್ಪನ ತಂದೆಯ ಸಮಾಧಿಯೂ ಇದೆ. ಜುಂಜಪ್ಪನ ತಂಗಿ ಕೊನೆಗೆ ಕೆಂಡಕೊಂಡವಾಗಿ ಹಟ್ಟಿ ಮಾರಮ್ಮಳಾಗುತ್ತಾಳೆ.

ಜುಂಜಪ್ಪನು ಸಮಾಧಿಯಾಗುವುದಕ್ಕೆ ನೀರಿಲ್ಲದೆ ದೇವೇಂದ್ರನಿಂದ ಮಳೆ ತರಿಸಿ, ಆಭರಣಗಳೆನ್ನೆಲ್ಲಾ ಇಟ್ಟು ಜುಂಜಪ್ಪನನ್ನು ಸಮಾಧಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮಾರಣ್ಣ-ಮೈಲಣ್ಣ ಹೊನ್ನಟ್ಟಾಲೆ ಗೌಡನು ಸಮಾಧಿ ಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ಜುಂಜಪ್ಪ ದೇವರಾಗಿ ದೊಡ್ಡವನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗೆ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರೀಮದ್ರಾರಾಮಾಯಣಗೋವಿಂದ ಎಂಬಂತೆ ಹಾಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ಜುಂಜಪ್ಪ ಕಡೆಯ ಹಾಡನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತಾನೆ. ಜುಂಜಪ್ಪನನ್ನು ವಿಷವಿಕ್ಕಿ ಸಾಯಿಸಿದರೂ ಜುಂಜಪ್ಪ ಸತ್ತು ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಮತ್ತೆ ಭೂಮಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ದುಷ್ಟರನ್ನು ಭೂಮಿಮೇಲೆ ಇರಿಸಬಾರದೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಉರಿಬಾಣ ಬಿಟ್ಟು ಸುಟ್ಟು ಭಸ್ಮಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಅಸಾಮಾನ್ಯರಾದವರು, ಸಾಮಾನ್ಯರಾದವರು ಒಂದಲ್ಲ ದಿನ ಸಾವನ್ನಪ್ಪುತ್ತಾರೆ ಎಂಬಂಶವನ್ನು ಜುಂಜಪ್ಪ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಸುತ್ತದೆ. ಈಗಲೂ ಜುಂಜಪ್ಪನನ್ನು ಹಾಡುವವರೂ ಹೊಗಳುವವರೂ ಪೂಜಿಸುವವರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಜುಂಜಪ್ಪನ ಒಕ್ಕಲುಗಳು ಹಬ್ಬ ಜಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಜುಂಜಪ್ಪನ ಸಾಹಸಗಳನ್ನು ಹೊಗಳುತ್ತಾರೆ.

ಅಡಿ ಟಿಪ್ಪಣಿ

ಜುಂಜಪ್ಪನ ಮಹಾಕಾವ್ಯ

೧.	ಜುಂಜಪ್ಪ-ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ	೧೨೩
೨.	” ”	”	೧೪೩
೩.	” ”	”	೧೫೪
೪.	” ”	”	೧೮೨
೫.	” ”	”	೨೦೬
೬.	” ”	”	೨೨೫
೭.	” ”	”	೨೩೫
೮.	ಜುಂಜಪ್ಪ-ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ	೩೧೩
೯.	” ”	”	೩೧೩
೧೦.	” ”	”	೩೧೮
೧೧.	” ”	”	೩೨೧
೧೨.	” ”	”	೩೮೧
೧೩.	” ”	”	೪೬೩
೧೪.	” ”	”	೪೯೪
೧೫.	” ”	”	೫೫೬
೧೬.	” ”	”	೫೫೬
೧೭.	” ”	”	೫೬೧
೧೮.	” ”	”	೬೧೩
೧೯.	” ”	”	೬೧೮
೨೦.	” ”	”	೬೨೪
೨೧.	” ”	”	೬೨೫
೨೨.	ಜುಂಜಪ್ಪ-ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ	೬೨೫
೨೩.	” ”	”	೬೨೭
೨೪.	” ”	”	೬೨೯
೨೫.	” ”	”	೬೩೧
೨೬.	” ”	”	೬೩೭
೨೭.	” ”	”	೬೫೫
೨೮.	” ”	”	೬೬೨
೨೯.	” ”	”	೬೬೫
೩೦.	” ”	”	೬೬೮
೩೧.	” ”	”	೬೭೧
೩೨.	” ”	”	೬೭೫

ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಕಾವ್ಯ

ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಮಹಾಕಾವ್ಯವು ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಭಿನ್ನತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು, ಪ್ರಣಯ ಕಾವ್ಯದಂತೆ ತೋರಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆಂದರೆ ಮೈಲಾರ ಕೋಮಾಲೆಯೆಂಬ ಹೆಣ್ಣಿಗಾಗಿ ಅಲೆದಾಡುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಮಾದಪ್ಪ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ನಾಯಕರು ತಮ್ಮ ಧ್ಯೇಯೋದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಲು ಮತ್ತು ತಾವು ನೆಲೆ ನಿಲ್ಲುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅಲೆದಾಡುತ್ತಾ ಒಕ್ಕಲುಗಳನ್ನು, ಭಕ್ತರನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಮೈಲಾರಲಿಂಗನನ್ನು ಹಾಡುಗಾರರು ಮೀನ್‌ಗುಂದಿ ಮಲ್ಲಯ್ಯ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಡಾ. ಮಂಜುನಾಥ ಬೇವಿನಕಟ್ಟಿ ಅವರು ಒಗ್ಗರು ಹನುಮಂತಪ್ಪ ಅವರಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಮಹಾಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಭಾಗಗಳನ್ನು 'ಸಂದು' ಎಂಬುದಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಂದು ಆಯಾ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಮೈಲಾರನೇ ಅವುಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ನಾಯಕನೆನಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿರುವ 'ಸಂದುಗಳು' ಈ ರೀತಿಯಾಗಿವೆ.

೧. ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಮಹಿಮೆಗಳ ಸಂದು

೨. ಗಂಗಿಮಾಳಮ್ಮನ ಸಂದು

೩. ಕೋಮಾಲೆ ಸಂದು

೪. ಮಡಿವಾಳರ ಸಂದು

೫. ಕುರುಬರ ಸಂದು

ಈ ಸಂದುಗಳು ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಕಥಾ ಪಯಣವನ್ನು ಹೊರಸೂಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕೋಮಾಲೆ ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ನಡುವಿನ ಪ್ರಣಯ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೈಲಾರ ಮಾದೇಶ್ವರ, ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯಂತೆಯೇ ಪವಾಡ ಪುರುಷನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪಾತ್ರಗಳು, ಭಕ್ತರು ಮೈಲಾರನ ಒಕ್ಕಲುಗಳಾದಂತೆಯೇ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮೈಲಾರನಿಗೆ ಶರಣಾದರೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ಗ್ರಹಿಕೆ ಒಕ್ಕಲುಗಳು ಎಂದರ್ಥ.

'ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಮಹಿಮೆಗಳ ಸಂದು' ಎಂಬ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮೈಲಾರನನ್ನು ಕುರಿತು ಮಹಿಮೆ, ವೇಷಭೂಷಣ ಹಾಗೂ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮೈಲಾರನನ್ನು ಮಲ್ಲಯ್ಯ , ಗೊರವ ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಜನಪದರು ಮೈಲಾರ ಯಾರೆಂಬುದನ್ನು ತಮ್ಮದೇ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮೈಲಾರ ಶಿವನಾಗಿದ್ದು, ಮಾಳಮ್ಮ ಪಾರ್ವತಿಯೆಂದು, ಮೈಲಾರನ ಒಕ್ಕಲುಗಳೆಲ್ಲ ದ್ವಾರಪಾಲಕರೆನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಮೈಲಾರ ಮಣಿಕಾಸುರ ಮಲ್ಲಾಸುರರನ್ನು ಧ್ವಂಸಮಾಡಿ ಸಪ್ತನದಿಗಳನ್ನು

ದಾಟಿದ್ದರಿಂದ ಮೈಲಾರನಿಗೆ ಮಣಿಮಲ್ಲಾಸುರನೆಂಬ ಪುರಾಣದ ಹೆಸರು ಇದೆ ಎಂಬ ಪ್ರತೀತಿಯಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮೈಲಾರನ ಒಕ್ಕಲುಗಳು ಈಗಲು ಸಹ ಪೂಜಾ ನೈವೇದ್ಯಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮೈಲಾರನ ಒಕ್ಕಲುಗಳಾದ ಗೊರವರು ಭಿಕ್ಷಾವೃತ್ತಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಸುಬನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಮಹಾಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಸಂದು' ಎಂಬುದು ಸಂದಿಯಾಗಿಯೂ ಬಳಸಿರುವುದಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಅತ್ರಿಕಮುನಿ, ಕಪಿಲಮುನಿ, ಪುರುಷಮುನಿ, ಜೋಕಮುನಿ ಎಂಬ ಋಷಿಗಳು ದಕ್ಷಿಣ ಒಳನಾಡಿನ ಶ್ರೀಗಿರಿ ಎಂಬ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಮಣಿಕಾಸುರ ಮಲ್ಲಾಸುರನೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸರು ಬಂದು ಯಜ್ಞಯಾಗಾದಿಗಳನ್ನು ಕೆಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿನ ಗೋವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹಿಂಸೆ ಮಾಡಿ ಋಷಿಗಳ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಹಾಳುಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ರಾಕ್ಷಸರ ಕಾಟ ತಾಳಲಾರದೆ ಋಷಿಗಳು ಶಿವನಲ್ಲಿ ಮೊರೆಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಶಿವನು ಈ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಸದೆ ಬಡಿಯುತ್ತಾನೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ದುಷ್ಟಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡಲೆಂದು ಶಿವನು ಮೈಲಾರಲಿಂಗ ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಮೈಲಾರಲಿಂಗನನ್ನು ಶಿವನಂತೆಯೇ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದರೆ ಶಿವನ ರೂಪವನ್ನೇ ಮೈಲಾರಲಿಂಗನನ್ನು ಶಿವನಂತೆಯೇ ಭಾವಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಶಿವನ ರೂಪವನ್ನೇ ಮೈಲಾರ ಹೋಲುತ್ತಾನೆಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. ಮೈಲಾರ ಕರಿಕಂಬಳಿ, ಕರಿಟೊಪ್ಪಿಗೆ ಧರಿಸಿ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಡಮರುಗ ಹಿಡಿದಿದ್ದು, ಮುಖವೆಲ್ಲ ಭಂಡಾರ ಹಚ್ಚಿದ್ದಾನೆ. ಈ ರೀತಿ ವೇಷಭೂಷಣ ಹೊಂದಿರುವ ಮೈಲಾರನನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸಿದರೆ ಅವನೊಬ್ಬ ಕುರುಬರ ಆರಾಧ್ಯದೈವನಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾನೆ. ಕುರುಬರ ಕೆಲಸ ಕುರಿಗಳನ್ನು ಕಾಯುವುದು, ಅವುಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದು ಆಗಿದ್ದು, ಕೃಷಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ. ಮೈಲಾರ ಕುರಿಕಾಯುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಕೋಮಾಲೆಯನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ಮತ್ತು ಒಕ್ಕಲುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ಹಠ. ಮೈಲಾರಲಿಂಗನಿಗೆ ಸಂಬಂದಿಸಿದಂತೆ ಕರ್ನಾಟಕದಾದ್ಯಂತ ಹಲವು ಭಿನ್ನವಾದ ಕಥೆಗಳಿರುವುದರಿಂದ ಅಧ್ಯಯನದ ಸಲುವಾಗಿ ಡಾ. ಮಂಜುನಾಥ ಬೇವಿನಕಟ್ಟಿ ಅವರ 'ಮೈಲಾರಲಿಂಗ ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾವ್ಯ ಮಾಲೆ'ಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಇಲ್ಲಿ 'ಕೋಮಾಲೆಯ ಸಂಧಿ' ಬಹಳ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. 'ಮೈಲಾರ' ಮಾಯಕಾರನಾಗಿದ್ದಾನೆ. 'ಮಾಯೆ' ಅವನ ಪ್ರಮುಖ ಅಸ್ತ್ರವಾಗಿದೆ.

ಗಂಗಿಮಾಳಮ್ಮನ ಸಂದಿ

ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಗಂಗಿಮಾಳಮ್ಮ ಕುರುಬರಮಾಳವ್ವ ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೆಸರನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದು, ಮೈಲಾರನನ್ನು ವಿವಾಹಿತಳಾಗಿ ಗಂಡನಿಂದ ದೂರವಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಕುರುಬರ ಮಾಳವ್ವ ತನ್ನ ಗಂಡ ಮೈಲಾರನನ್ನು ಹಾವು ಕಚ್ಚಲಿ, ಚೇಳು ಕಚ್ಚಲಿ ಎಂದು ಶಪಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ಗಂಡನಿಲ್ಲದೆ ಹೆಣ್ಣು ಬದುಕುವುದು ಕಷ್ಟವೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾಳೆ. ಇಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಜನಪದರು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮೈಲಾರ ಗಂಗಿಮಾಳಮ್ಮಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೋಮಾಲೆ

ಎಂಬ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ತರಲು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಮೈಲಾರ ಕೋಮಾಲೆಯನ್ನು ಕಾಡಿಸಿ ಪೀಡಿಸಿ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಕೊನೆಗೆ ಮೈಲಾರ ತನ್ನ ಮೊದಲ ಹೆಂಡತಿ ಗಂಗಿಮಾಳಮ್ಮನ್ನು ಕೈ ಬಿಡದೇ ಅವಳೊಂದಿಗೆ ಕೋಮಾಲೆಯನ್ನು ತರುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮೈಲಾರನ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ತಪ್ಪೇನಲ್ಲ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸರ್ವೇಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಷ್ಟೋ ಗಂಡಸರು ತನ್ನ ಮೊದಲ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮತ್ತೊಬ್ಬಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ನೆಮ್ಮದಿಯಿಲ್ಲದೆ ಸಂಸಾರ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಸತ್ಯ. ಆದರೆ ಮೈಲಾರ ಗಂಗಿಮಾಳಮ್ಮಳಿಗೂ ಕುರುಬರ ಕೋಮಾಲೆಗೂ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ಮೈಲಾರ ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಕುರುಬರ ಕನ್ಯೆಯರನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಈ ಸಂದಿಯಲ್ಲಿ ಜನಪದರು ಗಂಗಮಾಳಮ್ಮಳಿಗೂ ಮೈಲಾರಲಿಂಗನಿಗೂ ನಡೆಯುವ ಮದುವೆಯನ್ನು ಬಹಳ ಸೊಗಸಾಗಿ ಹಾಡಿನ ಮೂಲಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮೈಲಾರನನ್ನು ಜನಪದರು ಶಿವನೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಶಿವನ ನಾನಾ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಮಲ್ಲಯ್ಯನನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಜನಪದರು ಮಲ್ಲಯ್ಯನನ್ನು ಗುಣಗಾನ ಮಾಡುವ ಪರಿಯನ್ನು ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತೆ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

"ಅಂಗಿ ತೋಳ್ವರ ಗಂಡ
ಸುಂಗೆ ದೇವರ ಗಂಡ
ಗಂಡಂದಿರ ಗಂಡ । ಏ । ಜಗಪುಂಡ
ಬಾ ನನ್ನ ಮಾ ಗುರುವೆ" [೧]

ಎಂದು ಹಾಡಿನ ಮೂಲಕ ಮಲ್ಲಯ್ಯನನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮುದಿಮಲ್ಲ ಕೂದಲಿನ ಮೈಯುಳ್ಳ, ಜಿಡ್ಡು ಜಿಡ್ಡು ಆಗಿರುವ ಕುರುಬರ ಮಾಳವ್ವಳನ್ನು ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯೊಳಗೆ ಆಟವಾಡಿಸಿ ಅವಳನ್ನು ತನ್ನವಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಕುರುಬರಿಗೆ ಕುರಿಗಳನ್ನು ಸಾಕುವುದರಿಂದ ಅವರ ದೇಹಗಳು ಜಿಡ್ಡಿನಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತವೆ. ಅದು ಸಹಜವೂ ಹೌದು. ಮುದಿಮಲ್ಲ ರಾಣೇಬೆನ್ನೂರಿನಲ್ಲಿ ರಾಣಿ ಶೀಲವಂತೆ ಮನೆಗೆ ಹೋದ. ಅಲ್ಲಿ ಮಾಯಕಾರ ಬಂಡಾರ ಚೆಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದ ಭಕ್ತರಿಗೆ ವರಗಳನ್ನು ನೀಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ಪಾಪ ಪರಿಹಾರ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿನ ಭಕ್ತರು ತಮಗೆ ಬೇಕಾದುದ್ದನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಮಲ್ಲಯ್ಯನನ್ನು ಕುರಿತು

"ಗಂಡು ಮಗನ ಕೊಡು
ದಾನ ಭಾಗ್ಯವ ಕೊಡು
ಹಿಂಡೆಮ್ಮಿ ಕೊಡು । ಏ । ಮನೆವೊಳಗೆ
ಬಾ ನನ್ನ ಮಾ ಗುರುವೆ" [೨]

ಎಂಬುದಾಗಿ ಕೇಳುತ್ತಾ ತಮ್ಮ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿದರೆ ತಿಂಗಳು ಗಿರಿಗೆ ಬಂದು ಹರಕೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತೇವೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಕುರುಬರ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಮೈಲಾರ ಬೇಕಾದುದ್ದನ್ನು ನೀಡುತ್ತಲೇ ಕುರುಬರ ಆರಾಧ್ಯ ದೈವ ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ಮುಂದೆ ಮಾಳಮ್ಮ-ಮೈಲಾರರ ಮದುವೆಯನ್ನು ಹಾಡುಗಾರರು ಅತ್ಯಂತ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರಾದ ಕುರುಬರ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಕ್ರೂಢಿಕರಿಸಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕೂದಲಿನ ಮೈಯುಳ್ಳ ಕುರುಬರ ಮಾಳಮ್ಮಳಿಗೆ ಮಲ್ಲಯ್ಯ ಮನಸೋಲುತ್ತಾನೆ. ಸೋಬಾನೆ ಹಾಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ಮಲ್ಲಯ್ಯ ಮಾಳಮ್ಮರ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಆಹ್ವಾನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬನ್ನಿ ಹಬ್ಬದಲ್ಲಿ ಬನ್ನಿ ಮುಡಿಯಲು ಡೊಳ್ಳಿನ ಬಂಡಿಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಪರಸ್ಪರ ಹಾಲಿನ ಭಾಷೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಪಟಾಕಿಗಳನ್ನು ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಹಾರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಾಯಿ ಒಡೆದು ಮಂಗಳಾರತಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮಲ್ಲಯ್ಯ ಮಾಳಮ್ಮರ ಮದುವೆಗೆ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿರುವ ಸೂರ್ಯ-ಚಂದ್ರರನ್ನು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಲಗ್ನಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕೆಂದು ಆಹ್ವಾನಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಾಗಲೋಕದಿಂದ ನಾಗಕನ್ಯೆಯರು ನೀರು ತರುತ್ತಾರೆ.

"ಆ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮ ಆಚೆಗೆ ಬಂದು
ಭ್ರಮಿಸಿ ಆಕ್ಯಾನೆ ಬ್ರಹ್ಮಗಂಟು ಸೋಬಾನವೇ"[3]

ಎಂಬಂತೆ ಮಲ್ಲಯ್ಯ ಮಾಳವ್ವರಿಗೆ ಲಗ್ನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲಾ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲೂ ಮದುವೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಮಾಂಗಲ್ಯ ಕಟ್ಟುವಾಗ ಬ್ರಹ್ಮಗಂಟು ಹಾಕಿದಂತೆ ಹಾಕಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ ಬ್ರಹ್ಮಗಂಟನ್ನು ಬಿಚ್ಚುವುದಕ್ಕೆ ಯಾರಿಂದಲೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ಮದುವೆಯಾದ ಮಲ್ಲಯ್ಯ-ಮಾಳಮ್ಮರು ಶಿವನ ಗದ್ದುಗೆಯ ಬಳಿ ಕಾಯಿ ಒಡೆದು ಪೂಜೆಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಡುಗಾರರು ಮದುವೆಯ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ ಮಲ್ಲಯ್ಯನಿಗೆ ಆರತಿ ಬೆಳಗುತ್ತಾರೆ. ಮಲ್ಲಯ್ಯನಿಗೆ ಮಾಳಮ್ಮಳೊಂದಿಗೆ ತಕರಾರುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದಂತೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಸಂಭ್ರಮವಾಗಿ ಮದುವೆ ಮಾಡಿದರೂ ಅವರ ದಾಂಪತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಿರುಕು ತೋರುತ್ತದೆ. ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಮಲ್ಲಯ್ಯ ಮಾಯವಾಗುತ್ತಾನೆ. ಇದರಿಂದ ಮಾಳಮ್ಮ ಬಹಳ ದುಃಖದಿಂದ ಒಬ್ಬಂಟಿಗಳಾಗಿ ತನ್ನ ನೋವನ್ನು ತೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಮಾಳಮ್ಮಳು

" ಪುರುಷರಿಲ್ಲದ ಜೀವಾ ಶಿವಾ ಶಿವಾ
ಬೀಳಾ ಮಂಚವಾಗೈತೇ "
"ಗಂಡರಿಲ್ಲದ ಜೀವಾ ಶಿವಾಶಿವಾ
ಬೀಳಾ ಮಂಚವಾಗೈತೇ"[4]

ಎಂಬುದಾಗಿ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಗಂಡಿಲ್ಲದೆ ಹೆಣ್ಣು ಬದುಕುವುದು ಕಷ್ಟ ಎಂಬುದು ಇದರಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಇದು ಪೂರ್ಣಸತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಅಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಬದುಕುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಗಂಡನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ್ದಳು. ಅವನು ಇಲ್ಲವಾದಾಗ ಅವನ ಚಿತೆಯೊಡನೆ ಸಹಗಮನವಾಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳಿಗೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಬದುಕುವುದಕ್ಕೆ ಜನರು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಮಾಳಮ್ಮ ಹೆದರುತ್ತಾಳೆ. ಕೋಪದಿಂದ ಮಾಳಮ್ಮ ಗಂಡನಾದ ಮಲ್ಲಯ್ಯನ ಮೇಲೆ ಶಾಪ ಹಾಕುತ್ತಾಳೆ.

" ಹೋಗಂತ ಗೊರವ್ವೆಗೆ ಹರಸಮ್ಮ
ಹಾವಾದರ ಕಚ್ಚಲೇಳೆ "[೫]

ಎನ್ನುವುದರೊಂದಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ತನ್ನನ್ನು ಅನಾಥಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಹೋದ ಮಲ್ಲಯ್ಯನನ್ನು ಹುಲಿನುಂಗಿ ಹಾಕಲಿ ಎಂಬುದಾಗಿ ಶಪಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹನುಮಪ್ಪ ಬಂದು ಅವಳನ್ನ ವಿಚಾರಿಸಿದಾಗ ತನ್ನ ಗಂಡನಿಲ್ಲವೆಂದು ಅವನಿರುವ ಸ್ಥಳವನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕೆಂದು ಮುತ್ತಿನ ತುರಾಯಿ ಮಾಡಿಸುವುದಾಗಿ ಹರಕೆ ಹೊರುತ್ತಾಳೆ. ಇಲ್ಲಿ ಹನುಮಪ್ಪ ದೇವರಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಆಗ ಹನುಮಪ್ಪ ಇದ್ದುದ್ದು ಇದ್ದಂತೆ ಅವಳಿಗೆ ಈ ರೀತಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ.

"ಹಿಂದೆ ಆರು ತಿಂಗಳೂ
ಮುಂದೆ ಆರು ತಿಂಗಳೂ
ನುಚ್ಚುನೂರು ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ"[೬]

ವೈರಿಯನ್ನು ತರಲು ಹೋಗಿದ್ದಾನೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು "ವೈರಿ" ಎಂದರೆ ಸವತಿ ಎಂದರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಮುಂದೆ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹನುಮಪ್ಪ ಮಾಳಮ್ಮಳಿಗೆ

"ಆ ಮಾಯಕಾರ ನಿನ ಮೇಲೆ
ಸವತಿನ ತರಲು ಹೋಗ್ಯಾನ
ದೇವರು ದೇವ"[೭]

ಎಂಬುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದಾಗ ಮಾಳಮ್ಮಳು ಹನುಮಪ್ಪನ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟಾಗಿ ಮನೆಯಂಗಳ ಬರಬೇಡವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ. ಹನುಮಪ್ಪ ತನ್ನ ಗುಡಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದರೆ ಮಾಳಮ್ಮ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಹಳ ದು:ಖದಿಂದ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಇದರಿಂದ ತಿಳಿಯುವ ಮುಖ್ಯಾಂಶವೆಂದರೆ ಮಾಳಮ್ಮಳಿಗೆ ತನ್ನ ಗಂಡನ ಮೇಲೆ ನಂಬಿಕೆಯಿದ್ದು, ತನ್ನನ್ನೇ ಪ್ರೀತಿಸುವವನು, ಬೇರೆ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ನೋಡುವವನಲ್ಲ ಎಂಬ ಭಾವನೆಯಿರುವುದರಿಂದಲೇ ಮಾಳಮ್ಮ ಹನುಮಪ್ಪನನ್ನು ಹೊರಗೆಡಹಿ ಅವನ ಮಾತನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಯಾವ ಹೆಣ್ಣು ಸಹ ತನ್ನ ಗಂಡನನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನು ಕೆಟ್ಟವನಾದರೂ ಸರಿಯೇ. ಇದಕ್ಕೆ ಅವಳ ಪಾತಿವ್ರತೆ ಕಾರಣ. ಮಾಳಮ್ಮನಂತೆಯೇ ಕೆಲವು ಸ್ತ್ರೀಯರು ತಮ್ಮ ಪತಿಯು ದುರ್ನಡತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದರೆ ಪ್ರತಿಭಟಿಸದೆ ಏನು ಮಾಡದೇ ಸುಮ್ಮನಿರುತ್ತಾರೆ.

ಕೋಮಾಲೆಯ ಸಂಧಿ

ಕೋಮಾಲೆ ಸಂಧಿ ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುವ ಭಾಗವಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲಯ್ಯ ಕೋಮಾಲೆಗಾಗಿ ಗಂಟುಬಿದ್ದಿದ್ದಾನೆ. ಅವಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದೇ ಅವನ ಮುಖ್ಯವಾದ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಮೈಲಾರ ಹೆಂಡತಿ ಇದ್ದರೂ ಸಹ ಇನ್ನೊಬ್ಬಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಮುಂದಾಗಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಪುರುಷ ಏನೇ ಮಾಡಿದರೂ ಅವನು ಗಣನೆಗೆ ಇಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಗೋಚರವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಅವನಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆಯೇ ಇಲ್ಲ ಎಂದರ್ಥ. ಇಲ್ಲಿ ಮೈಲಾರನೇ ನಾಯಕ ಮತ್ತು ಪವಾಡ ಪುರುಷ. ಅವನನ್ನು ಸೋಲಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಮಾಯಕಾರನಾದ ಮೈಲಾರ ಚಂದ್ರಗಿರಿ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ನೆಲೆ ನಿಂತು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ಕೋಮಾಲೆಯ ದಾದಿಯರನ್ನು ಕೋಮಾಲೆ ಎಲ್ಲಿದ್ದಾಳೆಂದು ವಿಚಾರಿಸಿದಾಗ ದಾದಿಯರು ಮಲ್ಲಯ್ಯನನ್ನು ಯಾರೆಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಮಲ್ಲಯ್ಯ ತಾನು ಅವಳ ಸೋದರ ಮಾವ ಎಂಬುದಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮಲ್ಲಯ್ಯ ಸೋದರಮಾವನೆಂದರೆ ಕೋಮಾಲೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆಂಬ ಆಲೋಚನೆಯಿದೆ. ಮಲ್ಲಯ್ಯ ದಾದಿಯರ ಜೊತೆಯಲ್ಲೇ ಹೋಗಿ ಕೋಮಾಲೆಯ ಮನೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಮಲ್ಲಯ್ಯ ನೇರವಾಗಿ ಕೋಮಾಲೆ ಮನೆಗೆ ಹೋಗದೆ ಬಾವಿ ಹತ್ತಿರ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದು, ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಕೋಮಾಲೆ ಬಾವಿಗೆ ನೀರು ಸೇದಲು ಯಾಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ದಾದಿಯರನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮೈಲಾರ ಮೊದ ಮೊದಲಿಗೆ ತಾನೇ ನೇರವಾಗಿ ಅವಳಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಲಾರ. ಅವನಿಗೂ ಅವಳ ಮನೆಯವರ ಬಗ್ಗೆ ಭಯವಿದೆ ಎಂದಂತಾಯಿತು. ಇದಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಅವನಿಗೆ ಮದುವೆಯಾಗಿದ್ದು ಹೆಂಡತಿಯು ಇದ್ದಾಳೆ. ಪ್ರಸ್ತುತವಾಗಿ ಇಂಥದ್ದೇ ಆದ ಘಟನೆಗಳು ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಇವು ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕ ಸತ್ಯಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮೈಲಾರ ಕೋಮಾಲೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಪವಾಡಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ ತನ್ನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕೋಮಾಲೆಯ ದಾದಿಯರು ಮೈಲಾರನನ್ನು ಕುರಿತು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಸಂಶಯದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ.

''ಕೋಮಾಲಿ ಎಂತೆಂದರೂ
ಸೊಗಸಾಗಿ ಕೇಳಿತ್ತಿದ್ದಿ
ಏನಾಗ್ಬೇಕು ಮುದಿಯವನೇ''[೮]

ಎಂಬಂತೆ ವಿಚಾರಿಸಿದಾಗ ಮಲ್ಲಯ್ಯ ಅವಳು ತನಗೆ ''ಅಕ್ಕನಾ ಮಗಳಾಗಬೇಕು'' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅವಳಿಗೆ ತಾನು ಬಂದಿರುವ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಿಮಗೆಲ್ಲ ಸೀರೆ ಕುಪ್ಪಸ, ಕಡ್ಲೆ ಬೆಲ್ಲಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಅವರಿಗೆಲ್ಲ ಆಸೆ ತೋರಿಸುತ್ತಾನೆ. ತಮಗೆ ಕೆಲಸ ಆಗಬೇಕೆಂದಾಗ ಅವರಿಗೆ ಏನಾದರೂ ಆಸೆ ತೋರಿಸಿದಾಗ ಆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ನಮಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿರುವ ವಿಷಯ. ದಾದಿಯರು ಆಸೆಯಿಂದ ಅರಮನೆಗೆ ಓಡಿಹೋಗಿ ಕೋಮಾಲೆಗೆ

"ಸಿಹಿ ನೀರ ಬಾವಿಮ್ಯಾಲೆ
ನಿಮ್ಮಸ್ವಾದರ ಮಾವ
ಬಂದಾನ ನಿಮ್ಮನ್ನ ಕರಿಯಂದಾ"[೯]

ಎಂದ ಕೂಡಲೇ ಕೋಮಾಲೆ ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತಾಳಾಗಿ ತನಗ್ಯಾರು ಸೋದರಮಾವ ಇಲ್ಲವೆಂದು

"ಹುಟ್ಟುತ್ತಲೇ ಒಟ್ಟಾರೆ
ಬಳೆಯುತಲಿ ಒಬ್ಬಾಕಿ
ಸ್ವಾದರ ಮಾವ ನನಗಿಲ್ಲ"[೧೦]

ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾಳೆ. ದಾದಿಯರು ಮೈಲಾರನಿಗೆ ಕೋಮಾಲೆ ತಿಳಿಸಿದಂತೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೂ ಮಲ್ಲಯ್ಯ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಅವಳಿಗೆ ಆಸೆ ತೋರಿಸಿ ಕರೆತರುವಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಕೋಮಾಲೆ ಬರದೇ ಇದ್ದುದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಮಲ್ಲಯ್ಯ ಕೋಮಾಲೆಯ ಹೊಸ್ತಿಲಿನ ಮೇಲೆ ಭಂಡಾರ ತೆಗೆದು ಉಗಿಯುತ್ತಾನೆ. ಮೈಲಾರನಿಗೆ ಮೋಡಿ ಮಾಡಿಯಾದರೂ ಅವಳನ್ನು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಂಬಲವಿದೆ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅಂದಿನಿಂದ ಇಂದಿನವರೆಗೂ ಬುಡಬುಡಿಕೆಯವರು, ಜೋಗಿಗಳು, ಗೊರವರನ್ನು ಜನ ನಂಬುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಕಾರಣವೆಂದರೆ ಎಂಥಹವರನ್ನು ಕೂಡ ಮಾಟ-ಮಂತ್ರ ಮಾಡಿ ಅಪಹರಿಸುತ್ತಾರೆಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿದೆ. ಅವರೆಲ್ಲ ಮೋಡಿ ಮಾಡುವ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಲಿತಿರುತ್ತಾರೆ. ಮಲ್ಲಯ್ಯನ ಭಂಡಾರದ ಪ್ರಯೋಗದಿಂದ ಕೋಮಾಲೆ ತನ್ನ ತಾಯಿಗೆ ಹರಕೆ ತೀರಿಸಲು ಬಾವಿಗೆ ಹೋಗುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿ ಬಾವಿಯ ಹತ್ತಿರ ರನ್ನದ ಕೊಡಗಳೊಂದಿಗೆ ಬರುತ್ತಾಳೆ. ಕೋಮಾಲೆ ಬರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಮಲ್ಲಯ್ಯ ತೈತೈಯ್ಯಾ ಕುಣಿಯುತ್ತಾ

**"ಚಂದಾನ ಹೆಣ್ಣೊಂದು
ಕಮಲ ಗಂದಿ ಹೂವಂದ
ನಗುವಲೆ ಮಾರಿ ಚೆಲುವಂದ
ಕೆಂಪು ಆಲದ ಮರ
ಸೊಂಪಾಗಿ ಹೋಗಿನ್ನು
ಕೆಂಪನ ಹೆಣ್ಣೀನ ಕಂಡೆನೆಂದ"**[೧೧]

ಎಂಬುದಾಗಿ ತನ್ನ ಮನದ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ನೆನೆಯುವನು. ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಕಂಡರೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ, ಸಹಜವಾಗಿ, ನೈಸರ್ಗಿಕವಾಗಿ ಗಂಡಿಗೆ ವ್ಯಾಮೋಹ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಈ ವ್ಯಾಮೋಹ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಯಾವ ಸಂಬಂಧವು ಉಂಟಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೋಮಾಲೆಯು ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಇಳಿದು ಮುಖ ತೊಳೆದು ತುಂಬಿದ ಕೊಡವನ್ನು ಬಾವಿಯಲ್ಲೇ ಬಿಡುತ್ತಾಳೆ. ಆಗ ಕೊಡವನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಡುವಂತೆ ಮುದಿಗೊರವನನ್ನು ಒತ್ತಾಯಿಸಿದಾಗ ಮಲ್ಲಯ್ಯ

" ಅಪ್ಪಪ್ಪಾ ಎಂದಾರೇ
ನಾನ್ಯಾಕ ಎತ್ತಾಲಿ
ನಿಮ್ಮ ಅಪ್ಪಗೆ ಅಳಿಯನೂ" [೧೨]

ಎಂದೊಡನೆ ಕೋಮಾಲೆ ಮುದಿಗೊರವ ತನಗೆ ಗಂಡನಾಗುವೆನೆ ಎಂಬಂತೆ ಯೋಚಿಸುತ್ತಾ ಎಲ್ಲಾ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಹೇಳುವಂತೆ

"ಏ ಮೈಲಾರಲಿಂಗ
ಮಕ್ಕಳ ಸಂತಾನ ನಿನಗಿಲ್ಲೇನೋ
ನನ್ನಂತ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳು ನಿನಗಿಲ್ಲೇನೋ" [೧೩]

ಎಂದು ಹೇಳುವುದರೊಂದಿಗೆ ಮಲ್ಲಯ್ಯನನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಕೋಮಾಲೆ ಮಲ್ಲಯ್ಯನನ್ನು 'ಅಣ್ಣಾ' ಎಂದು ಸಂಭೋದಿಸಿದಾಗಲು ಮಲ್ಲಯ್ಯ 'ಅಣ್ಣಣ್ಣಾ ಎಂದಾರೆ ನಾನ್ಯಾಕೆ ಎತ್ತಾಲಿ ನಿಮ್ಮ ಅಣ್ಣರಿಗೆ ಬಾಮೈದನೂ' ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಮಲ್ಲಯ್ಯ ಅವಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಲೇ

"ಎ ಕೋಮಾಲೇ
ನನ್ನ ನೀನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೋಬೇಕು" [೧೪]

ಆಗ ತಾನು ಕಿರು ಬೆರಳುಗಳಲಲ್ಲಿ ಕೊಡವನ್ನು ಎತ್ತುತ್ತೇನೆ ಎಂದಾಗ ಅವಳು ಮುದುಕನಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದು ಸಿಟ್ಟಾಗಿ ಅವನನ್ನು ಈ ರೀತಿ ನುಡಿಯುತ್ತಾಳೆ.

"ಆ ತಲೆಯ ಬೆಳ್ಳಗಾಗ್ಯೆತೆ
ಮೈಲಾರಲಿಂಗ ಕಣ್ಣೆರಡಾ ಕೆಟ್ಟವಲ್ಲೋ" [೧೫]

ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೀಯ್ಯಾಳಿಸಿದಾಗ ಮಲ್ಲಯ್ಯ ಕೋಮಾಲೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಅವತಾರವನ್ನು ತಾಳಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳ ನಾಯಕರು ತಮಗೆ ಒಲಿಯದವರನ್ನು ಪಡೆಯಲು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಸಾಹಸಗಳನ್ನು ಮೆರೆಯುವುದು ಸರ್ವೇ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದೆ. ನಾಯಕರಿಗೆ ತಮಗನಿಸಿದಂತೆ ಒಕ್ಕಲುಗಳು, ಭಕ್ತರು ನಡೆಯಬೇಕೆಂಬುದೇ ಧ್ಯೇಯ. ಕೋಮಾಲೆ ಮೆಚ್ಚುವಂತೆ ಮುದಿಮಲ್ಲಯ್ಯ ಭಂಡಾರದ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಹಸುಮಗನಾಗಿ ಸೂರ್ಯ ಮಿಂಚಿದಂತೆ ಮಿಂಚುತ್ತಾನೆ. ಅವನ ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೆ ಬೆರಗಾದ ಕೋಮಾಲೆ ಅವನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೆ ಮಲ್ಲಯ್ಯ ಕೋಮಾಲೆಯ ಮಾತನ್ನು ನಂಬದೇ ಅವಳಿಂದ ಭಾವಿ ಗಂಗಮ್ಮನ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ಕೋಮಾಲೆ ಪ್ರತಿಭಟಿಸದೆ ಬಾವಿ ಗಂಗಮ್ಮ

ಭಾಷೆ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳಿಗೂ ಮೈಲಾರನನ್ನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಪ್ರಮಾಣ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂದಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಆಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಾಷೆ ಪ್ರಮುಖ್ಯತೆಯಿದ್ದು, ತಾಯಿಯಾಣೆ, ತಂದೆಯಾಣೆ, ಗಂಗಮ್ಮನ ಆಣೆ, ದೇವರಾಣೆ ಎಂಬ ಮುಂತಾದ ಆಣೆಗಳನ್ನು ಜನರು ನಂಬುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವಿದ್ಯಾವಂತರಿಗೆ ಬರಹ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದ ಕಾರಣ ಅವರು ಆಣೆಗಳಿಗೆ ಮೊರೆಹೋಗುವುದು ಸಹಜ.

ಬಾವಿ ಗಂಗಮ್ಮನ ಭಾಷೆ ನಂಬದ ಮಲ್ಲಯ್ಯ ಕೋಮಾಲೆಯಿಂದ ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರನ ಬಡಿಯಬೇಕು, ಗೊರವಯ್ಯನ ಮದ್ದಾಲೆ ಬಡಿಯಬೇಕು, ನನ್ನ ತ್ರಿಶೂಲ ಬಡಿಯಬೇಕು ಎಂಬ ಮೊದಲಾದ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಪಡೆದರೂ ಅವಳನ್ನ ನಂಬದೇ ಹಿಂತಿರುಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಕೋಮಾಲೆ ಮಾಯಕಾರನಿಗೆ ಸೋತು ಅವನು ತೆಕ್ಕೆಗೆ ಬೀಳುತ್ತಾಳೆ. ಆಗ ಮಲ್ಲಯ್ಯ ಕಿಲಕಿಲನೆ ನಗುತ್ತಾ ಕಿರು ಬೆರಳಿನಿಂದ ಕೊಡವನ್ನು ಎತ್ತು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಮಲ್ಲಯ್ಯ ಅವಳನ್ನು ಕುರಿತು 'ಕಂಬಳಂಗಿ ತೊಟ್ಟರೇನೆ ಕೋಮಾಲೆ ಲಿಂಗವಂತಾನು ನಾನು' ಎಂದೊಡನೆ ಕೋಮಾಲೆ ಓಡುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳ ಹಿಂದೆ ಮೈಲಾರ ಬೆನ್ನತ್ತಿ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಕೋಮಾಲೆ ಮಲ್ಲಯ್ಯನಿಗೆ ಭಾಷೆ ನೀಡಿದ್ದರೂ ಲೆಕ್ಕಿಸದೇ ತನ್ನ ಅರಮನೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೆ ಮೈಲಾರ ಕೋಮಾಲೆಯನ್ನು ಕಾಡಿಸದೆ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅವಳನ್ನ ಪಡೆಯಲು ನಾನಾ ರೀತಿಯ ವೇಷಗಳನ್ನು ತಳೆಯುತ್ತಾನೆ. ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಗೆಲುವುದು ಬಹಳ ಕಷ್ಟ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವಳ ಮನಸ್ಸು ಚಂಚಲತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು, ಹಿರಿಯವರಿಗೆಲ್ಲ ಹೆದರಿ ಬಾಳುವವಳು. ಇದರಿಂದ ತಿಳಿಯುವ ಮುಖ್ಯಾಂಶವೆಂದರೆ ಹೆಣ್ಣು ಯಾರ ಪರಿಚಯವಿರದ ಪುರುಷನ ಜೊತೆಗೆ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಾಳೆ.

ಮಲ್ಲಯ್ಯ ಕೋಮಾಲೆಗೋಸ್ಕರ ಕಾಳಮ್ಮನ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿದ ಕಸವನ್ನು ಕಂಬಳಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕೋಮಾಲೆಯ ತಿಪ್ಪೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಕಂಬಳಿ ಹಾಸಿ ಮಲಗುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲಯ್ಯ ನೆನೆಯುತ್ತಾ....

"ನನ್ನಿಗೆ ಒಂದು ಗೇಣು
ಕೋಮಾಲೆಗೆ ಒಂದು ಗೇಣು
ಹೆಜ್ಜಾದ ಗೇಣು ನನ್ನ ಮೇಲಂದಾ"[೧೬]

ಎಂಬಂತೆ ಕನಸು ಕಾಣುವ ಹಂಬಲವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾನೆ ಮಲ್ಲಯ್ಯನಿಗೆ ಕೋಮಾಲೆಯ ಮೇಲೆ ಅಪಾರವಾದ ಪ್ರೀತಿಯಿದೆ. ಬೆಳಗಾದೊಡನೆ ಮಲ್ಲಯ್ಯ ಕೋಮಾಲೆಯ ಅರಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಅರಮನೆಯ ಪಹರೆಯವರು ಮಲ್ಲಯ್ಯನನ್ನು ಒಳಗೆ ಬಿಡದೆ ತಡೆ ಹಿಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಬೇಸತ್ತ ಮಲ್ಲಯ್ಯ ಭಂಡಾರದ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಹಲ್ಲಿಯಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡುತ್ತಾನೆ. ಇವನ ಸುಳಿವು ಪಹರೆಯವರಿಗೆ ಕಾಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಪಹರೆಯವರು ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತಾರೆ. ಮಾಯಕಾರ ಕೋಮಾಲೆ ಅರಮನೆಯ ತಿಪ್ಪೆಯಲ್ಲಿ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಮಲ್ಲಯ್ಯನ ಊಹೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ತಿಪ್ಪೆಗೆ ಕಸ ಹಾಕಲೇ ಬರಬೇಕು ಎಂಬುದು. ಆಗ ಕೋಮಾಲೆ ಬಂದೇ ಬರುತ್ತಾಳೆ. ಅವನ ಊಹೆಯಂತೆ ಕೋಮಾಲೆ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಮಾಯಕಾರ ಮೊಸಳೆಯಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಾನೆ. ಅವಳು ಭಯಗೊಂಡು ತನ್ನ ಗೆಳತಿಯರಿಗೆ

''ಮುಸುಳಿ ಕುಂತೈತಿ
ಕೊಣ್ಣು ಬಂದಾವ ಮಂಗ್ಯಾ ಕುಂತೈತಿ'' [೧೭]

ಎಂಬಂತೆ ತಿಳಿಸಿದರೂ ಅವರ್‍ಯಾರಿಗೂ ಕಾಣಿಸದೇ ಅವಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಮಲ್ಲಯ್ಯನ ಪವಾಡದ ಮಹಿಮೆ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ತಿಪ್ಪೆಯಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗು ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಕೋಮಾಲೆಯ ಸೆರಗು ಹಿಡಿದು ಮಾಯಕಾರ ಬಗ್ಗಿಸಿ ಮೂರೇಟು ಹೊಡೆದು ಅವಳನ್ನು ತನಗೆ ಒಲಿಯುವಂತೆ ಪರಿವರ್ತಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಕೋಮಾಲೆ ಅರಮನೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗು ಅಣ್ಣಂದಿರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕುರಿ ಕಾಯುವುದಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿ ಹೋಳಿಗೆ ಕಡುಬುಗಳನ್ನು ಸಿದ್ದಪಡಿಸಿ ಬುತ್ತಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಮಲ್ಲಯ್ಯನಿರುವ ಬಸವಣ್ಣನ ಗುಡಿ ಹತ್ತಿರ ಬರುತ್ತಾಳೆ. ಅಲ್ಲಿ ಅವನು ಏಳದೇ ಇರುವಾಗ ಅವನ ನಾಡಿ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿ ಆಗ ಅವಳು ದೇವರನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತಾಳೆ ನಾಡಿ ಸಿಗದ ಕಾರಣ ಸಾವನ್ನಪ್ಪಿದ್ದಾನೆಂದು ಕೊರಗುತ್ತಾಳೆ.

''ಕೊಟ್ಟೂರು ಬಸವಣ್ಣಾ
ಕೋಡುಳ್ಳಿ ಚನ್ನೀಗಾ
ಗೊರವಯ್ಯನ ಸಾಯಂಗಾ ಮಾಡಿಯಪ್ಪ'' [೧೮]

ಎಂಬುದಾಗಿ ಹಂಬಲಿಸಿದಾಗ ತಕ್ಷಣವೇ ಗೊರವಯ್ಯ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ ಅರಮನೆಗೆ ಬರುವುದಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಅವಳು ತನ್ನ ತಾಯಿ, ಸಹೋದರರು ಇದ್ದಾರೆಂದು ಬರಬೇಡವೆಂದು ತಿಳಿಸಿದರು ಮೈಲಾರ ಮಾಯದಲ್ಲಿ ಬರುವನೆಂದು ತಿಳಿಸಿದಾಗ ಕೋಮಾಲೆ ತನ್ನ ತಾಯಿಗೆ ಅಣ್ಣಂದಿರಿಗೆ ಗೊರವಯ್ಯನ ವಿಷಯ ತಿಳಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳು ಅಣ್ಣಂದಿರಿಗೆ

''ಏ ಅಣ್ಣಾನವರೆ ಕೋರಿ ಗೊರವಯ್ಯ ಗಂಟು
ಬಿದ್ದಾನ ನಮ್ಮೂರಮನಿಗೆ ಬರತೀನೆಂದ'' [೧೯]

ಎಂಬುದಾಗಿ ತಿಳಿಸೊದೊಡನೆ ಅಣ್ಣಂದಿರು ಅದನ್ನು ಸಮ್ಮತಿಸದೆ ಗಸ್ತಿಯವರನ್ನು ಅರಮನೆಯ ಸುತ್ತ ನೇಮಿಸುತ್ತಾನೆ. ಯಾವ ಅಣ್ಣನಿಗೂ ತನ್ನ ತಂಗಿ ಮುದಿಯವನನ್ನು, ದಾರಿಹೋಕನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗುತ್ತಾಳೆಂದರೆ ಹೇಗೆ ಇಷ್ಟವಾದೀತು. ಇದನ್ನರಿತ ಮಲ್ಲಯ್ಯ ಬನ್ನಿ ಕಟ್ಟೆಯ ತ್ರಿಶೂಲ ಹಿಡಿದು ಮುದಿವಯಸ್ಸಿನವನಾಗಿ ಅವತಾರ ತಾಳಿ ಕೋಮಾಲೆ ಅರಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ.

ಗೊರವನಾಗಿ ಬಂದ ಮೈಲಾರನನ್ನು ಕಾವಲುಗಾರರು ಅರಮನೆಯೊಳಗೆ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾರು ಕೂಡ ಭಿಕ್ಷುಕರನ್ನು ಮನೆಯೊಳಗೆ ಸೇರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ಜನಪದರ ನಂಬಿಕೆಯೂ ಹೌದು. ಮೈಲಾರ ಹನ್ನೆರಡು ಮಣ ತಂಬಾಕನ್ನು ಚಿಲುಮೆಗೆ ತುಂಬಿ ಹೊಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಗಸ್ತಿಯವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮೂರ್ಛೆಗೊಳಿಸುತ್ತಾನೆ.

ನಂತರ ಅವರೆಲ್ಲರ ಗಡ್ಡ ಮೀಸೆಗಳಿಗೆ ಗಂಟು ಹಾಕುತ್ತಾನೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಗಸ್ತಿಯವರು ಗಡ್ಡ ಮೀಸೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿರುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ಇದರಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ ದಿನ ಹುಟ್ಟಿದ ಬೂದಿಯನ್ನು ಊರಿಗೆ ಉರುಬಿ ಅತ್ತೆಸೊಸೆ, ತಂದೆ ಮಗನಿಗೆ ಕದನ ಹುಟ್ಟಿಸಿ ಕೋಮಾಲೆ ಅಣ್ಣಂದಿರು ಬರುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಕೋಮಾಲೆಯ ಅಣ್ಣಂದಿರಿಂದ ಗಸ್ತಿಯವರ ಗಂಟು ಹಾಕಿದ್ದ ಗಡ್ಡಮೀಸೆಗಳನ್ನು ಬಿಚ್ಚುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೆ ಗೊರವನೆ ಆ ಗಂಟುಗಳನ್ನು ಬಿಚ್ಚುತ್ತಾನೆ. ಇದರಿಂದ ಎಚ್ಚರಗೊಂಡ ಗಸ್ತಿಯವರೆಲ್ಲರೂ ಕರ್ನಾಗುಂಡು ಹುಣಸೆ ಬರ್ಲುನಿಂದ ಮೈಲಾರನನ್ನು ಹೊಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಆ ಏಟುಗಳೆಲ್ಲ ಮತ್ತೆ ಗಸ್ತಿಯವರಿಗೆ ಬೀಳಲು ಪ್ರಾರಂಭವಾದಾಗ ಹೆದರಿದ ಗಸ್ತಿಯವರು ಮೈಲಾರನಿಗೆ ಶರಣಾಗಿ ಮಲ್ಲಯ್ಯನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ. ಗಸ್ತಿಯವರು ಶರಣಾದವರೆಂದರೆ ಮೈಲಾರನಿಗೆ ಒಕ್ಕಲಾದವರು ಎಂದರ್ಥ. ಮೈಲಾರನಿಗೂ ಪವಾಡದ ಮುಖಾಂತರ ವಿವಿಧ ಜನವರ್ಗಗಳನ್ನು ತನ್ನೆಡೆಗೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಆಸೆಯಿದೆ ಎಂಬುದು ಇದರಿಂದ ತಿಳಿಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮೈಲಾರ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಮಾತ್ರ ತನ್ನ ಪವಾಡವನ್ನು ಕೊನೆಗಾಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಮುಂದೆ ಮಲ್ಲಯ್ಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಳಾದ ಮುದ್ದಮ್ಮಳ ಮನೆಗೆ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡಲು ಬರುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿ ಮುದ್ದಮ್ಮ ಹಾಲು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದು ಮುಂದೆ ಹೋಗೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಅವಳು ಅವನಿಗೆ

> **''ಮನಿಯಾಗಾ ಐದೀನಿ**
> **ಮಡಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟೀನಿ**
> **ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗು ಮುದಿಮಲ್ಲಾ''** [೨೦]

ಎಂದಾಗ ಮಲ್ಲಯ್ಯ ಎಲ್ಲವನ್ನು ದಯಮಾಡಿ ಅವಮಾನಿತನಾಗಿ ಮುನ್ನಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಈ ಸಂದಿಯಲ್ಲಿ ಮುದಿಮಲ್ಲನಾದ ಮೈಲಾರ ಕೋಮಾಲೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಗಸ್ತಿಯವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮೂರ್ಛೆಗೊಳಿಸಿ ತನ್ನತನ, ಶಕ್ತಿಯನ್ನು, ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿರುವುದು ಆಶ್ಚರ್ಯವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ತಮಗೆ ಒಕ್ಕಲಾಗದೇ ಇದ್ದವರನ್ನು ಸುಮ್ಮನೆ ಬಿಡದೆ ಕಾಡಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಎಲ್ಲಾ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.

ಮಡಿವಾಳರ ಸಂದಿ :-

ಈ ಸಂದಿಯಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲಯ್ಯ ಕೆಳವರ್ಗದರಾದ ಮಡಿವಾಳರಿಂದ ಕಂಬಳಿಯನ್ನು ಪರಿಶುದ್ಧವಾಗಿ ಒಗೆಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ಅವರನ್ನು ತನ್ನ ಒಕ್ಕಲನ್ನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾದ ಸ್ವಾರಸ್ಯವಿದೆ. ಮಲ್ಲಯ್ಯನಿಗೆ ಜಾತಿ ಬೇಧಭಾವವಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲಯ್ಯ ಭಿಕ್ಷೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ ಕಂಬಳಿಯನ್ನು ಒಗೆಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ. ಮಲ್ಲಯ್ಯ ಮಡಿವಾಳದ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಅವರು ನೀಡುವ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡವೆಂದು ತನಗೆ ಕಂಬಳಿಯನ್ನು ಒಗೆದುಕೊಡುವಂತೆ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಮೈಲಾರ ಮಡಿಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಪರಿಶುದ್ದವಾಗಿ ಕಂಬಳಿ ಒಗೆಯುವಂತೆ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

"ನೀರಿನ್ಯಾಗೆ ಅದ್ದಬಾರ್ದು
ಬಂಡೀಗೆ ಬಡಿಬಾರ್ದು
ಸೌಳು ಸುಣ್ಣ ಇಟ್ಟು ಕುಚ್ಚು ಬಾರದೂ
ದೇವಾರು ದೇವ" [೨೧]

ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ದಂಪತಿಗಳಿಬ್ಬರು ಸೇರಿ ಕಂಬಳಿಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಒಗೆಯುವುದು ಎಂಬುದಾಗಿ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಮಡಿವಾಳನ ಹೆಂಡತಿ ಮಲ್ಲಿಗೆದೇವಿಯೂ ತನ್ನ ದೇಹದ ರಕ್ತವನ್ನು ನೀರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಎದೆ ಕೊಟ್ಟು ಸೌಳು ಸುಣ್ಣವಾಗಿ, ತಲೆ ಮಿದುಡು ಬಿಸಲು ಬೀಳದಂತೆ ಆರತಿಯನ್ನಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬಹಳ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕಂಬಳಿಯನ್ನು ಒಗೆಯಬೇಕೆಂದು ತನ್ನ ಗಂಡನಿಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಇದನ್ನರಿತ ಮಡಿವಾಳ ಬಹಳ ದು:ಖದಿಂದ ಮಲ್ಲಯ್ಯನ ಕಂಬಳಿಯನ್ನು ಒಗೆಯುತ್ತಾನೆ. ನಂತರದಲ್ಲಿ ಮಾಯಕಾರ ಕಂಬಳಿಯನ್ನು ಕೇಳಲು ಬಂದು ದಂಪತಿಗಳಿಬ್ಬರೂ ಸೇರಿ ಕಂಬಳಿಯನ್ನು ನೀಡುವಂತೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮಡಿವಾಳ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಊರಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾಳೆಂದು ಸುಳ್ಳು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಮಾಯಕಾರನಾದ ಮಲ್ಲಯ್ಯನ ದಂಪತಿಗಳ ವಿಚಾರ ತಿಳಿದಿದ್ದು, ಎಂಟನೇ ದಿನಕ್ಕೆ ಮರಳಿ ಬರುತ್ತೇನೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದರಿಂದ ಮಡಿವಾಳನು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಮರಳಿ ಬಂದ ಮಲ್ಲಯ್ಯ ಮಡಿವಾಳನಿಗೆ ದೇವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂಬೆಹಣ್ಣು ಇಟ್ಟು, ಕಳಸ ಕನ್ನಡಿ ಇಟ್ಟು, ಕಾಯಿ ಒಡೆದು ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಮಡಿವಾಳನು ಮಾಯಕಾರ ಹೇಳಿದಂತೆ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ಬಾಗಿಲು ಮುಚ್ಚುತ್ತಾನೆ. ನಂತರ ಮಡಿವಾಳ ಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆರೆದೊಡನೆ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಮಲ್ಲಿಗೆ ದೇವಿ ಇರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗಿ ಮಲ್ಲಯ್ಯನನ್ನು ನಂಬುತ್ತಾನೆ. ಅವರಿಬ್ಬರ ಭಕ್ತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಮಲ್ಲಯ್ಯ ವರಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದಾಗ ಅವರಿಬ್ಬರು ತಮಗೆ

"ಏ ನಮ್ಮ ತಾತಾ"
"ಮೈ ತುಂಬ ಬಟ್ಟೆ ನಮಗೆ ಕೊಡೋ"
"ಊರ ತುಂಬಾ ಉದ್ಯೋಗ ನಮಗೆ ಕೊಡೋ"
"ಮೊಣಕಾಲಾ ಮಟ್ಟಾ ನೀರು ಕೊಡೋ" [೨೨]

ಎಂಬುದಾಗಿ ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಮಾಯಿಕಾರ ಅದೆಲ್ಲವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮಾಯವಾಗುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಂದಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ದಂಪತಿಗಳು ನಾಯಕನಿಗೆ ವಿರೋಧ ಒಡ್ಡುವುದಿಲ್ಲ. ಇತರ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಕ್ಕಲುಗಳು ನೇರವಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ನಾಯಕನಿಗೆ ಒಕ್ಕಲಾಗುವ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ. ನಾಯಕನಿಗೆ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯಾದ ಒಕ್ಕಲುಗಳಿಗೆ ಎಲ್ಲವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾನೆ ಎಂಬುದು ಇದರಿಂದ ತಿಳಿಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಒಕ್ಕಲುಗಳಿಗೆ ಎಲ್ಲವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾನೆ ಎಂಬುದು ಇದರಿಂದ ತಿಳಿಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಒಕ್ಕಲುಗಳು

ಮರುಮಾತನಾಡದೆ ಗಾಯಕ ಹೇಳಿದಂತೆ ಮಾಡಿ ಒಕ್ಕಲಾಗುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲಯ್ಯ ಮುದಿವಯಸ್ಸಿನ ವೇಷಧರಿಸಿರುವುದರಿಂದ ದಂಪತಿಗಳು 'ತಾತಾ' ಎಂಬುದಾಗಿ ಸಂಭೋಧಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಕುರುಬರ ಸಂಧಿ :

ಮೈಲಾರಲಿಂಗ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಕುರುಬರ ಸಂದಿಯಲ್ಲಿ ಕುರುಬನಾದ ಮಲ್ಲಯ್ಯ ಮತ್ತು ಕೋಮಾಲೆಯ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕೂಡಿಸುವ ಸಂದರ್ಭಗಳಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮಾಯೀಕಾರ ಕಾಡುಸಿದ್ಧನ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿ ಅವನು ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಭಂಡಾರ ಧರಿಸಿ, ಕೈಯಲ್ಲಿ ತ್ರಿಶೂಲ ಡಮರುಗ ಹಿಡಿದಿರುತ್ತಾನೆ. ಭಕ್ತಾದಿಗಳು ಸಂಜೆಯಲ್ಲಿ ಮದ್ದಾಲಿಗೊರವಯ್ಯನನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವಿಧ ವರಗಳಾದ

''ಗಂಡು ಮಗನ ಕೊಡು
ದಾನ ಭಾಗ್ಯವ ಕೊಡು
ಹಿಂಡೆಮ್ಮಿ ಕೊಡು ಮುನಿವೊಳಗೆ
ದೇವಾರುದೇವ'' [೨೩]

ಎಂಬುದಾಗಿ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮಲ್ಲಯ್ಯನನ್ನು ''ಏಳು ಕೋಟಿ ಏಳು ಕೋಟಿ ಬಹು ಪರಾಗ್ ಎಂಬಂತೆ ಸಂಭೋದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮೈಲಾರದಲ್ಲಿ ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಭಕ್ತಾದಿಗಳು ಈ ರೀತಿ ಗುಣಗಾನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಮೈಲಾರಲಿಂಗ ಸಂಚಾರ ಮಾಡುತ್ತ ಮೈಲಾರ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಬಂದು ಪವಾಡವನ್ನು ಮೆರೆದು, ಹೀನ ಮನುಜರಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮಿಯ ಧ್ಯಾನವನ್ನು ತುಂಬುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಮುನ್ನಡೆಯುತ್ತಾ ಮಲ್ಲಯ್ಯ ಮುರುಕು ಬೆತ್ತವನ್ನಿಡಿದು ಅಡವಿಗೆ ಬಂದು ಕುರಿಗಳನ್ನು ಕಾಯುತ್ತಾನೆ. ಕುರಿಗಳನ್ನು ಕಾಯುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಲ್ಲಯ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಾನೆಂದರೆ ಭಕ್ತಾದಿಗಳ ಜೀವನವನ್ನು ಮೆಚ್ಚುತ್ತಾನೆಂದೇ ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಕೋಮಾಲೆಯ ಅಣ್ಣಂದಿರು ಕುರಿ ಕಾಯುವವರಾಗಿದ್ದು, ಅಲ್ಲಿಗೆ ಮಲ್ಲಯ ಹಸಿವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಆ ಕುರುಬರು ಊಟ ಮಾಡೆಂದು ಹೇಳಿದಾಗ ಮಾಯಕಾರ ಇಟ್ಟರೆ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಾ ಇಡಬೇಕೆಂದು ಅರ್ಧ ಹೊಟ್ಟೆಗಳು ಮಾಡಬಾರದೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮಲ್ಲಯ್ಯನ ಆದೇಶದಂತೆ ಕುರುಬರು ಏಳುಡಬರಿ ಹಾಲು ಹಿಂಡಿ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಮಾಯಕಾರ ಹಾಲನ್ನು ಒಂದೇ ಸುರ್ರಿಗೆ ಎಳೆದುಕೊಂಡು

''ಏ ಕುರುಬಾರೇ

ಹೊಟ್ಟ್ಯಾದರ ನನಗೆ ತುಂಬಾಲಿಲ್ಲೋ'' [೨೪]

ಎಂದಾಗ ಕುರುಬರು ಏಳು ಕಂಡುಗ ಅನ್ನವನ್ನಿಟ್ಟಾಗ ಅದರ ಮೇಲೆ ಭಂಡಾರ ಚೆಲ್ಲಿ, ಅದನ್ನು ಮೂರೇ ಸುರ್ರಿಗೆ ಎಳದು ಅರ್ಧ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಿದೆ ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ನಂತರ ಮಲ್ಲಯ್ಯ ಒಂದು ಗೊಡ್ಡು ಕುರಿಯಿಂದ ಹಾಲನ್ನು ಹಿಂಡಿ ಕುಡಿಯುತ್ತಾನೆ. ಕೊನೆಗೆ ಕುರಿಗಳನ್ನು ಕಾಯುವುದಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಕುರುಬರು ಮಾಯಕಾರನನ್ನು ಕುರಿಯಕಾಯುವಂತೆ ನೇಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲೆಲ್ಲ ಮಾಯಕಾರನ ಪವಾಡಗಳು ಕುರುಬರನ್ನು ಒಕ್ಕಲುಗಳನ್ನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮೂಲಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾಯಕಾರನಿಗೆ ಕುರಿಕಾಯುತ್ತಲೇ ಕೋಮಾಲೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾನೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಮಲ್ಲಯ್ಯ ಈ ರೀತಿ ಪವಾಡಗಳನ್ನು ಮೆರೆಯುತ್ತಾನೆ. ಮೈಲಾರ ಕುರಿಗಳನ್ನು ಕಾಯುತ್ತಾನೆಂದರೆ ಅವನೊಬ್ಬ ಕುರುಬರ ಮೂಲ ಪುರುಷ ಇರಬಹುದು ಎನಿಸುತ್ತಿದೆ. ಮಾಯಿಕಾರ ಟುರ್ರ ಎನ್ನುತ್ತಾ ಕುರಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೊಳೆದಡೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದು ಅಲ್ಲಿ ಬಂದು ಕುರಿಯನ್ನಿಡಿದು ಬಟ್ಟೆ ಒಗೆದಂತೆ ಒಗೆಯುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮಾಯಕಾರ ಕುರಿಯನ್ನು ಸಾಯಿಸುತ್ತಾನೆಂದರೆ ಕೋಮಾಲೆ ಬರಲೆಂದು. ಇದನ್ನು ಅರಿತ ಕೋಮಾಲೆಯ ಅಣ್ಣಂದಿರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಧಾವಿಸಿ ಸತ್ತಿರುವ ಕುರಿಗಳನ್ನು ಕಂಡು ದು:ಖಿಸಿ ಮುದಿಯವನನ್ನು ಅವುಗಳನ್ನು ಬದುಕಿಸಿಕೊಡುವಂತೆ ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಕುರುಬರಿಗೆ ಕುರಿಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯೇ ಜೀವಾಳ. ಅದರಿಂದ ಬದುಕುವವರು ಅವರಾಗಿದ್ದು, ಅವುಗಳನ್ನು ಉಳಿಸುವುದು ಅವರ ಗುರಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಮೈಲಾರ ಕೋಮಾಲೆ ಬಂದರೆ ಮಾತ್ರ ಕುರಿಗಳು ಬದುಕುತ್ತವೆ ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಕೋಮಾಲೆ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಹಿಂಜರಿದುದ್ದರಿಂದ ಕುರುಬರು ಬೇರೆಯದನ್ನು ನೀಡುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕುರಿಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಾಗಿ ಮಾಯಕಾರ ಮತ್ತೆ ಭಂಡಾರವನ್ನು ಎರಚಿ ಕುರಿಗಳನ್ನು ಬದುಕುಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ತಿರ್ರೊಂಡು ತಿನ್ನುವವನಿಗೆ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಕೊಡಬಾರದೆಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ಕೋಮಾಲೆಯ ಅಣ್ಣಂದರಿಂದ ಕೇಳಿದ್ದರಿಂದ ಮಾಯಕಾರ ಮುದುಕನ ವೇಷ ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಮತ್ತೆ ಕೋಮಾಲೆಯ ಅರಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಮಾಯಕಾರನಿಗೆ ಮುದಿವೇಷ ಧರಿಸಿದರೆ ತನ್ನನ್ನು ಭಕ್ತಾದಿಗಳು ಆದರದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಾರೆಂಬ ಆಲೋಚನೆಯಿದೆ ಎಂದೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ಕಣ್ಣು ಕಾಣದ ನಡೆಯಲಾರದ ಮೈಲಾರನನ್ನು ಕೋಮಾಲೆ ಅರಮನೆಗೆ ಕರೆತಂದು ಅಣ್ಣಂದಿರಿಗೆ ಪರಿಚಯಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಾಳೆ. ಹಣ್ಣು ಹಂಪಲು ಕೊಟ್ಟು ತೂಗು ಮಂಚಕ್ಕೆ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಅವಳ ಅಣ್ಣಂದಿರು ಮುದಕನಿಗೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸುವಂತೆ ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕೋಮಾಲೆ ಅವನಿಗೆ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಿ, ಪೂಜೆ ಪುರಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಹದಿನಾರು ದಿನಗಳಾದಾಗ ಮೈಲಾರ ತನ್ನ ರೂಪವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಹೀಗೆ ತೋರಿಸುತ್ತಾನೆ.

" ಈ ಮಾಯಕಾರ ಸೂರ್ಯ

ಮಿಂಚಾಣ ಮಿಂಚು ತಾಣ'' [38]

ಎಂಬಂತೆ ಮಾಯಕಾರನ ರೂಪಿನಿಂದ ತನಗೆ ಮೋಸ ಮಾಡಿದನೆಂದು ಕೋಮಾಲೆ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಮಾಯಕಾರ ಕೋಮಾಲೆ ತನ್ನನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾಳೆಂದು ತಿಳಿದು ಮತ್ತೊಂದು ವೇಷಧರಿಸಿ ಕುರಿ ಹಟ್ಟಿಗೆ ಬಂದು, ತನಗೆ ಸಂಬಳ ಕೊಡಬೇಡಿ, ಊಟ ಹಾಕಿ ಕುರಿಕಾಯುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ಕುರಿಗಳನ್ನು ಕಾಯುವಾಗ ಮೈಲಾರ ಕುರಿಗಳಿಗೆ ಮಾತುಕಲಿಸಿ, ಕೋಮಾಲೆ ಬಂದೊಡನೆ ಅದೃಶ್ಯವಾಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಮೈಲಾರ ತಾನು ಬಟ್ಟೆ ಒಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹೋಗುವುದಾಗಿ, ಕುರಿಕಾಯಲು ಕೋಮಾಲೆಯನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡುವಂತೆ ಕೋಮಾಲೆಯ ಅಣ್ಣಂದಿರಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಮಾಯಕಾರನ ಹೇಳಿಕೆಯಂತೆ ಕುರುಬರು ಕೋಮಾಲೆಯನ್ನು ಮಾಯಕಾರನಲ್ಲಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದೊಡನೆ ಕುರಿಗಳು ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಹಾಗೆ ಮಾಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಮಾಯಕಾರ ತನ್ನ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ತಾನೇ ಒಗೆಯುತ್ತಾನೆ. ಕೋಮಾಲೆ ಕುರಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯಲಾಗದೆ ಅಣ್ಣಂದಿರು ಒಯ್ಯುವರೆಂದು, ಮತ್ತೆ ಕುರಿಗಳನ್ನು ಹಿಂದಿರುಗುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಮಾಯಕಾರನಲ್ಲಿ ಮೊರೆಯಿಡುತ್ತಾಳೆ. ಆಗ ಮೈಲಾರ ಕೋಮಾಲೆಯನ್ನು ಕುರಿತು

" ಏ ಕೋಮಾಲಿ
ನನ್ನ ನೀ ಮದುವಿ ಮಾಡಿಕಂತೀಯಾ
ಮರಿಗಳು ಬರಂಗ ಮಾಡತೀನ್" [೨೬]

ಎಂಬುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದಾಗ ಅವಳು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಅಣ್ಣಂದಿರಿಗೆ ವಿಷಯ ತಿಳಿಸಿ ಅವರಿಂದ ಇಳೇವು ಶಾಸ್ತ್ರ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಇದರಂತೆ ಮಾಯಕಾರ ಕುರಿಗಳನ್ನು ಭಂಡಾರದ ಮೂಲಕ ಹಟ್ಟಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಮೈಲಾರ ಸಂತೆಗೆ ಹೋಗಿ ಗೊಲ್ಲರ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಿಗೆ ಬದ್ಧನಾಗಿ ಜವಳಿ, ಹಾವು, ಎಲೆಗಳಿಂದ ಅಂಗಡಿಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡಿ ಹೂವು, ಹಣ್ಣು, ಎಲೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕುದುರೆಯೇರಿ ಕೋಮಾಲೆ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಕೋಮಾಲೆಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಲು ಬರುತ್ತಾನೆ. ಮಲ್ಲಯ್ಯನಿಗೆ ಕೋಮಾಲೆಯ ಮೇಲೆ ಬಹಳ ವ್ಯಾಮೋಹವಿದೆ ಎಂಬುದು ಇದರಿಂದ ತಿಳಿಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕೋಮಾಲೆಯ ಅಣ್ಣಂದಿರು ಮಲ್ಲಯ್ಯನಿಗೆ ನೀರು ಕೊಡುವಂತೆ ಕೋಮಾಲೆ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೆ ಕೋಮಾಲೆ ಅಣ್ಣಂದಿರನ್ನು

"ಏ ಅಣ್ಣನವರೆ ಏನಾಗಬೇಕು
ಆತ ನಮಗೆ ದೇವಾರು ದೇವ" [೨೭]

ಎಂಬುದಾಗಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಾಗ ಕೋಮಾಲೆಗೆ ಮದುವೆಗೆ ಮಾಡುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವಳು ಆ ಮುದಿಮಲ್ಲನಾದ ಮಲ್ಲಯ್ಯನನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ

“ ಪ್ರಪಂಚದ ಒಳಗೆ ಅಣ್ಣನವರೇ
ಗಂಡೇ ಇದ್ದಿಲ್ಲ ಏನು’’ [೨೮]

ಎಂಬುದರೊಂದಿಗೆ ಮುದುಕನನ್ನು ಮದುವೆ ಆಗಬೇಕು ಎನ್ನುವುದರ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾ ತಿರಸ್ಕಾರವನ್ನು ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಜನಪದರಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಮದುವೆ ಆಗಲು ತನಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾದಾಗ ಮಾತ್ರ ಮದುವೆಮಾಡಬೇಕು ಎಂಬ ಹೆಣ್ಣಿನ ಅಭಿಲಾಷೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯರು, ಮಕ್ಕಳ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಿಲ್ಲದೆ ತಮಗಿಷ್ಟವಾದಂತೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೈಲಾರನ ಮುಪ್ಪನ್ನು ಅರಿತ ಕೋಮಾಲೆ ಮಲ್ಲಯ್ಯನ ರೂಪವನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸುತ್ತಾ ಬೇರೆ ಗಂಡು ಸಿಗಲಿಲ್ಲವೇ ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ. ಮುದಿಮಲ್ಲನಿಗೆ ಹಲ್ಲು ಬಿದ್ದು ಹೋಗಿವೆ, ತಲೆ ಬೆಳ್ಳಗಾಗಿದೆ ಎಂಬ ವಿಷಯ ತಿಳಿಸಿದಾಗ ಅಣ್ಣಂದಿರು ಅವಳಿಗೆ ಮಲ್ಲಯ್ಯ ಸತ್ಯವಂತನಾಗಿದ್ದು, ಅವನು

“ ಏ ಕೋಮಾಲೆ
ಮಂದಿ ಮರಿಗಳಾ ಬದುಕಶ್ಯಾನ
ದೇವರು ದೇವರು’’ [೨೯]

ಎನ್ನುತ್ತ ನೀರನ್ನು ಅಣ್ಣಂದಿರೇ ತಂದು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಕೋಮಾಲೆ ಮುನಿಸಿಕೊಂಡು ಇಳೇವು ಶಾಸ್ತ್ರ ಮಾಡಿ ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಮೂಲಕ ಕೋಮಾಲೆ ಅರಗಿನ ಬಳೆಯನ್ನು ಹಾಕಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಾಯಕಾರ ಕುರಿಗಳಿಂದ ಉಣ್ಣೆ ತೆಗೆದು ಏಳು ಮಗ್ಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಬಣ್ಣಕ್ಕೊಂದು ಕಂಬಳಿ ನೇಯುತ್ತಾನೆ. ಕಂಬಳಿಗಳನ್ನು ಸಂತೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರಿಕೊಂಡು ಬರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ತಂಗಿಯನ್ನು ತನ್ನೊಡನೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ಕೋಮಾಲೆಯ ಅಣ್ಣಂದಿರು ಕೋಮಾಲೆಯನ್ನು ಮಲ್ಲಯ್ಯನೊಂದಿಗೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಲ್ಲಯ್ಯ ಕಂಬಳಿಯನ್ನು ಏಳಾಣೆಗೆ ಒಂದು ಮಾರುವಂತೆ ಹೇಳಿ, ಒಂಟಿ ಕಂಬಳಿ ಮಾರದಂತೆ ಜೋಡಿ ಕಂಬಳಿ ಮಾರಾಟಮಾಡುವಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಕೋಮಾಲೆ ಮಲ್ಲಯ್ಯನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಕಂಬಳಿಯನ್ನು ಮಾರಲು ಚಂದ್ರಗಿರಿ ಸಂತೆಗೆ ಬರುತ್ತಾಳೆ. ಅಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಯಜಮಾನ ಕಂಬಳಿ ಬೆಲೆ ಕೇಳಿದಾಗ ಏಳಾಣೆಗೊಂದು ಹೇಳಿ, ಒಂಟಿ ಕಂಬಳಿ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು, ಜೋಡಿ ಕಂಬಳಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ, ತನ್ನ ತಾತ ಹೇಳಿಕಳಿಸಿದ್ದಾನೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳು ಮಲ್ಲಯ್ಯನನ್ನು ತನ್ನ ಗಂಡನೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಮಲ್ಲಯ್ಯನನ್ನು ‘‘ತಾತ’’ ಎಂದು ಸಂಬೋಧಿಸುತ್ತಾಳೆ.

ಕೋಮಾಲೆ ಕಂಬಳಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವ ಚಂದ್ರಗಿರಿ ಸಂತೆಗೆ ಮಲ್ಲಯ್ಯ ಹೊಸರೂಪ ಧರಿಸಿ ಅವಳಿಗೆ ತಾನೆಂದು ಗೊತ್ತಾಗದಂತೆ ಬಂದು ಬೆಳ್ಳಿ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಏಳು ಕಂಬಳಿಗಳನ್ನು

ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಕೋಮಾಲೆಯ ರಟ್ಟೆಗಳನ್ನಿಡಿದು ಕುದುರೆ ಮೇಲೆ ಕೂರಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನಗುಡ್ಡಕ್ಕೆ ತರುತ್ತಾನೆ. ಅಂದರೆ ಗಂಗಿಮಾಳಮ್ಮಳಿರುವ ಮನೆಗೆ ಕೋಮಾಲೆಯನ್ನು ತರುತ್ತಾನೆ. ಗಂಗಿಮಾಳಮ್ಮ ತನ್ನ ಗಂಡ ಮಲ್ಲಯ್ಯ ಬಂದನೆಂದು ಎರಡು ತಂಬಿಗೆ ನೀರು ಕೊಡುತ್ತಾಳೆ. ಆಗ ಮಲ್ಲಯ್ಯ ತಾನೊಬ್ಬನೆ ಬಂದಿರುವನೆಂದು ತಿಳಿಸಿದಾಗ ಹಿಂದೆ ಬಂದಿರುವವಳಿಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಚಂಬು ನೀರು ಕೊಡುವಂತೆ [redacted] ಮಲ್ಲಯ್ಯನಿಗೆ ಇಬ್ಬರ ಹೆಂಡತಿಯರ ನಡುವೆ ಸಾಮರಸ್ಯ ಕಾಪಾಡುವ ಮನಸ್ಥಿತಿಯಿದೆ. ಗಂಡು ಕುಲಕ್ಕೆ ಗಂಡು ಇಬ್ಬರು ಪತ್ನಿಯರನ್ನು ಮದುವೆಯಾದಾಗ ಹಿರಿಯವಳಿಗೆ ಆಗಲೀ, ಕಿರಿಯವಳಿಗೆ ಆಗಲೀ ಮೋಸ ಮಾಡಬಾರದೆಂಬ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಮೂಡಿಸಿದಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಲ್ಲಯ್ಯನಿಗೆ ಕೋಮಾಲೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಹಠವನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಂಡರೂ ಸಮಾನತೆಯ ನಿಲುವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮಲ್ಲಯ್ಯ [redacted]

ಅಡಿ ಟಿಪ್ಪಣಿ

ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಕಾವ್ಯ

೧	ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಕಾವ್ಯ-ಕರ್ನಾಟಕ ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ	೭೪
೨.	,, ,,	,,	೮೪
೩.	,, ,,	,,	೭೧
೪.	ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಕಾವ್ಯ-ಕರ್ನಾಟಕ ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ	೧೨೦
೫.	,, ,,	,,	೧೨೧
೬.	,, ,,	,,	೧೨೩
೭.	,, ,,	,,	೧೨೪
೮.	ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಕಾವ್ಯ-ಕರ್ನಾಟಕ ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ	೧೩೩
೯.	,, ,,	,,	೧೩೫
೧೦.	,, ,,	,,	೧೩೫
೧೧	,, ,,	,,	೧೩೬
೧೨.	,, ,,	,,	೧೫೫
೧೩.	ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಕಾವ್ಯ-ಕರ್ನಾಟಕ ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ	೧೫೬
೧೪.	,, ,,	,,	೧೫೭
೧೫.	,, ,,	,,	೧೫೯
೧೬.	,, ,,	,,	೧೭೯
೧೭.	ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಕಾವ್ಯ-ಕರ್ನಾಟಕ ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ	೧೯೦
೧೮.	,, ,,	,,	೨೦೪
೧೯.	,, ,,	,,	೨೧೭
೨೦.	,, ,,	,,	೨೪೮
೨೧	ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಕಾವ್ಯ-ಕರ್ನಾಟಕ ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ	೨೫೨
೨೨.	,, ,,	,,	೨೭೭
೨೩.	,, ,,	,,	೨೮೦
೨೪.	,, ,,	,,	೨೯೩
೨೫.	ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಕಾವ್ಯ-ಕರ್ನಾಟಕ ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ	೩೩೧
೨೬.	,, ,,	,,	೩೪೫
೨೭.	,, ,,	,,	೩೫೮
೨೮.	,, ,,	,,	೩೫೮
೨೯.	ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಕಾವ್ಯ-ಕರ್ನಾಟಕ ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ	೩೫೯

ಅಧ್ಯಾಯ - ೪

ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಪಾತ್ರಗಳು

ಅ) ಬಂಜೆತನ

ಆ) ಸಂತಾನ ಭಾಗ್ಯ

ಇ) ಪಾತಿವ್ರತೆ

ಈ) ಪ್ರತಿಭಟನೆ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೪

ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಪಾತ್ರಗಳು

ಪುರಾತನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಸ್ತ್ರೀಯೂ ತನ್ನದೇ ಆದ ಸ್ಥಾನಮಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಪುರುಷಗಿಂತಲೂ ಭಿನ್ನಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. 'ಸ್ತ್ರೀ'ಯನ್ನು 'ಹೆಣ್ಣು', 'ಹೆಂಗಸು', 'ಯಮ್ಕ' 'ನೀರ' ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಕರೆಯುವುದುಂಟು. ಹೆಣ್ಣು ಲಾಲನೆ-ಪಾಲನೆ, ಪ್ರೀತಿ ಮಮತೆ, ತ್ಯಾಗ-ಬಲಿದಾನ, ಉದಾರತೆ, ಕರುಣೆ, ದಯಾಶೀಲತೆ, ತಾಳ್ಮೆ, ಸಹನೆ, ಭಕ್ತಿ, ಪಾತಿವ್ರತೆ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವವಳು. ಅವಳಿಗೆ ಗಂಡ ಮಕ್ಕಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸಂಸಾರವೇ ಸರ್ವಸ್ವ. ಅವಳು ತನ್ನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಹಂತ ಹಂತವಾಗಿ ತಾಯಿ, ಹೆಂಡತಿ, ಅತ್ತೆ, ಅತ್ತಿಗೆ, ನಾದಿನಿ, ಅಕ್ಕ-ತಂಗಿ, ಸೊಸೆ, ಓರಗಿತ್ತಿ, ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ, ದೊಡ್ಡಮ್ಮ, ಅಜ್ಜಿ ಎಂಬ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಜೀವಸೃಷ್ಠಿ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನ ಪಾತ್ರ ಅವಳದು. ಗರ್ಭವತಿಯಾಗಿ ಒಂಭತ್ತು ತಿಂಗಳು ಹೊತ್ತು ಮಗುವಿಗೆ ಜನ್ಮ ನೀಡಿ ಮೊಲೆ ಉಣಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ಅದರ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಮಮತೆಯ ತಾಯಿಯಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಮಗು ಪ್ರೌಢಾವಸ್ಥೆ ತಲುಪುವವರೆಗೂ ಬೆಂಗಾವಾಲಾಗಿ ನಿಂತು ಪೋಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳಿಲ್ಲದೆ ಹೋದರೆ ಮಗು ಅನಾಥವಾಗಬಹುದು ಅಥವಾ ಕೆಟ್ಟಹಾದಿ ಹಿಡಿಯಬಹುದು. ಸರ್ವೇ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನಾವೆಲ್ಲ ತಿಳಿದಿರುವುದು ತಾಯಿಯೇ ಮೊದಲ ಗುರು. ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಭೂಮಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಭೂಮಿಗೆ ಇರುವ ಸಹನೆ ಹೆಣ್ಣಿಗೂ ಇದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ನಾವೆಲ್ಲ ಬದುಕಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಹೆಣ್ಣನ್ನು ತಿರಸ್ಕಾರ ಮಾಡಬಾರದು, ತುಚ್ಛವಾಗಿ ಕಾಣಬಾರದು, ಅವಳಿಲ್ಲದೇ ಸೃಷ್ಠಿಕಾರ್ಯ ಅಸಾಧ್ಯ. ಇಂಥ ಸಂಧರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಂಚಿ ಹೊನ್ನಮ್ಮ ಹೇಳಿರುವ ಮಾತು ಅಕ್ಷರಶಃ ಸತ್ಯ ಅದೇನೆಂದರೆ......

''ಹೆಣ್ಣು ಪೆಣ್ಣೆಂದೇಕೆ ಬೀಳುಗಳೆವಿರಿ
ಪೆಣ್ಣಲ್ಲವೆ ನಮ್ಮನ್ನೆಲ್ಲ ಪೊರೆದ ತಾಯಿ'' [೧]

ಎಂಬಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯವಾದದ್ದು. ಸ್ತ್ರೀ ರಾಮಾಯಣದ ಕಾಲದಿಂದ ಇಂದಿನವರೆಗೂ ಶೋಷಣೆಗೆ, ಅಪವಾದಗಳಿಗೆ, ಕಷ್ಟ-ಕೋಟಲೆಗಳಿಗೆ ತುತ್ತಾಗಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ.

ಅವಿದ್ಯಾವಂತರಿಂದ ಸೃಷ್ಠಿಯಾದ ಮೌಖಿಕ ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಗೆ ಸಂಬಂಧಿತ ವಿಚಾರಗಳು ಅಡಕಗೊಂಡಿರುವ ಸಂದರ್ಭಗಳು ಹೇರಳವಾಗಿವೆ ಎನ್ನಬಹುದು. 'ಕೆರೆಗೆ ಹಾರ' ಕಥನ ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಕೆರೆಗೆ ನೀರು ಬಾರದ ಕಾರಣ ಭಾಗೀರತಿಯನ್ನು ಕೆರೆಗೆ ಬಲಿ ನೀಡುವ ಸನ್ನಿವೇಷ, 'ಬೆಳಗೆದ್ದು ಯಾರ್‍ಯಾರ ನೆನಯಾಲಿ; ತೊಟ್ಟಿಲಹೊತ್ಕೊಂಡು ತೌರ್‍ಬಣ್ಣ ಉಟ್ಕೊಂಡು ಎಂಬ ಮೊದಲಾದ ಸಾಲುಗಳು, ಹೆಜ್ಜೇನು ಬೇಟೆಗೆ ಹೋಗುವ

ನೀಲಯ್ಯ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯಿಂದ ಬಲಗೈ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವ ರೀತಿ, ಮಾದೇಶ್ವರನಿಗೆ ಎಳ್ಳು ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಬೇವಿನಟ್ಟಿ ಕಾಳಮ್ಮನ ಹಠ, ಮುದ್ದಮ್ಮ ಹಾಲು ಕರೆಯುವಾಗ ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರ ಜಂಗಿನ ಶಬ್ದ ಕೇಳಿ ಹಸು ಬೆದರಿದ್ದರಿಂದ ಹಾಳಾದ ಮಂಟೇದಯ್ಯ ಎಂಬುದಾಗಿ ಬೈಸಿಕೊಂಡ ರೀತಿ, ಸಿನ್ನಮ್ಮ ತನ್ನ ಮಗನಾದ ಜುಂಜಪ್ಪನಿಂದಲೇ ವಿವಿಧ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾದ ಸನ್ನಿವೇಷ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಸ್ತ್ರೀ ಕೇಂದ್ರಿತ ಪಾತ್ರಗಳಾಗಿವೆ. ಜಾನಪದ ಸ್ತ್ರೀ ಪಾತ್ರಗಳು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿದ್ದು, ಸ್ತ್ರೀ ಸಂವೇದನೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಜಾನಪದ ಹೊಂದಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸಾರಸಗಟಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು. ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿನ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ತ್ಯಾಗ ಬಲಿದಾನಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಅವಳು ಗಂಡನಿಲ್ಲದೆ ಪರದಾಡುವ ಸ್ಥಿತಿ, ಮಕ್ಕಳ ಸಂತಾನಕ್ಕಾಗಿ ಪರಿತಪಿಸುವ ರೀತಿ, ಗಂಡನಿಲ್ಲದೆ ಗರ್ಭಿಣಿಯಾಗಿ ಅನುಭವಿಸುವ ನೋವುಗಳು, ಬಂಜೆತನದಿಂದ ಪಡುವ ಯಾತನೆಗಳು, ಜೀವನವನ್ನು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಸಾಗಿಸುವ ಸಂದರ್ಭಗಳು ಮಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿವೆ. ಕಾವ್ಯದ ನಾಯಕರು ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲಿಗೆ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾನ್ಯತೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ತ್ರೀ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ತೌಲನಿಕವಾಗಿ ವಿವೇಚಿಸಿದಾಗ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವು ಮೌಲ್ಯಗಳು, ಅಂಶಗಳು ನಿರೂಪಿತವಾಗಿವೆ.

ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರಕಾವ್ಯ, ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಕಾವ್ಯ, ಮೈಲಾರಲಿಂಗನಕಾವ್ಯ ಹಾಗೂ ಜುಂಜಪ್ಪನ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ರಾಜಮ್ಮ, ಸಂಕಮ್ಮ, ಬೇವಿನ್ನಟ್ಟಿ ಕಾಳಮ್ಮ, ರಾಮವ್ವ, ಸಿನ್ನಮ್ಮ, ಮುದ್ದಮ್ಮ, ಕೋಮಾಲೆ ಎಂಬ ಸ್ತ್ರೀ ಪಾತ್ರಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿವೆ. ಈ ಪಾತ್ರಗಳು ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿಭಿನ್ನ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡರೂ ತಮ್ಮ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಎತ್ತಿತೋರಿಸಿರುವುದು ಮೆಚ್ಚಬೇಕಾದ ವಿಷಯ. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಎಲ್ಲವನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬಲ್ಲವರು. ತಮಗೆ ತೊಂದರೆ ನೀಡಿದವರನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸುತ್ತಾ ತಮ್ಮ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಾಯಕರೇನಾದರೂ ಸ್ತ್ರೀ ವಿರುದ್ದ ಆಕ್ಷೇಪಣೆ ಎತ್ತಿದಾಗಲೂ ಅವರನ್ನು ಸಹ ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವ ಸಾಮಾರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಸಮಾಜ ಒಡ್ಡುವ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾದರೂ ತಮ್ಮ ಶೀಲವನ್ನು, ಪಾತಿವ್ರತೆಯನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವ ಮೂಲಕ ಸಾಧಿ ಸಿ ತೋರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವೆಡೆ ನಾಯಕರು ಸ್ತ್ರೀ ಪರವಾಗಿ ನಿಂತು ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಒದಗಿಸಿರುವ ಸನ್ನಿವೇಷಗಳೂ ಇವೆ. ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿನ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಅಸಾಮಾನ್ಯರಾಗದೇ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸ್ತ್ರೀಯರಂತೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಹೊಟ್ಟೆಪಾಡಿಗಾಗಿ ನಡೆಸುವ ಅಲೆದಾಟ, ಗೌಡರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಲಿ ಮಾಡುವುದು, ಸೊಪ್ಪು-ಕಾಳುಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವುದು ಹಾಗೂ ಇರುವುದರಲ್ಲಿ ಬಾಳು ನಡೆಸುವ ಹಂಬಲವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಬದುಕುವುದು ಮುಖ್ಯ. ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಅನೈತಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತೆ ಕೆಲವು ಸ್ತ್ರೀಪಾತ್ರಗಳ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಉತ್ರಾಜಮ್ಮ :

ಉತ್ರಾಜಮ್ಮ ಬಹಳ ಶಿವಭಕ್ತೆಯಾಗಿದ್ದು, ಶಿವದಾಸನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿರುತ್ತಾಳೆ. ಇವರ ದಾಂಪತ್ಯ ಅತೃಪ್ತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದರಿಂದ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಮಲಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳಿಗೆ ನಲವತ್ತಾದರೂ ಮಕ್ಕಳಾಗಲಿಲ್ಲ. ಈ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ವ್ಯಾಘ್ರಾನಂದಸ್ವಾಮಿ ಮಕ್ಕಳಭಾಗ್ಯ ನೀಡುವುದಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಉತ್ರಾಜಮ್ಮ ಕಲ್ಯಾಣಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡುವಾಗ ಏರಿವೊಳಗೆ ಮಾಯ್ಕಾರ ಬಿಳಿಪಲ್ಲಿಯಾಗಿ ಪುಸುಮದ ಗಿಡದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಪುಸುಮ ಇಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಉತ್ರಾಜಮ್ಮ ಶಿವನ ಪೂಜೆ ವ್ಯರ್ಥವಾಯಿತಲ್ಲ ಎಂದು ನೊಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ನಂತರದಲ್ಲಿ ನಡುಕಲ್ಯಾಣಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಯ್ಕಾರ ಕೆಂದಾವರೆ ಪುಸುಮವಾಗಿದ್ದು, ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಉತ್ರಾಜಮ್ಮ ಆನಂದದಿಂದ ಪುಸುಮವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾಳೆ. ಉತ್ರಾಜಮ್ಮ ಆ ಹೂವನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಲಿಂಗಗಳಿಗೂ ಇಟ್ಟು ನಿದ್ರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಬೆಳಗಾಗುವುದರೊಳಗೆ ಅವಳ ಮಗ್ಗುಲಲ್ಲಿ 'ಮಾಯ್ಕಾರ ಗಂಡ' ಸಣ್ಣ ಬಾಲಕನಾಗಿ ಮಲಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಉತ್ರಾಜಮ್ಮನಲ್ಲಿ ಎದೆ ಹಾಲು ಉಕ್ಕಿದರೂ ಮಾಯ್ಕಾರ ಸೂತಕವೆಂದು ಆ ಹಾಲನ್ನು ಕುಡಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಹುಟ್ಟರೆ ಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಕರೆದು ಬಿಡುವಂತೆ ಉತ್ರಾಜಮ್ಮನಿಗೆ ಮಾದಪ್ಪ ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಶೂರ್ಣಾವತಿ ನದಿಯಾಗಿ ಹರಿಯುವಂತೆ ಹರಸುತ್ತಾನೆ. ಉತ್ರಾಜಮ್ಮ ಆ ಮಗುವನ್ನು ವ್ಯಾಘ್ರಾನಂದ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ನೀಡುತ್ತಾಳೆ.

ಸಂಕಮ್ಮ :

ಸಂಕಮ್ಮ 'ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ' ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಸ್ತ್ರೀ ಪಾತ್ರವಾಗಿದೆ. ಇವಳು ಸೋಲಿಗರ ಹೆಣ್ಣು ಮಗುವಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಇವಳು ನೀಲಯ್ಯನ ಇಚ್ಛೆಯ ಮೇರೆಗೆ ನೀಲಯ್ಯನನ್ನು ವಿವಾಹವಾಗಿ ಓರಗಿತ್ತಿಯರ ವ್ಯಂಗ್ಯದ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಬಂಜೆ ಎನಿಸಿಕೊಂಡು ನೋವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಸಂಕಮ್ಮ ನೀಲಯ್ಯನಲ್ಲಿ ತನಗಾದ ಅವಮಾನವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಆಗ ನೀಲಯ್ಯ ಬೇರೆ ಮನೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಒಮ್ಮೆ ನೀಲಯ್ಯನು ಕುಲದ ಪ್ರಕಾರ ಹೆಜ್ಜೇನು ಬೇಟೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಸಂಕಮ್ಮಳನ್ನು ಒಬ್ಬಂಟಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಲು ಮನಸ್ಸಾಗದೇ ಅವಳಿಂದ ಬಲಗೈ ಭಾಷೆ ಪಡೆಯಲು ಮುಂದಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಅವನ ಸಂಶಯ ಕಾರಣವಾಗಿ ದಂಪತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಹಗಳು ಏರ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಸಂಕಮ್ಮ ತನ್ನ ಗಂಡನಿಗೆ ತನ್ನ ಮೇಲೆ ನಂಬಿಕೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದ ಮೇಲೆ ತಾನೇಕೆ ಬಲಗೈ ಭಾಷೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂಬುದು ಅವಳ ಹಠವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅವಳು ಗಂಡನಿಗೆ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಶರಣಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನು ಎಷ್ಟು ಕಷ್ಟ ನೀಡಿದರೂ ಸಂಕಮ್ಮ ತನ್ನ ನಿಲುವನ್ನು ಬದಲಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಭಟಿಸುತ್ತಲೇ ಅವನಿಗೆ ಭಾಷೆ ನೀಡದೆ ತೆರವನ್ನು ಹಿಂತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸಿ ತನ್ನ ನಿಲುವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬದಲಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ನೀಲಯ್ಯ ಸಂಕಮ್ಮಳನ್ನು

ಭಿಕ್ಷುಕರು, ಅವಳ ಅಣ್ಣಂದಿರು ನೋಡದಂತೆ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಾಣಿ ಜಂತುಗಳಿಂದ ಆವೃತವಾಗಿ ಕಟ್ಟಿಹಾಕುತ್ತಾನೆ. ಇವಳ ಆರ್ತನಾದವನ್ನು ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡ ಮಾದಯ್ಯ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುತ್ತಾ ಅವಳಿರುವಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಅವಳ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಪರಿಹರಿಸಿ, ಅವಳ ಬಂಜೆತನವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅವಳಿಗೆ ಇಬ್ಬರು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕರುಣಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ತನಗೆ ದಾನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಹೆಜ್ಜೇನು ಬೇಟೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದ ನೀಲಯ್ಯ ಹಿಂದಿರುಗಿ ತನ್ನ ಗುಡಿಸಿಲಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಅರಮನೆಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು, ಸಂಕಮ್ಮ ಗರ್ಭವತಿಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಅವಳ ಮೇಲೆ ಅನುಮಾನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಪರಗಂಡನೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆಂದು ಬಗೆದು ಅವಳಿಗೆ ಹಲವಾರು ಪರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಒಡ್ಡುತ್ತಾನೆ. ಆ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಕಮ್ಮ ಮಾದೇಶ್ವರ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಜಯಶೀಲಳಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ತನ್ನ ಶಕ್ತಿ ತೋರಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ಸಾಕಮ್ಮ ಪತಿವ್ರತೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸಾಬೀತು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಸಂಕಮ್ಮ ದಿಟ್ಟೆಯಾಗಿ ಕಾರಯ್ಯ-ಬಿಲ್ಲಯ್ಯರೆಂಬ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ದಾನವಾಗಿ ನೀಡುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳಿಗೆ ಮಾದೇಶ್ವರನೇ ದೈವ ಮತ್ತು ತನ್ನನ್ನು ಬದುಕಿಸಿದವನು.

ಬೇವನ್ನಟ್ಟಿ ಕಾಳಮ್ಮ :

ಬೇವಿನ್ನಟ್ಟಿ ಕಾಳಮ್ಮ ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾದೇಶ್ವರರನ್ನೇ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದ ಮುಖ್ಯ ಸ್ತ್ರೀ ಪಾತ್ರವಾಗಿದೆ. ಇವಳು ಕೃಷಿ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವಳು. ತನ್ನ ಗಂಡ, ಮಕ್ಕಳು, ಸೊಸೆಯರೊಂದಿಗೆ ಎಳ್ಳನ್ನು ಬೆಳೆದು ರಾಶಿ ರಾಶಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಶ್ರೀಮಂತೆಯಾಗಿ ಜಿಪುಣೆಯಾಗಿ ಮೆರೆದವಳು. ಕಾಳಮ್ಮ ತನ್ನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಕಷ್ಟದ ಬದುಕನ್ನು ನಡೆಸಿದವಳು. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಕಾಳಮ್ಮ ಎಷ್ಟೇ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯಾಗಿದ್ದರೂ ಯಾವುದನ್ನು ಪೋಲು ಮಾಡದೇ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಇವಳಿಂದ ಎಳ್ಳಿನ ಭಿಕ್ಷೆ ಪಡೆದು ಒಕ್ಕಲನ್ನಾಗಿ ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಮಾದಪ್ಪ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಕಾಳಮ್ಮನಲ್ಲಿ ಎಳ್ಳನ್ನು ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿದಾಗ ಅವಳು ತನ್ನ ಗಂಡ, ಮಕ್ಕಳು ಸೊಸೆಯರು ಸತ್ತರೂ ತಾನು ಮಾತ್ರ ಎಳ್ಳನ್ನು ದಾನ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಪ್ರತಿಭಟಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಆಗ ಮಾದಪ್ಪ ಅವಳಿಗೆ ಹಿಂದಿನ ಬದುಕಿನ ಬಡತನವನ್ನು ನೆನಪಿಸಿ ಅವಳಲ್ಲಿನ ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ನಾಶಮಾಡಲು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಆದರೂ ಅವಳ ಗರ್ವ ಹಿಂಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೊಮ್ಮೆ ಕಾಳಮ್ಮ ಮಾದಪ್ಪನಿಂದ ಹತಳಾಗುತ್ತಾಳೆ.

ರಾಮವ್ವ :

ರಾಮವ್ವ ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿನ 'ಸರಗೂರಯ್ಯನ ಸಾಲು' ಎಂಬಲ್ಲಿ ಮೂಗಯ್ಯನಾದ ಸರಗೂರಪ್ಪನ ಹೆಂಡತಿ ಮೂಗಮ್ಮಳೇ ಆಗಿದ್ದಾಳೆ. ಈ ದಂಪತಿಗಳಿಬ್ಬರನ್ನು ತನ್ನ ಒಕ್ಕಲನ್ನಾಗಿ ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬ

ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಮಾದಪ್ಪ ಹೊಂದಿರುತ್ತಾನೆ. ಮಲ್ಲಣ್ಣನು ರಾಮವ್ವಳಿಗೆ ದಂಪತಿಗಳಿಬ್ಬರು ಸೇರಿ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೋಗಿ ಮಾದಪ್ಪನಿಗೆ ಎಣ್ಣೆ ಮಜ್ಜನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ರಾಮವ್ವ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ಮಠಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಮಲ್ಲಣ್ಣ, ಪಟ್ಟದ ರಂಗಸ್ವಾಮಿ, ಮಾದಪ್ಪ ಈ ಮೂವರು ಮಾದಪ್ಪನಿಗೆ ಎಣ್ಣೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದಾಗ ಸರಗೂರಯ್ಯ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಅನುಮತಿ ಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕೋಪಿತನಾದ ಮಾದಪ್ಪ ಸರಗೂರು ಮಠಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅರಗಣ್ಣು ಕಿರುಗಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟು ರಾಗಿ, ಜ್ವಾಳ ಗುಳಿಯನ್ನು ಬೂದಿ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಇದರಿಂದ ರಾಮವ್ವ ದಂಪತಿಗಳು ಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಈಡಾಗಿ ರಾಗಿ, ಅಂಬ್ಲಿಸೊಪ್ಪು ಎಲ್ಲವೂ ಹುಳುವಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಅವಳು ಇದು ಮಾದಪ್ಪನ ಮಾಯವೆಂದು ತಿಳಿದರೂ ತಾನು ಒಕ್ಕಲಾಗಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಪ್ರತಿಭಟಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಕೊನೆಗೆ ಮಾದಪ್ಪ ರಾಮವ್ವ ಮೂಗಪ್ಪರನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಭಸ್ಮ ಮಾಡಲು ಮುಂದಾದಾಗ ಅವರಿಬ್ಬರು ಹೆದರಿ ಮಾದಪ್ಪನಿಗೆ ಒಕ್ಕಲಾಗಿ ಎಣ್ಣೆ ಮಜ್ಜನ ಮಾಡುತ್ತೇವೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಮುದ್ದಮ್ಮ :

ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಸ್ತ್ರೀ ಪಾತ್ರವೇ ಮುದ್ದಮ್ಮ. ಇವಳು ಸಂತಾನವಿಲ್ಲದೇ ಇರುವಾಗ, ಬಡತನದಲ್ಲಿರುವಾಗ, ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕೆಂಪಾಚಾರಿ ಎಂಬ ಮಗುವನ್ನು, ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯನ್ನು ಅವಳಿಗೆ ನೀಡಿರುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಮುದ್ದಮ್ಮಳ ಮಗ ಕೆಂಪಾಚಾರಿಯನ್ನು ಒಕ್ಕಲನ್ನಾಗಿ ಪಡೆದು, ತಾನು ಪಾತಾಳಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಪವಡಿಸಲು ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಕೆಂಪಾಚಾರಿಯು ತರುವಂತೆ ನೇಮಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗಳು ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುತ್ತಾ ಜಂಗಿನ ಶಬ್ದ ಮಾಡುತ್ತಾ ಮುದ್ದಮ್ಮನಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರ ಜಂಗಿನ ಶಬ್ದದಿಂದ ಹಸುವು ಬೆದರಿ ಹಾಲನ್ನು ಚೆಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಕುಪಿತಳಾದ ಮುದ್ದಮ್ಮ ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರನ್ನು 'ಹಾಳಾದ ಮಂಟೇದಯ್ಯ' ಎಂಬುದಾಗಿ ಬಯ್ಯುತ್ತಾಳೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರಿಗೆ 'ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ' ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂತು. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯು ಅವಳಲ್ಲಿ ಕೆಂಪಾಚಾರಿಯನ್ನು ದಾನವನ್ನಾಗಿ ತನಗೆ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಅವಳು ಹೆತ್ತ ಮಗುವನ್ನು ಕೊಡಲು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಾಳೆ.

''ನನ್ನಾರು ಜನ ಸೊಸೇರು
ಪಕಪಕನೇಪ್ರಾಣ ಬಿಟ್ಟುಟ್ರು ಸರಿಯೇ''[3]

ಒಂಭತ್ತು ತಿಂಗಳು ಹೊತ್ತು ಹೆತ್ತು ಸಾಕಿದ ಮಗನನ್ನು ಕೊಡಲಾರೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ಪ್ರತಿಭಟಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಆಗ ಮುದ್ದಮ್ಮನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಪರಿವರ್ತಿಸಲು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯು ಅವಳ ಹಿಂದಿನ ಬದುಕಿನ ಬಡತನದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ನೆನೆಪಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ, ಬಡತನ-ಸಿರಿತನಗಳು ಸ್ಥಿರವಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಕೊನೆಗೂ ಮುದ್ದಮ್ಮ ತನ್ನ ಮಗನನ್ನು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗೆ ಕೊಡಲು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಾಳೆ.

ಕೋಮಾಲೆ :

ಕೋಮಾಲೆಯ ಪಾತ್ರ ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಸ್ತ್ರೀ ಪಾತ್ರವಾಗಿದೆ. ಕೋಮಾಲೆಯು ಮಲ್ಲಯ್ಯನ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಒಳಗಾದವಳು ಮೈಲಾರ ಅವಳ ಹಿಂದೆ ಬಂದು ತನ್ನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗುವಂತೆ ಎಷ್ಟೇ ಪೀಡಿಸಿದರೂ ಕೋಮಾಲೆ ಅವನಿಗೆ ಒಲಿಯುವಲ್ಲಿ ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಾಳೆ. ಕೋಮಾಲೆ ಬೈದರೂ ಮೈಲಾರ ಬೈಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಅವಳು ಮಲ್ಲಯ್ಯನಿಗೆ

"ಏ ಮೈಲಾರಲಿಂಗ ಮಕ್ಕಳ ಸಂತಾನ ನಿನಗಿಲ್ಲೇನೋ"
ನನ್ನಂತ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳು ನಿನಗಿಲ್ಲೇನೋ" [3]

ಎಂದು ಛೇಡಿಸಿದರೂ ಮಲ್ಲಯ್ಯ ಕೋಪಿಸಿಕೊಳ್ಳದೇ ಅವಳನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅವಳಿಂದ ತನ್ನನ್ನೇ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಭಾಷೆ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಅವಳು ಮಲ್ಲಯ್ಯನಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ. ಮಲ್ಲಯ್ಯ ಅವಳನ್ನು ಬಿಡದೇ ಕಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇವನ ಬೆಂಬಿಡದ ಕಾಡುವಿಕೆಯಿಂದ ಕೋಮಾಲೆ ಮಲ್ಲಯ್ಯನಿಗೆ ಒಲಿಯುತ್ತಾಳೆ. ಕೋಮಾಲೆ ಮೈಲಾರನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವ ವಿಷಯವನ್ನು ಅವಳ ಅಣ್ಣಂದಿರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದಾಗ ಅಣ್ಣಂದಿರು ಅರಮನೆಯ ಸುತ್ತ ಪಹರೆಯನ್ನು ಕಾವಲಾಗಿ ನೇಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಣ್ಣಂದಿರಿಗೆ ತನ್ನ ತಂಗಿ ಕೋಮಾಲೆಯನ್ನು ಮುದಿಮಲ್ಲಯ್ಯನಿಗೆ ಕೊಡಲು ಇಚ್ಛಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಮೈಲಾರ ಕೋಮಾಲೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ಹಠದಿಂದ ಕೋಮಾಲೆಯ ಅರಮನೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಅಲ್ಲಿನ ಪಹರೆಯವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಭಂಗಿಯ ಹೊಗೆಯಿಂದ ನಾಶಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇದರಿಂದ ಮೈಲಾರನ ಸಾಮಾರ್ಥ್ಯ ಅರಿತ ಅವರು ಕೋಮಾಲೆಯನ್ನು ಮಲ್ಲಯ್ಯನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ವಿವಾಹ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಸಿನ್ನಮ್ಮ :

ಜುಂಜಪ್ಪನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಮುಖ್ಯ ಸ್ತ್ರೀ ಪಾತ್ರವೇ ಸಿನ್ನಮ್ಮನ ಪಾತ್ರ. ಸಿನ್ನಮ್ಮನ ಗಂಡ ಕೆಂಗರು ಮಲ್ಲೇಗೌಡ. ಇವನು ದನಗಳನ್ನು ಮೇಯಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದು, ಮನೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗುವುದಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬಂಟಿಯಾದ ಸಿನ್ನಮ್ಮಳ ಬೆನ್ನಿನಿಂದ ಸೀಳಿಕೊಂಡು ವೀರಭದ್ರನು ಜುಂಜಪ್ಪನಾಗಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾನೆ. ಅವಳು ಜುಂಜಪ್ಪನನ್ನೇ ದೈವವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ. ಸಿನ್ನಮ್ಮಳ ಸಹೋದರರು ತಂಗಿಯ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕೆಂದು ಕರುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಜುಂಜಪ್ಪ ಏಳು ಲಕ್ಷದ ದನಗಳಾಗುವಂತೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಸಿನ್ನಮ್ಮ ಜುಂಜಪ್ಪನ ನಂತರ ಇಬ್ಬರು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆದು, ಹೆಣ್ಣು ಸಂತಾನ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಶಿವನಲ್ಲಿ ಮೊರೆಯಿಡುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೆ ಶಿವನು ಮೂರು ಗಂಡುಮಕ್ಕಳ ನಂತರ ಹೆಣ್ಣು

ಹುಟ್ಟಿದರೆ ಕಷ್ಟಗಳು ಒದಗುತ್ತವೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಜುಂಜಪ್ಪನು ತನ್ನ ತಾಯಿಗೆ ಮೂರು ಗಂಡಾದ ನಂತರ ಹೆಣ್ಣು ಹುಟ್ಟಿದರೆ ಒಳ್ಳೇಯದಲ್ಲ ಎಂದು ಮನದಟ್ಟು ಮಾಡಿದರೂ ಸಿನ್ನಮ್ಮ ತನ್ನ ಹಠ ಬಿಡದೆ ಹೆಣ್ಣು ಮಗು ಪಡೆದು ಕಷ್ಟಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಬಡತನದಲ್ಲಿ ಬೇಯುತ್ತಿರುವ ಸಿನ್ನಮ್ಮ ಕಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಮಾರಲು ಕ್ವಾಮಟಿಗರಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ. ಒಮ್ಮೆ ಸಿನ್ನಮ್ಮ ಹಿಂದಿರುಗಿ ತವರು ಮನೆಯಿಂದ ಬರುತ್ತಿರುವಾಗ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಶಿವನ ಶಾಪದಿಂದ ಅವಳ ಬಟ್ಟೆಯೆಲ್ಲಾ ಚಿಂದಿ ಚಿಂದಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನರಿತ ಜುಂಜಪ್ಪ ತ್ಯಾಗದ ಎಲೆಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಉಗುನಿ (ತೇಗದ ಎಲೆಗಳು) ಎಲೆಗಳಿಂದ ತನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಮನೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದ ತನ್ನ ತಾಯಿ ಸಿನ್ನಮ್ಮಳನ್ನು ನಾನಾ ರೀತಿಯ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಿಗೆ ಗುರಿಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಸಿನ್ನಮ್ಮ ತನ್ನ ಮಗ ಜುಂಜಪ್ಪನನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸದೇ ಅವನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಕೇಳುವಳು. ಸಿನ್ನಮ್ಮಳಿಗೆ ಜುಂಜಪ್ಪನು ಸತ್ತ ಗಂಡನನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಪತಿವ್ರತೆ ಎಂದು ನಂಬುತ್ತೇನೆ ಎಂದಾಗ ಅವಳು ಪರಮೇಶ್ವರನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿ ತನ್ನ ಗಂಡ ಕೆಂಗರುಮಲ್ಲೇಗೌಡ ಎದ್ದುಬರುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಜುಂಜಪ್ಪ ಈ ರೀತಿ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಸಿ, ಪವಾಡವನ್ನು ಗೆದ್ದಿದ್ದಾಳೆಂದು ಅವಳಲ್ಲಿ ಕ್ಷಮೆ ಬೇಡುತ್ತಾನೆ.

ಅಡಿಟಿಪ್ಪಣಿ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೪ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಪಾತ್ರಗಳು

೧. ಹದಿಬದೆಯ ಧರ್ಮ, ಸಂಚಿಹೊನ್ನಮ್ಮ -

೨. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಕಾವ್ಯ-ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ - ೩೪೬

೩. ಮೈಲಾರಲಿಂಗನಕಾವ್ಯ-ಮುಡಕಟ್ಟು ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ - ೧೫೬

ಅಧ್ಯಾಯ - ೪

(ಅ) ಬಂಜೆತನ

ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ 'ಬಂಜೆತನ' ವು ಎಲ್ಲರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನೋಯುವ ಹಾಗೆ ವ್ಯಕ್ತಗೊಂಡಿದೆ. ಜನಪದರು ಬಂಜೆತನದ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿ, ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಪಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಶೋಷಣೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಂದಿಗೂ ಬಂಜೆತನದ ಸಮಸ್ಯೆ ಯಾರನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಮಂತರು, ಬಡವರು ಎಂಬ ಅರಿವು ಇಲ್ಲ. ಅದೊಂದು ನೈಸರ್ಗಿಕ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ. 'ಬಂಜೆತನ' ಎಂದರೆ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಮದುವೆಯಾದರೂ ಮಕ್ಕಳಾಗದ ಸ್ಥಿತಿ. ಸರಳವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಸಂತಾನ ಪಡೆಯದ ಸ್ಥಿತಿ. ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಸಂತಾನ ಅತ್ಯಂತ ಮುಖ್ಯ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವಳಲ್ಲಿ ಭೌತಿಕವಾಗಿ ಹೆರುವಶಕ್ತಿಯಿರುವುದರಿಂದ ಅವಳು ಸಂತಾನ ಪಡೆಯುವವಳು ಆಗಿರುತ್ತಾಳೆ. ಬಂಜೆತನಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷನ ದೈಹಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳು ಆಗಿರಬಹುದು. ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ರಾಮಾಯಣ ಮಹಾಭಾರತದ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಹೆಣ್ಣು ಬಂಜೆತನದ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಎಲ್ಲಾ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಬಂಜೆತನವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿಲ್ಲ. ಕೆಲವು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಮಾತ್ರ ಬಂಜೆತನವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಂಜೆಯರಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಾಗುವಂತೆ ಯಜ್ಞ-ಯಾಗಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ದಾನಧರ್ಮಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಬಂಜೆತನವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮ ನೋವನ್ನು ಮರೆಯಲು ಅರಳೀಮರ ಸುತ್ತುವುದು, ಮರಕ್ಕೆ ತೊಟ್ಟಿಲು ಕಟ್ಟುವುದು ಮೊದಲಾದ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಟೆಸ್ಟ್‌ಟ್ಯೂಬ್ ಬೇಬಿ ಅಂತಹ ಕ್ರಮದಿಂದ ಸಂತಾನ-ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಮುಂದಾಗಿದ್ದಾರೆ ಹಾಗೂ ಕೆಲವು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಅನಾಥಾಶ್ರಮದಿಂದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ತಂದು ಬದುಕು ನೀಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ತಮ್ಮ ಬಂಜೆತನದ ನೋವನ್ನು ಮರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮರಗಿಡಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಹೂವು ಹಣ್ಣು ಕಾಯಿಗಳನ್ನು ಬಿಡದ ಬಂಜೆ ಮರಗಳಿರುತ್ತವೆಯೋ ಹಾಗೆಯೇ ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲೂ ಬಂಜೆತನ ಇರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.

ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಬಂಜೆತನವು ಒಂದು ಶಾಪವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದೆ. ಅವಳನ್ನು ಹುಟ್ಟುಬಂಜೆ, ಬಂಜೆಮುಖನೋಡಬಾರದು, ಮಾತನಾಡಿಸಬಾರದೆಂಬ ಅವರಿವರ ಕೊಂಕುಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದು ತಳಮಳಗೊಂಡ ಎಷ್ಟೋ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ನೆಮ್ಮದಿಯಿಲ್ಲದೆ ಆತ್ಮ ಹತ್ಯೆಯ ಹಂತಕ್ಕೆ ಹೋಗಿರುವುದುಂಟು. ಈ ಬಂಜೆತನದ ನೋವನ್ನು ತಾಳಲಾರದೆ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ದೇವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ, ಹರಕೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುವುದುಂಟು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಬೆಳಗಿನ ಜಾವದಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಪೂಜೆ ಪುರಸ್ಕಾರಗಳು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆಗಿನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಸ್ತ್ರೀಯರು ವಾರಗಿತ್ತಿಯರ ಹಂಗಿನ ಮಾತುಗಳನ್ನು

ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡು ದು:ಖಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ವಿನ: ಪ್ರತಿಭಟಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಬದಲಿಗೆ ಗಂಡನಲ್ಲಿ ಬಂಜೆತನದ ಹೀಯಾಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಹಲವು ಪುರಾವೆಗಳಿವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಸಂಕಮ್ಮ ನೀಲಯ್ಯನನ್ನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಾದ ನಂತರ ಮಕ್ಕಳಾಗದೇ ಇದ್ದುದರಿಂದ ವಾರಗಿತ್ತಿಯರು ಸಂಕಮ್ಮಳನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ನಿಷ್ಠುರವಾಗಿ ಈ ರೀತಿ ಅಣಕ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡಿದ್ದಾರೆ.

**"ಮೈಯಾನ ಬಣ್ಣ ಕೆಡಲಿಲ್ಲ
ಮೊಖದ ಕಲೆಯೇ ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ
ದಟ್ಟಾಧರಣಿ ಸಂಕೆಣ್ಣು
ಹುಟ್ಟು ಬಂಜೆ ಸಂಕೆಣ್ಣು
ಮಕ್ಕಳ ಫಲವೇ ಮೊದಲಿಲ್ಲ
ಎದ್ದು ಮುಖವ ನೋಡಿದರೆ
ನಾವು ಬಂಜೆರಾಗುವೆವು
ಸಂಗಡ ದನಗಳ ಕೂದಾರೆ
ದನಗಳು ಬಂಜೆಯಾಗುವುವು
ಮಾಡಿದ ಅಡಿಗೆ ಉಂಡಾರೆ
ನಾವು ಬಂಜೇರಾಗುವೆವು
ಮಿಂದ ನೀರದಾಟಿದರೆ
ನಾವು ಬಂಜೇರಾಯ್ತಿವಿ
ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳು ಬಂಜೇರಾಗುವರು"**[7]

ಎಂಬುದಾಗಿ ತುಚ್ಛವಾಗಿ ಮಾತಾಡಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡರೆ ಸಂಕಮ್ಮಳೇನೋ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದಳು. ಇಂದಿನ ಕಾಲದ ಮಹಿಳೆಯರಾಗಿದ್ದರೆ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ಗೆಲವು ಸಾಧಿಸಿ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಹೆಣ್ಣೇ ಪಾಠ ಕಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರೇನೋ. ಆಗಿನ ಜನಪದ ಸ್ತ್ರೀಗೆ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಇಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಗಂಡನನ್ನು , ಇತರ ಪುರುಷರನ್ನು ಮಾತ್ರ ಪ್ರತಿಭಟಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಅಷ್ಟೇ. ಆಗಿನ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಅವಕಾಶಗಳು ಇರಲಿಲ್ಲ. 'ಕೆರೆಗೆ ಹಾರ' ಕಥನ ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗೀರಥಿಯ ಅನುಮತಿ, ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿಗೆ ಬೆಲೆಯಿಲ್ಲದೆ ಅವಳನ್ನು ಕೆರೆಗೆ ಹಾರವಾಗಿ ನೀಡುವ ದುರ್ಘಟನೆ ನಿಜಕ್ಕೂ ಹೇಯ ಕೃತ್ಯವೆನಿಸಿದೆ.

ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಕಾವ್ಯದ ನಾಯಕರು ಹೆಣ್ಣಿನ ಮಾನಸಿಕ ಬಂಜೆತನದ ಬಗ್ಗೆ ಆಲೋಚಿಸಿ ಅವಳ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸುವುದರ ಕಡೆ ಗಮನಹರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ಬಂಜೆತನದ ಸಂವೇದನೆಗೆ ಕಾವ್ಯದ ನಾಯಕ ಸ್ಪಂದಿಸುತ್ತಾನೆಂದರೆ ನಿಜಕ್ಕೂ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಪಡುವಂಥಹದ್ದು. ಆದರೆ ಈ ವಿಷಯದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ 'ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಹೆಣ್ಣೆ ಶತ್ರು' ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿತಾಗ ಬಂಜೆತನ ನೋವಿನ ಅನುಭವವಿದ್ದರೂ ಮತ್ತೊಬ್ಬಳ ಬಂಜೆತನದ ನೋವಿಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸಲಾರಳು. ಆದಕ್ಕಾಗಿ ಎಷ್ಟು ಪರಿತಪಿಸುತ್ತಾರೆಂದರೆ ಹೇಗಾದರೂ ಸರಿಯೇ ಮಕ್ಕಳಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯಲೆಂದು ಶಿವನ ಮೊರೆ

ಹೋಗುತ್ತಾರೆ ಅಥವಾ ತಮ್ಮ ಕಷ್ಟಗಳಿಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸುವ ನಾಯಕರ ಮೊರೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಹೆಣ್ಣು ಬಂಜೆತನದ ಹೀಯಾಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಲಾರದೆ ಗುಪ್ತವಾಗಿ ಅನೈತಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳ ಮೂಲಕ ತಾಯ್ತನವನ್ನು ಪಡೆದು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದರ ಕಡೆಗೆ ವಾಲುವುದುಂಟು. ಆದರೆ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಯಾವುದೇ ತರಹದ ಅನೈತಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಿಲ್ಲ. ಕೆಲವು ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಬಂಜೆ ಎನಿಸಿಕೊಂಡರೂ ಮುತ್ತೈದೆ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದರಲ್ಲಿ, ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪತಿವ್ರತೆ ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಹಂಬಲವಿದೆ. ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಪುರಷರ ಮನೋಭಾವಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗಿ ತಾನಿಲ್ಲದೆ ತನ್ನವಳು ಹೇಗೆ ಬಂಜೆತನವನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿಕೊಂಡಳು ಎಂಬುದು ಅವರ ಮನೋಭೂಮಿಕೆಯಾಗಿ ತಮ್ಮ ಹೆಂಡತಿಯರನ್ನು ಸತ್ಯ ಅಥವಾ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಿಗೆ ಒಡ್ಡಿ ಜಯಶೀಲರಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಹೆಣ್ಣಿನ ಮೇಲಿನ ಅನುಮಾನ ಹೊರಟುಹೋಗಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿನ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಗಂಡನ ಬಗ್ಗೆ ಗೌರವ, ಭಯ, ಪತಿಪ್ರೇಮ ಎಂಬ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿರುವುದರಿಂದ ಬಹಳ ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಇರುತ್ತಾರೆ.

ಜನಪದರಲ್ಲಿ 'ಬಂಜೆ' ಎಂಬುದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿದ್ದು, ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಂಜೆತನವನ್ನು ಪ್ರಮುಖವಸ್ತುವನ್ನಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಿದ್ದಾರೆ, ಹಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಂಜೆತನವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವ ಸ್ತ್ರೀಯರ ನೋವುಗಳನ್ನು, ಬಂಜೆತನ ನಿವಾರಿಸಿ ಸಂತಾನ ಪಡೆಯುವ ಕ್ರಿಯೆ ಹಾಗೂ ನಾಯಕರು ಬಂಜೆತನವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವ ರೀತಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯ, ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಕಾವ್ಯ, ಜುಂಜಪ್ಪ ಕಾವ್ಯ ಹಾಗೂ ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಂಜೆತನದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ವಿವಿಧ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಬಂಜೇ ಕೈಯಿಂದ ಯಾರು ಕೂಡ ಯಾವುದೇ ತರಹದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಎಷ್ಟೋ ಮಂದಿ 'ಗೊಡ್ಡುಮರ', ಗೊಡ್ಡಿ' ಎಂಬುದಾಗಿ ತಿಳಿದು ಅವಳಿಂದ ಯಾವುದನ್ನು ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಸತ್ಯ. ಭಿಕ್ಷುಕರು ಭಿಕ್ಷೆಗಾಗಿ ಮನೆಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂದು ಬಂಜೆ ಹೆಣ್ಣಿನ ಮುಖ ನೋಡಿ ಹಿಂದೆ ಸರಿಯುವುದು ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕ ನಿಜಾಂಶವಾಗಿದೆ. ಕೆಲವು ಜಂಗಮರು, ಭಿಕ್ಷುಕರು ಬಂಜೆಯರಿಗೆ ಸಲಹೆ-ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದುಂಟು. ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿನ ನಾಯಕರು ಬಂಜೆಯಿಂದ ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಅವರು ನೇರವಾಗಿಯೇ ನೋವುಂಟಾದರು ಕಡೆಗಣಿಸದೇ ಬಂಜೆಯರಿಗೆ ಬಂಜೆಕೈನ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡವೆಂದು ಹೇಳಿರುವುದುಂಟು. ಕೊನೆಗೊಮ್ಮೆ ಅವರಿಂದ ಭಿಕ್ಷೆ ಪಡೆಯಲೇ ಬೇಕೆನ್ನುವುದಾದರೆ ಅವರಿಗೆ ಪವಾಡದ ಮೂಲಕ ಮಕ್ಕಳ ಭಾಗ್ಯ ನೀಡಿ, ಆನಂತರ ಅವಳಿಂದ ಭಿಕ್ಷೆ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಸರ್ವೇಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲಾ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವೇ ಸ್ತ್ರೀಯ ಬಂಜೆತನದ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ,

ದಾಂಪತ್ಯವನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿ, ಸಂತಾನವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿ, ಅವರಿಂದಲೇ ಶಿಶುಮಕ್ಕಳು ಅಥವಾ ಒಕ್ಕಲುಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ನಾಯಕರು ಉತ್ತುಂಗದ ಹೆಸರನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿನ ಬಂಜೆತನವನ್ನು ತೌಲನಿಕವಾಗಿ ಅದರ ವಿಭಿನ್ನತೆ, ಸಾಮ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರಕಾವ್ಯ, ಜುಂಜಪ್ಪನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ಬಂಜೆತನವನ್ನು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಂಜೆತನದ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಿದೆ. ಆದರೆ ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೈಲಾರನ ಮೊದಲ ಹೆಂಡತಿ ಗಂಗಿಮಾಳಮ್ಮ ವಿವಾಹವಾದ ಕೂಡಲೆ ಮೈಲಾರನಿಂದ ದೂರ ಉಳಿಯುತ್ತಾಳೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಮೈಲಾರ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಬೇರೆಡೆಗೆ ತೆರಳುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಗಂಗಿಮಾಳಮ್ಮ ಮತ್ತು ಮೈಲಾರ ನಡುವಿನ ದಾಂಪತ್ಯ ಕೆಲವು ದಿವಸಗಳಾಗಿದ್ದು, ಬಂಜೆತನದ ಸಮಸ್ಯೆ ಕಾಡುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಅದರ ಪ್ರಸ್ತಾಪವು ಇಲ್ಲ. ಮೈಲಾರ ಎರಡನೆಯವಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಹವಣಿಸಿ ವಿವಾಹವಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಮೊದಲ ಹೆಂಡತಿಯ ಮನೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದ್ದು, ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕತೆಮುಗಿದಿದ್ದರಿಂದ ಬಂಜೆತನದ ಪ್ರಸ್ತಾಪವನ್ನು ವಿವರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಗಂಗಿಮಾಳಮ್ಮ ಮತ್ತು ಕೋಮಾಲೆಯನ್ನು ಬಂಜೆಯರು ಎಂಬುದಾಗಿ ನಿರ್ಧರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಮೂಲತ: ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಣಯ ಕಾವ್ಯದಂತೆ ತೋರಿದೆ.

ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೊದಲಲ್ಲಿ ಬಂಜೆತನದ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ರಾಜಮ್ಮ ಶಿವಭಕ್ತೆಯಾಗಿರುತ್ತಾಳೆ. ಇವಳು ಶಿವದಾಸನ ಹೆಂಡತಿ ಇವರಿಬ್ಬರು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಮಲಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಉತ್ರಾಜಮ್ಮಳಿಗೆ ನಲವತ್ತದರೂ ಮಕ್ಕಳಾಗದೇ ಬಂಜೆ ಎನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಇವಳು ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಾರಿಂದಲು ಬಂಜೆ ಅಂತೇ ಕಡೆಗಣಿಸಿಕೊಂಡು ಹೀಯಾಳಿಕೆಗಳ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಉತ್ರಾಜಮ್ಮನ ಬಂಜೆತನದ ಸಮಸ್ಯೆಯು ಮಾನಸಿಕ ವೇದನೆಯಾಗಿದೆ ಎನ್ನಬಹುದು. ಇದೇ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿನ ಮತ್ತೊಂದು ಸ್ತ್ರೀಪಾತ್ರವಾದ ಸಂಕಮ್ಮ ಸೋಲಿಗರ ನೀಲಯ್ಯನ ಹೆಂಡತಿಯಾಗಿದ್ದು, ಬಂಜೆತನದಿಂದ ನರಳುವವಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಇವಳ ಬಂಜೆತನವನ್ನು ಕುರಿತು ಅವಳ ವಾರಗಿತ್ತಿಯರು ತಮಗನಿಸಿದಂತೆ ಕೊಂಕು ನುಡಿಗಳನ್ನು ಆಡುತ್ತಾರೆ. ಹೆಣ್ಣಾಗಿ ಸಂಕಮ್ಮಳ ನೋವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೇ ಅವಳನ್ನು ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಅವಹೇಳನಗಳಿಗೆ ಗುರಿಮಾಡಿರುವ ರೀತಿ ಹೀಗೆ ವ್ಯಕ್ತಗೊಂಡಿದೆ.

"ಮೈಯಾನ ಬಣ್ಣ ಕೆಡಲಿಲ್ಲ
ಮೊಖದ ಕಲೆಯೇ ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ
ದಟ್ಟಾಧರಣೆ ಸಂಕೆಣ್ಣು
ಹುಟ್ಟು ಬಂಜೆ ಸಂಕೆಣ್ಣು
ಮಕ್ಕಳ ಫಲವೇ ಮೊದಲಿಲ್ಲ
ಎದ್ದು ಮುಖವ ನೋಡಿದರೆ
ನಾವು ಬಂಜೆರಾಗುವೆವು
ಮಾಡಿದ ಅಡಿಗೆ ಉಂಡಾರೆ
ನಾವು ಬಂಜೇರಾಗುವೆವು
ಮಿಂದ ನೀರದಾಟಿದರೆ
ನಾವು ಬಂಜೇರಾಯ್ತಿವಿ
ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳು ಬಂಜೇರಾಗುವರು"[9]

ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ ಸಂಕಮ್ಮಳ ಬಂಜೆತನದ ಬಗ್ಗೆ ಹೀಯಾಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಇಂದಿನ ಸಮಾಜದ ಎಷ್ಟೋ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಸಂಕಮ್ಮ ಗಂಡನಿದ್ದು ಮಕ್ಕಳಾಗದಿದ್ದಾಗ ಅವಳನ್ನು ಹುಟ್ಟು ಬಂಜೆ ಎಂದೇ ಕರೆಯುವ ಮೂಲಕ ದಾಂಪತ್ಯದಲ್ಲಿ ದೋಷಗಳಿರಬಹುದೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನಬಹುದು. ಇದರಿಂದ ಬೇಸತ್ತ ಸಂಕಮ್ಮ ಬಂಜೆತನದ ನೋವನ್ನು ತಾಳಲಾರದೆ ಗಂಡನಾದ ನೀಲಯ್ಯನ್ನಲ್ಲಿ ವಾರಗಿತ್ತಿಯರು ಛೇಡಿಸಿದ ಬಗೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಇದರಿಂದ ತನ್ನವಳನ್ನು ಬಂಜೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ಬಯ್ದುದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿರಬಾರದೆಂದು ಊಹಿಸಿ ಬೇರೆ ಮನೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ವಾರಗಿತ್ತಿಯರಾಗಲಿ, ನಾದಿನಿಯರಾಗಲಿ, ಅತ್ತೆಯರಾಗಲಿ, ಅಕ್ಕಂದಿರಾಗಲಿ, ಇತರರು ಆಗಲೀ ಬಂಜೆತನವನ್ನು ಛೇಡಿಸುವುದು ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕ ಅಂಶವಾಗಿದೆ. ಹೆಣ್ಣು ಗರ್ಭಧರಿಸಿದಾಗಲೇ ಅವಳಿಗೆ ಮಾನ್ಯತೆಯಿರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಬಂಜೆತನದ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಗರಿಕೆ ಹುಲ್ಲಿನಷ್ಟು ಬೆಲೆಕೊಡದ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಳ್ಳಿ ಕಸಕ್ಕಿಂತ ಕಡೆಯಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಾರೆ.

ಸಂಕಮ್ಮಳಂತೆ ಬಂಜೆ ಎನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಸಿನ್ನಮ್ಮ ಜುಂಜಪ್ಪ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಸ್ತ್ರೀ ಆಗಿದ್ದು, ಕೆಂಗರು ಮಲ್ಲೇಗೌಡನ ಹೆಂಡತಿಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಇವಳ ಗಂಡ ಕೆಂಗರುಮಲ್ಲೇಗೌಡ ದನಗಳನ್ನು ಮೇಯಿಸಿಕೊಂಡು ಕಾಡಿಗೆ ಹೋದವನು ಹಿಂದಿರುಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಿನ್ನಮ್ಮ ಬಂಜೆತನದ ನೋವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ, ಅತ್ತಿಗೆಯರಿಂದ 'ಬಂಜೆ' ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಈ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣೊಬ್ಬಳು ಬಂಜೆಯಾದರೆ ಎಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಮನವರಿಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಗೌರಸಂದ್ರದ ಮಾರಮ್ಮ ಸಿನ್ನಮ್ಮಳಿಗೆ ಕಣಿ ಮೂಲಕ ಮಕ್ಕಳಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾಳೆ ಮತ್ತು ಶಿವ-ಪಾರ್ವತಿಯರನ್ನು ಕುರಿತು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುವಂತೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡುತ್ತಾಳೆ. ದೊಡ್ಡಕ್ಕಜ್ಜಿ, ಸಾತೆಮ್ಮ ಮೊದಲಾದವರು ಬಂಜೆ ನೋವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಪುರುಷರು ಹೆಣ್ಣಿನ ಬಂಜೆತನದ ಸಂವೇದನೆಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸುವ ರೀತಿಯನ್ನು ನೋಡೋಣ. ಇಲ್ಲಿನ ಪುರುಷರೆನಿಸಿರುವ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ನಾಯಕರು ಸ್ತ್ರೀಯರ ಮುಖವನ್ನು ಕಷ್ಟದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಕಾಣುವ ಮೂಲಕ, ಮಕ್ಕಳ ಮುಖಾಂತರ ಭಿಕ್ಷೆಯಾಚಿಸುವ ಮುಖಾಂತರ ಬಂಜೆತನದ ಸುಳಿವನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ನೀಲಯ್ಯ ಹೆಜ್ಜೇನುಮಲೆಗೆ ಹೋದಲ್ಲಿ ಸಂಕಮ್ಮಳನ್ನು ಒಬ್ಬಂಟಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಲು ಮನಸ್ಸಾಗದೇ ನೀಲಯ್ಯ ಅವಳಿಂದ ಬಲಗೈ ಭಾಷೆ ಪಡೆಯಲು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಅವಳು ತಾನೇಕೆ ಬಲಗೈ ಭಾಷೆ ಕೊಡಬೇಕು ಎಂಬ ಹಠದ ಕಾರಣವಾಗಿ ನೀಲಯ್ಯನಿಗೆ ಸಿಟ್ಟು ನೆತ್ತಿಗೇರುತ್ತದೆ. ಆಗ ನೀಲಯ್ಯ ತನ್ನ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಯಾರು ನೋಡದ ಹಾಗೆ, ಅವಳು ಎಲ್ಲೂ ಹೋಗದಂತೆ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಉಗುನಿ ಎಲೆಗಳಿಂದ ಉಡುಪುಗಳನ್ನು ಧರಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿ, ಹುಲಿಚಿರತೆಗಳೆಂಬ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಅವಳನ್ನು ನೋಡುವ ಕಾವಲುಗಾರರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿರುತ್ತಾನೆ. ಅಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಂಕಮ್ಮ ದು:ಖಿಸುತ್ತಿದ್ದು ನಾಯಿಯಾಗಿ ಕಿರುಚಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಮಾದಪ್ಪ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಮಾದಪ್ಪನು ಅವಳ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಅರಿತು ಸಂಪತ್ತೆಲ್ಲವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ಇದರಿಂದ ಸಂಕಮ್ಮ ಮಾದಪ್ಪನಿಗೆ ದವಸಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ದಾನವಾಗಿ ನೀಡಲು ಮುಂದಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಅಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಾದಪ್ಪ ಅವಳಿಗೆ ಬಂಜೆ ಕೈಯಿಂದ ಭಿಕ್ಷೆ ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಾ.....

"ಕಂದ ನಿನ್ನ ಕೈನಾ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡ
ಮಕ್ಕಳ ಕೈಲಿ ಕೊಡಿಸವ್ವ"[1]

ಎಂಬುದಾಗಿ ಕೇಳಿದಾಗ ಸಂಕಮ್ಮ ತನ್ನ ನೋವನ್ನು ತೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ ಬಂಜೆ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಆಗ ಮಾದಪ್ಪ ಬಂಜೆ ಕೈಯಿಂದ ಭಿಕ್ಷೆ ಪಡೆದರೆ ಕೈಲಾಸದಲ್ಲಿರುವುದೆಲ್ಲವೂ ಬಂಜೆಯಾಗುತ್ತವೆ. ಎನ್ನುವುದರೊಂದಿಗೆ ಬಂಜೆ ಕೈಯಿಂದ ಮಾತ್ರ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡವೆಂದು ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅಂದರೆ ಭಿಕ್ಷುಕರು, ಶರಣರು, ಜಂಗಮರು, ಸನ್ಯಾಸಿಗಳು ಮೊದಲಾದವರು ಬಂಜೆಯಿಂದ ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸದಿರುವುದು ಇಂದಿಗೂ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಅಂಶ ಪುರಾಣತನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಹಾಗೆಯೇ ಮುಂದುವರೆದು ಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಇಲ್ಲೆಲ್ಲ ನಾಯಕರು ಬಂಜೆಕೈಯಿಂದ ಭಿಕ್ಷೆ ಪಡೆಯದಿದ್ದರೂ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಅವಳನ್ನು ಅವಮಾನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಬಂಜೆಗೆ ಮಕ್ಕಳ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ನೀಡುವ ಹಂತಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆಂದರೆ ಹೆಣ್ಣಿನ ಬಂಜೆತನದ ನೋವನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡವರು ಎಂದೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಮಾದಪ್ಪನು ಸಂಕಮ್ಮಳ ಬಂಜೆತನವನ್ನು

“ನೀನು ದಟ್ಟದರಣಿ ಹುಟ್ಟು ಬಂಜೆ
ಎಂಬುದು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದೆ ನಾನು
ನನ್ನ ಮುತ್ತಿನ ಜೋಳ್ಗೆಯನ್ನು ಒಡ್ಡಿ
ನಿನ್ನ ಬಂಜೆಕೈನ ಭಿಕ್ಷೆತಕ್ಕಂಡಿದ್ರೆ
ನನ್ನ ತೂಕದ ಜೋಳ್ಗೆ ಬಂಜೆಯಾಗುವುದು’’[೪]

ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಬಂಜೆತನದಿಂದ ಯಾವುದು ಕೂಡ ದಕ್ಕುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಲ್ಲದೆ ಬಂಜೆತನವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿವುದಕ್ಕೆ ಯಾರಿಂದಲೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ಸಾಭೀತುಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

“ಒಣ ಮರವನ್ನು ನೆಟ್ಟು ನೀರಾಕಿದ್ರೆ ಚಿಗ್ರು ಬರುವುದಿಲ್ಲ’’[೫]

ಹಾಗೆಯೇ ನಿನ್ನ ಹುಟ್ಟು ಬಂಜೆಗೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಎಲ್ಲಿಂದ ಕೊಡಲಿ ಎಂಬುದಾಗಿ ನಿಜಾಂಶಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಬಂಜೆತನವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ಮಕ್ಕಳ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಅರಿತರು ಬಂಜೆತನ ಹೆಣ್ಣಿನ ದೇಹಕ್ಕೂ ಗಂಡನ ದೇಹಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧಪಡುವಂಥದ್ದು. ಹೆಣ್ಣು ಬಂಜೆತನವನ್ನು ನೀಗಿಕೊಳ್ಳಲು ದೇವರ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ಹೋಗುವುದುಂಟು. ಇಲ್ಲಿ ಸಂಕಮ್ಮ ಮಾದಪ್ಪ ಅಸಾಮಾನ್ಯವ್ಯಕ್ತಿ ಪವಾಡಪುರುಷನಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ತನಗೆ ಮಕ್ಕಳ ಭಾಗ್ಯ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಆಗಲೂ ಮಾದಪ್ಪ ಲೋಕ ರೂಢಿ ಸತ್ಯವಾದ

“ಉರಿಗಡ್ಲೆಯನ್ನು ಗಾಣಾಕ್ಕಾಕೀ ಹಿಂಡಿದ್ರೆ ಎಣ್ಣೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ.
ಆ ರೀತಿಯಾಗಿ ನಿನ್ನ ಹುಟ್ಟು ಬಂಜೆಗೆ ಮಕ್ಳೆಲ್ಲಿಂದ ಕೊಡ್ಲಿ ಕಂದ’’[೬]

ಎಂಬ ನೈಜಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಸೀಗಡಲೆಯಿಂದ ಮಾತ್ರ ಎಣ್ಣೆ ಬರಲು ಸಾಧ್ಯ. ಆದರೆ ಬಂಜೆತನ ಹುಟ್ಟು ಬಂಜೆಯಾದರೆ ಮಕ್ಕಳಾಗುವುದೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸತ್ಯವನ್ನರಿತ ಎಷ್ಟೋ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ನೋವನ್ನು ತಾಳಲಾರದೆ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದುಂಟು. ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಸ್ತ್ರೀಯರು ಅನಾಥ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸಾಕುತ್ತಾರೆ. ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ಬಂಜೆತನದ ವಿವಿಧ ಸ್ವರೂಪಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಬಂಜೆತನ ದೈಹಿಕವಾಗಿ ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ಉಂಟಾಗಬಹುದು ಅಥವಾ ಗಂಡಹೆಂಡಿರಲ್ಲಿ ಸಾಮರಸ್ಯವಿಲ್ಲದಿದ್ದಾಗಲೂ ಉಂಟಾಗಬಹುದು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಹೆಣ್ಣು ಹುಟ್ಟಿನಿಂದಲೇ ಬಂಜೆತನವನ್ನು ಪಡೆದಿರಬಹುದು. ಪುರುಷರ ಕಾರಣದಿಂದಲೂ ಹೆಣ್ಣು ಬಂಜೆತನವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇಂದಿಗೂ ಹೆಣ್ಣಿನ ಬಂಜೆತನ ಸಮಸ್ಯೆ ದೊಡ್ಡ ಪಿಡುಗಾಗಿದೆ ಎನ್ನಬಹುದು. ಜನಪದರ ಪ್ರಕಾರ ಬಂಜೆತನವನ್ನು ನಾಟಿ ವೈದ್ಯದಿಂದಲೂ ಗುಣಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ

ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆಯೂ ಇರಬಹುದು. ತೀ.ನಂ.ಶಂಕರನಾರಯಣ ಅವರ ಪ್ರಕಾರ ''ಶಿವನಿಂದ ವರ ಪಡೆದು ಅವನು ಕೊಟ್ಟ ಗೊಂಬೆಗಳನ್ನು 'ಅರಳೆಬತ್ತಿ' ರೂಪದಲ್ಲಿ ತಂದು ಚಿನ್ನಮ್ಮನಿಗೆ ಕೊಟ್ರು, ದೇವರ ಬಟ್ಟಣ್ಣ ಎಂಬ ಹೋರಿಯ ಬಾಯಿಗೆ ಕೊಟ್ರು, ಅದು ಹಾಕುವ ಸಗಣಿ ತೆಪ್ಪೆಯನ್ನು ಮಡಿಲೊಡ್ಡಿ ಹಿಡಿದುತಂದು, ಆ ಸಗಣಿಯ ಗೊಬ್ಬರದಿಂದ ಬೆಳೆದ ಕಿರುಕುನಾಲೆ ಸೊಪ್ಪನ್ನು ಕೊಯ್ದು ತಿಂದಾಗ ಮಕ್ಕಳಾಗುತ್ತದೆ''[6] ಎಂದ ಸಾಲುಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಜನಪದರು ನಂಬಿದ ಆಚರಣೆ ಮತ್ತು ಮನೆ ವೈದ್ಯವೂ ಆಗುತ್ತದೆ. ಇತ್ತೀಚಿನ ಕೆಲವು ತಾಯಂದಿರ ಪ್ರಕಾರ ನವಜಾತ ಶಿಶುವಿನ ಹೊಕ್ಕಳು ಬಳ್ಳಿಯನ್ನು ಬಂಜೆಹೆಣ್ಣು ನುಂಗುವುದರೊಂದಿಗೆ ತಾಯ್ತನ ಅಥವಾ ಸಂತಾನ ಪಡೆಯುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿವೆ. ಆದರೆ ಇಂಥ ವೈದ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಂಬಲಿಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ಸಂಕಮ್ಮ, ಉತ್ರಾಜಮ್ಮ, ಸಿನ್ನಮ್ಮ ದೊಡ್ಡಕ್ಕಜ್ಜ ಅವರುಗಳ ಬಂಜೆತನದ ನೋವು ಒಂದೇ ಆಗಿದ್ದು, ಬಂಜೆತನದ ಹೀಯಾಳಿಕೆಗಳು ಸಾಮ್ಯತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿನ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಬಂಜೆತನವನ್ನು ಗೌರಸಂದ್ರದ ಮಾರಮ್ಮ, ಶಿವ-ಪಾರ್ವತಿಯರು, ಮಾದೇಶ್ವರ, ಜುಂಜಪ್ಪ ಮೊದಲಾದವರು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೆಣ್ಣಿನ ಬಂಜೆಗೆ ಮುಕ್ತಿತನ ನೀಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಹೆಣ್ಣು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದ ಬದುಕಬೇಕೆಂಬ ಕಾರಣವಾಗಿ ಪವಾಡಗಳ ದೆಸೆಯಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳಭಾಗ್ಯವೆನ್ನುವುದು ಆಭರಣವಿದ್ದಂತೆ. ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದೆ ಬಂಜೆ ಎನಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಅವಳು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋದರೂ ಅವಳಿಗೆ ಸ್ಥಾನವಿಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಹೆಣ್ಣು ಬಂಜೆತನ ಹೋಗಲಾಡಿಸಿಕೊಂಡಾಗ ಮಾತ್ರ ಹೆಣ್ಣಿನ ಜನ್ಮಕ್ಕೆ ಸಾರ್ಥಕತೆ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಬಂಜೆತನವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಬಹುದೇ ವಿನಃ ನೈಸರ್ಗಿಕವಾಗಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾವಂತೆಯಾದರು ಬಂಜೆ ಎನಿಸಿಕೊಂಡು ಅತ್ಯಂತ ನಿಷ್ಠುರವಾದ ಬದುಕನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವುದು ಸತ್ಯ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ.

ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಾಯಕರೇ ಅಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವುದರ ಮೂಲಕ ಬಂಜೆತನವನ್ನು ಸರ್ವನಾಶಮಾಡಿದರೆ, ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಯೆಯ ಮೂಲಕ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೀಡಿ, ಆ ಮಕ್ಕಳನ್ನೇ ಶಿಶುಮಕ್ಕಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದುಂಟು. ಏನೇ ಆದರು ಪುರುಷಪ್ರಧಾನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಬಂಜೆ ಎನಿಸಿಕೊಂಡು ಬಾಳುವುದು ಬಹಳ ಕಷ್ಟ. ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ರಾಜಮ್ಮಳು ಬಂಜೆಯಾಗಿದ್ದು, ಗೌರಸಂದ್ರದ ಮಾರಮ್ಮ ಮೂಲಕ ಶಿವ-ಪಾರ್ವತಿಯರನ್ನು ಕುರಿತು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಇದರ ಫಲವಾಗಿ ಶಿವ-ಪಾರ್ವತಿಯರು ಅವತರಿಸಿ, ಶಿವನು ವ್ಯಾಘ್ರಾನಂದ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಬಂಜೆತನ ನಿವಾರಿಸುತ್ತಾನೆ. ವ್ಯಾಘ್ರಾನಂದ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಆದೇಶದಂತೆ ಮಾದಪ್ಪ ಉತ್ರಾಜಮ್ಮನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಪವಾಡ ಮೆರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮಾದಪ್ಪ ಮರಿದೇವ್ರು, ಮಾಯ್ಕಾರ

ಎಂಬ ಮೊದಲಾದ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಪಡೆದ ಮಾದೇಶ್ವರ ಉತ್ರಾಜಮ್ಮ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವ ಕಲ್ಯಾಣಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಳಿಪಲ್ಲಿಯಾಗಿದ್ದು, ಪುಸುಮ ಗಿಡದಲ್ಲಿ ಪುಸುಮವಿಲ್ಲದಂತೆ. ಮಾಡಿ, ಉತ್ರಾಜಮ್ಮಳನ್ನು ದು:ಖಿಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅವಳ ನಿರಾಸೆಯನ್ನು ಕಂಡ ಮಾದಪ್ಪ ತಾನೇ ಪುಸುಮವಾಗುತ್ತಾನೆ. ಕೆಂದಾವರೆ ಪುಸುಮವನ್ನು ನೋಡಿದ ಉತ್ರಾಜಮ್ಮ

> **"ಓ ಪರಮಾತ್ಮ**
> **ಇದನ್ನಾದರೂ ಎತ್ಕೊಂಡೋಗ್ಗಿ**
> **ನಾನು ಲಿಂಗಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು ಅಂತ್ಹೇಳಿ**
> **ಕಲ್ಯಾಣಿಗೆ ಇಳೀತಾಯಿದ್ದಾರೆ ಉತ್ರಾಜಮ್ಮ**
> **ಮಾಯ್ಕಾರ ಗಂಡ ತೇಲಾಡ್ತ ತೇಲಾಡ್ತ**
> **ಕಡೆ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬಂದ್ಬುಟ್ರು"[೭]**

ಆ ಪುಸುಮವನ್ನು ನೂರೊಂದು ಲಿಂಗಗಳಿಗೂ ಇಟ್ಟು ಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಕೆಂದಾವರೆಯ ದಿಂಡೆಂಬ ಲಿಂಗವನ್ನು ಕರಡಿಗೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ನಿದ್ರಿಸಿ ಬೆಳಗಾಗುವುದರೊಳಗೆ ಅವಳ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಮಾಯ್ಕಾರ ಸಣ್ಣ ಬಾಲಕನಾಗಿ ಮಲಗಿರುತ್ತಾನೆ. ನಂತರ ಉತ್ರಾಜಮ್ಮ ಮಗುವನ್ನು ಮುದ್ದಿಸುವುದರೊಳಗೆ ಎದೆಹಾಲು ಉಕ್ಕುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಮಾಯ್ಕಾರ ಅವಳ ಎದೆಹಾಲನ್ನು ಕುಡಿಯದೇ ಹುಟ್ಟರೆ ಕಲ್ಲಿನ ಕರೆಯುವಂತೆ ಹೇಳಿ ಶೂರ್ಣಾವತಿ ನದಿಯಾಗಿ ಹರಿಯುವಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಮಾಯ್ಕಾರ ಮಾದಪ್ಪ ತಾಯಿ ಎದೆ ಹಾಲನ್ನು ಕುಡಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಜುಂಜಪ್ಪ ತಾಯಿಯ ಹಾಲನ್ನು ಕುಡಿದು ಸಿನ್ನಮ್ಮನಿಗೆ ಮಗನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಮಾದೇಶ್ವರ ಸಂಕಮ್ಮಳ ಬಂಜೆತನದಲ್ಲಿ ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೀಡಲು ಮುಂದಾಗುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೂ ಮುನ್ನ ಮಾದಪ್ಪ ಮಕ್ಕಳಿಂದ ದಾನಕೊಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿದರೆ ಜುಂಜಪ್ಪ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಿನ್ನಮ್ಮನ ಬಳಿಗೆ ಜೋಗಿ ಭಿಕ್ಷಾಟನೆ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಸಿನ್ನಮ್ಮಳ ಬಂಜೆತನದ ಇರುವಿಕೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಜೋಗಿ ಸಿನ್ನಮ್ಮಳ ನಡುವಿನ ಸಂವಾದ ಹೀಗೆ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ.

> **"ಸಿನ್ನಮ್ಮ ಅಕ್ಕಿ ಬೇಳೆ ತಗಂಡು ಬಂದ್ಲು ಏನಮ್ಮ**
> **ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳೆಷ್ಟು ಗಂಡ ಮಕ್ಕಳೆಷ್ಟು**
> **ಅಂತ ಕೇಳ್ದ ಜೋಗಪ್ಪ**
> **ಹೆಣ್ಣು ಗಂಡು ಕೂಡ ಇಲ್ಲಪ್ಪ ಅಂದ್ಲು ಛೇ**
> **ಬಂಜೆ ಕೈಯಾಗಲ ಭಿಕ್ಷಾ ನಾನು ನೀಡಿಸಗಮದಲ್ಲಿ**
> **ಅಂತ ಹೊರಟೋಗಿಬಿಡಿ ಜೋಗಯ್ಯ"[೮]**

ಎಂಬಂತೆ ಜೋಗಯ್ಯ ಬಂಜೆ ಕೈಯಿಂದ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡವೆಂದು ನಿರಾಕರಿಸಿ ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ ಏನ: ಮಕ್ಕಳ ಭಾಗ್ಯ ನೀಡುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂದಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕೆಲವು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಬಂಜೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡರೆ

ಮಾನಸಿಕ ಆಘಾತವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿತು ಸುಳ್ಳು ಹೇಳುವುದುಂಟು. ಅಂದರೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ನಿಂದೆಗಳು, ಹೀಯಾಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಸರ್ವೇಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಸಿನ್ನಮ್ಮಳು ಬಂಜೆತನದ ನೋವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ಕೊನೆಗೊಮ್ಮೆ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಬಿಡಲು ಹವಣಿಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಗೌರಸಂದ್ರದ ಮಾರಮ್ಮ ನೆರವಾಗಿ ಬರುತ್ತಾಳೆ. ಇದರಿಂದ ತಿಳಿಯುವ ಮುಖ್ಯಾಂಶವೆಂದರೆ ಹೆಣ್ಣು ದೇವತೆ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ನೋವಿಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸುತ್ತಾಳೆಂಬುದು ಸ್ತ್ರೀಯರು ಬಂಜೆತನವನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮಾರಮ್ಮ, ಅಣ್ಣಮ್ಮ, ಪಟಾಲಮ್ಮ ಗೊರವನಹಳ್ಳಿ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀ ಎಂಬ ಮೊದಲಾದ ಸ್ತ್ರೀದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೊರೆಯಿಟ್ಟು ಹರಕೆಗಳನ್ನು ಇಂದಿಗೂ ಸಲ್ಲಿಸವುದುಂಟು. ಬಂಜೆತನ ಏನೆಲ್ಲಾ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದರೆ ಬಂಜೆತನದ ಹೆಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಗೂ ಸಂಚರಿಸುವಂತೆ ಮನಸ್ಸಿನ ಪರಿವರ್ತನೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಅವಳಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಾದರೆ ಸಾಕು ಎಂಬ ಚಿಂತೆ ಅವಳನ್ನು ಕಾಡುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಗೌರಸಂದ್ರದ ಮಾರಮ್ಮನ ಪ್ರಕಾರ ಸಿನ್ನಮ್ಮ ತನ್ನ ಬಂಜೆತನದ ನಿವಾರಣೆಗೋಸ್ಕರವಾಗಿ ಶಿವ-ಪಾರ್ವತಿಯರನ್ನು ಕುರಿತು ಗಾಢವಾಗಿ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಆಗ ಶಿವನು ಸಿನ್ನಮ್ಮಳ ದು:ಖವನ್ನು ಅರಿತು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ರೂಪವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸಿನ್ನಮ್ಮ ಶಿವನಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಬಂಜೆತನ ಹೋಗುವಂತೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕರುಣಿಸಬೇಕೆಂದು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾಳೆ.

"ಕೊಟ್ಟೆ ಕೊಡಬೇಕು ಸ್ವಾಮಿ
ಮಕ್ಕಳು ಫಲವನ್ನು
ಕೊಡದ ಮ್ಯಾಲೆ ನಿನ್ನ
ಪಾದದ ಮುಂದೇ ನನ್ನ
ನಾಲಿಗೆ ಇರಿಕಂಡು
ಪ್ರಾಣ ಬಿಡುತ್ತೀನಿ ಸ್ವಾಮಿ
ಅಂದಾಳೋ ಸಿನ್ನಮ್ಮ ಗಳಿಗಾಗೋ"

ಎಂಬುದಾಗಿ ಕೇಳಿಕೊಂಡ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಿನ್ನಮ್ಮನಲ್ಲಿ ಅತಿಯಾದ ಬಂಜೆತನದ ನೋವು ಅಡಗಿದ್ದು, ಅವಳು ತನ್ನ ಪ್ರಾಣಹೋದರೂ ಸರಿಯೇ ತನ್ನ ಬಂಜೆತನ ಹೋಗುವುದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅವಳಿಗೆ ಗಂಡ ಕೆಂಗರುಮಲ್ಲೇಗೌಡ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋದವನು ಹಿಂದಿರುಗದಿರುವುದು ಕೂಡ ಅವಳಲ್ಲಿ ಅಗಾಧವಾದ ದು:ಖವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿರುತ್ತದೆ. ಸಿನ್ನಮ್ಮ ಶಿವನಲ್ಲಿ ತಾನು ಪ್ರಾಣ ಬಿಡುವುದಾಗಿಯೂ ಗೋಗರೆಯುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳ ಬಂಜೆತನದ ನೋವಿನ ದು:ಖಕ್ಕೆ ಶಿವನು ಮೂರು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳ ಸಂತಾನ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಕರುಣಿಸುತ್ತಾನೆ. ಪಾರ್ವತಿಯೂ ಸಿನ್ನಮ್ಮಳ ಪರನಿಂತು ಶಿವನಲ್ಲಿ

''ಹತ್ತು ಜನ ಬರೀ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದರೂ
ಬಂಜೆ ಎಂಬ ಸೊಲ್ಲು ಇಂಗಾದಿಲ್ಲ –
ಹತ್ತುಜನ ಬರೀ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದರೂ
ಬಂಜೆ ಎಂಬ ಸೊಲ್ಲು ಇಂಗಾದಿಲ್ಲ ಸ್ವಾಮಿ
ಒಂದು ಹೆಣ್ಣು ಸಂತಾನ ಕೊಡು ಸಿನ್ನಮ್ಮನಿಗೆ''[೧೦]

ಎಂಬುದಾಗಿ ಕೇಳಿದಾಗ ಶಿವನು ಮೂರು ಗಂಡಾದ ನಂತರ ಹೆಣ್ಣು ಜನಿಸಿದರೆ ಕಷ್ಟಗಳು ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತವೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಈ ಅಂಶ ಈಗಲೂ ಜನಮನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತವೆನಿಸಿದೆ. ಯಾವ ಹೆಣ್ಣು ಸಹ ಮೂರು ಗಂಡಾದ ನಂತರ ಹೆಣ್ಣು ಮಗುವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಪುರಾತನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಈ ನಂಬಿಕೆ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಎತ್ತಪ್ಪನಾದ ದೇವರು ಶಿವ-ಪಾರ್ವತಿಯರಲ್ಲಿ ಈರಭದ್ರನು ಸಿನ್ನಮ್ಮಳ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿರುತ್ತಾನೆ. ಇದರ ಪ್ರಕಾರ ಶಿವನು ಜುಂಜಪ್ಪನನ್ನು ಮೈಲಿಗೆ ಆಗದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತಾನೆ. ಜುಂಜಪ್ಪ ಹುಟ್ಟುವುದರೊಂದಿಗೆ ಸಿನ್ನಮ್ಮಾಳ ಬಂಜೆತನವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಕಾರಣನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಜುಂಜಪ್ಪ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾನೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತಿಮ್ಮೋಜಮ್ಮ ಸೂಲಗಿತ್ತಿಯಾಗಿ ಬರುತ್ತಾಳೆ.

''ಸೂರ್‍ಯ ಪ್ರಕಾಶವಾಗುವಾಗ ಸರಿಯಾಗಿ
ಜುಂಜಪ್ಪ ತಾಯಿಗೆ ಬಲಗಡೆ ಬೆನ್ನು ತೊಟ್ಟಿದ
ತೋಟ್ಟಿದ್ದಂಗೆ''
''ಹಾವಿನ ಮಿಂಚೋ ಮಿಂಚಿದಾಗೆ
ಕಳಕ್ಕನು ಹೇಳುದು ಸ್ವಾಮಿ
ಬಂಗಾರದ ಹಲ್ಲಿಯಾಗಿ
ಪಟಪಟನೆ ನೋಡದಾನು ಸಿನ್ನಮ್ಮನು
ಬಲಗಡೆ ಭುಜದೊಳಗೆ ಜುಂಜಪ್ಪಗಳಿಗಾಗೋ'' [೧೧]

ಎಂಬಂತೆ ಜುಂಜಪ್ಪ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಜುಂಜಪ್ಪ ಪವಾಡದಂತೆ ಜನಿಸಿದರೂ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಸಾಮಾನ್ಯ ಶಿಶುಗಳಂತೆಯೇ ತಾಯಿಯ ಮೇಲೆ ಹಾಲನ್ನು ಸವಿದಿದ್ದರಿಂದ ಸಿನ್ನಮ್ಮಳ ಮಗನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಹೆಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಎದೆ ಹಾಲು ಹುಟ್ಟಿದಾಗ ಬಂಜೆತನ ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಂಜೆತನ ನಿವಾರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಏನೆಲ್ಲಾ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರೂ ಅವು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತವೆ. ಜುಂಜಪ್ಪ ಹುಟ್ಟಿದ ನಂತರ ಮಾರಣ್ಣ-ಮೈಲಾಣ್ಣರೆಂಬ ಅವಳಿ ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಸಿನ್ನಮ್ಮಳು ಬಂಜೆತನವನ್ನು ನೀಗಿಸಿಕೊಂಡು ತಾಯ್ತನ ಪಡೆದವಳಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯದ ನಾಯಕನೇ ಅಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವುದರೊಂದಿಗೆ ಬಂಜೆತನವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿದರೆ ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲೂ ಮಾದಪ್ಪ ಉತ್ರಾಜಮ್ಮನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬಂಜೆತನವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಶಿವಪಾರ್ವತಿಯರು

ಬಂಜೆತನವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ನೆಮ್ಮದಿ ನೆಲಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆಂಬುದು ಗೋಚರವಾಗಿದೆ.

ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾದಪ್ಪ ಸಂಕಮ್ಮಳ ಬಂಜೆತನವನ್ನು ನೀಗಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದಾಗ ಸಂಕಮ್ಮ ಬಂಜೆತನದ ನೋವನ್ನು ತೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ

> "ನಾನು ಭೂಮಿ ತಾಯಿಗೆ ಭಾರವಾಗಿದ್ದೀನಿ
> ನಿಮ್ಮ ಬಾಯ್ಲು ದಟ್ಟಧರಣಿ ಹುಟ್ಟು ಬಂಜೆ ಅನ್ನುಸ್ಕೊಂಡ
> ಮೇಲೆ ಇದ್ದರೂ ಸುಖವಿಲ್ಲ
> ಸತ್ತರೂ ಸ್ವರ್ಗವಿಲ್ಲ ನನ್ನಪ್ಪ" [೧೨]

ಎಂಬುದಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ದು:ಖವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿ ಮಕ್ಕಳ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ನೀಡಬೇಕೆಂದು ತನಗೆ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಂತೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಮಾದಪ್ಪ ಸಂಕಮ್ಮಳ ಬಂಜೆತನ ಹೋಗಲಾಡಿಸಿದರೆ ತನಗೇನು ಕೊಡುವೆ ಎಂದಾಗ ಸಂಕಮ್ಮ ಮಾದಪ್ಪನಿಗೆ

> "ಅಪ್ಪ ಜೋಡಿಮಕ್ಕಳ ಕೊಟ್ಟರೆ ಗುರುವೆ
> ಜೋಳಗುದಾನ ನೀಡುವೆನೋ
> ಜೋಡಿ ಮಕ್ಕಳ ಕೊಟ್ಟರೆ ನಿಮ್ಮ
> ಮುತ್ತಿನ ಜೋಳಿಗೆ ದಾನ ನೀಡುವೆನೋ" [೧೩]

ಎಂಬಂತೆ ಹರಕೆಯನ್ನು ಹೊರುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೆ ಜುಂಜಪ್ಪ, ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಬಂಜೆತನದ ನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ ಹರಕೆಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತಿಲ್ಲ. ನಾಯಕರಾಗಲಿ, ಜಂಗಮರಾಗಲಿ, ಮಹಾಪುರುಷರಾಗಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಂದ ಯಾವುದನ್ನು ಬಯಸಿಲ್ಲ. ಈ ಮಹಾಮಹಿಮರು ಹೆಣ್ಣಿನ ಬಂಜೆ ನೋವನ್ನು ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಂಡು ಅದರಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗುವಂತೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಹಾರಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯ. ಆದರೆ ನಿಜಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಪವಾಡಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಬಂಜೆತನವನ್ನು ಸರ್ವನಾಶ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತೇನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮಾದಪ್ಪ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮಾಯದಲ್ಲಿ ನೀಡಿ ಸಂಕಮ್ಮಳ ಬಂಜೆತನವನ್ನು ಕೊನೆಗೊಳಿಸುವ ಮುನ್ನ ಸಂಕಮ್ಮಳ ಗಂಡ ನೀಲಯ್ಯ ಸಂಕಮ್ಮಳನ್ನು ತುಂಡುರಿಸುವನೆಂಬ ಅರಿವಿನಿಂದ ಎಚ್ಚೆತ್ತ ಮಾದಪ್ಪ ಸಂಕಮ್ಮಳಂತೆ ಪ್ರತಿರೂಪವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹೆಜ್ಜೇನುಮಲೆಯಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗಿದ ನೀಲಯ್ಯ ಸಂಕಮ್ಮಳ ಅರಮನೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತನಾಗಿ ಕೋಪದಿಂದ ಅವಳನ್ನು ಕತ್ತಿಯಿಂದ ಗೊಂಬೆಯನ್ನು ತುಂಡರಿಸಿ ತಾನು ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಹೋದಾಗ ಸಂಕಮ್ಮಳೇ ಗಂಡನನ್ನು ತಡೆಯುತ್ತಾಳೆ. ಆಗ ನೀಲಯ್ಯನಿಗೆ

ತಾನಿಲ್ಲದೆ ಹೇಗೆ ಗರ್ಭಿಣಿಯಾದಳು ಎಂಬುದೇ ಸಂಶಯವಾಗಿದ್ದು ಅವಳನ್ನು ಹಲವು ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಿಗೆ ಒಡ್ಡುತ್ತಾನೆ. ಪಾತಿವ್ರತೆ ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ಮುಂದಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಮಾದಪ್ಪನ ದಯೆಯಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ಸತ್ಯ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಜಯಗಳಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಸಂಕಮ್ಮ ಗರ್ಭಿಣಿಯಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಗಂಡನನ್ನು ಸತ್ಯ ಕೊಡಬೇಡವೆಂದು ಬೇಡುತ್ತಾಳೆ

> **''ಅಯ್ಯೋ ಯಜಮಾನ ನಿನ್ನ ದಮ್ಮಯ್ಯ**
> **ಜನ ಜನಕೆ ನನಗೆ ಹೊಟ್ಟೆಬಾರ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗ್ತಾಯಿದೆ**
> **ಮಕ್ಕಳು ಬೆಳೆತಾವ ಯಜಮಾನ**
> **ನನ್ನ ದೋಸಮಾಡಬೇಡ ದಮ್ಮಯ್ಯ**
> **ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ಜನನವಾಗಲಿ''** [೧೪]

ಎಂಬುದಾಗಿ ಬೇಡಿದರೂ ನೀಲಯ್ಯ ಬಂಜೆತನ ನಿವಾರಣೆಗೆ ಮಾದಪ್ಪನೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧವಿದೆಯೆಂದು ಊಹಿಸಿ ''ಯಂತ್ರಗಾರ ಮಂತ್ರಗಾರನಿಂದ ಗೆಲ್ತಾ ಇದ್ದೀಯಾ'' [೧೫] ಎಂಬಂತೆ ಹೀನಾಯವಾಗಿ ಬಯ್ಯುತ್ತಾನೆ. ನೀಲಯ್ಯ ಅವಳಿಗೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಚಿತ್ರಹಿಂಸೆ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ನೀಲಯ್ಯ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಹಾಕಿ ಬೀಗ ಹಾಕುತ್ತಾನೆ. ಅಂಥಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಾದೇಶ್ವರನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಮೂಕಳ್ಳಿ ಮಾರಮ್ಮ ಸಂಕಮ್ಮಳ ಹೆರಿಗೆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನೆರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲೂತ್ತಾಳೆ. ಮಾದಪ್ಪ ಸಂಕಮ್ಮಳ ಬೆನ್ನಿನ ಮೇಲೆ ನಾಗಬೆತ್ತದಿಂದ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ.

> **''ಅಮ್ಮ ಎಡಗಡೆ ಕಾರಯ್ಯ ಬಲಗಡೆ ಬಿಲ್ಲಯ್ಯ**
> **ಮಕ್ಕಳು ಬರುವರು ನೋಡಮ್ಮ**
> **ಎಡಗಡೆ ಕಾರಯ್ಯ ಬಲಗಡೆ ಬಿಲ್ಲಯ್ಯ**
> **ಬೆನ್ನ ಮಧ್ಯ ಸೀಳಿಕೊಂಡು ಬರ್ತರೆ ಮಗಳೆ''** [೧೬]

ಎಂಬುದಾಗಿ ಬರೆದಂತೆ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳಿಬ್ಬರೂ ಸಂಕಮ್ಮಳಲ್ಲಿ ಬೆನ್ನಿನಿಂದ ಮಾಯದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಸಂಕಮ್ಮನ ಬಂಜೆತನದ ಬಾಧೆ ಹೋಯಿತೇ ವಿನಃ ತಾಯ್ತನ ಬರಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಸತ್ಯ. ಸಂಕಮ್ಮಳ ಬಂಜೆತನದ ನಿವಾರಣೆ ಎಲ್ಲಾ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವೆನಿಸಿದೆ. ಕಾರಯ್ಯ-ಬಿಲ್ಲಯ್ಯರು ಸಂಕಮ್ಮಳ ಬೆನ್ನಿನಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದರೆ ಜುಂಜಪ್ಪ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಜುಂಜಪ್ಪ ಸಿನ್ನಮ್ಮಳ ಬೆನ್ನಿನಿಂದ ಹುಟ್ಟಿ ಬರುವ ರೀತಿ ಒಂದೇ ಸಾಮ್ಯತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ನಾಯಕನು ಸಂಕಮ್ಮಳೆಂಬ ಒಕ್ಕಲುವಿನಲ್ಲಿ ಬಂಜೆತನ ನಿವಾರಿಸಿ ಮಕ್ಕಳಾಗುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸಂಕಮ್ಮಳಿಗೆ ಹೆರಿಗೆ ಮಾಡಿಸಲು ಮೂಕಳ್ಳಿ ಮಾರಮ್ಮ ನೆರವಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಕೆಂಗರು ಮಲ್ಲೇಗೌಡ ಮಾದಪ್ಪನು ಸಂಕಮ್ಮಳ ಬಂಜೆತನವನ್ನು ಹೋಗಾಲಾಡಿಸುವಂತೆ ತನ್ನ ಸಾಕು ತಾಯಿಯಾದ ದೊಡ್ಡಕ್ಕಜ್ಜಿಗೆ ಬಂಜೆ ಹೆಸರು ನೀಗುವಂತೆ ಪರಮೇಶ್ವರನ್ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಪರಮೇಶ್ವರ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಕೆಂಗರುಮಲ್ಲೇಗೌಡ ಶಿವನಲ್ಲಿ

"ನಾನು ಗೊಲ್ಲರ ಹುಡುಗ ಅವುರಿಗೆ
ಏನಾದ್ರೂ ಮಾಡಿ ವಂಶಬೆಳೆಸಿ ಮಾಡಿ ಮನೆ
ಮಕ್ಕಳಾಗುವಂತೆ ಬೆಳೆಸಬೇಕು"[೧೭]

ಎಂಬುದಾಗಿ ಕೇಳುವಲ್ಲಿ ಅವನಲ್ಲಿ ನಿಸ್ವಾರ್ಥಗುಣವಿದೆ. ಗಂಡಸರು ಕೂಡ ಬಂಜೆಸೊಲ್ಲನ್ನು ಮುರಿಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆಂಬುದು ಇದರಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಕೆಂಗರು ಮಲ್ಲೇಗೌಡನ ಕೋರಿಕೆಯಂತೆ ಶಿವ ಹೆಣ್ಣು ಗಂಡು ಸಂತಾನವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ಅವಳಿಗೆ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದಾಗ ಆ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಾಲಪ್ಪ ದೊಡ್ಡಾಲಪ್ಪ ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು , ಮತ್ತೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಅವಳಿ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಚಿಕ್ಕಾಲಮ್ಮ ದೊಡ್ಡಲಮ್ಮ ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಇಡುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಎಲ್ಲಾ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಕಂಡುಬರುವ ಮುಖ್ಯಾಂಶಗಳೆಂದರೆ ಬಂಜೆತನ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟಿಟ್ಟಬುತ್ತಿ. ಬಂಜೆತನದ ಹಿಯಾಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ ಹೆಣ್ಣು ದೇವರ ಮುಂದೆ ಅಥವಾ ನಾಯಕ ಮುಂದೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ನೋವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವಂತೆ ಮೊರೆಯಿಡುತ್ತಾಳೆ. ಇಂದೂ ಸಹ ಬಂಜೆ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಭೌತಿಕವಾಗಿ ಬಂಜೆತನದ ನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದಾಗ ಈ ರೀತಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಾಗುವುದೇ ಮುಖ್ಯ ಅಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಾಯಕ ಅಥವಾ ಮಹಾಪುರುಷರು ಧಾರ್ಮಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಯೆ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ ಹಾಗೂ ಬಂಜೆತನವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಬಂಜೆ ಎನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವವಳಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಾದರೆ ನಾನಾ ರೀತಿಯ ಕುತೂಹಲದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಏಳುತ್ತವೆ. ಅವು ಸಹಜ. ಸಂಕಮ್ಮ ನೀಲಯ್ಯ ಹೆಜ್ಜೇನು ಮಲೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾಗ ಮಾದಪ್ಪನನ್ನು ಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡಿ ಮಾಯದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆದು ಬಂಜೆತನವನ್ನು ನೀಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೆ ಗಂಡನಾದ ನೀಲಯ್ಯ ತಾನಿಲ್ಲದೆ ಗರ್ಭಿಣಿ ಹೇಗಾದಳು ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕಾಡಿ ಅವಳನ್ನು ಚಿತ್ರಹಿಂಸೆಗಳಿಗೆ ಗುರಿಮಾಡಿದಂತೆ ಸಿನ್ನಮ್ಮಳನ್ನು ಸಹ ಅವರಿವರು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಿನ್ನಮ್ಮಳ ಬಂಜೆತನದ ನಿವಾರಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಸಂತಾನವನ್ನು ಹಲವಾರು ಟೀಕೆಗಳಿದ್ದು, ಅವು ಹೀಗಿವೆ. ಜುಂಜಪ್ಪನ ನಾಮಕರಣದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಂದಂಥಹ ಜನ ಹೇಳುವ ಮಾತುಗಳೆಂದರೆ ಹೊನ್ನಾಟ್ಟಾಲೆಗೌಡನಲ್ಲಿ

"ಏನಯ್ಯ ನಿನ್ನ ಸೊಸೆ
ಅದೆಂಗಯ್ಯ ಮಕ್ಕಳನ್ನ ಹಡದ್ಲು"[೧೮]

ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದು, ಜನಪದರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಗಂಡಿಲ್ಲದ ಬಂಜೆ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಾಗುವುದು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯ. ಮತ್ತೊಂದು ಟೀಕೆಯಾದ ವಿಷಯವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ನಿಲುವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

"ಗೋಮುಟ್ಟದ್ದು
ಗೋಡ್ಡಾಗದುಂಟೇನಯ್ಯ
ಗಂಡ ಮುಟ್ಟದ್ದು
ಗರ್ಭಿಣಿಯಾಗದುಂಟೇನಯ್ಯ
ಅವಳು ಏನೂ ಇಲ್ಲದೆ
ಗರ್ಭಿಣಿಯಾಗಬೇಕಾಗಿದ್ರೆ
ರಾಯಕಳುವರಳ್ಳಿ
ಹಾಗಲೇ ಊರೊಳಗೆ
ತುರಕರಿಗೊ ತುಂಡ್ರನಿಗೊ
ಮೊಸಬೇಡರನಿಗೂ
ಹುಟ್ಟಿಸಿಕ್ಕುಂಡಿರುವ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ
ಜನಿಗೆ ಹಾಕಿರೆಂದು ಬಂದಿದ್ದಿರ್ದೇನಯ್ಯ ಗಳಿಗಾಗೊ"[9]

ಎಂಬ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಾಜದ ವಿರೋಧವಿದೆ. ಪರಸ್ಪರ ಹೆಣ್ಣು-ಗಂಡಿಲ್ಲದೆ ಸೃಷ್ಟಿಕಾರ್ಯ ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಏನಾದರೂ ಹೆಣ್ಣು ಗಂಡನಿಲ್ಲದೆ ಗರ್ಭಿಣಿಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ ಎಂದರೆ ಅವಳು ಅನೈತಿಕ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿರುತ್ತಾಳೆಂಬುದು ನಿರ್ಧಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಿನ್ನಮ್ಮಳನ್ನು ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಊರಗೌಡರು ಬಯ್ಯುವುದರೊಂದಿಗೆ ಪತಿವ್ರತೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಆಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲಾ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಂಜೆತನದ ನೋವು, ಅದರ ನಿವಾರಣೆ, ನಂತರದ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳನ್ನು ಜನಪದರು ಅತ್ಯಂತ ಜಾಣ್ಮೆಯಿಂದ ರೂಪುಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು ಪ್ರಾದೇಶಿಕವಾಗಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಎನಿಸಿದರೂ ಬಂಜೆತನದ ನೋವು ಒಂದೇ ಆಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಎಲ್ಲಾ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಒಂದೇ ಧೋರಣೆ ಎಂದರೆ ಬಂಜೆತನವನ್ನು ನೀಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಈ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಮ್ಯತೆಯಿದ್ದರೂ ಬಂಜೆತನವನ್ನು ಆಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಮಾತುಗಳು ಒಂದೇ ಎನಿಸಿವೆ. ಬಂಜೆತನವನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ವಿಭಿನ್ನತೆಗಳನ್ನು ಕಾಣಲಾಗಿದೆ. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರು ಒಂದೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಂಜೆತನವನ್ನು ನೀಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಭಾರತೀಯರ ಪ್ರಕಾರ ಬಂಜೆತನ ಎನ್ನುವುದು ಜನ್ಮ ಜನ್ಮಾಂತರದ ಪಾಪದ ಫಲವಾಗಿದೆ. ಇದರಂತೆ ಜನಪದ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಬದುಕು ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ. ಹೆಣ್ಣಿನ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಬಂಜೆತನದ ವೇದನೆಗೆ ಮಿಗಿಲಾದ ನೋವು ಮತ್ತೊಂದಿಲ್ಲ. ಬಂಜೆ ಹೆಣ್ಣು ಈ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಸಿರುವ ಅವಮಾನ, ಬಹಿಷ್ಕಾರ, ಬಂಜೆಯ ದಾರುಣವಾದ ನಿವೇದನೆ, ಕೊಂಕುಮಾತುಗಳು ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು ಬಗೆ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರೂ ಸಾಮ್ಯತೆ, ವಿಭಿನ್ನತೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಯಾವ ಪ್ರದೇಶವಾದರೇನು ಯಾವ ಹೆಣ್ಣಾದರೇನು ಬಂಜೆತನ ಎನ್ನುವುದು ಒಂದೇ ನೋವಲ್ಲವೆ. ಅವಳು ಅನುಭವಿಸುವ ವೇದನೆ ನಿಷ್ಠುರಗಳು ಬೇರೆ ಅನಿಸುತ್ತವೆ ಅಷ್ಟೆ. ಬಂಜೆಯ ಜೀವನ ಕೇವಲವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಈ ತ್ರಿಪದಿ ಪದ್ಯವೇ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ.

‘‘ಬಾಲಕರಿಲ್ಲದೆ ಬಾಲಿದ್ಯಾತರ ಜನ್ಮ
ಬಾಡಿಗೆ ಎತ್ತು ದುಡಿದ್ಹಂಗ ಬಾಳೆಲೆಯ
ಹಾಸ್ಯುಂಡು ಬೀಸಿ ಒಗೆದಾಂಗ’’[೨೦]

ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ ಬಂಜೆತನ ದುಸ್ಥಿತಿ ಅರಿವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿನ ಸ್ತ್ರೀಪಾತ್ರಗಳು ಅನುಭವಿಸಿರುವ ಬಂಜೆತನ ನೋವುಗಳು, ಹೀಯಾಳಿಕೆಗಳು, ನಿಕೃಷ್ಟ ಬದುಕು, ಬಂಜೆತನವನ್ನು ಮಾಯೆ ಮುಖಾಂತರ ಬಗೆಹರಿಸಿದ ನಂತರ ಅನುಭವಿಸುವ ಯಾತನೆ ಎಲ್ಲಾ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಅನ್ವಯವಾಗಿ ಬೇರೂರಿವೆ.

ಅಡಿಟಿಪ್ಪಣಿ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೪ (ಅ) ಬಂಜೆತನ

೧.	ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ - ಬುಡಕಟ್ಟುಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ	೧೪೨
೨.	,, ,,	,,	೧೪೨
೩.	,, ,,	,,	೨೩೧
೪.	,, ,,	,,	೨೩೨
೫.	ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ - ಬುಡಕಟ್ಟುಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ	೨೩೩
೬.	,, ,,	,,	೨೮೦
೭.	ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ - ಬುಡಕಟ್ಟುಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ	೦೨೦
೮.	ಜುಂಜಪ್ಪ - ಬುಡಕಟ್ಟುಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ	೧೩೩
೯.	,, ,,	,,	೧೩೮
೧೦.	,, ,,	,,	೧೩೯
೧೧.	ಜುಂಜಪ್ಪ - ಬುಡಕಟ್ಟುಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ	೧೫೫
೧೨.	ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ - ಬುಡಕಟ್ಟುಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ	೧೪೨
೧೩.	,, ,,	,,	೨೩೨
೧೪.	,, ,,	,,	೨೫೨
೧೫.	,, ,,	,,	೨೯೮
೧೬.	ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ - ಬುಡಕಟ್ಟುಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ	೩೦೫
೧೭.	ಜುಂಜಪ್ಪ - ಬುಡಕಟ್ಟುಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ	೧೧೦
೧೮.	,, ,,	,,	೧೬೨
೧೯.	,, ,,	,,	೧೬೩
೨೦.	ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆ ಕೆ.ಆರ್. ಸಂಧ್ಯಾರೆಡ್ಡಿ		೨೦

ಅಧ್ಯಾಯ - ೪

(ಅ) ಸಂತಾನ ಭಾಗ್ಯ

'ಸಂತಾನ' ಎನ್ನುವುದು ಮಗುವನ್ನು ಹೆರುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿದೆ. ಸಂತಾನದಿಂದಲೇ ಎಲ್ಲಾ ಜೀವರಾಶಿಗಳು ಜನ್ಮತಾಳುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಸಂತಾನದಿಂದ ಮನುಷ್ಯನ ಪೀಳಿಗೆ ಉಳಿಯಲು, ಮುಂದುವರೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಸರ್ವೋತ್ತಮ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಭಾರತೀಯ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಸಂತಾನಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವಿರುವುದರಿಂದ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಅಧಿಕವಾಗಿದೆ. ಸ್ತ್ರೀಯರು ಸಂತಾನಕ್ಕಾಗಿ ಹಾತೊರೆಯುವುದುಂಟು. ಅವರಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಾದರೆ ಸಾಕು ಅದಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆ ಭಾಗ್ಯ ಇಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಹರಕೆಗಳನ್ನು, ಪೂಜೆ ಪುರಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅಂದಿನ ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತದ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ರಾಜಮಹಾರಾಜರೆಲ್ಲರೂ ಸಂತಾನಕ್ಕಾಗಿ ಯಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ, ದಾನಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದರು. ಮನುಷ್ಯನ ಸಂತತಿ ಅತ್ಯಂತ ವೇಗದಿಂದ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವುದಕ್ಕೆ ಸಂತಾನವೇ ಪ್ರೇರಣೆಯಾಗಿದೆ. ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಸಂತಾನವಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಅವಳಿಗೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಗೌರವ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲವಾದಲ್ಲಿ ಅವಳನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಕೊಂಕು ಮಾತುಗಳಿಂದ ಛೇಡಿಸಿ ಅವಳನ್ನು ಬದುಕುವುದಕ್ಕೆ ಬಿಡಲಾರರು. ಬಂಜೆತನದ ನಿವಾರಣೆಯ ಸ್ಥಿತಿಯೇ ಸಂತಾನವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಂತಾನವು ಪ್ರಕೃತಿಯ ಕೊಡುಗೆಯೂ ಹೌದು, ದೇವರ ವರವೂ ಹೌದು. ಸಂತಾನವು ನೈತಿಕವಾಗಿಯೂ, ಅನೈತಿಕವಾಗಿಯೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ನೈತಿಕವಾಗಿ ನಡೆಯುವ ಸಂತಾನಕ್ರಿಯೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾನ್ಯತೆ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ನೈತಿಕವಾಗಿ ಗಂಡು-ಹೆಣ್ಣುಗಳ ನಡುವೆ ಸಂಬಂಧ ಏರ್ಪಡುವುದು ಯಾವುದೇ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಉದ್ಭವಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅನೈತಿಕವಾಗಿ ನಡೆಯುವ ಸಂತಾನ ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಆಗಬಾರದೆಲ್ಲವೂ ಆಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಹೆಣ್ಣು ವ್ಯಭಿಚಾರಿಣಿ ಆಗಿರಬಹುದು ಅಥವಾ ಗಂಡು ವ್ಯಭಿಚಾರಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿರಬಹುದು. ಇದರಿಂದ ಹಲವು ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಅಧಿಕವಾಗಬಹುದು. ಅನೈತಿಕವಾಗಿ ಸಂತಾನ ನಡೆದಾಗ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅವಳನ್ನು ಹಲವು ಅವಮಾನಗಳಿಗೆ ನೂಕಬಹುದು ಮತ್ತು ಚಿತ್ರಹಿಂಸೆಗೆ ಗುರಿಮಾಡಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ನೈತಿಕವಾಗಿ ನಡೆಯುವ ಸಂತಾನ ಕ್ರಿಯೆ ಹಲವು ಧನಾತ್ಮಕ-ಅಂಶಗಳನ್ನು, ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಸಂತಾನದಿಂದ ಒಂದು ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ನೆಮ್ಮದಿ ನೆಲಸಲು ಅವಕಾಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಜನಪದ ತ್ರಿಪದಿಯೊಂದರ ಸಾಲುಗಳು ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿವೆ.

> **''ಕೂಸು ಇರುವ ಮನೆಗೆ ಬೀಸಣಿಗೆ ಯಾತಕೆ**
> **ಕೂಸ ಕಂದಯ್ಯ ಒಳಹೊರಗೆ ಆಡಿದರೆ**
> **ಬೀಸಣಿಗೆ ಗಾಳಿ ಸುಳಿದಾವು'' (ಜಾನಪದ ತ್ರಿಪದಿ)**

ಅಂದರೆ ಈ ಸಾಲುಗಳು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿದ್ದು ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಆನಂದದ ಗಾಳಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿ ಪೋಷಕರನ್ನು ನಗಿಸುವಂತೆ ಕೂಸು ಪ್ರೇರಕವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಇದರ ಅರ್ಥವಾಗಿದೆ. ಸಂತಾನದಿಂದ ಕೂಸು ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಸಂತೋಷ, ನೆಮ್ಮದಿ ಎರಡು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣಿನ ಪರಸ್ಪರ ಮಿಲನದ ಸಂಪರ್ಕವೇ ಸಂತಾನವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯ. ಇದಕ್ಕೆ ಜನಪದ ಹಾಡೊಂದನ್ನು ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ ನೀಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಆ ಹಾಡಿನಲ್ಲಿ ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣುಗಳ ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರ ಸಮಾನತೆ ಕಾಣಬರುತ್ತದೆ.

"ಬಿತ್ತೋಣ ಬಾರೋ ಮಾವ ಬಿತ್ತೋಣ ಬಾರೋ
ಇಬ್ಬರೂ ಕೂಡಿ ಬೀಜ ಬಿತ್ತೋಣ" (ಜಾನಪದ ತ್ರಿಪದಿ)

ಎಂಬಲ್ಲಿ ಬೀಜವು ಸಂತಾನ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಮೂಲವಾಗಿದೆ. ಜನಪದರು ಸಂತಾನಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾನ್ಯತೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆಂದು ಇದರಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಜನಪದರು ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂತಾನವನ್ನು ಮುಖ್ಯ ವಸ್ತುವನ್ನಾಗಿ ತಂದಿದ್ದಾರೆ. ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದ ಪ್ರಕಾರ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯವಾಗಿದೆ. ಈ ಮಹಾಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಸಂತಾನಕ್ಕೆ' ಬಹಳ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯಿದೆ. ಕಾವ್ಯಗಳ ಕಥಾರಂಭವು ಸಂತಾನದಿಂದಲೇ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಮತ್ತು ಜುಂಜಪ್ಪ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯ ಕಥನ ಸೃಷ್ಠಿ ಅಥವಾ ಸಂತಾನದಿಂದ ಆರಂಭಗೊಂಡಿದೆ. ಅಂದರೆ ಸೃಷ್ಟಿಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಜನಪದರು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆ ನೀಡಿದಂತಾಯಿತು. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯೇ ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ, ಭೂಮಿ, ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಸೃಷ್ಠಿ ಮಾಡಿದ್ದನೆಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಜುಂಜಪ್ಪ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಾತೆಮ್ಮ-ಮಾರುಮುತ್ತಣ್ಣರು ಶಿವನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಕೆಂಗರು ಮಲ್ಲೇಗೌಡನೆಂಬ ಗಂಡು ಸಂತಾನವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಮಾರುಮುತ್ತಣ್ಣ ದನಗಳನ್ನು ಕಾಯುವುದರಲ್ಲಿ ನಿಸ್ಸೀಮವಾಗಿದ್ದು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿಯುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಸಾತೆಮ್ಮ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಗರ್ಭವತಿಯಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ರಾಜಮ್ಮ ಮತ್ತು ಸಂಕಮ್ಮ ಸಂತಾನವನ್ನು ಪಡೆದರೆ ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಪಡೆಯುವ ವಿಚಾರವಿರುವುದರಿಂದ ಸಂತಾನದ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಕಂಡು ಬಂದಿಲ್ಲ. ಕೋಮಾಲೆಯು ಮೈಲಾರಲಿಂಗನನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವಾಗ ಮಾತ್ರ ಸಂತಾನದ ಅಂಶ ಬರುತ್ತದೆ. ಇದು ಇತರ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಸಂತಾನಗಿಂತ ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ವಿಷಯ ಮಾತ್ರ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಾಗಿದೆ. ಮೈಲಾರನು ಕೋಮಾಲೆಯನ್ನು ಕುರಿತು

"ಅಪ್ಪಪ್ಪಾ ಎಂದಾರೇ
ನಾನ್ಯಾಕ ಎತ್ತಾಲಿ
ನಿಮ್ಮ ಅಪ್ಪಗೆ ಅಳಿಯನೂ" [೧]

ಎಂಬಂತೆ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಡವನ್ನು ಬೀಳಿಸಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಮಲ್ಲಯ್ಯನಿಗೆ ಕೋಮಾಲೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ಮಹಾದಾಸೆಯಿಂದ ಮುದಿಮಲ್ಲನ ವೇಷದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಕೋಮಾಲೆಯು

"ಏ ಮೈಲಾರ ಲಿಂಗ
ಮಕ್ಕಳ ಸಂತಾನ ನಿನಗಿಲ್ಲೇನೋ"
"ನನ್ನಂತ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳು ನಿನಗಿಲ್ಲೇನೋ" [೨]

ಎಂಬುದಾಗಿ ಮಲ್ಲಯ್ಯನನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಬಯ್ಯುತ್ತಾಳೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭವೂ ನಿತ್ಯ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಸರ್ವೇಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯು ಮುದ್ದಮ್ಮಳಿಗೆ ದಾನ ನೀಡುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಂತಾನದ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಮುದ್ದಮ್ಮಳ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಬಸವಾಚಾರಿಯು ಕೆಂಪಾಚಾರಿಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾನೆ. ಈ ಮಗುವನ್ನು ಕೇಳುವಾಗ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯು ಮುದ್ದಮ್ಮಳಿಗೆ

"ಅಮ್ಮ ಭಾಗ್ಯ ಭಾಗ್ಯಕ್ಕೆಲ್ಲಾ
ಮಕ್ಕಳು ಭಾಗ್ಯ ಅಂದರೇ,
ಈ ಭೂಮಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಭಾಗ್ಯ
ಕೇಳವ್ವ ನನ್ನ ಕಂದಾ" [೩]

ಎಂದು ಹೇಳುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂತಾನ ಭಾಗ್ಯ ಮುಖ್ಯವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ ಭಾಗ್ಯ ಎನ್ನುವುದು ಸಂತಾನ ಭಾಗ್ಯವೆಂದೇ ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ತಾಯ್ತನ ಪಡೆದ ಮುದ್ದಮ್ಮ ಸಂತಾನ ಪಡೆದದ್ದು ದಾನ ನೀಡಲು ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಾಳೆ. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾರು ಕೂಡ ತಾವು ಹೆತ್ತ ಮಗುವನ್ನು ದಾನವಾಗಿ ನೀಡುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂದಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಸತ್ಯ. ಈ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಇನ್ನುಳಿದ ಕಾವ್ಯಗಳ ಪ್ರಸಂಗಗಳಿಗಿಂತ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿಂದ ಕೂಡಿವೆ.

ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ದೇವರ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಸಂತಾನವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸಿನ್ನಮ್ಮ, ಉತ್ರಾಜಮ್ಮರು ಶಿವ-ಪಾರ್ವತಿಯರನ್ನು ಕುರಿತು ಸಂತಾನ ಬೇಕೆಂದು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ತಪಸ್ಸಿನ ಫಲವಾಗಿ ಶಿವ-ಪಾರ್ವತಿಯರು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಅಸಾಮಾನ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು

ಸಿನ್ನಮ್ಮ, ಉತ್ರಾಜಮ್ಮ, ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಸಂತಾನ ಬೇಕೆಂದು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುವ ರೀತಿ ಸಾಮ್ಯತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಸಿನ್ನಮ್ಮ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿ ಶಿವನನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಶಿವನಲ್ಲಿ ಸಿನ್ನಮ್ಮಳು ತನಗೆ

> **''ಕೊಟ್ಟೆ ಕೊಡಬೇಕು ಸ್ವಾಮಿ**
> **ಮಕ್ಕಳು ಫಲವನ್ನು**
> **ಕೊಡದ ಮ್ಯಾಲೆ ನಿನ್ನ**
> **ಪಾದದು ಮುಂದೆ ನನ್ನ**
> **ನಾಲಿಗೆ ಇರಿಕಂಡು**
> **ಪ್ರಾಣ ಬಿಡುತೀನಿ ಸ್ವಾಮಿ'' '**

ಎಂಬುದಾಗಿ ಸಂತಾನ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಬೇಡಿದರೆ ಉತ್ರಾಜಮ್ಮ ಗೌರಸಂದ್ರದ ಮಾರಮ್ಮನ ಮೂಲಕ ಶಿವ-ಪಾರ್ವತಿಯರನ್ನು ಕುರಿತು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ಸಂತಾನ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೆ ಸಂಕಮ್ಮ ಮಾತ್ರ ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದ ನಾಯಕನಾದ ಮಾದಪ್ಪನನ್ನು ತನಗೆ ಮಕ್ಕಳ ಭಾಗ್ಯ (ಸಂತಾನ) ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳುತ್ತಾಳೆ. ಸಿನ್ನಮ್ಮ, ಉತ್ರಾಜಮ್ಮ, ಸಂಕಮ್ಮರ ಸಂತಾನ ಬೇಡಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಮ್ಯತೆ ಇದ್ದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ.

ಶಿವನು ಉತ್ರಾಜಮ್ಮಳಲ್ಲಿ ಮಾದೇಶ್ವರನನ್ನು ಹುಟ್ಟುವ ಹಾಗೆ ಮತ್ತು ಸಿನ್ನಮ್ಮನಲ್ಲಿ ಜುಂಜಪ್ಪ ಹುಟ್ಟುವಂತೆ ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇವರು ಇವರಿಬ್ಬರನ್ನು ಸಂತಾನ ಪಡೆಯುವಾಗ ಅಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಸಂತಾನವನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಜುಂಜಪ್ಪನನ್ನಾಗಲೀ ಮಾಯ್ಕಾರನಾಗಲೀ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯರಂತೆ ಹುಟ್ಟದೇ ಅತ್ಯಂತ ಮಡಿಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಲು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಸೂತಕಗಳು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಉತ್ರಾಜಮ್ಮಳಿಗೆ ಸಂತಾನ ನಡೆಯುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗೌರಸಂದ್ರದ ಮಾರಮ್ಮ ಸಹಾಯಕಳಾಗಿ ಬರುತ್ತಾಳೆ. ಉತ್ರಾಜಮ್ಮ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವ ಕಲ್ಯಾಣಿಯಲ್ಲಿ ಮಾದೇಶ್ವರ ಬಿಳಿಪಲ್ಲಿಯಾಗಿ ಪುಸುಮವಿಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ನಿರಾಶೆಗೊಂಡ ಉತ್ರಾಜಮ್ಮಳನ್ನು ನೋಡಿದ ಮಾದೇಶ್ವರ ಕೆಂದಾವರೆಯಾಗಿ ಅವಳ ಕೈಸೇರುತ್ತಾನೆ. ಅವಳು ಕೆಂದಾವರೆಯ ದಳಗಳನ್ನು ನೂರೆಂದು ಲಿಂಗಗಳಿಗಿಟ್ಟು ಪೂಜಿಸಿ, ದಿಂಡನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕರಡಿಗೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ನಿದ್ರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಬೆಳಗಾಗುವುದರೊಳಗೆ ಅವಳ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಮಾಯ್ಕಾರ ಅದನ್ನು ಕುಡಿಯದೇ ಶೂರ್ಣಾವತಿ ನದಿಯಾಗಿ ಹರಿಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದರೆ ಜುಂಜಪ್ಪ ಸಿನ್ನಮ್ಮಳ ಎದೆ ಹಾಲನ್ನು ಕುಡಿಯುತ್ತಾನೆ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಉತ್ರಾಜಮ್ಮ ಮಾದೇಶ್ವರನನ್ನು ಅಸಾಮಾನ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ಸಂತಾನ ಪಡೆದರೆ ಸಿನ್ನಮ್ಮಳು ಕೂಡಿ ಜುಂಜಪ್ಪನನ್ನು ಸಂತಾನವನ್ನಾಗಿ ಪಡೆಯುತ್ತಾಳೆ. ಸಿನ್ನಮ್ಮಳಿಗೆ ತಿಮ್ಮೋಜಮ್ಮ ಸಹಾಯಕಳಾಗಿ ಬರುತ್ತಾಳೆ. ಶಿವನು ಜುಂಜಪ್ಪನನೊಂದಿಗೆ ಕಳುವರಳ್ಳಿಯ ಆಲೇಗೌಡನ ಅರಮನೆಗೆ ಬಂದು, ಸಿನ್ನಮ್ಮನ ಬಲಗಡೆಯಲ್ಲಿ

ಹಲ್ಲಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೆತ್ತದಿಂದ ಅವಳನ್ನು ಹೊಡೆಯುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಅವಳನ್ನು ಗರ್ಭವತಿಯಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಸಿನ್ನಮ್ಮಳ ಹೆರಿಗೆ ನೋವನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಿಮ್ಮೊಜಮ್ಮನಿಗೆ ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ಜುಂಜಪ್ಪನ ಹುಟ್ಟು ಪವಾಡದಂತೆ ಅತಿಮಾನುಷವಾಗಿ ಮೂಡಿ ಬಂದಿದೆ. ಜುಂಜಪ್ಪ ಸೋಮವಾರ ದಿನ

> **''ಸೂರ್ಯ ಪ್ರಕಾಶವಾಗುವಾಗ ಸರಿಯಾಗಿ**
> **ಜುಂಜಪ್ಪ ತಾಯಿಗೆ ಬಲಗಡೆ ಬೆನ್ನು ತೊಟ್ಟದ ತೊಟ್ಟದ್ದಂಗೆ''**
> **''ಹಾವಿನ ಮಿಂಚೋ ಮಿಂಚಿದಾಗೆ**
> **ತಳಕ್ಕನು ಹೊಳುದುಸ್ವಾಮಿ**
> **ಬಂಗಾರದ ಹಲ್ಲಿಯಾಗಿ**
> **ಪಟಪಟನೆ ನೊಡದಾನು**
> **ಸಿನ್ನಮ್ಮನು ಬಲಗಡೆ ಭುಜದೊಳಗೆ ಜುಂಜಪ್ಪಗಳೆಗಾಗೋ''** [೫]

ಎಂಬಂತೆ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾನೆ ಉತ್ರಾಜಮ್ಮನಲ್ಲಿ ಮಾಯೆ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಮಾದಪ್ಪ ಮಗುವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಜುಂಜಪ್ಪ ಹಲ್ಲಿಯಾಗಿದ್ದವನು ಮನುಷ್ಯನಂತೆ ಅವತರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮಾದಪ್ಪ, ಜುಂಜಪ್ಪ ಅಸಾಮಾನ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವುದರೊಂದಿಗೆ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಸಂತಾನ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗದಿದ್ದಾಗ ಅಸಾಧ್ಯವಾದದ್ದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಅಂಶವು ಮನುಷ್ಯನ ಇತಿಮಿತಿ, ಅರಿವನ್ನು ಮೀರಿ ನಿಲ್ಲುವಂಥದ್ದು ನೈಜ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯ ಸಂತಾನ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಸಂತಾನವನ್ನು ಸಮಾಜವು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಸಹಜವಾಗಿ ಮನುಷ್ಯನ ಹುಟ್ಟನ್ನು ಬಲ್ಲವರು ಮಾಯೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿನ ಸಂತಾನವನ್ನು ಒಪ್ಪಲಾರರು. ಉತ್ರಾಜಮ್ಮನ ಸಂತಾನದ ಬಗ್ಗೆ ಸಮಾಜ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿರುವುದನ್ನು ಜನಪದರು ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ನಾಯಕನ ಜನನಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ ನೀಡಿದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಸಿನ್ನಮ್ಮನ ಪೌರಾಣಿಕ ಸಂತಾನವನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ ಬಗೆ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಸಿನ್ನಮ್ಮಳಿಗೆ ಗಂಡ ಇಲ್ಲದಿದ್ದಾಗ ಜುಂಜಪ್ಪ ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಎಂಬುದೇ ಜನರಿಗೇ ಸಂಶಯವಾಗಿದೆ. ಗಂಡನಿಲ್ಲದೇ ಮಕ್ಕಳಾಗುವ ಪರಿ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದುದ್ದು ಎಂಬುದು ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕ ಸತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಯಾರು ಕೂಡ ಈ ಅಂಶವನ್ನು ಒಪ್ಪಲಾರರು. ಅನೈತಿಕ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಸಿನ್ನಮ್ಮ ಸಂತಾನ ಪಡೆದಿದ್ದಾಳೆಂದು ಊರ ಗೌಡರು ಊಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಹೆಣ್ಣಿಗಿಂತ ಗಂಡು ಬಯ್ಯುವುದು ಹೆಚ್ಚು ಎಂಬುದನ್ನು ನನ್ನ ತಿಳುವಳಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಸಿನ್ನಮ್ಮನ ಸಂತಾನದ ಟೀಕೆ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಮೂಡಿದೆ.

"ಗೋ ಮುಟ್ಟಿದ್ದು
ಗೊಡ್ಡಾಗದುಂಟೇನಯ್ಯ
ಗಂಡ ಮುಟ್ಟದ್ದು
ಗರ್ಭಿಣಿಯಾಗದುಂಟೇನಯ್ಯ
ಅವಳು ಏನೂ ಇಲ್ಲದೆ
ಗರ್ಭಿಣಿಯಾಗು ಬೇಕಾಗಿದ್ರೆ
ರಾಯಿಕಳುವರಳ್ಳಿ
ಹಾಗಲೇ ಊರೊಳಗೆ
ತುರುಕರಿಗೋ ತುಂಡ್ರನಿಗೊ
ಮ್ಯಾಸ ಬೇಡನಿಗೋ
ಹುಟ್ಟಿಸಿಕ್ಕುಂಡಿರುವ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ
ಜನಿಗೆ ಹಾಕಿರೆಂದು ಬಂದಿದ್ದೀರೆನಯ್ಯಗಳಿಗಾಗೋ" [೬]

ಎಂಬಂತೆ ಪರಿಪರಿಯಾಗಿ ಹೀನಾಯವಾಗಿ ಸಿನ್ನಮ್ಮಳನ್ನು ಊರಗೌಡನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದನ್ನು ಯಾವ ಕಾಲದ ಸಮಾಜವು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. ಜನಪದರ ದೃಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಗಂಡು ಪರಸ್ಪರ ಕೂಡಿದಾಗ ಸೃಷ್ಠಿಕಾರ್ಯ ಅಥವಾ ಸಂತಾನ ಸಾಧ್ಯ ಎಂಬುದು ದೃಢವಾದ ತೀರ್ಮಾನವಾಗಿದೆ. ಗಂಡನಿಲ್ಲದೇ ಹೆಣ್ಣು ಗರ್ಭವತಿಯಾಗಿದ್ದಾಳೆಂದರೆ ಸಮಾಜದ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಅದು ಅನೈತಿಕ ಸಂಬಂಧವೇ ಹೊರತು ಪುರಾಣವನ್ನು ನಂಬಲಾರರು ಎಂಬುದು ಸತ್ಯ. ಸಮಾಜ ಅವಳ ಪಾತಿವ್ರತೆಯ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಪ್ರಶ್ನಿಸದೇ ಇರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಇದೇ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಕಮ್ಮಳ ಸಂತಾನ ಕ್ರಿಯೆ ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಸಂಕಮ್ಮಳಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯದ ಅಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಪವಾಡಕಾರನಾದ ಮಾದೇಶ್ವರ ಹುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ. ಬದಲಿಗೆ ಅವಳಿಗೆ ಸಂತಾನ ನೀಡಲು ಮಾಯೆಯ ಮೂಲಕ ಬಾಳೇಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಸಂಕಮ್ಮ ಗಂಡನಿಲ್ಲದೆ ಗರ್ಭವತಿಯಾದದ್ದು ಸಿನ್ನಮ್ಮಳು ಗರ್ಭವತಿಯಾದಂತೆಯೇ ಸಾಮ್ಯತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಸಿನ್ನಮ್ಮಳ ಗಂಡ ಕೆಂಗರು ಮಲ್ಲೇಗೌಡರು ದನಗಳನ್ನು ಮೇಯಿಸಲು ಕಾಡಿಗೆ ಹೋದವನು ಹಿಂದಿರುಗುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಸಂಕಮ್ಮಳ ಗಂಡ ನೀಲಯ್ಯ ಹೆಜ್ಜೇನು ಮಲೆಗೆ ಹೆಜ್ಜೇನು ಬೇಟೆಗೆ ಹೋಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಕೆಂಗರು ಮಲ್ಲೇಗೌಡ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದರೂ ಸಿನ್ನಮ್ಮಳನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಲಾರ. ಸಮಾಜ ನಾಯಕನಾದ ಊರಗೌಡ ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹೆಜ್ಜೇನು ಬೇಟೆಯಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗಿದ ನೀಲಯ್ಯ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಸಂಕಮ್ಮ ಗರ್ಭವತಿಯಾಗಿರುವ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ, ಸತ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸಿನ್ನಮ್ಮ ಶಿವನಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ ಸಂತಾನ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿದರೆ ಸಂಕಮ್ಮ ಮಾದಪ್ಪನಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ ಸಂತಾನ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾಳೆ.

"ನಾನು ಭೂಮಿ ತಾಯಿಗೆ ಭಾರವಾಗಿದ್ದೀನಿ
ನಿಮ್ಮ ಬಾಯ್ಲಿ ದಟ್ಟಧರಣಿ ಹುಟ್ಟು ಬಂಜೆ
ಅನ್ನುಸ್ಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ಇದ್ದರೂ ಸುಖವಿಲ್ಲ
ಸತ್ತರೂ ಸ್ವರ್ಗವಿಲ್ಲ ನನ್ನಪ್ಪ" [೭]

ಎನ್ನುತ್ತಾ ಮಕ್ಕಳ ಭಾಗ್ಯ ಕೊಟ್ಬೋಗಿ ಎಂದಾಗ ಮಾದಪ್ಪ ಲೋಕರೂಡಿ ಸತ್ಯವಾದ ಬಂಜೆಗೆ ಮಕ್ಕಳಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಿನ್ನಮ್ಮ, ಉತ್ರಾಜಮ್ಮಳಿಗೆ ಲೋಕ ಸತ್ಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸದೇ ಸಂತಾನವನ್ನು ಶಿವನು ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಸಂಕಮ್ಮಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಾದಪ್ಪ ಎಲ್ಲವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ, ಮಾಯೆರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ನೀಡಿದ ಹಾಗೆ ಮಾಯೆಯಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ ಸಂತಾನವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಮಾದೇಶ್ವರ ಸಂಕಮ್ಮಳ ನೆರವಿಗೆ ಮೂಕಳ್ಳಿ ಮಾರಮ್ಮಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಾದಪ್ಪ ನಾಗಬೆತ್ತದಿಂದ ಸಿನ್ನಮ್ಮಳಿಗೆ ನಾಗಬೆತ್ತದಿಂದ ಬರೆದಂತೆ ಸಂಕಮ್ಮಳಿಗೆ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡುತ್ತಾ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಮಾದಪ್ಪ ಅವಳಿಗೆ ಕಾಡು ಬಾಳೇಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಸಿಪ್ಪೆ ಸಮೇತ ಅಗಿಯದಂತೆ ತಿನ್ನಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ.

> **"ಕಂದಾ**
> **ಒಂಭತ್ತು ದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ಬಂದರೆ**
> **ಮಕ್ಕಳು ಲೋಕ ಕಲ್ಯಾಣ ಮಾಡಲಾರರು**
> **ಸೂತಪುತ್ರರಾಗ್ತರೆ**
> **ನಿನಗೆ ಹೊಟ್ಟೆ ಬಾರ ಜಾಸ್ತಿಯಾದಾಗ ನೋವು**
> **ಮೊಕಣ್ಣಾಗಿ ಮಲಗಬಿಡು ಕಂದಾ**
> **ಹಿಂದಿರುಗು ಮಗಳೆ**
> **ಮಕ್ಕಳು ಬರುವಂತ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಗೆರೆ ಬರಿತೀನಿ ಅಂತೇಳಿ**
> **ಅವರು ನಾಗಬೆತ್ತ ಕೈಲಿಡ್ಕಂಡು ಮಾದಪ್ಪ**
> **ಸಂಕಮ್ಮನ ಬೆನ್ನಿನ ಮೇಲೆ ಬರಿತಾ ಇದ್ದಾರೆ**
> **ನಿನಗೆ ಹುಷಾರಾಗಿ ನೋಡ್ಕತ್ತಾಳೆ ಕಂದ**
> **ಅಂತೇಳಿ ನಾಗಬೆತ್ತ ಇಟ್ಕಂಡು**
> **ಬೆನ್ನಿನ ಮೇಲೆ ಬರಿತಾ ಇದ್ದಾರೆ ಎಡಗಡೆ ಬಲಗಡೆ"** [೮]

ಎಂಬಲ್ಲಿ ಸಹಜತೆ ಮೀರಿದ ಸಂತಾನ ಕ್ರಿಯೆಯ ಮುಂಚಿನ ಸ್ಥಿತಿಯಾಗಿದೆ. ಇದು ಜನಪದ ಪುರಾಣವೂ ಹೌದು ಅಲೌಕಿಕವಾದ ಸತ್ಯವನ್ನು ನಂಬುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗದ್ದು. ಅದು ಅಗೋಚರವಾದದ್ದು. ನಂತರ ಸಂಕಮ್ಮಳಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಾಗುವ ರೀತಿ ಹೀಗಿದೆ.

> **"ಬಲಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬಿಲ್ಲಯ್ಯ ಹುಟ್ದಾ ಮೊದಲಾಗಿ**
> **ಎಡಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಾರಯ್ಯ ಹುಟ್ದಾ"** [೯]

ಆಗ ಮೂಕಳ್ಳಿಮಾರಮ್ಮ ಆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ತನ್ನ ತೊಡೆ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಇದಕ್ಕೂ ಮುನ್ನ ಸಂಕಮ್ಮ ಗರ್ಭವತಿಯಾಗಿದ್ದು, ಹೆಜ್ಜೇನು ಮಲೆಯಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗಿದ ನೀಲಯ್ಯ ಅವಳನ್ನು ಕಂಡು ತಾನಿಲ್ಲದೆ ಗರ್ಭವತಿ ಹೇಗಾದಳು ಎಂಬುದಾಗಿ ಅನುಮಾನಿಸಿ ಕ್ರೂರವಾಗಿ ದೂಷಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅಲೌಕಿಕವಾಗಿ ನಡೆದ ಸಂತಾನ ಸೃಷ್ಠಿ ಕ್ರಿಯೆ ಎಲ್ಲವನ್ನು ದಿಗ್ಭ್ರಾಂತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ನೀಲಯ್ಯನ ದೃಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಂಡತಿ ಅನೈತಿಕ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿದ್ದಾಳೆಂದು ಮಾದಪ್ಪನೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮಾಯೆ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಗರ್ಭವತಿ

ಆಗುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ನೀಲಯ್ಯನ ನಿಲವೂ ಆಗಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ನೀಲಯ್ಯ ಸಂಕಮ್ಮಳ ಸಂತಾನದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪಾತಿವ್ರತೆ ಆಗಿದ್ದಾಳೆಯೇ ಎಂದು ತಿಳಿಯಲು ಹಲವಾರು ಪರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ನಿಜ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಮತ್ತು ಪುರಾಣೀಕೃತವಾಗಿವೆ. ಹೆಣ್ಣಿನ ಬಂಜೆತನ, ಸಂತಾನಗಳಿಗೆ ಮೌಲ್ಯ ನೀಡುವಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪುರಾಣ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಕಮ್ಮ ನೀಲಯ್ಯ ನೀಡುವ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಮಾದಪ್ಪನನ್ನು ಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಅದರ ಪ್ರಯುಕ್ತ ಎಲ್ಲಾ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಲ್ಲೂ ಜಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಆಗ ನೀಲಯ್ಯ ಸಂಕಮ್ಮಳನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾದಪ್ಪನ್ನೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂದ ಇದೆಯೆಂದು ಊಹಿಸಿ.

''ಯಂತ್ರಗಾರ ಮಂತ್ರಗಾರನಿಂದ
ಗೆಲ್ತಾ ಇದ್ದೀಯಾ'' [೧೦]

ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೀಯಾಳಿಸುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ನೀಲಯ್ಯನಿಗೆ ಪವಾಡದ ಮೂಲಕ ಸಂತಾನವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಸ್ಥಿತಿ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದಂತಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನೀಲಯ್ಯ ಅವಳನ್ನು ಚಿತ್ರಹಿಂಸೆಗಳಿಗೆ ಗುರಿಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಗಂಡಿಲ್ಲದೆ ಗರ್ಭವತಿಯಾಗಿದ್ದಾಳೆಂದರೆ ಸಮಾಜದ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಅದು ಬಹು ದೊಡ್ಡ ಅಪರಾಧ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಅವಳನ್ನು ವ್ಯಭಿಚಾರಿಣಿ ಎಂತಲೂ ಕರೆಯುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಪವಾಡ ಸದೃಶ್ಯಗಳನ್ನು ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ನೋಡಲು ಸಾಧ್ಯ. ನೈಜ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪವಾಡಗಳಿಗೆ ಬೆಲೆಯಿಲ್ಲವೆಂದು ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾದರೂ ಒಂದು ಪಕ್ಷ ಹೆಣ್ಣು ಗಂಡನಿಲ್ಲದೆ ಗರ್ಭವತಿಯಾದರೆ ಅವಳನ್ನು ಬೇರೊಬ್ಬನ ಸಹವಾಸದಲ್ಲಿದ್ದಾಳೆಂದು ಸಮಾಜ ತೀರ್ಮಾನಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಲೋಕ ಸತ್ಯವೂ ಹೌದು.

ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳ ಕೆಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಈಗಾಗಲೇ ಮುಂಚಿತವಾದ ಸಂತಾನ ಹೊಂದಿರುವ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಸಹ ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಬೇವಿನ್ಹಟ್ಟಿ ಕಾಳಮ್ಮ, ಮುದ್ದಮ್ಮರು ಸಂತಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆಂದು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪದ್ಯ ಭಾಗಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಟ್ಟಿವೆ. ಕಾಳಮ್ಮಳು ಮಾದಪ್ಪನಿಗೆ ಎಳ್ಳಿನ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡಲಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಕಡೆಯದಾಗಿ ಮಾದಪ್ಪನನ್ನು ದೂರುತ್ತಾ...

''ದಾನದ ಕೈ ಬರೋದಿಲ್ಲ ಜಂಗುಮಯ್ಯ
ನನ್ನ ಏಳು ಜನ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳಿದ್ದಾರೆ''
ಏಳು ತೊಟ್ಲಲ್ಲಿ ತೂಗ್ತಾಯಿದ್ದಾರೆ'' [೧೧]

ಎಂಬ ಸಾಲುಗಳು ಸಂತಾನ ಹೊಂದಿರುವುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಕಾಳಮ್ಮ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾಳೆಂದು ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಳಮ್ಮಳ ಸಂತಾನದ ಬಗ್ಗೆ ದೀರ್ಘವಾದ ಕಥನಗಳಿಲ್ಲ. ಇದರಂತೆಯೇ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿನ ಮುದ್ದಮ್ಮಳು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗೆ ಕೆಂಪಾಚಾರಿಯನ್ನು ದಾನವಾಗಿ ನೀಡಲಾರೆ ಎನ್ನುವಾಗ ಅವಳ

"ನನ್ನಾರು ಜನ ಸೊಸೇರು
ಪಕಪಕನೇ ಪ್ರಾಣ ಬುಟ್ಬುಟ್ಟು ಸರಿಯೋ"[೧೨]

ಎಂಬ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಮುದ್ದಮ್ಮಳು ಸಂತಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾಳೆಂದು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಎರಡು ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮ್ಯತೆಯ ಸಂತಾನದ ವಿಚಾರಗಳಿವೆ. ಕಾವ್ಯಗಳು ವಿಭಿನ್ನವಾದರೂ ಸಂತಾನದ ಪಡೆಯುವಿಕೆಯ ಸ್ಥಿತಿ ಒಂದೇ ಎಂದು ಇದರಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಇವಲ್ಲದೆ ಸಂತಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಇನ್ನುಕೆಲವು ಪ್ರಸಂಗಗಳಿದ್ದು, ಅವು ವಿಭಿನ್ನತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿವೆ. ಸಿನ್ನಮ್ಮ ಜುಂಜಪ್ಪ, ಮಾರಣ್ಣ,ಮೈಲಣ್ಣರೆಂಬ ಗಂಡು ಸಂತಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದರೂ ಪಾರ್ವತಿದೇವಿಯೂ ಶಿವನಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಸಂತಾನವನ್ನು ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾಳೆ.

"ಹತ್ತು ಜನ ಬರೇ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದರೂ
ಬಂಜೆ ಎಂಬ ಸೊಲ್ಲು ಇಂಗಾದಿಲ್ಲ
ಹತ್ತು ಜನ ಬರೇ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದರೂ
ಬಂಜೆ ಎಂಬ ಸೋಲು ಇಂಗಾದಿಲ್ಲ ಸ್ವಾಮಿ" [೧೩]

ಎನ್ನುತ್ತಾ ಸಿನ್ನಮ್ಮಳಿಗೆ ಹೆಣ್ಣು ಸಂತಾನವನ್ನು ನೀಡಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸಿದಾಗ ಶಿವನು ಮೂರು ಗಂಡಿನ ಸಂತಾನದ ನಂತರ ಹೆಣ್ಣು ಸಂತಾನವನ್ನು ಪಡೆಯಬಾರದೆಂದು, ಕಷ್ಟಗಳು ಒದಗುತ್ತವೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೂ ಒತ್ತಾಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸಿನ್ನಮ್ಮ ಮಾರಕ್ಕಳೆಂಬ ಹೆಣ್ಣು ಸಂತಾನವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾಳೆ. ಸಿನ್ನಮ್ಮ ಇದರಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಕಡುಬಡತನಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಮೂರು ಗಂಡಾದ ನಂತರ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಪಡೆದರೆ ಕಷ್ಟಗಳು ತಪ್ಪಿದ್ದಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ಸರ್ವಕಾಲಿಕ ಸತ್ಯವಾಗಿ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಖ್ಯಾತಿಯಾಗಿದ್ದು ಯಾರೂ ಸಹ ಈ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಮನದಟ್ಟು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮುಂದೆಹೋಗಲಾರರು. ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂಕಮ್ಮ ಮಾದಪ್ಪನಿಂದ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಪಡೆದ ಕಾರಯ್ಯ, ಬಿಲ್ಲಯ್ಯರೆಂಬ ಗಂಡು ಸಂತಾನವನ್ನು ಮನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ದಾನ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಮಾದಪ್ಪ ಸಂಕಮ್ಮಳಿಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಗಂಡು ಸಂತಾನವನ್ನು ನೀಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ಅವರ ದಾಂಪತ್ಯ ಸುಖವಾಗಿರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆ ಮಗುವಿಗೆ ಸೋಲಿಗರ ಪ್ರಕಾರ 'ಹಲ್ಲಯ್ಯ' ಎಂದು ಹೆಸರನ್ನಿಟ್ಟು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಸಂತಾನದ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವೆಡೆ ಸಾಮ್ಯತೆಳಿದ್ದು,ಕೆಲವೆಡೆ ವಿಭಿನ್ನತೆಗಳಿವೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯಲಾಗಿದೆ. ಸಂತಾನವು ನೈಸರ್ಗಿಕವಾಗಿ ನಡೆಯುವಲ್ಲಿ ಸತ್ಯವಾಗಿದ್ದು, ಪುರಾಣದ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಾದರೂ ಅದನ್ನು ನಂಬಲಿಕ್ಕೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಅಂಶ ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಸಮಾಜವು ನೈತಿಕ ಸಂತಾನಕ್ಕೆ ಮಾನ್ಯತೆ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಪುರಾಣೀಕೃತ ಸಂತಾನವನ್ನು ನಂಬುತ್ತದೆ ಅಷ್ಟೇ ಎಂಬುದು ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿದೆ.

ಅಡಿ ಟಿಪ್ಪಣಿ

ಅಧ್ಯಾಯ ೪ - (ಆ) ಸಂತಾನ ಭಾಗ್ಯ

೧.	ಮೈಲಾರಲಿಂಗ ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾವ್ಯ ಮಾಲೆ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ	೧೫೫
೨.	,, ,,	,,	೧೫೬
೩.	ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಾವ್ಯ ಮಾಲೆ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ	೩೪೨
೪.	ಜುಂಜಪ್ಪ ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಾವ್ಯ ಮಾಲೆ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ	೧೩೮
೫.	,, ,,	,,	೧೫೪
೬.	ಜುಂಜಪ್ಪ ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಾವ್ಯ ಮಾಲೆ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ	೧೬೩
೭.	ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಾವ್ಯ ಮಾಲೆ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ	೨೩೨
೮.	,, ,,	,,	೩೦೫
೯.	,, ,,	,,	೩೦೮
೧೦.	,, ,,	,,	೨೯೯
೧೧.	ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಾವ್ಯ ಮಾಲೆ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ	೩೪೫
೧೨.	ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಾವ್ಯ ಮಾಲೆ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ	೩೪೬
೧೩.	ಜುಂಜಪ್ಪ - ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಾವ್ಯ ಮಾಲೆ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ	೧೩೯

ಅಧ್ಯಾಯ - ೪

(ಇ) ಪಾತಿವ್ರತೆ

'ಪಾತಿವ್ರತೆ' ಎನ್ನುವುದು ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಇರುವ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪವಿತ್ರಳು ಎಂಬ ಭಾವನೆ. ಅಂದರೆ ತನ್ನ ಗಂಡನೇ ಸರ್ವಸ್ವವೆಂದು ಅರಿತು ಪರಗಂಡನನ್ನು ನೋಡದ ಸ್ಥಿತಿ. ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಪಾತಿವ್ರತೆಯೇ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಪಾತಿವ್ರತೆಯು ಹೆಣ್ಣಿಗಿರುವ ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಗುಣವಾಗಿದೆ. ಪಾತಿವ್ರತ್ಯವು ಸ್ತ್ರೀಯಿಂದ ಪುರುಷ ಬಯಸುವ ಪತಿನಿಷ್ಟೆಯೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಭಾರತೀಯ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಪಾತಿವ್ರತೆಗೆ ಬಹಳ ಮಹತ್ವವಿದೆ. ಸತಿಸಾವಿತ್ರಿ, ಸತಿಅನುಸೂಯ ಮೊದಲಾದವರು ಪಾತಿವ್ರತೆಗಾಗಿ ಹಾತೊರೆದವರು. ಜನಪದಕಥನಗೀತೆಗಳು, ಖಂಡಕಾವ್ಯಗಳು, ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು, ಕಥೆಗಳು ಮೂಲತಃ ಪಾತಿವ್ರತೆಯನ್ನು ಕುರಿತಂಥ ಕೃತಿಗಳಾಗಿವೆ. ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಪಾತಿವ್ರತೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಗೌರವವೂ ಇದೆ. ಹೆಣ್ಣು ತನ್ನ ಶೀಲ ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಪಾತಿವ್ರತೆ ಎನಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಸಾಕು. ಅದು ಅವಳಿಗೆ ಸರ್ವಾಭರಣ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಅವಳು ಪತಿವ್ರತೆ ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಎಡರುತೊಡರುಗಳಿದ್ದು, ಕಠಿಣವಾದ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಅವಳನ್ನು ಪತಿವ್ರತೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ಸಮಾಜ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಪಾತಿವ್ರತೆಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಕ್ಲಿಷ್ಟವಾದ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಗೆಲ್ಲುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿದೆ. ಪತಿವ್ರತೆಗೆ ದೈವ ಮಹಿಮೆ ಇದೆ ಎಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. ಎಷ್ಟೋ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಅಂದಿನಿಂದ ಇಂದಿನವರೆಗೂ ಪಾತಿವ್ರತೆಗಾಗಿ ದೇವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಸಲ್ಲಿಸುವುದುಂಟು. ಪಾತಿವ್ರತೆಗೆ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಕಟ್ಟಿಟ್ಟ ಬುತ್ತಿ. ಗಂಡಿಗೆ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳಿಲ್ಲ. ಅವನು ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಪರಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಮೋಹಿಸಿದರೂ ಅವನಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆಗಳಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಿಸುವ ಮುಖ್ಯಾಂಶವೆಂದರೆ ಹೆಣ್ಣು ಭೌತಿಕವಾಗಿ ಮಗುವನ್ನು ಹಡೆಯುವ ಹೊಣೆ ಹೊತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಅವಳು ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತಳಾಗುವುದು ಸಮ್ಮತವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ಪಾತಿವ್ರತೆ ಪಟ್ಟ ಕಟ್ಟಿರಬಹುದು.

> **''ಜಾಯು ಮಾಯೂ ಗಾಣಿಗ''**
> **ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ದಂಡಿಗೆ ಹೋದ ಗಂಡ**
> **ತಿರುಗಿ ಬಂದಾಗ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿ**
> **ಗಾಣಿಗನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿದ್ದುದ್ದನ್ನು ಕಂಡು**
> **ಇಬ್ಬರನ್ನು ಸಿಗಿದು ಹಾಕುತ್ತಾನೆ''**[1]

ಈ ದುರಂತ ಎಲ್ಲ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಸತ್ಯವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಗಂಡಿಗೆ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಕೆಟ್ಟರೆ ಸಹಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಅವಳ ಮೇಲಿನ ವ್ಯಾಮೋಹದಿಂದ ನಾಶಮಾಡಲು ತೊಡಗುತ್ತಾನೆ. ಅವನಿಗೂ ತನ್ನ ಪತ್ನಿ

ಪಾತಿವ್ರತೆ ಆಗಿರಬೇಕೆಂಬ ಮನಸ್ಥಿತಿ. ಹಂಬಲ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪಾತಿವ್ರತೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಗಂಡು-ಹೆಣ್ಣು ಇಬ್ಬರಲ್ಲೂ ಅದನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಗುರಿ ಇರುತ್ತದೆ.

ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿನ ಸ್ತ್ರೀಪಾತ್ರಗಳ ಆದರ್ಶಗುಣಗಳಲ್ಲಿ 'ಪಾತಿವ್ರತೆ' ಪ್ರಮುಖವಾದ ಗುಣವಾಗಿದೆ. ಜನಪದರು ಪಾತಿವ್ರತೆಗಾಗಿಯೇ ತಮ್ಮನ್ನು ಮುಡುಪಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡವರು. ಸಂಕಮ್ಮ, ಸಿನ್ನಮ್ಮ, ಬೇವಿನ್ನಟ್ಟಿ ಕಾಳಮ್ಮರು ಪಾತಿವ್ರತೆಯನ್ನು ತಮ್ಮದಾಗಿಸಿಕೊಂಡವರು. ಸಂಕಮ್ಮ, ಸಿನ್ನಮ್ಮ ಬೇವಿನ್ನಟ್ಟಿ ಕಾಳಮ್ಮ, ಸಂಕಮ್ಮ, ಮುದ್ದಮ್ಮ ಮೊದಲಾದವರು ಪಾತಿವ್ರತೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರೆಲ್ಲ ಸತ್ವ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ಪತಿವ್ರತೆಯರು ಎನಿಸಿಕೊಂಡವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಜನಪದ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಪತಿವ್ರತೆಗಾಗಿ ಪಟ್ಟಪಾಡು ಅಷ್ಟಿಷ್ಟಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆಲ್ಲ ಸಂಪತ್ತಿಗಿಂತಲೂ ಪಾತಿವ್ರತೆಯೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿನ ನಾಯಕರು ಸ್ತ್ರೀಯ ಪಾತಿವ್ರತೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ ನೀಡಿದ್ದು, ಸ್ತ್ರೀಯರ ಪರ ನಿಂತು ಬೆಂಬಲ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ನಾಯಕರಿಗೆ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಗೌರವ, ಕಾಳಜಿ ಇವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ನಾಯಕರಿಗೆ ಹೆಣ್ಣುಗಂಡೆಂಬ ಭೇದ ಭಾವವಿಲ್ಲ. ಅವರ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶಗಳು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಸುವುದಾಗಿದೆ. ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಶೋಷಣೆಯಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸುವುದು ಕೂಡ ನಾಯಕರ ಮೂಲ ಧೋರಣೆ ಆಗಿರುತ್ತದೆ.

ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿರುವ ಸಂಕಮ್ಮ ವಿಶಿಷ್ಟ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ನಿಲುವುಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವವಳು. ಇವಳು ಸೋಲಿಗರ ನೀಲಯ್ಯನ ಹೆಂಡತಿ. ಈತ ಅವಳನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ವಿವಾಹವಾಗಿದ್ದು, ಅವಳನ್ನ ಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದ ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಸಂಕಮ್ಮ ತನ್ನ ಓರಗಿತ್ತಿಯಿಂದ ಬಂಜೆ ಎನಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂಜೆ ನೋವನ್ನು ತಾಳಲಾರದೆ ಗಂಡನ್ನೊಂದಿಗೆ ವಿಷಯ ತಿಳಿಸಿ ಬೇರೆ ಮನೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣಳಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಒಮ್ಮೆ ನೀಲಯ್ಯ ಹೆಜ್ಜೇನುಮಲೆಗೆ ಬೇಟೆಗೆ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಸಂಕಮ್ಮಳನ್ನು ಒಬ್ಬಂಟಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಲು ಇಚ್ಛಿಸದೆ ಅವಳಿಂದ ಬಲಗೈ ಭಾಷೆ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿಂದಲೇ ಸಂಕಮ್ಮಳ ಪಾತಿವ್ರತೆಯ ವಿಷಯ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವಳಿಗೆ ತನ್ನ ಶೀಲವನ್ನು ಶಂಕಿಸುವ ಗಂಡನಿಗೆ ತಾನೇಕೆ ಪ್ರಮಾಣ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹಠ ಹೊಂದಿರುತ್ತಾಳೆ. ನೀಲಯ್ಯನಿಗೆ ದಾಸಯ್ಯ, ಬಳೆಗಾರ, ಜಂಗಮರು ಬಂದು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಹಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾರೆಂಬ ಆತಂಕ ಕಾಡುತ್ತಿದ್ದು, ಅವಳನ್ನು ಭಾಷೆ ನೀಡುವಂತೆ ಪೀಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ನೀಲಯ್ಯ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಬಲಗೈಯಿಂದಲೇ ಭಾಷೆ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತಾನೆ. ಗಂಡ ಹೆಂಡಿರಲ್ಲಿ ಈತರದ ಸಣ್ಣ-ಪುಟ್ಟ ಜಗಳಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯ. ನೀಲಯ್ಯ ಸಂಕಮ್ಮಳಲ್ಲಿ ಒತ್ತಾಯ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅವಳಿಂದ ಭಿಕ್ಷೆ ಯಾಚಿಸುವುದು ಅವನಿಗೆ ಅವಳ ಮೇಲಿನ ಅಪಾರವಾದ ಪ್ರೀತಿ ಮತ್ತು ಒಂಟಿ ಹೆಣ್ಣನ್ನು

ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವುದು ತಪ್ಪು ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಅವನನ್ನು ಕಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಕಾರಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನೀಲಯ್ಯ ಸಂಕಮ್ಮಳನ್ನು ಭಾಷೆ ನೀಡುವಂತೆ ಕೇಳುವ ರೀತಿ ಎಲ್ಲರನ್ನು ತನ್ನೆಡೆಗೆ ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತದೆ.

"ಕೇಳೇ ಕೆಟ್ಟಮುಂಡೆ ಮಗ್ಳೇ ಸಂಕೆಣ್ಣೇ
ಗಂಡನಿಗೆ ದುಂಡಾರೀತಿ ಮಾಡಬೇಡ
ಪತಿಗೆ ಪ್ರತಿ ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟ ಮೇಲೆ
ನಿನ್ನ ಪತಿವ್ರತಾ ಧರ್ಮ ಉಳಿಯೋದಿಲ್ಲ
ನೀನು ಭಾಷೆ ಕೊಡದೇ ಇದ್ದಮೇಲೆ
ನಾನು ಹೆಜ್ಜೇನು ಮಲೆಗೆ ಹೋಗೋದಿಲ್ಲ"[9]

ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ ನೀಲಯ್ಯನಿಗೂ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯ ಪಾತಿವ್ರತೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದ್ದು, ಅವಳು ಶೀಲಗೆಡಬಾರದಂತೆ ನೋಡಿ ಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲವಿದೆ. ಇದೇ ರೀತಿಯ ಭಾವನೆ ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗೂ ಇದೆ ಎಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಜುಂಜಪ್ಪ ಮಹಾಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿನ ಸಿನ್ನಮ್ಮಳ ಮಗನಾದ ಜುಂಜಪ್ಪ ತನ್ನ ತಾಯಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹವಣಿಸುತ್ತಾನೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಸಿನ್ನಮ್ಮ ವಿಧವೆ ಆಗಿದ್ದು, ಹೆಣ್ಣು ಶೀಲಗೆಟ್ಟರೆ ಅವಮಾನವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಆಲೋಚನೆ ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗಿದೆ. ಜುಂಜಪ್ಪನ ಪ್ರಕಾರ ಹೆಣ್ಣು ಹೇಗಿರಬೇಕೆಂದರೆ

"ಸರಿ ಹೆಣ್ಣು ಸೂರ್ಯ ಮುಣುಕಿದ ಮ್ಯಾಲೆ
ನಮ್‌ಗೊಲ್ಲ ಗೊಲ್ಲಾಣಿಯೊಳಗೆ ಹುಟ್ಟಿದುಮ್ಯಾಲೇ
ಇಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಕಿರುವಿನಿಂದ ಒಳಗಡೆ ಇರಬೇಕು"[3]

ಎಂಬಂತೆ ಹೆಣ್ಣು ತನ್ನತನವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗೆ ನೀಲಯ್ಯನಂತೆಯೇ ತನ್ನ ತಾಯಿ ಸಿನ್ನಮ್ಮಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರೀತಿ ವಾತ್ಸಲ್ಯವಿದೆ. ಜುಂಜಪ್ಪ ಅಸಾಮಾನ್ಯವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದರೂ ತಾಯಿ ಹಾಲನ್ನು ಕುಡಿದವನು. ಹಾಗಾಗಿ ತಾಯಿ ಹಾಲು ಕುಡಿದದ್ದೇ ತಾಯಿಯ ವಾತ್ಸಲ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಅವನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಒಂಟಿಯಾಗಿ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಓಡಾಡಬಾರದು. ಇದರಿಂದ ಅವಳು ಎಲ್ಲಾದರೂ ಅನಾಹುತಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾಗುತ್ತಾಳೆ ಎಂಬ ಆತಂಕವಿದೆ. ಅಂದರೆ ಗಂಡನಿದ್ದಾಗ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಹೊಣೆ ಹೊತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ವಿಧವೆಗೆ ಮಗ-ಮಗಳು ರಕ್ಷಕರು ಎಂಬುದು ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಸೋಲಿಗರಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣಿಗಿರುವ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳಂತೆ ಗೊಲ್ಲರಲ್ಲೂ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳು ಇವೆ ಎಂಬುದು ಇದರಿಂದ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗೆ ತನ್ನ ತಾಯಿ ಪತಿವ್ರತೆ ಆಗಿರಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲದಿಂದ ತನ್ನ ತಾಯಿಯನ್ನು ತಾನೇ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ. ಒಮ್ಮೆ ಸಿನ್ನಮ್ಮ ಜುಂಜಪ್ಪನ ಭಯದಿಂದ ಸರ್ರನೆ ಬರುವಾಗ ಅವಳ ಸೀರೆ ಹರಿದು ಚಿಂದಿ ಚಿಂದಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗೆ ಎಲ್ಲಿ ತನ್ನ ತಾಯಿ ತನಗೆ ಮಾನಭಂಗವಾದ ಮೇಲೆ ಪತಿವ್ರತೆ ನಾಶವಾದ ಮೇಲೆ ತಾನು ಏತಕ್ಕಾಗಿ ಬದುಕಿರಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿದು

ಸಾವನ್ನಪ್ಪುತ್ತಾಳೋ ಎಂಬಂತೆ ತಿಳಿದು ತ್ಯಾಗದ ಎಲೆಗಳನ್ನು ಚಿಗುರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗೆ ಹೆಣ್ಣು ಬರಿಮೈಯಲ್ಲಿ ಇರಬಾರದು ಇದ್ದರೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅವಳನ್ನು ಅವಮಾನಗೈದು ತುಚ್ಛವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಾರೆಂಬ ಅರಿವು ಇದೆ ಎಂಬುದು ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ನೀಲಯ್ಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಮಾದೇಶ್ವರ ಸಂಕಮ್ಮಳನ್ನು ಅವನ ಕೊಲೆಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅಂದರೆ ಪುರುಷರು ಸಹ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಅವಮಾನಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅಂಶ ಇದರಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಜುಂಜಪ್ಪ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಭಾಷೆ ಅಥವಾ ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನು ತನ್ನ ತಾಯಿಯಿಂದ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ನೀಲಯ್ಯ ಸಂಕಮ್ಮಳಿಂದ ಬಲಗೈ ಭಾಷೆ ನೀಡೆಂದು ಪೀಡಿಸಿದರೂ ಕೂಡ ಅವಳು ತನ್ನ ಸ್ವಾಭಿಮಾನವನ್ನು ಬಿಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅವಳು ನೀಲಯ್ಯನಿಗೆ

''ಭಾಷೆ ಕೊಟ್ಟಮೇಲೆ ನನ್ನ
ಧರ್ಮ ಉಳಿಯೋದಿಲ್ಲ''[೩]

ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಗಂಡನೇ ತನ್ನ ಶೀಲವನ್ನು ಶಂಕಿಸಿದರೆ ಬೇರೆಯವರು ಸುಮ್ಮನಿರುತ್ತಾರೆಯೇ ಎಂಬ ಆಲೋಚನೆ ಕಾಡುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಅವಳು ಮಾತ್ರ ಬಲಗೈ ಭಾಷೆ ನೀಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೆಜ್ಜೇನು ಬೇಟೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಕಟುವಾಗಿ ನುಡಿಯುತ್ತಾಳೆ. ಸಂಕಮ್ಮಳಿಗೆ ತನ್ನ ಗಂಡನ ಮೇಲೆ ವ್ಯಾಮೋಹವಿದ್ದು ಗಂಡನಿಲ್ಲದ ಮೇಲೆ ಹೆಣ್ಣು ಒಂಟಿಯಾಗಿರುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ಅರಿತು

''ನನ್ನ ಪತಿಯಿಂದಲೇ ಮೋಕ್ಷ
ಪತಿಯಿಂದಲೇ ಸ್ವರ್ಗ
ಪತಿಯಿಲ್ಲದ ಹೆಂಗ್ಸು ಪಾಷಾಣಕ್ಕಿಂತ ಕಡೆ'' [೪]

ಎಂಬುದಾಗಿ ತನ್ನ ಗಂಡನನ್ನು ನಂಬಿದವಳು. ಆದರೆ ನೀಲಯ್ಯ ಸಂಕಮ್ಮ ಬಲಗೈ ನೀಡದಿದ್ದಾಗ ಅಷ್ಟಕ್ಕೆ ಸುಮ್ಮನಾಗದೇ ಅವಳನ್ನ ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ತನ್ನ ಅಣ್ಣಂದಿರನ್ನು ನಂಬಲಾರ.

''ಅತ್ತೆಯ ಮಕ್ಕಳು ಬರುವಾರು
ಮಾವನ ಮಕ್ಕಳು ಬರುವಾರು
ಅಂದ ಚೆಂದ ನೋಡುವರು
ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣು ಇಡುವರು
ಮಡದಿ ಒಲುಮೆಯ ಮದ್ದ ಕೊಡುವರು
ನಿನ್ನ ವಾಲೀಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವರೆಂದು'' [೫]

ತನ್ನ ಮನದ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿಡುತ್ತಾನೆ. ಆಗಲು ಸಂಕಮ್ಮ ಗಂಡಿಗೆ ಧಿಕ್ಕಾರ ಹಾಕುತ್ತಾಳೆ. ಸಂಕಮ್ಮ ಗಂಡನ ಅನುಮಾನವನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ತಾನೇಕೆ ಬಲಗೈ ಭಾಷೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ವಿರೋಧಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಅವಳ

ಸ್ವಾಭಿಮಾನವೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹಿ.ಚಿ. ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯನವರು ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನ ಸಮಾಜದ ಒಪ್ಪಿತ ಮೌಲ್ಯವಾದ ಶೀಲವನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸುವ ಮೂಲಕ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯವನ್ನು ಮೀರುವ ಒಂದು ಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಸಂಕಮ್ಮಳ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿದಾಗ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಅವಳಿಗೆ ಶೀಲವನ್ನು ಶಂಕಿಸುವುದು ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ತಾನು ಪಾತಿವ್ರತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದವಳು ಎಂಬ ಭಾವನೆಯಿದೆ.

ಇವರಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಇದೇ ರೀತಿಯ ಸಂಘರ್ಷಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ ನೀಲಯ್ಯ ಅವಳನ್ನು ಮಾಟ-ಮಂತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಕಾಡಿಗೆ ಎಳೆದೊಯ್ದು ಕೊಕ್ಕರ ಬೋನಿನ ಮಾಳದಲ್ಲಿ ಅವಳನ್ನ ಸೀರೆ ಕಳಚುವಂತೆ ಹೇಳಿ ತೇಗದ ಎಲೆಗಳಿಂದ ಉಡುಗೆ ಧರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅವಳ ಕಣ್ಣು, ಕಿವಿ ಬಾಯಿಗಳಿಗೆ ಸೂಜಿಯಿಂದ ಹೊಲಿದು, ಕೈ ಕಾಲುಗಳಿಗೆ ಸಂಕೋಲೆ ಹಾಕುತ್ತಾನೆ. ಅವಳು ಅಲ್ಲಾಡದಂತೆ ಅವಳ ಬೆನ್ನಿನ ಮೇಲೆ ಗುಂಡನ್ನಿಟ್ಟು ಕೊಡಬಾರದ ಕೊಲೆಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಸಂಕಮ್ಮ ಕೋಳಿಯಾಗಿ ಕೂಗಿ ನಾಯಿಯಾಗಿ ನರಳುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ನೀಲಯ್ಯನಿಗೆ ಬಲಗೈ ಭಾಷೆ ನೀಡದಿರುವುದೇ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಪರುಷನಿಗೆ ಅಧಿಕಾರವಿದ್ದು, ಅವನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಹೆಂಡತಿ ನಡೆಯಬೇಕೆಂದು ನಿಲುವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹೆಣ್ಣು ಗಂಡು ಹೇಳಿದಂತೆ ಕೇಳದಿದ್ದಾಗ ಈ ರೀತಿ ಅವನ ಶೋಷಣೆಗೆ ಒಳಗಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇವರಿಬ್ಬರ ನಡುವಿನ ಸಂಘರ್ಷಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿ ದಾಂಪತ್ಯ ಉಳಿಸುವುದು ಮಾದೇಶ್ವರನ ಧೋರಣೆ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಮಾದಪ್ಪ ಸಂಕಮ್ಮಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಮುಂದಾಗುತ್ತದೆ. ನೀಲಯ್ಯನಿಗೆ ತನ್ನ ಹೆಣ್ಣು ಸಂಕಮ್ಮ ಎಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪಾತಿವ್ರತೆಗೆ ಭಂಗತಂದು ತನಗೆ ಮೋಸ ಮಾಡಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬನ್ನೊಂದಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೋ ಎಂಬ ಆತಂಕವೂ ಕಾಡುತ್ತಿರಬಹುದು. ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಕಠೋರವಾದ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಿದ್ದರೆ, ಜುಂಜಪ್ಪ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಸರಳವಾದ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಆದರೆ ಜುಂಜಪ್ಪ ತನ್ನ ತಾಯಿ ಸಿನ್ನಮ್ಮಳಿಗೆ ಭಯಂಕರವಾದ ಸತ್ವ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ನೀಡುವುದಿಲ್ಲ. ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗೆ ಹೆಣ್ಣಿನ ಬಗ್ಗೆ ಗೌರವವಿದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸಿನ್ನಮ್ಮ ಎಷ್ಟಾದರೂ ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗೆ ತಾಯಿ ಅಲ್ಲವೇ. ತಾಯಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ದೂಷಿಸದೆ ಅವಳನ್ನು ಒಂಟಿಯಾಗಿ ಓಡಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಜುಂಜಪ್ಪ ಅವಕಾಶಮಾಡಿಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಹೆಣ್ಣು ತನ್ನ ಶೀಲವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗೆ ಸ್ಥಾನಮಾನವಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬಂಶವನ್ನು ಜುಂಜಪ್ಪ ತಿಳಿದಿದ್ದಾನೆ. ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಕುರಿತು ಸಮಾಜವು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರೆ ಕಾವ್ಯದ ನಾಯಕನು ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಒಂದು ಕಡೆ ಉನ್ನತೀಕರಿಸಿದರೆ. ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ಅವಳ ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ಅಡಗಿಸುವಂತೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹೆಣ್ಣಿನ ಗುಣ-ದೋಷಗಳೆರಡನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಅವಳ ಪರಿವರ್ತನೆಗೆ ಮೂಲ ಕಾರಣಕರ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಈ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪುರುಷರೇ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಪಾತಿವ್ರತೆಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಲು ಮುಂದಾಗಿ ಆ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಹೆಣ್ಣು ಪವಿತ್ರಳು, ಪತಿವ್ರತೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಂಕಮ್ಮಳನ್ನು ನೀಲಯ್ಯ ಚಿತ್ರಹಿಂಸೆಗಳಿಗೆ ಗುರಿ ಮಾಡಿದರೂ ಅವಳು ತನ್ನ ಸ್ವಾಭಿಮಾನವನ್ನು ಬಿಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ನೀಲಯ್ಯ ತನ್ನ ಯಜಮಾನಿಕೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಿಲ್ಲ. ಇವರಿಬ್ಬರ ಸಂಘರ್ಷಗಳನ್ನು ಅರಿತ ಮಾದಪ್ಪ ಸಿನ್ನಮ್ಮಳ ಪರನಿಂತು ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುತ್ತ ಕೊಕ್ಕರ ಬೋನಿಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಅವಳ ಅಳಲನ್ನು ಕಂಡರೂ ಮಾದಪ್ಪ ಅವಳಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುತ್ತಾನೆ. ಅವಳಲ್ಲಿ ದವಸ ಧಾನ್ಯಗಳು ಇಲ್ಲದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಗೊತ್ತಿದ್ದರೂ ಭಿಕ್ಷೆಯಾಚಿಸುವುದು ಕೇವಲ ಸಂಕಮ್ಮಳ ಕಷ್ಟಸುಖಗಳನ್ನು ಅರಿಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ. ಸಂಕಮ್ಮ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವುದು ತನ್ನಲ್ಲಿಲ್ಲವೆಂದು ತನ್ನ ಗಂಡ ನೀಲಯ್ಯ ಹೆಜ್ಜೇನು ಬೇಟೆಯಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗಿದ ಮೇಲೆ ಗೆಡ್ಡೆಗೆಣಸುಗಳನ್ನು ನೀಡುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳ ಸಂಕಷ್ಟವನ್ನು ಅರಿತ ಮಾದಪ್ಪ ಅವಳಿಗೆ ಭಸ್ಮದ ಮುಖಾಂತರ ನವಕ್ಕಿ, ನವಧಾನ್ಯ, ವಜ್ರವೈಢೂರ್ಯಗಳು ತುಂಬಿ ತುಳುಕಾಡುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಮಾದಪ್ಪ ಅಸಾಮಾನ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾದರೂ ಹೆಣ್ಣಿನ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಅರಿತವನು. ಅವಳು ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡಲು ಬಂದಾಗ ಬಂಜೆಕೈಯಿಂದ ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾ ಅವಳ ಪತಿವ್ರತೆಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ಹವಣಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸಂಕಮ್ಮ ಬಂಜೆತನವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ಮಕ್ಕಳ ಭಾಗ್ಯ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಮಾದಪ್ಪನಲ್ಲಿ ಕೇಳಿಕೊಂಡಾಗ ಮಾದಪ್ಪ ಬಂಜೆತನದ ಬಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾ

> ''ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಈವತ್ತು
> ಹುಟ್ಟುಬಂಜೆ ಅಂತಾ ಹೇಳ್ತಾಯಿದ್ದಿಯಲ್ಲ ಕಂದ
> ಒಣಮರವನ್ನು ಸೆಟ್ಟು ನೀರಾಕದ್ರೆ ಚಿಗುರ್ರ ಬರುವುದಿಲ್ಲ
> ಉರಿಗಡ್ಲೆಯನ್ನು ಗಾಣಕ್ಕಾಕೀ ಹಿಂಡಿದ್ರೇ ಎಣ್ಣೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ'' [೬]

ಎಂಬಂತೆ ಬಂಜೆಗೆ ಮಕ್ಕಳಾಗುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕ ಸತ್ಯವನ್ನು ನುಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಮಾದಪ್ಪನ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಗಂಡನಿಲ್ಲದೆ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಾದರೆ ಪತಿವ್ರತೆಗೆ ಭಂಗ ಬರುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಆಲೋಚನೆ ಇದ್ದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಮಾದಪ್ಪ ಸಂಕಮ್ಮಳ ಬಂಜೆತನವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು ಮಾಯದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕೊಡುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದಾಗ ಸಂಕಮ್ಮ ತಾನು ಗಂಡನ್ನಿಲ್ಲದೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆದರೆ ಗಂಡ ನೀಲಯ್ಯ ತನ್ನನ್ನು

> ''ಹೆಜ್ಜೇನು ಕತ್ತೀಲಿ ತುಂಡೇಟು
> ಮುಂಡೆಂಟು ಮಾಡ್‌ಬುಡ್ತನೆ'' [೭]

ಎಂಬ ಅವಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ನೈತಿಕತೆ ಹುದುಗಿದೆ. ಪಾತಿವ್ರತೆ ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದೆ ಎಂಬುದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಗಂಡನಿಲ್ಲದೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹಡೆದರೆ ಸಮಾಜವು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಗಂಡನೂ ಒಪ್ಪಲಾರ ಎಂಬ ಧೋರಣೆಯುಳ್ಳವಳು. ತನ್ನ ಗಂಡನು ತನ್ನನ್ನು ಶೀಲಗೆಟ್ಟವಳು ಎಂದು ತಿಳಿದು ತನ್ನನ್ನು ಸಾಯಿಸುತ್ತಾನೆಂಬ ಹೆದರಿಕೆಯಿರುವುದರಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ಪಾತಿವ್ರತೆ ಹರಣಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ಅವಳ ದೃಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ಮಾದಪ್ಪ ದೇವರಂತೆ ಕಂಡರೂ ಅವನು ಹೇಳುವ ಎಲ್ಲಾ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಸಂಕಮ್ಮಳಿಗೆ ಮಾದಪ್ಪನ್ನೊಂದಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಅನೈತಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳು ಇರದಿದ್ದರೂ ಹೆಣ್ಣಿಗಿರುವ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳನ್ನು ಸಂಕಮ್ಮ ಮೀರುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳಿಗೆ ಗಂಡ ನೀಲಯ್ಯನೇ ಸರ್ವಸ್ವ. ಯಾವ ಹೆಣ್ಣು ಕೂಡ ಸ್ವತಃ ಪರಗಂಡಸರೊಂದಿಗೆ ವ್ಯವಹರಿಸಲು ಇಷ್ಟ ಪಡುವುದಿಲ್ಲ. ಜನಪದ ಸ್ತ್ರೀಯರಂತೂ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಜಾಗರೂಕರು.

ಸಂಕಮ್ಮ ಮಾದಪ್ಪನ ಮಾತಿಗೆ ಬೆಲೆ ಕೊಟ್ಟು ಬಾಳೇಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುವುದರೊಂದಿಗೆ ಮಾದಪ್ಪನಿಗೆ ಶರಣಾಗುತ್ತಾಳೆ ವಿನಃ ಗಂಡನಿಗೆ ಶರಣಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮಾದಪ್ಪ ಸಂಕಮ್ಮಳ ಪಾತಿವ್ರತೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಲು ಅವಳಂತೆ ಗೋದಿ ಹಿಟ್ಟನಿಂದ ಪ್ರತಿರೂಪ ಮಾಡಿನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದು, ಹೆಜ್ಜೇನು ಬೇಟೆಯಿಂದ ಹಿಂದುರಿಗಿದ ನೀಲಯ್ಯ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯ ಗುಡಿಸಿಲು ನಾಶವಾಗಿ ಅರಮನೆ ಆಗಿರುವುದನ್ನು ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಕಂಡು ಅನುಮಾನಿಸಿ ಆ ಗೊಂಬೆಯನ್ನು ಸಂಕಮ್ಮಳೆಂದೇ ತಿಳಿದು ತುಂಡೇಟು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇವನು ತನ್ನವಳು ಅಪವಿತ್ರಳು ಎಂದು ಊಹಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನನ್ನು ಇರಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಮುಂದಾಗುತ್ತಾನೆ. ಅವನ್ನಲ್ಲಿ ಅಪಾರವಾದ ಪ್ರೀತಿಯಿದ್ದು, ಅವಳಿಲ್ಲದೆ ತಾನಿರುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದಿರುವಂತಿದೆ. ಸಂಕಮ್ಮ ತನ್ನನ್ನು ಇರಿಯುವ ಗಂಡನ ಮನೋಭಿಲಾಷೆಯನ್ನು ಅರಿತರೂ ಗಂಡನನ್ನು ಉಳಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ತ್ಯಾಗವನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಗಂಡ ಏನೇ ಕಷ್ಟಕೊಟ್ಟರೂ ಸಹಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾಳೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಅವಳಿಗೆ ತಾಳ್ಮೆಯಿರುವುದರಿಂದ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಸಾಧಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಆಗಲೂ ನೀಲಯ್ಯ ಅವಳ ತ್ಯಾಗಕ್ಕೆ ಮರುಳಾಗದೆ ಅವಳು ಪತಿವ್ರತೆಯೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ಕಠಿಣವಾದ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಸಂಕಮ್ಮ ಮಾದಪ್ಪನನ್ನು ಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡುತ್ತ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಜಯಗಳಿಸಿ ಗಂಡನನ್ನು ಮನವೊಲಿಸುತ್ತಾಳೆ.

ಜುಂಜಪ್ಪ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಜುಂಜಪ್ಪನ ತಾಯಿ ತಾಯ್ತನವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವ ಸಿನ್ನಮ್ಮ ಸಂಕಮ್ಮಳಂತೆ ಪಾತಿವ್ರತೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿ ಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಅಥವಾ ಸತ್ವ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಜುಂಜಪ್ಪನ ತಾಯಿ ಸಿನ್ನಮ್ಮ ಕೇವಲ ಒಂಟಿಯಾಗಿ ತವರು ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಬಂದದ್ದು ಅಷ್ಟೇ. ಆದರೆ ಜುಂಜಪ್ಪ ತಾಯಿಯ ಪಾತಿವ್ರತೆಯನ್ನು ನಂಬಲಾರ. ಅವಳು ಮಗನು ನೀಡುವ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೆ ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಸಿನ್ನಮ್ಮ ಪರಮೇಶ್ವರನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಸಂಕಮ್ಮ

ಮಾದಪ್ಪನನ್ನು ನಂಬುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳಿಗೆ ಮಾದಪ್ಪನೇ ದೇವರು. ಸಿನ್ನಮ್ಮಳಿಗೆ ಜುಂಜಪ್ಪನೇ ದೈವ ಮತ್ತು ಮಗನ ಸತ್ಯದ ಮೇಲೆ ನಂಬಿಕೆಯಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗೆ ತಾಯಿಯ ಮೇಲೆ ನಂಬಿಕೆಯಿರುವುದರಿಂದಲೇ ಕಠಿಣವಾದ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ನೀಡುವುದಿಲ್ಲ. ಸಂಕಮ್ಮ, ಸಿನ್ನಮ್ಮ ಎಂಬ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಸತ್ಯ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ದೈವೀಕೃಪೆಯಿಂದ ಪತಿವ್ರತೆಯರು ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ನೀಲಯ್ಯ ಸಂಕಮ್ಮಳಿಗೆ ಪತಿವ್ರತಾ ಧರ್ಮದ ಬಗ್ಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡು ತನಗೆ ಬಲಗೈ ಭಾಷೆ ನೀಡಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಪತಿವ್ರತಾ ಧರ್ಮ ಉಳಿಯುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ.

> **''ಕೇಳೆ ಕೆಟ್ಟ ಮುಂಡೆ ಮಗ್ಳೇ ಸಂಕೆಣ್ಣೇ**
> **ಗಂಡನಿಗೆ ದುಂಡಾರೀತಿ ಮಾಡಬೇಡ**
> **ಪತಿಗೆ ಪ್ರತಿ ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟ ಮೇಲೆ**
> **ನಿನ್ನ ಪತಿವ್ರತಾ ಧರ್ಮ ಉಳಿಯೋದಿಲ್ಲಾ''** [೮]

ಎನ್ನುತ್ತಾ ಒನಕೆಯಿಂದ ಒಳ್ನಾರನ್ನು ತೆಗೆದರೆ ಮಾತ್ರ ಪಾತಿವ್ರತೆಯನ್ನು ನಂಬುತ್ತೇನೆಂಬ ಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಸಂಕಮ್ಮಳಿಗೆ ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ಯಾರಿಂದಲೂ ಒಣಗಿನ ಒನಕೆಯಿಂದ ನಾರನ್ನು ತೆಗೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಈ ಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದ ಸಂಕಮ್ಮ ದೇವರೆನಿಸಿರುವ ಮಾದಪ್ಪನನ್ನು ಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಇಂತಹ ಸತ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಯಾರಿಂದಲೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಹೆಣ್ಣಿನ ಪಾತಿವ್ರತೆ ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯಲು ಸತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಗೆಲ್ಲುವ ಹಾಗೆ ಕಾವ್ಯದ ನಾಯಕರು ಪವಾಡಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮಾದಪ್ಪ ಸಂಕಮ್ಮಳನ್ನು ಸತ್ಯದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸಲು ಮುಳ್ಳಿನ ಪಂಜರವನ್ನು ತಾಮ್ರದ ಕಡಾಯಿಯನ್ನಾಗಿ, ಉಗುನಿ ಹಂಬನ್ನು ಏಳುತಲೆ ಕಾಳಿಂಗ ಸರ್ಪವನ್ನಾಗಿ, ಹಾಗೂ ಗೋಗಲ್ಲನ್ನ ಹುಲಿಯನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದರಿಂದ ಸಂಕಮ್ಮ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪತಿವ್ರತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಂಕಮ್ಮ ಮಾದಪ್ಪನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ನೀಲಯ್ಯನಿಗೆ ಪನ್ನೀರು ಕೊಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಕರೆದಾಗ ನೀಲಯ್ಯ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಅವನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಂಡೆ ಹೆಬ್ಬುಲಿಯಂತೆ ಉಗುನಿ ಹಂಬಿನ ಎಲೆ ಕಾಳಿಂಗ ಸರ್ಪದಂತೆ ಕಾಣಿಸಿ ಅವನಿಗೆ ಚಳಿಜ್ವರ ಬರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ನೀಲಯ್ಯನ ಪ್ರಕಾರ ಸತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂಕಮ್ಮ ಗೆದ್ದರೂ ಅವಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೊಂದು ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಗುರಿಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ನೀಲಯ್ಯನಿಗೂ ಹೆಣ್ಣಿನಿಂದ ಯಾವ ಪರೀಕ್ಷೆಯು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಾರದು ಎಂಬಂಶವನ್ನು ಅರಿತಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ.

ಹೀಗೆಯೆ ಜುಂಜಪ್ಪನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲೂ ಸಿನ್ನಮ್ಮ ಪತಿವ್ರತೆ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯುವ ಸತ್ಯ ಪರೀಕ್ಷೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಜುಂಜಪ್ಪ ಸಿನ್ನಮ್ಮಳಿಗೆ ಜರಡಿಯಲ್ಲಿ ನೀರು ತಂದೆ ಪತಿವ್ರತೆ ಎಂದು ನಂಬುವುದಾಗಿ

ತಿಳಿಸಿದಾಗ ಸಿನ್ನಮ್ಮ ಕಲ್ಯಾಣಿಯಲ್ಲಿ ಜರಡಿಯಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನ ತರಲು ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ. ಇವಳ ದು:ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಂಡ ಶಿವನು ಕಲ್ಯಾಣಿಗೆ ಸರ್ಪವನ್ನು ಎಸೆದು ಜರಡಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಶಿವನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಸಿನ್ನಮ್ಮ ಜರಡಿಯೊಳಗೆ ನೀರನ್ನು ತರುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೆ ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗೆ ಜರಡಿಯಲ್ಲಿ ನೀರು ತರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಅರಿತವನು. ಹಾಗಾಗಿ ತನ್ನ ತಾಯಿ ಪತಿವ್ರತೆಯಾಗಿದ್ದಾಳೆಂದು ನಂಬುವುದಿಲ್ಲ. ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗೆ ತಾಯಿ ಮೇಲೆ ದೃಢ ನಂಬಿಕೆ ಬರುವವರೆಗೂ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ನೀಲಯ್ಯನಿಗೂ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಸಂಕಮ್ಮಳ ಪತಿವ್ರತೆ ಸತ್ಯ ಎಂದು ತಿಳಿಯುವವರೆಗೂ ಅವಳನ್ನ ಚಿತ್ರಹಿಂಸೆಗಳಿಗೆ ಗುರಿಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಕೊನೆಗೆ ಜುಂಜಪ್ಪ ಸಿನ್ನಮ್ಮಳಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಕಠೋರವಾದ ಸತ್ಯವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ಅದೇನೆಂದರೆ ಸಮಾಧಿಯಾಗಿದ್ದ ಸಿನ್ನಮ್ಮಳ ಗಂಡ ಕೆಂಗರು ಮಲ್ಲೇಗೌಡನನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಪತಿವ್ರತೆ ನಾಶವಾಗಿಲ್ಲವೆಂದು ನಂಬುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸತ್ತವರನ್ನು ಬದುಕಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ ಎಂಬುದನ್ನು ನಂಬಿದಂಥಹವರು ಜನಪದರು. ಇದು ಜನಪದರ ನಂಬಿಕೆಯೂ ಹೌದು, ಪುರಾಣವೂ ಹೌದು. ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಭೌತಿಕವಾಗಿ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕವಾಗಿ ಸತ್ತವರನ್ನು ಬದುಕಿಸಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಬದುಕಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದರೆ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಮಿತಿಯಿರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂದೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಜುಂಜಪ್ಪನ ಮಾತಿನಂತೆ ಸಿನ್ನಮ್ಮ ಶಿವನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಗಂಡನ ಸಮಾಧಿಯ ಬಳಿ ಹೋಗಿ ಸತ್ತ ಗಂಡನನ್ನು ಕುರಿತು

> **''ನಾನು ನಿನಗೆ ಪತಿವ್ರತೆ ಆಗಿದ್ರೆ**
> **ಎದ್ದು ಮರು ಮಾತಾಡು ಸ್ವಾಮಿ**
> **ಇಲ್ಲಂದ್ರೆ ಅಂಗೇ ಇರಪ್ಪ**
> **ತಾಯಿ ಮಕ್ಕಳು ಒಂದಾಗದಿದ್ರಿತ್ತು**
> **ನಾನಿಂಗೇ ಕಾಲು ಬೆರಸೆ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಬರ್ತೀನಿ''**[5]

ಎಂದೊಡನೆ ಸಿನ್ನಮ್ಮಳ ಗಂಡ ಕೆಂಗರು ಮಲ್ಲೇಗೌಡ ಎದ್ದು ಮಾತನಾಡುತ್ತಾನೆ. ಆಗಲೂ ಜುಂಜಪ್ಪ ಮಾತ್ರ ಅದನ್ನು ನಂಬದೇ ಬೇತಾಳ ಮಾತಾಡಿರಬಹುದೆಂದು ಖಂಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗೆ ಸತ್ತವರು ಎಂದಿಗೂ ಮತ್ತೆ ಜೀವ ಪಡೆಯಲಾರರು ಎಂಬ ನಿಜಸ್ಥಿತಿ ತಿಳಿದಿದೆ. ಕೊನೆಗೆ ಜುಂಜಪ್ಪನು ಸಿನ್ನಮ್ಮನಲ್ಲಿ ಹಾಲು ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾದರೆ ಮಾತ್ರ ಪತಿವ್ರತೆ ಆಗಿರಲು ಸಾಧ್ಯ ಎಂದಾಗ ಸಿನ್ನಮ್ಮ ಲೋಕದಲ್ಲಿನ ಸತ್ಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾಳೆ. ''ಎಷ್ಟೋ ದಿನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹಾಲು ಕುಡಿಸಿ ಇವತ್ತು ಹಾಲು ಬರಬೇಕೆಂದ್ರೆಯಂಗೆ ಸಾಧ್ಯ'' ಎನ್ನುತ್ತಾ ಪರಮೇಶ್ವರನನ್ನು ಮೊರೆ ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ. ಇಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯುವ ಮುಖ್ಯಾಂಶವೆಂದರೆ ಗಂಡಾಗಲಿ, ಹೆಣ್ಣಾಗಲಿ ಸಂಕಷ್ಟಗಳು ಬಂದಾಗ ದೇವರ ಮೊರೆ ಹೋಗುವುದು ಸಹಜ. ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ವಯೋಮಾನ ಮೀರಿದ ಮೇಲೆ ಹಾಲು ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗಲು ಅಸಾಧ್ಯ. ಈ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ

ಬೇರೆ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಲು ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಸಿನ್ನಮ್ಮಳ ದು:ಖವನ್ನರಿತ ಪಾರ್ವತಿದೇವಿ ತನ್ನ ಎದೆ ಹಾಲನ್ನು ಸಿನ್ನಮ್ಮನ ಮೇಲೆ ಕರೆದೊಡನೆ ಸಿನ್ನಮ್ಮಳಲ್ಲಿ ಹಾಲು ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಸತ್ಯವೆಂದು ನಂಬಿದ ಜುಂಜಪ್ಪ ತಾಯಿಯ ಎದೆ ಹಾಲನ್ನು ಕುಡಿದು ಕ್ಷಮೆ ಬೇಡುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗೆ ಮಾರಣ್ಣ, ಮೈಲಣ್ಣರು ತಾಯಿಯ ಹಾಲನ್ನು ಕುಡಿದು ಕ್ಷಮೆಯಾಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕ್ಷಮೆ ಬೇಡಲು ಕಾರಣವೆಂದರೆ ಹೆತ್ತವಳನ್ನು ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಗುರಿಮಾಡಿದುದು ಇರಬಹುದು. ಹೆಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಪತಿವ್ರತಾ ಧರ್ಮವಿದ್ದರೆ ಹಾಲು ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದು ಜನಪದ ನಂಬಿಕೆ. ಇದುವೆ ತಾಯ್ತನ ಎನ್ನಬಹುದು. ಜುಂಜಪ್ಪನ ತಾಯ್ತನಕ್ಕೆ ಬೆಲೆ ನೀಡಿದುದರಿಂದ ಅವಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸಿನ್ನಮ್ಮಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡುತ್ತಿದುದು ಖಂಡಿತ ಅನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗೆ ಸಮಾನ ಮನೋಧರ್ಮ ಹೊಂದಿರುವುದು ತನ್ನ ತಾಯಿಯೇನು ಹೆಚ್ಚಲ್ಲ. ಅವನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ ತೀರ್ಮಾನವೇ ಅಂತಿಮ. ಮಾದಪ್ಪನು ಸಂಕಮ್ಮನ ಪತಿವ್ರತೆಯನ್ನು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಸಾರುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಹೆಣ್ಣು ಪಾತಿವ್ರತೆಯನ್ನು ಗೆಲ್ಲಬೇಕಾದರೆ ಪುರುಷನ ಬೆಂಬಲ ಮುಖ್ಯ. ಗಂಡಿಗೂ ಅಷ್ಟೇ ಹೆಣ್ಣಿನ ಬೆಂಬಲ ಇರಲೇಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಶಿವನು ಸಿನ್ನಮ್ಮಳನ್ನು ಪಾತಿವ್ರತೆ ಎಂದು ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಜಯಗಳಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ಉಳಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ನೀಲಯ್ಯ ಹೆಂಡತಿಯ ಮೇಲೆ ಅಧಿಕಾರ ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಗೋಜಿಗೆ ಹೋದರೆ ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗೆ ಅಧಿಕಾರ ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಹಂಬಲವಿಲ್ಲ. ನೀಲಯ್ಯನಿಗೆ ಹೆಂಡತಿಯ ಶೀಲವನ್ನು ಕಠಿಣವಾಗಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆಂದರೆ ಅವನಿಗೆ ಹೆಂಡತಿಯ ಮೇಲೆ ಅಪಾರವಾದ ಪ್ರೀತಿ ಮತ್ತು ಅನುಮಾನ ಅಧಿಕವಾಗಿದೆ. ಸಂಕಮ್ಮ ಗಂಡನಿಗೆ ತಾನು ಪತಿವ್ರತೆಯೆಂದು ಹೇಳಿದರೂ ಗೋಗರೆದರೂ ಅವಳನ್ನು ಮನ್ನಿಸದೆ ಚಿತ್ರಹಿಂಸೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅವಳು ತನ್ನ ಗರ್ಭಿಣಿಯ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ.

''ಅಯ್ಯೋ ಯಜಮಾನ ನಿನ್ನ ದಮ್ಮಯ್ಯ
ಜಿನ ಜಿನಕೆ ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟೆ ಬಾರ ಜಾಸ್ತಿಯಾಯ್ತಿದೆ
ಮಕ್ಕಳು ಬೆಳೆತಾವ ಯಜಮಾನ ನನ್ನ
ಮೋಸಮಾಡಬೇಡ ದಮ್ಮಯ್ಯ ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ಜನನವಾಗಲಿ'' ೧೦

ಎಂಬುದಾಗಿ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದಲ್ಲಿ ಅವಳ ತಾಯ್ತನಕ್ಕೂ ಬೆಲೆ ಕೊಡದಂಥ ದುಷ್ಟ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ ನೀಲಯ್ಯ. ಅವಳ ದಾರುಣವಾದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಮರುಗದೆ ನೀಲಯ್ಯ ಅವಳಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಕ್ಲಿಷ್ಟವಾದ ಸತ್ಯವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ಹೆಣ್ಣು ಗರ್ಭಿಣಿಯಾಗಿದ್ದಾಗ ಅವಳನ್ನು ಸುಖಕರವಾಗಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಗಂಡನಿಗೆ ಸೇರಿದ ಪಾಲು ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ನೀಲಯ್ಯ ಸಂಕಮ್ಮಳ ಮೇಲೆ ಕರುಣೆ ತೋರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ನೀಲಯ್ಯ ಅವಳಿಗೆ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಸತ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ.

"ಕಾಡುಮಲ್ಲಿಗೆ ಹೂವು ಮುಡ್ಕಂಡು
ಹಸಳೆಕೊಂಡದ ಮೇಲೆ ಹೋಗಿ ನಿಂತ್ಕಳ್ಳಬೇಕು ನೀನು
ನಿನ್ನ ಪ್ರಾಣ ಹೋಗಬಾರ್ದು
ಹುಟ್ಟಿರುವಂತ ಪಂಚೆ ಕಪ್ಪುಮೆತ್ತಬಾರದು
ಮಂಡೇಲಿ ಮುಡ್ಡಿರುವಂತ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬಾರದು
ಆಗ ಅದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಕೊಂಡದ ಒಳಗಡೆ ಮಿದು ಬಂದ್ರೆ" [00]

ಮಾತ್ರ ಏಳುಮಲೆ ಮಾದೇಶ್ವರನ ಸತ್ಯ ನಂಬುತ್ತೇನೆ ಎನ್ನುತ್ತಲೇ ಮಾದಪ್ಪನಿಗೂ ಸಂಕಮ್ಮಳಿಗೂ ಸಂಬಂಧ ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸಂಕಮ್ಮ ನೀಲಯ್ಯನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಅನುಸರಿಸಿ ಜಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸುತ್ತಾಳೆ. ನೀಲಯ್ಯ ಅವಳು ಗರ್ಭಿಣಿ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಪತಿವ್ರತೆ ಆಗಿರುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ಈ ರೀತಿ ಹೇಳುವ ಮೂಲಕ ಮನವರಿಕೆಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಪಾತಿವ್ರತೆಯಲ್ಲಿ ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತಾ

"ಛೇ ಕೆಟ್ಟಮುಂಡೆ ಮಗಳೆ
ನನಗೇನು ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಲಿಲ್ಲ
ಆರು ತಿಂಗಳು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿದ್ದೀ ನಿನ್ನ
ಆರು ತಿಂಗಳೂ ಬರೂವತ್ತಿಗೆ ಗರ್ಭಿಣಿಯಾಗಿದ್ದೀ ಮಾಡದಿ
ಮಾದಪ್ಪ ಮಾದಪ್ಪ ಅಂತೇಳಿ ಕಾಡು
ಜಂಗಮನನ್ನು ಕೂಡ್ಕಂಡಿದ್ದೀಯಾ" [00]

ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ ಸತ್ಯಾಂಶವಿದೆ. ಅವನಿಗೆ ಕೇಳುವ ಹಕ್ಕಿರುವುದರಿಂದ ಅವಳನ್ನ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಒಡ್ಡುತ್ತಾನೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಕಠೋರವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಜುಂಜಪ್ಪ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಆಡಿಲ್ಲ. ಗಂಡನಿಲ್ಲದೆ ಹೆಣ್ಣು ಗರ್ಭಿಣಿಯಾದರೆ ಅದು ಕೇವಲ ಅನೈತಿಕ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಮಾತ್ರ ಎಂಬಂಶವನ್ನು ನೀಲಯ್ಯ ಅರಿತಿದ್ದಾನೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಅವನ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಸತ್ಯ. ಆದರೆ ಸಂಕಮ್ಮಳ ಕಷ್ಟ ಪರಿಹರಿಸಿ 'ಬಂಜೆ' ಎಂಬ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಮಾದಪ್ಪ ಮಕ್ಕಳ ಭಾಗ್ಯ ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ವಿನಃ ಬೇರೆ ದುರುದ್ದೇಶದಿಂದಲ್ಲ. ಮಾದಪ್ಪನಿಗೆ ದಾಂಪತ್ಯ ಒಡೆಯುವ ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲ. ನೀಲಯ್ಯ-ಸಂಕಮ್ಮರ ದಾಂಪತ್ಯವನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿಬೇಕೆಂಬ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಮಾದಪ್ಪ ಅವಳಿಂದ ಭಿಕ್ಷೆಯಾಚಿಸಲು ಬರುತ್ತಾನೆ. ಆ ಭಕ್ತರಿಂದ ಒಕ್ಕಲುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಮಕ್ಕಳ ಭಾಗ್ಯ ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ಸಂಕಮ್ಮಳ ಪಾತಿವ್ರತೆಯನ್ನು ಉಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ನೀಲಯ್ಯ ಅವಳನ್ನ ಪತಿವ್ರತೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯುವವರೆಗೂ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.

ನೀಲಯ್ಯ ಸಂಕಮ್ಮಳಿಗೆ ಕೊನೆಯ ಸತ್ಯವನ್ನು ಒಡ್ಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ಅವಳ ಪಾತಿವ್ರತೆಯನ್ನು ನಂಬುತ್ತಾನೆ. ನೀಲಯ್ಯ ಅರಮನೆಯೊಳಗೆ ಮೂರು ಕಂಡುಗ ಎಳ್ಳು ಮೂರು ಕಂಡುಗ ಜೀರಿಗೆ,

ಮೂರು ಕಂಡುಗ ಸಣ್ಣಕ್ಕಿಯನ್ನು ಮಿಶ್ರ ಮಾಡಿದ್ದು, ಬೆಳಗಾದೊಡನೆ ಮೂರು ರೀತಿಯ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಆಯ್ದು ರಾಶಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅವಳು ಅದರಂತೆಯೇ ಮಾದಪ್ಪನ ಕರುಣೆಯಿಂದ ಮೂರು ಜಾತಿಯ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಆಯ್ದು ರಾಶಿ ಮಾಡಿದ್ದು, ಮಾದಪ್ಪನ ನಾಗಬೆತ್ತದಿಂದ ಬೆನ್ನಿನ ಮೇಲೆ ಬರೆಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ಎಡಗಡೆ ಕಾರಯ್ಯ, ಬಲಗಡೆ ಬಿಲ್ಲಯ್ಯ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾಳೆ. ಇದನ್ನು ಕಂಡ ನೀಲಯ್ಯನಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳೆಂದು ತಿಳಿದು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಸಂಕಮ್ಮ ಪತಿವ್ರತೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ. ನಂತರ ದಂಪತಿಗಳಿಬ್ಬರೂ ಸೇರಿ ಮಕ್ಕಳಿಬ್ಬರನ್ನು ಮಾದಪ್ಪನಿಗೆ ಶಿಶುಮಕ್ಕಳನ್ನಾಗಿ ನೀಡುತ್ತಾರೆ.

ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಸರ್ವೇಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಗಂಡಸರು ಹೆಂಗಸರು ತಪ್ಪು ದಾರಿ ಹಿಡಿದಾಗ ಅಥವಾ ಗಂಡಸರನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದಾಗ ಅವರಿವರಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಕಲ್ಪಿಸುವುದು ಸಹಜ. ಜುಂಜಪ್ಪ ತನ್ನ ತಾಯಿಗೆ ಗೌರವಿಸಿ ಯಾರೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಕಲ್ಪಿಸಿಲ್ಲ. ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗೆ ಸೋದರ ಮಾವಂದಿರ ದ್ವೇಷವಿದ್ದುದರಿಂದ ತಪ್ಪುದಾರಿಗೆ ಹೋಗದಂತೆ ತಡೆಹಿಡಿಯುತ್ತಾನೆ. ಸಂಕಮ್ಮ ಸಿನ್ನಮ್ಮ ಇಬ್ಬರೂ ಅನುಭವಿಸಿರುವ ಸತ್ಯಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಎನಿಸಿದರೂ ಅವುಗಳ ಮೂಲ ಧ್ಯೇಯ ಪತಿವ್ರತೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸಾಬೀತುಮಾಡುವುದಾಗಿದೆ. ಈ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ನೋವುಗಳು ವಿಭಿನ್ನತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದರು ಕೂಡ ತಾವು ದೈವ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಪಾತಿವ್ರತೆಯರು ಎಂದೆನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಲ್ಲದೆ ಬೇವಿನಟ್ಟಿ ಕಾಳಮ್ಮ, ನೀಲಮ್ಮ, ಮೂಗಿ ರಾಮವ್ವ, ಗಂಗಿಮಾಳಮ್ಮ ಎಂಬುವವರು ಪಾತಿವ್ರತೆಯನ್ನು ನಂಬಿಕೊಂಡು ಬಾಳಿದವರು. ಹಿಡಿಯುವವರು ಇಲ್ಲವೆಂದಲ್ಲ ಕೆಲವರು ಮಾತ್ರ. ಏಕೆಂದರೆ ಪಾತಿವ್ರತೆ ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ಅನೈತಿಕತೆ ಗೊತ್ತಾದಾಗ ಮಾತ್ರ ಅದಕ್ಕೆ ಬೆಲೆಯಿರಲು ಸಾಧ್ಯ.

ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಭಟನಕಾರ್ತಿಯಾದ ಬೇವಿನಟ್ಟಿ ಕಾಳಮ್ಮ ಪತಿವ್ರತೆಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಇವಳು ಎಳ್ಳು ಬೆಳೆಯುವ ಕೃಷಿಕಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಕಾಳಮ್ಮ ಜಿಪುಣತನವನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಮುಂದಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಇವಳು ತನ್ನ ಬಡತನವನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಶ್ರೀಮಂತೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆದವಳು. ಮಾದಪ್ಪ ಕಾಳಮ್ಮನಲ್ಲಿ ತಾನು ಎಳ್ಳಿನ ಮಜ್ಜನಕ್ಕಾಗಿ ಎಳ್ಳಿನ ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ಅವಳಿಗೆ ದಾಸಯ್ಯ, ಜಂಗಮರ ಬಗ್ಗೆ ನಂಬಿಕೆಯಿಲ್ಲ. ಅಂದರೆ ಅವಳು ಯಾವ ಗಂಡಸರನ್ನು ನಂಬಲಾರಳು. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ದಾಸಯ್ಯನಿಗೆ ಭಿಕ್ಷೆ ಹಾಕುವುದುಂಟು. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಭಿಕ್ಷೆ ಹಾಕದೇ ಇರುವುದುಂಟು. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಜನರು ದಾಸಯ್ಯ, ಬುಡಬುಡುಕೆಯವರನ್ನು ನಂಬುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರು ಮೋಡಿ ಮಾಡಿ ಹಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವವರು ಎಂಬ ಭಾವನೆಯಿದ್ದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಈ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಿದರೆ

ಕಾಳಮ್ಮನಿಗೆ ಭಿಕ್ಷುಕರನ್ನು ಕಂಡರೆ ಅಷ್ಟರಷ್ಟೇ ಎನ್ನಬಹುದು. ಇದನ್ನು ನಂಬುವುದು, ನಂಬದೆಯೇ ಇರಬಹುದು, ಎಷ್ಟೇ ಬಾರಿ ಮಾದಪ್ಪ ಎಳ್ಳಿನ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡೆಂದು ಕಾಳಮ್ಮನ್ನು ಒತ್ತಾಯಿಸಿದರೂ ತನ್ನ ಗಂಡ ಕೆಂಡೇಗೌಡನಿಗೆ ಹಿಂಬೇದಿ ಮುಂಬೇದಿ ಬಂದರೂ ಸರಿಯೇ ತಾನು ಮಾತ್ರ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡಲಾರೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ಪ್ರತಿಭಟಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಕೊನೆಗೂ ಕಾಳಮ್ಮ ಮಾದೇಶ್ವರನಿಗೆ ಎಳ್ಳನ್ನು ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡದೇ ಹಠವಾದಿಯಾಗಿ ಮಾದಪ್ಪನಿಂದ ನಾಶವಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿದಾಗ ಕಾಳಮ್ಮ ತನ್ನ ಗಂಡನಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ತಾನು ಪತಿವ್ರತೆಯೇ ಎಂಬಂಶ ಅವಳಲ್ಲಿರಬಹುದು. ಅವಳಿಗೆ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ಪರಪುರುಷನಿಗೆ ಶರಣಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲವೆಂಬಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಏನೇ ಆದರೂ ಬೇವಿನ್ಹಟ್ಟಿ ಕಾಳಮ್ಮ, ಸಂಕಮ್ಮ, ಸಿನ್ನಮ್ಮರಂತೆ ಸತ್ಯಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸದೇ ಸಾವಿನೊಂದಿಗೆ ಪತಿವ್ರತೆ ಎನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ ಎನ್ನಬಹುದು.

ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿನ ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿದ್ದ ಬಸವಣ್ಣ ನೀಲಮ್ಮ ಈ ದಂಪತಿಗಳು ಶರಣಾರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಬ್ಬರ ದುಡವನ್ನು ನೋಡಲು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗಳು ಯಾರಿಗೂ ಕಾಣಿಸಿದಂತೆ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಬಸವಣ್ಣನು ತನ್ನ ಕೊರಳಿನ ಲಿಂಗವನ್ನು ತೆಗೆದು ತನ್ನ ಪತ್ನಿ ಪತಿವ್ರತೆಯಾದರೆ ಕಾಣದಿರುವ ಜಂಗುಮನನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ನೀಲಮ್ಮನಲ್ಲಿ ಪತಿವ್ರತೆಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ಹಳೆ ನೀರಿಗೆ ಬಿದ್ದುಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗಳು ಪತಿವ್ರತೆಯಿದ್ದವರಿಗೆ ನಿರ್ಮಲವಾದ ಭಕ್ತಿಯಿದ್ದು, ಉತ್ತಮ ಭಕ್ತರಾಗಿರುತ್ತಾರೆಂಬುದು ಕಲ್ಪನೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನೀಲಮ್ಮ ಪತಿವ್ರತೆ ಬಲದಿಂದ ಬಸವಣ್ಣನನ್ನು ಕುರಿತು

> **"ಪತಿದೇವರೆ ಬಸವಣ್ಣ**
> **ನಮ್ಮ ಕಲ್ಯಾಣದ**
> **ಗುರುಮಠಕ್ಕೆ ಬಂದಿರತಕ್ಕಂತಹ ಜಂಗಮರು ಅಂದ್ರೆ**
> **ಇವರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಪುರುಷರಲ್ಲ"** [೧೩]

ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಕೈಯಿಡಿದು ಕರೆಯಲು ಹೋದಾಗ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯ ಎಲ್ಲಾ ಅಂಗಾಂಗಳು ಕಿತ್ತು ಬರುತ್ತವೆ. ಆಗ ನೀಲಮ್ಮ ಅಸಹ್ಯ ಪಡದೇ ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಪಟ್ಟೆ ವಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಗದ್ದುಗೆ ಮೇಲಿಟ್ಟು ದಂಪತಿಗಳಿಬ್ಬರು ಸೇರಿ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ನೀಲಮ್ಮಳ ಪತಿವ್ರತೆಯನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿದ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗಳು ತಮ್ಮ ನಿಜರೂಪವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಂಕಮ್ಮ ಪಾತಿವ್ರತೆ ದಾಂಪತ್ಯವಾದರೆ ಸಿನ್ನಮ್ಮ ಪಾತಿವ್ರತೆ ತಾಯಿ ಮಗನಿಗೆ ಸಂಬಂದ ಕಲ್ಪಿಸಿದರೆ ಹಾಗೂ ನೀಲಮ್ಮಳ ಪಾತಿವ್ರತೆ ಭಕ್ತಿಗೆ ಸಂಬಂದಿಸಿದ್ದಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ ಪಾತಿವ್ರತೆಯ ಮೂಲಕ ಉತ್ತಮ ಭಕ್ತರೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಇದರಿಂದ ಪವಿತ್ರವಾಗುತ್ತದೆ.

ಪಾತಿವ್ರತೆ ಎನಿಸಿರುವ ಸಾತೆಮ್ಮಳು ಜುಂಜಪ್ಪ ಮಹಾಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಜುಂಜಪ್ಪನ ಅಜ್ಜ ಮತ್ತು ಮಾರು ಮುತ್ತಣ್ಣನ ಹೆಂಡತಿಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಸಾತೆಮ್ಮ ವಾರಗಿತ್ತಿಯರಿಂದ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಲೇ ತನ್ನ ಗಂಡನನ್ನು ಮರೆಯದೇ ದನಗಳನ್ನು ಮೇಯಿಸಲು ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದ ಮಾರು ಮುತ್ತಣ್ಣನನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳು ಗಿಡಮರಗಳನ್ನೆಲ್ಲವನ್ನು ತನ್ನ ಗಂಡ ಎಲ್ಲಿದ್ದಾನೆಂದು ತಿಳಿಸುವಂತೆ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಕವುಳಿಹಣ್ಣು ತಿನ್ನುತ್ತ ಗಂಡನನ್ನು ಕಂಡು ಬಾವಿಗೆ ಕೆರೆಗೋ ಹಾರಿಪ್ರಾಣಬಿಟ್ಟರೆ ಚೆನ್ನಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ. ಮಾರು ಮುತ್ತಣ್ಣ ಸ್ತ್ರೀಹತ್ಯೆ ಶಿಶುಹತ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗುವೆನೆಂದು ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದನು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸಾತೆಮ್ಮ ಗರ್ಭವತಿಯಾಗಿ ಗಂಡುಮಗುವನ್ನು ಹೆತ್ತು, ಶಿವ ಶಾಪದಿಂದ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿಯೇ ಮಗನನ್ನು ಮರೆತು ಹಣ್ಣು ಹಂಪಲುಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುವಲ್ಲಿ ತಲ್ಲೀನರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ನೆನಪಿಗೆ ಬಂದೊಡನೆ ಹುಲಿ ತಿಂದಿರುತ್ತದೆಂದು ತಿಳಿದು ಬೆಟ್ಟದಿಂದ ಜಾರಿ ಸಾವನ್ನಪ್ಪುತ್ತಾರೆ. ಸಂಕಮ್ಮ ಪರಮ ಪತಿವ್ರತೆಯಾಗಿ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸಿ ಗಂಡನೊಂದಿಗೆ ಸಾವನ್ನಪ್ಪುವುದು ಅವಳ ಪಾತಿವ್ರತೆವನ್ನು ಎತ್ತಿತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಇತರ ಸ್ತ್ರೀಪಾತ್ರಗಳಂತೆ ದೀರ್ಘವಾದ ಕಡೆಯಿಂದ ಸ್ತ್ರೀಪಾತ್ರವಾಗಿದೆ. ಕಾಡಿನ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮ ಅರ್ಥ ಜೀವನನವನ್ನು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿಯೇ ಕಳೆದಿರುತ್ತಾರೆ ವಿನ್ನಾವ್ರಲದಾಲ್ಲಿ ಸಾಶಯವಿಲ್ಲ.

ಸಾತೆಮ್ಮ, ಸಿನ್ನಮ್ಮ ಸಂರಮ್ಮ, ಬೇವಿನ್ನಟ್ಟಿಳಮ್ಮ ಎಂಬ ಸ್ತ್ರೀ ಪಾತ್ರಗಲ ಪಾತಿವೃತೆಗಿಂತ ವಿಭಿನ್ನವಾದ ಪತಿವೃತೆಯನ್ನು ಉಳ್ಳವಳು ಗಂಗಿಮಾಳಮ್ಮಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಗಂಗಿಮಾಳಮ್ಮ ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿನ ಪ್ರಮುಖ ಸ್ತ್ರೀ ಪಾತ್ರವಾಗಿದಳು, ಮೈಲಾರನ ಮೊದಲ ಹೆಂಡತಿಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಗಂಗಿಮಾಳಮ್ಮ ಹೊಸದಾಗಿ ಮದುವೆಯಾದರು ಮೈಲಾರನು ಅವಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೋಮಾಲೆಯನ್ನು ತರಲು ಹೊರಟುಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಆ ಸಂರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗಂಗಿಮಾಳಮ್ಮ

“ ಗಂಡರಿಲ್ಲದ ಜೀವಾ ಶಿವಾಶಿವಾ
ಬೀಳಾ ಮಂಚವಾಗೈತೇ’’ ೧೪

ಎಂಬುದಾಗಿ ಗೋಗರೆಯುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳಿಗೆ ಗಂಡನೇ ಸರ್ವಸ್ವವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮೊಳಮ್ಮ ಗಂಡನ ಮೇಲಿನ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದಾಗಿ ಗಂಡನನ್ನು ಹಾವು ಕಚ್ಚಳೆಂದು ಶಪಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಪತಿವೃತೆಯಾಗಿದ್ದಾ ಹೆಣ್ಣು ತನ್ನ ಗಂಡನನ್ನು ಬೇರೆ ಹೆಣ್ಣಿನ ಹತ್ತಿರ ಬಿಡಲಾರರು ಎಂಬ ದೃಢನಂಬಿಕೆ ಇದರಿಂದ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಕೊನೆಗೆ ಮೈಲಾರನು ಕೋಮಾಲೆ ಸಮೇತ ಬಂದಾಗ ಮೊಳಮ್ಮ ತಾನು ಪತಿವೃತೆಯನ್ನು ಉಳಿಸುವ ಕಾರಣದಿಂದ ತನ್ನ ಗಂಡನಿಗಾಗಿ ಕೊಮಾಲೆಗೂ ನೀರನ್ನು ಕೋಡುವ ಮೂಲಕ ಸ್ವಾಗತಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಗಂಗಿಮಾಳಮ್ಮ ಗಂಡ ಹಿಂದಿರುಗುವವರೂ ಯಾವ ಗಂಡನನ್ನು ಅರನೇ ಗಂಡನಿಗೋಸ್ಕರವಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದುದು ಅವಳ ಪಾತಿವ್ರತೆಯೇ ಮೂಲ ಕಾರಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇವಳ ಪಾತಿವ್ರತೆ ವಿಭಿನ್ನತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದೆ.

ಮೂಗಿರಾಮವ್ವ ಮಲೆ ಮಾದೇಶ್ವರಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿನ ಸ್ತ್ರೀಪಾತ್ರವಾಗಿದ್ದು ಸುಖಕರವಾದ ದಾಂಪತ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸುವವಳು. ಅವಳ ಗಂಡನಾದ ಮುಗಯ್ಯ ಸರಗೂರಪ್ಪನನ್ನು ಮಾದಪ್ಪ ತನಗೆ ಅಚ್ಚೆಳ್ಳಿನ ಮಜ್ಜನಕ್ಕಾಗಿ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಒಕ್ಕಲಾಗಿ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿದಾಗ ಮೂಗಮ್ಮ ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ತನ್ನ ಗಂಡ ದಡ್ಡನೆಂದು ಅಲ್ಲೆಲ್ಲ ಹುಲಿಕಾಟವಿರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ

''ನನ್ನ ಗಂಡನಾದ ಮೂಗಯ್ಯ
ಏಳು ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ
ಆನೆಕಾಟ ಹುಲಿಕಾಟ ಕಳ್ಳರ ಭಯ
ನನ್ನ ಗಂಡನಾದ ಮೂಗಯ್ಯ
ಹಿಂದಿನ ಬಟ್ಟೆ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಎತ್ಕಳಕ್ ಬರೋಲ್ಲ
ಮುಂದ್ಲ ಬಟ್ಟೆ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಎತ್ತಳಕ್ ಬರೋಲ್ಲ'' [೧೫]

ಎನ್ನುವ ಅವಳ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಅವಳ ಪಾತಿವತಾ ಧರ್ಮ ಅಡಗಿದೆ. ಅವಳು ತನ್ನ ಗಂಡನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಲು ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಾಳೆ. ಮೂಗಿರಾಮವ್ವಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪಾತಿವ್ರತೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅವರು ಒಬ್ಬರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಒಬ್ಬರು ಇರಲಾರರು. ಮೂಗಪ್ಪನಿಗೆ ಹೆಂಡತಿಯ ಮೇಲೆ ಬಲವಾದ ನಂಬಿಕೆಯಿರುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಪತಿವ್ರತೆಗೆ ಸಂಬಂದಿಸಿದಂತೆ ಯಾವುದೇ ತರಹದ ಸಂಘರ್ಷಗಳು ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಹೆಣ್ಣು ತನ್ನ ಗಂಡನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಪಾತಿವ್ರತೆ ಬಹಳ ಬೆಲೆಯಿರುತ್ತದೆ.

ಹೀಗೆ ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರು ತಮ್ಮ ಪಾತಿವ್ರತೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿದ್ದು ಪುರುಷರ ಬೆಂಬಲವೂ ಇದೆ ಎಂಬುದು ತಿಳಿಯಲಾಗಿದೆ. ಜನಪದರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪಾತಿವ್ರತೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವನ್ನು ನೀಡಿರುವುದರಿಂದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅದರ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಿದೆ. ಸ್ತ್ರೀಯರು ಪಾತಿವ್ರತೆಯನ್ನು ನಂಬಿದವರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಯಾರು ಕೂಡ ಪಾತಿವ್ರತೆಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ಪರಗಂಡನನ್ನು ನೋಡಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಈ ಸ್ತ್ರೀ ಪಾತ್ರಗಳ 'ಪಾತಿವ್ರತೆ' ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ. ಪಾತಿವ್ರತೆ ವಿಷಯದ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ವಿಭಿನ್ನ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬಂದಿದ್ದರೂ ಅದರ ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಪವಿತ್ರಳೆಂಬುದನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸವುದಾಗಿದೆ.

ಅಡಿ ಟಿಪ್ಪಣಿ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೪ (ಈ) ಪಾತಿವ್ರತೆ

೧.	ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಾವ್ಯ ಮಾಲೆ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ	೧೫೩
೨.	ಜುಂಜಪ್ಪ ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಾವ್ಯ ಮಾಲೆ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ	೨೦೬
೩.	ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಾವ್ಯ ಮಾಲೆ	,,	೧೫೪
೪.	ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಾವ್ಯ ಮಾಲೆ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ	೧೪೦
೫.	,, ,,	,,	೧೫೪
೬.	,, ,,	,,	೨೩೩
೭.	,, ,,	,,	೨೫೧
೮.	ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಾವ್ಯ ಮಾಲೆ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ	೧೫೩
೯.	ಜುಂಜಪ್ಪ ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಾವ್ಯ ಮಾಲೆ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ	೨೩೪
೧೦.	ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಾವ್ಯ ಮಾಲೆ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ	೨೯೮
೧೧.	,, ,,	,,	೨೯೯
೧೨.	,, ,,	,,	೩೦೨
೧೩.	ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಾವ್ಯ ಮಾಲೆ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ	೧೨೯
೧೪.	ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಕಾವ್ಯ- ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾವ್ಯ ಮಾಲೆ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ	೧೨೦
೧೫.	ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಾವ್ಯ ಮಾಲೆ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ	೩೯೮

ಅಧ್ಯಾಯ - ೪

(ಈ) ಪ್ರತಿಭಟನೆ

'ಪ್ರತಿಭಟನೆ' ಎನ್ನುವುದು ಎಲ್ಲಾ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಅನ್ವಯ. ಪ್ರತಿಭಟನೆಯಿಲ್ಲದೆ ಯಾವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳು ಜೀವಂತವಾಗಿಲ್ಲ. ಆದಿ ಮಾನವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆದಿಮಾನವನು ತಾನು ತಿನ್ನುವ ಗೆಡ್ಡೆ ಗೆಣಸುಗಳಿಗಾಗಿ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ನಡೆಸಿ ತನ್ನ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಯಾವುದೇ ವಿಷಯವನ್ನಾಗಲೀ, ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನಾಗಲೀ, ವಸ್ತುವನ್ನಾಗಲೀ ವಿರೋಧಿಸುವುದಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿನ ಸ್ತ್ರೀಪಾತ್ರಗಳಾದ ಸಂಕಮ್ಮ, ಬೇವಿನ್ಹಟ್ಟಿ ಕಾಳಮ್ಮ, ರಾಮವ್ವ, ದೊಡ್ಡಕ್ಕಜ್ಜಿ, ಮುದ್ದಮ್ಮ, ಕೋಮಾಲೆ ಮೊದಲಾದವರು ಪ್ರತಿಭಟನೆಯನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಪ್ರತಿಭಟಿಸದೆ ಯಾವುದನ್ನು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳ ನಾಯಕರಾದ ಮಾದೇಶ್ವರ, ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ, ಜುಂಜಪ್ಪ ಹಾಗೂ ಮೈಲಾರರನ್ನು ಸಹ ಪ್ರತಿಭಟಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನಾಯಕರು ಅಸಾಮಾನ್ಯರಾದರೂ ಪವಾಡ ಪುರುಷರಾದರೂ ಗಣನೆಗೆ ಇಲ್ಲ. ಈ ಮೇಲಿನ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮ ಹಠವನ್ನು ಬಿಡದೇ ಅದನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಮುಂದಾಗಿದ್ದು, ತಮ್ಮ ತನವನ್ನು ಮೆರೆಯುವ ಆಸೆಯುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯ, ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯ, ಜುಂಜಪ್ಪ ಕಾವ್ಯ ಹಾಗೂ ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ವೇಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಸಂಕಮ್ಮ ಗಂಡನಾದ ಸೋಲಿಗ ನೀಲಯ್ಯನೊಡನೆ ಪ್ರತಿಭಟನೆಗಿಳಿದರೆ, ಬೇವಿನ್ಹಟ್ಟಿ ಕಾಳಮ್ಮ, ದೊಡ್ಡಕ್ಕಜ್ಜಿ, ರಾಮವ್ವ ಕೋಮಾಲೆ ಎಂಬ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಕಾವ್ಯಗಳ ನಾಯಕರನ್ನೇ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿರುವುದು ಅಚ್ಚರಿಯಾದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ಪ್ರತಿಭಟನಕಾರ್ತಿಯರು ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಹೊರಟಿದಂತಿದೆ. ವಚನ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಕವಯಿತ್ರಿ ಎನಿಸಿರುವ ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ ತನ್ನ ಗಂಡ ಕೌಶಿಕನನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ತನ್ನಿಚ್ಚೆಯಂತೆ ಬಾಳಲು ಮುಂದೆ ನಡೆದು ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿರುವ ಅನುಭವ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಸದಸ್ಯೆಯಾಗಿ ಸೇರುತ್ತಾಳೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಅಕ್ಕ ಮಹಾದೇವಿಯಂತೆ ಛಲ, ಧೈರ್ಯವನ್ನು ಉಳ್ಳವರು ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳ ಸಂಕಮ್ಮ, ಕಾಳಮ್ಮ, ರಾಮವ್ವ ದೊಡ್ಡಕ್ಕಜ್ಜಿ ಮುದ್ದಮ್ಮ ಕೋಮಾಲೆ ಮೊದಲಾದವರು ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಮೈಲಾರ ಲಿಂಗನ ಕಾವ್ಯದ ಪ್ರಮುಖ ಸ್ತ್ರೀ ಪಾತ್ರವಾದ ಗಂಗಿಮ್ಮಾಳಮ್ಮ ತನ್ನ ಗಂಡ ಮೈಲಾರಲಿಂಗನಿಂದ ದೂರ ಉಳಿಯುತ್ತಾಳೆ ವಿನಃ ಮಲ್ಲಯ್ಯನನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದ್ದರೆ ಗಂಗಮ್ಮಾಳಿಂದ ಮೈಲಾರ ದೂರವಾಗಿ ಕೋಮಾಲೆಯನ್ನು ತರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಜುಂಜಪ್ಪ ಮಹಾಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖ ಸ್ತ್ರೀಪಾತ್ರವೆನಿಸಿರುವ ಸಿನ್ನಮ್ಮ ಪಾತಿವ್ರತೆಯ ಕಾರಣವಾಗಿ ತನ್ನ ಮಗನಾದ ಜುಂಜಪ್ಪನನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಜುಂಜಪ್ಪನನ್ನು ದೇವರೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದು,

ಅವನಿಂದ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೆ ಸಿನ್ನಮ್ಮ ಶಿವನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ತನಗೆ ಬಂಜೆತನ ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ಸಂತಾನ ನೀಡಬೇಕೆನ್ನುವಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪ್ರತಿಭಟಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳು ಶಿವನನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೀಡುವಂತೆ

"ಕೊಟ್ಟೆ ಕೊಡಬೇಕು ಸ್ವಾಮಿ
ಮಕ್ಕಳು ಫಲುವನ್ನು
ಕೊಡದ ಮ್ಯಾಲೆ ನಿನ್ನ
ಪಾದುದು ಮುಂದೇ ನನ್ನ
ನಾಲಿಗೆ ಇರಿಕಂಡು
ಪ್ರಾಣ ಬಿಡುತ್ತಿನಿ ಸ್ವಾಮಿ" [೧]

ಎಂಬುದಾಗಿ ತಿಳಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಾಣ ಹೋದರು ಸರಿಯೇ ತನಗೆ ಮಕ್ಕಳ ಫಲವನ್ನು ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಪ್ರತಿಭಟಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣ ಬಿಡುವುದು ಪ್ರತಿಭಟನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮುಖ್ಯಾಂಶವಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿಭಟನಕಾರರು ತಮ್ಮ ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಉಪವಾಸ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ, ಆಜೀವ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ, ಅಹಿಂಸಾ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದುಂಟು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ನಮ್ಮ ಭಾರತ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧೀಜಿ ಅವರು ದಂಡಿ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ (ಉಪ್ಪಿನ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ) ಅಹಿಂಸಾ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹವಾದುದು. 'ಪ್ರತಿಭಟನೆ' ಎನ್ನುವುದು ಮನುಷ್ಯನ ಹುಟ್ಟಿನೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆತು ಚರ್ಮದಂತೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಜನಪದರು ಬಡ ಜೀವಿಗಳಾದರೂ ಅವರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಅನ್ನುವುದು ಅಧಿಕವಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಅವರು ದುಡಿಮೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವಾಗ ತಾವು ಅನುಭವಿಸಿರುವ ಪ್ರತಿಭಟನಾತ್ಮಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿನ ಸಂಕಮ್ಮ ಮಹಾ ಪ್ರತಿಭಟನಾಕಾರ್ತಿಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಇವಳು ನೀಲಯ್ಯನ ಹೆಂಡತಿ ಸೋಲಿಗರ ನೀಲಯ್ಯ ಕುಲದ ಪ್ರಕಾರ ಹೆಜ್ಜೇನು ಬೇಟೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿ ಬಂದಾಗ ತಾನೊಬ್ಬನೇ ಸಂಕಮ್ಮಳನ್ನು ಒಂಟಿಯಾಗಿ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಲು ಮನಸ್ಸಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ಪುರುಷರ ನಡವಳಿಕೆಗಳ ಮೇಲೆಯೇ ಅನುಮಾನವಿದೆ. ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಮಾನಭಂಗ ಮಾಡಿ ಅವಮಾನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆಂಬ ಕಳವಳವಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನೀಲಯ್ಯ ಸಂಕಮ್ಮಳಿಂದ ಬಲಗೈ ಭಾಷೆ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಸಂಕಮ್ಮ ತಾನೇಕೆ ಬಲಗೈ ಭಾಷೆ ನೀಡಬೇಕು ತನ್ನ ಮೇಲೆ ನಂಬಿಕೆಯಿಲ್ಲವೇ ಎಂಬುದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಅವಳು ಬಲಗೈ ಭಾಷೆ ನೀಡುವುದಕ್ಕೆ ಹಿಂಜರಿದು ಪರಿಪರಿಯಾಗಿ ಪ್ರತಿಭಟಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳ ಹಠಮಾರಿತನಕ್ಕೆ ನೀಲಯ್ಯನ ಅನುಮಾನವೇ ಕಾರಣವೆನ್ನಬಹುದು. ಸಂಕಮ್ಮ ತನ್ನ ಗಂಡನೆಂದು ಲೆಕ್ಕಿಸದೇ ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವುದು ಮೆಚ್ಚಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಸಂಕಮ್ಮಳಲ್ಲಿ ನೀಲಯ್ಯನು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ

"ಮಡದಿ ಹೆಜ್ಜೇನು ಮಲೆಗೇ ಹೋಯ್ತಾವರೆ
ಹೆಜ್ಜೇನು ತುಪ್ಪ ತರುವುದಕೆ
ಹೋಗಾದೆ ಮೂರು ತಿಂಗಳು
ಬರುವಾದೆ ಮೂರು ತಿಂಗಳು
ಇರುವಾದೆ ಮೂರು ತಿಂಗಳು" [೨]

ಆಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅವಳಲ್ಲಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಭಾವಮೈದುನರು, ಹಗೆಯವರು ಇರುವುದರಿಂದ ತನಗೆ ಬಲಗೈ ಭಾಷೆ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಸಂಕಮ್ಮ ನಿಸ್ಸಂಕೋಚವಾಗಿ ಅವರೆಲ್ಲ ತನಗೆ ಸಹೋದರರೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಲೇ ನೀಲಯ್ಯನಿಗೆ

"ಪರ ಪುರುಷರ ಕಣ್ಣೆತ್ತು ನೋಡ್ನಿಲ್ಲ
ಯಜಮಾನರೇ ನಾನು ಭಾಷೆ
ಕೊಡಬೇಕಾ ನಿಮಗೆ?" [೩]

ಎಂಬಂತೆ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿ ಪ್ರತಿಭಟಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೆ ನೀಲಯ್ಯನು ಕೂಡ ಸಂಕಮ್ಮಳ ಪ್ರತಿಭಟನೆಗೆ ಸರಿಸಾಟಿಯಾಗಿ ತನ್ನ ನಿಲುವನ್ನು ಬಿಡಲಾರದೇ ಅವಳನ್ನು ಕುರಿತು

"ಕೇಳೇ ಕೆಟ್ಟಮುಂಡೆ ಮಗ್ಳೇ ಸಂಕೆಣ್ಣೇ
ಗಂಡನಿಗೇ ದುಂಡಾರೀತಿ ಮಾಡಬೇಡ
ಪತಿಗೆ ಪ್ರತಿಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟ ಮೇಲೆ
ನಿನ್ನ ಪತಿವ್ರತಾ ಧರ್ಮ ಉಳಿಯೋದಿಲ್ಲ
ನೀನು ಭಾಷೆಗೆ ಕೊಡದೇ ಇದ್ದಮೇಲೆ
ನಾನು ಹೆಜ್ಜೇನು ಮಲೆಗೆ ಹೋಗೋದಿಲ್ಲ" [೪]

ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಸಂಕಮ್ಮ ಗಂಡನಾದವನು ಹೆಂಡತಿ ಮೇಲೆ ನಂಬಿಕೆಯಿಲ್ಲದೆ ಮೇಲೆ ತಾನೇಕೆ ಭಾಷೆ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಹಠದಿಂದ ಮತ್ತೆ ತನ್ನ ನಿಲುವನ್ನು ತಿಳುಸುತ್ತಾ...

"ಭಾಷೆ ಕೊಟ್ಟಮೇಲೆ ನನ್ನ
ಧರ್ಮ ಉಳಿಯೋದಿಲ್ಲ" [೫]

ಎನ್ನುವುದರೊಂದಿಗೆ ತನ್ನ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸುತ್ತಾಳೆ. ಎಲ್ಲೂ ಸಹ ಸಂಕಮ್ಮ ಗಂಡನ ಮಾತಿಗೆ ಬಗ್ಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಅವಳು ಪ್ರತಿಭಟಿಸುತ್ತಾಳೆಂದರೆ ಅವಳು ನೀಲಯ್ಯನ ಅನುಮಾನಕ್ಕೆ ರೋಸಿ ಹೋಗಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ತೆರವನ್ನು ಹಿಂತೆಗೆದು ತನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡುವ ಹಂತದವರೆಗೂ ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ. ಕೊನೆಗೆ ಸಂಕಮ್ಮ ಗಂಡನಿಗೆ ಕಟ್ಟ ಕಡೆಯದಾಗಿ

“ನನ್ನ ತಾಯಿ ತಂದೆಗಳ ಪಾದಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಭಾಷೆ
ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ ನಿಮ್ಮ ಕೂಡ ನಾನು
ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಯಜಮಾನ” [೬]

ಎಂಬುದಾಗಿ ಕಡಾಖಂಡಿತವಾಗಿ ಬಲಗೈ ಭಾಷೆ ನೀಡಲಾರೆ ಎಂದು ಪ್ರತಿಭಟಿಸುತ್ತಾಳೆ. ನೀಲಯ್ಯನು ಸಂಕಮ್ಮಳನ್ನು ಕೊಕ್ಕರ ಬೋಳದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕಿ ಚಿತ್ರಹಿಂಸೆ ನೀಡಿದರೂ ಅವಳು ಪ್ರತಿಭಟನೆಯನ್ನು ಬಿಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ಈ ಪ್ರಸಂಗವು ದಾಂಪತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟದ್ದು ಇತರ ಸ್ತ್ರೀ ಪಾತ್ರಗಳ ಪ್ರತಿಭಟನೆಗಿಂತ ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸಂಕಮ್ಮಳಿಗೆ ಹೆಣ್ಣಾದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಗಂಡಿನ ಅಧೀನಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಬೇಕೇ ಎಂಬ ಧೋರಣೆ ಅವಳನ್ನು ಕಾಡುತ್ತಿದ್ದು ಸಂಕಮ್ಮ ಗಂಡನನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದ್ದಾಳೆ ಎನ್ನಬಹುದು.

ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿನ ‘ಮುದ್ದಮ್ಮ’ ಎಂಬುವಳು ಸಂಕಮ್ಮಳಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಮುದ್ದಮ್ಮ ಬಸವಾಚಾರಿಯ ಹೆಂಡತಿಯಾಗಿದ್ದು, ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗೆ ತನ್ನ ಮಗನಾದ ಕೆಂಪಾಚಾರಿಯನ್ನು ಭಿಕ್ಷೆಯಾಗಿ ನೀಡಲು ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಾಳೆ. ಪವಾಡ ಪುರುಷನಾದ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯನ್ನೇ ಮುದ್ದಮ್ಮ ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ತನ್ನ ಹಠವನ್ನು ಸಾಧಿಸುತ್ತಾಳೆ. ನಾಯಕರನ್ನೇ ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವ ಈ ಮಹಿಳೆಯರು ನಿಜಕ್ಕೂ ಧೈರ್ಯಶಾಲಿಗಳೇ ಸರಿ. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯು ಮುದ್ದಮ್ಮಳಲ್ಲಿ ದಾನದ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವನ್ನು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಮೂಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

“ಅಮ್ಮ ಭಾಗ್ಯ ಭಾಗ್ಯಕ್ಕೆಲ್ಲಾ
ಮಕ್ಕಳ ಭಾಗ್ಯ ಅಂದರೇ
ಈ ಭೂಮಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಭಾಗ್ಯ
ಕೇಳವ್ವ ನನ್ನ ಕಂದಾ” [೭]

ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾ ಕೆಂಪಾಚಾರಿಯನ್ನು ತನಗೆ ಶಿಶುಮಗನನ್ನಾಗಿ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಮುದ್ದಮ್ಮ ತನ್ನ ನಿಲುವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸದೇ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸುತ್ತಾಳೆ.

“ನನ್ನಾರು ಜನ ಸೊಸೇರು
ಪಕಪಕನೇ ಪ್ರಾಣ ಬಿಟ್ಟುಟ್ರು ಸರಿಯೇ” [೮]

ತಾನು ಮಾತ್ರ ಮಗನನ್ನು ಭಿಕ್ಷೆಯಾಗಿ ನೀಡಲಾರೆ ಎಂದು ಪ್ರತಿಭಟಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅಂದರೆ ಅವಳಿಗೆ ಸೊಸೆಯಂದಿರ ಪ್ರಾಣವು ಮುಖ್ಯವಲ್ಲ, ತನ್ನ ಮಗ ಕೆಂಪಾಚಾರಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಮುದ್ದಮ್ಮ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯನ್ನೇ ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾಳೆ. ಇವಳಂತೆಯೇ ಬೇವಿನಟ್ಟಿ

ಕಾಳಮ್ಮ ಎಳ್ಳನ್ನು ದಾನ ನೀಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಮಾದೇಶ್ವರನನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದ ಮತ್ತೊಬ್ಬಳು ಪ್ರತಿಭಟನಾಕಾರ್ತಿಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಕಾಳಮ್ಮ ತನ್ನ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಎಲ್ಲರೂ ಕಾಳಮ್ಮಳ ಮಾತಿಗೆ ಬೆಲೆ ಕೊಡುವವರು ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಕಾಳಮ್ಮ ಅತ್ಯಂತ ಭಯಂಕರತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ದುಷ್ಟೆಯಾಗಿದ್ದು, ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಮಾಡದೇ ಬಿಡುವವಳಲ್ಲ ಮತ್ತು ಅದು ಅವಳ ಸಹಜಗುಣವೂ ಆಗಿದೆ. ಇವಳಿಗೆ ಯಾವ ಪವಾಡಪುರುಷರ, ನಾಯಕರ, ಜಂಗಮರ ಭಯವಿಲ್ಲ. ಮಾದಪ್ಪ ತನಗೆ ಎಳ್ಳಿನ ಮಜ್ಜನಕ್ಕೆಂದು ಮೂರು ಕೊಳಗ ಎಳ್ಳನ್ನು ದಾನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಕಾಳಮ್ಮ ಮಾತ್ರ ಎಳ್ಳುದಾನ ನೀಡುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂದೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಪುರುಷನನ್ನು ಹೆದರಿಸುವ, ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವ ಮನೋಧೈರ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾಳೆ. ಅವಳಿಗೆ ಅವಳ ಪ್ರಾಣವೂ ಲೆಕ್ಕಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಅವಳಲ್ಲಿ ಮಾದಪ್ಪ ಎಳ್ಳನ್ನು ದಾನ ನೀಡಲೇಬೇಕೆಂದು ಒತ್ತಾಯಿಸಿದಾಗ ಕಾಳಮ್ಮ

> **''ದಾನದ ಕೈ ಬರೋದಿಲ್ಲ ಜಂಗುಮಯ್ಯ**
> **ನನ್ನ ಎಳು ಜನ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳಿದ್ದಾರೆ**
> **ಎಳು ತೊಟ್ಟಲ್ಲಿ ತೂಗ್ತಾಯಿದ್ದಾರೆ**
> **ಏಳು ಜನ ಸೊಸೆರು**
> **ಏಳು ಜನ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳು**
> **ನಾಶವಾದರೂ ಸರಿಯೇ''** [೯]

ತಾನು ಮಾತ್ರ ದಾನ ನೀಡಲಾರೆ ಎಂದು ಪ್ರತಿಭಟಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿನ ಮಾತುಗಳು ಮುದ್ದಮ್ಮಳ ಮಾತುಗಳಂತೆಯೇ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಆಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಣೆ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಗೆ ಬೆಲೆಯಿದ್ದು, ತಮ್ಮವರ ಪ್ರಾಣಹೋದರೂ ತಮ್ಮ ನಿಲುವನ್ನು ಬದಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಹಠ ಅವರಲ್ಲಿತ್ತು. ಕಾಳಮ್ಮ ಜಂಗಮನಾದ ಮಾದಪ್ಪನಿಗೆ ಎಳ್ಳಿನ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದೇ ಪ್ರತಿಭಟಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಎಷ್ಟೇ ಬುದ್ಧಿಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡಿದರೂ ಶಿಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದರೂ ಕಾಳಮ್ಮ ಜಗ್ಗುವವಳಲ್ಲ. ಅವಳಿಗೆ ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಹಕ್ಕನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಮನಸ್ಥಿತಿಯಿದೆ. ಕೊನೆಗೆ ಮಾದಪ್ಪ ಜಂಗಮನಾಗಿ ಬಂದು ಅವಳನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಒಂದು ಕಂಡುಗ ಎಳ್ಳನ್ನು ದಾನ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಪುಸಲಾಯಿಸಿದಾಗ ಕಾಳಮ್ಮ ತನ್ನ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ಬದಲಿಸದೇ

> **''ಓ ಜಂಗುಮಯ್ಯ**
> **ಮಾದಪ್ಪನ ಕಡೆ ನೀನೆನಾದ್ರೂ ಸಾಯ್‌ವಾಗ್ ಬಂದಿದ್ದೀಯಾ**
> **ಅವನಿಗೆ ಸಪೋರ್ಟಾಗಿ**
> **ನನ್ನ ಏಳೇಳ್ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಹಟ್ಟಿ**
> **ಇಲ್ಲಿ ತಿರ್ಗ ಅಡವಿಗೆ ದಾರಿಯಾದರೂ ಸರಿಯೇ**
> **ನಾನು ಆ ರೀತಿ ಒಕ್ಕಲಾಗುವಂತಹ ಮಗಳಲ್ಲ''** [೧೦]

ಎಂಬುದಾಗಿ ಪ್ರತಿಭಟಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳಲ್ಲಿನ ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವ ಗುಣ ಸಂಕವ್ವ, ಮುದ್ದವ್ವ, ದೊಡ್ಡಕ್ಕಜ್ಜಿಯರಿಗಿಂತಲೂ ಅಧಿಕವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಕಾಳಮ್ಮಳ ಸೊಕ್ಕನ್ನು ಮುರಿಯಲು ಕೌದಳ್ಳಿ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಲಿ ಮಾಡುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಆಗಲೂ ಕಾಳಮ್ಮ ಹೊಟ್ಟೆ ಹಸಿವಿದ್ದರೂ ಮಾದಪ್ಪನನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ಎಳ್ಳನು ದಾನವಾಗಿ ನೀಡದೇ ಪ್ರತಿಭಟಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿನ ಸ್ತ್ರೀಯರೆಲ್ಲ ಹೋರಾಟ ಮಾಡುವವರಂತೆ ಕಂಡು ಬಂದಿದ್ದು, ಎಲ್ಲವನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ಸಾಮಾರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆಂದು ಇದರಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಬೇವಿನಟ್ಟಿ ಕಾಳಮ್ಮಳಂತೆಯೇ ದೊಡ್ಡಕ್ಕಜ್ಜಿಯು ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವ ಗುಣವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾಳೆ. ದೊಡ್ಡಕ್ಕಜ್ಜಿ ಜುಂಜಪ್ಪಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿನ ಜುಂಜಪ್ಪನ ಅಜ್ಜಿಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಇವಳು ಕಾಳಮ್ಮಳಂತೆ ದಾನ ನೀಡದೇ ಪ್ರತಿಭಟಿಸುತ್ತಾಳೆ. ದೊಡ್ಡಕ್ಕಜಿ ಅವುರೆ ಕಾಯಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಯುವ ಕೃಷಿ ಪರಂಪರೆಗೆ ಸೇರಿದವಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಜುಂಜಪ್ಪ ದೀಪಾವಳಿ ಹಬ್ಬ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಮಾರಣ್ಣ-ಮೈಲಾರಣ್ಣರ ಮುಖಾಂತರ ಅವುರೆಯನ್ನು ತರುವುದಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದಾಗ ದೊಡ್ಡಕ್ಕಜ್ಜಿಯೂ ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಬಯ್ಯುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳು ಅವುರೆಯನ್ನು ದೇವರಿಗೆ ಮೀಸಲಿರಿಸಿದ್ದೇನೆಂದು ಸೋಮವಾರ ಬರಬೇಕೆಂದು ಕಳಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಎಷ್ಟೇ ಬಾರಿ ಅವಳಲ್ಲಿ ಅವುರೆಯನ್ನು ನೀಡುವಂತೆ ಒತ್ತಾಯಿಸಿದರೂ ದೊಡ್ಡಕ್ಕಜ್ಜಿ ಕಾಳಮ್ಮಳಂತೆ ಹಠವನ್ನು ಬಿಡುವಂತಹವಳಲ್ಲ. ದೊಡ್ಡಕ್ಕಜ್ಜಿ ಜುಂಜಪ್ಪನನ್ನು ಕುರಿತು

''ಎಲೋ ಜುಂಜಪ್ಪ
ಕಂಡೇನಾ ನಿನ್ನ ನಾನಾ ಮಾಯಿಗಳೆಲ್ಲಾ
ದಾಸಯ್ಯನಾಗಿ ಬಂದೆ
ಜಂಗುಮ್ಮೆನಾಗಿ ಬಂದೆ
ಯಾವ ಮಾಯಿಗಳ್ಳೆತ್ತಿದ್ರು
ನಿನಗೆ ಅವುರೆಕಾಯಿ ಕೊಡುದಿಲ್ಲ'' [೧೧]

ಎಂಬುದಾಗಿ ಪ್ರತಿಭಟಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಜನಪದ ಮಹಾ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ಈ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಸಂಗಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಮೂಲತಃ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವ ಆದರ್ಶ ಗುಣವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾಳೆ ಎನ್ನಬಹುದು.

ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ ಮಹಾಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿನ ರಾಮುವ್ವಳು ತನ್ನ ಗಂಡನನ್ನು ಮಾದಪ್ಪನಿಗೆ ಎಣ್ಣೆ ಮಜ್ಜನ ಮಾಡಲು ಒಕ್ಕಲಾಗಿ ಕಳುಹಿಸಲು ಇಚ್ಛಿಸದೇ ಮಾದಪ್ಪನನ್ನೇ ಪ್ರತಿಭಟಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳು ಮಾದಪ್ಪನಿಗೆ

''ನನ್ನ ಗಂಡ ದಡ್ಡ
ಒಬ್ಬನೇ ಯಾವ ರೀತಿ ಕಳುಹಿಸಬೇಕು
ಏಳುಬೆಟ್ಟ ಅತ್ತಬೇಕು
ಏಳುಬೆಟ್ಟ ಇಳಗಬೇಕು
ಆ ಏಳು ಬೆಟ್ಟದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ
ದಾರಿಯೊಳಗೆ ಕಳ್ಳರ ಕಾಟ
ಹುಲಿ ಭಯ ಆನೆ ಭಯ ಚಿರತೆ ಭಯ'' [೧೨]

ಎಂಬ ಕಾರಣವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ತನ್ನ ಗಂಡನಾದ ಮೂಗಯ್ಯನನ್ನು ಏಳು ಮಲೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಲಾರೆ ಎಂದು ಪ್ರತಿಭಟಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೆ ಕೋಮಾಲೆಯು ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾಯಕನಾದ ಮೈಲಾರನನ್ನೇ ಪ್ರತಿಭಟಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಮೈಲಾರನು ಕೋಮಾಲೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಮುದಿಮಲ್ಲನಾಗಿ ಬಂದು

''ಏ ಕೋಮಾಲೇ ನನ್ನಾ
ನೀನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೋಬೇಕು'' [೧೩]

ಎಂಬುದಾಗಿ ಒತ್ತಾಯಿಸಿದಾಗ ಕೋಮಾಲೆಯೂ ಮೈಲಾರನಿಗೆ

''ಆ ತಲೆಯ ಬೆಳ್ಳಗಾಗೈತೆ
ಮೈಲಾರಲಿಂಗ
ಕಣ್ಣೆರಡು ಕೆಟ್ಟವಲ್ಲೆಲ್ಲಾ'' [೧೪]

ಎಂಬುದಾಗಿ ತಿಳಿಯುತ್ತಾ ತನಗಿಷ್ಟವಿಲ್ಲವೆಂದು ಅವನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಲಾರೆಂದು ಪ್ರತಿಭಟಿಸುತ್ತಾ ಯಾವ ಹೆಣ್ಣು ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಯಾವುದನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳದೇ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯ ಮೂಲಕ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬರುವುದುಂಟು. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯಳು ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವ ಹಕ್ಕನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾಳೆ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಮನುಷ್ಯ ಅಂದ ಮೇಲೆ ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷರು ಒಂದೇ ಎಂಬ ಭಾವನೆಯಿರುವುದರಿಂದ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಪುರುಷರನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆಂದು ಈ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳ ತೌಲನಿಕ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ.

ಅಡಿ ಟಿಪ್ಪಣಿ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೪ (ಈ) ಪ್ರತಿಭಟನೆ

೧.	ಜುಂಜಪ್ಪ ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ	೧೩೮
೨.	ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ - ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ	೧೫೧
೩.	,, ,,	,,	೧೫೨
೪.	,, ,,	,,	೧೫೩
೫.	,, ,,	,,	೧೬೪
೬.	,, ,,	,,	೧೬೮
೭.	ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ	೩೪೨
೮.	,, ,,	,,	೩೪೬
೯.	ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ	೩೪೫
೧೦.	,, ,,	,,	೩೭೧
೧೧.	ಜುಂಜಪ್ಪ ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ	೬೨೫
೧೨.	ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ	೪೦೮
೧೩.	ಮೈಲಾರಲಿಂಗ - ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ	೧೫೭
೧೪.	,, ,,	,,	೧೫೯

ಅಧ್ಯಾಯ - ೫

ಭಿಕ್ಷಾಟನೆ ಮತ್ತು ದನಕುರಿಗಳ ಅವಲಂಬನೆ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೫

ಭಿಕ್ಷಾಟನೆ ಮತ್ತು ದನಕುರಿಗಳ ಅವಲಂಬನೆ

ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವ ಜನಪದರ ಬದುಕಿನ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗಗಳು ಭಿಕ್ಷಾಟನೆ ಮತ್ತು ದನಕುರಿಗಳ ಅವಲಂಬನೆಯಾಗಿದೆ. ಇವೆರಡು ಜನಪದರ ನಿತ್ಯ ಬದುಕಿನ ದುಡಿಮೆಗಳಾಗಿವೆ. ಇವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹಲವಾರು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿರುವುದು ಸಮಂಜಸವೆ ಎನಿಸಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಕಾಯಕವಿಲ್ಲದೆ ಅವರ ಬದುಕಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನು ದುಡಿದು ಜೀವಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಪ್ರಾಣಿಗಳಂತೆ ಬದುಕಬೇಕಾಯಿತು. ಆಗ ಮನುಷ್ಯನಿಗೂ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೊಟ್ಟೆ ಹಸಿವನ್ನು ನೀಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಯಾವ ಕೆಲಸವನ್ನಾದರೂ ಮಾಡಬಹುದು. ಅದಕ್ಕೆ ಮೇಲಿರಿಮೆ ಕೀಳಿರಿಮೆ ಎನ್ನುವುದು ಇಲ್ಲ. ಕೀರ್ತನಕಾರರ ಪ್ರಕಾರ ಎಲ್ಲರೂ ದುಡಿಯುವುದು ಹೊಟ್ಟೆಗಾಗಿ ಗೇಣು ಬಟ್ಟೆಗಾಗಿ ಅಷ್ಟೆ. ಬಸವಣ್ಣನವರು ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರ ಕಾಯಕವೇ ಕೈಲಾಸ. ಕೆಲಸಮಾಡಿದರೆ ಇರುವಲ್ಲೆ ಕೈಲಾಸವನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಾ ಸುಖದ ಜೀವನವನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು. ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರೆ ಇರುವಲ್ಲೇ ಕೈಲಾಸವನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಾ ಸುಖದ ಜೀವನವನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು. ಇದೇ ನಿಲುವನ್ನು ಹೊಂದಿದವರು ನಮ್ಮ ಜನಪದರು ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ದುಡಿಮೆಯ ಅಂಗಗಳನ್ನು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯೂ ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಬಂದಂತಹ ಪಾತ್ರಗಳು ಕೃಷಿ ಮೂಲದಿಂದ ಬಂದಂತಹವರು. ಕಾವ್ಯಗಳ ನಾಯಕರಲ್ಲಿ ಮಾದೇಶ್ವರನು ಭಿಕ್ಷಾವೃತ್ತಿ, ರಾಗಿಬೀಸುವ ಕೆಲಸ ಮೊದಲಾದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯೂ ಭಿಕ್ಷಾಟನೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಜುಂಜಪ್ಪ ದನಕರುಗಳನ್ನು ಸಾಕುವ ಹೈನುಗಾರಿಕೆ ಕೆಲಸವನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ, ಮೈಲಾರನು ಕುರಿಗಳನ್ನು ಸಾಕುವ ಕುರುಬರ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಬೇವಿನ್ನಟ್ಟಿಕಾಳಮ್ಮ ಎಳ್ಳು ಬೆಳೆಯುವ ಕೃಷಿಕಳು. ಆದರೆ ಮುದ್ದಮ್ಮ ಹಾಲು ಕರೆಯುವವಳು. ಸಿನ್ನಮ್ಮ ಸೌದೆ ಮಾರುವ ಇನ್ನಿತರ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುವವಳು. ದೊಡ್ಡಕ್ಕಜ್ಜಿ ಅವುರೆಕಾಯಿ ಬೆಳೆಯುವವಳು. ಮಡಿವಾಳ ಮಾಚಪ್ಪನ ಹೆಂಡತಿ ಮಲ್ಲಿಗೆದೇವಿ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಒಗೆಯುವ ಅಗಸಿ ಕೋಮಾಲೆ ಕುರಿಕಾಯುವವಳು. ಕೆಂಪಾಚಾರಿ ಕುಲುಮೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವನು. ಪಾಂಚಾಳದೊರೆಗಳು ಕಬ್ಬಿಣ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರು ಏಳು ಜನ ಕಂಬೇರು ಗೊಲ್ಲರು ದನಗಳನ್ನು ಕಾಯುವವರು. ಹೊನ್ನಾಟ್ಟಾಲೆಗೌಡ ದನಗಳನ್ನು ಕಾಯುವವನು. ಸರಗೂರಪ್ಪ ರಾಮವ್ವ ಸೊಪ್ಪು ಮಾರುವವರು. ಈ ಮೊದಲಾದವರು ಪಾತ್ರಗಳು ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ದುಡಿಮೆಯೊಂದಿಗೆ ಅವರ ಪಾತ್ರ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ ಕೊನೆಯಾಗುವವರೆಗೂ ಅದರಲ್ಲೇ ಮಗ್ನರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವುಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ

ಮೊದಲ ಆದ್ಯತೆಯಿದ್ದು, ಅವುಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಲೇ ಕಾವ್ಯದ ಕಥಾ ಪಯಣ ನಡೆಯುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಇವರೆಲ್ಲ ಮೂಲತಃ ಕೆಳವರ್ಗದಿಂದ ಬಂದಂತಹವರು. ಅಂದರೆ ಬಡತನದಿಂದ ತಮ್ಮ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಉಳಿಸುಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಮೊದಲಿಗೆ ಭಿಕ್ಷಾಟನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳ ಕಥಾ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ತೌಲನಿಕವಾಗಿ ಹಲವು ಅಂಶಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತೇನೆ. 'ಭಿಕ್ಷಾಟನೆ' ಎಂದರೆ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಆಗಿದೆ. ಭಿಕ್ಷಾಟನೆ ಎಲ್ಲಾ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲೂ ಕಂಡುಬಂದಿದ್ದು, ಅನಾದಿ ಕಾಲದಿಂದಲು ಭಿಕ್ಷೆಬೇಡುವ ಪರಂಪರೆ ಉಳಿದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಈಗಲೂ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದೆ. ಭಿಕ್ಷಾಪಾತ್ರೆ ಅಥವಾ ಭಿಕ್ಷೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ಹಾಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಭೇದ-ಭಾವವಿಲ್ಲದ ಸಮಾನ ಭಾವನೆಯಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ''ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ'' ಎಂಬ ವಿಶ್ವಮಾನವ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಸಾರುವಂತಿದೆ. ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು ಹೇರಳವಾಗಿದ್ದು, ಅವು ಜನಪದರೆಂಬ ಅವಿದ್ಯಾವಂತರ ಕಸುಬೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಭಿಕ್ಷಾಟನೆಯ ಸಂದರ್ಭಗಳು ಬಹಳ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು, ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕವಾಗಿವೆ. ಭಿಕ್ಷಾಟನೆಯ ಅವಲಂಬನೆಯಿಲ್ಲದೆ ಅವರ ಜೀವನವಿಲ್ಲ. ಕಾವ್ಯದ ನಾಯಕರು ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುತ್ತಾ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರನ್ನು, ಅಸಾಮಾನ್ಯರನ್ನು ಸ್ಪಂದಿಸಿ, ಅವರಲ್ಲಿನ ಗುಣ-ಅವಗುಣಗಳನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ಅವರನ್ನು ತಿದ್ದಲು ತಮ್ಮ ಶಕ್ತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ಮೆರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಭಿಕ್ಷಾಟನೆಯ ಮೂಲಕ ನಾಯಕರು ತಮಗೆ ತಕ್ಕವರಾದವರನ್ನು ಒಕಲುಗಳನ್ನಾಗಿ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅಂತಹ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ತಮಗೆ ಒಕ್ಕಲಾಗದಿದ್ದವರನ್ನು ಹಲವು ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಿಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ನಾಯಕರ ಮೇಲೆ ದೃಢನಂಬಿಕೆ ಬರುವ ಹಾಗೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಾಯಕರು ಭಿಕ್ಷಾಟನೆಯೊಂದಿಗೆ ತಮ್ಮ ಬದುಕನ್ನು ಇತರರ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುವ ಕ್ರಿಯೆ ಭೂಮಿಯ ಸಂಕೇತವೂ ಆಗಿದೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ ಭೂಮಿ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಭೇದಭಾವವಿಲ್ಲದಂತೆ ಎಲ್ಲವನ್ನು ನೀಡುವ ತ್ಯಾಗಮನೋಭಾವವುಳ್ಳವಳು. ಭೂಮಿ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲರೂ ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಆದಕ್ಕೆ ಮನುಷ್ಯನ ಅಂತಸ್ತು ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬೇಂದ್ರೆ ಅವರ 'ಹಕ್ಕಿ ಹಾರುತಿದೆ ನೋಡಿದಿರಾ' ಪದ್ಯವನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡಾಗ ಇನ್ನಷ್ಟು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಕಾಲಕ್ಕೆ ಯಾರ ನೆನಪು ಮುಖ್ಯವಲ್ಲ. ಯಾರೂ ಮುಖ್ಯವಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರನ್ನು ಸಮಾನವಾಗಿ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವ ಕೆಲಸವನ್ನನ್ನು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಭಿಕ್ಷಾಟನೆ ಭೂಮಿ ಸಂಕೇತವಾಗಿದೆ ಎನ್ನಬಹುದು. ಭಿಕ್ಷಾಟನೆಯು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿನ ಕೆಟ್ಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿದೆ ಎಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. ಕೆಲವು ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿನ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ನಾಯಕರೇ ಭಿಕ್ಷಾಟನೆ ಮಾಡಿದರೆ ಕೆಲವೆಡೆ ಒಕ್ಕಲುಗಳೇ ತಮ್ಮ ಗುರುಗಳ ಪರವಾಗಿ ಭಿಕ್ಷಾಟನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯ, ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಕಾವ್ಯ, ಮೈಲಾರಲಿಂಗನಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ, ಭಿಕ್ಷಾಟನೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕಾಣಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಕಾವ್ಯದ ನಾಯಕರು ಮೂಲವಾಗಿ ಭಿಕ್ಷುಕರಾಗಿದ್ದು, ಮೈಲಾರ ಮಾತ್ರ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಭಿಕ್ಷಾವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಅದು ಕೇವಲ ಕೋಮಾಲೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅಳವಡಿಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಜುಂಜಪ್ಪನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಜುಂಜಪ್ಪ ಭಿಕ್ಷೆ ಪಡೆಯುವ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಭಿಕ್ಷಾಟನೆಯ ಪರಿಪಾಠವೇ ಇಲ್ಲದಂತಾಗಿದೆ. ಜುಂಜಪ್ಪನು ದನಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದು, ಇತರರು ಕೂಡ ಅದೇ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಜುಂಜಪ್ಪ ದೀಪಾವಳಿ ಹಬ್ಬಕ್ಕೋಸ್ಕರವಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಅವನ ತಂದೆಯ ಸಾಕು ತಾಯಿಯಾದ ದೊಡ್ಡಕ್ಕಜ್ಜಿಯಿಂದ ಅವುರೆಕಾಯಿಯನ್ನು ತಂದು ಹಬ್ಬಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಎಲ್ಲೂ ಕೂಡ ಭಿಕ್ಷಾಟನೆ ಬದುಕು ಕಂಡು ಬಂದಿಲ್ಲ. ಜುಂಜಪ್ಪ ಹೈನುಗಾರಿಕೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ದನಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯಿಸಲು ಹುಲ್ಲುಗಾವಲುಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಾನೆ. ಸಂಘರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪವಾಡಗಳನ್ನು ಮೆರೆಯುತ್ತಾನೆ. ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯ, ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ, ಹಾಗೂ ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷಾಟನೆಯು ಪ್ರಮುಖವಾದ ಕಾಯಕದಂತಿದೆ. ಈ ಕಾವ್ಯಗಳ ನಾಯಕರು ಒಂದು ಕಡೆ ನೆಲೆನಿಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆ ತಮಗೆ ಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಭಿಕ್ಷಾಟನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಭಿಕ್ಷಾಟನೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಒಕ್ಕಲನ್ನು ಪಡೆಯುವುದೂ ನಾಯಕನ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕಾವ್ಯದ ನಾಯಕ ಭಿಕ್ಷೆ ಪಡೆಯುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯ ಭಿಕ್ಷೆ ಪಡೆಯುವ ಹಾಗೆ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವವರಿಗೆ ನಿಮ್ಮ ಬಾಳು ಹೊನ್ನಾಗಲಿ ಎಂಬಂತೆ ಹಾರೈಸುತ್ತಾರೆ.

ಇಲ್ಲಿನ ನಾಯಕರು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಂತೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯ ಮನೋಭಾವವಿಲ್ಲ. ಕೆಳವರ್ಗದವರನ್ನು ಕೃಷಿಮೂಲದವರನ್ನು ತಮ್ಮ ತೆಕ್ಕೆಗೆ ಪಡೆಯುವ ಮಹಾದಾಸೆಯಿರುತ್ತದೆ. ನಾಯಕರು ತಮಗೆ ಬೇಕಾದ ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಒಕ್ಕಲುಗಳಿಂದ ಪಡೆಯುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಒಕ್ಕಲುಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯವನ್ನು ನೀಡುವ ಜೊತೆಗೆ ತಮ್ಮ ಪೀಳಿಗೆ ಪರಂಪರೆಯನನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ತಮ್ಮ ಎಲ್ಲಾ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಧಾರೆಯೆರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಒಕ್ಕಲುಗಳಿಲ್ಲದ ಸಂದರ್ಭಗಳು ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಿಲ್ಲ. ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿನ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ಬಡತನದ ಬದುಕನ್ನು ನಾಯಕರಿಂದಲೇ ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಂಡರೂ ತಮ್ಮತನವನ್ನು ಮರೆಯಲಾರರು. ಒಕ್ಕಲುಗಳು ನೇರವಾಗಿ ನಾಯಕರಿಗೆ ಭಿಕ್ಷೆ ಹಾಕುವುದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. ನಾಯಕನಿಗೂ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಸವಾಲು ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ನಾಯಕರು ಅಂಥ ಸವಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ತಾವೇ ಗೆಲ್ಲುವಂತೆ ಕಪ್ಪು ಧೂಳನ್ನು ಎರಚುವುದರೊಂದಿಗೆ ತಮಗೆ ಶರಣಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ನಾಯಕರು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಕಷ್ಟದ ಬದುಕನ್ನು ನೆನಪಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವಂತೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೀನ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಸಂಪತ್ತನ್ನು

ನೀಡಿ ಅವರಿಂದಲೇ ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದುಂಟು. ಇಂದಿನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿಯೂ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ಜಂಗಮರಿಗೆ, ಭಿಕ್ಷುಕರಿಗೆ ಭಿಕ್ಷೆ ಹಾಕುವ ಪರಿಪಾಠವೇ ಇಲ್ಲದಂತಾಗಿದೆ.

ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷಾಟನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕಥೆಗಳು ವಿಭಿನ್ನ ಎನಿಸಿದರೂ ಅವು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವ ಧೋರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮ್ಯತೆ, ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಾದಪ್ಪನು ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುವ ಕಾಯಕವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾನೆ. ಕಾವ್ಯದ ಉದ್ದಗಲಕ್ಕೂ ಮಾದಪ್ಪ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುತ್ತಾ ತನ್ನ ಸಾಹಸಮಯ ಪವಾಡಗಳನ್ನು ಎಸಗುತ್ತಾನೆ. ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಮನವನ್ನು ಅರಿಯಬೇಕಾದರೆ ಭಿಕ್ಷಾವೃತ್ತಿಯ ಮೂಲಕ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಅರಿವನ್ನು ಮಾದಪ್ಪ ಹೊಂದಿದ್ದಾನೆ. ನಾಯಕರಿಗೆ ತಮಗೆ ಸಾವು ಖಚಿತವೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದು, ತಮ್ಮ ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡದೇ ಸುಮ್ಮನಿರಲಾರರು. ಅವರಿಗೆ ಸಮಾಜದ ಬದಲಾವಣೆಗಾಗಿ ಒಕ್ಕಲುಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ ಬಯಕೆಯು ಇರಬಹುದು ಎಂದೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಭಿಕ್ಷಾಟನಾ ದೃಷ್ಟಿಯೇ ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಮೂಲಕ ಕಾರಣ. ನಾಯಕರು ಭಿಕ್ಷಾಟನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಎಂಬುದು ಕಾವ್ಯಗಳಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ.

೧. ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುವ ರೀತಿ :-

ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ನಾಯಕರು ಒಂದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರು ಒಂದೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷೆ ಸಾರುತ್ತಾ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷೆ ಕೇಳುವ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುವುದು ಈ ಎಲ್ಲಾ ನಾಯಕರ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಸಮಾನ ಮನೋಧರ್ಮವಾಗಿದೆ. ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ, ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ, ಮೈಲಾರ ಇವರುಗಳು ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುವ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಭಿಕ್ಷಾಟನೆ ಮಾಡಿರುವುದು ಸತ್ಯಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷಾಟಣಾ ಸ್ವರೂಪವೂ ವಿಭಿನ್ನತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದಕ್ಕೆ ವ್ಯಕ್ತಿ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ, ನಂಬಿಕೊಂಡ ದೇವರು, ನಾಯಕರ ಶೈಲಿ ಮೊದಲಾದವು ಕಾರಣವಿರಲು ಸಾಧ್ಯ. ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದ ನಾಯಕನಾದ ಮಾದಪ್ಪ ಭಿಕ್ಷಾಟನೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು

> **"ಭವತಿ ಭಿಕ್ಷಾಂದೇಹಿ**
> **ಧರ್ಮಗುರು ಕೋರಣ್ಯದ ಭಿಕ್ಷೆ**
> **ನನ್ನ ಗುರುಧರ್ಮ ಕೋರಣ್ಯದ ಭಿಕ್ಷೆ"**[೧]

ಎಂಬಂತೆ ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಸಾರುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಭಿಕ್ಷಾಟನೆಯ ಸಾರುವಿಕೆ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ, ಮೈಲಾರಲಿಂಗ ನಾಯಕರಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವೆಂಬಂತೆ ತೋರಿದೆ. ಮಂಟೇಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಭಂಗಿ ಸೇವಿಸುವ ಭೈರಾಗಿಯಾದರೂ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುವ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಬಿಡದೇ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಭಿಕ್ಷೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾನೆ.

"ಯಾರು ನನ್ನ ಕಂದ
ಯಾರವ್ವ ಮುದ್ದಮ್ಮ
ಅಯ್ಯೋ ದಾನವೊ ದಾನ
ಭಿಕ್ಷವೋ ಭಿಕ್ಷ ತಾಯಿ"[೨]

ಎಂಬುದಾಗಿ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುವ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇದೆಲ್ಲವೂ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಜಾಣ್ಮೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೈಲಾರ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುವುದನ್ನು ವೃತ್ತಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಮೈಲಾರನು ಕೋಮಾಲೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಸಲುವಾಗಿ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುವ ಪರಿಪಾಠ ಹೊಂದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನ ಭಿಕ್ಷಾ ಅಪೇಕ್ಷೆಯ ಮಾದರಿ ಇನ್ನಿತರರಿಗಿಂತ ವ್ಯತ್ಯಾಸಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಭಿನ್ನತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದಾಗಿದೆ. ಅವನ ಭಿಕ್ಷಾ ಮಾದರಿ ಹೀಗಿದೆ.

"ಏ ಗಸ್ಥೇರಾ
ಬೇಡಿಯಾದರೂ ನಾನು ಉಂಬಾತೀನಿ
ದೇವರುದೇವ"[೩]

ಎಂಬಂತೆ ಮೈಲಾರನು ಭಿಕ್ಷೆ ಯಾಚಿಸುತ್ತಾನೆ ಇಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ನಾಯಕರು ಭಿಕ್ಷೆಯಾಚಿಸುವ ರೀತಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಎನಿಸಿದರೂ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ಅಗತ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುವುದುಂಟು.

ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ, ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ, ಮೈಲಾರನು ಕೆಳವರ್ಗದವರಾದ ವಿವಿಧ ಜನರನ್ನು ಸ್ಪಂದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮೊದಲಿಗೆ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುತ್ತಾ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವ ಮನೋಸ್ಥಿತಿ ಇದೆಯೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲೆಲ್ಲ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವವರು ಮುಖ್ಯರಾದಂತೆ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡದೇ ನಾಯಕರನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಸ್ತುತವಾಗಿ ಎಷ್ಟೋ ಮಂದಿ ಭಿಕ್ಷೆ ಹಾಕುವ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವಂತ ಜನರು ಕಷ್ಟಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡದಿರುವವರಿಗೆ ಬಡತನದ ನೋವು, ಸ್ಥಿತಿ ಅರಿವಿಗೆ ಬಾರದೇ ಇರಲು ಸಾಧ್ಯ. ಈ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ನಾಯಕನ ಉದ್ದೇಶ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿದ್ದು, ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಜನವರ್ಗಗಳನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಿ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುತ್ತಾರೆ. ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುವವರಿಗೆ ಭಿಕ್ಷಾಟನೆಯೇ ವೃತ್ತಿಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಏನೂ ಅನ್ನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಭಿಕ್ಷೆ ಹಾಕುವವರು ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡಿದ ತಕ್ಷಣ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವುದಿಲ್ಲ. ಕೆಲವರಿಗೆ ಸಂಪತ್ತಿನ ಕೊರತೆ, ಇನ್ನೂ ಕೆಲವರು ಯಾವುದೋ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ ಹಾಗೂ ಮತ್ತು ಕೆಲವರು ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ಜಂಗಮರಿಂದಾಗಲೀ ನಾಯಕರಿಂದಾಗಲೀ, ಗುರುಗಳಿಂದಾಗಲೀ ವಜ್ರವೈಡೂರ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂಪತ್ತೆಲ್ಲವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದರೂ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂದೆಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂತಹವರಲ್ಲಿ ಕಡು ಜಿಪುಣರೂ

ಇರುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರು ಕುಲದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಮೀಸಲಿಟ್ಟಿದ್ದು ಯಾವ ಭಿಕ್ಷುಕರಿಗೂ ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ನೀಡುವುದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟಪಡುವುದಿಲ್ಲ. ಮಹಾಪವಾಡ ಪುರುಷರಿಂದ ಬಡತನದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದಿ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯನ್ನು ಪಡೆದಾಗಲೂ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವುದಕ್ಕೆ ಹಿಂಜರಿಯುವುದುಂಟು. ಇನ್ನೂ ಕೆಲವರು ಹರಕೆಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತಿದ್ದು ಭಿಕ್ಷೆ ಹಾಕುವಲ್ಲಿ ಮುಂದಾಗುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರು ತಾವೇಕೆ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡಬೇಕೆಂಬ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ಉಳ್ಳವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಭಿಕ್ಷುಕರಿಗೆ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡದೆ ತಾವು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ದುಡಿದಿದ್ದನ್ನು ದಾನ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂದೆ ಬರಲಾರರು. ಭಿಕ್ಷುಕರಿಗೆ ದುಡಿಯುವಂತೆ ಹೇಳುವ ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳೂ ಇದ್ದಾರೆ. ವಯಸ್ಸಾದ ಭಿಕ್ಷುಕರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಭಿಕ್ಷೆ ಹಾಕುವವರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಅನೇಕ ಜನ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ದಾನಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡರೆ ಪುಣ್ಯ ಬರುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಆಶಾವಾದವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವವರೂ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಇಂದಿನ ಕಾಲದಲಂತೂ ಭಿಕ್ಷುಕರ ಸಂಖ್ಯೆಯೇ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಹಲವು ಕಾರಣಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಈಗಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ದುಬಾರಿ ವೆಚ್ಚದ ಜೀವನ, ದುಡಿಯುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಳದಿಂದ ಭಿಕ್ಷೆ ಹಾಕುವವರಿಗೆ ಹಣಕಾಸಿನ ತೊಂದರೆಯಿರಿವುದರಿಂದ ಭಿಕ್ಷುಕರು ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅನ್ನ ತಿನ್ನುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದ್ದು, ದುಬಾರಿ ಬೆಲೆಯಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಸಹ ದಾನ ಮಾಡುವವರು ಇಲ್ಲದಂತಾಗಿದೆ. ಹಳ್ಳಿ ಅಥವಾ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷಾ ವೃತ್ತಿಯ ಪರಂಪರೆಯೇ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿತ್ತು. ಕೆಲವು ಸೋಮಾರಿಗಳು ಕೂಡ ದುಡಿಯಲಾಗದೇ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುವ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

೨. ನಾಯಕರ ನಮ್ರವಾದ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡಿಕೆ :

ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಜನಪದ ದೈನಂದಿನ ಬದುಕಿನ ಮೌಲ್ಯಗಳೇ ಪ್ರಧಾನ ವಸ್ತುವಾಗಿದ್ದು ಭಿಕ್ಷಾಟನೆಯ ಬದುಕನ್ನು ಜನಪದರು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷಾಟನೆಯ ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ಭಿಕ್ಷಾಟನೆಯ ಉದ್ದೇಶ, ಮಹತ್ವಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. 'ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯ'ದಲ್ಲಿ ಮಾದಪ್ಪ ಗುಡಿಕಟ್ಟಿಸಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಡೊಳ್ಳೊಟ್ಟೆ ಜುಂಜಪ್ಪ ಮತ್ತು ಮಲ್ಲಾಜಮ್ಮರನ್ನು ಶಿಶುಮಕ್ಕಳನ್ನಾಗಿ ಪಡೆಯಲು ಸಂಕಮ್ಮಳನ್ನು ಎಳ್ಳಿನ ಮಜ್ಜನಕ್ಕಾಗಿ ಎಳ್ಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಬೇವಿನ್ಹಟ್ಟಿಕಾಳಮ್ಮಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಅಚ್ಚೆಳ್ಳಿನ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಲು ಒಕ್ಕಲನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸರಗೂರು ರಾಮಪ್ಪ ಮೂಗಿ ರಾಮವ್ವನಲ್ಲಿಗೆ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡಲು ಮುಂದಾಗುತ್ತಾರೆ. 'ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ' ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯು ತನ್ನ ಒಕ್ಕಲಾದ ರಾಚಪ್ಪಾಜಿಯ ಭಿಕ್ಷೆಯ ಮುಖಾಂತರ ಗಾರುಡಿಗರಿಂದ ಹಿರೇಚನ್ನಾಜಮ್ಮಳನ್ನು, ಬಸವಾಚಾರಿ ಮತ್ತು ಮುದ್ದಮ್ಮರೆಂಬ ದಂಪತಿಗಳಿಂದ ಮಗನನ್ನು ಭಿಕ್ಷೆಯಾಗಿ ಪಡೆಯಲು, ಬೆಂಕಿ ಕೆಂಡ ಬೇಕೆಂದು ಕೆಂಪಾಚಾರಿಯಲ್ಲಿ, ಸಿದ್ದಾಧ್ಪಾಜಿ ಮೂಲಕ ಕಬ್ಬಿಣದ ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಭಿಕ್ಷೆ ಸಾರುತ್ತಾರೆ.

'ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಕಾವ್ಯ'ದಲ್ಲಿ ಮೈಲಾರನು ಕೋಮಾಲೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡಿದರೆ, ಜುಂಜಪ್ಪ ದೀಪಾವಳಿ ಹಬ್ಬ ಮಾಡಲು ಅವುರೆಕಾಯಿಯನ್ನು ಬೇಡಲು ದೊಡ್ಡಕ್ಕಜ್ಜಿಯಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಜುಂಜಪ್ಪ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಮಾದಪ್ಪ ಶಿವನು ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿದ್ದಾನೆಂದು ಅವನಿಗೋಸ್ಕರವಾಗಿ ಗುಡಿ ಕಟ್ಟಿಸಬೇಕೆಂದು ಡೊಳ್ಳೊಟ್ಟೆ ಜುಂಜಪ್ಪ ಮತ್ತು ಮಲ್ಲಾಜಮ್ಮರೆಂಬ ದಂಪತಿಗಳಲ್ಲಿಗೆ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡಲು ಬರುತ್ತಾನೆ. ಆ ದಂಪತಿಗಳಿಬ್ಬರು ಆಲಂಬಾಡಿಯ ಹದಿನಾರು ಸೀಮೆಯೊಳಗೆ ಆರುಜನ ಗಂಡುಮಕ್ಕಳು, ಆರು ಜನಜೀತಗಾರರನ್ನು ಏಳುಂಡಿ ದನಾ ಏಳುಂಡಿ ಕುರಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಭಿಕ್ಷೆ ಕೇಳುತ್ತಾರೆ.

''ಕಂಚಿನ ಕಂಸಾಳೆಯನ್ನು ಶಬ್ದಮಾಡಿ
ಹರ ಹರಾ ಹರನ ಭಿಕ್ಷೆ ಗುರುಧರ್ಮ ಕ್ವಾರಣ್ಯದ ಭಿಕ್ಷೆ
ಯತಿಗಳ ಮುನಿಗಳ ಭಿಕ್ಷೆ
ತಂದೆ ಕಲ್ಯಾಣದವರ ಭಿಕ್ಷೆ
ತಾಯಿ ಉತ್ರಾಜಮ್ಮನ ಭಿಕ್ಷೆ
ಜೋತಿ ಲಿಂಗಯ್ಯನ ಭಿಕ್ಷೆ
ಜೋಳಿಗೆ ಹಿಡಿದಾತ್ಮನ ಭಿಕ್ಷೆ
ನಾಲ್ಕು ಪಾದದ ಜೋಳಿಗೆ ಭಿಕ್ಷೆ
ನಾಲ್ಕು ಬೆತ್ತದ ಭಿಕ್ಷೆ'' '

ಎಂದು ಜೋರಾಗಿ ಭವತಿ ಭಿಕ್ಷಾಂದೇಹಿ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಮಾದಪ್ಪ ಶಿಶುಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಸಲುವಾಗಿ ಸಂಕಮ್ಮಳಿರುವ ಕೊಕ್ಕರಬೋನಿಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಸಂಕಮ್ಮಳನ್ನು ಅತಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ನೀಲಯ್ಯ ಹೆಜ್ಜೇನು ಬೇಟೆಗೆ ಹೋಗಲು ಕುಲದ ಪ್ರಕಾರ ತೀರ್ಮಾನವಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ನೀಲಯ್ಯನು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಒಬ್ಬಂಟಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಲು ಮನಸ್ಸಾಗದೇ ಯಾರಾದರೂ ಹಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವವರೆಂಬ ಅನುಮಾನದಿಂದ ಸಂಕಮ್ಮಳಲ್ಲಿ ಬಲಗೈ ಭಾಷೆ ನೀಡುವಂತೆ ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಅವಳು ತಾನು ಪತಿವ್ರತೆಯಾಗಿದ್ದು, ತಾನೇಕೆ ಬಲಗೈ ಭಾಷೆ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಭಾಷೆ ನೀಡುವುದಕ್ಕೆ ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಾಳೆ. ಕೊನೆಗೆ ತೀರ್ಮಾನವಾಗದೇ ನೀಲಯ್ಯನು ತನಗೆ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರ ನೀಡುತ್ತಾಳೆಂದು ಅವಳನ್ನು ಯಾರೂ ನೋಡದ ಹಾಗೆ ಕೊಕ್ಕರೆ ಬೋಳಿ ಬೆಟ್ಟದ ಹತ್ತಿರ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಕೋಲೆಗಳಿಂದ ಬಂಧಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಇಂಥಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಂಕಮ್ಮಳ ಆರ್ತನಾದ ಕೇಳಿದ ಮಾದಪ್ಪ ಭಿಕ್ಷೆಗಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಮಾದಪ್ಪ ಹೀಗೆ ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಸಾರುತ್ತಾರೆ

"ಯಾರಮ್ಮ ಕಂದ ಮನೆಯೊಳಗೆ
ಅರನಿಗೆ ಭಿಕ್ಷಾನೀಡವ್ವ
ಗುರುವಿಗೆ ದಾನ ನೀಡವ್ವ
ಶಿವನಿಗೆ ಧರ್ಮ ನೀಡವ್ವ
ಮಗಳ ಮುತ್ತೈದೆ ಕೈನ ದಾನ ನೀಡಿ
ಮೂಡಲ ಮಲೆಗೆ ಕಳುಗವಾ"[೫]

ಎಂಬಂತೆ ಭಿಕ್ಷೆ ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಮಾದಪ್ಪ ಅವಳು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವುದಕ್ಕೆ ಏನೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಸಂಕಮ್ಮಳಿಗೆ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವ ಮನಸ್ಥಿತಿಯಿದೆ.

ಮಾದಯ್ಯ ತನಗೆ ಎಣ್ಣೆ ಮಜ್ಜನಕ್ಕೆಂದು ಎಳ್ಳಿಗಾಗಿ ಬೇವಿನಟ್ಟಿಕಾಳಮ್ಮಳಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಇವಳು ಕೆಂಡೇಗೌಡನ ಹೆಂಡತಿಯಾಗಿದ್ದು, ಎಳ್ಳು ಬೆಳೆಯುವ ಕೃಷಿಕಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಇವಳಿಗೆ ಬಡತನವನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿ, ಮಾದಪ್ಪನೇ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ನೀಡಿರುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಇವಳು ಬಹಳ ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ಮೆರೆಯುತ್ತಿರುತ್ತಾಳೆ. ಇವಳು ಅತ್ಯಂತ ಜಿಪುಣೆಯಾಗಿದ್ದು ದಾನ ಮಾಡುವ ಗುಣವಿಲ್ಲ. ಇವಳ ಬಗ್ಗೆ ಕಾರಯ್ಯನು ಮಾದಪ್ಪನಿಗೆ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಗುಣಗಾನ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

"ಕಾಳಮ್ಮನ ಐಶ್ವರ್ಯ
ಕಣ್ಣಿಂದ ನೋಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಗುರುವೇ
ಹೊನ್ನುಣ್ಸೆ ಕಾಳಮ್ಮನಿಗೆ
ರಾಗಿಪುಡಿ ಸಕ್ಕರೆ ಅಂಬಲಿ
ಊಟ ಮಾಡೀ ಮಾಡೀ
ಮಾಡೆಗಾತ್ರ ಡೊಳ್ಳು ಬಂದದೆ
ಕಣ್ಣಿನ ಪರೆಬೆಳೆದು ಕಣ್ಣು ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ
ಕಿರುಗಣ್ಣು ಬಿಡುತಾವಳೇ
ದಾನ ಅಂದ್ರೇ ಗ್ಯಾನವಿಲ್ಲ
ಭಿಕ್ಷೆ ಅಂದ್ರೆ ಲಕ್ಷಣವಿಲ್ಲ
ದಾಸಯ್ಯನಿಗೆ ದಾನವಿಲ್ಲ
ಜೋಗಯ್ಯನಿಗೆ ಭಿಕ್ಷವಿಲ್ಲ"[೬]

ಎಂಬಂತೆ ಮಾದಪ್ಪನಿಗೆ ಕಾಳಮ್ಮಳಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮಾದಪ್ಪ ಕಾಳಮ್ಮನಿಂದ ಎಳ್ಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯು ತನಗೆ ವಾಸಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮಠದ ಮನೆ ಬೇಕೆಂದು ಬೊಪ್ಪೇಗೌಡನ ಪುರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಬೊಪ್ಪೇಗೌಡನನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಹೀಗೆ ಭಿಕ್ಷೆ ಸಾರುತ್ತಾನೆ. ಈ ಮಹಿಮರು ಸಾರುವ ಭಿಕ್ಷಾಟನೆ ಧ್ವನಿ ಒಂದೇ ರೀತಿಯಂತಿದೆ.

''ಏನಪ್ಪ ಗೌಡರೇ
ಗುರುವೇ ದಾನವೋ ದಾನ ಕಂದಾ
ಭಿಕ್ಷಾವೊ ಭಿಗುಸಾ ಎನ್ನುತ್ತಾ
ಅಪ್ಪ ದಾನ ಕೊಟ್ಟವರಿಗೆ
ಲಕ್ಷ ಭಾಗ್ಯವಾಗಲಯ್ಯ''[೭]

ಎಂಬಂತೆ ಭಿಕ್ಷಾಟನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮಾದಪ್ಪನಂತೆಯೇ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಮುದ್ದಮ್ಮನಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡಲು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ

ಅವಳಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.
''ಯಾರವ್ವ ನನ್ನಕಂದಾ
ಯಾರವ್ವ ನನ್ನ ಮಗುಳೇ
ಈ ಬಾಳುವ ಮನೆಯಲ್ಲಿ
ಅಮ್ಮ ಬದುಕುವ ಮನೆಯಲ್ಲಿ
ಮಗಳೆ ವಾಸ ಮಾಡೋರು
ಯಾರು ನನ್ನ ಕಂದ
ಯಾರವ್ವ ಮುದ್ದಮ್ಮ
ಅಯ್ಯೋ ದಾನವೊ ದಾನ
ಭಿಕ್ಷವೋ ಭಿಕ್ಷ ತಾಯಿ''[೮]

ಎಂಬಂತೆ ಮುದ್ದಮ್ಮನಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುತ್ತಾರೆ. ಮುದ್ದಮ್ಮಳಿಂದ ತನಗೆ ಬೆಂಕಿ ತರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮಗ ಕೆಂಪಾಚಾರಿಯನ್ನು ಶಿಶುಮಗನನ್ನಾಗಿ ದಾನನೀಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲೆಲ್ಲ ನಾಯಕರು ಭಿಕ್ಷೆ ಕೇಳುವಾಗ ನಯ-ವಿನಯಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಪರಿವರ್ತಿಸಿ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವಂತೆ ಭಿಕ್ಷೆ ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಮಂಟೇದಯ್ಯ ಕೆಂಪಾಚಾರಿ ಇರುವ ಕುಲುಮೆ ಮನೆಗೆ ನೇರವಾಗಿ ಹೋಗಿ ಭಿಕ್ಷೆ ಹೋಗಿ ಕೆಂಪಾಚಾರಿ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ನೋಡಿ

''ಒತ್ತರ್ಲ ತಿದಿಯ
ಕಾಸಿಡ್ಲ ಕಬ್ಬುಣವ
ಬಡೀರ್ಲ ಬಡೀರ್ಲ
ಆಗನ್ತೇಳಿ ಕೆಂಪಣ್ಣ''[೯]

ಎಂಬುದಾಗಿ ನುಡಿಯುತ್ತಾನೆ. ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳ ವಿವಿಧ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ನಾಯಕರು ಭಿಕ್ಷೆಯಾಚಿಸುವ ಪರಿ ಬೇರೆ ಎನಿಸಿದರು ಅದರ ಗುರಿ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುವುದಾಗಿದೆ. ವಿವಿಧ ನಾಯಕರು

ತಮಗೆ ಬೇಕಾದುದ್ದನ್ನೇ ಭಿಕ್ಷೆ ಕೇಳಲು ಅತ್ಯಂತ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆನುಡಿಗಳಿಂದ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲೂ ಸಹ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ನಾಯಕರು ಅಟ್ಟಹಾಸದಿಂದ ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೇಳಲಾರರು. ಇಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಯಾವ ಭಿಕ್ಷುಕನು ದರ್ಪದಿಂದ ಭಿಕ್ಷೆಯಾಚಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಏನಾದರೂ ಒಂದು ವೇಳೆ ಅತ್ಯಂತ ದರ್ಪದಿಂದ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡಿದರೆ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ಭಿಕ್ಷುಕರಿಗೆ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಂಡು ಹೊಡೆದು ಕಳುಹಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವವರು ಮಾತ್ರ ದರ್ಪದಿಂದ ಹಣದ ವ್ಯಾಮೋಹದಿಂದ, ಐಶ್ವರ್ಯದಿಂದ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದಾಗಿ ಭಿಕ್ಷುಕರನ್ನು ದೂರುತ್ತಾರೆ.

೩. ನಾಯಕರಿಗೆ ಸಂದ ಬಯ್ಗುಳಗಳು :-

ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಾಯಕರಾದ ಮಾದಪ್ಪ, ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ, ಮೈಲಾರರು ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲಿಗೆ ಭಿಕ್ಷೆಗಾಗಿ ಬಂದಾಗ ಜನರು ಭಿಕ್ಷೆ ಹಾಕದೆ ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಬಯ್ಯುವ ಸಂದರ್ಭಗಳು ಸಾಮ್ಯತೆ, ವಿಭಿನ್ನತೆಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿವೆ. ನಾಯಕರು ನಯವಾಗಿ ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೇಳುವ ಮನಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿನ ಬಯ್ಗುಳಗಳು ತಿರಸ್ಕಾರದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಗೊಂಡಿವೆ. ನಾಯಕರಿಗೆ ಭಿಕ್ಷೆ ಪಡೆಯುವುದು ಮುಖ್ಯವಾದ್ದರಿಂದ ಬಯ್ಗುಳಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಅವರಲ್ಲಿಯೇ ಭಿಕ್ಷೆಯಾಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯ, ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಕಾವ್ಯ, ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿನ ಕಾಳಮ್ಮ, ಮುದ್ದಮ್ಮ, ಕೆಂಪಾಚಾರಿ, ಪಾಂಚಾಳದೊರೆಗಳು, ಬೊಪ್ಪಗೌಡ, ಮೊದಲಾದವರು ಭಿಕ್ಷುಕರನ್ನು ಮನಬಂದಂತೆ ಬಯ್ದು ಭಿಕ್ಷೆ ಹಾಕುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಪ್ರತಿಭಟಿಸುತ್ತಾರೆ. ಜುಂಜಪ್ಪಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ದೊಡ್ಡಕ್ಕಜ್ಜಿ ತನ್ನ ಮೊಮ್ಮಗನಿಗೆ ಅವುರೆಕಾಯಿಯನ್ನು ಕೊಡದೆ ಬಯ್ಯುತ್ತಾಳೆ. ಇಲ್ಲಿ ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗೆ ಭಿಕ್ಷಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ತಮ್ಮಂದಿರರಾದ ಮಾರಣ್ಣ-ಮೈಲಾಣ್ಣರ ಮುಖಾಂತರ ಅವುರೆಕಾಯಿಯನ್ನು ದೀಪಾವಳಿ ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ತರುವಂತೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿನ ವಿವಿಧ ಜನವರ್ಗಗಳು ಭಿಕ್ಷುಕರನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ರೀತಿ ನೀತಿಗಳು ಒಂದೇ ಎನಿಸಿವೆ. ಅಂದರೆ ಎಲ್ಲರೂ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವ ಮನಃಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲದಿರುವುದನ್ನು ಈ ಮುಂದಿನ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ತಿಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತವೆ. ಎಲ್ಲಾ ಜನವರ್ಗದ ಜನರು ಪ್ರತಿಭಟನಾತ್ಮಕ ಧೋರಣೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ನಾಯಕರಿಂದ ಶ್ರೀಮಂತರಾದರೂ ಲೆಕ್ಕಿಸದೇ ಅವರನ್ನೇ ದೂಷಿಸುವ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.

ಬೇವಿನಟ್ಟಿಕಾಳಮ್ಮ ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ಜಿಪುಣೆ ಎನಿಸಿದ್ದು, ಎಳ್ಳು ಬೆಳೆಯುವ ಕೃಷಿಕಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಇವಳಿಗೆ ಭವಿಷ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಎಳ್ಳನ್ನು ಕೂಡಿಡುವ ಮನಸ್ಸಿದೆ ಹಾಗೂ ಅಧಿ ಕಾರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯಿದೆ. ಕಾಳಮ್ಮ ಕೂಡು ಕುಟುಂಬ ಅಥವಾ ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು

ಎಲ್ಲರನ್ನು ಸಾಕುವ ಹೊಣೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಇಂತಹವಳ ಬಳಿಗೆ ಮಾದಪ್ಪ ಎಣ್ಣೆ ಮಜ್ಜನಕೆಂದು ಎಳ್ಳಿನ ಭಿಕ್ಷೆ ಸಾರುತ್ತಾರೆ. ಅವಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ಕೊಳಗದಷ್ಟು ಎಳ್ಳನ್ನು ದಾನವಾಗಿ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಕಾಳಮ್ಮಳಿಗೆ ದಾನ ಮಾಡುವ ಗುಣವಿಲ್ಲದಿದ್ದರಿಂದ ಮನ ಬಂದಂತೆ ಮಾದಪ್ಪನನ್ನು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಬಯ್ಯುತ್ತಾಳೆ.

''ಹೊರಟೋಗು ಜಂಗುಮಯ್ಯ
ಒಳ್ಳೇ ಮಾತ್ನಲ್ಲೆ ಹೋಗು
ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಬೆಳ್ಳಿ ಕೊಕ್ಕ ಮೆರೆ ಏಟು ಬಿದ್ದಿತು'' ೧೦

ಎಂದು ಹೆದರಿಸಿ, ಮಾದಪ್ಪ ಹೋಗದಿದ್ದಾಗ ಮತ್ತೆ ಬಯ್ಗುಳ ಪ್ರಾರಂಬಿಸುತ್ತಾಳೆ.

''ಓಹೋ ಮಲ್ಲಣ್ಣ
ಬೆಳ್ಳಿ ಕೊಕ್ಕ ಮೆರೆಯುತ್ತಿಕ್ಕಂಡ್ ಬಾ
ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿನ ರೆಪ್ಪೆ ಎತ್ತು
ಈ ಜಂಗಮಯ್ಯನ್ಗೆ ಮೂರು ಏಟುವಡೆದು ಓಡಿಸ್ತೀನಿ''೧೧

ಎಂಬುದಾಗಿ ಕಠೋರವಾಗಿ ನುಡಿಯುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳು ಮಾದಪ್ಪನಿಗೆ ಹೊಡೆಯುವುದಕ್ಕೂ ಮುಂದಾಗಿದ್ದಾಳೆಂದರೆ ಅವಳಿಗೆ ಭಿಕ್ಷುಕರನ್ನು ಕಂಡರೆ ಅಷ್ಟಕಷ್ಟೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷುಕರಿಗೆ ಭಿಕ್ಷೆ ಹಾಕದೆ ಹೀಗೆ ಬಯ್ಯುವವರು ಬಹಳ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಮನ್ನಣೆಯಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಕಾಳಮ್ಮಳಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಅಲ್ಲದೆ ಕಾಳಮ್ಮ ಮಾದಪ್ಪನಿಗೆ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾಳೆ.

''ನೋಡಯ್ಯ ಪರದೇಸಿ ಜಂಗುಮ
ನನ್ನ ಮುನ್ನೂರು ಮೂವತ್ತು ಕಂಡ್ಗ
ಎಳ್ಳಿನ ರಾಸಿಯೆಲ್ಲ
ಇಲ್ಲಿ ಬೂದಿರಾಸಿಯಾಗೋದ್ರು ಸರಿಯೇ
ನಾನು ದಾನ ಕೊಡುವಂತ ಮಗಳಲ್ಲ
ದಾನದ ಕೈ ಬರೋದಿಲ್ಲ'' ೧೨

ಎಂಬಂತೆ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡದೆ ಎಳ್ಳು ನಾಶವಾದರೂ ತಾನು ಮಾತ್ರ ದಾನ ಕೊಡಲಾರೆ ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ. ಕಾಳಮ್ಮ

"ನನ್ನ ಏಳು ಜನ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳ ತಂದು
ಬಾಣಗಾರ ಕೆಬ್ಬೆ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಸಾಲ
ಸಮಾಧಿ ಮಾಡ್ಬುಟ್ಟು ಪೂಜೆ ಮಾಡುಬುಟ್ರು ಹೋದ್ರು ಸರಿಯೇ"[೧೩]

ಭಿಕ್ಷೆ ಮಾತ್ರ ನೀಡಲಾರೆ ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ. ಕಾಳಮ್ಮಳಂತೆಯೇ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡದಿರುವ ಸ್ತ್ರೀ ಯಾರೆಂದರೆ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಮುದ್ದಮ್ಮ. ಇವಳು ಬಸವಾಚಾರಿಯ ಹೆಂಡತಿಯಾಗಿದ್ದು, ಕೆಂಪಾಚಾರಿಯು ತಾಯಿಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಮುದ್ದಮ್ಮ ಒಮ್ಮೆ ಹಸುವಿನಿಂದ ಹಾಲು ಕರೆಯುವಾಗ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗಳು ಜಂಗಿನ ಶಬ್ದ ಮಾಡುತ್ತಾ ಭಿಕ್ಷೆ ಸಾರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಹಸು ಬೆದರಿ ಹಾಲನ್ನು ಚೆಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಸಿಟ್ಟಾದ ಮುದ್ದಮ್ಮ ಕಾಳಮ್ಮನಂತೆ ಬಯ್ಗುಳಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಹಳ್ಳಿಯ ಬಯ್ಗುಳಗಳು ನಿಜಕ್ಕೂ ಇಂದಿಗೂ ಪ್ರಸ್ತುತವೆನಿಸಿವೆ. (ಮುದ್ದಮ್ಮ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಕುರಿತು 'ಹಾಳಾದ ಮಂಟೇದಯ್ಯ' ನೆಂದು ಬಯ್ದು

"ಲೋ ಎತ್ತಲಿಂದ ಬಂದೋ ನೀನು
ಹುಚ್ಚು ಕಾಡ ಪರದೇಶಿ
ಭಿಕ್ಷವ ಮಾಡವನೆ
ಲೋ ತಿರ್ಕಂಡು ತಿನ್ನವನೇ
ಬೂದು ಬುಡಕ ಕೇಳೊ
ಈ ಭಿಕ್ಷೆ ಮಾಡೋ ಮುಂಡೆ ಮಕ್ಕಳಗೇ
ಹೊತ್ತುಗೊತ್ತು ಒಂದೂ ಇಲ್ವ" [೧೪]

ಎಂದು ಬಯ್ಯುತ್ತಾಳೆ. ಭಿಕ್ಷುಕರಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಬಾರಿ ಭಿಕ್ಷೆ ಹಾಕುವುದು ಎಂಬ ಬೇಸರವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಇವಳಿಗೂ ಭಿಕ್ಷುಕರನ್ನು ಕಂಡರೆ ಅಷ್ಟಕಷ್ಟೆ. ಮುದ್ದಮ್ಮ ಅವನಿಗೆ ಕಾಳಮ್ಮಳಂತೆಯೇ ಬಯ್ಯುತ್ತಾ

"ಭಿಗಸ ಭಿಗಸ ಅಂತೇಳಿ
ಈ ಭಿಕ್ಷುಕರು ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆಯೇ ಬರ್ತಾರಲ್ಲ
ಈ ಭಿಕ್ಷ ಮಾಡುವಂತ ಮುಂಡೇ
ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಎದ್ದ ಗಳಿಗೇಲೆ
ಇವರು ಮೊಖ ನೋಡಬೇಕಲ್ಲ
ಈ ಪರದೇಶಿಗಳಿಗೆ
ಎಷ್ಟು ಸಾರಿ ಭಿಕ್ಷೆ ಕೊಟ್ಟು ಕಳುಗಬೇಕು"[೧೫]

ಎಂಬಂತೆ ಸಿಡಿಯುತ್ತಾಳೆ. ಮುದ್ದಮ್ಮ ಎಷ್ಟೇ ನಿಷ್ಠುರವಾಗಿ ಬೈದರೂ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಅತ್ಯಂತ ಗೌರವದಿಂದ ಮತ್ತೆ ಅವಳಲ್ಲಿ ಹೆತ್ತಮಗನನ್ನು ಭಿಕ್ಷೆಯಾಗಿ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಮುದ್ದಮ್ಮ ಹೆತ್ತು ಹೊತ್ತು ಸಾಕಿದ ಮಗನನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ಕೊಡುತ್ತಾರೆಯೇ ಎನ್ನುವುದರೊಂದಿಗೆ ತನ್ನ ಕಿರಿಮಗನಾದ ಕೆಂಪಾಚಾರಿಯನ್ನು ಕೊಡಲಾರೆ ಎಂದು ಕೋಪದಿಂದ ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ .....

"ನನ್ನಾರು ಜನ ಸೊಸೇರು
ಪಕಪಕ್ಕನೇ ಪ್ರಾಣ ಬುಟ್ಬುಟ್ರು ಸರಿಯೇ"
"ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿನ ನೇತ್ರ ಇಂಗೋದ್ರುವೇ
ಮಗನ ನಾನು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ" [೧೬]

ವೆಂಬುದಾಗಿ ಕಡಾ ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಮಗನನ್ನು ಭಿಕ್ಷೆಯಾಗಿ ನೀಡಲಾರೆ ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ. ಮುದ್ದಮ್ಮಳು ಬಯ್ಯುವ ಬಯ್ಗುಳಗಳು ಪ್ರಾದೇಶಿಕವಾಗಿ ಬೇರೆ ಎನಿಸಿದರು ಕಾಳಮ್ಮನ ಬಯ್ಗುಳಂತೆ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ಕಾಳಮ್ಮ, ಮುದ್ದಮ್ಮರಂತೆ ಬಯ್ಯುವ ಚಾಳಿ ಉಳ್ಳವನು ಮುದ್ದಮ್ಮನ ಮಗ ಕೆಂಪಾಚಾರಿ. ಮುದ್ದಮ್ಮ ತನ್ನ ಮಗ ಕೆಂಪಾಚಾರಿಯನ್ನು ದಾನವನ್ನಾಗಿ ನೀಡದಿದ್ದಾಗ ಮಂಟೇದಯ್ಯ ನೇರವಾಗಿ ಕೆಂಪಾಚಾರಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಕುಲುಮೆ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿ ಮಂಟೇದಯ್ಯ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡದೆ ಸುಮ್ಮನ್ನಿದ್ದರೂ ಕೆಂಪಾಚಾರಿ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ತಾಯಿಯಂತೆಯೇ ಬಯ್ಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಾನೆ. ಯಾರು ಕೂಡ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡಿದ ತಕ್ಷಣ ಭಿಕ್ಷೆ ಹಾಕುವ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಇದರಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಕೆಂಪಾಚಾರಿಯು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ

"ಈ ಭಿಕ್ಷ ಮಾಡೋ ಮುಂಡೆ ಮಕ್ಕಳ
ಮೊಕಾ ನಾನು ನೋಡುಬಾರ್ದು
ಈ ತಂಬೂರಿ ಬಾರ್‍ಸವರ
ಮೊಕವನ್ನೇ ನೋಡಿದರೆ
ಈ ಭಿಕ್ಷುಕರ ನೋಡಿದ್ರೇ
ಬಾಳಕ್ಯಾಪ ಆಗುತ್ತದೆ" [೧೭]

ತಾತ್ಸಾರವಾಗಿ ಮಾತಾಡಿ ಕೀಳಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಾನೆ. ಕೆಂಪಾಚಾರಿಗೂ ಭಿಕ್ಷುಕರನ್ನು ಕಂಡರೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕೆಂಪಾಚಾರಿಯು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗೆ ಭಂಗಿ ಸೇದುವುದಕ್ಕೆ ಬೆಂಕಿ ಕೆಂಡವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆಂದು ಎರಡು ಹಸ್ತಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಕೊನೆಗೂ ಕೆಂಪಣ್ಣನು ತಾನು ಬೆಂಕಿ ಕೆಂಡವನ್ನು ಬಾಚಿ ಚೆಕ್ಕೆ ಒಳಗೆ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕೆಂಪಣ್ಣನು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಕುರಿತು

"ನಿನಗೇ ಕೆಂಡ ಬೇಕಾದರೇ
ನಿನ್ನ ಎರಡು ಹಸ್ತ ಒಡ್ಡೂ" [೧೮]

ಎಂದಾಗ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯು ತನ್ನ ಹಸ್ತ ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲವೆಂದಾಗ ಬೆಂಕಿ ಬೇಡವಾದರೆ ಹೊರಟುಹೋಗುಬಹುದೆಂದು ಕೆಂಪಣ್ಣ ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭವು ವಿಭಿನ್ನತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು,

ಕಾಳಮ್ಮ ಮುದ್ದಮ್ಮರು ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವುದೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದರೆ ಕೆಂಪಣ್ಣನು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗೆ ಸವಾಲು ಒಡ್ಡುತ್ತಾನೆ. ಜಂಗಮರಿಗೆ, ಪರದೇಶಿಗಳಿಗೆ ಲಿಂಗ, ಕಂದಾಯ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಕಬ್ಬಿಣ ಮಾಡುವವರು ಮಾಡುತ್ತಾರೆಂದು ನಾವೇ ಗುರುಗಳೆಂದು ಕೆಂಪಣ್ಣ ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿನ ಬೊಪ್ಪಗೌಡನು ಭಿಕ್ಷುಕರನ್ನು ನಿಷ್ಠೂರವಾಗಿ ಬಯ್ಯಲಾರ. ಬೊಪ್ಪಗೌಡನಿರುವ ಬೊಪ್ಪನಪುರಕ್ಕೆ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗಳು ತನಗೆ ಮಠದ ಮನೆ ಬೇಕೆಂದು ಭಿಕ್ಷೆ ಸಾರುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಬೊಪ್ಪಗೌಡನು ವಿನಯದಿಂದ ಭಿಕ್ಷುಕರಿಗೆ ದಾನ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಯಾವಾಗ ಅಂದ್ರೆ ಬೆಳಗಿನ ಜಾವದಲ್ಲಿ ಬಂದವರಿಗೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದಲ್ಲಿ ಬಂದವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡುತ್ತೇನೆಂದು ಆದರೆ ಸಂಜೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದವರಿಗೆ ಭಿಕ್ಷೆ ಹಾಕುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅವನಾಡಿದ ಮಾತುಗಳು ಈ ಕೆಳಕಂಡತಿವೆ.

''ಸಂಜೆ ಹೊತ್ತು ಬಂದೋರ್‍ಗೆ ನಾವು
ಕಂಡಿತವಾಗಿ ಸೇರುಸೋದಿಲ್ಲ'' [೧೯]

ಎನ್ನುತ್ತಲೇ ಭಿಕ್ಷುಕರಿಗೆ ಜಾಗ ಮಾತ್ರ ನೀಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಸ್ಥಳ ಕೊಟ್ಟರೆ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಬೊಪ್ಪಗೌಡನು ಕಾಳಮ್ಮ, ಮುದ್ದಮ್ಮ, ಕೆಂಪಾಚಾರಿಯಂತಹ ಕಠೋರವಾದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲವಾದರೂ ಭಿಕ್ಷುಕರಿಗೆ ಮಲಗಲು ಜಾಗ ಕೊಡಲಾರನು. ಬೊಪ್ಪಗೌಡನು ಭಿಕ್ಷುಕನಾದ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಕುರಿತು...

''ನಿಮ್ಮಂತ ಭಿಕ್ಷುಕರಿಗೆ ಜಾಗ ಕೊಟ್ಬುಟ್ರೆ''
''ನೀವು ನೀಡ್ದ ಕಾಲ ತೆಗಿಯದಿಲ್ಲ
ಮುಚ್ಚಿದ ಕಣ್ಣ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ ''ಸಿದ್ಧಯ್ಯ''
ನೀವು ಕೋಳಿ ಕೂಗಿ ಬೆಳಕರುದ್ರು ನೀವು
ಮಲಗಿದ್ದು ಮ್ಯಾಕೆ ಏಳುದಿಲ್ಲ''
''ನೀವು ಮನಿಕಂಡು ನಿದ್ರೆ ಮಾಡುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ
ನಮ್ಮ ಮಡದಿ ಮಕ್ಕಳು
ನಮ್ಮ ಸೊಸೇರು ಗಂಡುಮಕ್ಕಳು
ಏನಾರ ನಮ್ಮ ನೋಡಿ ಬುಟ್ರೆ'' [೨೦]

ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳು ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಸಿ ಜಾಗ ಮಾತ್ರ ಕೊಡಲಾರೆ ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷುಕರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಮಲಗಲಿಕ್ಕೆ ಯಾರೂ ಸಹ ಜಾಗ ಕೊಡಲಾರರು. ಇದು ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕ ಸತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಭಿಕ್ಷುಕರನ್ನು ನೋಡುವ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವು ಎಂದಿಗೂ ಬದಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿನ ನಾಯಕರು ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುತ್ತಾ ಸಮಾಜ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಮಾಡುವವರು ಆಗಿದ್ದು,

ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಈ ವಿಷಯ ತಿಳಿದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ತಿರ್‍ಕೊಂಡು ತಿನ್ನುವವರಿಗೆ ಯಾವ ಅಧಿಕಾರವೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವವರಿಗೆ ಸರ್ವ ಸಂಪತ್ತುಗಳಿದ್ದು, ಅವರು ಹೇಳಿದಂತೆ ಭಿಕ್ಷುಕರು ಕೇಳಲೇಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಭಿಕ್ಷುಕರು ಕೇಳುವಷ್ಟು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಸಿಟ್ಟು ಬಂದಾಗ ಬಯ್ಗುಳ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಶಾಪಹಾಕಿ ಹೊರಟೋಗುವ ಸಂದರ್ಭಗಳು ಗಮನೀಯ.

ಜುಂಜಪ್ಪ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿನ ದೊಡ್ಡಕ್ಕಜ್ಜಿಗೆ ಅವುರೆ ಕೊಡುವ ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಜುಂಜಪ್ಪನ ಅಜ್ಜಿಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗೆ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುವ ಸ್ಥಿತಿಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ದೀಪಾವಳಿ ಹಬ್ಬಮಾಡಲು ಅವುರೆಕಾಯಿ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಾಗಿದ್ದು, ತಾನು ನೇರವಾಗಿ ಹೋಗದೆ ತಮ್ಮಂದಿರಾದ ಮಾರಣ್ಣ ಮೈಲಣ್ಣರನ್ನು ದೊಡ್ಡಕ್ಕಜ್ಜಿಯಲ್ಲಿಗೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾನೆ. ದೊಡ್ಡಕ್ಕಜ್ಜಿಯು ಜಂಜಪ್ಪನ ತಂದೆ ಕೆಂಗರು ಮಲ್ಲೇ ಗೌಡನನ್ನು ಸಾಕಿದ ಸಾಕು ತಾಯಿಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಜುಂಜಪ್ಪನ ಪರವಾಗಿ ಮಾರಣ್ಣ ಮೈಲ್ಲಣ್ಣರು ದೀಪಾವಳಿ ಹಬ್ಬಕ್ಕೆಂದು ಅವುರೆಯನ್ನು ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿದಾಗ ಅವಳು ಅವುರೆಯನ್ನು ಕೊಡದೆ ಅವರನ್ನು

''ದಾಸಯ್‌ನಿಗೂ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ
ಜಂಗಮ್ಮೆನಗೂ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ
ಊರು ಮುಂದುಲನು ಮಂತುರಾಯಿಗೆ
ಕವುಣ ಹೋಯಿಸಿಲುವಣ್ಣ
ಮೀಸಲಿಡಿಸಿದ್ದಿನಿ ಅವುರೆ ಹೊಲುಕ''[೨೧]

ಎನ್ನುವುದರೊಂದಿಗೆ ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಕೋಪದಿಂದ ದೊಡ್ಡಕ್ಕಜ್ಜಿಯು

''ಕಾಡುಗೊಲ್ರಿಗ್ಯಾತ್ಕೋ
ನಾರುಪ್ಪಿನಕಾಯಿ ಸುದ್ಧೀ'' [೨೨]

ಎಂಬುದಾಗಿ ಬಯ್ಯುತ್ತಾಳೆ. ದೊಡ್ಡಕ್ಕಜ್ಜಿಗೆ ಅವುರೆಯನ್ನು ನೀಡುವುದಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ನಂತರ ಜುಂಜಪ್ಪನೇ ನೇರವಾಗಿ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುವ ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲವಾದರೂ ಜುಂಜಪ್ಪ ಜಂಗಮ, ಜೋಗಿ, ದಾಸಯ್ಯ ವೇಷಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಅಜ್ಜಿಯಲ್ಲಿ ಅವುರೆಯನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಅವಳಿಗೆ ತಿಳಿದಿದೆ ಜುಂಜಪ್ಪನೇ ಬಂದಿರುವುದೆಂದು. ಹಾಗಾಗಿ ದೊಡ್ಡಕ್ಕಜ್ಜಿಯು ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗೆ ನೈಜ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾ

''ಎಲೋ ಜುಂಜಪ್ಪ
ಕಂಡೆನು ನಿನ್ನ ನಾನಾ ಮಾಯಿಗಳೆಲ್ಲ
ದಾಸಯ್ಯನಾಗಿ ಬಂದೆ
ಜಂಗುಮ್ಮೆನಾಗಿ ಬಂದೆ
ಜೋಗ್ಯೆನಾಗಿ ಬಂದೆ
ಯಾವ ಮಾಯಿಗಳ್ನೆತ್ತಿದ್ರು
ನಿನಗೆ ಅವುರೆಕಾಯಿ ಕೊಡದಿಲ್ಲ''[೨೩]

ಎಂಬುದಾಗಿ ಅಜ್ಜಿ ಪ್ರತಿಭಟಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳಿಗೆ ದೇವರಿಗೆ ಮೀಸಲಿರಿಸಿದ್ದು, ಮೊದಲು ಅವುರೆಯನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ಜುಂಜಪ್ಪ ವೇಷ ಮರೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಂತೆ ಮೈಲಾರನು ಕೋಮಾಲೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರವಾಗಿ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಭಿಕ್ಷುಕನಾಗಿ ಮಡಿವಾಳನ ಹತ್ತಿರ ಭಿಕ್ಷೆಗಾಗಿ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಮೈಲಾರನು ಮುದುಕನ ವೇಷಧಾರಿಯಾಗಿದ್ದು ಕೋಮಾಲೆಯಿಂದ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುವಂತೆ ಹೇಳಿಸಿಕೊಂಡು ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡಲು ಮುಂದಾಗುತ್ತಾನೆ. ಮಾಯಿಕಾರನಾದ ಮೈಲಾರನಿಗೆ ಮಡಿವಾಳನು ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡಲು ಮುಂದಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಭಿಕ್ಷುಕರನ್ನು ಬಯ್ಯುವ ಮನಸ್ಥಿತಿ ಇವನಿಗಿಲ್ಲ. ಮೈಲಾರ ಭಿಕ್ಷೆಗೆ ಬದಲು ತನ್ನ ಕಂಬಳಿ ಅಂಗಿಯನ್ನು ಒಗೆದು ಕೊಡುವಂತೆ ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ಬೇರೆ ಕಾವ್ಯಗಳ ಪಾತ್ರಗಳಿಗಿಂತ ಮೈಲಾರನ ಪಾತ್ರ ವಿಭಿನ್ನತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಮಡಿವಾಳನು ಮೈಲಾರನು ಹೇಳಿದಂತೆ ...

> ''ನೀರಿನ್ಯಾಗೆ ಅದ್ದಬಾರ್ದು
> ಬಂಡೀಗೆ ಬಡಿಬಾರ್ದು
> ಸೌಳು ಸುಣ್ಣ ಇಟ್ಟು ಕುಚ್ಚು ಬಾರದೂ
> ದೇವರು ದೇವರು'' [39]

ಎಂಬಂತಿಕೆ ಮಡಿವಾಳನು ಹೆಂಡತಿ ಮಲ್ಲಿಗೆ ದೇವಿಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಕಂಬಳಿ ಒಗೆದು ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಇದುವರೆವಿಗೂ ವಿಸ್ತರಿಸಲಾದ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ನಾಯಕರಿಗೆ ಮೋಡಿ ಮತ್ತು ಸತ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಂತೆ ನಂತರ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವುದಾಗಿ ಎಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನೇರವಾಗಿ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವುದಿಲ್ಲ, ನೀಡುತ್ತೇವೆ ಎಂಬುವನ್ನು ತಿಳುಸುತ್ತಾರಷ್ಟೇ. ಆದರೆ ಪಾಂಚಾಳರು, ಮೋಡಿಕಾರರು ನಾಯಕರಿಗೆ (ನಾಯಕರ ಒಕ್ಕಲುಗಳಿಗೆ) ಸತ್ಯಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ನಾಯಕರನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡಲು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದೇ ತಿಳಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಪಾಂಚಾಳಾರು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿನ ಕೊನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬರುವ ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಪಾಂಚಾಳರಿಂದ ಕಬ್ಬಿಣದ ಭಿಕ್ಷೆ ಪಡೆದು ಪಾತಾಳದಲ್ಲಿ ಪವಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿಯನ್ನು ಪಾಂಚಾಳರ ಬಳಿಗೆ ಭಿಕ್ಷೆ ಸಾರುವಂತೆ ಒತ್ತಾಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿಯು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಒಕ್ಕಲಾಗಿದ್ದು, ಅವನು ಕೆಂಪಾಚಾರಿಯೇ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಪಾಂಚಾಳ ದೊರೆಗಳ ಹೆಂಡತಿಯರಿಗೆ ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿಯು ಬಳೆಗಳನ್ನು ತೊಡೆಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ಹಣಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ನೀಡುವಂತೆ ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಪಾಂಚಾಳರು ಕಬ್ಬಿಣದ ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದವನು ಹೆಂಡತಿಯನ್ನೇ ಕೇಳಬಹುದೆಂದು ತಿಳಿದು ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿಯ ಸತ್ಯ, ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯ ಸತ್ಯ ತಿಳಿಯಲು ಹಲವು ಸತ್ಯಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಆ ಎಲ್ಲಾ ಸತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿಯು ಗುರುಗಳ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಗೆಲುವು ಸಾಧಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಪಾಂಚಾಳರು ಮಾತ್ರ ಕಬ್ಬಿಣದ

ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡದೇ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಲೇ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಅವನನ್ನು ಹಲವು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿಯು ಕಬ್ಬಿಣದ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡಲು ಬಂದಾಗ

"ಈ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿರುವಂತಹ ದೇವರೆಲ್ಲ
ನಮಗೆ ಮಕ್ಕಳಾಗವೆ" [38]

ಎಂಬಂತೆ ಅಸಡ್ಡೆಯಿಂದ ನುಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಪಾಂಚಾಳರು ದೊರೆಗಳಿಗೆ ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿ, ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಇಬ್ಬರು ಭಿಕ್ಷುಕರಂತೆ ಕಾಣಿಸಬಹುದು. ಅದಕ್ಕೆ ಪಾಂಚಾಳ ದೊರೆಗಳು ಕೊಡಬಾರದ ಸತ್ಯಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ.

ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿಯೇ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗಳು ತಮಗೆ ಹಿರೇಚನ್ನಾಜಮ್ಮನನ್ನು ಶಿಶುಮಗಳನ್ನಾಗಿ ಪಡೆಯಲು ಹವಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ರಾಚಪ್ಪಾಜಿಯು ಗುರುಗಳ ಅಪ್ಪಣೆಯಿಲ್ಲದೆ ಮೋಡಿಕಾರರಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಬೀಳುತ್ತಾನೆ. ಈ ಮೋಡಿಕಾರರು ಪಾಂಚಾಳರ ಹಾಗೆ ಮೋಡಿಗಳನ್ನು ರಾಚಪ್ಪಾಜಿ ಮಾಡಿ ತೋರಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ಗುರುವಿನ ಸತ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಮೋಡಿಕಾರರು ಭಿಕ್ಷುಕರನ್ನು ಮೊದಲು ಪರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಪವಾಡಗಳನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹವರು ಇಂದಿನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿರುವುದು ಸತ್ಯ. ರಾಚಪ್ಪಾಜಿ, ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿ, ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಅತ್ಯಂತ ವಿನಯದಿಂದ ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಪಾಂಚಾಳರು ಗಾರುಡಿಗರಾದ ಮೋಡಿಕಾರರು ಪರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಪಾಂಚಾಳರು ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿಗೆ, ರಾಚಪ್ಪಾಜಿಗೆ ಏಳಾನೆ ತೂಕದಂಥ ಪಡುಗುಂಡನ್ನು ಇಂಬೇಹಣ್ಣು ಮಾಡಿ ಎರಡು ಬೆರಳಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿ ಇದಕ್ಕೊಂದು ತೋರ್ಸು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡುತ್ತೇವೆ ಎನ್ನುತ್ತೇವೆ. ಇಲ್ಲಿ ನೀಡಿರುವ ಸತ್ಯಗಳು ಮುಖ್ಯವಾದದ್ದು. ಒಂದೇ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಮೋಡಿಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಸಾಮ್ಯತೆ ಹೊಂದಿದೆ ಎನ್ನಬಹುದು.

ಈ ಎಲ್ಲಾ ಸಂದರ್ಭಗಳಿಗಿಂತ ಅತ್ಯಂತ ಸೊಗಸಾಗಿ ಮೂಡಿ ಬಂದಿರುವ ಭಿಕ್ಷಾಟನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಂದರ್ಭವೆಂದರೆ 'ಸಂಕಮ್ಮನ ಸಾಲು' ಎಂಬ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಂಕಮ್ಮಗಳಿಗೆ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವ ಮನೋಭಾವವಿದೆ. ಆದರೆ ಅವಳಲ್ಲಿ ನೀಲಯ್ಯನ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಬಡತನ ಆವರಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಅವಳು ಅನಾಥಳಾಗಿ ಬಂದಿತಳಾಗಿದ್ದು, ಮಾದೇಶ್ವರನನ್ನು ಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಮಾದೇಶ್ವರನು ಭಿಕ್ಷುಕನಾಗಿ ಬಂದು ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಬೇಡುತ್ತಾನೆ. ಸಂಕಮ್ಮ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವುದಕ್ಕೆ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಏನು ಇಲ್ಲವೆಂದು ತನ್ನ ಗಂಡ ನೀಲಯ್ಯ ಹೆಜ್ಜೇನು ಬೇಟೆಯಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗಿದ ನಂತರ ಗೆಡ್ಡೆ ಗೆಣಸುಗಳನ್ನು ನೀಡುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಆಗ ಮಾದಪ್ಪ ಸಂಕಮ್ಮಳ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಮಾಯೆಯಿಂದ ಅರಮನೆ ವಜ್ರ ವೈಡೂರ್ಯಗಳೆಲ್ಲವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ನಂತರ

ಅವಳಿಂದ ಮಕ್ಕಳ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಮಾತ್ರ ಅವಳು ತಾನು ಹುಟ್ಟು ಬಂಜೆಯೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಕೊನೆಗೆ ಸಂಕಮ್ಮಳೇ ಮಾದಪ್ಪನಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ ಭಾಗ್ಯ ಕೊಟ್ಟು ಭಿಕ್ಷೆ ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದರೂ ಮಾದಪ್ಪ ಅವಳಿಗೆ

> ''ಉರಿಗಡ್ಲೆಯನ್ನು ಗಾಣಕ್ಯಾಕೀ ಹಿಂಡಿದ್ರೆ ಎಣ್ಣೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ
> ಆ ರೀತಿಯಾಗಿ ನಿನ್ನ ಹುಟ್ಟು ಬಂಜೆಗೆ ಮಕ್ಳೆಲ್ಲಿಂದ ಕೊಡ್ಲಿ ಕಂದ'' [೨೬]

ಎಂಬಲ್ಲಿ ಸತ್ಯತೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಸಂಕಮ್ಮಳಿಗೆ ಕಾರಯ್ಯ-ಬಿಲ್ಲಯ್ಯರೆಂಬ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ತೆ ಅವಳಿಂದ ಆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ದಾನವನ್ನಾಗಿ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ನೀಲಯ್ಯನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಶಿಕ್ಷೆ ನೀಡಿ ದಾಂಪತ್ಯವನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ಪ್ರಸಂಗವು ಇತರ ಪ್ರಕಾರಗಳಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಸಂಕಮ್ಮ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡಲಾರೆ ಎನ್ನದೇ ಭಿಕ್ಷುಕರನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ನಾಯಕರಾದ ಮಾದಪ್ಪ ಸಂಕಮ್ಮಳಿಗೆ ಯಾವುದೇ ತರಹದ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ನೀಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಈ ಮೇಲ್ಕಂಡಂತೆ ತಿಳಿಸಲಾದ ಸಂದರ್ಭಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ವಿವೇಚಿಸಲಾದ ತೌಲನಿಕ ಅಂಶಗಳು ಸಾಮ್ಯತೆ ಮತ್ತು ವಿಭಿನ್ನತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿವೆ ಎನ್ನಬಹುದು. ಭಿಕ್ಷೆ ಹಾಕುವವರ ಬಯ್ಗುಳಗಳು ಭಿಕ್ಷುಕರನ್ನು ಹೀನಾಯವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೆ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೊಂಡಿವೆ. ಮನುಷ್ಯ ಅಂದ ಮೇಲೆ ಕೆಲವು ಗುಣಗಳು ಒಂದೇ ಆಗಿರುತ್ತವೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿಯೂ ಇರುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವವರು ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹಾಕಲು ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಹಿಂಜರಿಕೆ ಎಲ್ಲಾ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲೂ ಸಾಮಾನವಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಭಿಕ್ಷುಕರನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ರೀತಿ ನೀತಿಗಳು ಸಂದರ್ಭಗಳಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಾಮಾನತೆಯಿಂದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಬಯ್ಗುಳಗಳಾಗದಿದ್ದರೂ 'ನಿರಾಕರಣೆ' ಗುಣವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಎನ್ನಬಹುದು.

೪) ಶಿಕ್ಷೆ ಪಡೆದು ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡದೇ ನಾಶವಾದವರು :

ಹೆಸರೇ ಹೇಳುವ ಹಾಗೆ ಭಿಕ್ಷುಕರಿಗೆ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡದಿದ್ದಾಗ ಭಿಕ್ಷುಕರು ಶಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವುದು ಖಂಡಿತ. ಇಂದಿನ ಸಮಾಜದಲ್ಲೂ ಒಂದು ವೇಳೆ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡದಿದ್ದರೆ ಭಿಕ್ಷುಕರು ಭಂಡಾರ ಚೆಲ್ಲಿ ಕಷ್ಟಗಳು ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಈ ಅಂಶ ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕ ಸತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯ, ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯ, ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಕಾವ್ಯ, ನಾಯಕರು ಭಿಕ್ಷುಕರಾಗಿ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡಿದಾಗ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡಿದಿದ್ದವರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ ನೀಡಿರುವುದು ಸರ್ವೇಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಮೂಲತಃ ನಾಯಕರೆಲ್ಲ ಪವಾಡಪುರುಷರಾಗಿದ್ದು,

ಅಸಾಮಾನ್ಯರೆನೆಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹವರಿಗೆ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡದಿದ್ದರೆ ಇವರೆಲ್ಲಾ ಸುಮ್ಮನೆ ಬಿಡುತ್ತಾರೆಯೆ? ಎಲ್ಲಾ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಲ್ಲೂ ನಾಯಕರು ಶಿಕ್ಷಿಸಿ, ಅರಿವು ಮೂಡಿಸಿ ಅವರಿಂದ ಭಿಕ್ಷೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ನಾಯಕರಿಗೆ ಭಿಕ್ಷೆ ಮುಖ್ಯವು ಹೌದು. ಜೊತೆಗೆ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡಿರುವವರ ಯೋಗಕ್ಷೇಮವೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ. ಭಿಕ್ಷುಕರಿಂದ ಶಿಕ್ಷೆ ಪಡೆದು ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೆಲವರು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಹಠಮಾರಿಗಳು, ಸ್ವಾಭಿಮಾನಿಗಳು ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡದೇ ನಾಯಕರಿಗೆ ಬಗ್ಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯದ ನಾಯಕರು ತಮಗೆ ಶರಣಾದವರನ್ನು ಒಕ್ಕಲನ್ನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡದವರನ್ನು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿನ ಕಸ ಹಾಕಬಾರದೆಂದು ಆಲೋಚಿಸಿ ಸರ್ವನಾಶ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಭಿಕ್ಷೆ ಹಾಕುವವರು ಹಲವು ಕಾರಣಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡದೆ ನಾಶಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾದರೆ, ಇನ್ನೂ ಕೆಲವರು ಕಾರಣಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರೂ ನಾಯಕರ ಪವಾಡ, ಶಕ್ತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳಿಗೆ ಮಣಿದು ಶರಣಾಗಿ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ಒಕ್ಕಲುಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ. ಭಿಕ್ಷೆಯ ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶ ಭಿಕ್ಷೆ ಪಡೆಯುವುದು ಮತ್ತು ಭಕ್ತರನ್ನು ಒಕ್ಕಲುಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಿದೆ. ಜನಪದ ಮಹಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷೆ ಪಡೆದು ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡದೆ ನಾಶವಾದವರು ಯಾರೆಂದರೆ ಬೇವಿನ್ನಟ್ಟಿ ಕಾಳಮ್ಮ, ಕೆಂಪಾಚಾರಿ, ದೊಡ್ಡಕ್ಕಜಿ ಆಗಿದ್ದಾರೆ.

ಕಾಳಮ್ಮ ಮಾದಪ್ಪನಿಗೆ ಎಳ್ಳಿನ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡದೇ ತನ್ನ ಸ್ವಾಭಿಮಾನವನ್ನು ಬಿಡದೇ ಹಠ ಹಿಡಿಯುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳು ಮಾದಪ್ಪನನ್ನು ಕುರಿತು ತನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾ

"ನನ್ನ ಗಂಡನಾದ ಕಂಡೇಗೌಡ
ಮೂಡ್ಲ ಗಿಡುವಿನಲ್ಲಿ
ಹಿಂಬೇದಿ ಮುಂಬೇದಿ ಬಂದೂ
ಅಲ್ಲೆ ಸತ್ತೋದ್ರು ಸರಿಯೇ" ೨೭

ತಾನು ಮಾತ್ರ ಎಳ್ಳಿನ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡಲಾರೆ ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗೆ ಗಂಡನಿಗಿಂತ ಎಳ್ಳಿನ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ. ಕಾಳಮ್ಮನ್ನು ಮತ್ತೆ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವಂತೆ ಒತ್ತಾಯಿಸಿದರೂ ಕಾಳಮ್ಮ ಮಾತ್ರ ತನ್ನ ಹೆಚ್ಚುಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಬಿಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಕೊಳಗ ಎಳ್ಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೂ ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಬಗ್ಗದ ಬೇವಿನ್ನಟ್ಟಿ ಕಾಳಮ್ಮಳನ್ನು ಸದೆ ಬಡೆದರೆ ಮಾತ್ರ ಅವಳ ಅಹಂಕಾರಕ್ಕೆ ಕೊನೆ ಹಾಡಬಹುದೆಂದು ಗ್ರಹಿಸಿ ಅವಳನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಕೋಪದಿಂದ ಹೀನಾಯವಾಗಿ ಹೀಗೆ ಬಯ್ಯುತ್ತಾನೆ.

"ಅಯ್ಯೋ ಮುಂಡೇ ಮಗಳೆ
ನಿನ್ಗೆಂತ ಅಹಂಕಾರ ಬಂದು ಬಿಡ್ತು
ನನಗೇನಾದರ್ರೂ ಎಳ್ಳುದಾನ ಕೊಡ್ದೇ ಹೋದ್ರೆ
ಧರೆನಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಮಾಡ್ಗೊದಿಲ್ಲ" ೨೮

ಎನ್ನುತಾ ಮತ್ತೆ ಮಾದಪ್ಪ ಕ್ವಾರಣ್ಯ ಸಾರುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಕಾಳಮ್ಮ ಮಾದಪ್ಪನನ್ನೇ ಹೊಡೆಯಲು ಹೋದಾಗ ಮಾದಪ್ಪ ಕಾಳಮ್ಮಳ ದುರಾಹಂಕಾರವನ್ನು ನೋಡಲಾರದೆ ಆಯಾಸವಾಗಿ ತನ್ನ ಜೋಳಿಗೆಗೆ ಎಳ್ಳಿನ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವಂತೆ ಕೇಳಿದರೂ ಕಾಳಮ್ಮ ಮಾದಪ್ಪನ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಬಗ್ಗದೇ ದೇವರಿಗೆ ಮೀಸಲಿರಿಸಿದ್ದನ್ನು ಭಿಕ್ಷೆಯಾಗಿ ನೀಡುವುದಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸಾಗದೇ ಮಾದಪ್ಪನ ಮೇಲೆ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಚಲಾಯಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಮಾದಪ್ಪ ಕಾಳಮ್ಮನಂತಹ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡದ ನರಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಬದುಕಿಸಿದರೆ ಭಿಕ್ಷುಕರಿಗೆ ಭಿಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದಂತಾಗುತ್ತದೆಂದು ತಿಳಿದು ಕಾಳಮ್ಮಳ ಸೊಕ್ಕು ಅಡಗಿಸಿ ಶಿಕ್ಷೆ ನೀಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವಳ ಗಂಡನಿಗೆ ಮೂಕಳ್ಳಿ ಮಾರಮ್ಮಳ ಮುಖಾಂತರ ಚಳಿಗಾಳಿ ಎಬ್ಬಿಸಿ ಹಿಂಬೇದಿ ಮುಂಬೇದಿ ಉಂಟಾಗಿ ಸಾಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದರೂ ಕಾಳಮ್ಮ ಗಂಡನನ್ನು ಸಮಾಧಿಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಅಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗೆ ಎಳ್ಳಿನ ಕೊಟಾರ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದ್ದು, ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಎಳ್ಳಿನ ಒಕ್ಕಣೆ ಮಾಡುವಂತೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಮಾದಪ್ಪ ತನ್ನ ಜೋಳಿಗೆಯಿಂದ ಭಸ್ಮ ತೆಗೆದೊಡನೆ

''ಮುನ್ನೂರಾ ಕಂಡ್ಗ ಎಳ್ಳಿನ ರಾಸ್ಯ
ಬೂದಿರಾಸ್ಯ ವಾಗ್‌ಬುಡ್ತು'' [೨೯]

ಇದರಿಂದ ಕಾಳಮ್ಮಳಿಗೆ ಅರಿವು ಮೂಡಿ ಮಾದಪ್ಪನನ್ನು ಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಎಳ್ಳಿನ ರಾಶಿ ನಾಶವಾಯಿತೆಂದು, ಬಡತನ ಒದಗಿದರೂ ನೊಣಕ್ಕೆ ಅಂಟಿರುವ ಅಂಬಳಿಯನ್ನು ಸಹ ಚೀಪಿ ಹೊಟ್ಟೆ ಹಸಿವನ್ನು ನೀಗಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಹೀಗೆ ಮಾದಪ್ಪನಿಂದ ಶಿಕ್ಷೆ ಪಡೆದರೂ ಎಳ್ಳನ್ನು ದಾನಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂದಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮಾದಪ್ಪ ಕಾಳಮ್ಮಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ ವಿಧಿಸಿದರೂ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗದೆ ಮತ್ತೆ ಅವಳು ಎಳ್ಳಿನ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡದಿದ್ದಾಗ ಮಾದಪ್ಪ ಅವಳ ಮಕ್ಕಳು ಜೀವಂತವಾಗಾಗಿರಬಾರದೆಂದು, ನಾಶಮಾಡಲೇಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ

''ಕುರಿ ಮೇಯ್ಸುವಂತ ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲೆ ಪಿಡಿದ್ರು''
ಏಳು ಜನ ಗೋಗಲ್ಲಾಗ್‌ಬಿಟ್ರು''[೩೦]

ಎಂಬಂತೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಗೋಗಲ್ಲನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದಲ್ಲದೆ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸಹ ನಾಶಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ಮಾದಪ್ಪನ ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಅವಳ ಸೊಸೆಯರನ್ನು ಮುಂಡೆಯರಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಬಲಿಯಾಗಿ ಕಾಳಮ್ಮ ಮಾದೇಶ್ವರನ ಶಾಪದಿಂದ ತನಗೆ ದುರ್ಗತಿ ಒದಗಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾಳೆ. ಅತ್ಯಂತ ಬಡತನದಿಂದ ಇದ್ದರೂ ಕಾಳಮ್ಮ ಮಾತ್ರ ತನ್ನ ಹಠವನ್ನು ಬಿಡದೆ ಕ್ವಾಮಟಿಗರ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಧೂಳು ಹೊಡೆಯುವ ಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಕಾಳಮ್ಮ ತನ್ನ ಕಷ್ಟಗಳಿಂದಾಗಿ ಕೊರವಂಜಿಯಲ್ಲಿ ಕಣಿ ಕೇಳಿದಾಗ ಕಾಳಮ್ಮಳಿಗೆ ಹಿಂದೆ ಏಳುಮಲೆ ಮಾದಪ್ಪನಿಗೆ ಒಕ್ಕಲಾಗುತ್ತೇನೆಂದು ಕಾಣಿಕೆ ಹೊತ್ತಿದ್ದಾಗಿದ್ದು, ಅದನ್ನು ತೀರಿಸಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಕೊನೆಗೆ ಕೊರವಂಜಿ ಏನು ಮಾಡಲಾಗದೇ ತನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳದೇ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಕಾಳಮ್ಮಳಿಗೆ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾಳೆ.

''ಕಾಳಮ್ಮ ದೇವರಿಗೆ ಮರೆಬಿದ್ದು ಒಕ್ಕಲಾಗು ಅಂದ್ರೆ
ಅಹಂಕಾರಪಡ್ತ ಇದ್ದೀಯಲ್ಲಾ
ನಿನ್ನ ಆಂಕಾರ ಅಡವಿಪಾಲು ಮಾಡ್‌ಬುಡ್ತು
ನಿನ್ನ ದುಷ್ಟಮೆರಗ
ನಿನ್ನ ದೂಷ್ಣೆ ಮಾಡ್‌ಬುಡ್ತು ಕಾಳಮ್ಮ
ನಿನ್ನಹಣೆಬರಹ ಇದ್ದಂಗೆ ಬಾಳು'' [೩೧]

ಅಂತೇಳಿ ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಮಾದಪ್ಪನು ಕೊರವಂಜಿಯ ಮುಖಾಂತರ ತನಗೆ ಒಕ್ಕಲಾಗಬೇಕೆಂದು ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಇದನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳದ ಕಾಳಮ್ಮಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ ನೀಡಿ ನಾಶಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸುತ್ತಾನೆ. ಒಪ್ಪದೇ ಮಾದಪ್ಪ ಜಂಗಮನಾಗಿ ಬಂದ ಮಾದಪ್ಪ ಅವಳಿಗೆ ಕೊನೆಯ ಬಾರಿ ಒಕ್ಕಲಾಗು ಅಂತ ಕೇಳಿದಾಗಲೂ ಅವಳು ಹಿಂದು ಮುಂದು ನೋಡದೆ ಮಾದಪ್ಪನಿಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಾ

'' ಓ ಜಂಗುಮಯ್ಯ
ಮಾದಪ್ಪನ ಕಡೆ ನೀನೆನಾದ್ರೂ ಸಾಯ್‌ವಾಗ್ ಬಂದಿದ್ದಿಯಾ
ಅವನಿಗೆ ಸಪೋರ್ಟಾಗಿ
ನನ್ನ ಏಳೇಳ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಹಟ್ಟಿ ಇಲ್ಲಿ ತಿರ್ಗ
ಅಡವಿಗೆ ದಾರಿಯಾದರೂ ಸರಿಯೇ
ನಾನು ಆ ರೀತಿ ಒಕ್ಕಲಾಗುವಂತಹ ಮಗಳಲ್ಲ'' [೩೨]

ಎಂದು ಅಂತಿಮ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಎಷ್ಟೇ ಕೊಲೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದರೂ ಕಾಳಮ್ಮ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳ ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ಸದೆಬಡಿದು ನಾಶಮಾಡಲೇಬೇಕೆಂದು ಮಾದಪ್ಪ ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಅವಳ ಏಳೇಳು ಹದಿನಾಲ್ಕು ಹಟ್ಟಿಯನ್ನು ಭಸ್ಮದಿಂದ ಸುಟ್ಟು ಹಾಕಿ ಅವಳನ್ನು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಉಳಿಸಬಾರದೆಂದು ಅವಳ ತಲೆಮೇಲೆ ಭಸ್ಮವನ್ನುಹಾಕಿ ಸುಟ್ಟು ನಾಶಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಮಾದಪ್ಪನಿಗೆ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡದೆ ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ಮೆರದಾಡುತ್ತಿದ್ದು, ಕಾಳಮ್ಮ ಒಕ್ಕಲಾಗದೇ ಕೊನೆಗೆ ಮಾದಪ್ಪನಿಂದ ಹತವಾಗುತ್ತಾಳೆ.

ಮಾದಪ್ಪನಿಂದ ಕಾಳಮ್ಮ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡದೆ ನಾಶವಾದಳೋ ಹಾಗೆಯೇ ಕೆಂಪಾಚಾರಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡದ ಕಾರಣ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಕಾಳಿಂಗ ಗವಿಯೊಳಗೆ ಹಾವು-ಚೇಳುಗಳೊಂದಿಗೆ ಬದುಕು ನಡೆಸುತ್ತಾನೆ. ಕೆಂಪಾಚಾರಿ ಮತ್ತು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯ ನಡುವೆ ಗುರು-ಶಿಷ್ಯರ ಸಂಬಂದದ ಬಗ್ಗೆ ವಾಗ್ವಾದ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಕಾಳಮ್ಮ ಸಾವನ್ನಪ್ಪಿದ್ದರೆ ಕೆಂಪಾಚಾರಿಯು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯಿಂದ ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿ ಗುರುವಿನ ಜ್ಞಾನ ಅರಿವಾಗಿ ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿ ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೆಸರನ್ನು ಪಡೆದು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗೆ ಒಕ್ಕಲಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಕೆಂಪಾಚಾರಿಯು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗೆ ತಾನೇ ಗುರುವೆಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ತಾನು ಕೆಲಸಮಾಡುವವನಾದ್ದರಿಂದ ಜಂಗಮರಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಲಿಂಗ, ಕಂಡಾಯಗಳನ್ನು ದೇವರ ವಿಗ್ರಹ ಮಾಡುವವರು ತಾವೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯ ಎರಡು ಹಸ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಂಡವನ್ನು ಇಟ್ಟೊಡನೆ ಕೆಂಡವು ಪುಷ್ಪವಾಗಿ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯು ನಗುತ್ತಾ ಕೆಂಪಾಚಾರಿಗೆ ಶಾಪ ನೀಡುತ್ತಾರೆ.

''ನನ್ನ ಹಸ್ತ ಉರುದೋದಂಗೆ
ನಿನ್ನ ವಂಶ ಉರುದೋಗಲಪ್ಪ'' [೩೩]

ಎಂಬಂತೆ ಶಾಪ ನೀಡಿ ಗಾಂಜಾವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಭಂಗಿಯನ್ನು ಸೇದಿ ಹೊಗೆಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕೆಂಪಾಚಾರಿ ಕುಲುಮೆಗೆ 'ಉಫ್' ಎಂದು ಊದಿ ನಾಶಮಾಡಿದ್ದಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲಾ ಮಾರಮ್ಮಗಳ ಮೂಲಕ ಮುದ್ದಮ್ಮಳ ದನಗಳಿಗೆಲ್ಲ ದೊಡ್ಡ ರೋಗ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕಾಳಮ್ಮನ ಸಕಲ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಮಾದಪ್ಪ ನಾಶ ಮಾಡಿದಂತೆ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕೆಂಪಾಚಾರಿಯು ಅಣ್ಣಂದಿರು, ಅತ್ತಿಗೆಯರು, ತಾಯಿ-ತಂದೆಯರು ಎಲ್ಲರನ್ನು ಸಾಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದಲ್ಲದೆ ಕೆಂಪಾಚಾರಿಯು ವಂಶವನ್ನು ನಿರ್ನಾಮ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಕೆಂಪಾಚಾರಿಗೆ ಹುಚ್ಚುತನವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದರಿಂದ, ಕೆಂಪಾಚಾರಿಯೂ ಅಪರಂಜಿಯನ್ನು ತಿಪ್ಪೆಗೆ ಎಸೆದು, ಕೆಂಡವನ್ನು ತಿಂದುಹಾಕುತ್ತಾನೆ. ಕೆಂಪಾಚಾರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ ನೀಡಿದ ನಂತರ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯು ಅವನನ್ನು ಒಕ್ಕಲಾಗುವಂತೆ ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಕೆಂಪಣ್ಣ ಮಾತ್ರ ಭಿಕ್ಷೆಗೆ ಪ್ರತಿಫಲ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗಳು ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಕೆಂಪಾಚಾರಿ ಮಾತ್ರ ಭಿಕ್ಷಾಟನೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳದೇ ಕಟ್ಟಕಡೆಯದಾಗಿ ಒಕ್ಕಲಾಗಲಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಹೀಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ.

''ಬೀದಿ ಮಣ್ಣು ತಿನಕಂಡು
ಯಕ್ಕದ ಹಾಲು ಕಳ್ಳಿಹಾಲು ಕುಡಕಂಡು
ಮುಳ್ಳಿನ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿ
ಬೇಲಿಗೆ ತಲಿಯಾಗಿ
ಬಿಸಿಲಿಗೆ ಕಾಲಾಗಿ
ಕಾಡಡವಿಯೊಳಗೆ ಸತ್ತೋಗಿ
ಪ್ರಾಣಬಿಟ್ಟು ಸರಿಯೇ'' [೩೪]

ಎಂಬಂತೆ ಹೇಳಿ ಶಿಶುಮಗನಾಗಲಾರೆ ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗಳು ಕೆಂಪಾಚಾರಿಯನ್ನು ಶಿಶುಮಗನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲೇಬೇಕೆಂಬ ಹಠದಿಂದ ಕೆಂಪಣ್ಣನನ್ನು ಕಾಳಿಂಗನ ಗವಿಯೊಳಗೆ ಹಾಕಿ ಶಾಪ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ ಅತ್ಯಂತ ಭಯಾನಕವಾದ ಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಒಕಲಾಗದ, ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡದ ಕಾರಣ ಕೆಂಪಣ್ಣನನ್ನು ನೂಕುತ್ತಾನೆ. ಕೆಂಪಣ್ಣನು ತನ್ನ ಸ್ವಾಭಿಮಾನವನ್ನು ಬಿಡದೇ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯ ಮಾತಿನಂತೆ

"ಹಾವು ಹಾಸಿಗೆಯಾಗಿ
ಚೌವುಳು ತಲದಿಂದಾಗಿ ಕೆಂಪಣ್ಣ
ನಿನಗೆ ಅಸುವಾದರೆ
ಹಾವಿನಿಸ ನಿನಗೆ ಅಮೃತವಾಗಲಿ
ಹಾವಿಗೆ ಅಸುವಾದರೆ ಕಂದಾ
ನಿನ್ನಿಸ ಹಾವುಗೆ ಅಮೃತವಾಗಲಿ"[೨೫]

ಎಂಬ ಶಾಪಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯೂ ಮಾದಪ್ಪನಂತೆ ಪವಾಡಗಾರನಾದುದರಿಂದ ಶಿಷ್ಯರನ್ನು ಕಷ್ಟಗಳಿಗೆ ನೂಕಿ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ಕಾಳಮ್ಮನಂತೆಯೇ ಕೆಂಪಾಚಾರಿಯೂ ಹಠವಾದಿಯಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ನಿಕೃಷ್ಟವಾದ ಬದುಕಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ನಾಯಕನಾದ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗೆ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡದೇ ಗುರುವನ್ನು ನಿಂದಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಈ ದುರ್ಗತಿ ಬಂದು ಒದಗುತ್ತದೆ. ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳ ನಾಯಕರಿಗೆ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ಒಕ್ಕಲಾದರೆ ಸರಿಹೊಂದುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಕೆಳವರ್ಗದವರನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿಯೇ ತೀರುತ್ತಾರೆ. ನಾಯಕರಿಗೆ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವವರನ್ನು ಉಳಿಸುವುದು, ನೀಡದೇ ಇರುವವರನ್ನು ಸರ್ವನಾಶ ಮಾಡುವ ಧೋರಣೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಜುಂಜಪ್ಪ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿನ ದೊಡ್ಡಕಜ್ಜಿ ಕಾಳಮ್ಮ, ಕೆಂಪಾಚಾರಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಇವಳು ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗೆ ಭಿಕ್ಷೆ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅವುರೆಯನ್ನು ಕೊಡುವಂತೆ ತಿಳಿದಿದ್ದಾಳೆ. ಇವಳು ಮಾರಣ್ಣ-ಮೈಲರಣ್ಣರು ದೀಪಾವಳಿ ಹಬ್ಬಕ್ಕಾಗಿ ಅವುರೆ ನೀಡಬೇಕೆಂದಾಗ ದೇವರಿಗೆ ಮೀಲಿಟ್ಟಿದ್ದು, ಸೋಮವಾರ ಬಂದರೆ ಅವುರೆಯನ್ನು ಕೊಡುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೆ ಅವುರೆಯನ್ನು ಕೊಡುವುದೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಅವಳ ಹಠವೇನೆಂದರೆ ಮೊದಲು ದೇವರಿಗೆ, ಆನಂತರ ಉಳಿದವರಿಗೆ ಎಂಬ ಧೋರಣೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನಂತರ ಜುಂಜಪ್ಪನೇ ನೇರವಾಗಿ ತನ್ನ ಅಜ್ಜಿಯಲ್ಲಿ ಆವುರೆಯನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆಗಲು ದೊಡ್ಡಕ್ಕಜ್ಜಿ ಅದೇ ಮಾತನ್ನೇ ಹೇಳುವುದರೊಂದಿಗೆ ತನ್ನ ಹಠವನ್ನು ಬಿಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ತನಗೆ ಅವುರೆಯನ್ನು ಕೊಡದೆ ಹಠ ಸಾಧಿಸಿದನ್ನು ಕಂಡ ಜುಂಜಪ್ಪ ಅವಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡಲು ಮುಂದಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆಗಲಾದರು ಅವುರೆಯನ್ನು ಪಡೆಯ ಬಹುದೆಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿದೆ. ಜುಂಜಪ್ಪ ವೈರಿಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಾಶಮಾಡದೇ ಬಿಡಲಾರ. ಒಮ್ಮೆ ಜುಂಜಪ್ಪ ತನ್ನ ಅಜ್ಜನಾದ ಹೊನ್ನಾಟ್ಟಾಲೆ ಗೌಡನಲ್ಲಿ

"ಅಜ್ಜಪ್ಪ
ನನ್ನಿಗೆ ವೈರಿಯಾದವುರ್ನ ಧರಣಿಮ್ಯಾಲೆ ತಿರಿಗಾಡಿಸೋದಿಲ್ಲ
ಈ ಧರಣಿ ಮೇಲೆ ಬಂದಿಲ್ಲದೆ
ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಹೋದ ಹಣ ಸುಡುಗಾಡಿ ಹೋದ ಹೆಣ
ಮನೆಗೆ ಬರಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ"[೨೬]

ವೆಂದು ಹೇಳುವಲ್ಲಿ ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗೆ ಶರಣಾಗತರಾಗಬೇಕೆಂಬ ಬಯಕೆಯಿದೆ. ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗೆ ದೊಡ್ಡಕ್ಕಜ್ಜಿಯನ್ನು ಉಳಿಸಲು ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲವೆಂದು ಇದರಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಕೊಡುವವರು ಇರಬೇಕು ಮತ್ತು ಶಿಷ್ಯವೃಂದವೂ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ ಎಂದೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಜುಂಜಪ್ಪ ತನಗೆ ಅವುರೆಯನ್ನು ಕೊಡದ ದೊಡ್ಡಕ್ಕಜ್ಜಿಗೆ ನಾಗೇಂದ್ರನ ಮೂಲಕ ವಿಷವೇರುವಂತೆ ಕಚ್ಚುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಅಜ್ಜಿ ಸಾಯುವಾಗ ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗೆ ಶರಣಾಗುತ್ತಾಳೆ. ನಂತರ ಜುಂಜಪ್ಪ ಅಜ್ಜನ ಕೋರಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ದೊಡ್ಡಕ್ಕಜ್ಜಿಯನ್ನು ಬದುಕಿಸಿ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಜುಂಜಪ್ಪ ಭಿಕ್ಷುಕನಾಗದಿದ್ದರೂ ಅವುರೆ ಕಾಯಿ ಕೊಡದ ದೊಡ್ಡಕ್ಕಜ್ಜಿಯನ್ನು ಮಾದೇಶ್ವರ, ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗಳು ಕಾಳಮ್ಮ, ಕೆಂಪಾಚಾರಿಯನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸಿದಂತೆ ಶಿಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಸಾಮ್ಯತೆ, ವಿಭಿನ್ನತೆಗಳೆರಡೂ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಗಿವೆ.

೫. ಶಿಕ್ಷೆ ಪಡೆಯದೆ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡದವರು ಮತ್ತು ನೀಡಿದವರು :-

ಮುದ್ದಮ್ಮಳು ಕಾಳಮ್ಮ, ಕೆಂಪಾಚಾರಿ, ದೊಡ್ಡಕ್ಕಜ್ಜಿಯರು ಪಡೆದಂಥಹ ಶಿಕ್ಷೆಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂದರೆ ಮುದ್ದಮ್ಮ ಲೋಕದಲ್ಲಿರುವ ಸತ್ಯವನ್ನು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಮುದ್ದಮ್ಮಳಲ್ಲಿ ಕೆಂಪಾಚಾರಿಯನ್ನು ತನಗೆ ದಾನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗಳು ಕೇಳಿದಾಗ ಅದಕ್ಕೆ ಅವಳು

''ನೀವು ಚಿನ್ನ ಬೆಳ್ಳಿ ಬಂಗಾರ ಪಡೆದಿರಬಹುದು
ಮಕ್ಕಳ ಭಾಗ್ಯವೇ ದೊಡ್ಡಭಾಗ್ಯ
ಈ ಹೆತ್ತ ಮಗನ ಯಾರು ತಾನೇ
ಕೊಟ್ಟಾರವ್ವ'' [೩೭]

ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ. ಈ ಅಂಶ ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕ ಸತ್ಯವಾದುದರಿಂದ ಯಾವ ತಾಯಿಯೂ ಕೂಡ ಹೆತ್ತ ಮಗುವನ್ನು ದಾನಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಮುದ್ದಮ್ಮಳು ಮಗನನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕೊಡಲಾರೆ ಎಂದೊಡನೆ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗಳು ಅವಳಿಗೆ

''ಒಂಭತ್ತು ತಿಂಗಳು ಹೆತ್ತು ಹೊತ್ತು
ಸಾಕಿ ಸಲಹಿದ ಮಗನನ್ನು
ನನಗೆ ಕೊಡಲಾರೆ
ಯಮನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಕೊಡ್ತೀಯಾ''[೩೮]

ಎಂದಾಗ ಮುದ್ದಮ್ಮ ಯಮನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟರೂ ಸರಿಯೇ ಮಂಟೇದಯ್ಯನಿಗೆ ಕೊಡಲಾರೆ ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ. ಮುದ್ದಮ್ಮ ಗಂಡನನ್ನು ಕೇಳಿ ಹೇಳುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿ, ಸುಳ್ಳು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ. ಏಕೆ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆಂದರೆ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಕೋಪವಿರುವುದು ಅವಳಿಗೂ ತಿಳಿದಿದೆ. ಮುದ್ದಮ್ಮಳ ಗಂಡ ಭಿಕ್ಷುಕನನ್ನು ಗುದ್ದಿ

ಹೊರಗೆ ಹಾಕು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಮರೆಮಾಚಿ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ. ಈ ವಿಷಯ ತಿಳಿದರೂ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಅವಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ ನೀಡದೇ ಕೆಂಪಾಚಾರಿಯಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗೆ ಹೆತ್ತ ತಾಯಿಯ ನೋವು ತಿಳಿದಿರುವುದರಿಂದ ಹೆತ್ತ ಮಗುವನ್ನು ದಾನವನ್ನಾಗಿ ನೀಡಲಾರರು ಎಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ತಿಳಿದು ಸುಮ್ಮನಾಗುತ್ತಾರೆ. ಶಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವುದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಮುದ್ದಮ್ಮ ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ನೀಡುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಶಿಕ್ಷೆಯಿಂದಲೂ ಏನೂ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗಳು ಅರಿತಿದ್ದಾರೆ. ಮುದ್ದಮ್ಮಳೊಬ್ಬಳೇ ಶಿಕ್ಷೆ ಪಡೆಯದೆ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡದೇ ಇರುವವಳು ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಬಹುದು.

ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿನ ಸಂಕಮ್ಮ ಮುದ್ದಮ್ಮಳಂತೆ ತಾಯ್ತನವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಆ ತಾಯ್ತನಕ್ಕೆ ಮಾದಪ್ಪ ಕಾರಣನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಸಂಕಮ್ಮ ಮಾದಪ್ಪನನ್ನು ದೇವರೆಂದು ತಿಳಿದಿರುವುದರಿಂದ ಮಕ್ಕಳ ಭಾಗ್ಯ ನೀಡಿದ ಮೇಲೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ದಾನ ಮಾಡುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿರುತ್ತಾಳೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಸಂಕಮ್ಮಳು ಭಿಕ್ಷುಕನಾದ ಮಾದಪ್ಪನಿಂದ ಯಾವ ಶಿಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮುದ್ದಮ್ಮ ಮಗನನ್ನು ಭಿಕ್ಷೆಯಾಗಿ ನೀಡುವುದಕ್ಕೆ ಹಿಂಜರಿದರೆ, ಇಲ್ಲಿ ಸಂಕಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಬ್ಬರನ್ನು ದಾನ ಮಾಡಲು ಮುಂದಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಮಹಾ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಸಂಕಮ್ಮ ಒಬ್ಬಳೇ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ನಾಯಕ ಶಿಶುಮಗಳಾಗಿರುವುದು ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಅವಳಿಗೆ ದಾನ ಮಾಡುವ ಮನಸ್ಸಿದ್ದು, ದೇವರಿಂದ ಪಡೆದುದ್ದನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತಾಳೆ. ಮಾದಪ್ಪನಿಂದ ಸಕಲ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಪಡೆದು ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ನೀಡುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೆ ಸಂಕಮ್ಮಳ ಗಂಡನಿಗಿರುವ ಅನುಮಾನವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಮಾದಪ್ಪ ನೆರವಾಗುತ್ತಾನೆ. ನೀಲಯ್ಯ ಸಂಕಮ್ಮಳಿಗೂ ಮಾದಪ್ಪನಿಗೂ ಸಂಬಂಧಕಲ್ಪಿಸಿದರೂ ಅದನ್ನು ಮಾದಪ್ಪ ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ಯಾವ ಶಿಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ನೀಡುವುದಿಲ್ಲ ದಾಂಪತ್ಯದ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿದುದು ಸಹ ಸಂಕಮ್ಮಳ ದಾನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿರ ಬಹುದು ಎನ್ನಬಹುದು. ಮಾದಪ್ಪ ಸಂಕಮ್ಮಳಿಗೆ ಕಾರಯ್ಯ ಬಿಲಯ್ಯರೆಂಬ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಬಾಣಂತಿ ಸೊಗಡು ಇರದಂತೆ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಮಾದಪ್ಪ

> **''ಹೆಡ್ಡ ಹೆಳವ ಯಾರೇ ಬರಲಿ ನಿನ್ನ ಮನೆ ಬಾಗಿಲಿಗೇ**
> **ಮುತ್ತಿನ ಮೊರದಲ್ಲಿ**
> **ಅವರ ಜೋಳಿಗೆಗೆ ದಾನ ಕೊಟ್ಟರೆ ಕಂದ**
> **ನಿನಗೆ ಮುತ್ತೈದೆ ಸ್ಥಾನ ಚಿರಂಜೀವಿ ಆಗುತ್ತೆ''** [೩೯]

ಎಂದಾಗ ದಂಪತಿಗಳು ಒಡಗೂಡಿ ಮಾದಪ್ಪನಿಗೆ ಮಾತಿನಂತೆ ಮೊರದಲ್ಲಿ ಕಾರಯ್ಯ - ಬಿಲ್ಲಯ್ಯರನ್ನು ದಾನ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಸಂಕಮ್ಮಳನ್ನು 'ಸತ್ಯುವಂತೆ ಸಂಕಮ್ಮ' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮಾದಪ್ಪ ಸಂಕಮ್ಮಳಿಂದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ದಾನ ಪಡೆದರೂ ಅವಳ ವಂಶ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ಗಂಡು - ಹೆಣ್ಣು

ಎರಡನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ಅಂದರೆ ಭಿಕ್ಷೆ ಕೊಡುವವರಿಗೆ ಮತ್ತೆ ನಾಯಕ ಎಲ್ಲವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾನೆಂಬುದು ಇದರಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಸಂಕಮ್ಮ ಶಿಕ್ಷೆ ಪಡೆಯದೆ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಭಿಕ್ಷಾಟನೆಯ ಸಂದರ್ಭವು ಇತರ ಭಿಕ್ಷಾಟನೆಯ ಸಂದರ್ಭಗಳಿಗಿಂತ ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿದೆ ಎಂದರೆ ಸುಳ್ಳಾಗದು. ಅವಳ ತ್ಯಾಗಮಯವನ್ನು ಮೆಚ್ಚಬೇಕಾದುದು ನನ್ನ ಅನಿಸಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಮುದ್ದಮ್ಮ ಸಂಕಮ್ಮಳ ನಡುವೆ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವ ಮನೋಭಾವಕ್ಕೆ ಅಜಗಜಾಂತರ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ.

ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾಯಕನಿಂದ ಯಾವ ಶಿಕ್ಷೆಗೂ ಒಳಗಾಗದೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡಿದವನು ಮಡಿವಾಳನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಇಂತಹ ಭಕ್ತರಿಗೆ ನಾಯಕರು ಬೇಡಿದ್ದೆಲ್ಲವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಮಡಿವಾಳ ಸಂಕಮ್ಮಳಂತೆ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವ ಮನಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಉಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಮಡಿವಾಳನಲ್ಲಿಗೆ ಮೈಲಾರನು ಕೋಮಾಲೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಸಲುವಾಗಿ ಕಂಬಳಿಯನ್ನು ಒಗೆಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮಡಿವಾಳನು ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡಲು ಮುಂದೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಮಾಯಿಕಾರ ತನಗೆ ಬೇಕಾದ ತನ್ನ ಕಂಬಳಿ ಅಂಗಿಯನ್ನು ಪರಿಶುದ್ಧವಾಗಿ ಒಗೆಯಬೇಕೆಂದು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ.

"ನೀರಿನ್ಯಾಗೆ ಅದ್ದಬಾರ್ದು
ಬಂಡೀಗೆ ಬಡಿಬಾರ್ದು
ಸೌಳು ಸುಣ್ಣ ಇಟ್ಟು ಕುಚ್ಚುಬಾರದು
ದೇವಾರು ದೇವ" [೪೦]

ಎಂಬಂತೆ ಒಗೆದು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಮಲ್ಲಿಗೆದೇವಿ ಮತ್ತು ಮಡಿವಾಳನಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ಊರವರ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಒಗೆದಾದ ಮೇಲೆ ಮಲ್ಲಯ್ಯನ ಕಂಬಳಿ ಅಂಗಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಒಗೆಯಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದರಂತೆ ಮಲ್ಲಿಗೆದೇವಿಯನ್ನು ಕೊಂದು ಅವಳ ದೇಹದ ರಕ್ತವನ್ನು ನೀರಾಗಿ, ಎದೆಕೊಬ್ಬ ಸೌಳುಸುಣ್ಣವಾಗಿ, ತಲೆಮಿದುಳು ಬಿಸಿಲು ಬೀಳುವ ಆರತಿಯಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬಹಳ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮಲ್ಲಯ್ಯನ ಅಂಗಿಯನ್ನು ಮಡಿವಾಳ ಒಗೆಯುತ್ತಾನೆ. ಮಡಿವಾಳನು ಮಲ್ಲಯ್ಯನಿಗೆ ಅಂಗಿ ನೀಡಲು ಹೋದಾಗ ದಂಪತಿಗಳ ಸಮೇತ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸಿದಾಗ ಮಡಿವಾಳ ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಅವಳು ಎಲ್ಲೋ ಹೋಗಿದ್ದಾಳೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮಲ್ಲಯ್ಯ ಮಡಿವಾಳನಿಗೆ ದೇವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂಬೆಹಣ್ಣು, ಕಳಸ ಇಟ್ಟು ಪೂಜಿಸಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸಿದೊಡನೆ ಪೂಜಿಸಿ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆಯುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಮಲ್ಲಿಗೆ ದೇವಿಯಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಅವಳ ಜೊತೆಗೂಡಿ ಬಹಳ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕಂಬಳಿ ಅಂಗಿಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಂಕಮ್ಮ, ಮಡಿವಾಳರು ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವ ಮನಸ್ಥಿತಿಯಿದ್ದು, ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿದ್ದು, ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ನಾಯಕರಿಗೆ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡಿ ನಾಯಕರಿಂದ ತಮಗೆ ಬೇಕಾದ ಸಕಲ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲಿ ತ್ಯಾಗ ಇರುತ್ತದೋ ಅಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ದಕ್ಕಲು ಸಾಧ್ಯವಿರುತ್ತದೆ.

೬. ಶಿಕ್ಷೆ ಪಡೆದು ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡಿದವರು :-

ಇಲ್ಲಿ ನಾಯಕರಿಂದ ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಗುರಿಯಾಗಿ ನಾಯಕರ ಪವಾಡಗಳನ್ನು, ಶಕ್ತಿ ಸಾಮಾರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ್ದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ. ನಂತರ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವವರು ಗುರುಗಳ ಅಥವಾ ನಾಯಕ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಂತೆ ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿನ ಡೊಳ್ಳೊಟ್ಟೆ ಜುಂಜಪ್ಪ ಮತ್ತು ಮಲ್ಲಾಜಮ್ಮ ಎಂಬ ದಂಪತಿಗಳಿಬ್ಬರು ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಗುರಿಯಾಗಿ ಮಾದಪ್ಪನಿಗೆ ಗುಡಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಡುವ ಮೂಲಕ ಭಿಕ್ಷೆ ಈಯುವ ಮನಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಏಳು ಜನ ಪಾಂಚಾಳದೊರೆಗಳು ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿಯ ಮೂಲಕ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಗುರಿಯಾಗಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡಿದರೆ, ಮೈಲಾರ ಲಿಂಗನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೈಲಾರನು ಕೋಮಾಲೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಅವಳ ಸಹೋದರರಾದ ಕುರುಬರ ಕುರಿಗಳ ಮೇಲೆ ಭಂಡಾರ ಚೆಲ್ಲಿ ನಾಶಮಾಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ಕುರುಬರು ಮಲ್ಲಯ್ಯನಿಗೆ ಶರಣಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಾಣಬರುವ ಅಂಶವೆಂದರೆ ಕಬ್ಬಿಣದ ಭಿಕ್ಷೆ, ಕೋಮಾಲೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವಿಕೆ, ಗುಡಿ ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಇವೆಲ್ಲವೂ ದಾನದ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿವೆ ಎನ್ನಲಾಗಿದೆ. ದವಸ ಧಾನ್ಯ ವಸ್ತು ಸಾಮಾಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಕೂಡ ಭಿಕ್ಷೆ ಎನ್ನುವ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಮುದ್ದಮ್ಮ ಮಗನನ್ನು ಭಿಕ್ಷೆಯಾಗಿ ನೀಡದಿರುವುದು, ಸಂಕಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಬ್ಬರನ್ನು ಭಿಕ್ಷೆಯಾಗಿ ನೀಡಿರುವುದು ಇದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವ ಸಂದರ್ಭಗಳು ವಿಭಿನ್ನತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದರೂ ಶಿಕ್ಷೆ ಪಡೆದು ನಾಯಕರಿಗೆ ಶರಣಾಗತರಾದವರು ಮತ್ತು ಭಿಕ್ಷೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಮುಕ್ತಿ ಪಡೆದವರು.

ಡೊಳ್ಳೊಟ್ಟೆ ಜುಂಜಪ್ಪ ಮತ್ತು ಮಲ್ಲಾಜಮ್ಮರಿಬ್ಬರು ದನಗಳನ್ನು ಸಾಕುವವರಾಗಿದ್ದು, ಏಳುಂಡಿ ದನಗಳನ್ನು ಉಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಮಾದಪ್ಪ ಕಂಚಿನ ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತಾ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡಿದಾಗ ಡೊಳ್ಳೊಟ್ಟೆ ಜುಂಜಪ್ಪ ಮನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮೂರು ಬಕರೆ ಹಸಿ ಕಡಲ್ಲೆಯನ್ನು ದಾನ ಮಾಡಲು ಬರುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಮಾದಪ್ಪ ತನಗೆ ಹಸೀಕಡಲೆ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡವೆಂದು ನಿರಾಕರಿಸಿ ಶಿವನು ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿದ್ದಾನೆಂದು, ಅವನಿಗೆ ಗುಡಿ ಕಟ್ಟಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ದಂಪತಿಗಳು ಮಾದಪ್ಪನ ಈ ಮಾತನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳದೇ ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಮಾದಪ್ಪ ಇವರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಿಸಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ಗುಡಿ ಕಟ್ಟಿಸಿ ದಾನ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂದಾಗುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಏಳುಂಡಿದನಗಳಲ್ಲಿನ ಬಸವಣ್ಣನಲ್ಲಿ ಹಾಲು ತುಂಬಿಸುತ್ತಾನೆ. ಜೀತಗಾರರೆಲ್ಲ ದನಗಳಿಂದ ಹಾಲು ಕರೆದು, ನಂತರ ಬಸವಣ್ಣನಿಂದ ಹಾಲನ್ನು ಕರೆಯಲು ಹೋದಾಗ ಅದರಿಂದ ರಕ್ತವು ಚಿಮ್ಮುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ದಂಪತಿಗಳಿಬ್ಬರು ಅಸಮಾಧಾನಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಮಾದಪ್ಪ ಏಳುಮಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೊನ್ನುತ್ತದೊಳಗೆ ಕುಳಿತಿದ್ದು, ಗುಡಿಸಿದಾಗ ಬಸವಣ್ಣ ಬಾಲವನ್ನು ಬೆನ್ನಿನಿಂದ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಅಲ್ಲದ್ದವರೆಲ್ಲ ಮೂರ್ಛೆ ಹೋಗಿ ಮಾದಪ್ಪನನ್ನು ಮಂತ್ರಗಾರನೆಂದು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ

"ಯಾರೋ ಈ ಗುಂಪಿನೊಳಗೆ
ಯಂತ್ರಗಾರ ಮಂತ್ರಗಾರ
ಕಾಡು ಕಚ್ಚೋನು ಮೇಘ ಕಚ್ಚೋನು
ಬೆಟ್ಟ ಸ್ವಾಲುಗ ಹಟ್ಟಸ್ವಾಲುಗ ಇರಬಹುದು"[೧೦]

ಎಂದು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊನ್ನುತ್ತವನ್ನು ಕೊಡಲಿಯಿಂದ ಜುಂಜಪ್ಪ ಕಡಿಯುತ್ತಾನೆ. ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಮಚ್ಚಿನ ಏಟು ಬಿದ್ದು ಲಿಂಗ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹಾರಿ ಅದರಲ್ಲಿನ ರಕ್ತವು ಚಿಲ್ಲನೆ ಹಾರುತ್ತದೆ. ಆಗ ಮಾದಪ್ಪ ತಮ್ಮ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ದರ್ಶನವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದರಿಂದ ಮಾದಪ್ಪನ ಶಿಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ಪವಾಡವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ ಜುಂಜಪ್ಪ ಆಲಂಬಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಾದಪ್ಪನಿಗೆ ಕಲ್ಲು ದೇವಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ ಪೂಜಾರಿಯನ್ನು ನೇಮಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಜುಂಜಪ್ಪ ಗುಡಿಕಟ್ಟಿಸಿದುದು ಒಂದು ಬಗೆಯ ದಾನವೇ ಆಗಿದೆ.

ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿನ ಕುರುಬರಾದ ಕೋಮಾಲೆಯ ಅಣ್ಣಂದಿರು ಮೈಲಾರನಿಂದ ಶಿಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ಕೋಮಾಲೆಯನ್ನು ಅವನಿಗೆ ನೀಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ಶರಣಾಗುತ್ತಾರೆ. ಈ ಅಂಶವು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿನ ಏಳು ಜನ ಪಾಂಚಾಳರು ಕಬ್ಬಿಣದ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡಿ ಶರಣಾಗುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯ ಒಕ್ಕಲಾದ ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿಯನ್ನು ಹಲವು ಸತ್ಯಗಳಿಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿ ಗುರುಮಹಿಮೆ ಅರಿತು ಅವನಿಂದ ಶಿಕ್ಷೆಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗಿ ಆನಂತರ ಕಬ್ಬಿಣದ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಕೋಮಾಲೆಯ ಅಣ್ಣಂದಿರ ಕುರಿಗಳ ಮೇಲೆ ಭಂಡಾರ ಚೆಲ್ಲಿ ಕುರಿಗಳು ಸಾಯುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿ ಅವರಿಂದ ಕೋಮಾಲೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಅದರಿಂದ ಶಿಕ್ಷೆ ಪಡೆದು ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವ ಪ್ರಸಂಗಕ್ಕೆ ಈ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಮೈಲಾರನು ಕುರಿಕಾಯುವವನಾಗಿ ವೇಷಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಕುರಿ ಹಟ್ಟಿಗೆ ಬಂದು ಸಂಬಳ ಬೇಡವೆಂದು ಕುರಿಕಾಯುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿ ಏಳು ಸಾವಿರ ಕುರಿಗಳನ್ನು ಕಾಯುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಕುರಿಮರಿಗಳಿಗೆ ಮುದಿಮಲ್ಲ ಮೈಲಾರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕಲಿಸುತ್ತಾನೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ತನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ಅಲ್ಲದೆ ಅವುಗಳಿಗೆ ಕೋಮಾಲೆ ಬಂದೊಡನೆ ಅದೃಶ್ಯವಾಗಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಮಲ್ಲಯ್ಯನು ಕೋಮಾಲೆಯ ಅಣ್ಣಂದಿರಲ್ಲಿ ತಾನು ಬಟ್ಟೆ ಒಗೆಯಬೇಕೆಂದು ಕುರಿಕಾಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕೋಮಾಲೆಯನ್ನು ಕಳುಹಿಸಬೇಕೆಂದಾಗ ಕೋಮಾಲೆಯನ್ನು ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವಳು ಕುರಿ ಕಾಯುವಾಗ ಕುರಿಗಳು ಓಡಿ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಕೋಮಾಲೆ ಕುರಿಗಳ ಬೆನ್ನತ್ತಿ ನೆಗ್ಗಿನ ಮುಳ್ಳ ತುಳಿದು ಕಣ್ಣೀರು ಇಡುತ್ತಾಳೆ. ಕುರಿಗಳು ಮಾಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಇದರಿಂದ ಅವಳು ತನ್ನ ಅಣ್ಣಂದಿರು ಬೈಯುವರೆಂದು ಕುರಿಗಳನ್ನು ಹಿಂದುರುಗಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿದಾಗ ಮಲ್ಲಯ್ಯ ಅವಳಿಗೆ

"ಏ ಕೋಮಾಲಿ
ನನ್ನ ನೀ ಮದುವಿ ಮಾಡಿಕಂತೀಯ"
"ಮರಿಗಳು ಬರಂಗ ಮಾಡತೀನೇ" [೨]

ಎಂಬುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದು, ಕೋಮಾಲೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಅಣ್ಣಂದಿರಿಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಆಗ ಅಣ್ಣಂದಿರು ತಮಗೆ ಕುರಿಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಕೋಮಾಲೆಯನ್ನು ಮಲ್ಲಯ್ಯನಿಗೆ ಇಳೇವು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲಯ್ಯ ಕುರಿಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಅಧೀನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕೋಮಾಲೆಯ ಅಣ್ಣಂದಿರಿಗೆ ಕೋಮಾಲೆಯನ್ನು ತನಗೆ ನೀಡುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಈ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಮೂಲತಃ ಮಲ್ಲಯ್ಯ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುತ್ತಲೇ ಕುರಿಕಾಯುವ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಮುಖ್ಯವೆನಿಸಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಕುರಿಗಳನ್ನು ಬಟ್ಟೆ ಒಗೆದಂತೆ ಒಗೆಯುತ್ತಾನೆ. ಇದರಿಂದಲೂ ಕೋಮಾಲೆಯ ಅಣ್ಣಂದಿರು ಮಲ್ಲಯ್ಯನಿಗೆ ಶರಣಾಗುತ್ತಾರೆ.

ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಪ್ರಸಂಗವೆಂದರೆ ಕಬ್ಬಿಣದ ಭಿಕ್ಷೆ ಪಡೆಯುವ ಸಂದರ್ಭ. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಟ್ಟಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಪಾತಾಳ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಪವಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ, ಭಂಗಿ ಸೇವನೆಗಾಗಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಭಿಕ್ಷೆ ಅಗತ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ ಒಕ್ಕಲಾದ ಸಿದ್ದಾಪ್ಪಾಜಿಯನ್ನು ಪಾಂಚಾಳರು ಇರುವ ಹಲಗೂರಿಗೆ ಕಬ್ಬಿಣದ ಭಿಕ್ಷೆಗಾಗಿ ಕಳುಹಿಸಲು ಸಿದ್ಧರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಸಿದ್ದಾಪ್ಪಾಜಿ ಪಾಂಚಾಳನಾಗಿದ್ದು, ತಾನು ಪಾಂಚಾಳಗೇರಿಗೆ ಹೋಗಲು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗಳು ಬಲಾತ್ಕಾರವಾಗಿ ಸಿದ್ದಾಪ್ಪಾಜಿಯನ್ನು ಕಬ್ಬಿಣದ ಭಿಕ್ಷೆ ತರುವಂತೆ ಪಾಂಚಾಳರಲ್ಲಿಗೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಸಿದ್ದಾಪ್ಪಾಜಿಯು ಬಳೆಗಾರನಾಗಿ ಪಾಂಚಾಳ ದೊರೆಗಳ ಮಡದಿಯರಿಗೆ ಬಳೆಗಳನ್ನು ತೊಡಿಸಿ ಅವರಿಂದ ಹಣವನ್ನು ಪಡೆಯದೇ ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ನೀಡುವಂತೆ ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಮಡದಿಯರು ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ನೀಡುವುದಕ್ಕೆ ಹಿಂಜರಿದು ವಾಪಸ್ಸಾಗುತ್ತಾರೆ. ದಾದಿಯರಿಂದ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿದ ಪಾಂಚಾಳ ದೊರೆಗಳು ಸಿದ್ದಾಪ್ಪಾಜಿಗೆ ಕೊಡಬಾರದ ಸತ್ಯಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲ ಸತ್ಯಗಳಲ್ಲೂ ಗೆದ್ದು ತನ್ನ ಗುರುವಿನ ಸತ್ಯವನ್ನು ಸಿದ್ದಾಪ್ಪಾಜಿ ತೋರಿಸಿದ್ದರೂ ಪಾಂಚಾಳರು ಕಬ್ಬಿಣದ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವುದಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಅತ್ಯಂತ ಕಠಿಣವಾದ ಸತ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಕಬ್ಬಿಣದ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಜೀವದ ಕುದುರೆಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆಗಲೂ ಪಾಂಚಾಳರಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಾಗದೆ ಇದ್ದಾಗ ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರು ಪಾಂಚಾಳರ ಕೇರಿಗೆ ಮಾರಮ್ಮಗಳನ್ನು ನುಗ್ಗಿಸಿ ವಾಂತಿ ಬೇದಿ ಕೊಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ರಾಜ್ಯ ಹಾಳಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಆಲೋಚನೆ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗೆ ಕಬ್ಬಿಣದ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಭಿಕ್ಷಾಟನೆಯು ಪ್ರಮುಖವಾದ ದುಡಿಮೆಯ ಅಂಗವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಇದರಿಂದ ತಿಳಿಯಲಾಗಿದೆ. ನಂತರದಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷಾಟನೆಯಂತೆಯೇ ದನಕುರಿಗಳ ಅವಲಂಬನೆಯು ಕೂಡ ಅತೀ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾ ಈ ಅಧ್ಯಾಯವನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಲಾಗಿದೆ.

ದನಕುರಿಗಳ ಅವಲಂಬನೆ :

ದನಕುರಿಗಳ ಅವಲಂಬನೆಯು ಹಳ್ಳಿ ಬದುಕಿನ ಮತ್ತೊಂದು ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗವಾಗಿದೆ. ಆದಿಮಾನವ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ದನಕುರಿಗಳ ಸಾಕಾಣೆ, ಬೆಳವಣಿಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಬಂದಿದೆ, ಅದನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುವವರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಅಧಿಕವಾಗಿದೆ. ಅವರು ಅದರಿಂದಲೇ ಜೀವನ ನಡೆಸುವುದು ಕೂಡ. ದನಕುರಿಗಳ ಅವಲಂಬನೆಯು ಕೃಷಿ ಆಧಾರಿತ ದುಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಹಳ್ಳಿ ಜನರು ದನಕುರಿಗಳ ಮೇವಿಗಾಗಿ ಗುಡ್ಡಗಾಡು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹುಲ್ಲುಗಾವಲುಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಾ ತಮ್ಮ ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮರೆಯುವುದುಂಟು. ಅವರು ಅದರ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ನೀಡಿದ ಪ್ರಾಶಸ್ತವೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ದನಕುರಿಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿ ಅದರಿಂದ ಬಂದ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ತಮ್ಮ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತೀ.ನಂ. ಶಂಕರ ನಾರಾಯಣ ಅವರ ''ಎಲ್ಲಿ ಹುಲ್ಲು ನೀರು ಐತೋ ಅದೇ ನಮ್ಮ ಮನಿ ಮೂರು''[೪೩] ಗೊಲ್ಲ ಜೀವನದ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಜನವರ್ಗಗಳ ದನಕುರಿಗಳ ಅವಲಂಬನೆಗೆ ಅನ್ವಯಿಸಿ ಹೇಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ದನಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಹುಲ್ಲುಗಾವಲು ಸೀಮಿತವಾಗಿರದೇ ಕುರಿಗಳಿಗೂ ಅದರ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಹಳ್ಳಿ ಜನರ ಬದುಕಿಗೆ ಹುಲ್ಲುಗಾವಲು ನೀರು ಅತ್ಯಂತ ಅನಿವಾರ್ಯ. ಅದರ ಸುಳಿವಿಲ್ಲದೇ ಅವರು ಬದುಕಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲದಂತಾಗಿದೆ. ಜನಪದರು ದನಕುರಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವ ಒಡನಾಟ ಅಪಾರವಾದುದು. ಅವಿದ್ಯಾವಂತರಾದ ಜನಪದರು ಅಥವಾ ಹಳ್ಳಿಯವರು ದನಕುರಿಗಳನ್ನು ಮೇಯಿಸುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ತಮ್ಮ ಅನುಭವಿಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಕಾವ್ಯ ಕಲೆಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡರು. ಹಾಗಾಗಿ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ದನಕುರಿಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಹಲವು ಕಥಾತ್ಮಕ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಎಲ್ಲಾ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲೂ ದನಕುರಿಗಳ ಅವಲಂಬನೆಯನ್ನು ನಂಬಿರುವ ಜನರ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳಿವೆ. ಒಂದೊಂದು ಕಾವ್ಯವು ಒಂದೊಂದು ಸಾಕುಪ್ರಾಣಿಯ ಅವಲಂಬನೆಯ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೆಲವೆಡೆ ಮಾತ್ರ ದನಗಳ ಸಾಕಣೆಯ ಸಂದರ್ಭಗಳು ಬಂದಿದ್ದರೆ, ಜುಂಜಪ್ಪ ಮಹಾಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯದುದ್ದಕ್ಕೂ ದನಗಳ ಅವಲಂಬನೆಯ ದಟ್ಟವಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಜುಂಜಪ್ಪ ಮೂಲತಃ ದನಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವವನು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪಾತ್ರವು ದನಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಮ್ಮಿಲನಗೊಂಡಿದೆ. ಈ ಕಾವ್ಯವು ದನಗಳ ಅವಲಂಬನೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಕುರಿಗಳ ಅವಲಂಬನೆಯನ್ನು ನಂಬಿಕೊಂಡ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಅಧಿಕಾವಾಗಿದ್ದು ಕಾವ್ಯದ ಎಲ್ಲಾ ಸಂದುಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಗೊಂಡಿದೆ ಮತ್ತು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೆಲವೆಡೆ ಮಾತ್ರ ದನಗಳ ಸಾಕಾಣೆಯನ್ನು ನಂಬಿಕೊಂಡಿರುವ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಕಾಣಲಾಗುವುದು. ಎಲ್ಲಾ ಕನ್ನಡ ಜನಪದ

ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲೂ ದನಕುರಿಗಳ ಹುಟ್ಟು, ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಕಾಣಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದವರು ಹಳ್ಳಿಯ ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವಂತಹ ಜನಪದರು ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಕಾವ್ಯಗಳ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ದನಕುರಿಗಳ ಅವಲಂಬನೆಯು ಪ್ರಮುಖವಾದ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಇದರ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಇಲ್ಲದೆ ಹೋಗಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು ದೀರ್ಘತೆಯಲ್ಲಿ, ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಪೂರ್ಣತೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಜನಪದರು ದನಕುರಿಗಳ ಅವಲಂಬನೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯ, ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಕಾವ್ಯ, ಜುಂಜಪ್ಪ ಕಾವ್ಯ ಹಾಗೂ ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಾಯಕರು, ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ದನಕುರಿಗಳಿಗಾಗಿ ಪಡುವ ಕಷ್ಟಕಾರ್ಪಣ್ಯಗಳು ಜೀವಂತವಾಗಿ ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿವೆ. ಜುಂಜಪ್ಪ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ದನಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದ್ದರೆ, ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಕುರಿಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದ್ದು, ಹಳ್ಳಿ ಬದುಕಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಮುಖ್ಯ ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಈ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ದನ ಕುರಿಗಳ ಸಾಕಣೆ, ಬೆಳವಣಿಗೆ, ಅವುಗಳ ನಾಶ, ಹುಲ್ಲುಗಾವಲುಗಳ ಹುಡುಕಾಟ, ನೀರಿನ ಹುಡುಕಾಟ, ದನಕುರಿಗಳ ಮುಖಾಂತರ ದುಷ್ಟರನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವುದು, ದನಕುರಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ಬದುಕಿಸುವುದು ಮೊದಲಾದ ಅಂಶಗಳು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದಿವೆ. ಅವುಗಳೊಂದಿಗಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕಂಡಾಗ ಮನುಷ್ಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಿಯ ನಡುವಿನ ಬಿರಿಸಲಾರದ ಅನ್ಯೋನ್ಯ ಸಂಬಂಧವು ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳೂ ನಾಯಕರು, ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ಹೇಳಿದಂತೆ ಕೇಳುತ್ತವೆ. ದನಕುರಿಗಳಿಗೆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕಲಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಮೂಕಪ್ರಾಣಿಗಳು ಮನುಷ್ಯನಿಂದ ಸಾಕಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯನ ಎಲ್ಲಾ ವರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದಿರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಿಗೂ ಕೂಡ ಶಿಷ್ಯರು, ದುಷ್ಟರು ಯಾರೆಂಬುದು ಸಹ ತಿಳಿದಿರುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಬಡಮೈಲ ಜುಂಜಪ್ಪ ಹೇಳಿದಂತೆ ಸೇಳೂರು ದೊರೆಗಳು, ಸಿನ್ನಮ್ಮ ಅಣ್ಣಂದಿರಾದ ಆದ ಕಂಬೇರುಗೊಲ್ಲರನ್ನು ಸದೆ ಬಡಿಯುವ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ ಎಂದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಜುಂಜಪ್ಪನೇ ಕಾರಣನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ದನ ಮತ್ತು ಕುರಿಗಳು ಎಂಬ ಎರಡು ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಸಾಕಿ ಬೆಳೆಸುವ, ರಕ್ಷಿಸುವ ಹೊಣೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತಿರುವ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಮಾತ್ರ ಪ್ರಮುಖವೆನಿಸಿವೆ. ಉಳಿದಂತೆ ಯಾವ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಸಾಕಾಣಿಕೆಯ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಈ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ದನಕುರಿಗಳ ಅವಲಂಬನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಬಹಳ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತೆ ವರ್ಗೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅ) ದನಕುರಿಗಳ ಸಾಕಾಣೆ
ಆ) ಹುಲ್ಲುಗಾವಲು ಮತ್ತು ನೀರಿನ ಹುಡುಕಾಟ
ಇ) ದನಕುರಿಗಳ ನಾಶ
ಈ) ದನ ಕುರಿಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ

ಈ ಮೇಲ್ಕಂಡ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದು ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದಿಂದ ಕೂಡಿವೆ. ದನಕುರಿಗಳನ್ನು ಸಾಕಾಣೆ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಈ ಮೇಲಿನ ಅಂಶಗಳು ಹುಟ್ಟಿನಿಂದಲೇ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಅವರು ದನಕುರಿಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಜಾಗರೂಕತೆಯನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವುಗಳೇನಾದರೂ ನಾಶವಾದರೆ ಅವರು ಬದುಕಿದ್ದು ಸತ್ತಂತೆ. ಅಂದರೆ ಜೀವನೋಪಾಯ ಮಾರ್ಗವಿಲ್ಲದೆ ಆಹಾರವಿಲ್ಲದೆ ಸಾಯುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ತಾಳಲಾರದೆ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯೂ ಇರುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಇಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ಕೃಷಿಕರು ಬೆಳೆನಷ್ಟ ಹೊಂದಿ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹವಾದ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ದನಗಳು ನಾಶವಾಗಬಾರದೆಂದು, ಕಳೆದು ಹೋಗಬಾರದೆಂದು ದಯಮಾರ ಮತ್ತು ಕಂಬಕ್ಕರ ಮಗನಾದ ಕೆಂಗುರಿ ಮಲ್ಲಪ್ಪ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಸಹ ಮರೆತು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಜೀವನ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅವನಿಗೆ ಹೆಂಡತಿಗಿಂತ ದನಗಳ ರಕ್ಷಣೆ, ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲ ಕಷ್ಟಕರವಾದ ಪಶುಸಂಗೋಪನೆಗೆ ಹುಲ್ಲುಗಾವಲು ಮತ್ತು ನೀರಿನ ಹುಡುಕಾಟ ಹಾಗು ದನಕುರಿಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಅತ್ಯಂತ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಅಗತ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳಿಲ್ಲದೆ ದನಕರುಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ, ಸಾಕಾಣೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ''ಎಲ್ಲ ಹುಲ್ಲು ನೀರು ಐತೋ ಅದೇ ನಮ್ಮ ಮನಿ ಮಾರು''[9] ಎಂಬ ತೀ.ನಂ. ಶಂಕರನಾರಾಯಣ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಪಶುಸಂಗೋಪನೆಗೆ ಅನ್ವಯಿಸಿ ಹೇಳಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಅ) ದನಕುರಿಗಳ ಸಾಕಾಣೆ :- ಜುಂಜಪ್ಪನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ದನಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ನೀಡಿದ್ದು, ದನಗಳ ಸಾಕಾಣೆಯ ಕ್ರಮವನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಜುಂಜಪ್ಪ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿನ ಮೂರು ತಲೆಮಾರುಗಳು ಪಶುಸಂಗೋಪನೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ. ದೇವರ ದಯಮಾರ ಕಂಬಕ್ಕ, ಕೆಂಗುರುಮಲ್ಲಪ್ಪ, ಜುಂಜಪ್ಪ -ಎಂಬ ಮೂರು ತಲೆ ಮಾರಿನವರು ದನಗಳನ್ನು ಸಾಕಾಣೆ ಮಾಡುವವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರುಗಳು ದನಗಳನ್ನು ಸಾಕಾಣೆ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಇವರನ್ನು ಕಾಡುಗೊಲ್ಲರೆಂದು ಸಹ ಗುರುತಿಸುವುದುಂಟು. ತಾವರೆಕೆರೆ ಹತ್ತಿರವಿರುವ ಕಳುವರಹಳ್ಳಿಯ ಹೊನ್ನಾಟ್ಟಾಲೆಗೌಡನ ಸಾಕುಮಗನಾದ ಕೆಂಗರು ಮಲ್ಲೇಗೌಡನು ತನ್ನ ತಂದೆಯಂತೆ ದನಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದರಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾಗಿದ್ದು ಸಾಕುತಂದೆಯ ಸಾಲವನ್ನು ತೀರಿಸಲು ಕಲ್ಯಾಣಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಹಸುಗಳನ್ನು ಹೀಗೆ ಪಿಳಂಗೋವಿಯಿಂದ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

“ಪಿಳ್ಳಗೋವಿ ಹಿಡಿತಾನಣ್ಣಗಳಿಗಾಗೋ
ಜುಂಜಪ್ಪೋನು ಆಗಲೆ
ಗುಡ್ಡ ಹಾಲರತಿ ಕಟ್ಟೆಮೇಲೆ
ಕುಂತ್ತು ಗಂಡು ಶಂಕರನೆ
ಕಳುವರಳ್ಳಿ ಹತ್ರ
ಆಲರತಿ ಕಟ್ಟೇ ಏರಿ ಮೇಲೆ ಕುಂತಗಂಡು
ಪಿಳ್‌ಗೋಣ್ ಹಿಡಿತಾನೊ
ಕೆಂಗರು ಮಲ್ಲೇಗೌಡ
ಗಂಗೆಗೌರಿ
ಅಂಗನಮಣಿ
ತುಂಗಭದ್ರಿ
ಅಮ್ಮಾ ಗೊಲ್ಲ ಕರೆದ
ದನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ
ಎಲ್ಲಾ ಗೋವುಗಳೆ
ಬನ್ನಿರಮ್ಮ
ಅಂದಾನು
ಜುಂಜಪ್ಪನಗಳಿಗಾಗೋ”[೪೫]

ಎಂದು ಕರೆದೊಡನೆ ಗೋವುಗಳೆಲ್ಲ ಬರುತ್ತವೆ. ಕೆಂಗರು ಮಲ್ಲೇಗೌಡ ಅವುಗಳನ್ನು ಸಾಕಲು ಕಳುವರಳ್ಳಿ ದಿನ್ನೆಯೊಳಗೆ ಕಾರೆಮುಳ್ಳು ಕವಳಿಮುಳ್ಳು, ಜಾಲಿಮುಳ್ಳುಗಳಿಂದ ಬೇಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಅವನಿಗೆ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಸಾಕುವುದರಲ್ಲಿ ಅಗಾಧವಾದ ಪ್ರೀತಿಯಿರುವುದರಿಂದ ಅವುಗಳ ಸಾಕಾಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಕೊಂಕಿ ಜರಮಲೆ ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿನ ಕುರುಬರ ಉಂಡಾಡು ಮದುಮಣ್ಣನ ಹೊಲದೊಳಗೆ ತನ್ನ ದನಗಳ ರೊಪ್ಪ ಹಾಕಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಮಲಗುತ್ತಾನೆಂದರೆ ಅವನು ಸಾಕಾಣೆಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾನೆಂದು ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಕೆಂಗರು ಮಲ್ಲೇಗೌಡನು ತಂದೆಯಂತೆಯೇ ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ದನಗಳನ್ನು ಸಾಕಾಣೆ ಮಾಡಿ ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ಮುಳುಗುತ್ತಾನೆ.

ಕೆಂಗರು ಮಲ್ಲೇಗೌಡನು ದನಗಳನ್ನು ಸಾಕಿದಂತೆಯೇ ಇವನ ಮಗನಾದ ಜುಂಜಪ್ಪನು ಕೂಡ ದನಗಳನ್ನು ಸಾಕುವುದರಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿದ ಕೈ. ಜುಂಜಪ್ಪನ ತಾಯಿಯಾದ ಸಿನಮ್ಮಳಿಗೆ ಸಹೋದರರಾದ ಕಂಬೇರು ಗೊಲ್ಲರು ಏಳು ಹಸುವಿನ ಕರುಗಳನ್ನು ಜೀವನಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿಗಾಗಿ ನೀಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಏಳು ಹಸುವಿನ ಕರುಗಳನ್ನು ಸಿನ್ನಮ್ಮನ ಮಗ ಜುಂಜಪ್ಪ ಶಿವನ ಕೃಪೆಯಿಂದಾಗಿ ದನಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯಿಸಿ ಏಳು ಲಕ್ಷದ ದನಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಅವುಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸಾಕಾಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಜುಂಜಪ್ಪ ಪಿಳಂಗೋವಿಯಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ಹಸುಗಳನ್ನು ಕರೆದು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಮೇಯಿಸುತ್ತಾನೆ.

"ಜೂಜುನಾಡಿ ಮೇಯಿಸೋನು
ಹೊತ್ತಾಡಿ ಕಾವುಲನ
ಹೊತ್ತಡಿ ಮೇಯಿಸೋನಣ್ಣ
ಚುಂಚನಗಿರಿ ಕಾವುಲನ
ಚುಂಚನಾಡಿ ಮೇಯಿಸೋನಯ್ಯ
ಸಿತ್ತುನುಗಿರಿ ಕಾವುಲನ
ಸುತ್ತುನಾಡಿ ಮೇಯಿಸೋನಣ್ಣ"[೪೬]

ಎಂಬಂತೆ ಜುಂಜಪ್ಪನ ದನಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಪುರುಸಕ್ಕನ ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಕುಡಿಸಿ ಬೆಳಯಿಸುತ್ತಾನೆ. ಜುಂಜಪ್ಪನು ದನಗಳನ್ನು ಮೇಯಿಸುವ ಬಗೆಯನ್ನು ಬಹಳ ಸೊಗಸಾಗಿ ಜನಪದರು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

"ಮುದುಗಾದ ಕಾವುಲುನ
ಮನಿಕಂಡೇ ಮೇಸೋನು
ಕುಂದು ಲಿಪ್ಪೆ ಕಾವುಲನ
ಕುಂತೇನೆ ಮೇಸೋನು
ಬಾಣಗೇರೇ ಕಾವುಲುನ
ಬಾರಡಿ ಮೇಸೋನಮ್ಮ" [೪೭]

ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ ದನಗಳನ್ನು ಸಾಕಾಣೆ ಮಾಡುವಾಗ ಜುಂಜಪ್ಪ ಎಲ್ಲಾ ಬಗೆಯ ಭಂಗಿಯಲ್ಲಿ ದನಗಳನ್ನು ಮೇಯಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಜನಪದರು ದನಗಾಹಿಗಳಾಗಿದ್ದು, ದನಗಳನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮೇಯಿಸುತ್ತಾರೋ ಅದೇರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣಿಸಿದ್ದನ್ನು ಕಂಡರೆ ಅವರಿಗೂ ದನಗಳ ಮೇಲಿನ ಪ್ರೀತಿ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲೆಲ್ಲ ತಮಗೋಸ್ಕರವಾಗಿ ದನಗಳನ್ನು ಮೇಯಿಸಿದರೆ ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೈಲಾರನು ಕೋಮಾಲೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಸಲುವಾಗಿ ಕುರುಬನಾಗಿ ಕುರಿಗಳನ್ನು ಸಾಕುತ್ತಾನೆ. ಮೈಲಾರನು ಕುರುಬನಾದರೆ ಜುಂಜಪ್ಪ ಗೊಲ್ಲ ನೆನಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಇಬ್ಬರೂ ಸಹ ಕಾವ್ಯದ ನಾಯಕರೇ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಪಶುಸಂಗೋಪಣೆಯ ಮೇಲೆ ಅಧಿಕವಾದ ಪ್ರೇಮವಿದ್ದು, ಪಶುಸಂಗೋಪಣೆಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ತಮ್ಮ ಆಸೆಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆಂಬುದು ಈ ಪ್ರಸಂಗಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಮೈಲಾರ ಲಿಂಗನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲಯ್ಯ ಜುಂಜಪ್ಪ ದನಗಳನ್ನು ಸಾಕಿದಂತೆ ಕುರಿಗಳನ್ನು ಸಾಕಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕೋಮಾಲೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ಹಠದಿಂದಾಗಿ ಕೋಮಾಲೆ ಮತ್ತು ಅಣ್ಣಂದಿರು ಕುರುಬರಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವರ ಕುರಿಹಟ್ಟಿಗೆ ಕುರಿಕಾಯುವವನಂತೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಕುರಿಗಳನ್ನು ಸಾಕಾಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಮೈಲಾರನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕುರಿಗಳನ್ನು ಸಾಕುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ಕೋಮಾಲೆ

ಮುಖ್ಯವಾಗಿದ್ದು, ಕುರಿಗಳನ್ನು ಸಾಯಿಸಿದರೆ ಅವಳು ಬರುತ್ತಾಳೆಂದು ತಾನು ಕಂಬಳಿ ಒಗೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತೇನೆಂದು ಕೋಮಾಲೆಗೆ ಕುರಿಕಾಯುವಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಮೈಲಾರನು ಕುರಿಕಾಯುವುದರಲ್ಲಿ ನಿಸ್ಸೀಮನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಮಲ್ಲಯ್ಯನು ಕುರಿಮರಿಗಳನ್ನು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಮೇಯಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮಲ್ಲಯ್ಯನು

> **''ಈ ಮಾಯಿಕಾರ**
> **ಹೊಳಿಗೆ ಕುರಿಯು ಹೊಡೆಯುತಾನ**
> **ದೇವಾರುದೇವ''**
> **''ಈ ಮಾಯಿಕಾರ**
> **ಟುರ್ರ ಎಂದು ತಾನೇ ಕರೆಯುತಾನ**
> **ದೇವಾರು ದೇವ''** [೪೮]

ಇಲ್ಲೆಲ್ಲ ಮಾಯಕಾರನಾದ ಮೈಲಾರನೇ ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ಇಳಿದು ಕುರಿಗಳಿಗೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಿ, ನೀರು ಕುಡಿಸಿ ಬರುತ್ತಾನೆ. ನಾಯಕನೇ ಕುರಿಗಳನ್ನು ಸಾಕುತ್ತಾನೆಂದರೆ ಅವನ ಮೂಲ ಕಸುಬು ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗೆ ದನಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆಯೋ ಹಾಗೆ ಮೈಲಾರನಿಗೆ ಕೋಮಾಲೆಗಾಗಿ ಕುರಿ ಹಿಂಡಿನ ಬೆಳೆವಣಿಗೆ ಸಾಕಾಣಿಕೆ ಮುಖ್ಯವೆನಿಸಿದೆ.

ಜುಂಜಪ್ಪ ದನಗಳನ್ನು ಮೈಲಾರನು ಕುರಿಗಳನ್ನು ಸಾಕಿದಂತೆಯೇ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೊಪ್ಪೇಗೌಡನು ಕುರಿ ಸಾಕುವವನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಇವನಲ್ಲಿಗೆ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗಳು ತಮಗೆ ಮಲಗುವುದಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಜಾಗನೀಡಬೇಕೆಂದು ಬೆಳಗೆದ್ದು ಹೋಗುತ್ತೇನೆಂದು ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುತ್ತಾರೆ. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗೆ ಮಲಗುವಂತೆ ತನ್ನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಕುರಿ ಸಾಕಾಣೆ ಮಾಡಿ ಕುರಿಗಳ ಸಂತಾನ ಹೆಚ್ಚಾಗಲಿ ಎಂದು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ

> **''ನಿನ್ನ ಒಂದು ಕುರಿ ಹಿಡಿದರೆ**
> **ಒಂಭತ್ತು ಕುರಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಲಪ್ಪ''** [೪೯]

ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಅಂದರೆ ಕುರಿಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಮಾಡುವುದು ಕೂಡ ಸಾಕಾಣಿಕೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದುದ್ದಾಗಿದೆ. ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರು ಪಶುಸಂಗೋಪನೆಗಾಗಿ ದನವನ್ನಾಗಲೀ, ಕುರಿಯನ್ನಾಗಲೀ ಸಾಕುತ್ತಾರೆಂದು ಎಂಬ ಅಂಶ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಬಳೆ ಮುದ್ದಮ್ಮಳು ಹಸುಗಳನ್ನು ಸಾಕಿದ್ದು ಹಾಲು ಕರೆಯುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಮುದ್ದಮ್ಮ ದನಗಳನ್ನು ಸಾಕಾಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಮಗ್ನಳಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆಂದರೆ ಒಮ್ಮೆ ಮುದ್ದಮ್ಮ ಹಸುವಿನಿಂದ ಹಾಲು ಕರೆಯುವಾಗ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗಳು ಜಂಗಿನ ಶಬ್ದ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಭಿಕ್ಷೆಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಆ ಜಂಗಿನ ಶಬ್ದದಿಂದ ಹಸು ಬೆದರಿ ಹಾಲನ್ನು ಚೆಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ

ಮುದ್ದಮ್ಮಳಿಗೆ ಕೋಪವುಂಟಾಗಿ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯನ್ನೇ 'ಹಾಳಾದ ಮಂಟೇದಯ್ಯ' ಎಂಬುದಾಗಿ ಬಯ್ಯುತ್ತಾಳೆ. ಅಂದರೆ ಅವಳಿಗೆ ಭಿಕ್ಷುಕನಿಗಿಂತ ತನ್ನ ಹಸು ಮತ್ತು ಹಸುವಿನ ಹಾಲು ಮುಖ್ಯವಾಗಿದ್ದು, ಅವಳಿಗಿರುವ ಗೋವುಗಳ ಸಾಕಾಣಿಕೆಯೇ ಅತ್ಯಂತ ಮುಖ್ಯವೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ಮುದ್ದಮ್ಮಳಂತೆಯೇ ಡೊಳ್ಳೊಟ್ಟೆ ಜುಂಜಪ್ಪ ಮತ್ತು ಮಲ್ಲಾಜಮ್ಮರು ಏಳುಂಡಿ ದನಗಳನ್ನು ಸಾಕಾಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದು, ಅಲ್ಲಿಗೆ ಮಾದಪ್ಪ ತನಗೆ ಶಿವನು ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿದ್ದಾನೆಂದು ಅವನಿಗಾಗಿ ಗುಡಿಕಟ್ಟಿಸಬೇಕೆಂದು ಭಿಕ್ಷೆ ಕೇಳಿದಾಗ ದಂಪತಿಗಳಿಬ್ಬರು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಮಾದಪ್ಪ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಬುದ್ದಿ ಕಲಿಸಲು ಏಳುಂಡಿ ದನಗಳೊಂದಿಗೆ ಬಸವಣ್ಣನಿಗೆ ಹಾಲು ತುಂಬಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಆಲಂಬಾಡಿ ಜೀತಗಾರರು ಎಲ್ಲಾ ದನಗಳಿಂದ ಹಾಲು ಕರೆದಂತೆ ಬಸವಣ್ಣನಿಂದಲೂ ಹಾಲು ಕರೆಯಲು ಹೋದಾಗ ಬಸವಣ್ಣ

> "ರಕುತಾ ಕರೆದುಬುಟ್ಟದಾನೆ
> ಯಾವ ಕಾಡಿಗೋಗಿದ್ರೋ
> ಯಾವ ಯಂತ್ರಗಾರ ಮಂತ್ರಗಾರ
> ಅಡ್ಡಸ್ವಾಲುಗ ಬಿಡ್ನ ಸ್ವಾಲುಗ ಏನು ಮಾಡಿದ್ದಾನೋ"[30]

ಎಂಬುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಡೊಳ್ಳೊಟ್ಟೆ ಜುಂಜಪ್ಪ ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತನಾಗಿ ಬಸವಣ್ಣನನ್ನು ಏಳುಮಲೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಹೊನ್ನುತ್ತದೊಳಗೆ ಲಿಂಗವಾಗಿ ಮಾದಪ್ಪ ಕೂತಿದ್ದು, ಒಮ್ಮೆ ಗುಡಿಗಿದಾಗ ಬಸವಣ್ಣ ತನ್ನ ಬಾಲವನ್ನು ಬೆನ್ನಿನಿಂದ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಆಗ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಎಲ್ಲರೂ ಮೂರ್ಛೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಮಾದಪ್ಪನಿಂದಲೇ ಆಗುತ್ತಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿದು ಭಯಗೊಂಡ ಡೊಳ್ಳೊಟ್ಟೆ ಜುಂಜಪ್ಪ ಮಾದಪ್ಪನಿಗೆ ಗುಡಿಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗೆ ಗೋವುಗಳ ಸಾಕಾಣೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದ್ದು, ಅವುಗಳಿಗೆ ತೊಂದರೆಯಾಗಬಾರದೆಂದು ಮಾದಪ್ಪನಿಗೆ ಶರಣಾಗುತ್ತಾನೆ. ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿನ ಪಶುಸಂಗೋಪಕರು ತಮ್ಮ ದನಕುರಿಗಳನ್ನು ಸಾಕಾಣಿಕೆ ಮಾಡುವಾಗ ತೊಂದರೆ ಆಗದಂತೆ ಎಲ್ಲವನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ದನಕುರಿಗಳ ಅವಲಂಬನೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದ್ದು, ಅವುಗಳ ಸಾಕಾಣಿಕೆಯೇ ಪರಮಗುರಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲಾ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲೂ ದನಕುರಿಗಳ ಸಾಕಾಣಿಕೆ ಸರ್ವೇಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ ಎಂದು ಈ ಪ್ರಸಂಗಗಳ ಮುಖಾಂತರ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಸಂದರ್ಭಗಳು ಭಿನ್ನವೆನಿಸಿದರು ಅವುಗಳ ಸಾಕಾಣಿಕೆ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿದೆ.

(ಆ) ಹುಲ್ಲುಗಾವಲು ಮತ್ತು ನೀರಿನ ಹುಡುಕಾಟ :-

ದನಕುರಿಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದವರಿಗೆ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಹುಲ್ಲುಗಾವಲು ಮತ್ತು ನೀರು ಅತ್ಯಂತ ಅಗತ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹುಲ್ಲು ನೀರು ಇಲ್ಲದೆ ದನಕರುಗಳು ಬದುಕಲಾರವು. ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ನೀರು ಎಷ್ಟು ಅವಶ್ಯಕವೋ ಅಷ್ಟೇ ಅವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು ದನ ಕುರಿಗಳು ಹೊಂದಿವೆ ಎಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯ, ಜುಂಜಪ್ಪಕಾವ್ಯ, ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಕಾವ್ಯ ಹಾಗೂ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹುಲ್ಲು ನೀರಿಗೋಸ್ಕರ ಬವಣೆ ಪಡುವ ಸಂದರ್ಭಗಳು ಹೇರಳವಾಗಿವೆ. ಹುಲ್ಲು ನೀರಿಗೋಸ್ಕರವಾಗಿ ದನ ಕುರಿ ಕಾಯುವವರು ಮನೆ ಮಠ ಮರೆತು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸ ಮಾಡುವುದುಂಟು. ಜುಂಜಪ್ಪ ಮಹಾಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ದಯಮಾರ, ಕೆಂಗರು ಮಲ್ಲಪ್ಪರು ಹುಲ್ಲು ನೀರಿಗಾಗಿ ಮನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸಮಾಡಿ ಹಿಂದಿರುಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ ದನಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಮದುವೆ ಸಹ ಮುಖ್ಯವೆನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ದನಗಳನ್ನು ಕಾಯುವುದರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮರೆಯುವುದುಂಟು. ಈಗಲು ದನ ಕುರಿಗಳಿಗೋಸ್ಕರ ಎಲ್ಲವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದವರು ಎಷ್ಟೋ ಮಂದಿ ಇದ್ದಾರೆ. ಹಳ್ಳಿ ಜನರು ದನ ಕುರಿಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳೆಂಬಂತೆ ಸಾಕುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಮೂಕ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಮೇಲೆ ಅವರಿಗೆ ಅಭಿಮಾನ ಹೆಚ್ಚು. ಇತರ ಮಹಾ ಕಾವ್ಯಗಳಿಗಿಂತ ಜುಂಜಪ್ಪ ಮಹಾಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಹುಲ್ಲು ನೀರಿನ ಹುಡುಕಾಟ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿದ್ದು, ಅದಕೋಸ್ಕರ ಜುಂಜಪ್ಪ ತನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಕಳೆದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಹುಲ್ಲು ನೀರಿನಿಂದ ಆಗಬಾರದೆಲ್ಲವೂ ಆಗಿ ಸಂಬಂಧಿಕರಲ್ಲಿ ದ್ವೇಷಾಸೂಯೆಗಳು ಉದ್ಭವವಾಗುತ್ತವೆ.

ಜುಂಜಪ್ಪನು ಸೋದರ ಮಾವಂದಿರು ನೀಡಿದ ಏಳು ಕರುಗಳನ್ನು ಸಾಕಿ ಏಳು ಲಕ್ಷದ ದನಗಳನ್ನಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿಸುತ್ತಾನೆ. ಯಾರು ಸಹ ತಮ್ಮ ದನಗಳನ್ನು ಮೇಯಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸ್ವತಃ ಹುಲ್ಲುಗಾವಲುಗಳನ್ನು, ನೀರನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಎಲ್ಲಿ ನೀರಿದೆಯೋ, ಹುಲ್ಲುಗಾವಲು ಇದೆಯೋ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ದನಗಳನ್ನು ಮೇಯಿಸಿ ನೀರು ಕುಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಜುಂಜಪ್ಪ ದನಗಳನ್ನು ಮೇಯಿಸಲು ಪುರುಸ್ಕನ ಕೆರೆ, ಮಂಡಿಗುಡ್ಡದ ಹೆಡ್ಡೆಣೆಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ದನಗಳನ್ನು ಸಾಕಾಣೆ ಮಾಡಿ ಏಳು ಲಕ್ಷದ ದನಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಇದರಿಂದ ಸೋದರ ಮಾವಂದಿರಿಗೆ ಅಸೂಯೆ ಉಂಟಾಗಿ ಜುಂಜಪ್ಪನ ಮೇಲೆ ದ್ವೇಷ ಸಾಧಿಸಲು ಅವನ ದನಗಳನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡಲು ಹುಲ್ಲು - ನೀರು ಸಿಗದಂತೆ ಮಾಟ - ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಚಿಕ್ಕಮಲ್ಲಣ್ಣ - ದೊಡ್ಡಮಲ್ಲಣ್ಣರೆಂಬ ಪಂಡಿತರಿಂದ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗೆ ಗಾಢವಾದ ನಿದ್ರೆ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದು, ದನಗಳಿಗೆ ನೀರಿಲ್ಲದಂತೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಪಂಚಕಲ್ಯಾಣಿ ಹಸುವು ಕೆರೆಗೆ ಮಾಟ ಶೂನ್ಯಗಳನ್ನು ಕಂಬೇರುಗೊಲ್ಲರು

ಮಾಡಿಸಿರುವ ವಿಚಾರವನ್ನು ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಎಚ್ಚೆತ್ತ ಜುಂಜಪ್ಪ ತನ್ನ ದನಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ವಿಷವನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಾನೇ ಕುಡಿದು ನೀರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅಮೃತವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗೆ ತನ್ನ ಪ್ರಾಣಕ್ಕಿಂತ ದನಗಳ ಪ್ರಾಣ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ. ಜುಂಜಪ್ಪ ಪವಾಡ ಪುರುಷನಾಗಿದ್ದು ಸೋದರಮಾವಂದಿರನ್ನು ಸದೆಬಡಿಯುತ್ತಾನೆ. ಹುಲ್ಲು-ನೀರಿನ ಕಾರಣವಾಗಿ ವೈರಿವರ್ಗವು ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಗೌರಸಂದ್ರದ ಮಾರಮ್ಮಳಿಂದ ಜುಂಜಪ್ಪ ಸೇಳೂರು ಒಳಗೆ ಹುಲ್ಲು ನೀರಿರುವ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ಜುಂಜಪ್ಪ ಪಿಳಂಗೋವಿಯನ್ನು ಊದುವುದರೊಂದಿಗೆ ಪಂಚಕಲ್ಯಾಣಿ ಹಸು, ಬಸುವನನ್ನು ಕರೆದು ಸೇಳೂರು ಕಾವಲೊಳಗೆ ನುಗ್ಗುವಂತೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸುತ್ತಾನೆ. ನೂರಾ ಅರವತ್ತೆರಡು ಎಕರೆ ಹುಲ್ಲುಗಾವಲಿನಲ್ಲಿ ಜುಂಜಪ್ಪನ ದನಗಳು ಮೇಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಸೇಳೂರು ಕಾವಲುಗಾರರು ಕೋಪಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಕಾವಲುಗಾರರು ದನಗಳನ್ನು ಕಂಡು

"ಯಾವುದೋ ಕಾಡುಗೊಲ್ಲನ ದನಾತಂದು
ನಮ್ಮ ಕಾವುಲಿಗೆ ಕರ‍್ದಬಿಟ್ಟವ್ನಲ್ಲೊ" [೫೦]

ಎಂಬುದಾಗಿ ಕಾಡುಗೊಲ್ಲರಾದ ಜುಂಜಪ್ಪನದೇ ಕೈವಾಡವೆಂದು ತಿಳಿದು ಕೋಪಗೊಂಡು ಜುಂಜಪ್ಪನ ಮೇಲೆ ಜಗಳಕ್ಕೆ ಕಾವಲುಗಾರರು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗೆ ತಾವು ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪಿನ ಅರಿವಾಗುತ್ತದೆ. ಜುಂಜಪ್ಪ ಕಾವಲುಗಾರರನ್ನು ಮುದುಕನ ವೇಷ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕ್ಷಾಮದ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ತಾವು ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿದರೂ ಕಾವಲುಗಾರರು ಜುಂಜಪ್ಪನೊಂದಿಗೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಜಗಳನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಜುಂಜಪ್ಪ ದನಗಳಿಗೋಸ್ಕರವಾಗಿ ಏಳು ವರ್ಷದ ಮಗನಾಗಿ ನಿಂತು ಕಾವಲುಗಾರರನ್ನು ಸದೆ ಬಡಿಯುತ್ತಾನೆ. ರಂಗಪ್ಪನು ಬಸುವನನ್ನು ಕೇಳಿದೊಡನೆ ಜುಂಜಪ್ಪ ಉಡಾದ ಮೂಲಕ ರಂಗಪ್ಪನನ್ನು ಸುತ್ತಿ ಸುತ್ತಿ ಬೀಳಿಸಿದಾಗ ರಂಗಪ್ಪ ಕ್ಷಮಾಪಣೆ ಬೇಡಿ ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಜುಂಜಪ್ಪ ತನ್ನ ದನಗಳಿಗಾಗಿ ಹುಲ್ಲು - ನೀರನ್ನು ಪಡೆಯಲು ದುಷ್ಟರನ್ನು ನಾಶಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

ಕ್ಷಾಮದಿಂದಾಗಿ ಹುಲ್ಲು - ನೀರಿರುವ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಜುಂಜಪ್ಪ ಹುಲ್ಲೆಯ ಮೂಲಕ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಸಾಣೆಕೆರೆ ಪುಟ್ಟಣ್ಣನ ಕಾವಲೊಳಗೆ ಬಡಮ್ಮೈಲ ಬಸುವನನ್ನು, ದನಗಳನ್ನು ನುಗ್ಗಿಸಿ ಹುಲ್ಲು ಮೇಯುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇದರಿಂದ ಕೋಪಿತನಾದ ಪುಟ್ಟಣ್ಣ

''ಎಲಾ ಕಾಡುಗೊಲ್ಲ
ಅವನಿಗೆ ಇನ್ನೆಷ್ಟು
ಸೊಕ್ಕಿರಬೇಕು
ನನ್ನಾಜ್ಞೆ ಇಲ್ದೇ
ನನ್ನ ಕಾವುಲಿಗೂ
ದನ ಕರಿಬೇಕಾಗಿದ್ರೆ
ಆ ದಗಡೀ ಮಗನ್ನ
ತಕ್ಕ ಶಿಕ್ಷೆ'' [೫೨]

ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಅಬ್ಬರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಪುಟ್ಟಣ್ಣ ಬೇತಾಳಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಜುಂಜಪ್ಪನನ್ನು ಸರ್ವನಾಶ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದು ಜುಂಜಪ್ಪನೇ ಅವುಗಳನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಹುಲ್ಲು ನೀರಿನಿಂದ ಜುಂಜಪ್ಪ ಸೋದರ ಮಾವಂದಿರ ನಡುವೆ ವೈರತನ ಉಂಟಾಗಿ ಜುಂಜಪ್ಪ ಸಾವನ್ನಪ್ಪುತ್ತಾನೆ. ಕಂಬೇರು ಗೊಲ್ಲರು ವಿಷದ ಕಜ್ಜಾಯಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಜುಂಜಪ್ಪನನ್ನು ಸಾಯಿಸುತ್ತಾರೆ. ಜುಂಜಪ್ಪನ ಕಾವ್ಯವು ಹುಲ್ಲು ನೀರಿನ ಹುಡುಕಾಟವನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತಾ, ಅದರಿಂದಾಗುವ ಎಡರು ತೊಡರುಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದೆ. ಹುಲ್ಲು ನೀರಿಗೋಸ್ಕರ ಜುಂಜುಪ್ಪ ಕಂಬೇರುಗೊಲ್ಲರಿಂದ ಹತನಾಗುತ್ತಾನೆಂದರೆ ಅವನಿಗೆ ದನಗಳ ಉಳಿವು ಮುಖ್ಯವೆನಿಸಿದೆ ಎಂಬುದು ಈ ಪ್ರಸಂಗದಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ''ಹುಲ್ಲು ನೀರಿಗೋಸ್ಕರ ಬವಣೆ ಪಡುತ್ತಾ, ಕಾವಲಿನಿಂದ ಕಾವಲಿಗೆ ಅಲೆಯುತ್ತಾ ದ್ವೇಷ, ಅಸೂಯೆಗಳ ಜಂಜಾಟದಲ್ಲಿ ತೊಳಲುತ್ತಾ, ವಿರೋಧಿಗಳ ಹುಟ್ಟಡಗಿಸುತ್ತಾ 'ಎಲ್ಲಿ ಹುಲ್ಲು-ನೀರು ಐತೋ ಅದೇ ನಮ್ಮ ಮನಿ ಮಾರು''[೫೩] ಎನ್ನುವ ತೀ.ನಂ. ಶಂಕರನಾರಾಯಣ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವೆನಿಸಿದೆ. ಇದು ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಲ್ಲ, ಯಾವ ಯಾವ ಜನವರ್ಗಗಳು ದನಕುರಿಗಳ ಅವಲಂಬನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೋ ಅವರೆಲ್ಲರು ಅನುಭವಿಸುವ ಬವಣೆಯಾಗಿದೆ. ಈಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದನಕುರಿಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಜನವರ್ಗಗಳು ಸಾಕುತ್ತಾರೆ. ಹಾಲು ಉತ್ಪಾದಿಸಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆಂದರೆ ಜನರಿಗೆ ಯಾವುದರಲ್ಲಿ ಲಾಭ, ತೃಪ್ತಿಯಿದ್ದು ದೀರ್ಘಕಾಲದವರೆಗೂ ಉದ್ಯೋಗವಿದೆಯೋ ಅದನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಗೊಲ್ಲ ಜನಾಂಗವೇ ಪಶುಸಂಗೋಪನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ಗಮನಾರ್ಹವಾದ ಸಂಗತಿ ಆಗಿದೆ. ಜುಂಜಪ್ಪ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಜುಂಜಪ್ಪನದು ಸದಾ ದನಗಳನ್ನು ಸಾಕಿ ಬೆಳೆಸಿ ಅದರ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದಾದರೆ ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ, ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ಒಕ್ಕಲುಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ತವಕವಿದೆ ಮತ್ತು ಒಂದೆಡೆ ನೆಲೆಗೊಳ್ಳುವ ಉದ್ದೇಶವಿದೆ. ಆದರೆ ಮೈಲಾರ ಲಿಂಗನಿಗೆ ಕೋಮಾಲೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲವಿದೆ. ಮೈಲಾರ ಲಿಂಗ, ಜುಂಜಪ್ಪ ಹಲವು ಜನರಿಂದ ಪೂಜಿತಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದೂ ಸತ್ಯ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಜುಂಜಪ್ಪ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ದನಗಳ ಅವಲಂಬನೆ

ಕಾವ್ಯದುದ್ದಕ್ಕೂ ಹಾಸುಕೊಕ್ಕಾಗಿದೆ. ಮೈಲಾರನು ಕೋಮಾಲೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿ ಕುರಿಗಳನ್ನು ಸಾಕಿ ಬೆಳೆಸುತ್ತಾನೆ.

ಮೈಲಾರ ನೀರಿರುವ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಕುರಿ ಹಿಂಡನ್ನು ಕೊಂಡೊಯ್ದು ನೀರು ಕುಡಿಸುವ, ಕುರಿಗಳನ್ನು ತೊಳೆಯುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಕುರಿಗಳನ್ನು ಮೇಯಿಸಿದರೆ ತನಗೆ ಕೋಮಾಲೆ ದೊರೆಯುವಳೆಂದು ಈ ರೀತಿ ಪ್ರಣಯದ ಹುಡುಕಾಟದಲ್ಲಿ ತಲ್ಲೀನನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಮಲ್ಲಯ್ಯ

"ಈ ಮಾಯಕಾರ
ಹೊಳಿಗೆ ಕುರಿಯು ಹೊಡೆಯುತಾನ
ದೇವಾರು ದೇವ" [೫೪]

ಎಂಬಂತೆ ಕುರಿಗಳನ್ನು ಹೊಳೆಗೆ ಹೊಯ್ಯುವ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಹುಲ್ಲು ನೀರಿನ ಬವಣೆಯಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ನೀರು ಇರುತ್ತದೋ ಅಲ್ಲೆಲ್ಲ ಹುಲ್ಲು ಇರಲು ಸಾಧ್ಯ ಎಂಬುದನ್ನು ಅಧ್ಯಾಹಾರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಹುಲ್ಲು ನೀರಿನ ಹುಡುಕಾಟವಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಇದರಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಕ್ಕಲುತನ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿದ್ದು, ಡೊಳ್ಳೊಟ್ಟೆ ಜುಂಜಪ್ಪ ಮಾತ್ರ ದನಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಆಲಂಬಾಡಿಯಲ್ಲೇ ಜೀವನ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಈ ಜುಂಜಪ್ಪನ ದನಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಬಸವಣ್ಣನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಜೀತಗಾರರೆಲ್ಲ ಮೇಯಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಬಸವಣ್ಣ ಏಳು ಮಲೆಯಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡ್ತಾ ಇದ್ದ ಮಹದೇವನಿಗೆ ಆರು ಸೇರಿನ ಹಾಲಿನ ಮಜ್ಜನ ಮಾಡಿ ಏಳುಂಡಿ ದನಗಳ ಗುಂಪನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಏಳು ಮಲೆ ಸುತ್ತಲೂ ಕಾವಲು ಇರುವುದರಿಂದ ಹುಲ್ಲಿನ ಹುಡುಕಾಟವಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಯಾವುದೇ ಘರ್ಷಣೆಗಳು ಉಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಪಶು ಸಂಗೋಪಕರು ತಮ್ಮ ದನಕರುಗಳನ್ನು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿಯೇ ಮೇಯಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಯಾರ ಕಡಿವಾಣವು ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲೂ ಒಕ್ಕಲುತನಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ ವಿರುವುದರಿಂದ ದನಗಳ ಅವಲಂಬನೆ ಅಧಿಕ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿರದೆ ಒಂದೆಡೆ ಮಾತ್ರ ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ. 'ಕೆಂಪಾಚಾರಿ ಸಾಲು' ಎಂಬ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬಸವಾಚಾರಿ ಮುದ್ದಮ್ಮರು ಕಡುಬಡವರಾಗಿದ್ದು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸಾಕಲು ಮಠಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ದನಗಳನ್ನು ಕಾಯ್ದು ಕೊಂಡು ಕಾಲ ಕಳೆಯುವವರು ಅಷ್ಟೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕುರಿಗಳ ಅವಲಂಬನೆ ಕಂಡುಬಂದಿದ್ದು ಕುರುಬರನ್ನು ಒಕ್ಕಲನ್ನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಸಂದರ್ಭವಿದೆ. ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯ ಮತ್ತು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ದನಕುರಿಗಳ ಮೇವಿಗಾಗಿ, ನೀರಿಗಾಗಿ ಅಲೆದಾಟ ನಡೆಸುವ ಪ್ರಸಂಗಗಳಿಲ್ಲದೇ ಇರುವುದು ಗಮನೀಯ

ಇ) ದನಕುರಿಗಳ ನಾಶ :-

ದನಕುರಿಗಳ ನಾಶ ಹಲವು ಕಾರಣಗಳಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ವೇಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ದನಕುರಿಗಳ ನಾಶ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಜನರಿಂದ, ನಾಯಕರಿಂದ, ದನಕುರಿಗಳ ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ, ಮೈಲಾರ, ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಎಂಬ ನಾಯಕರು ಸತ್‌ಕಾರ್ಯಗಳಿಗಾಗಿ ಮಾತ್ರ ದನಕುರಿಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿದ್ದು, ತಮಗೆ ಭಕ್ತರೆಲ್ಲ ಒಕ್ಕಲಾಗಬೇಕೆಂಬ ಸದುದ್ದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಜುಂಜಪ್ಪ ಮಹಾಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವನ ಸೋದರ ಮಾವಂದಿರಾದ ಕಂಬೇರುಗೊಲ್ಲರಿಂದ ದನಗಳೆಲ್ಲವು ನಾಶವಾಗುತ್ತವೆ. ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗೆ ದನಗಳು ನಾಶವಾಗಬಾರದೆಂಬ ಧೋರಣೆಯಿದೆ. ಜುಂಜಪ್ಪನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ದನ ಸತ್ತರೆ ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿದಂತೆಯೇ. ಹಾಗಾಗಿ ಜುಂಜಪ್ಪ ಮಹಾಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ದನಗಳ ನಾಶದಿಂದಾಗಿ ಜುಂಜಪ್ಪ ಕಂಬೇರುಗೊಲ್ಲರನ್ನು ಸರ್ವನಾಶ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಹವಣಿಸಿದಾಗ ಕಂಬೇರುಗೊಲ್ಲರು ವಿಷದ ಕಜ್ಜಾಯಗಳನ್ನು ನೀಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ಜುಂಜಪ್ಪನನ್ನು ಹತ್ಯೆಗೀಡು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ವಿಷಯವೇ ಜುಂಜಪ್ಪ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಅಂಶವಾಗಿದೆ.

ಜುಂಜಪ್ಪನು ಕಂಬೇರುಗೊಲ್ಲರು ನೀಡಿದ ಏಳು ಹಸುವಿನ ಕರುಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯಿಸಿ ಏಳು ಲಕ್ಷದ ದನಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಕಂಬೇರುಗೊಲ್ಲರು ಜುಂಜಪ್ಪನ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರದೆ ಅಸೂಯೆಯಿಂದ ಜುಂಜಪ್ಪನ ದನಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ನಾಶಮಾಡಲು ಮಾಟ-ಮಂತ್ರಗಳ ಕಡೆಗೆ ವಾಲುತ್ತಾರೆ. ಜುಂಜಪ್ಪ ನಿದ್ರಿಸುವಾಗ ಅದೇ ಸುಸಮಯವೆಂದು ತಿಳಿದು ಕಂಬೇರುಗೊಲ್ಲರು ಜುಂಜಪ್ಪನ ದನಗಳು ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಒಂದು ತೊಟ್ಟು ನೀರು ಕುಡಿದರು ರಕ್ತ ಕಕ್ಕಿಕೊಂಡು ಪ್ರಾಣಬಿಡುವ ಹಾಗೆ ಮಾಟ-ಶೂನ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ದನಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿದರೆ ಜುಂಜಪ್ಪ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಥವನ್ನು ಮೊಟಕುಗೊಳಿಸಬಹುದೆಂದು ತಿಳಿದು ದನಗಳೆಲ್ಲವೂ ದುರ್ಮರಣವಾಗುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ವಿಷಯವನ್ನರಿತ ಪಂಚಕಲ್ಯಾಣಿ ಹಸುವು ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗೆ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಮುನ್ನೆಚ್ಚರಿಕೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ.

> **"ಈ ನೀರು ಕುಡ್ದು ಒಂದುದನ ಸತ್ತೈತೆ ಅದ್ರೆ**
> **ಇಷ್ಟೊಂದು ದನುಗಳೆಲ್ಲಾ ಸತ್ತೋಗಿಬಿಟ್ರೆ**
> **ಎಷ್ಟು ವಿಗಾಂತ್ರದ ಜನ್ಮಗಳೆತ್ತಿದ್ರು**
> **ನಿನ್ಗೆ ಗೋವಿನ ಕುರುವಿನ ಮಂತ್ರ ತೀರದಿಲ್ಲ**
> **ಈ ಕೇರಿಯೊಳಗೆ ನೀರು ಕುಡಿಸ್ಬ್ಯಾಡ"** [32]

ಎಂಬುದಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ ಜುಂಜಪ್ಪ ಪಂಚಕಲ್ಯಾಣಿಯ ಮಾತನ್ನು ಮೀರದೇ ಕೆರೆಯ ನೀರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕುಡಿದು ವಿಷವನ್ನು ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕೆರೆಯ ನೀರನ್ನು ಅಮೃತವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ದನಗಳ ನಾಶವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅವನಿಗೆ ದನಗಳು ಯಾರಿಂದಲೂ ಸಾಯಬಾರದೆಂಬ ಅರಿವು ಇದೆ.

ಜುಂಜಪ್ಪ ಬಡಕಲು ಕರುವನ್ನು ಸಾಕಿ ಬಹುದೊಡ್ಡದನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಅದಕ್ಕೆ 'ಬಡಮೈಲ' 'ಬಸುವ' ಅಂಥ ಹೆಸರನ್ನು ಇಟ್ಟಿರುತ್ತಾನೆ. ಬಡಮೈಲ ಜುಂಜಪ್ಪನ ಪರವಾಗಿದ್ದು, ಕಂಬೇರುಗೊಲ್ಲರನ್ನು ಸದೆ ಬಡಿಯುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದಾಗ ಕಂಬೇರು ಗೊಲ್ಲರು ಸೇಳೂರು ದೊರೆಗಳಿಗೆ ಕ್ರಯ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಬಡಮೈಲನನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಸರ್ವನಾಶ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಕಂಬೇರುಗೊಲ್ಲರು ಸಂಚು ಹೂಡುತ್ತಾರೆ. ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗೆ ಕೇಡು ನಿದ್ರೆ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಅವನು ನಿದ್ರಿಸುವಾಗ ಅವನಂತೆ ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರತಿರೂಪವನ್ನು ಕಂಬೇರುಗೊಲ್ಲರು ಮಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಜುಂಜಪ್ಪನೆಂದೇ ತಿಳಿದು ಬಡಮೈಲ ಅವನ ಹಿಂದೆ ನಿಂತಿದ್ದಾಗ ಅದನ್ನು ನಾಶಮಾಡಲು ಹೀಗೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ.

> **''ಆವಾಗ ಎಡಕೆ ಏಳೇಳು ಹದಿನಾಲ್ಕು ಗಾಡಿ ಫಿರಂಗಿ ಗುಂಡು**
> **ಬಲಕ್ಕೆ ಏಳೇಳು ಹದಿನಾಲ್ಕು ಗಾಡಿ ಬಂದೂಕದು ಗುಂಡು**
> **ಎಡಕ್ಕೆ ಏಳೇಳು ಹದಿನಾಲ್ಕು ಗಾಡಿ ಕಬ್ಬಿಣದು ಸರಪಳಿ**
> **ಬಲಕ್ಕೆ ಏಳೇಳು ಹದಿನಾಲ್ಕು ಗಾಡಿ ನೂಲಮಣಿಗಳು''** [31]

ಎಂಬ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಸಿದ್ಧಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಮದ್ದುಗುಂಡುಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ಬಸುವನಿಗೆ ಜಗ್ಗಿಸಿ ಹೊಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಬಡಮೈಲ ಜುಂಜಪ್ಪನ ಆಜ್ಞೆ ಮೀರದೇ ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಬಡಮೈಲ ಜುಂಜಪ್ಪನನ್ನು ಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡಿದರೂ ಎಚ್ಚರವಾಗದೇ ಫಿರಂಗಿಗಳು ನಾಟಿ ನಾಟುತ್ತಲೇ

> **''ಆರ್ನಾಲ್ಲೇ ಕಚ್ಚಿ ಗಂಡು ಬಸುವ**
> **ದಗ್ಗಾಲು ಮಂಡಿ ಹೊಡೆದೀತೋ**
> **ಮದುಗಿರಿ ದಿರುವ್ತಕ್ಕೊರೆದಂತ**
> **ಕುಳಬಿದ್ದೀತೂ ಬಸುವಗಳಿಗಾಗೋ''** [32]

ಎಂಬಂತೆ ಕೊನೆಗೂ ಬಡಮೈಲ ಸಾವನ್ನಪ್ಪುತ್ತದೆ. ಕಂಬೇರುಗೊಲ್ಲರು ಜುಂಜಪ್ಪ ಮೇಲಿನ ದ್ವೇಷದಿಂದ ಬಡಮೈಲನನ್ನು ನಾಶಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕಂಬೇರುಗೊಲ್ಲರು ದುರುದ್ದೇಶದಿಂದ ಮೂಕ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡಿ ಗೋಹತ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಗುರಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ದನಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದು ಮಹಾ ಪಾಪಕರವೆನಿಸಿದರೂ ಸುಮ್ಮನಿರದೇ ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಜುಂಜಪ್ಪನನ್ನೇ ನಾಶ ಮಾಡಲು ಹೋಗುತ್ತಾರೆನ್ನುವುದು

ದುರಂತವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಪುರಾತನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ದುಷ್ಟ ಜನರು ಮೂಕ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಬಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ದ್ವೇಷವನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸುತ್ತಿದ್ದರು ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಜುಂಜಪ್ಪ ಮಹಾಕಾವ್ಯವೇ ಒಂದು ಮಹತ್ ದಾಖಲೆಯಾಗಿದೆ.

ಆದರೆ ಇಷ್ಟು ಕಠೋರವಾದ ದನಗಳ ನಾಶವನ್ನು ಇನ್ನಿತರ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನೋಡಲಾಗದು ಏಕೆಂದರೆ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ, ಮಾದೇಶ್ವರ ನಾಯಕರಾಗಿ ಒಕ್ಕಲುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಸಲುವಾಗಿ ದನಕುರಿಗಳನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ತಮ್ಮ ಪವಾಡ, ಶಕ್ತಿ-ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ಮೆರೆದು, ನಂತರ ಮತ್ತೆ ದನಕುರಿಗಳನ್ನು ಬದುಕಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ದನಕುರಿಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾಗಲಿ ಎಂಬುದಾಗಿ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮಾದಪ್ಪ ತನಗೆ ಗುಡಿಕಟ್ಟಿಸುವಂತೆ ಡೊಳ್ಳೊಟ್ಟೆ ಜುಂಜಪ್ಪನಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದರೂ ಅವನು ಒಗೊಡದಿದ್ದಾಗ ಮಾದಪ್ಪ ದನಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡದೇ ಬಸವಣ್ಣನಲ್ಲಿ ಹಾಲು ತುಂಬಿಸುತ್ತಾರೆ. ಜೀತಗಾರರೆಲ್ಲ ದನಗಳಿಂದ ಹಾಲನ್ನು ಕರೆದ ನಂತರ ಬಸವಣ್ಣನಲ್ಲಿ ಹಾಲನ್ನು ಕರೆಯಲು ಹೋದಾಗ ಬಸವಣ್ಣ ರಕ್ತವನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಕಂಡು ಡೊಳ್ಳೊಟ್ಟೆ ಜುಂಜಪ್ಪನು ದನಗಳು ನಾಶವಾಗದಂತೆ ಮಾದಪ್ಪನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಗುಡಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮಾದಪ್ಪನಿಗೂ ಅರಿವು ಇದ್ದುದರಿಂದ ದನಗಳನ್ನು ಸಾಯಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿನ ಮುದ್ದಮ್ಮಳ ಕರಿ ಮಗ ಕೆಂಪಾಚಾರಿಯನ್ನು ಶಿಶುಮಗನನ್ನಾಗಿ ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದಾಗ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗಳು ದನಗಳನ್ನು ನಂಬಿಕೊಂಡಿರುವ ಮುದ್ದಮ್ಮಳನ್ನು ತನ್ನೆಡೆಗೆ ಸೆಳೆದುಕೊಳ್ಳಲು ದನಗಳು, ಆಡುಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ದನ ಆಡುಗಳು ನಾಶವಾದರೆ ಒಕ್ಕಲಾಗಲು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿಂದ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯೂ ಮುದ್ದಮ್ಮಳ ದನ ಕುರಿ ಆಡುಗಳು ನಾಶವಾಗುವುದಕ್ಕೆ

"ಅವರ ಸಾಲಟ್ಟಿ ದನಗಳಿಗೆ
ದೊಡ್ಡ ರೋಗ ಕೊಟ್ಟವರೆ
ಸಾಲಟ್ಟಿ ಕರುಗಳೊಳಗೆ
ಉಣ್ಣು ರೋಗ ಕೊಟ್ಟವರೆ
ಸಾಲಟ್ಟಿ ಆಡುಗಳಿಗೆ ದೇವಾ
ಕಸರೆ ರೋಗ ಕೊಟ್ಟು
ಅವರು ದೊಡ್ಡಿಯ ರಾಸುಗಳಿಗೆ
ದೊಡ್ಡು ರೋಗ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ" [೫೮]

ಆಗಲೂ ಮುದ್ದಮ್ಮ ತನ್ನ ಮಗನಾದ ಕೆಂಪಾಚಾರಿಯನ್ನು ಶಿಶುಮಗನನ್ನಾಗಿ ನೀಡುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂದಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅವಳಿಗೂ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಮತ್ತೆ ದನಗಳನ್ನು ಬದುಕಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾನೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ

ಇದ್ದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಅಂದಿನ ಕಾಲದ ಜನಕ್ಕೆ (ಹಳ್ಳಿ ಜನರು) ದೊಡ್ಡ ಸವಾಲು ಎಂದರೆ ಹೇಗಾದರೂ ಸರಿಯೇ ದನಕುರಿಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಜೀವನ ನಡೆಸಬಹುದು ಎಂಬ ಮುಂದಾಲೋಚನೆಯಿದೆ. ಇದನ್ನರಿತ ದುಷ್ಟರು, ದ್ವೇಶಿಗಳು ಅವರನ್ನು ಸದೆಬಡಿಯಲು ದನ ಕುರಿಗಳ ನಾಶ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನಬಹುದು. ಆದರೆ ನಾಯಕರು ಮಾತ್ರ ಭಕ್ತರ ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಿ ತಮಗೆ ಒಕ್ಕಲಾಗುವ ನೆಪದಲ್ಲಿ ದನಕುರಿಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡುತ್ತಾರೆಯೇ ವಿನಃ ಬೇರಾವ ದುರುದ್ದೇಶದಿಂದಲ್ಲ.

ಇದೇ ಮಾದರಿಯಲ್ಲೇ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ತನಗೆ ಹಾಲುಮತಸ್ಥ ಕುರುಬಗೌಡ ಹೆಗ್ಗಡೆಗೌಡನ ಮನೆಯ ಮುಂದಿನ ಕುರಿ ಕೂಡವಂತ ಮನೆ ಮಠದ ಮನೆಯಾಗಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿ, ಬೊಪ್ಪಗೌಡ ಪುರದ ಬೊಪ್ಪೇಗೌಡನ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ಕಣ್ಣು ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ ವಯಸ್ಸಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ ತಾನು ಮಲಗುವುದಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳಾವಕಾಶ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಬೊಪ್ಪಗೌಡನು ಮೊದಲಿಗೆ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದರೂ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಕುರಿ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಜಾಗ ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಕುರಿ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಬೀಗ ಹಾಕುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿ ಮಂಟೇದಯ್ಯ ಹುಲಿಯ ಚರ್ಮ ಹಾಸಿ, ಅದರ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿ, ನಂತರ ಆರ್ಕಟ್ಟೊಗೆ ಸೊಪ್ಪು, ಆರ್ಕಟ್ಟಿಗೆ ಭಂಗಿ ಸೊಪ್ಪನ್ನು ಅಂಗೈಯಲ್ಲಿ ಸುರಿದುಕೊಂಡು ನಾಗರಾವಿನ ವಿಷ, ಎಕ್ಕದಾಲಿನ ರಸ, ಕಳ್ಳಿಹಾಲಿನ ರಸ, ಕಂಚುಪತ್ತರೇ ಹಾಕಿ ತೀಡಿ ಗಾಂಜಾವನ್ನು ತಯಾರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮಂಟೇದಯ್ಯ ಇಪ್ಪತ್ತ ನಾಲ್ಕು ಕಂಡುಗ ಭಂಗಿ ಸೊಪ್ಪಿನ ಹೊಗೆಯನ್ನು ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹದಿನೆಂಟು ಸಾವಿರ ಕುರಿಗಳ ಮೇಲೆ 'ಉಫ್' ಅಂತ ಉರುಬುತ್ತಾನೆ. ಇದರಿಂದ ಹಟ್ಟಿಯೆಲ್ಲಾ ಹೊಗೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಮಂಟೇದಯ್ಯ ಬುಕ್ಕು ಬುಕ್ಕುನೇ ಕೆಮ್ಮಿ, ಫಕ್ಕಂತೆ ಪ್ರಾಣ ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ನಂತರ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಮಾಯದಲ್ಲಿ ಹಟ್ಟಿ ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಸತ್ತ ಕುರಿಗಳನ್ನು ಕಂಡ ಬೊಪ್ಪೇಗೌಡ ದಿಗ್ಭ್ರಾಂತನಾಗಿ ಒಂದು ಕುರಿಯೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರಿಂದ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗೆ ತನ್ನ ಮನೆಯನ್ನು ಮಠದ ಮನೆಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬೊಪ್ಪೇಗೌಡನು ತನ್ನ ಕುರಿಗಳು ನಾಶವಾಗದಂತೆ ನಾಯಕನಾದ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯ ಮಾತಿಗೆ ಶರಣಾಗುತ್ತಾನೆ. ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳ ನಾಯಕರು (ಜುಂಜಪ್ಪನನ್ನು ಹೊರತು ಪಡಿಸಿ) ಎಲ್ಲಾ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲೂ ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ದನಕುರಿಗಳ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಹಿಡಿತವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರನ್ನು ಶರಣಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಇದೇ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಮೈಲಾರಲಿಂಗನು ಕೂಡ ತನ್ನ ಕೋಮಾಲೆಗೋಸ್ಕರ ಅವಳು ಬರುವಳೆಂದು ಕುರಿಗಳನ್ನು ಬಟ್ಟೆ ಒಗೆದಂತೆ ಒಗೆಯುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ನಾಶಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಮೈಲಾರನು ಕುರಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು

"ಹಿಂಗಾಲಹಿಡಿದಾನೆ ಮುಂಗೈ ಬಿಗಿ ಮಾಡ್ಯಾನೆ
ಬೀಸಿ ಬೀಸಿ ಬಂಡಿಗೆ ಬಡಿಯಾನ"
"ಆ ಮಾಯಕಾರ
ಬಟ್ಟೆಗಳು ಒಗದಂಗ ಒಗೆಯುತಾನ"
"ಏ ಈಗಿನ ಕುರಿಗಳು ಎಲ್ಲವೂ ಸತ್ತೋಗ್ಯಾವ"[೫೯]

ಎಂಬಂತೆ ಕುರಿಗಳನ್ನು ಸರ್ವನಾಶ ಮಾಡಿ ತನ್ನ ಸಾಹಸವನ್ನು ಮೆರೆಯುತ್ತಾನೆ. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕೋಮಾಲೆಯು ಶರಣಾಗಿ ಸಹೋದರರ ಮೂಲಕ ಮೈಲಾರನಿಗೆ ಎರಡನೇ ಹೆಂಡತಿಯಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೆ ಮೈಲಾರ ಮಾಯವಾದ ಕುರಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ಬದುಕಿಸಿ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಹಲವು ಕಾರಣಗಳಿಂದ ನಾಯಕರಿಗೆ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿನ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಕಪಿಮುಷ್ಠಿಗೆ ದನಕರುಗಳು ಸಿಲುಕಿ ನಾಶವಾಗುವುದರೊಂದಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಮರುಜೀವವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತವೆ.

ಈ) ದನಕುರಿಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ :-

ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳ ಎಲ್ಲಾ ನಾಯಕರು, ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ದನಕುರಿಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುವ ಸದುದ್ದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಈ ಅವಲಂಬನೆಯೂ ಅವರ ಬದುಕಿನ ಜೀವಾಳದ ದುಡಿಮೆಯ ಅಂಗವಾಗಿದೆ. ದನಕುರಿಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಗುರಿಯಿಂದ ನಾಯಕರ ಶಿಕ್ಷೆಗಳಿಗೆ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಾದ ಒಕ್ಕಲುಗಳು ಒಳಗಾಗುತ್ತಾರೆ. ಭಕ್ತರು ಅಥವಾ ಒಕ್ಕಲುಗಳು ಅಥವಾ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ದನ ಕುರಿಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ತಮ್ಮ ಸಕಲ ಸಂಪತ್ತುಗಳನ್ನು ತ್ಯಾಗ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಕಾವ್ಯದ ನಾಯಕನೇ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಂದರ್ಭಗಳಿವೆ. ಜುಂಜಪ್ಪ ಮಹಾಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಜುಂಜಪ್ಪ ಕಂಬೇರು ಗೊಲ್ಲರ ದ್ವೇಷಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗಿ ತನ್ನ ದನಕರುಗಳಿಗೆ ಹುಲ್ಲು ನೀರಿಗಾಗಿ ಅಲೆದಾಡುವ ಸ್ಥಿತಿ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರ ಕುಪಿತ ಮಾಟ-ಮಂತ್ರಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗಿ ಕೇಡು ನಿದ್ರೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿ ತನ್ನ ಒಡಮೈಲನನ್ನು ಕಳೆದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಆ ಒಡಮೈಲನು ಕಂಬೇರುಗೊಲ್ಲರ ಗುಂಡುಗಳಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಬಡಮೈಲನ ದಾರುಣವಾದ ಸ್ಥಿತಿ ಹೀಗಿದೆ. ಅದು ಏನೂ ಮಾಡಲಾಗದೇ

"ಆರ್ನಾಲ್ಗೆ ಕಚ್ಚಿ ಗಂಡು ಬಸುವ
ದಗ್ಗಾಲು ಮಂಡಿ ಹೊಡುದೀತೋ
ಮದುಗಿರಿ ಪರ್ವತಕ್ಕೊರೆದಂತ
ಕುಳಿಬಿದ್ದೀತೂ ಬಸುವಗಳಿಗಾಗೋ" [೬೦]

ಎಂಬಂತೆ ಪ್ರಾಣ ನೀಗಿಕೊಂಡ ಬಡಮೈಲನ ದುಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಮಾರಣ್ಣ ಮೈಲಣ್ಣ ಜುಂಜಪ್ಪರು ಮರುಗುತ್ತಾರೆ. ಅದನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಜುಂಜಪ್ಪನು ಮಾರಿಯರನ್ನೆಲ್ಲಾ ನೊಣಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅವುಗಳಿಗೆ ಸಂಜೀವಿನಿ ಕಡ್ಡಿಯನ್ನು ನೀಡಿ, ಬಸುವನ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿ ಉಸಿರನ್ನು ತುಂಬಿಸುವಂತೆ ಆಜ್ಞೆ ಮಡುತ್ತಾನೆ. ಅದರಂತೆಯೇ ಮಾರಮ್ಮಗಳು ನೊಣಗಳಾಗಿ ಬಸುವನ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತ ಕಡ್ಡಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಸಿದೊಡನೆ ಬಸುವನು ಎಚ್ಚರವಾದೊಡನೆ ಜುಂಜಪ್ಪ ಪಿಳಂಗೋವಿಯಿಂದ ಊದಿ ಬಡಮೈಲನಿಗೆ ಜೀವ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಜುಂಜಪ್ಪನ ಕೈವಾಡದಿಂದಾಗಿ ಬಡ ಮೈಲನ ದೇಹದಲ್ಲಿದ್ದ ಮದ್ದುಗುಂಡುಗಳೆಲ್ಲ ಮಾಯವಾಗಿ ಮೊದಲಿನಂತೆ ಬಡಮೈಲ ಬದಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಸತ್ತ ಪ್ರಾಣಿಯನ್ನು ಯಾರು ಬದುಕಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೂ ದನಕುರಿಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಅಸಾಧ್ಯವಾದುದ್ದನ್ನು ಮಾಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ಶತ್ರು ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಪಾಠಕಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಜುಂಜಪ್ಪ ಹೇಗೆ ಬಡಮೈಲನನ್ನು ಉಳಿಸಿ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೋ ಹಾಗೆಯೇ ಮೈಲಾರನು ಕೋಮಾಲೆ ಮತ್ತು ಕುರುಬರು ಬಂದೊಡನೆ ಕುರಿಮರಿಗಳನ್ನು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಬದುಕಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮೈಲಾರನು ಭಂಡಾರನು ಚೀಲದಿಂದ ಮೂರು ಹಿಡಿ ಭಂಡಾರವನ್ನು ತೆಗೆದು ಕುರಿಗಳ ಮೇಲೆ

“ಆ ಮಾಯಕಾರ
ಕುರಿಗಳ ಮೇಲೆಲ್ಲ ಹಾಕ್ಯಾನಲ್ಲಾ” [೬೧]

ಎಂಬಂತೆ ಹಾಕಿದ್ದರಿಂದ ಕುರಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಎದ್ದು ಓಡುತ್ತವೆ. ನಂತರ ಕುರುಬರು ಕುರಿಮರಿ ಮಂದಿಗೆ ಹುಲ್ಲನ್ನು ಉಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲೂ ಸಹ ಮೈಲಾರನಿಗೆ ಕುರಿಮರಿಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವ ಮನಸ್ಥಿತಿಯಿದ್ದು ಕುರಿಮರಿಗಳನ್ನು ಬದುಕಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕುರುಬರಿಗೆ ಬದುಕುವುದಕ್ಕೆ ದಾರಿಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದಲೇ ತಮ್ಮ ಕುರಿಮರಿ ಮಂದಿಗೋಸ್ಕರ ಕೋಮಾಲೆ ಮತ್ತು ಕುರುಬರು ಮೈಲಾರನ ಎಲ್ಲಾ ಆಜ್ಞೆಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಕುರಿಗಳನ್ನು ಬದುಕಿಸಿದುದು ಅತ್ಯಂತ ಮುಖ್ಯವೆನಿಸಿದೆ. ಇಲ್ಲೆಲ್ಲ ದನಕುರಿಗಳನ್ನು ಪವಾಡ ಮತ್ತು ಭಂಡಾರದ ಮೂಲಕ ಬದುಕಿಸುವುದು ಮುಖ್ಯವೆನಿಸಿದರೂ ಅವುಗಳಿಗೆ ಮರುಜೀವ ಕೊಟ್ಟು ದನಕುರಿಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವುದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಡೊಳ್ಳೊಟ್ಟೆ ಜುಂಜಪ್ಪ ಮಲ್ಲಾಜಮ್ಮರಿಬ್ಬರು ಸೇರಿ ಮಾದಪ್ಪನಿಗೆ ದೇವಸ್ಥಾನ ಕಟ್ಟಿಸಿ ಶಾಂತ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಸ್ವಾಮಿಯವರಿಂದ ಮಜ್ಜನ, ಪೂಜೆ ಮಾಡಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಮಾದಪ್ಪನು ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ದನಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿ ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗೆ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಆಶಿರ್ವಾದ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

"ಹೆಣ್ಣು ದನಗಳಿರಲಿ
ದನಗಳು ಮದ ಮತ್ಸರ ಬಂದಾಗ
ನನ್ನ ಬಸವಣ್ಣನ ಕಡೆ ನಿಂತ್ಕಂಡು
ಒಂದು ಸಾರಿ ಅವಲ್ಲಾ ಅಂತೇಹ ಕೂಗಾದ್ರೆ
ನಿನ್ನ ಏಳುಂಡಿ ದನೂವೆ ಗರ್ಭಧಾರಣೆಯಾಗ್ತವೆ"[೬೨]

ಎಂಬುದಾಗಿ ದನಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗೆ ಭರವಸೆ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ದನಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಿಂದ ಸಕಲ ಸವಲತ್ತುಗಳು ಮುಂದುವರೆದು ದನಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಮಾದಪ್ಪನ ತಿಳುವಳಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಇದರಂತೆಯೇ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯೂ ಬೊಪ್ಪೇಗೌಡನಿಗೆ ತನಗೆ ಮಠದ ಮನೆ ನೀಡಿದರೆ ಕುರಿಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಹೀಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಾ

"ನೀವು ಒಂದು ಕುರಿ ಹಿಡಿದರೇ
ಒಂಭತ್ತು ಕುರಿ ಕೊಟ್ಟು
ಈ ಕುರಿಯೂ ಸಾಕಿದರೆ
ಕುರುಬನಿಗೆ ಈಡು
ಎನ್ನುವಾ ಹೆಸರಾ
ನರಲೋಕದ ಒಳಗೆ ನಿಮಗೆ
ವಡೀತೀನಿ ನನ್ನ ಕಂದಾ
ನೀವು ಕಟ್ಟಿದ ಮನಿಯನು ಬಿಟ್ಟುಟ್ಟು
ನನಗೊಕ್ಕಲಾಗಿರಯ್ಯ"[೬೩]

ಎಂಬಂತೆ ತಿಳಿಸಿದೊಡನೆ ಕುರಿಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಬೊಪ್ಪೆಗೌಡನು ತನ್ನ ಮನೆಯನ್ನು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಮುನ್ನಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಅಂದರೆ ಬೊಪ್ಪೇಗೌಡನಿಗೆ ಕುರಿಗಳ ರಕ್ಷಣೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದ್ದು ಅವನಿಗೆ ಮನೆ ಮುಖ್ಯವೆನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಎಲ್ಲವನ್ನು ತೊರೆದು ಮುನ್ನಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ದನ ಕುರಿಗಳ ಉಳಿವು ಮುಖ್ಯವೆನಿಸಿ, ಅವುಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯೇ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆವೆನಿಸಿದೆ. ದನಕುರಿಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಅವಲಂಬನೆಯ ಕಾರಣದಿಂದ ನಾಯಕರು ಮತ್ತು ಒಕ್ಕಲುಗಳ ನಡುವೆ ಅವಿನಾಭಾವ ಸಂಬಂಧ ಏರ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ಅಡಿಟಿಪ್ಪಣಿ

೧.	ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ - ಬುಡಕಟ್ಟುಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ ೩೧೩
೨.	ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಾವ್ಯ ಮಾಲೆ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ ೩೦೯
೩.	ಮೈಲಾರ ಲಿಂಗ ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ ೨೨೮
೪.	ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ - ಬುಡಕಟ್ಟುಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ ೦೭೫
೫.	” ”	” ೨೧೪
೬.	ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ - ಬುಡಕಟ್ಟುಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ ೩೨೭
೭.	ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಈ ಬುಡಕಟ್ಟುಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ ೨೩೫
೮.	” ”	” ೩೦೯
೯.	” ”	” ೩೭೨
೧೦.	ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ - ಬುಡಕಟ್ಟುಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ ೩೪೨
೧೧.	” ”	” ೩೪೨
೧೨.	” ”	” ೩೪೭
೧೩.	” ”	” ೩೪೯
೧೪.	ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ - ಬುಡಕಟ್ಟುಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ ೩೧೪
೧೫.	” ”	” ೩೧೫
೧೬.	” ”	” ೩೪೬
೧೭.	” ”	” ೩೭೪
೧೮.	” ”	” ೩೯೮
೧೯.	” ”	” ೩೭
೨೦.	” ”	” ೨೩೯
೨೧.	ಜುಂಜಪ್ಪ - ಬುಡಕಟ್ಟುಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ ೬೧೩
೨೨.	” ”	” ೬೧೫
೨೩.	” ”	” ೬೨೫

೨೪.	ಮೈಲಾರಲಿಂಗ - ಕರ್ನಾಟಕಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	,,	೨೫೨
೨೫.	ಕರ್ನಾಟಕ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು - ತೀ. ನಂ. ಶಂಕರನಾರಾಯಣ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ	೫೭
೨೬.	ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ - ಬುಡಕಟ್ಟುಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ	೨೩೩
೨೭.	,, ,,	,,	೩೪೩
೨೮.	,, ,,	,,	೩೪೬
೨೯.	,, ,,	,,	೩೫೩
೩೦.	,, ,,	,,	೩೫೬
೩೧.	,, ,,	,,	೩೬೮
೩೨.	,, ,,	,,	೩೭೧
೩೩.	ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ - ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ	೪೦೨
೩೪.	,, ,,	,,	೪೭೧
೩೫.	,, ,,	,,	೪೭೯
೩೬.	ಜುಂಜಪ್ಪ - ಬುಡಕಟ್ಟುಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ	೬೩೧
೩೭.	ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ - ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	,,	೨೯೭
೩೮.	,, ,,	,,	೩೪೬
೩೯.	ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ - ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ	೩೧೪
೪೦.	ಮೈಲಾರಲಿಂಗ - ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	,,	೨೫೨
೪೧.	ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ - ಬುಕಟ್ಟುಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	,,	೦೮೩
೪೨.	ಮೈಲಾರಲಿಂಗ - ಕರ್ನಾಟಕಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	,,	೩೪೫
೪೩.	ಕರ್ನಾಟಕ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು, ತೀ.ನಂ. ಶಂಕರನಾರಾಯಣ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ	೭೯
೪೪.	,, ,,	,,	೭೯
೪೫.	ಜುಂಜಪ್ಪ ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	,,	೧೦೫
೪೬.	,, ,,	,,	೨೫೩
೪೭.	,, ,,	,,	೨೭೭

೪೮.	ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಕಾವ್ಯ - ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ ೩೦೫
೪೯.	ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ ೨೫೩
೫೦.	ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ ೮೧
೫೧.	ಜುಂಜಪ್ಪ-ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ ೩೩೭
೫೨.	,, ,,	,,
೫೩.	ಕರ್ನಾಟಕ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು, ತೀ.ನಂ. ಶಂಕರನಾರಾಯಣ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ ೭೮-೭೯
೫೪.	ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಕಾವ್ಯ - ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ ೩೦೫
೫೫.	ಜುಂಜಪ್ಪ ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ ೨೮೭
೫೬.	,, ,,	,, ೩೭೮
೫೭.	,, ,,	,, ೩೮೧
೫೮.	,, ,,	,, ೪೪೦
೫೯.	ಮೈಲಾರಲಿಂಗನಕಾವ್ಯ - ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ ೩೦೬-೩೦೯
೬೦.	ಜುಂಜಪ್ಪ ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ ೩೮೧
೬೧.	ಮೈಲಾರಲಿಣಗನ ಕಾವ್ಯ ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ ೩೧೮
೬೨.	ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯ ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಾವ್ಯ ಮಾಲೆ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ ೨೫೩

ಅಧ್ಯಾಯ - ೬

ದುಷ್ಟಶಿಕ್ಷೆ - ಶಿಷ್ಟರಕ್ಷೆ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೬

ದುಷ್ಟಶಿಕ್ಷೆ-ಶಿಷ್ಟರಕ್ಷೆ

ಹೆಸರೇ ಹೇಳುವಂತೆ ದುಷ್ಟ ಶಿಕ್ಷೆ ಶಿಷ್ಟರಕ್ಷೆ ದುಷ್ಟರನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿ ಶಿಷ್ಟರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿ ಉಳಿಸುವುದಾಗಿದೆ. ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತಗಳ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ದುಷ್ಟಶಿಕ್ಷೆ-ಶಿಷ್ಟರಕ್ಷೆಯ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ದುಷ್ಟತೆ ಶಿಷ್ಟತೆಗಳೆರಡು ಒಂದೇ ನಾಣ್ಯದ ಎರಡು ಮುಖಗಳಿದ್ದಂತೆ. ಶಿಷ್ಟತೆಗಿಂಗಲೂ ದುಷ್ಟತೆ ಅಧಿಕ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿದೆ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯವರು ಇದ್ದಂತೆ ಕೆಟ್ಟವರು ಇರುತ್ತಾರೆಂಬುದು ಸತ್ಯಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಒಳ್ಳೆಯವರಿಂದ ಯಾವುದೇ ಕಳಂಕಗಳು ಉದ್ಭವಿಸುವುದಿಲ್ಲ, ಕೆಟ್ಟವರಿಂದ ಮಾತ್ರ ಕಳಂಕಗಳು ಉಲ್ಬಣವಾಗಿ ಸಮಾಜವನ್ನು ಹದಗೆಡಿಸುತ್ತವೆ. ಜನಪದರು ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವು ಪಾತ್ರಗಳ ಮುಖಾಂತರ ದುಷ್ಟಶಿಕ್ಷೆ ಶಿಷ್ಟರಕ್ಷೆಯನ್ನು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಪಡಿಸಿ ಶಿಷ್ಟತನಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ದುಷ್ಟಶಿಕ್ಷೆ-ಶಿಷ್ಟರಕ್ಷೆಯ ಎಲ್ಲಾ ಮುಖಗಳನ್ನು ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ದುಷ್ಟತನಗಳು ಇವೆಯೋ ಹಾಗೆಯೇ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳೆಂಬ ಮೌಖಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲೂ ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿವೆ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯ, ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯ ಜುಂಜಪ್ಪ ಕಾವ್ಯ ಹಾಗೂ ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿನ ದುಷ್ಟಶಿಕ್ಷೆ-ಶಿಷ್ಟರಕ್ಷೆಯ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಿ ಹಿಡಿದಂತಿವೆ. ಎಲ್ಲಾ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳ ನಾಯಕರೆಲ್ಲರೂ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಶಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಬೇಕು ಸಲುವಾಗಿ ದುಷ್ಟರನ್ನು ಸರ್ವನಾಶ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಸರ್ವೇಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನಾಯಕರು ಒಕ್ಕಲನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ತಮಗೆ ಒಕ್ಕಲಾಗದೇ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದವರನ್ನು ಸರ್ವನಾಶಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ದುಷ್ಟರಲ್ಲಿನ ದುಷ್ಟತನವನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿ ಅವರನ್ನು ಶಿಷ್ಯರನ್ನಾಗಿಯೂ ಮಾಡುವುದುಂಟು ಆದರೆ ನಾಯಕರಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಪುರುಷರೆಂಬ ಭೇದಭಾವವಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ದುಷ್ಟರೆನಿಸಿದರೆ ಸಾಕು ಅಂಥಹವರನ್ನು ಸದೆಬಡಿದು ನಾಶಮಾಡಿಯೇ ತೀರುತ್ತಾರೆ. ನಾಯಕರಿಗೆ ಶಿಷ್ಟರಕ್ಷಣೆ ದುಷ್ಟಶಿಕ್ಷೆ ಮಾಡುವ ಪರಮಗುರಿಯಿದ್ದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ.

ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯ, ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಕಾವ್ಯ, ಜುಂಜಪ್ಪ ಕಾವ್ಯ ಹಾಗೂ ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ದುಷ್ಟಶಿಕ್ಷೆ-ಶಿಷ್ಟರಕ್ಷಣೆಯ ಪರಿಪಾಲನೆಗೆ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆಯಿದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಮಾದಪ್ಪ, ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ, ಜುಂಜಪ್ಪ ಹಾಗೂ ಮೈಲಾರರೆಂಬ ಮಹಾನ್ ನಾಯಕರು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿರುವ ದುಷ್ಟತನಗಳನ್ನು, ದುಷ್ಟ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ದಮನಮಾಡಲು ಬರುವಂತಹವರು. ದುಷ್ಟರನ್ನು ಸದೆಬಡಿಯುವ ಮೂಲಕ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮಾನವೀಯ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಉಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲೂ ದುಷ್ಟರ

ನಾಶ, ಶಿಷ್ಟರ ಉಳಿವು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಇಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ದುಷ್ಟ-ದುಷ್ಟೆಯರು ಇದ್ದಂತೆ ದುಷ್ಟ ಶಕ್ತಿಗಳೂ ಇವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಸಹ ಕಾವ್ಯದ ನಾಯಕರು ದಮನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲದೇ ಹೋದರೆ ಆ ದುಷ್ಟಶಕ್ತಿಗಳೇ ಶಿಷ್ಟರನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವ ಹಂತಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಶ್ರವಣದೊರೆಯನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವ ಹಂತಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಶ್ರವಣದೊರೆಯನ್ನು ಬಗ್ಗುಬಡಿಯುವುದು, ಬೇವಿನ್ಹಟ್ಟಿ ಕಾಳಮ್ಮಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವುದು, ಸಂಕಮ್ಮ-ನೀಲಯ್ಯರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದು, ಮೂಗಪ್ಪನಾದ ಸರಗೂರಪ್ಪನನ್ನು ಮೂಗಮ್ಮಳಾದ ರಾಮುವ್ವಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದು, ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯು ಕೆಂಪಾಚಾರಿಯನ್ನು, ಪಂಚಾಳ ದೊರೆಗಳನ್ನು ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಗುರಿಮಾಡುವುದು, ಬೊಪ್ಪೇಗೌಡ, ಮುದ್ದಮ್ಮರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದು, ಜುಂಜಪ್ಪನು ಸೋದರಮಾವಂದಿರಾದ ಕಂಚೇರಗೊಲ್ಲರನ್ನು ಸರ್ವನಾಶಗೈಯುವುದು, ತಾಳೀ ದುರ್ಗಿಯನ್ನು ದಮನ ಮಾಡುವುದು, ಸಿನ್ನಮ್ಮಳನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದು, ದೊಡ್ಡಕ್ಕಜಿಯನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸಿ ಪ್ರಾಣಹೋಗುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು, ಹಾಗೂ ಮೈಲಾರಲಿಂಗ ಗಸ್ತಿಯವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಾಶಮಾಡಿ ಕೋಮಾಲೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಈ ಮೊದಲಾದ ಘಟನಾ ಸಂದರ್ಭಗಳು ದುಷ್ಟಶಿಕ್ಷೆ-ಶಿಷ್ಟರಕ್ಷೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಪ್ರಸಂಗಗಳಾಗಿವೆ. ಅಧ್ಯಯನದ ಸಲುವಾಗಿ ಮೊದಲು ದುಷ್ಟಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ತುಲನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ವಿವೇಚಿಸಿ ಆ ನಂತರ ಶಿಷ್ಟರಕ್ಷಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ತುಲನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಹಲವು ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಮಂಡಿಸುತ್ತೇನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ದುಷ್ಟರ ನಾಶವೇ ಮೊದಲ ಗುರಿಯಾಗಿದ್ದು, ಶಿಷ್ಟರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದು ಆನಂತರದ ಗುರಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಬೇವಿನ್ಹಟ್ಟಿ ಕಾಳಮ್ಮನ ಸಾಲು' ಎಂಬ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬೇವಿನ್ಹಟ್ಟಿ ಕಾಳಮ್ಮ ಮಹಾದುಷ್ಟೆಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಇವಳಿಗೆ ಎಳ್ಳನ್ನು ಮಾದಪ್ಪನಿಗೆ ದಾನ ಮಾಡುವ ಗುಣವಿಲ್ಲದೆ ಹಿಂಜರಿಯುವ ದುರ್ಗುಣವಿದೆ. ಇವಳಿಗೆ ತನ್ನ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಗುರಿಯಿದ್ದು, ಸೊಸೆಯರನ್ನು ಬಹಳ ಹಿಂಸಿಸುತ್ತಾಳೆ. ನೊಣಕ್ಕೆ ಅಂಟಿರುವರಾಗಿ ಅಂಬಳಿಯನ್ನು ಚೀಪುತ್ತಾಳೆ ಅಂದರೆ ಅವಳು ಜಿಪುಣತನಕ್ಕೆ ಮೇಧಾವಿಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಭಿಕ್ಷುಕರು ಮನೆಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂದರೆ ಅವರನ್ನು ಓಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ. ಕಾಳಮ್ಮ ಮಾದಪ್ಪನಿಂದ ಸಕಲ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಪಡೆದರೂ ಲೆಕ್ಕಿಸದೇ ಮಾದಪ್ಪನನ್ನೇ ಮನ ಬಂದಂತೆ ಬಯ್ದು ಎಳ್ಳಿನ ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮಾದಪ್ಪನಿಗೆ ಕೊಡಲಾರದೆ

> " ಏಳು ಜನ ಸೊಸೆರು
> ಏಳುಜನ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು ಗಂಡುಮಕ್ಕಳು
> ನಾಶವಾದರೂ ಸರಿಯೇ" [?]

ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹಠವಿಡಿಯುತ್ತಾಳೆ. ಇಂತಹವಳು ಬಡವರ ಪರವಾಗಿಲ್ಲವೆಂದು, ದಾನಮಾಡುವ ಗುಣವಿಲ್ಲವೆಂದು, ಶರಣಾಗತ ಭಾವವಿಲ್ಲವೆಂದು ಅವಳನ್ನು ಭೂಮಿ ಮೇಲೆ ಉಳಿಸಲೇಬಾರದೆಂದು

ಮಾದಪ್ಪ ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಶಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂದಾಗುತ್ತಾರೆ. ಮೊದಲು ಮಾದಪ್ಪ ಕಾಳಮ್ಮಳ ಏಳೇಳು ಹದಿನಾಲ್ಕು ಹಟ್ಟಿಯನ್ನು ಬೂದಿಯಿಂದ ಸುಟ್ಟು ಭಸ್ಮಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಕಾಳಮ್ಮಳ ಮಂಡೆ ಮೇಲೆ ಭಸ್ಮ ಹಾಕಿ ಸುಟ್ಟು ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾಳಮ್ಮಳ ದುರಾಹಂಕಾರಕ್ಕೆ ಪೂರ್ಣ ವಿರಾಮವನ್ನು ಇಡುತ್ತಾರೆ. ಮಾದಪ್ಪನಿಗೆ ಹೆಣ್ಣೆಂಬ ಕರುಣೆಯಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳದ ಕಾಳಮ್ಮಳ ದುಷ್ಟತನವನ್ನು ಕೊನೆಗಾಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಾಳಮ್ಮಳಂತೆ ದುಷ್ಟತನದಿಂದ ನಡೆಯುವವಳು ಯಾರೆಂದರೆ ಜುಂಜಪ್ಪ ಕಾವ್ಯದ ದೊಡ್ಡಕ್ಕಜ್ಜಿ ಜುಂಜಪ್ಪನ ಕಾವ್ಯದ ದೊಡ್ಡಕ್ಕಜ್ಜಿ ಜುಂಜಪ್ಪನ ಅಜ್ಜಿಯೂ ಆಗಿದ್ದಾಳೆ. ಜುಂಜಪ್ಪ ಬಡತನದಿಂದ ತತ್ತರಿಸಿದ್ದು ದೀಪಾವಳಿ ಹಬ್ಬ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ದೊಡ್ಡಕ್ಕಜ್ಜಿಯಲ್ಲಿ ಅವುರೆಕಾಯಿಯನ್ನು ತರುವಂತೆ ಮಾರಣ್ಣ-ಮೈಲಾರಣ್ಣರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ದೊಡ್ಡಕ್ಕಜ್ಜಿಯೂ ಕಾಳಮ್ಮಳಂತೆ ದುಷ್ಟ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವಳು. ಅವಳು ಅವರಿಗೆ ಅವುರೆಯನ್ನು ದೇವರಿಗೆ ಮೀಸಲಿರಿಸಿದ್ದುದರಿಂದ ಸೋಮವಾರ ಬರಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅವರು ಹೋಗದಿದ್ದಾಗ ಬಯ್ಯುತ್ತಾಳೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಜುಂಜಪ್ಪ ಅವುರೆ ಪಡೆಯಲು ಜಂಗಮ, ಜೋಗಿ, ದಾಸಯ್ಯ ವೇಷಿಯಾಗಿ ಹೋದಾಗಲೂ ದೊಡ್ಡಕ್ಕಜ್ಜಿ ಅವುರೆಯನ್ನು ನೀಡದೆ ಜುಂಜಪ್ಪನನ್ನು ಕುರಿತು

> **"ಎಲೋ ಜುಂಜಪ್ಪ**
> **ಕಂಡೆನಾ ನಿನ್ನ ನಾನಾ ಮಾಯಿಗಳೆಲ್ಲ**
> **ದಾಸಯ್ಯನಾಗಿ ಬಂದೆ**
> **ಜಂಗುಮೈನಾಗಿ ಬಂದೆ**
> **ಜೋಗಯ್ಯನಾಗಿ ಬಂದೆ**
> **ಯಾವ ಮಾಯಿಗಳ್ತಿದ್ರು**
> **ನಿನಗೆ ಅವುರೆ ಕಾಯಿ ಕೊಡುದಿಲ್ಲ"** [3]

ಎಂಬುದಾಗಿ ದುಷ್ಟತನದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡುತ್ತಾಳೆ. ಬಡವರಿಗೆ, ಸಂಬಂಧಿಕರಿಗೆ ಕರುಣೆ ತೋರಿಸದ ದೊಡ್ಡಕ್ಕಜ್ಜಿಯನ್ನು ಉಳಿಸಲೇಬಾರದೆಂದು ಜುಂಜಪ್ಪ ನಿರ್ಧರಿಸಿ, ಸ್ವತಃ ತನ್ನಿಂದ ದೊಡ್ಡಕ್ಕಜ್ಜಿಯ ಪ್ರಾಣ ಹೋಗದಂತೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದಾಗಿ ವಿಷದ ನಾಗರಾವಿನ ಮೂಲಕ ಅವಳ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಹೋಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗೆ ಹತ್ಯೆಗಳು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮಾದೇಶ್ವರನು ಕಾಳಮ್ಮಳನ್ನು ಸರ್ವನಾಶ ಮಾಡಿದಂತೆ ಜುಂಜಪ್ಪನೂ ಸಹ ದೊಡ್ಡಕ್ಕಜ್ಜಿಯನ್ನು ಅವುರೆಯನ್ನು ಕೊಡದ ಕಾರಣವಾಗಿ ದಮನಮಾಡಿ ನಾಶಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ನಾಯಕರಿಗೆ ಯಾರು ಶರಣಾಗಿ ತಮ್ಮ ತಪ್ಪನ್ನು ತಿದ್ದಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೋ ಅಂತಹವರನ್ನು ಮಾತ್ರ ಉಳಿಸುತ್ತಾರೆಂಬುದು ಈ ಮೇಲಿನ ಪ್ರಸಂಗಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ಕಾಳಮ್ಮ ದೊಡ್ಡಕ್ಕಜ್ಜಿಯಂತೆ ದುಷ್ಟನಾದವನು ಮುದ್ದಮ್ಮಳ ಮಗನಾದ ಕೆಂಪಾಚಾರಿ. ಈತ ಕುಲುಮೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವನು. ಈತನಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿ ಕೆಂಡವನ್ನು ಪಡೆದು ಒಕ್ಕಲನ್ನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗಳು ಕೆಂಪಾಚಾರಿಯಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಕೆಂಪಾಚಾರಿ ಕಬ್ಬಿಣ ಕೆಂಡವನ್ನು ನೀಡಲು ನಿರಾಕರಿಸಿ

"ಕಾಡಡವಿಯೊಳಗೆ ಸತ್ತೋಗಿ
ಪ್ರಾಣಬಿಟ್ಟು ಸರಿಯೇ" [1]

ಕೆಂಡವನ್ನು ಮಾತ್ರ ನೀಡಲಾರೆ ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಇಂದಿನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಹಠಮಾರಿಗಳು ಹಠವನ್ನು ಬಿಡದೇ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಸಹ ಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೇ ಧಿಕ್ಕರಿಸಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ. ಕಾಳಮ್ಮ ದೊಡ್ಡಕ್ಕಜ್ಜಿಯವರ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ನಾಯಕರು ತೆಗೆಯುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗಳು ಕೆಂಪಾಚಾರಿಯನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆಯೇ ವಿನಃ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ತೆಗೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಕೆಂಪಾಚಾರಿಯನ್ನು ಕಾಳಿಂಗ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಹಾವು-ಚೇಳುಗಳೊಂದಿಗೆ ಕೂಡಿ ಹಾಕಿ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಶಿಕ್ಷೆ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಶಿಕ್ಷೆಯಿಂದಾಗಿ ಕೆಂಪಾಚಾರಿಯ ಅಹಂಕಾರ ಕಡಿಮೆಯಾದರೂ ಹಠ ನಾಶವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕೆಂಪಾಚಾರಿಯೂ ಕಾಳಮ್ಮನಂತೆಯೇ ದರ್ಪವನ್ನು ಉಳ್ಳವನು. ಇವನು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗೆ ಸವಾಲು ಹಾಕುವ ಗುಣವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ತಾನು ಗುರುವೆಂದು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಶಿಷ್ಯನೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇವನು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯ ಎರಡು ಅಂಗೈಯಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿ ಕೆಂಡವನ್ನು ಇಟ್ಟನು. ಆದರೆ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಪವಾಡ ಪುರುಷನಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಅಂಗೈಯಲ್ಲಿನ ಬೆಂಕಿ ಕೆಂಡವನ್ನು ಪುಷ್ಪವನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕೆಂಪಾಚಾರಿಯನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಒಕ್ಕಲನ್ನಾಗಿ ಪಡೆಯಬಹುದೆಂದು ಅರಿತು ಗುಹೆಯೊಳಗೆ ಕೂಡಿಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಅವನಿಗೆ ಜನಿವಾರಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತೆಗೆದು 'ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿ' ಎಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮುಂದೆ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗಳು ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿಯನ್ನು ಪಾಂಚಾಳರಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಪಂಚಾಳರಲ್ಲಿಗೆ ಒತ್ತಾಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಾಳಮ್ಮ ದೊಡ್ಡಕ್ಕಜ್ಜಿ, ಕೆಂಪಾಚಾರಿ ಈ ಮೂರು ಜನ ಹಠಮಾರಿಗಳೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಬಹುದು. ಇವರಗಳು ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡದೇ ನಾಯಕರ ಶಿಕ್ಷೆಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾದವರು. ನಾಯಕರಿಗೆ ದುಷ್ಟರನ್ನು ಸದೆಬಡಿದರೆ ಶಿಷ್ಟತೆ ಉಳಿಯಲು ಅವಕಾಶವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ದೃಢವಾದ ನಂಬಿಕೆ ಇದ್ದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ.

ಮೈಲಾರನಿಗೆ ತನ್ನನ್ನು ಕೋಮಾಲೆಯ ಅರಮನೆಯೊಳಗೆ ಬಿಡಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಶಿಕ್ಷೆಗಳಿಗೆ ಗುರಿಪಡಿಸದರೆ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗೆ ತನ್ನ ಒಕ್ಕಲಾದ ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡದ ಪಂಚಾಳರ ದೊರೆಗಳನ್ನು ಹಲವು ಶಿಕ್ಷೆಗಳಿಗೆ ಒಳಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿನ ದುಷ್ಟ ಶಿಕ್ಷೆಯು ಪ್ರಸಂಗಗಳು ವಿಭಿನ್ನತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿವೆ. ಶಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವ ಮನೋಧರ್ಮ ಒಂದೇ ಎನಿಸಿದೆ. ಮೈಲಾರನು ಹನ್ನೆರಡು ಮಣ ತಂಬಾಕನ್ನು ಚಿಲುಮೆಗೆ

ತುಂಬಿಸಿ ಹೊಗೆಬಿಟ್ಟು ಗಸ್ತಿಯವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮೂರ್ಛೆಗೊಳಿಸಿ, ಅವರ ಗಡ್ಡ ಮೀಸೆಗಳನ್ನು ಗಂಟುಹಾಕುತ್ತಾನೆ. ಕುರುಬರಿಗೆ ಆ ಗಂಟುಗಳನ್ನು ಬಿಚ್ಚುವುದಕ್ಕೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಕೊನೆಗೆ ಮೈಲಾರನೇ ಗಸ್ತಿಯವರ ಗಡ್ಡಮೀಸೆಗಳನ್ನು ಗಂಟುಗಳನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿದರೆ, ಗಸ್ತಿಯವರೆಲ್ಲಾ ಕರ್ನಾಗುಂಡು ಹುಣಸೆ ಬರ್ಲುವಿನಿಂದ ಮೈಲಾರನನ್ನು ಹೊಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಆ ಏಟುಗಳೆಲ್ಲಾ ಮಲ್ಲಯ್ಯನಿಗೆ ಬೀಳದೇ ಗಸ್ತಿಯವರಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಗಸ್ತಿಯವರೆಲ್ಲ ಶಿಕ್ಷೆಗಳಿಂದಾಗಿ ಮೈಲಾರನಿಗೆ ಶರಣಾಗುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯ ಪಂಚಾಳರ ಪ್ರಸಂಗ ಅದಕ್ಕಿಂತ ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯು ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿಯನ್ನು ಕಬ್ಬಿಣದ ಭಿಕ್ಷೆ ತರುವಂತೆ ಪಾಂಚಾಳರಲ್ಲಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದಾಗ ಪಾಂಚಾಳರು ನೇರವಾಗಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡದೆ ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿ ಮತ್ತು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗಳ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ಮುಂದಾಗುತ್ತಾರೆ. ಕಾದ ಆನೆಗಾತ್ರದ ಪಡುಗುಂಡಿನ ಮೇಲೆ ನಿಂತರೆ ಗುರುವಿನ ಸತ್ಯ ಅರಿತು ನಂತರ ಕಬ್ಬಿಣದ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡುತ್ತೇವೆ ಎಂಬ ಸತ್ಯವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿ ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರ ನೆನೆಯುತ್ತಾ ಪಡುಗುಂಡಿನ ಮೇಲೆ ನಿಂತಾಗ ಕಬ್ಬಿಣವೆಲ್ಲಾ ಕಾವಿ ನೀರಾಗುತ್ತದೆ. ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿಯ ಕಷ್ಟವನ್ನು ನೋಡಲಾಗದ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗಳು ಮಾರಿಯರನ್ನು ಹಲಗೂರಿಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ

''ಅವರು ಬೀದಿ ಲಾಡೋ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ
ಹುಣ್ಣುರೋಗ ಕೊಟ್ವಾರಲ್ಲ''
ಅವರು ಹಾದಿಲಾಡೋ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ
ಗ್ವಾರು ರೋಗ ಕೊಟ್ಟರಲ್ಲಾ''
''ಅವು ಲಾಲಿಲಾಡೋ ಮಕ್ಕಳು
ಲಾಲಿ ಒಳಗೆ ಸಾಯುತ್ತವ್'' '

ಎಂಬಂತೆ ಹಲಗೂರನ್ನು ಸರ್ವನಾಶಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಕಂಗಾಲಾದ ಪಾಂಚಾಳ ದೊರೆಗಳು ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ತಾಳಲಾರದೇ ಕಬ್ಬಿಣದ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡಿ ಶರಣಾಗುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪಾಂಚಾಳರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ ನೀಡಲು ನಾಯಕನಾದ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಮಾರಿಯರನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡರೆ ಮೈಲಾರನು ತಾನು ನೇರವಾಗಿ ಗಸ್ತಿಯವರನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅಂದರೆ ಇವರಿಬ್ಬರು ಶಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ಗಸ್ತಿಯವರನ್ನು, ಪಾಂಚಾಳರನ್ನು ದುಷ್ಟತನಗಳಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರೆಲ್ಲಾ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯರಾಗಿರುವ ದುಷ್ಟರು ಅಷ್ಟೇ. ನಾಯಕರನ್ನೇ ನಾಶ ಮಾಡಲು ಹೊರಟಿರುವ ದುಷ್ಟ ದೈತ್ಯಶಕ್ತಿಗಳು ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬರುತ್ತಾರೆ. ಅವರೇ ಜುಂಜಪ್ಪ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ತಾಳೇದುರ್ಗಿ ಮತ್ತು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿನ ಕಾಳಿಕಾದೇವಿ. ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿನ ಶ್ರವಣದೊರೆ ಬಹಳ ಅಹಂಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದು ಮಾದಪ್ಪನನ್ನು ಚಮ್ಮಾಳಿಗನನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದ ದುಷ್ಟ ದೊರೆಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಇವರುಗಳು ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ದುಷ್ಟರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರನ್ನು ದಮನ ಮಾಡುವುದೇ ನಾಯಕರ ಪರಮ ಗುರಿಯಾಗಿದೆ.

ತಾಳೆದುರ್ಗಿಯು ಜುಂಜಪ್ಪನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಹಾದುಷ್ಟೆಯಾಗಿದ್ದು, ದನಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಸಹಿಸದ ಕಂಬೇರುಗೊಲ್ಲರು (ಸೋದರಮಾವಂದಿರು) ಜುಂಜಪ್ಪನನ್ನು ನುಂಗುವಂತೆ ತಾಳೆದುರ್ಗಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ ತಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅದರಂತೆ ತಾಳೇದುರ್ಗಿಯು ಜುಂಜಪ್ಪನ ದನಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ನುಂಗಲು ಹವಣಿಸುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಆಗ ದೇವತೆ ಎನಿಸಿರುವ ಪುರ್ಲಳ್ಳಿ ಭೂತಪ್ಪ ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗೆ ಸಹಾಯಕನಾಗಿ ನಿಂತು ತಾಳೇದುರ್ಗಿಯನ್ನು ಸದೆಬಡಿಯುತ್ತಾನೆ. ತಾಳೇದುರ್ಗಿ ಈಗಾಗಲೇ

> **''ಅವಳು ಇರುಗೊಂದಿ ಪಟ್ಣ**
> **ದುರ್ಗಿ ಪಟ್ಣ ಹಂಗೆ ಬಿಟ್ಟಟ್ಟು**
> **ಸುತ್ತುಲ ಇರೋ ಪಟ್ಣುಗಳೊಳಗೆ ಇರಾ ಜನಗಳನ್ನ**
> **ಇರ ದನಕರುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ನುಂಗಿ ನಾಶ ಮಾಡ್ಹಾಕಿ ಬಿಟ್ಟವುಳ್''**[3]

ಎಂಬುದಾಗಿ ತಿಳಿದ ಪುರ್ಲಳ್ಳಿ ಭೂತಪ್ಪ ಭ್ರಷ್ಟಮುಂಡೆಯನ್ನು ನಾಶಮಾಡಲೇಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಬಹಳ ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಬೆಳೆದು, ಮಾರಿಯರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಇರುಗೊಂದಿಗೆ ನುಗ್ಗಿಸಿ ವಾಂತಿ ಬೇದಿ ಮೂಲಕ ಎಲ್ಲರನ್ನು, ಎಲ್ಲವನ್ನು ಧ್ವಂಸ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ನಂತರದಲ್ಲಿ ಪುರ್ಲಳ್ಳಿ ಭೂತಪ್ಪ ಜುಂಜಪ್ಪನ ಪರವಾಗಿ ತಾಳೇ ದುರ್ಗಿಯೊಂದಿಗೆ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ಬಲಮುರಿ ದೊಣ್ಣೆಯಿಂದ ಅವಳ ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ತೆ ಅದೇ ದೊಣ್ಣೆಯನ್ನು ಜಗ್ಗಿಸಿ ಹೊಡೆದಾಗ ತಾಳೇದುರ್ಗಿ ಮೂರು ತುಂಡುಗಳಾಗಿ ಬಿದ್ದು ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ. ಹೀಗೆ ಪುರ್ಲಳ್ಳಿ ಭೂತಪ್ಪ ತಾಳೇದುರ್ಗಿಯನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವುದರೊಂದಗೆ ದುಷ್ಟಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲವಾಗಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯು ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿಯ ಪರವಾಗಿ ನಿಂತು ದುಷ್ಟಶಕ್ತಿಯಾದ ಕಾಳಿಕಾದೇವಿಯನ್ನು ಸರ್ವನಾಶಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಳ ದೊರೆಗಳು ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿಯವರ ಪವಾಡವನ್ನು (ಸತ್ಯ) ಅರಿಯಲು ಕಾಳಿಕಾದೇವಿ ಮಠದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿಯನ್ನು ಕೂಡಿಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿ ಕಾಳಿಕಾದೇವಿಯಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯಾದಾಗ ಮಾತ್ರ ಕಬ್ಬಿಣದ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ಒಕ್ಕಲಾಗುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಪ್ರಮಾಣ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅದರಂತೆಯೇ ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿಯು

> **''ಅರುವತ್ತಾರು ಹೆಣವ ಅಣ್ಣಯ್ಯ**
> **ಅಂಗೈ ಮೇಲೆ ಇಡಕಂಡು**
> **ಮೂವತ್ತು ಮೂರು ಹೆಣವ**
> **ಮಡ್ಲಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಕೊಂಡು**
> **ಒಂಬೊಂಬತ್ತು ಹೆಣ ಹಲ್ಲಲಿ ಕಚಿಗಂಡು''**[4]

ಕಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಕಾಳಿಕಾದೇವಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿ ತನ್ನನ್ನು ಕಾಳಿಕಾದೇವಿಯಿಂದ ಪಾರುಮಾಡುವಂತೆ ಕೇಳಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾನೆ. ನಿದ್ದೆಯಿಂದೆದ್ದ ಕಾಳಿಕಾದೇವಿಯು ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿಯನ್ನು ಕಂಡು

"ಕಂಡುತವಾಗಿ ನಿನ್ನ ಬುಡದಿಲ್ಲ ಅಂತ ಏಳಿ
ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿಯವರಿಗೆ ಗವಿಯಗಲು ಬಾಯಿ ಬುಟುಗಂಡು"[೭]

ಹೊರಗೆ ಬರುತ್ತಾಳೆ. ಆಗ ತಕ್ಷಣವೇ ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿ ಎಡಗಾಲಿನಿಂದ ಅವಳನ್ನು ಒದ್ದೊಡನೆ ಅವಳು ನಡು ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದೋಗುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳನ್ನು ಸಂಹಾರ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇದರಿಂದಲೂ ಪಾಂಚಾಳರು ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿ ಮತ್ತು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗೆ ಶರಣಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ದುಷ್ಟೆಯನ್ನು ಸರ್ವನಾಶ ಮಾಡಿರುವುದು ಸರಿಯಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ ದುಷ್ಟಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ದೇವತೆಗಳ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಕಾಳಿಕಾದೇವಿ ಹತಳಾದರೆ ಜುಂಜಪ್ಪ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗೆ ಪವಾಡಶಕ್ತಿಯಿದ್ದರೂ ಸ್ತ್ರೀಹತ್ಯೆ ಮಾಡಬಾರದೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಪುರ್ಲಳ್ಳಿ ಭೂತಪ್ಪ ತಾಳೇದುರ್ಗಿಯನ್ನು ಸಂಹಾರಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ದುಷ್ಟಶಕ್ತಿಯಿರುವಲ್ಲಿ ಶಿಷ್ಟರು ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಅರಿತು ಈ ರೀತಿ ದುಷ್ಟ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಸರ್ವನಾಶ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಭ್ರಷ್ಟನಾದ ದೊರೆ ಶ್ರವಣದೊರೆ. ಈತನು ದೇವಾನುದೇವತೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತನ್ನ ಹತೋಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾನೆ. ಇವನಿಂದ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಮಾದೇಶ್ವರ ಶ್ರವಣದೊರೆಯು ರಾಜ್ಯಭಾರ ಮಾಡುವಾಗ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಶ್ರವಣದೊರೆಯು ಮಾದಪ್ಪನನ್ನು ಯಾರೆಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಾಗ ತಾನು 'ಉತ್ತರ ದೇಸದ ಮಾರಾರಿ' ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದು, ಅದು ಶ್ರವಣದೊರೆಗೆ 'ಮಾದಾರಿ' ಎಂಬಂತೆ ಕೇಳಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಮಾದಪ್ಪನನ್ನು ಚಮ್ಮಾಳಿಗೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡುವಂತೆ ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಮಾದಪ್ಪ ದುಷ್ಟ ಶ್ರವಣದೊರೆಯನ್ನು ಸದೆಬಡಿಯಲು ಸುಸ್ಸಮಯವೆಂದು ತಿಳಿದು ಹರಳಪ್ಪನಿಂದ ಚಮ್ಮಾಳಿಗೆಯನ್ನು ಸಿದ್ದಪಡಿಸಿ ಹುಟ್ಟರೆ ಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲಿಟ್ಟು, ಶ್ರವಣದೊರೆಯನ್ನು ಚಮ್ಮಾಳಿಗೆಯನ್ನು ಮೆಟ್ಟುವಂತೆ ಮಾದಪ್ಪ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆ ಸಂದರ್ಭವು ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಮೂಡಿ ಬಂದಿದೆ.

"ಅಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ವಾಸುದೇವ ತಿದಿ ಹೊತ್ತುತ್ತಿದ್ದಾನೆ
ಅಗ್ನಿ ದೇವತೆ ಕಾವು ಮಾಡ್ತಾಯಿದ್ದಾಳೆ ಒಳಗಡೆ
ಕಾವು ಇನ್ನೇನು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು
ಕತ್ತು ಉರಿಬೇಕು
ಆ ರೀತಿಯಾಗಿ ಕಾವು ಮಾಡ್ತಾಯಿದ್ದಾರೆ
ಶ್ರವಣದೊರೆ ಬಂದ
ಬಲಗಾಲು ಹಾಕಿದ
ಮಾದಾರಿ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ ಚಮ್ಮಾಳಿಗೆ ಅಂದ
ಡಗಾಲು ಹಾಕಿದ ಯಾರು ಶ್ರವಣಯ್ಯ
ತುಂಬಿದ ಶನಿವಾರ
ಎಡಗಾಲು ಹಾಕ್ದ ಉಂಗುಷ್ಟ ಸ್ವಲ್ಪ ಬಿಗಿಯಾಗಿತ್ತು" [೮]

ಎಂಬುದಾಗಿ ತಿಳಿದ ಶ್ರವಣದೊರೆ ಬಿಗಿಯಾಗಿದ್ದ ಉಂಗುಷ್ಟವನ್ನು ಸರಿಮಾಡಲು ಬಗ್ಗಿದಾಗ ಬೆಂಕಿ ಧಗಧಗನೆ ಉರಿದು ಹೊಗೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶ್ರವಣದೊರೆಯನ್ನು ಸರ್ವನಾಶಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಮಾದಪ್ಪ ಸಿದ್ಧನಾಗಿ ತ್ರಿಶೂಲ ಹಿಡಿದು ಅವನ ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತು ಕೊಲ್ಲುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ನಾಯಕರೆಲ್ಲರ ಉದ್ದೇಶ ದುಷ್ಟ ಶಿಕ್ಷೆ-ಶಿಷ್ಟರಕ್ಷೆ ಎನ್ನುವುದು ಮಾತ್ರ ಸಾಮ್ಯಾತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು, ಶಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವಾಗ ಮಾತ್ರ ವಿಭಿನ್ನತೆಯ ಸಂದರ್ಭಗಳಿಂದ ಕೂಡಿವೆ. ಮಾದಪ್ಪ ಶ್ರವಣದೊರೆಯನ್ನು ಸದೆಬಡೆದದ್ದು, ಜುಂಜಪ್ಪನ ಪರವಾಗಿ ಪುರ್ಲಳ್ಳಿ ಭೂತಪ್ಪ ತಾಳೇದುರ್ಗಿಯನ್ನು ಸಂಹಾರ ಮಾಡಿದ್ದು ಹಾಗೂ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿಯನ್ನು ಉಳಿಸಲು, ಕಬ್ಬಿಣ ಭಿಕ್ಷೆ ಪಡೆಯುವ ಸಲುವಾಗಿ ಕಾಳಿಕಾದೇವಿಯನ್ನು ಸಂಹಾರ ಮಾಡಿದ್ದು, ದುಷ್ಟಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಉದಾಹರಣೆಗಳಾದರೂ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ನಡೆಯುವ ಕ್ರಿಯೆ, ಸ್ವರೂಪಗಳು ಬದಲಾವಣೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿವೆ ಎನ್ನಬಹುದು. ದುಷ್ಟಶಿಕ್ಷೆ-ಶಿಷ್ಟರಕ್ಷೆಯ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಸಾಮ್ಯತೆಗಳು ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಪೂರಕವಾಗಿಲ್ಲ.

ಜುಂಜಪ್ಪ ಮಹಾಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ದುಷ್ಟರೆನಿಸಿರುವ ಕಂಬೇರುಗೊಲ್ಲರಾದ ಜುಂಜಪ್ಪನ ಸೋದರ ಮಾವಂದಿರು ತಮ್ಮ ತಂಗಿ ಸಿನ್ನಮ್ಮಳ ಬಾಳು ಚೆನ್ನಾಗಿರಲೆಂದು ಏಳು ಕರುಗಳನ್ನು ನೀಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕರುಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿ ಜುಂಜಪ್ಪ ಏಳು ಲಕ್ಷದ ದನಗಳನ್ನಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದರಿಂದ ಕಂಬೇರುಗೊಲ್ಲರಿಗೆ ಅಸೂಯೆ ಉಂಟಾಗಿ ಜುಂಜಪ್ಪನನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಹಲವು ಮಾಟ-ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಪಂಡಿತರಿಂದ ಮಾಡಿಸಿ ಜುಂಜಪ್ಪನ ದನಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಕುಂಠಿತಗೊಳಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಂಬೇರುಗೊಲ್ಲರು ಎಂತಹ ಮಹಾದುಷ್ಟರೆಂದರೆ ತಂಗಿಯ ಬಾಳನ್ನು ಹಾಳು ಮಾಡಲು ಮುಂದಾಗಿ ಜುಂಜಪ್ಪನನ್ನು ಹತ್ಯೆ ಮಾಡಲು ನಾನಾ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ನಿದ್ರೆ ಬರುವಂತೆ ಅವನಂತೆ ಪ್ರತಿರೂಪವನ್ನು ಪಂಡಿತರಿಂದ ಮಾಡಿಸಿ ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗೆ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಿಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಜುಂಜಪ್ಪನ ಬಡಮೈಲನನ್ನು ಸದೆ ಬಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಜುಂಜಪ್ಪನನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಕೊನೆಗಾಣಿಸಬೇಕೆಂದು ವಿಷದ ಕಜ್ಜಾಯಗಳ ಊಟವನ್ನು ಬಡಿಸಲು ಅವನನ್ನು ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಆಹ್ವಾನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸೋದರಮಾವಂದಿರು ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗೆ ಉರಿಮದ್ದಿನ ಪಾಯಸ, ವಿಷದ ಕಜ್ಜಾಯಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದುದರಿಂದ ಜುಂಜಪ್ಪ ಅವನ್ನು ತಿಂದು ಸಾಯುತ್ತಾನೆ. ಅಣ್ಣನಿಲ್ಲದ ಮೇಲೆ ತಾವಿರಬಾರದೆಂದು ಮಾರಣ್ಣ-ಮೈಲಣ್ಣರು ವಿಷದ ಕಜ್ಜಾಯಗಳನ್ನು ತಿಂದು ಪ್ರಾಣಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ದುರಂತಕ್ಕೆ ಕಾರಣರಾದ ಕಂಬೇರುಗೊಲ್ಲರೆಂಬ ಮಹಾದುಷ್ಟರನ್ನು ಭೂಮಿ ಮೇಲೆ ಇರಿಸಬಾರದೆಂದು ಈಶ್ವರನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಜುಂಜಪ್ಪ ಮತ್ತೆ ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದು ಕಂಬೇರುಗೊಲ್ಲರನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕುವ ಸಲುವಾಗಿ ಅವರ ಹಟ್ಟಿಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹಾಕಿ ಉರಿಭಾಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸರ್ವನಾಶಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ತಂಗಿ ಮಾರಕ್ಕಳು ಕಂಬೇರುಗೊಲ್ಲರು ಸೊಸೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೇ

ಜುಂಜಪ್ಪ ಸೋದರ ಮಾವಂದಿರನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸರ್ವನಾಶ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಈ ಪ್ರಸಂಗವು ಸಂಬಂಧಿಕರ ದ್ವೇಷಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯಿಸಿದ್ದು, ಇಡೀ ಕಾವ್ಯದ ಕಥಾ ಹರವಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲಾ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣವಾದ ಪ್ರಸಂಗ ಇದಾಗಿದೆ ಎನ್ನಬಹುದು.

ಇನ್ನುಳಿದ ಪಾತ್ರಗಳ ದುಷ್ಟ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ದೀರ್ಘವಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಒಕ್ಕಲುಗಳ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ವಿಷಯ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿನ ಡೊಳ್ಳೊಟ್ಟೆ ಜುಂಜಪ್ಪ ಮಾದಪ್ಪನಿಗೆ ಗುಡಿಕಟ್ಟಿಸಲು ಹಿಂಜರಿದಾಗ ಮಾದಪ್ಪ ಬಸವಣ್ಣನಿಗೆ ಹಾಲು ತುಂಬಿಸಿ ಶಿಕ್ಷೆ ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ಮಾದಪ್ಪನ ಪವಾಡಕ್ಕೆ ಹೆದರಿ ಡೊಳ್ಳೊಟ್ಟೆ ಜುಂಜಪ್ಪ ಶಿಷ್ಯನೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿನ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗಳು ರಾಚಪ್ಪಾಜಿಯ ಮೂಲಕ ಮೋಡಿಕಾರಿಗೆ ಜೋಳಿಗೆ ಎತ್ತುವ ಮೋಡಿಯನ್ನು ನೀಡಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಜೋಳಿಗೆಯನ್ನು ಎತ್ತಲಾಗದೇ ಸೋತು ಶರಣಾಗಿ ಶಿಷ್ಯರೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿನ ಬೊಪ್ಪೇಗೌಡನ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗೆ ಮಲಗುವುದಕ್ಕೆ ಕುರಿಕೊಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ನೀಡಿದ್ದು, ಅದರಲ್ಲಿದ ಕುರಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಮಾಯ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಬೊಪ್ಪೇಗೌಡನು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗೆ ಶರಣಾಗಿ ಬೊಪ್ಪೇಗೌಡನ ಮನೆಯನ್ನು ಮಠದ ಮನೆಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿನ ನೀಲಯ್ಯ ಸಂಕಮ್ಮಳ ಮೇಲಿನ ಅನುಮಾನದಿಂದ ಅವಳನ್ನ ಚಿತ್ರಹಿಂಸೆಗಳಿಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿದ್ದು, ಮಾದಪ್ಪನಿಂದ ಸಂಕಮ್ಮ ಸಕಲ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಪಡೆದು, ಮಕ್ಕಳಿಬ್ಬರನ್ನು ಪಡೆಯುವುದರೊಂದಿಗೆ ನೀಲಯ್ಯನಲ್ಲಿ ಮತ್ತಷ್ಟು ಅನುಮಾನಗಳು ಅಧಿಕವಾಗಲು ಕಾರಣವಾಗುತ್ತವೆ. ಇವರಿಬ್ಬರ ನಡುವಿನ ದಾಂಪತ್ಯವನ್ನು ಸರಿದೂಗಿಸಬೇಕೆಂದು ಮಾದಪ್ಪ ಸಂಕಮ್ಮಳಿಗೆ ಹಲವು ಪರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದು, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಕಮ್ಮಳನ್ನು ಜಯಶೀಲೆಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ನೀಲಯ್ಯನ ದುಷ್ಟತನದ ಭಾವನೆಗಳು ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗುತ್ತವೆ. ರಾಮವ್ವ ತನ್ನ ಗಂಡನಾದ ಸರಗೂರಪ್ಪನನ್ನು ಮಾದಪ್ಪನ ಅಚ್ಚೆಳ್ಳಿನ ಮಜ್ಜನಕ್ಕೆ ಒಕ್ಕಲನ್ನಾಗಿ ಕಳುಹಿಸಲು ಹಿಂಜರಿದಾಗ ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೆ ಸಂತೆಯಲ್ಲಿ ಸೊಪ್ಪನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡದಂತೆ ಬಡತನ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದಾಗ ರಾಮವ್ವ ಸರಗೂರಪ್ಪನನ್ನು ಒಕ್ಕಲನ್ನಾಗಿ ಕಳುಹಿಸಲು ಸಿದ್ಧಳಾಗಿ ಶಿಷ್ಯರೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿನ ಕೋಮಾಲೆಯ ಪಾತ್ರ ಅತ್ಯಂತ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಮೈಲಾರನು ಕೋಮಾಲೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿ ಕುರಿಗಳನ್ನು ಮಾಯ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಕೋಮಾಲೆಯನ್ನು ಅವಳ ಅಣ್ಣಂದಿರಾದ ಕುರುಬರನ್ನು ತನ್ನನ್ನು ಒಪ್ಪುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇದರಿಂದ ಕೋಮಾಲೆಯನ್ನು ಮಲ್ಲಯ್ಯನಿಗೆ ಕೊಡಲು ಸಿದ್ಧರಾದಾಗ ಕುರಿಗಳು ಮತ್ತೆ ಬದುಕಿ ಬರುತ್ತವೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮ್ಯತೆಗಳಿಲ್ಲದ ಕಾರಣ ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಪೂರಕವಾಗಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವರಲ್ಲಿನ ದುಷ್ಟ ಬುದ್ದಿಗಳನ್ನು

ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ಶಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಮೂಡಿಸಿ, ಶಿಷ್ಟರನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವ ಧೋರಣೆಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿವೆ. ಇವರ್‍ಯಾರು ಕೂಡ ನಾಯಕರಿಂದ ಕ್ರೂರವಾದ ಶಿಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸದೇ ನಾಯಕರ ಶಕ್ತಿ ಸಾಮಾರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡು ಭಕ್ತರಾಗಿ ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಶಿಷ್ಟರೇ ಆಗಿರುವುದು ಈ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬಂದಿದ್ದು, ಅವರು ಬಹುಬೇಗ ನಾಯಕರಿಗೆ ಶರಣಾಗಿ ತಮ್ಮ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ತಿದ್ದಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಸಂಕಮ್ಮ, ಸಾತೆಮ್ಮ, ಸಿನ್ನಮ್ಮ ಮೊದಲಾದವರು ಪತಿವ್ರತೆಯರು ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯವನ್ನು ಸಾಬೀತು ಮಾಡುವಾಗ ಮಾತ್ರ ಸತ್ವ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗಿ ನಂತರ ಜಯಸಾಧಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ಶಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಮಹಾಮಾತೆಯರು ಎನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ದುಷ್ಟರನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸಬೇಕು ಶಿಷ್ಟರನ್ನು ಕಾಪಾಡಬೇಕು ಎಂಬ ಧೋರಣೆ ಅತ್ಯಂತ ಮುಖ್ಯವೆನಿಸಿದೆ. ದುಷ್ಟತೆಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ ಶಿಷ್ಟತೆಗೆ ರಕ್ಷೆ ಎಂಬುದು ಮನುಷ್ಯ ಕುಲದ ಧರ್ಮವೂ ಆಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಭಗವದ್ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಧೋರಣೆಗೆ ಮಾನ್ಯತೆಯಿದೆ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಶಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಬೇಕಾದರೆ ದುಷ್ಟರನ್ನು ಸದೆ ಬಡಿಯಲೇಬೇಕೆಂಬ ದೃಢನಿರ್ದಾರವನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಾಯವು ತಿಳಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿದೆ ಎನ್ನಬಹುದು.

ಅಡಿ ಟಿಪ್ಪಣಿ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೬ ದುಷ್ಟ ಶಿಕ್ಷೆ - ಶಿಷ್ಟ ರಕ್ಷೆ

೧.	ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ -ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ	೩೪೫
೨.	ಜುಂಜಪ್ಪ-ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	,,	೬೨೫
೩.	ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ-ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	,,	೪೭೧
೪.	,, ,,	,,	೭೯೧
೫.	ಜುಂಜಪ್ಪ-ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	,,	೫೭೫
೬.	ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ-ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	,,	೭೫೩
೭.	,, ,,	,,	೭೫೪
೮.	ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	,,	೧೧೫

ಅಧ್ಯಾಯ - ೭

ಒಕ್ಕಲುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು

ಅಧ್ಯಾಯ - ೭

ಒಕ್ಕಲುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು

''ಒಕ್ಕಲುಗಳು'' ಎಂದರೆ ಕಾವ್ಯದ ನಾಯಕರು ಅಥವಾ ಮಹಾ ಪುರುಷರು ತಮ್ಮ ಸೇವೆಗಾಗಿ ಪಡೆಯುವ ಭಕ್ತರು, ಶಿಶುಮಕ್ಕಳು ಆಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಕ್ಕಲುಗಳನನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಪ್ರಧಾನ ವಿಷಯವಾಗಿದ್ದು, ಈ ಎಲ್ಲಾ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲೂ ಸರ್ವೇಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಒಕ್ಕಲುಗಳು ಇಲ್ಲದೆ ಹೋಗಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಕಥೆಯು ಮುಂದುವರೆಯದೆ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಕ್ಕಲುಗಳು ಮತ್ತು ನಾಯಕರ ಅನುಸಂಧಾನದಿಂದ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಸೊಬಗು ಬಂದಿದೆ ಎಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯ, ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯ, ಜುಂಜಪ್ಪಕಾವ್ಯ ಹಾಗೂ ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಕಾವ್ಯ ಎಂಬ ಈ ನಾಲ್ಕು ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಕ್ಕಲುಗಳ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಅತ್ಯಂತ ಮೊನಚಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ. ಈ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳ ಮಹಾನಾಯಕರ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವೇ ಒಕ್ಕಲುಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವುದು ಮತ್ತು ಅವರೊಡನೆ ಒಂದು ಕಡೆ ನೆಲೆ ನಿಲ್ಲುವುದು, ಸರ್ವರಿಂದಲೂ ಪೂಜಿತಗೊಳ್ಳುವುದಾಗಿದೆ. ನಾಯಕರು ಅನುಸರಿಸಿದ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನೇ ಒಕ್ಕಲುಗಳು ಅನುಸರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಪೂಜೆ-ಪುರಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದುಂಟು. ನಾಯಕರು ಒಕ್ಕಲುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಗಂಡೆಂಬ ಭೇದ ಭಾವವಿಲ್ಲದೆ ಅವರನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ತಮಗೆ ಒಲಿಯುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಒಕ್ಕಲು ಆಗದಿದ್ದಾಗ ಅವರನ್ನು ಪವಾಡಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಸದೆಬಡಿದು ಶಿಕ್ಷಿಸಿ ತಮ್ಮ ಶಕ್ತಿ ಸಾಮಾರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಅವರಲ್ಲಿನ ದುಷ್ಟತನವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರನ್ನು ಶಿಷ್ಟರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಒಕ್ಕಲು ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಕೆಲಮೊಮ್ಮೆ ಭ್ರಷ್ಟರನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವುದರ ಮುಖಾಂತರ ದುಷ್ಟತನಕ್ಕೆ ಮುಕ್ತಾಯ ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ನಾಯಕರು ತಮಗೆ ತಕ್ಕರಾದವರನ್ನು ದುಡಿಮೆಯುಳ್ಳ ಸಾಮಾನ್ಯವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ದುಷ್ಟರನ್ನು ತಮ್ಮ ಪರಿಧಿಯೊಳಗೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಆ ಒಕ್ಕಲುಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಊರು ಊರುಗಳನ್ನು ಅಲೆದಾಡುತ್ತಾ ತಮ್ಮ ನೀತಿ ಬೋಧೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಇನ್ನಿತರರನ್ನು ಕೂಡ ಒಕ್ಕಲುಗಳನ್ನಾಗಿ ಪಡೆಯುತ್ತಾ ಮುಂದೆ ಸಾಗುತ್ತಾರೆ. ಈ ರೀತಿ ಒಕ್ಕಲುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸಿದೆ. ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರಕಾವ್ಯ, ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಕಾವ್ಯ, ಜುಂಜಪ್ಪ ಕಾವ್ಯ ಹಾಗೂ ಮೈಲಾರಲಿಂಗನಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಕ್ಕಲುಗಳೊಳಗೊಂಡು ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಹೇರಳವಾಗಿದ್ದು, ಇಂದಿಗೂ ಕೂಡ ಒಕ್ಕಲುಗಳಿಂದಲೇ ಪೂಜಾ ಸಮಾರಂಭಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿರುವ ಒಕ್ಕಲುಗಳಿಂದಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಈಗಾಗಲೇ ಅವರೆಲ್ಲ ಸಾವನ್ನಪ್ಪಿರುತ್ತಾರೆ. ಇಡೀ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಪ್ರತಿಯೊಂದಕ್ಕೂ ಸಾವಿದೆ. ಎಂತಹ

ಪವಾಡಪುರುಷನಾದರು ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ದಿನ ಸಾವನ್ನಪ್ಪುವುದು ಖಚಿತ. ಹಾಗಾಗಿ ಆಯಾ ಒಕ್ಕಲುಗಳು ಇರದೇ ಹೊಸ ಒಕ್ಕಲುಗಳು ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಗುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಜುಂಜಪ್ಪಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಒಕ್ಕಲುಗಳನ್ನಾಗಿ ಜುಂಜಪ್ಪ ಸ್ವೀಕರಿಸದೇ ಇರುವುದರಿಂದ ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗೆ ಶರಣಾದವರೆಲ್ಲರನ್ನು ಒಕ್ಕಲುಗಳೆಂದೇ ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಮಾದೇಶ್ವರನು ಡೊಳ್ಳೊಟ್ಟೆಜುಂಜಮ್ಮ, ಮಲ್ಲಾಜಮ್ಮ, ಕೆಂಡೇಗೌಡ, ಹೊನ್ನುಣ್ಸೆಕಾಳಮ್ಮ, ಕಾರಯ್ಯ ಬಿಲ್ಲಯ್ಯ, ಸಂಕಮ್ಮ ನೀಲಯ್ಯ, ಮೂಗಿರಾಮವ್ವ, ಸರಗೂರಪ್ಪ ಎಂಬ ಒಕ್ಕಲುಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಏಳುಮಲೆ ಬೆಟ್ಟವೆಂಬ ಮಾದೇಶ್ವರ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ (ನಡುಮಲೆ) ನೆಲೆನಿಂತರೆ ಮಂಡೇಸ್ವಾಮಿಯು ಕಿಡುಗಣ್ಣು ರಾಚಪ್ಪಾಜಿ, ಮಡಿವಾಳ ಮಾಚಪ್ಪ, ಮಲ್ಲಿಗೆದೇವಿ ಹಿರೇಚನ್ನಾಜಮ್ಮ, ತೋಪಿನ ದೊಡ್ಡಮ್ಮ, ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿ, ಬಸವಾಚಾರಿ, ಮುದ್ದಮ್ಮ, ಪಾಂಚಾಳದೊರೆಗಳು ಎಂಬ ಮೊದಲಾದವರನ್ನು ಒಕ್ಕಲುಗಳನ್ನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಈ ನರಲೋಕದ ಬದುಕು ಸಾಕಾಯಿತೆಂದು ಪಾತಾಳಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಪವಡಿಸಲು ತನ್ನ ಒಕ್ಕಲುಗಳನ್ನೆಲ್ಲರನ್ನು ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಗೆ ಒಕ್ಕಲಾಗಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮೈಲಾರಲಿಂಗನು ಗಸ್ತಿಯವರನ್ನು ಕುರುಬರನ್ನು ಭಕ್ತರನ್ನಾಗಿ ಹೊಂದುವುದರೊಂದಿಗೆ ಕೋಮಾಲೆಯನ್ನು ತನ್ನವಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಜುಂಜಪ್ಪ ರಂಗಪ್ಪರು ಮಾಟಮಂತ್ರ ಮಾಡುವ ಪಂಡಿತರನ್ನು, ತಾಳೇದುರ್ಗಿ, ದೊಡ್ಡಕ್ಕಜ್ಜಿ ಎಂಬ ಇತರರಿಗೆಳೆಲ್ಲ ತನ್ನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸಿ ತನಗೆ ಶರಣಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಜುಂಜಪ್ಪನ ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶವೆಂದರೆ ದನಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿ ಹುಲ್ಲುಗಾವಲುಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವುದಾಗಿದೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತನಗೆ ತೊಂದರೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದವರನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ. ಪ್ರಸ್ತುತವಾಗಿ ಜುಂಜಪ್ಪನನ್ನು ಆರಾಧ್ಯದೈವವನ್ನಾಗಿ ಪೂಜಿಸುವುದರಿಂದ ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗೂ ಒಕ್ಕಲುಗಳು ಇದ್ದಾರೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಬಹುದು. ಇಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗೆ ಶರಣಾದವರೆಲ್ಲ ಅವನ ಒಕ್ಕಲುಗಳೆಂದೇ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯು ಶಿಶುಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮಿಂದ ತಮಗೋಸ್ಕರವಾಗಿ ಬಂದಂಥಹವರು ಎಂದು ಕೊಂಡಿರುವುದು ಅಕ್ಷರ: ಸತ್ಯ.

"ನನ್ನ ರೂಪು
ಸುರ್ಗರು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ನರ್ಗರೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ
ಭೂಮಿ ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ನನ್ನ ಕಂದ
ಎಲ್ಲ ನನ್ನಿಂದೇ ಬಂದಂತಹ ಪ್ರಾಣಿಗಳು
ನೀವೆಲ್ಲ ನನ್ನಿಂದೆ ಬರದಂತಹ ಪ್ರಾಣಿಗಳು
ನೀವೆಲ್ಲ ನನ್ನಿಂದೆ ಬಂದಂತಹ ಪ್ರಾಣಿಗಳು
ನೀವೆಲ್ಲ ನನ್ನಿಂದೆ ಬಂದಂತಹ ಶಿಶುಮಕ್ಕಳು"[7]

ಎಂಬಂತೆ ಹೇಳಿ ಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ತಮ್ಮಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದವರು ತಮಗೋಸ್ಕರವಾಗಿ ಸೇವೆಗರ್ಹರಾಗಿ ಒಕ್ಕಲಾಗುವವರು ಎಂಬ ಧೋರಣೆ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯದ್ದು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗೆ ಒಕ್ಕಲುಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಒಂದು ಕಡೆ ನೆಲೆ ನಿಂತು ಒಕ್ಕಲುಗಳಿಂದ ಸೇವೆ ಪಡೆಯುವ ಹಂಬಲವಿದೆಯೋ ಹಾಗೆಯೇ ಮಾದೇಶ್ವರನಿಗೂ ಒಕ್ಕಲುಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವಬಯಕೆ ಇದೆ. ಮೈಲಾರನು ಒಕ್ಕಲುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಆಸೆಯಿದ್ದರೂ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಕ್ಕಲಾಗುವಂತೆ ಮೈಲಾರ ತಿಳಿಸಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಇವರ ಮಾಯೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿ ಶರಣಾದವರೆಲ್ಲರೂ ಒಕ್ಕಲುಗಳೆಂದೇ ಭಾವಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಮೈಲಾರನು ಕೋಮಾಲೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕೋಸ್ಕರ ತನ್ನೆಡೆಗೆ ಸೆಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ಕಾವ್ಯದ ನಾಯಕರು ಒಕ್ಕಲುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವಾಗಲೇ ಅವರಲ್ಲಿನ ಮೋಸ, ವಂಚನೆ, ದಾಂಪತ್ಯದ ಕಲಹ, ಜಿಪುಣತನ, ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವ ಮನಸ್ಥಿತಿ, ಬಂಜೆತನ, ಸಂತಾನ, ಪಾತಿವ್ರತೆ, ದ್ವೇಷಭಾವನೆ, ಬಡತನ ಸಿರಿತನ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ವಿವೇಚಿಸಿ ಮಾರ್ಗೋಪಾಯಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ತಮಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಒಕ್ಕಲುಗಳ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ನಾಯಕರು ಒಕ್ಕಲುಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಸಾಹಸ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಂಬುವಂತೆ ಅವರಿಗೂ ಕಲಿಸಲು ಮುಂದಾಗಿದ್ದಾರೆ. ನಾಯಕರು ಒಕ್ಕಲುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಮಾತ್ರ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗದೇ ಒಕ್ಕಲುಗಳಿಗೂ ಆಶ್ರಯವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರಲ್ಲೂ ಪ್ರಪಂಚಜ್ಞಾನವನ್ನು ಮೂಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲಾ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ನಾಯಕರು ಒಕ್ಕಲುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಾಮ್ಯತೆಯಿದ್ದರೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಉದ್ದೇಶಗಳೊಳಗೊಂಡ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಕ್ಕಲುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಒಂದೆಡೆ ನೆಲೆಗೊಳ್ಳಲು ಒಕ್ಕಲುಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರೆ. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಪಾತಾಳಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಪವಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಒಕ್ಕಲುಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವುದರಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಮೈಲಾರನು ಕೋಮಾಲೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಸಲುವಾಗಿ ಒಕ್ಕಲುಗಳೇ ಸ್ವತ: ಮೈಲಾರನಿಗೆ ಶರಣಾಗುತ್ತಾರೆ. ಜುಂಜಪ್ಪ ದನಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಾಗಿ ಹುಲ್ಲು ನೀರು ಪಡೆಯುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಾಟ-ಮಂತ್ರಮಾಡುವವರನ್ನು ಸದೆಬಡಿಯುತ್ತಾನೆ. ಅಂತಹವರು ಮಾತ್ರ ಶರಣಾಗುತ್ತಾರೆ. ಕೂಡ ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಮುಂದುವರೆಯುವಂತೆ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ಪೂಜಿತಗೊಳ್ಳುವ ಆಸೆಗಳಿವೆ. ಒಕ್ಕಲುಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ನಾಯಕರಿಗೆ ಒಕ್ಕಲಾಗದೇ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಮಾಡಿ, ಸೋಲನಪ್ಪಿ ನಂತರ ನಾಯಕರಿಗೆ ಒಕ್ಕಲಾಗಿರುವುದು ಸತ್ಯಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಕೆಲವು ಒಕ್ಕಲುಗಳು ನಾಯಕರಿಂದ ಸಂಪತ್ಭರಿತರಾಗಿ ಒಕ್ಕಲಾಗಲು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರೆ, ಇನ್ನೂ ಕೆಲವರು ನಾಯಕರ ಸತ್ವ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಸೋತು ಶರಣಾಗಿ ಒಕ್ಕಲಾಗಲು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಒಕ್ಕಲುಗಳು ನಾಯಕರನ್ನು ಹಾಡಿ ಹೊಗಳುವುದು ರೂಢಿಗತಿಯಲ್ಲಿದೆ.

ಇಂದು ಕೂಡ ಮಾದಪ್ಪನ ಒಕ್ಕಲುಗಳು ಮಾದೇಶ್ವರದ ಗುಣಗಾನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಗುಡ್ಡರಾಗಿ ಮಾದೇಶ್ವರನನ್ನು ದೇವರೆಂದು ಬಗೆದು ಹರಕೆಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತು ನೆನೆಯುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸುವ, ಸಾಹಸಮಯ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುವ ಒಕ್ಕಲುಗಳ ಪರಂಪರೆ ಈಗಲೂ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದೆ. ಅನೇನೇಕ ಒಕ್ಕಲುಗಳು ಮೈಲಾರನನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತಾರೆ. ಜುಂಜಪ್ಪನನ್ನು ಆರಾಧ್ಯ ದೈವವೆಂದು ಪೂಜಿಸುವ ಒಕ್ಕಲುಗಳೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಗೊಲ್ಲಜನಾಂಗ ಮತ್ತು ಕಾಡುಗೊಲ್ಲರು ಜುಂಜಪ್ಪನನ್ನು ಪೂಜಿಸುವ ವಾಡಿಕೆ ಈಗಲೂ ಇದೆ. ಮಾದೇಶ್ವರನಿಗೆ ಒಕ್ಕಲುಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮನಸ್ಥಿತಿಯಿದ್ದು, ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುತ್ತಾ ಮೊದಲು ಭಕ್ತರಿಗೆ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ನಂತರ ಅವರನ್ನು ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ತನ್ನ ಒಕ್ಕಲನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಆಲಂಬಾಡಿಯ ಹದಿನಾರು ಸೀಮೆಯೊಳಗೆ ಆರುಜನ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳು, ಆರುಜನ ಜೀತಗಾರರನ್ನು, ಏಳುಮಂದಿ ದನ ಏಳುಮಂದಿ ಕುರಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಡೊಳ್ಳೊಟೆ ಜುಂಜಪ್ಪ ಮತ್ತು ಮಲ್ಲಾಜಮ್ಮರನ್ನು ಒಕ್ಕಲನ್ನಾಗಿ ಪಡೆಯಲು ಆಲಂಬಾಡಿಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಮಾದಪ್ಪ ಭಿಕ್ಷೆ ಕೇಳಿದಾಗ ಡೊಳ್ಳೊಟ್ಟೆ ಜುಂಜಪ್ಪ ಹಸೀಕಡಲೆಯನ್ನು ದಾನವಾಗಿ ನೀಡಲು ಬರುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಮಾದಯ್ಯ ತನಗೆ ಈ ದಾನಬೇಡವೆಂದು ಶಿವನು ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿದ್ದಾನೆಂದು ಆತನಿಗೆ ಗುಡಿಕಟ್ಟಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ದಂಪತಿಗಳಿಬ್ಬರು ಇದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪದಿದ್ದಾಗ ಮಾದಪ್ಪ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಲು ಮುಂದಾಗುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಬುದ್ಧಿಕಲಿಸಲು ಅವರ ಏಳುಂಡಿ ದನಗಳೊಂದಿಗೆ ಬಸವಣ್ಣನಿಗೆ ಹಾಲು ತುಂಬಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಆಲಂಬಾಡಿ ಜೀತಗಾರರು ಎಲ್ಲಾ ದನಗಳಿಂದ ಹಾಲು ಕರೆದಂತೆ ಬಸವಣ್ಣನಿಂದ ಹಾಲು ಕರೆಯಲು ಹೋದಾಗ ಬಸವಣ್ಣ ರಕ್ತವನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಭಯಭೀತರಾದ ಜೀತಗಾರರು ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ವಿಷಯ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ದಂಪತಿಗಳು ದುಃಖಿಸಿ ಸುಮ್ಮನ್ನಾಗುತ್ತಾರೆ. ಜುಂಜಪ್ಪ ಬಸವಣ್ಣನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಏಳು ಮಲೆಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿ ಮಾದಪ್ಪ ಹೊನ್ನುತ್ತದೊಳಗೆ ಯಾರಿಗೂ ಕಾಣಿಸದಂತೆ ಕೂತಿದ್ದು, ಒಂದು ಸಾರಿ ಗುಡುಗುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಬಸವಣ್ಣ ತನ್ನ ಬಾಲವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತಕ್ಷಣ ಅಲ್ಲಿದ್ದವರೆಲ್ಲ ಮೂರ್ಛೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಎಚ್ಚೆತ್ತ ಡೊಳ್ಳೊಟ್ಟೆ ಜುಂಜಪ್ಪ

> ''ಯಾರೋ ಈ ಗುಂಪಿನೊಳಗೆ
> ಯಂತ್ರಗಾರ ಮಂತ್ರಗಾರ
> ಕಾಡುಕಟ್ಟೋನು ಮೇಘ ಕಟ್ಟೋನು
> ಬೆಟ್ಟ ಸ್ವಾಲುಗ ಹಟ್ಟ ಸ್ವಾಲುಗ ಇರಬೋದು''[3]

ಅಂತ ತಿಳಿದು ಬೀಸುಮಚ್ಚಿನಿಂದ ಒಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಮಾದಪ್ಪ ತನ್ನ ದರ್ಶನ ತೋರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮಾದಪ್ಪ ಡೊಳ್ಳೊಟ್ಟೆ ಜುಂಜಪ್ಪನ ಮೇಲೆ ಕೋಪಿತನಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಜುಂಜಪ್ಪನನ್ನು ಒಕ್ಕಲಾಗಿ ಪಡೆಯುವ

ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಅವನನ್ನು ಸಂಹಾರ ಮಾಡದೆ ತನ್ನ ಮೇಲೆ ನಂಬಿಕೆ ಬರುವಂತೆ (ಅಷ್ಟೈಶ್ವರ್ಯ ನೀಡುವುದಾಗಿ) ಜುಂಜಪ್ಪನಿಂದ ತನಗೆ ಹಾಲು ಮಜ್ಜನವಾಗಬೇಕು. ನೆರಳಾಗಬೇಕು ದೇವಸ್ಥಾನವಾಗಬೇಕು ಎಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಮಾದಪ್ಪ ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಾ...

> **''ಜುಂಜಪ್ಪನನ್ನ ಈ ಮುಳ್ಳು ಸೀಗೆ ಸಿರುಗಂಧ**
> **ಕೆಮ್ಮೆಚ್ಚಿ ಬಾಡು ಬಾಕಿನ ಗುತ್ತಿಯನ್ನೆ**
> **ತರಿಸಿಬಿಟ್ಟು ಜುಂಜಪ್ಪ ನೀನು**
> **ಒಂದಂಕಣ ಕಲ್ಲು ದೇವಸ್ಥಾನ ಕಟ್ಟಿಸ್ಬುಟ್ಟು**
> **ನನ್ನ ಮುಟ್ಟಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ**
> **ಪೂಜಾರಿ ನೇಮಿಸಿ ಬಿಟ್ರೆ''** [3]

ಅಷ್ಟೈರ್ಯ ನೀಡುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದಾಗ ಜುಂಜಪ್ಪ ಒಗ್ಗಲಾಗುತ್ತೇನೆಂದು ಒಪ್ಪಿ ಮಾದಪ್ಪನಿಗೆ ದೇವಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸಾಲೂರು ಮಠಗಳಿಂದ ಶಾಂತಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಸ್ವಾಮಿಯವರನ್ನು ಮಾದಪ್ಪನಿಗೆ ಮಜ್ಜನ ಮಾಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಕರೆತರುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮಾದಪ್ಪನಿಗೆ ಡೊಳ್ಳೊಟ್ಟೆ ಜುಂಜಪ್ಪ ಮಲ್ಲಾಜಮ್ಮ ಶ್ರೀಮಂತರಾಗಿದ್ದು, ಅವರನ್ನು ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸಿ ತನ್ನನ್ನು ನಂಬುವಂತೆ ಪ್ರೇರೇಣೆ ಮಾಡಿರುವುದು ನಂಬಲಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಆ ದಂಪತಿಗಳು ತಮ್ಮ ನಾಶ ಖಚಿತ ಎಂಬುದಾಗಿ ತಿಳಿದು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದೆ ಒಕ್ಕಲಾಗಲು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಇದೇ ಮಾದರಿಯಂತೆ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗಳು ತಮ್ಮ ಮಠವನ್ನು ತೊಳೆದು ಪೂಜೆಗಾಗಿ ಶಿಶುಮಗನನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಹವಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯು ಬಹಳ ಬಡತನದಿಂದ ಜೀವನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಬಸವಾಚಾರಿ ಮತ್ತು ಮುದ್ದಮ್ಮರ ಮನೆಗೆ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಈ ದಂಪತಿಗಳು ಕೂಡ ಡೊಳ್ಳೊಟ್ಟೆ ಜುಂಜಪ್ಪ ಮತ್ತು ಮಲ್ಲಾಜಮ್ಮರಂತೆ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆ ಪಡೆಯುದಿದ್ದರೂ ಬಡತನದಿಂದ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡದೆ ಜೀವನ ಮಾಡುವವರು. ಇವರು ಶಿವಭಕ್ತರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ದನಗಳನ್ನು ಕಾಯುವುದು, ರಾಗಿಬೀಸುವ ಕೂಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ದಂಪತಿಗಳಿಬ್ಬರು ಶಿವಭಕ್ತರಮನೆಯಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ ಊಟವನ್ನು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ನೀಡುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ದಾನಧರ್ಮ ಸಾರುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ದಂಪತಿಗಳು ತಮಗೆ ಭಾಗ್ಯ ನೀಡುವಂತೆ ಯಾವ ದೇವರು ಬರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ತಾವಾದರೂ ಭಾಗ್ಯ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನರಿತ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗಳು ಅವರ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ತೊಡಗಿಸಲು ಬಸವಾಚಾರಿ ಮತ್ತು ಮುದ್ದಮ್ಮನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಬಸವಲಿಂಗಯ್ಯನನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿ ಅವನಿಂದ ಭಾಗ್ಯ ಬರುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳಿ ಅವನಿಗೆ ಕೆಂಪಾಚಾರಿ ಎಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೆಂಪಾಚಾರಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದರಿಂದ ದಂಪತಿಗಳಿಬ್ಬರು

"ಸಾಲಟ್ಟಿ ಕುರುಗೊಳು "
ಸಾಲಟ್ಟಿ ಸರಳೆಮ್ಮ
ಸಾಲಟ್ಟಿ ಆಡುಗಳು ""[2]

ಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಶ್ರೀಮಂತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಮುಂದೆ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗಳು ಬಸವಾಚಾರಿ ಮುದ್ದಮ್ಮ ದಂಪತಿಗಳ ಮಗನಾದ ಕೆಂಪಾಚಾರಿಯನ್ನು ಶಿಶುಮಗನಾಗಿ ಪಡೆಯಲು ಮುಂದಾಗುತ್ತಾರೆ. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗೆ ಭಂಗಿಸೇವನೆಗಾಗಿ ಬೆಂಕಿ ತರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಒಬ್ಬ ಮಗ ಅಗತ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯಿಂದ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯನ್ನು ಪಡೆದರೂ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗೆ ಒಕ್ಕಲಾಗದೇ ತಮ್ಮ ಮಗನನ್ನು ಒಕ್ಕಲು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟಪಡುವುದಿಲ್ಲ. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯು ಮುದ್ದಮ್ಮಳಲ್ಲಿ ದಾನಧರ್ಮ ನೀಡಿರೆಂದಾಗ ಅವಳು ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡಲು ಬರುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೆ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಚಿನ್ನ ಬೆಳ್ಳಿ ಶಾಶ್ವತವಲ್ಲವೆಂದು

"ಅಮ್ಮ ಭಾಗ್ಯ ಭಾಗ್ಯಕೆಲ್ಲ
ಮಕ್ಕಳೂ ಭಾಗ್ಯ ಅಂದರೇ
ಈ ಭೂಮಿಗೆ ದೊಡ್ಡಭಾಗ್ಯ"[3]

ಎನ್ನುತ್ತಾ ಆರು ಜನ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಕಟ್ಟ ಕಡೆಯ ಮಗನಾದ ಕೆಂಪಾಚಾರಿಯನ್ನು ದತ್ತು ಮಗನಾಗಿ ನೀಡಬೇಕು ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಇದರಿಂದ ಕುಪಿತಳಾಗಿ ಹೆತ್ತು ಹೊತ್ತು ಸಾಕಿದ ಮಗನಾದ ಕೆಂಪಾಚಾರಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕೊಡಲಾರೆ ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ. ಅವನಿಂದ ಬಂದ ಸಂಪತ್ತು ಅವನಿಂದಲೇ ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತದೆಂದು ಸ್ವಾರ್ಥ ಮನೋಭಾವದಿಂದ ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಾಳೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಬಸವಾಚಾರಿಯೂ ಮಗನನ್ನು ಮಾತ್ರ ಭಿಕ್ಷೆಯಾಗಿ ಒಕ್ಕಲಾಗಿ ನೀಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ತಾವು ಪಡೆದ ಮಗನನ್ನು ಶಿಶುಮಗನಾಗಿ ನೀಡುವುದಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಯಾವ ಹೆತ್ತ ತಾಯಿ ಹೆತ್ತ ಮಗುವನ್ನು ದಾನ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂದಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಅಕ್ಷರಃ ಸತ್ಯ. ಮಾದೇಶ್ವರನಿಗೆ ಡೊಳ್ಳೊಟ್ಟೆ ಜುಂಜಪ್ಪ-ಮಲ್ಲಾಜಮ್ಮ ಒಂದೇ ಮನಸ್ಕರಾಗಿ ಗುಡಿ ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಟ್ಟರೆ ಇಲ್ಲಿ ಈ ದಂಪತಿಗಳಿಬ್ಬರು ಒಂದೇ ಮನಸ್ಕರಾಗಿ ಮಗನನ್ನು ದಾನ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಬಸವಚಾರಿ ಮತ್ತು ಮುದ್ದಮ್ಮ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗೆ ಒಕ್ಕಲಾಗಿಯೇ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ತನ್ನ ಸತ್ಯ ತೋರಿಸದೇ ಅವರನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡದೇ ತಾನೇ ನೇರವಾಗಿ ಕೆಂಪಾಚಾರಿಯಲ್ಲಿಗೆ ಹೊರಟುಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗೂ ತಿಳಿದಿದೆ ಯಾರು ಕೂಡ ಹೆತ್ತವರು ತಮ್ಮ ಮಗನನ್ನು ಕೊಡಲಾರರು ಎಂದು ಅವರು ದುಡವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ಈ ರೀತಿ ಮಾಡಿರಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇವರಿಗೆ ದಾನಮಾಡುವ ಗುಣವಿರುವುದರಿಂದ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗಳು ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನು ನಾಶಮಾಡದೇ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಉಳಿಸುತ್ತಾರೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಸಂಕಮ್ಮ ನೀಲಯ್ಯ ದಂಪತಿಗಳ ವಿಚಾರವೇ ಬೇರೆ ರೀತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಸಂಕಮ್ಮ ತನ್ನ ಗಂಡ ನೀಲಯ್ಯ ಹೆಜ್ಜೇನು ಮಲೆಗೆ ಹೋಗುವ ಸನ್ನಿವೇಷ ಒದಗಿಬರುತ್ತದೆ. ಆಗ ನೀಲಯ್ಯ ತನ್ನವಳನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ಹಾರಿಸಿಕೊಂಡುಹೋದರೆ ಎಂಬ ಅನುಮಾನದಿಂದ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಒಂಟಿಯಾಗಿ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಬಾರದೆಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ ಅವಳಿಂದ ಬಲಗೈ ಭಾಷೆ ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಅವಳು ಬಲಗೈ ಭಾಷೆ ನೀಡಲಾರೆ ಎಂದು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದ್ದರಿಂದ ನೀಲಯನು ಅವಳನ್ನು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಹಾಕಿ, ಕೊಡಬಾರದ ಕೊಲೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮೃಗ ಜಂತುಗಳನ್ನು ಕಾವಲಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಾದಯ್ಯ ಜಂಗಿನ ಶಬ್ದ ಮಾಡುತ್ತಾ ದುಃಖಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸಂಕಮ್ಮಳಿರುವ ಕೊಕ್ಕರ ಬೋನಿಗೆ ಬಂದು ಅವಳಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷೆ ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ಅವಳು ತನ್ನ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಮಾದೇಶ್ವರನಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವುದಕ್ಕೆ ಏನೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು, ತನ್ನನ್ನು ಈ ಕಷ್ಟದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಆಗ ಮಾದೇಶ್ವರ ಅವಳನ್ನು ಸಂಕೋಲೆಗಳಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸಿ, ಅರಮನೆ, ವಜ್ರವೈಢೂರ್ಯ, ಸಂಪತ್ತೆಲ್ಲವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ನಂತರ ಮಾದಪ್ಪ ಅವಳಲ್ಲಿ ದಾನ ನೀಡುವಂತೆ ಒತ್ತಾಯಿಸಿದಾಗ ಮೊರದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ದಾನವಾಗಿ ನೀಡಲು ಮುಂದೆ ಬಂದಾಗ ಮಕ್ಕಳಿಂದ ದಾನ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ತಾನು ಬಂಜೆಯೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದರಿಂದ ಮಾದಪ್ಪ ಬಂಜೆ ಕೈಯಿಂದ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡವೆಂದು ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸಂಕಮ್ಮ ಸಂತಾನಭಾಗ್ಯ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಮೊರೆಯಿಟ್ಟಾಗ ಮಾದಪ್ಪ ಮಕ್ಕಳ ಭಾಗ್ಯ ಕೊಡುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿ, ತನಗೇನನ್ನು ದಾನಮಾಡುವೆಯೆಂದು ಕೇಳಿದಾಗ ಸಂಕಮ್ಮ ತನ್ನ ಹರಕೆಯನ್ನು ಹೀಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಾ

''ಅಪ್ಪ ಜೋಡಿ ಮಕ್ಕಳ ಕೊಟ್ಟರೆ ಗುರುವ್''
''ಜೋಳುಗು ದಾನ ನೀಡುವೆನೋ
ಜೋಡಿ ಮಕ್ಕಳ ಕೊಟ್ಟಾರೆ ನಿಮ್ಮ
ಮುತ್ತಿನ ಜೋಳಗೆ ದಾನ ನೀಡುವೆನೋ''[1]

ಎಂಬಂತೆ ತನ್ನ ನಿಲುವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರೂ ಮಾದಪ್ಪ ಅವಳಿಂದ ಭಾಷೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಯಾವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದರೂ ಸಂಕಮ್ಮ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು ಎಂಬ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಮಾದಪ್ಪ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಮಾದಪ್ಪ ಸಂಕಮ್ಮಗಳಿಗೆ ಮಕ್ಕಳ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ನೀಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ಬಂಜೆತನದ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹೆಜ್ಜೇನುಮಲೆಯಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗಿದ ನೀಲಯ್ಯ ತನ್ನವಳ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯನ್ನು ಸ್ಥಿತಿ ನೋಡಿ ಬೆರಗಾಗಿ ಅನುಮಾನ ಉಂಟಾಗಿ ಅವಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಮುಂದಾದಾಗ ಮಾದಪ್ಪನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಸಂಕಮ್ಮಳಂತೆ ಗೋದಿಹಿಟ್ಟಿನ ಪ್ರತಿರೂಪವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರತಿರೂಪವನ್ನು ನೀಲಯ್ಯನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಸಂಕಮ್ಮಳೆಂದೇ ಕಾಣಿಸಿದ್ದರಿಂದ

ಕೊಲ್ಲುತ್ತಾನೆ. ಅವಳಿಲ್ಲದ ಮೇಲೆ ತಾನೇಕೆ ಇರಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿದು ಇರಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಹೋದಾಗ ಸಂಕಮ್ಮ ತಡೆದು, ಅವನು ನೀಡುವ ಸತ್ಯಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಸಂಕಮ್ಮ ಗರ್ಭಿಣಿಯಾದಾಗಲೂ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ಮಾದಪ್ಪನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಸಂಕಮ್ಮಳಿಗೆ ಕಾರಯ್ಯ - ಬೆಲ್ಲಯ್ಯರೆಂಬ ಮಕ್ಕಳು ಅವಳ ಬೆನ್ನಿನಿಂದ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಈ ಮಕ್ಕಳಿಬ್ಬರನ್ನು ಸಂಕಮ್ಮ ನೀಲಯ್ಯರಿಬ್ಬರೂ ಕೂಡಿ ಮೊರದಲ್ಲಿಟ್ಟು ದಾನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಸಂಕಮ್ಮ ನೀಲಯ್ಯರಿಬ್ಬರು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ದಾನಮಾಡಿರುವುದನ್ನು ಜನಪದರು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

"ಅಪ್ಪಜೋಡಿ ಮಕ್ಕಳ ತಂದವರೆ
ಸತ್ಯವಂ ಸಂಕಮ್ಮ
ಜೋಡಿ ಮಕ್ಕಳ ತಂದವರೇ
ಜೋಳುಗು ದಾನ ನೀಡವರೇ"[2]

ಮಾದಪ್ಪನಿಂದ ಸಂಕಮ್ಮಳ ಸಂಸಾರ ಉಳಿದರೂ ಮಾದಪ್ಪನಿಗೆ ಒಕ್ಕಲಾಗುತ್ತಾಳೆ. ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮಾದಪ್ಪನಿಗೆ ಶಿಶುಮಕ್ಕಳನ್ನಾಗಿ ದಾನಮಾಡಿರುವುದು ಸೋಜಿಗವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮಾದಪ್ಪ ಒಕ್ಕಲು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಲ್ಲದೆ ಸಂಕಮ್ಮಳಿಗೆ ತಾಯ್ತನವನ್ನು ನೀಡಿ ಮತ್ತೊಂದು ಗಂಡುಮಗುವನ್ನು ಕರುಣಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮಾದಪ್ಪ ಒಕ್ಕಲುಗಳಾದ ಕಾರಯ್ಯ ಬಿಲ್ಲಯ್ಯರನ್ನು ಹೆಗಲಮೇಲೆ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಹಾಲಳ್ಳದ ಬೋರೆಗಾಣೆಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಮಾದಪ್ಪ ಆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಶಿಶುಮಕ್ಕಳೆಂದು ಭಾವಿಸದೆ

" ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳಲ್ದೆ ಇವರು ಬೇರೆಯವರ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲ"[3]

ಎಂಬುದಾಗಿ ತಿಳಿಯುತ್ತಾ ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರಾದಿಗಳಿರುವವರೆಗೂ ಕೈಲಾಸವನ್ನು ಆಳುವವರಾಗಿದ್ದಾರೆಂದು ಭರವಸೆ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ದಂಪತಿಗಳಿಬ್ಬರು ಒಂದೇ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಮಕ್ಕಳಿಬ್ಬರನ್ನು ಒಕ್ಕಲುಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ದಾನಮಾಡಿದರೆ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಸವಾಚಾರಿ ಮುದ್ದಮ್ಮರೆಂಬ ದಂಪತಿಗಳು ತಮ್ಮ ಮಗನನ್ನು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗೆ ಒಕ್ಕಲನ್ನಾಗಿ ನೀಡುವಲ್ಲಿ ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಾರೆ. ಮುದ್ದಮ್ಮ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗೆ ತಾನು ಹೊತ್ತು ಸಾಕಿದ ಮಗನನ್ನು ದಾನವನ್ನಾಗಿ ನೀಡುವುದಕ್ಕೆ ಹಿಂಜರಿಯುವ ಸಂದರ್ಭ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮಾಡಿ ಬಂದಿದೆ.

"ನೀವು ಚಿನ್ನ ಬೆಳ್ಳಿ ಬಂಗಾರ ಪಡೆದಿರಬಹುದು
ಮಕ್ಕಳ ಭಾಗ್ಯವೇ ದೊಡ್ಡಭಾಗ್ಯ
ಈ ಹೆತ್ತ ಮಗನಯಾರು ತಾನೇ ಕೊಟ್ಟಾರವ್ವ"[4]

ಎಂಬ ಮುದ್ದಮ್ಮಳ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಯಾವ ತಾಯಿಯೂ ಕೂಡ ಮಗನನ್ನು ಬೇರೊಬ್ಬರಿಗೆ ದಾನ ನೀಡುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂದಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬಂಶ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಕೊನೆಗೆ ಈ ದಂಪತಿಗಳಿಬ್ಬರೂ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗೆ ಕೆಂಪಾಚಾರಿಯನ್ನು ಒಕ್ಕಲಾಗಿ ನೀಡುವುದಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸುಮಾಡದೇ ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೊನೆಗೆ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಯಾವ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ನೀಡದೆ ಮುಂದೆ ಕೆಂಪಾಚಾರಿಯಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ನಾಯಕರಿಗೆ ಕೆಲವರು ಒಕ್ಕಲಾಗುವಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳದಿದ್ದಾಗ ಅವರ ಮನಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಒತ್ತಾಯಿಸಿದ್ದು? ಮುನ್ನಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಯಾರು ನಾಯಕನ ವಿರುದ್ಧ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಒಕ್ಕಲಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ನಾಯಕನ್ನನೇ ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಾರೋ ಅಂತಹವರನ್ನು ನಾಯಕರು ಖಚಿತವಾಗಿ ನಾಶಮಾಡದೇ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ದುಷ್ಟರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಪರಿವರ್ತಿಸಿ ಒಕ್ಕಲನ್ನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಬಹುದು ಅಥವಾ ಭೂಮಿಮೇಲೆ ಇಲ್ಲದಂತೆಯೂ ಮಾಡಬಹುದು.

ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಾಯಕರಿಗೆ ಒಕ್ಕಲಾಗುವಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಒಳಗಾದವರು ಯಾರೆಂದರೆ ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯದ ಬೇವಿನ್ನಟ್ಟಿ ಕಾಳಮ್ಮ, ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯದ ಕೆಂಪಾಚಾರಿ. ಬೇವಿನ್ನಟ್ಟಿ ಕಾಳಮ್ಮಳು ಮಾದಪ್ಪನ ಕೃಪಾಕಟಾಕ್ಷದಿಂದ ಅಷ್ಟೈಶ್ವರ್ಯಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಒಕ್ಕಲಾಗಿರುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳು ಎಳ್ಳು ಬೆಳೆಯುವ ಕೃಷಿಕಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಇವಳು ಎಂತಹ ಜಿಪುಣಿ ಎಂದರೆ ರಾಗಿ ಅಂಬಲಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ನೊಣದ ದೇಹಕ್ಕೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಅಂಬಳಿಯನ್ನು ಚೀಪುವುದರಿಂದ ತನ್ನ ಜಿಪುಣತನವನ್ನು ಮೆರೆಯುವವಳು ಇವಳಿಗೆ ದಾನ ಮಾಡುವ ಮನಸ್ಥಿತಿಯಿಲ್ಲ. ಅವಳಿಗೆ ಜೀವನವೇ ಪಾತಕಲಿಸಿರಬಹುದು. ಇವಳು ಜೀತಗಾರರೊಳಗೊಂಡಂತೆ ಏಳು ಜನ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳನ್ನು, ಏಳು ಜನ ಸೊಸೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ. ಕಾಳಮ್ಮಳಿಗೆ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡಿ ಒಕ್ಕಲಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ದಾನ ನೀಡುವುದಕ್ಕೆ ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಾಳೆ. ಇಂತಹ ಜಿಪುಣೆಯಾದ ಬೇವಿನ್ನಟ್ಟಿಕಾಳಮ್ಮಳನ್ನು ತನ್ನ ಒಕ್ಕಳನ್ನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ಅವಳಿಂದ ಎಳ್ಳಿನ ಮಜ್ಜನ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬುದೇ ಮಾದೇಶ್ವರನ ಮೊದಲ ಗುರಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮಾದಪ್ಪ ಭಿಕ್ಷೆ ಸಾರುತ್ತಾ ಬೇವಿನ್ನಟ್ಟಿ ಕಾಳಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಎಳ್ಳಿನ ಮಜ್ಜನಕ್ಕಾಗಿ ಎಳ್ಳಿನ ದಾನವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಕಾಳಮ್ಮ ದೇವರಿಗೆ ಎಳ್ಳನ್ನು ಮೀಸಲು ಇಟ್ಟದ್ದೇನೆ ಎಳ್ಳಿನ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಆಗ ಮಾದಪ್ಪ ಕೊರವಂಜಿ ವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಕಾಳಮ್ಮಳನ್ನು ಎಳ್ಳಿನ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವಂತೆ ಹೀಗೆ ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತಾರೆ.

"ಕಾಳಮ್ಮ
ದೇವರಿಗೆ ಮರೆಬಿದ್ದು ಒಕ್ಕಲಾಗು ಅಂದ್ರೆ
ಆಂಕಾರಪಡ್ತ ಇದ್ದೀಯಲ್ಲಾ
ನಿನ್ನ ಆಂಕಾರ ಅಡವಿಪಾಲು ಮಾಡ್‌ಬುಡ್ತು
ನಿನ್ನ ದುಷ್ಟ ಮೆರಗ
ನಿನ್ನ ದೂಷ್ಣೆ ಮಾಡ್ ಬುಡ್ತು ಕಾಳಮ್ಮ
ನಿನ್ನ ಹಣೇಬರ ಇದ್ದಂಗೆ ಬಾಳು"[೧೦]

ಅಂತೇಳಿ ಮಾದಪ್ಪ ಅತ್ಯಂತ ನಯವಿನಯದಿಂದ ಒಕ್ಕಲಾಗಬೇಕೆಂದು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಕಾಳಮ್ಮ ಎಳ್ಳಿನ ದಾನ ನೀಡುವುದಿಲ್ಲವೆನ್ನುತ್ತಾಳೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಮಾದಪ್ಪ ಅವಳಿಗೆ ವಿನಯವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

"ನನ್ನ ಜೋಳಿಗೆ ಅಸ್ತೋಗ್ತಾಯಿದೆ
ಖಂಡಿತವಾಗಿ ದಾನ ಕೊಟ್ಟೇಕೊಡಬೇಕು ಕಾಳಮ್ಮ"[೧೧]

ಎಂದು ಕೇಳಿದಾಗಲೂ ಕಾಳಮ್ಮಳಿಗೆ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವುದಕ್ಕೆ ಒಕ್ಕಲಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಕಷ್ಟದ ಬದುಕನ್ನು ನಡೆಸಿ ಕೂಡುಕುಟುಂಬದಿಂದ ಬಂದಂಥವಳು ಇರಬಹುದು. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಹೆಣ್ಣು ಜಂಗಮನಿಗೆ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವಲ್ಲಿ ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಾಳೆ. ಮತ್ತು ಅವರಿಗೆ ಭಿಕ್ಷುಕರಾದ ಜಂಗಮರ ಮೇಲೆ ನಂಬಿಕೆಯಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಮಾದಪ್ಪ ಕಾಳಮ್ಮಳನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ವಿನಯದಿಂದ ಕರುಣೆಯಿಂದ ಒಕ್ಕಲಾಗುವಂತೆ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಮಾದಪ್ಪ ತಾನು ನೀಡಿದ ಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ಮೆರೆಯುವವಳು ಕಾಳಮ್ಮಳಾಗಿದ್ದು, ಅವಳ ಸೊಕ್ಕನ್ನು ಅಡಗಿಸಬೇಕೆಂಬ ಮಾದಪ್ಪನ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕಾಳಮ್ಮಳು ಸಹ ತನ್ನ ಕುಟುಂಬದ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಲೇ ಒಕ್ಕಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

"ದಾನದ ಕೈ ಬರೋದಿಲ್ಲ ಜಂಗುಮಯ್ಯ
ನನ್ನ ಏಳು ಜನ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳ್ಳಿದ್ದಾರೆ
ಏಳು ತೊಟ್ಲಲ್ಲಿ ತೂಗ್ತಾಯಿದ್ದಾರೆ
ಏಳುಜನ ಸೊಸೆರು
ಏಳು ಜನ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು ಗಂಡುಮಕ್ಕಳು"[೧೨]

ಎನ್ನುತ್ತಾ ತನ್ನ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಇವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಪೋಷಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಹೊಣೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಒಕ್ಕಲಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲವಾದುದ್ದರಿಂದ ಎಳ್ಳಿನ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವುದಕ್ಕೆ ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಾಳೆ. ನಾಯಕನಿಗೆ ಒಕ್ಕಲು ಮುಖ್ಯವಾಗಿದ್ದು, ಒಕ್ಕಲಿನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಪರಿವರ್ತಿಸಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆಗಲೂ ದುಷ್ಟ ಮನಸ್ಥಿತಿಯುಳ್ಳವರು ಒಕ್ಕಲಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪುದಿಲ್ಲ. ಮಾದಪ್ಪ ಕಟ್ಟ

ಕಡೆಯದಾಗಿ ಅವಳನ್ನು ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡಿ ಒಕ್ಕಲಾಗುವಂತೆ ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮಾದಪ್ಪ ಜಂಗಮನಾಗಿ ಕಾಳಮ್ಮಳನ್ನು ಕುರಿತು

"ಈಗಲಾದರೂ ನೋಡು ಒಕ್ಕಲಾಗು ಮಾದಪ್ಪನಿಗೆ "[೧೩]

ಎಂಬಂತೆ ಕೇಳಿದರೂ ಕಾಳಮ್ಮ ಮಾತ್ರ ಮಾದಪ್ಪನಿಗೆ ಒಕ್ಕಲಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾ

" ಓ ಜಂಗುಮಯ್ಯ
ಮಾದಪ್ಪನ ಕಡೆ ನೀನೆನಾದ್ರು
ಸಾಯ್‌ವಾಗ್ ಬಂದಿದ್ದೀಯಾ
ಅವನಿಗೆ ಸಪೋರ್ಟಾಗಿ
ನನ್ನ ಏಳೇಳ್ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಹಟ್ಟ
ಇಲ್ಲಿ ತಿರ್ಗ ಅಡವಿಗೆ ದಾರಿಯಾದರೂ ಸರಿಯೇ
ನಾನು ಆ ರೀತಿ ಒಕ್ಕಲಾಗುವಂತಹ ಮಗಳಲ್ಲ"[೧೪]

ಎಂಬುದಾಗಿ ತನ್ನ ನಿಲುವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಕಾಳಮ್ಮ ಒಕ್ಕಲಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಮಾದಪ್ಪ ದುಷ್ಟೆಯಾದ ಕಾಳಮ್ಮಳನ್ನು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿರಿಸಬಾರದೆಂದು ಭಸ್ಮದಿಂದ ಸುಟ್ಟುಹಾಕುತ್ತಾನೆ. ಕಾಳಮ್ಮಳಿಗೆ ತಾನು ಸತ್ತರೂ ಸರಿಯೇ, ಗಂಡ ಸತ್ತರೂ ಸರಿಯೇ ತಾನೇಕೆ ಒಕ್ಕಲಾಗಬೇಕೆಂಬುದೇ ಅವಳ ಹಠವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕೊನೆಗೂ ಕಾಳಮ್ಮ ಎಳ್ಳಿನ ದಾನ ನೀಡದೇ ಮಾದಪ್ಪನಿಗೆ ಶರಣಾಗದೇ ಸಾವಿನೊಂದಿಗೆ ಕೊನೆಯಾಗಿ ಒಕ್ಕಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅವಳಿಗೆ ತನ್ನನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ, ತನ್ನ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡದ ಮನಸ್ಥಿತಿಯಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಕ್ಕಲಾಗದೆ ಸಾವಿಗೆ ಶರಣಾದ ಸ್ತ್ರೀಯರೆಂದರೆ ಕಾಳಮ್ಮ ಮತ್ತು ದೊಡ್ಡಕ್ಕಜ್ಜಿಯರು.

ಇಂತಹ ಕಾಳಮ್ಮನಂತೆ ಒಕ್ಕಲಾಗದ ಮನಸ್ಥಿತಿಯಿರುವುದು ಬಸವಚಾರಿ ಮತ್ತು ಮುದ್ದಮ್ಮರ ಮಗ ಕೆಂಪಾಚಾರಿಗೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕೆಂಪಾಚಾರಿ ಕಾಳಮ್ಮನಂತೆಯೇ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಬಯ್ಯುತ್ತಾನೆ. ಕೆಂಪಾಚಾರಿಯು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಬಸವಾಚಾರಿ ಮತ್ತು ಮುದ್ದಮ್ಮಳ ಮಗನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗೆ ಕಬ್ಬಿಣ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದ್ದು, ಕೆಂಪಾಚಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಭಿಕ್ಷೆ ಯಾಚಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕೆಂಪಾಚಾರಿಗೆ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವುದಕ್ಕೂ ಒಕ್ಕಲಾಗುವುದಕ್ಕೂ ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗೆ ಕಬ್ಬಿಣದ ಭೀಕ್ಷೆ ನೀಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಪ್ರತಿಭಟಿಸುತ್ತಾನೆ. ಭಿಕ್ಷುಕರ ಬಗ್ಗೇನೆ ಅವನಿಗೆ ತಾತ್ಸಾರವಿದೆ. ಇರುವಂತೆ ನೇರವಾಗಿ ಸವಾಲು ಒಡ್ಡುವವನು ಕೆಂಪಾಚಾರಿ. ಕೆಂಪಾಚಾರಿ ಭಿಕ್ಷುಕರನ್ನು ಕೊಂಕು ಮಾತುಗಳಿಂದ ಹೀಯಾಳಿಸುತ್ತಾ

" ಈ ಭಿಕ್ಷು ಮಾಡೋ ಮುಂಡೆ ಮಕ್ಕಳ
ಮೊಕಾ ನಾನು ನೋಡುಬಾರದ್ದು
ಈ ತಂಬೂರಿ ಬಾರ್ಸವರ
ಮೊಕವನ್ನೆ ನೋಡಿದರೆ
ಈ ಭೀಕ್ಷುಕರ ನೋಡಿದ್ದೇ
ಬಾಳ ಕ್ವಾಪ ಆಗುತ್ತಾದ್"[೧೫]

ಎಂಬಂತೆ ಬಯ್ಯುವುದರ ಮೂಲಕ ಒಕ್ಕಲಾಗುವಲ್ಲಿ ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಾನೆ. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗೆ ಕೆಂಪಚಾರಿಯು ತನ್ನ ಸಾಹಸವನ್ನು ಹೀಗೆ ತೋರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಂಪಾಚಾರಿಯು ಪವಾಡ ಪುರಷನೇ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯು ಕೆಂಪಾಚಾರಿಗೆ ತಾನು ಗುರುವೆಂದು ಶಿಷ್ಯನಾದವನು ಶಿಷ್ಟ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯಬೇಕೆಂದು ದೊಡ್ಡವರ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಬೆಲೆ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

"ನಾನೊಬ್ಬ ಗುರು ಕಾಣೋ
ಅಪ್ಪಾ ನೀನು ನನಗೆ ಶಿಷ್ಯ ಕಾಣೋ
ನಾನೊಬ್ಬ ಗುರು ಕಂದಾ
ನೀನು ನನಗೆ ಸಿಸುಮಗ ಕಣೋ"[೧೬]

ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಲೇ ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರು ಗುರುಶಿಷ್ಯರ ಸಂಬಂಧದ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆಗಲೂ ಕೆಂಪಣ್ಣನು ತಾವು ಲಿಂಗ, ಕಂಡಾಯ, ಜಾಗಟೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ನಾವೇ ಗುರುಗಳೆಂಬುದಾಗಿಯೂ ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತಾ ಕುಲುಮೆ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ದೇವರ ವಿಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವರು ನಾವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಮೊದಲು ತಾವೇ ಗುರುಗಳೆನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಕಟ್ಟ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಂಪಾಚಾರಿ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗೆ

"ಬೀದಿ ಮಣ್ಣು ತಿನಕಂಡು
ಯಕ್ಕದ ಹಾಲು ಕಳ್ಳಿಹಾಲು ಕುಡಕಂಡು
ಮುಳ್ಳಿನ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿ
ಬೇಲಿಗೆ ತಲಿಯಾಗಿ
ಬಿಸಿಲಿಗೆ ಕಾಲಾಗಿ
ಕಾಡಡವಿಯೊಳಗೆ ಸತ್ತೋಗಿ
ಪ್ರಾಣಬಿಟ್ಟು ಸರಿಯೇ"[೧೭]

ಒಕ್ಕಲಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲವೆನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಕಾಳಮ್ಮನಂತೆಯೆ ಪ್ರಾಣಹೋದರೂ ಸರಿಯೇ ಒಕ್ಕಲಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಕೆಂಪಾಚಾರಿ ಒಪ್ಪದೇ ಇರುವುದರಿಂದ ಕಾಳಮ್ಮನಿಗೆ ನೀಡಿದ ಶಿಕ್ಷೆಯಂತೆ ಸರ್ವನಾಶ ಮಾಡದೇ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯು ಕೆಂಪಾಚಾರಿಯನ್ನು ಕಾಳಿಂಗನ ಗುಹೆಯೊಳಗೆ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷ ಕೂಡಿ

ಹಾಕಿ ಶಿಕ್ಷೆ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಗುರುಗ್ಯಾನ ಬರುವವರೆಗೂ ಕೆಂಪಾಚಾರಿಯನ್ನು ಬಂಧನಕ್ಕೊಳಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕಾಳಮ್ಮಳ ಅಹಂಕಾರದಂತೆಯೇ ಕೆಂಪಾಚಾರಿಯು ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ಮೆರೆಯುತ್ತಾನೆಂದರೆ ಸತ್ಯವೆನಿಸಿದೆ. ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷವಾದ ನಂತರ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗಳು ಕೆಂಪಾಚಾರಿಯ ಸಾಹಸವನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿ, ಅವನ ಜನಿವಾರ ಅಂಗಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತೆಗೆದೊಯ್ದು, ಅವನ ಹೆಸರಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ 'ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ' ಎಂದು ಹೊಸ ನಾಮಕರಣ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಸಿದ್ದಾಪ್ಪಾಜಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಒಕ್ಕಲನ್ನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯು ಕೆಂಪಾಚಾರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ಶಿಷ್ಯನನ್ನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಾಳಮ್ಮ ನಾಶವಾದರೆ ಕೆಂಪಾಚಾರಿ ಎಚ್ಚೆತ್ತು ಒಕ್ಕಲಾಗುವಲ್ಲಿ ಮುಂದಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಕಾಳಮ್ಮ ಕೆಂಪಾಚಾರಿಯಂತೆಯೇ ದೊಡ್ಡಕಜ್ಜಿಯು ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗೆ ಅವ್ವರೆಕಾಯಿ ನೀಡುವುದಿಲ್ಲ. ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗೆ ಒಕ್ಕಲಾಗುವ ಬಯಕೆಯಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ದುಷ್ಟರನ್ನು ನಾಶಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದು ಅವನ ಆಸೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಬಡತನದ ಬಾಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಜುಂಜಪ್ಪ ದೀಪಾವಳಿ ಹಬ್ಬಕ್ಕೆಂದು ಅವರೆಕಾಯಿಯನ್ನು ತರಬೇಕೆಂದು ತಮ್ಮಂದಿರಾದ ಮಾರಣ್ಣ ಮೈಲಣ್ಣರನ್ನು ದೊಡ್ಡಕಜ್ಜಿಯಲ್ಲಿಗೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾನೆ. ದೊಡ್ಡಕಜ್ಜಿಯೂ ಹೊನ್ನಾಟ್ಟಾಲೆಗೌಡನ ಹೆಂಡತಿಯಾಗಿದ್ದು ಜುಂಜಪ್ಪನ ಅಜ್ಜಿಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಇವಳು ಮಾರಣ್ಣ ಮೈಲಣ್ಣರಿಗೆ ಅವರೆಕಾಯಿ ನೀಡಲಾರೆ ಎಂದು ಕುಲದೇವರಿಗೆ ಮೀಸಲಿರಿಸಿದ್ದೇನೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಕೆಂಪಾಚಾರಿ, ಕಾಳಮ್ಮ, ದೊಡ್ಡಕಜ್ಜಿ ಎಂಬ ಮೂವರು ನಾಯಕರಿಗೆ ಒಕ್ಕಲಾಗುವಲ್ಲಿ ತಮ್ಮತನವನ್ನು ಮರೆದು ಒಕ್ಕಲಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ವಿರೋಧ ಒಡ್ಡುತ್ತಾರೆ ದೊಡ್ಡಕಜ್ಜಿಯು ಕೃಷಿಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವಳಾಗಿದ್ದು, ಅವುರೆಯನ್ನು ಕೊಡಲು ಕಾಳಮ್ಮಳಂತೆ ಎಳ್ಳಿನದಾನ ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಭಿಕ್ಷೆಗೆ ಬಂದವರಿಗೆಲ್ಲ ಭಿಕ್ಷೆ ಹಾಕುವುದಿಲ್ಲ. ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳ ಹುಟ್ಟು ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಎನಿಸಿದರೂ ಭಿಕ್ಷುಕರನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ರೀತಿ, ನಾಯಕರಿಗೆ ಒಕ್ಕಲಾಗದಿರುವ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ಒಂದೇ ಎನಿಸಿವೆ. ಮೂವರೂ ಸಹ ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಅರ್ಹರಾಗಿ ನಾಯಕರಿಗೆ ಶರಣಾಗಿ ದೊಡ್ಡಕಜ್ಜಿ ಕಾಳಮ್ಮರು ಸಾವಿನೊಂದಿಗೆ ಶರಣಾಗುತ್ತಾರೆ.

ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಾಯಕರಿಗೆ ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ಒಕ್ಕಲುಗಳು ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ರೀತಿನೀತಿಗಳು ವಿಭಿನ್ನತೆಯಿಂದ ರೂಪಿಸಿವೆ ಎನ್ನಬಹುದು. ಜುಂಜಪ್ಪ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಂಬೇರುಗೊಲ್ಲರಾದ ಸೋದರಮಾವಂದಿರು ನಡೆಸುವ ಕುತಂತ್ರಗಳು, ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗೆ ಪಾಂಚಾಳ ದೊರೆಗಳು ಕಬ್ಬಿಣದ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವುದರ ಮುಖಾಂತರ ಒಕ್ಕಲಾಗುವುದು ಹಾಗೂ ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೈಲಾರನು ಕೋಮಾಲೆಗೋಸ್ಕರವಾಗಿ ಗಸ್ತಿಯವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಶಿಕ್ಷಿಸಿ ಒಕ್ಕಲುಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಮುಖ್ಯವೆನಿಸಿವೆ. ಜುಂಜಪ್ಪ ಮಹಾಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಜುಂಜಪ್ಪನ ದ್ವೇಷಿಗಳು ಯಾರೆಂದರೆ ಜುಂಜಪ್ಪನ ತಾಯಿಯ ಸಹೋದರರಾದ ಕಂಬೇರುಗೊಲ್ಲರು. ಅಂದರೆ ಜುಂಜಪ್ಪನ ಸೋದರ ಮಾವಂದಿರು. ಇವರು ಸಿನ್ನಮ್ಮಳ ಜೀವನಕ್ಕೆಂದು ಏಳು ಕರುಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದು, ಅವುಗಳಿಂದ ಏಳು ಲಕ್ಷದ ದನಗಳನ್ನಾಗಿ

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಜುಂಜಪ್ಪನ ದನಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ ಪುರಸ್ಕರನ ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಕುಡಿದು ಮರಡಿಗುಡ್ಡದ ಹಡ್ಡೆಣೆನೊಳಗೆಲ್ಲ ಮೇಯುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಇದನ್ನು ಕಂಡ ಜುಂಜಪ್ಪನ ಸ್ವಾದರ ಮಾವಂದಿರಿಗೆ ಹೊಟ್ಟೆಕಿಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮಾಡಬಾರದ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ಜುಂಜಪ್ಪ ನಿದ್ರಿಸುವಾಗ ಅವನ ದನಗಳು ಪುರಸಕ್ಕನ ಕೆರೆಗೆ ಹೋದೊಡನೆ ರಕ್ತ ಕಕ್ಕಿ ಸಾಯುವ ಹಾಗೆ ಕಂಬೇರುಗೊಲ್ಲರು ಚಿಕ್ಕಮಲ್ಲಣ್ಣ ದೊಡ್ಡಮಲ್ಲಣ್ಣರೆಂಬ ಪಂಡಿತರಿಂದ ಮಾಟಶೂನ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ದನಗಳು ನೀರುಕುಡಿಯದೆ ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತಾನೆ. 'ಪಂಚಕಲ್ಯಾಣಿ' ಹಸುವು ಕೆರೆಗೆ ಮಾಟ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿರುವ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಜುಂಜುಪ್ಪನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಜುಂಜಪ್ಪನು ಕೆರೆಯ ನೀರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕುಡಿದು ಅಮೃತ ನೀರನ್ನಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಜುಂಜಪ್ಪನ ದನಗಳೆಲ್ಲವೂ ಆನಂದದಿಂದ ಮೇಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತವೆ. ಕಂಬೇರುಗೊಲ್ಲರ ಕುತಂತ್ರಗಳಿಗೆ ಬಲಿಯಾದ ಬಡಮೈಲನನ್ನು ಜುಂಜಪ್ಪ ಮತ್ತೆ ಬದುಕಿಸುತ್ತಾನೆ. ಜುಂಜಪ್ಪನು ಹುಲ್ಲುಗಾವಲುಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡದ್ದೇ ಕಂಬೇರಗೊಲ್ಲರ ದ್ವೇಷಕ್ಕೆ ಮೂಲ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಜುಂಜಪ್ಪನು ಏಳದಂತೆ ಮಾಟ ಶೂನ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಂಬೇರುಗೊಲ್ಲರು ಮೋಸದಿಂದ ಕೊಲ್ಲಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಎಂದೂ ಇಲ್ಲದ ದೀಪಾವಳಿ ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ಜುಂಜಪ್ಪನು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಬರಬೇಕೆಂದು ಸಿನ್ನಮ್ಮನ ಮೂಲಕ ಹೇಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಜುಂಜಪ್ಪ ಮಾರಣ್ಣ -ಮೈಲಣ್ಣರು ಸೋದರಮಾವಂದಿರ ಮನೆಗೆ ದೀಪಾವಳಿ ಹಬ್ಬಕ್ಕೆಂದು ಬಂದಾಗ ವಿಷವಿಕ್ಕಿದ ಕಜ್ಜಾಯಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಅವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸಾವನ್ನಪ್ಪುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಜುಂಜಪ್ಪ ಮಾರಣ್ಣ ಮೈಲಣ್ಣರು ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ತೆರುಳುತ್ತಾರೆ. ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗೆ ಒಕ್ಕಲುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಬಯಕೆಯಿಲ್ಲ. ಬದಲಿಗೆ ಹುಲ್ಲುಗಾವಲುಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡು ದನಗಳ ರೊಪ್ಪವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡು ಹೈನುಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವ ಮನಸ್ಥಿತಿಯಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಜುಂಜಪ್ಪ ತನ್ನ ಬಯಕೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬದಿಗಿಟ್ಟು ಕಂಬೇರಗೊಲ್ಲರು ನೀಡುವ ಪಿತೂರಿಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಬಲಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಶಿವನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಜುಂಜಪ್ಪ ಮತ್ತೆ ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಅವತರಿಸಿ ತಂಗಿಯಿರುವ ಮನೆಯೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿದೇ ಅವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸುಟ್ಟು ಭಸ್ಮ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅವರ ಗುಡಿಸಲುಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಬೆಂಕಿಹಚ್ಚಿ ಸರ್ವನಾಶ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಆಗಲು ಕಂಬೇರುಗೊಲ್ಲರು ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗೆ ಶರಣಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕಂಬೇರುಗೊಲ್ಲರೆಂಬ ದುಷ್ಟರನ್ನು ಸದೆಬಡಿಯುವುದರೊಂದಿಗೆ ಅವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸರ್ವನಾಶ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಹೊರತು ತನ್ನ ಒಕ್ಕಲುಗಳನ್ನಾಗಿ ಪಡೆಯುವ ಸಂದರ್ಭಗಳು ಜುಂಜಪ್ಪ ಮಹಾಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಎರಡು ಪಂಗಡಗಳ ದ್ವೇಷಾಸುಯೆ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ತಾಯಿ ಸಿನ್ನಮ್ಮಳು ತನ್ನ ಮಗನನ್ನು ದೇವರೆಂದು ಬಗೆಯುತ್ತಾಳೆ.

ಜುಂಜಪ್ಪ ಮಹಾಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಜುಂಜಪ್ಪನ ದನಗಳು ಸೇಳೂರು ಕಾವಲಿನ ಹುಲ್ಲುಗಾವಲಿನಲ್ಲಿ ಮೇಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಸಹಿಸದೇ ಕಾವಲುಗಾರರು ಜುಂಜಪ್ಪನ್ನೊಂದಿಗೆ ಜಗಳವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಜುಂಜಪ್ಪ ಏಳುವರ್ಷದ ಮಗನಾಗಿ ನಿಂತು ಕಾವಲುಗಾರರಿಗೆ ಒಂದೇಟು ನೀಡಿದಾಗ ಕಾವಲುಗಾರರೆಲ್ಲ

ಓಡಿಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ ಕಾವಲುಗಾರರು ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗೆ ಶರಣಾನಾದಂತೆಯೇ. ಮುತ್ತುರತ್ನಗಳನ್ನು ಮಾರಲು ಬಂದ ಏಳುಜನ ರಾಜರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾದ ರಂಗಪ್ಪ ಜುಂಜಪ್ಪನ ದನಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಬೆರಗಾಗಿ ಜುಂಜಪ್ಪನನ್ನು ಸುಟ್ಟಾಕಲು ಮುಂದಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಬಸುವ ಅಡ್ಡನಿಂತಾಗ ರಂಗಪ್ಪ ಮೂರ್ಛೆ ಹೋಗಿ ತನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸುವಂತೆ ಜುಂಜಪ್ಪನಲ್ಲಿ ಕ್ಷಮೆಯಾಚಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲದೆ ರಂಗಪ್ಪ ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗೆ ಬಸವನನ್ನು ತನಗೆ ಕೊಡಬೇಕೆನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗೆ ಬಡಮೈಲ ಮುಖ್ಯವಾದುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲಾರ. ಬದಲಾಗಿ ರಂಗಪ್ಪನನ್ನು ಉಡಾದ ಮೂಲಕ ಸುತ್ತಿ ಸುತ್ತಿ ಬೀಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದರಿಂದ ಜುಂಜಪ್ಪನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು ಹೆದರಿ ಓಡಿಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲೆಲ್ಲ ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗೆ ಶರಣಾಗಿರುವ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಒಕ್ಕಲುಗಳೆಂದೇ ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ನಾಯಕನಾದ ಜುಂಜಪ್ಪನಿಗೆ ಸಾಮೂಹಿಕವಾದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಶರಣಾಗುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಎಲ್ಲೂ ಕೂಡ ಜುಂಜಪ್ಪ ತನಗೆ ಒಕ್ಕಲಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಒತ್ತಾಯಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಕಾವ್ಯ ದನಕರುಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರೆಯುವುದರಿಂದ ಭಿಕ್ಷಾಟನೆ ಮುಖ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಒಕ್ಕಲು ತನವೂ ಮುಖ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯ ಒಕ್ಕಲಾದ ರಾಚಪ್ಪಾಜಿ ಗುರುಗಳ ಪರವಾಗಿ ಮೋಡಿಕಾರರಲ್ಲಿ ಹಿರೇ ಚನ್ನಾಜಮ್ಮನನ್ನು ತಮ್ಮ ಗುರುಗಳಿಗೆ ಶಿಶುಮಗಳನ್ನಾಗಿ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಮೋಡಿಕಾರರು ಚನ್ನಾಜಮ್ಮಳನ್ನು ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡದೆ 'ಇರಳೆಕೋಲು' ಆಟಕ್ಕೆ ರಾಚಪ್ಪಾಜಿಯನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆ ಆಟದಲ್ಲಿ ರಾಚಪ್ಪಾಜಿಯು ಇರಳೆ ಕೋಲನ್ನು ಗೆದ್ದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ರಾಚಪ್ಪಾಜಿಯನ್ನು ಸೋಲಿಸಲು ಗಾರುಡಿಗ ಹುಡುಗರು ಘನಮೋಡಿ ಆಟಕ್ಕೆ ಕರೆದು ತಾವೆಲ್ಲರೂ ಸೋಲನ್ನುಭವಿಸುತ್ತಾರೆ. ರಾಜಪ್ಪಾಜಿಯು ತಮ್ಮ ಗುರುಗಳ ಜೋಳಿಗೆಯನ್ನು ಎತ್ತುವಂತೆ ಮೋಡಿಕಾರರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದಾಗ ಮೋಡಿಕಾರರು ಜೋಳಿಗೆಯನ್ನು ಎತ್ತಲು ಹೋಗಿ ಪ್ರಾಣಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರು ಮೋಡಿಕಾರರ ಮೇಲೆ ಕಪ್ಪು ಧೂಳನ್ನು ಎರಚುವುದರೊಂದಿಗೆ ಗಾರುಡಿಗರನ್ನು ಮತ್ತೆ ಬದುಕಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಗಾರುಡಿಗರೆಲ್ಲ ರಾಚಪ್ಪಾಜಿಗೆ ಶರಣಾಗಿ ಈ ರೀತಿ ಕ್ಷಮಾಪಣೆ ಕೇಳುತ್ತಾರೆ.

"ನಿಮಗೂವೆ ಶಿಷ್ಯ ಮಕ್ಕಳಾಗುತೀವಿ ದೇವಾ
ನಿಮ್ಮ ಗುರುಗೂ ದೇವಾ ಶಿಶು ಮಕ್ಕಳಾಗುತ್ತೀವಿ ಸ್ವಾಮಿ
ನಿಮ್ಮ ಕಪ್ಪು ಧೂಳ್ತದ ಮಹಿಮೆ
ನಿಮ್ಮ ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರ ಮುತ್ತಿನ ಜೋಳಿಗೆ ಮಹಿಮೆ
ಮಾಯ್ತಗಾರ ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರ ಮುತ್ತಿನ ಜೋಳಿಗೆ ಮಹಿಮೆ
ಮಾಯ್ತಗಾರ ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಾಯ್ತು ನನ್ನಪ್ಪ" [೨೦]

ಎನ್ನುತ್ತಲೇ ಹಿರೇ ಚನ್ನಾಜಮ್ಮನನ್ನು ಶಿಶುಮಗಳನನ್ನಾಗಿ ನೀಡಿ ತಾವೂ ಒಕ್ಕಲಾಗುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರ ರಾಚಪ್ಪಾಜಿಯ ಮಹಿಮೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿ ಒಕ್ಕಲುಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ. ಇದರಂತೆ ಮೈಲಾರನನ್ನು ಕೋಮಾಲೆಯನ್ನು ತನ್ನವಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಹಠದಿಂದ ಅವಳ ಅರಮನೆಗೆ ಗೊರವನ ವೇಷದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಇವನ ವೇಷ ಭೂಷಣಗಳನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೋಮಾಲೆ ಅರಮನೆಯ ಗಸ್ತಿಯವರಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಒಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ಹಾಗೆ ವರ್ತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಕೋಪಗೊಂಡ ಮೈಲಾರನು ಹನ್ನೆರಡು ಮಣ ತಂಬಾಕನ್ನು ಚಿಲುಮೆಗೆ ತುಂಬಿಸಿ ಗಸ್ತಿಯವರ ಮೇಲೆಲ್ಲಾ ಹೊಗೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮೂರ್ಛೆ ಹೋಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಮೋಡಿಕಾರರೆಲ್ಲ ಹೇಗೆ ರಾಜಪ್ಪಾಜಿಯ ಮೋಡಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಒಕ್ಕಲಾಗುತ್ತಾರೋ ಹಾಗೆಯೇ ಗಸ್ತಿಯವರೆಲ್ಲ ಮೈಲಾರನಿಗೆ ಶರಣಾಗುತ್ತಾರೆ. ಮೈಲಾರನು ಗಸ್ತಿಯವರ ಮೀಸೆಗಳಿಗೆ ಗಂಟುಹಾಕಿ, ತಾನೇ ಅದನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿದ್ದರಿಂದ ಗಸ್ತಿಯವರೆಲ್ಲ ಎಚ್ಚೆತ್ತು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಗಸ್ತಿಯವರೆಲ್ಲ ಸೇರಿ ಮೈಲಾರನನ್ನು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ

''ಏ ಗಸ್ತಿಯವರೆ
ಗೊರವಯ್ಯನ ತಾ ಬಡೆಯುತಾರಾ
ದೇವರು ದೇವಾ''[೨೧]

ಎಂಬಂತೆ ಮೈಲಾರನನ್ನು ಒಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಗಸ್ತಿಯವರ ಏಟುಗಳೆಲ್ಲಾ ಅವರಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತವೆ. ಅದನ್ನು ಜನಪದರು ಹೀಗೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ

''ಏ ಹೀಗಿನ್ನು ಅವರೇಟು
ಅವರಿಗೆ ಬೀಳೂತಾವಾ''[೨೨]

ಕೊನೆಗೆ ಗಸ್ತಿಯವರೆಲ್ಲರೂ ತಮಗೆ ಬೀಳುವ ಏಟುಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವಂತೆ ಮೈಲಾರನಲ್ಲಿ ಮೊರೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ತಮ್ಮನ್ನು ಅರಮನೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡ ಗಸ್ತಿಯವರೆಲ್ಲರೂ ಕೋಮಾಲೆಯ ಅರಮನೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗುವುದರೊಂದಿಗೆ ಮಾಯಕಾರನಾದ ಮೈಲಾರನ ಮೋಡಿಗೆ ಹೆದರಿ ಹೊರಟುಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಗಸ್ತಿಯವರೆಲ್ಲ ಒಕ್ಕಲಾದಂತೆಯೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ರಾಚಪ್ಪಾಜಿ ಮೋಡಿಕಾರರನ್ನೆಲ್ಲ ಒಕ್ಕಲುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಂತೆ ಸಿದ್ದಾಪ್ಪಾಜಿ ಮುಖಾಂತರ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗಳು ಪಾಂಚಾಳ ದೊರೆಗಳನ್ನು ಒಕ್ಕಲುಗಳಾಗಿ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭವು ಅತ್ಯಂತ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವೆನಿಸಿದೆ. ಸಿದ್ದಾಪ್ಪಾಜಿಯು ಏಳುಜನ ಪಾಂಚಾಳ ದೊರೆಗಳನ್ನು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯ ಕೃಪೆಯಿಂದ ತಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೂ ಶರಣಾಗುವಂತೆ ಬುದ್ಧಿ ಕಲಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗಳು ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿಗೆ ಕಬ್ಬಿಣದ ಭಿಕ್ಷೆ

ತರುವಂತೆ ಹಲಗೂರಿಗೆ ಒತ್ತಾಯ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿಯು ಪಾಂಚಾಳ ದೊರೆಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಗುರು ಪವಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಕಬ್ಬಿಣದ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಪಾಂಚಾಳರು ಸತ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಗೆದ್ದರೆ ಕಬ್ಬಿಣದ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ಗುರುವಿಗೆ ಒಕ್ಕಲಾಗುತ್ತವೇಂದು ಭರವಸೆ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಪಾಂಚಾಳರು ಸಿದ್ದಾಪ್ಪಾಜಿಗೆ ಕಾದ ಪಡು ಗುಂಡಿನ ಮೇಲೆ ಪಾದ ಇಟ್ಟರೆ ಮಾತ್ರ ಗುರು ಶಿಷ್ಯರ ಶಕ್ತಿ, ಸತ್ಯವನ್ನು ನಂಬುತ್ತೇವೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದರಂತೆ ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿಯೂ ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರ ಪಾದ ನೆನೆದು ಪಡುಗುಂಡಿನ ಮೇಲೆ ಬಲಪಾದವನ್ನು ಇಡುತ್ತಾರೆ. ತಕ್ಷಣವೇ ಪಡುಗುಂಡೆಲ್ಲಾ ಕಾವಿ ನೀರಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾವಿ ನೀರು ಹರಿಯತೊಡಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಒಕ್ಕಲುಗಳೇ ನಾಯಕ ಶಕ್ತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೇನೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದು ನಂತರ ಒಕ್ಕಲಾಗುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಗಸ್ತಿಯವರು ಮೈಲಾರನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿದರೆ, ಮೋಡಿಕಾರರು ರಾಜಪ್ಪಾಜಿಯ ಮೋಡಿಯನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿ ಶಿಷ್ಯರಾಗುವಂತೆ ಪಾಂಚಾಳ ದೊರೆಗಳು ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿ, ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನರಿತು ಒಕ್ಕಲಾಗುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ವಿಭಿನ್ನತೆ, ಸಾಮ್ಯತೆಗಳೆರಡೂ ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿವೆ. ಪಾಂಚಾಳ ದೊರೆಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಮುಖ್ಯವಾದ ಮತ್ತೊಂದು ಸತ್ಯವನ್ನು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ನೀಡುತ್ತಾರೆ.

''ಉಕ್ಕುನ ಕುದುರೆ ನೀನು ಅದ
ಜೀವುದ ಕುದುರೆ ಮಾಡಬೇಕು''[33]

ಆಗ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿಗೆ ಒಕ್ಕಲಾಗುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ನುಡಿಯುತ್ತಾರೆ.

''ನಿನಗೆ ಕಬ್ಬಿಣ ಭಿಕ್ಷ ಕೊಡುತೀವಿ.
ನಿನ್ನ ಗುರುವಿಗೆ ಒಕ್ಕಲಾಗುತೀವಿ''[34]

ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿ ಭಯಗೊಂಡು ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರ ಪಾದ ನೆನೆದು ಉಕ್ಕಿನ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಜೀವನ ಕುದುರೆಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿ ಜೀವದ ಕುದುರೆಯನ್ನೇರಿ ಆಕಾಶವೆಲ್ಲ ಮೂರು ಬಳಸಿಬರುತ್ತಾನೆ. ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿಯ ಈ ಸತ್ಯವನ್ನು ಕಂಡ ಪಾಂಚಾಳರು ಕಬ್ಬಿಣದ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವುದರರೊಂದಿಗೆ ಒಕ್ಕಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರು ಹಲಗೂರಿಗೆಲ್ಲ ಮೂಗು ಮಾರಿ, ಜ್ವರ, ವಾಂತಿಬೇಧಿಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ನೀಡಿ ಹಲಗೂರಿನ ಜನರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮಾರಣಹೋಮ ಮಾಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ಪಾಂಚಾಳರಲ್ಲಿ ಶಿಷ್ಯರಾಗುವ ಅರಿವನ್ನು ಮೂಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಪಾಂಚಾಳರ ಸೊಕ್ಕು ನಾಶವಾಗಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ಸಿದ್ಧಾಪ್ಪಾಜಿಗೆ, ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗೆ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಒಕ್ಕಲುಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ. ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿ ನಂತರ ಒಕ್ಕಲಾಗಲು ಮುಂದಾಗುತ್ತಾರೆ. ಈ ಭಾಗದಲೆಲ್ಲಾ ಒಕ್ಕಲುಗಳು ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ನಾಯಕರಿಗೆ ಒಕ್ಕಲುಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಎಷ್ಟೋ ಒಕ್ಕಲುಗಳು ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖವಾದ

ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ತೌಲನಿಕವಾಗಿ ವಿಭಿನ್ನತೆ, ಸಾಮ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ನಾಯಕರಿಗೆಲ್ಲ ಒಕ್ಕಲುಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವುದು ಮುಖ್ಯ ಗುರಿಯಾಗಿದ್ದೂ, ಒಕ್ಕಲುಗಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವುದು ಮತ್ತು ಒಕ್ಕಲುಗಳಿಂದ ತಮ್ಮ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ಒಕ್ಕಲುಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಾಯಕರು ತಮ್ಮ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಒಕ್ಕಲುಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಒಕ್ಕಲುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ನಾಯಕರ ಗುರಿ ಒಂದೇ ಆಗಿದ್ದು, ಸಾಮ್ಯತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದಾದರೆ ಒಕ್ಕಲುಗಳಿಗೆ ನೀಡುವ ಶಿಕ್ಷೆಗಳು ವಿಭಿನ್ನವೆನಿಸಿವೆ ಹಾಗೂ ವಿಭಿನ್ನ ಜಾತಿಯ ಒಕ್ಕಲುಗಳನ್ನು ವಿಭಿನ್ನ ನಾಯಕರು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ನಾಯಕರು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕೆಳಜಾತಿಯವರಾದ ಕೃಷಿ ಪರಂಪರೆಗೆ ಸೇರಿದವರನ್ನೇ ಒಕ್ಕಲುಗಳನ್ನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿರುವುದು ಮೆಚ್ಚಬೇಕಾದ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ.

ಅಡಿ ಟಿಪ್ಪಣಿ

೧.	ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ - ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ	೬೩
೨.	ಮಲೆಯಮಾದೇಶ್ವರ - ಬುಡಕಟ್ಟುಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	,,	೮೩
೩.	ಮಲೆಯಮಾದೇಶ್ವರ - ಬುಡಕಟ್ಟುಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	,,	೮೬
೪.	ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಕಾವ್ಯ ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	,,	೨೭೮
೫.	ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಕಾವ್ಯ ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	,,	೩೪೮
೬.	ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ - ಬುಡಕಟ್ಟುಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	,,	೨೫೨
೭.	ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ - ಬುಡಕಟ್ಟುಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	,,	೩೧೫
೮.	ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ - ಬುಡಕಟ್ಟುಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	,,	೩೨೦
೯.	ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	,,	೨೯೭
೧೦.	ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ ಬುಡಕಟ್ಟುಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	,,	೩೬೫
೧೧.	ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ ಬುಡಕಟ್ಟುಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	,,	೩೪೫
೧೨.	ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ ಬುಡಕಟ್ಟುಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	,,	೩೪೫
೧೩.	ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ ಬುಡಕಟ್ಟುಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	,,	೩೭೧
೧೪.	ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ ಬುಡಕಟ್ಟುಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	,,	೩೭೧
೧೫.	ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	,,	೩೭೪
೧೬.	ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	,,	೩೮೨
೧೭.	ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	,,	೪೭೧
೧೮.	ಜುಂಜಪ್ಪ - ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	,,	೬೧೩
೧೯.	ಜುಂಜಪ್ಪ - ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	,,	೬೨೫
೨೦.	ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ-ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	,,	೨೧೦
೨೧.	ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಕಾವ್ಯ - ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	,,	೨೪೩
೨೨.	ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಕಾವ್ಯ - ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	,,	೨೪೪
೨೩.	ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯ- ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	,,	೭೭೫
೨೪.	ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯ - ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ	,,	೭೭೫

ಉಪಸಂಹಾರ

ಉಪಸಂಹಾರ

''ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು - ಒಂದು ತೌಲನಿಕ ಅಧ್ಯಯನ'' ಎಂಬ ಸಂಶೋಧನಾ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದ ವಿಷಯವಾಗಿದ್ದು, ನನ್ನ ಇತಿಮಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ತೋಚಿದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಹಂಪಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ವತಿಯಿಂದ ಪ್ರಕಟಣೆ ಆಗಿರುವ ಡಾ. ಕೇಶವನ್ ಪ್ರಸಾದ್ ಅವರ 'ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ - ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ' ಪ್ರೊ ಹಿ.ಚಿ. ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ ಅವರ 'ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ - ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ', ಡಾ ಚಲುವರಾಜು ಅವರ 'ಜುಂಜಪ್ಪ-ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ', ಹಾಗೂ ಡಾ. ಮಂಜುನಾಥ ಬೇವಿನಕಟ್ಟಿ ಅವರ 'ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಕಾವ್ಯ - ಕರ್ನಾಟಕ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ' ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಕಾವ್ಯ-ಕಾವ್ಯಗಳ ನಡುವೆ ತೌಲನಿಕವಾಗಿ ಕಥಾ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿನ ವಿವಿಧ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಸಾಮ್ಯತೆ, ವಿಭಿನ್ನತೆಗಳ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಿದ್ದು, ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿನ ಬಂಜೆತನ, ಸಂತಾನ, ಪಾತಿವ್ರತೆ, ಪ್ರತಿಭಟನೆ, ಭಿಕ್ಷಾಟನೆ, ದನಕುರಿಗಳ ಅವಲಂಬನೆ, ದುಷ್ಟಶಿಕ್ಷೆ-ಶಿಷ್ಟರಕ್ಷೆ, ಒಕ್ಕಲುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಎಂಬ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಗಮನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಕಥಾ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಸಾಮ್ಯತೆ, ವಿಭಿನ್ನತೆಗಳನ್ನು ತೌಲನಿಕವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಸಂದರ್ಭಗಳು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಪೂರಕವಾಗಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯದೆ ಪರಸ್ಪರ ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಕೃತಿಗಳಾಗಿದ್ದರೂ ಕಾವ್ಯಗಳ ನಾಯಕರ ಮನೋಧರ್ಮಗಳು, ಸಾಹಸಗಳು, ಪವಾಡಗಳು ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಒಂದೇ ಎಂಬಂತೆ ಕಂಡುಬಂದಿವೆ. ಮಾದೇಶ್ವರನು ಒಕ್ಕಲುಗಳೊಂದಿಗೆ ಒಂದೆಡೆ ನೆಲೆ ನಿಲ್ಲುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾನೆ. ಜುಂಜಪ್ಪ ಪಶುಸಂಗೋಪಕನಾಗಿದ್ದು, ದನಗಳನ್ನು ಉಳಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ದ್ವೇಷಿಗಳನ್ನು ಸರ್ವನಾಶಮಾಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ಸಾವನ್ನಪ್ಪುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಮೈಲಾರಲಿಂಗನು ಈ ಮೂರು ಜನ ನಾಯಕರಿಗಿಂತಲೂ ಭಿನ್ನವಾಗಿದ್ದು, ಹೆಣ್ಣಿಗಾಗಿ ಗಂಟು ಬಿದ್ದು, ಕುರುಬರನ್ನು ಗಸ್ತಿಯವರನ್ನು ಶರಣಾಗಿಸುವ ಮತ್ತು ಕುರಿಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವ ಮೂಲಕ ಕೋಮಾಲೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಗಂಗಿಮಾಳವ್ವಳೊಂದಿಗೆ ಒಂದಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದ್ದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ದೀರ್ಘತೆ, ಮೌಖಿಕತೆ, ದುಡಿಯುವ ವರ್ಗ,

ದುಷ್ಟಶಿಕ್ಷೆ-ಶಿಷ್ಟರಕ್ಷೆ, ಗೀತೆ-ಲಾವಣಿಯ ಸ್ವರೂಪ, ನಾಯಕರ ಸಾಹಸಗಳು ಮೊದಲಾದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಪ್ರಧಾನ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಂಕಮ್ಮ, ಬೇವಿನ್ಹಟ್ಟಿ ಕಾಳಮ್ಮ, ರಾಮವ್ವ ಮುದ್ದಮ್ಮ, ಸಾತೆಮ್ಮ, ಸಿನ್ನಮ್ಮ, ಗಂಗಿಮಾಳಮ್ಮ ಹಾಗೂ ಕೋಮಾಲೆಯರೆಂಬ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಪ್ರಮುಖರಾಗಿದ್ದು, ಅವರೆಲ್ಲವರ ಪಾತ್ರ ಪರಿಚಯಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸ್ತ್ರೀಯರ ಎಲ್ಲಾ ಮೌಲ್ಯಗಳು, ಗುಣಗಳು ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದ್ದು, ಸಾಮ್ಯತೆ, ವಿಭಿನ್ನತೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಬಂಜೆತನವು ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕವಾಗಿದೆ. ಹೆಣ್ಣು ಇಂದಿಗೂ ಬಂಜೆತನದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಆಗುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು, ಅದು ಅವಳಿಗೆ ಕಟ್ಟಿಟ್ಟ ಬುತ್ತಿಯಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲಾ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲೂ ಸಂಕಮ್ಮಳೇ ಬಂಜೆತನದ ನೋವನ್ನು ಅಧಿಕವಾಗಿ ಅನುಭವಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಸಂಕಮ್ಮ, ಸಿನ್ನಮ್ಮ ಬಂಜೆತನದ ನೋವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದರಲ್ಲಿ ಸಾಮ್ಯತೆಯಿದ್ದು, ಹೆಣ್ಣಿನ ಸಂವೇದನೆ ಒಂದೇ ಎಂಬಂತೆ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಇಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಬಂಜೆತನದ ನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ ಕಾವ್ಯದ ನಾಯಕರನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಉತ್ರಾಜಮ್ಮಳಿಗೆ ಮಾದೇಶ್ವರನು ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ಬಂಜೆತನ ನಿವಾರಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಸಿನ್ನಮ್ಮ ಶಿವನ ಮೂಲಕ ಜುಂಜಪ್ಪನನ್ನು ಪಡೆಯುವುದರೊಂದಿಗೆ ಬಂಜೆತನವನ್ನು ನೀಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಕಾವ್ಯದ ನಾಯಕರು ಬಂಜೆ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ದೂಷಿಸದೇ ಅವರ ಸಂವೇದನೆಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ನಾಯಕರು ಮಕ್ಕಳಭಾಗ್ಯ ನೀಡಿದ್ದರೂ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಆ ಮಕ್ಕಳನ್ನೇ ಶಿಶುಮಕ್ಕಳನ್ನಾಗಿ ಪಡೆದಿರುವುದುಂಟು. ಬಂಜೆತನದಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿರುವ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಇಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ದೇವರ ಮೊರೆಹೋಗುತ್ತಿರುವುದು ಸತ್ಯಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಅವರಿಗೆ ದೇವರ ಮೇಲೆ ಅಪಾರವಾದ ನಂಬಿಕೆಯಿದೆ ಎಂಬುದು ಕಂಡು ಬಂದರೂ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ತುಲನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಳಮ್ಮಳ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ದೊಡ್ಡಕ್ಕಜ್ಜಿ, ಕೆಂಪಾಚಾರಿ ಮೊದಲಾದವರು ಭಿಕ್ಷೆಯ ಕಾರಣವಾಗಿ ನಾಯಕರನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿರುವುದು ಸಾಮ್ಯತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಪುರುಷರಿಬ್ಬರು ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಬದುಕನ್ನು ಎದುರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವಾಗ ಪ್ರಾಣಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅವರ ನಿಲುವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಂತಾನಕ್ಕಾಗಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಹಾತೊರೆಯುವ ಸಂದರ್ಭಗಳು ಜನಮನವನ್ನು ಕರಗಿಸುತ್ತವೆ. ಸಂತಾನಭಾಗ್ಯ ಪಡೆಯಲೆಂದು ಉತ್ರಾಜಮ್ಮ, ಸಾತೆಮ್ಮ, ಸಿನ್ನಮ್ಮರು ಪ್ರಾಣಬಿಡಲು ಕೂಡ ಸಿದ್ಧರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಸಂತಾನವೇ ಮುಖ್ಯವೆನಿಸಿದ್ದು ಪ್ರಸ್ತುತವಾಗಿಯೂ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸಂತಾನವು ಅತೀ ಮುಖ್ಯವೆನಿಸಿದೆ. ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಸಂತಾನವಿಲ್ಲದೆ ಗೌರವವಿರುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಅಂಶ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಸಂತಾನಕ್ಕಾಗಿ ತಪಸ್ಸಿನ ಮೂಲಕ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ ಶಿವ ಮತ್ತು ನಾಯಕರಿಂದ ಮಾಯೆ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಜನಪದರಿಗೆ ಪುರಾಣ, ಪವಾಡಗಳಲ್ಲಿ

ನಂಬಿಕೆಯಿರುವುದರಿಂದ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಆ ರೀತಿಯ ಸಂತಾನಕ್ಕೆ ಮಾನ್ಯತೆಯಿದೆ. ಮಾಯೆಯಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆದಂತಹ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಹಲವು ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿನ ಸಂತಾನದ ಸಂದರ್ಭಗಳು ವಿಭಿನ್ನವೆನಿಸಿದರೂ ಸಂತಾನಕ್ಕಾಗಿ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸುವ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಸಂವೇದನೆ ಒಂದೇ ಆಗಿದೆ. ಪಾತಿವ್ರತೆಗಾಗಿ ಸ್ತ್ರೀಯರು ನಾಯಕರಿಂದ ಅಸಾಧ್ಯವಾದ, ಅತಿಮಾನುಷವಾದ ಪವಾಡಗಳಿಗೆ ಸತ್ವಪರೀಕ್ಷೆಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗಿ ಶಿವನ ಧ್ಯಾನದಿಂದಾಗಿ ಪಾತಿವ್ರತೆಯ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಗೆಲುವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ 'ಪತಿವ್ರತೆಯರು' ಎನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಕಮ್ಮ, ಸಿನ್ನಮ್ಮರು ಪಾತಿವ್ರತೆಗಾಗಿ ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಸತ್ವಪರೀಕ್ಷೆಗಳ ಸಂದರ್ಭಗಳ ಧೋರಣೆಗಳು ಒಂದೇ ಆಗಿವೆ. ಆದರೆ ಬಂಜೆತನ, ಸಂತಾನ, ಪಾತಿವ್ರತೆಗಳಿಗೋಸ್ಕರವಾಗಿ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಠೋರವಾದ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಿಗೆ ಒಳಗು ಮಾಡಿರುವುದು ಸಮಂಜಸವಲ್ಲ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳು ಇಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳಿಗೆ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪ್ರಥಮ ಆದ್ಯತೆಯಿದೆ. ಅವಲಂಬಣೆಗೆ ಪ್ರಮುಖ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಿರುವುದು ದುಡಿಯುವ ವರ್ಗದವರನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲಾ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲೂ ದನಕುರಿಗಳ ಅವಲಂಬನೆ ಸರ್ವೇಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿದ್ದು, ಬೆಳೆಯಿಸುವ ಪರಿ ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ. ಜುಂಜಪ್ಪ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ದನಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯೇ ಮೂಲ ವಸ್ತುವಾಗಿದ್ದು, ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಕುರಿಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮುಖ್ಯವಸ್ತುವಾಗಿದೆ.

ದುಷ್ಟಶಿಕ್ಷೆ-ಶಿಷ್ಟರಕ್ಷೆ ಎಲ್ಲಾ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಅನ್ವಯವಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ನಾಯಕರು ದುಷ್ಟರನ್ನು ಸದೆ ಬಡಿಯುವುದರೊಂದಿಗೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ನೆಲೆಗೊಳಿಸಲು ಮುಂದಾಗಿದ್ದಾರೆ. ದುಷ್ಟರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ ನೀಡುತ್ತಲೇ ಕೆಲವರನ್ನು ಪರಿವರ್ತಿಸಿ ತಮ್ಮೆಡೆಗೆ ಆಕರ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಮುಖ್ಯವೆನಿಸಿದೆ. ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿನ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರು ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಗುರಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ದುಷ್ಟರು ಶಿಷ್ಯರಿಬ್ಬರುವುದು ಗಮನೀಯ. ದುಷ್ಟರಿಗೆ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸಲು ನಾಯಕರು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮೋಡಿ, ಪವಾಡಗಳೆಂಬ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು, ತಮ್ಮ ಸಾಮಾರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಒಕ್ಕಲುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿನ ನಾಯಕರೆಲ್ಲರ ಅತೀ ಮುಖ್ಯವಾದ ಗುರಿಯಾಗಿದೆ. ಒಕ್ಕಲುಗಳಿಂದ ಒಂದು ಕಡೆ ನೆಲೆಗೊಳ್ಳುವ ಮಹಾದಾಸೆಯನ್ನು ಉಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಮಾದೇಶ್ವರ ಬೇವಿನಸ್ಪಟ್ಟಿ ಕಾಳಮ್ಮಳನ್ನು ಒಕ್ಕಲನ್ನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಂತೆ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕೆಂಪಾಚಾರಿಯನ್ನು ಒಕ್ಕಲಾಗಿ ಪಡೆಯಲು ಹವಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಒಕ್ಕಲು ಪಡೆಯುವಾಗ

ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮ್ಯತೆ, ವಿಭಿನ್ನತೆಗಳೆರಡೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿವೆ. ಜುಂಜಪ್ಪಕಾವ್ಯ ಮತ್ತು ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಶರಣಾಗತರಾಗುವ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಒಕ್ಕಲುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಸಂದಂರ್ಭಗಳಂತೆಯೇ ಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಈ ಕಾವ್ಯಗಳ ವಸ್ತು ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ. ಮಂಡ್ಯ, ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ, ಮಹದೇಶ್ವರ ಬೆಟ್ಟದ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲು ಮಾದೇಶ್ವರನನ್ನು ನಂಬಿ ಪೂಜಿಸುವ ಭಕ್ತರ ಸಮೂಹವಿದೆ. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಆರಾಧ್ಯ ದೈವವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಭಕ್ತಾದಿಗಳು ಮಂಡ್ಯ, ಮೈಸೂರು, ಬೆಂಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬಂದರೆ, ಜುಂಜಪ್ಪನನ್ನು ಆರಾಧನೆ ಮಾಡುವವರು ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಧಿಕ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಮೈಲಾರದ ಸುತ್ತಲಿರುವ ತುಂಗಭದ್ರ ನದಿಯ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲೂ, ಹಾವೇರಿ ತಾಲೂಕಿನ ಕೂಡಲ ಮತ್ತು ಸವಣೂರು ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕುಂದೂರುಗಳಲ್ಲಿ ಮೈಲಾರಲಿಂಗನನ್ನು ಪೂಜಿಸುವ ಭಕ್ತಾದಿಗಳು ಇದ್ದಾರೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ನಾಯಕರನ್ನು ಪೂಜಿಸುವ ಭಕ್ತ ಸಮೂಹ ಇಂದಿಗೂ ಇರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ.

ಈ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಇನ್ನುಳಿದ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಾದ ಸ್ಯಾಸಿ ಚಿನ್ನಮ್ಮನ ಕಾವ್ಯ, ಕಾಳಿಂಗರಾಯನ ಕಾವ್ಯ, ಮಾಳಿಂಗರಾಯನ ಕಾವ್ಯ, ಹಾಲುಮತ ಮಹಾಕಾವ್ಯ, ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ಕಾವ್ಯ, ಗೊಂಡರ ರಾಮಾಯಣಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಇನ್ನು ಸವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ತುಲನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡಬಹುದಾಗಿತ್ತು, ಆದರೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯ, ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯ, ಜುಂಜಪ್ಪ ಕಾವ್ಯ ಮತ್ತು ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ತೌಲನಿಕವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವಾಗ ಹಂಪಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಪ್ರಕಟಣಾ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು, ಇನ್ನಿತರ ಪ್ರಕಟಣೆಯ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ತುಲನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವಾಗ ಎಲ್ಲಾ ಪಠ್ಯಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ತಬ್ಬಿಬ್ಬಾಗಬಹುದೆಂಬ ಮುಂದಾಲೋಚನೆಯಿಂದ ನನ್ನ ಶಕ್ತ್ಯಾನುಸಾರ ಈ ಮೇಲ್ಕಂಡ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಬಳಸಿಕೊಂಡೆ. ಆದರೆ ಅಧ್ಯಯನ ಮುಗಿದ ನಂತರ ಇನ್ನಿತರ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದ್ದರೆ ಉತ್ತಮವಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಅನಿಸಿತು. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನನ್ನ ಮುಂದಿನ ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಡಿ ಲೇಖನಿಗಳಿಗಾಗಿ ಹಾಲುಮತ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ಕಾವ್ಯ ಕಾಳಿಂಗರಾಯನ ಕಾವ್ಯ ಸ್ಯಾಸಿ ಚಿನ್ನಮ್ಮನಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತೇವೆ. ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು ಎಂದೂ ಅಳಿಸದ ಜೀವಂತ ಗ್ರಂಥಗಳೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅಲ್ಲಿನ ಮೌಲ್ಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕವಾಗಿದ್ದು ದುಡಿಯುವವರ ಬದುಕಿನ ವಿವಿಧ ಅವಸ್ಥಾಂತರಗಳ ಸಂಮ್ಮಿಲನವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಅನುಬಂಧ - 1 : ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು

ಅನುಬಂಧ - ೧

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು

೧. ಕರ್ನಾಟಕ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು — ಡಾ. ತೀ.ನಂ. ಶಂಕರನಾರಾಯಣ
ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ,
ಬೆಂಗಳೂರು-೫೬೦೦೦೧, ೧೯೯೮

೨. ಸಂಶೋಧನ ಮಾರ್ಗ — ಮಹಾಬಲೇಶ್ವರರಾವ್
ನವಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಕಾಶನ,
ಬೆಂಗಳೂರು-೨೦೦೦

೩. ಕನ್ನಡ ಸಂಶೋಧನಾ ಶಾಸ್ತ್ರ — ಡಾ. ಎಂ. ಎಂ. ಕುಲಬುರ್ಗಿ,
ಸಪ್ನಬುಕ್ ಹೌಸ್, ತುಂಗಾ ಕಾಂಪ್ಲೆಕ್ಸ್,
ಗಾಂಧಿನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು-೯
೨೦೦೨ರ ಆವೃತಿ

೪. ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಸ್ವರೂಪ — ಜಿ.ಎಸ. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ
ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ
ಧಾರವಾಡ, ಮಾರ್ಚ್ - ೧೯೭೬

೫. ಮಿಡುಕು-ಹುಡುಕು — ಡಾ. ಚಿದಾನಂದಮೂರ್ತಿ, ಎಂ.ಎ. ಪಿಎಚ್.ಡಿ
ಕನ್ನಡ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು (ನಿವೃತ್ತ)
ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಸಪ್ನ ಬುಕ್ ಹೌಸ್,
ತುಂಗಾ ಕಾಂಪ್ಲೆಕ್ಸ್, ಗಾಂಧಿನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು-೯
ಸಮಗ್ರ ಸಂಪುಟ - ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣ -೨೦೦೪.

೬. ಜಾನಪದ ಕೈಪಿಡಿ — ಸಂಪಾದಕರ ಸಮಿತಿ,
ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ,
ಬೆಂಗಳೂರು ೧೯೯೭

೭. ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳು — ಡಾ. ಜೀ.ಶಂ. ಪರಮಶಿವಯ್ಯ
ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ,
೧೯೭೯.

೮. ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಒಂದು ಅವಲೋಕನ — ಡಾ. ಜಿ.ಎಸ್. ಭಟ್ಟ
ಚೇತನ ಬುಕ್ ಹೌಸ್, ಚಾಮರಾಜ ಜೋಡಿ ರಸ್ತೆ,
ಮೈಸೂರು - ೧೯೯೬.

೯. ಜಾನಪದ : ಕೆಲವು ವಿಚಾರಗಳು — ಡಾ. ಅಂಬಳಿಕೆ ಹಿರಿಯಣ್ಣ, ಪ್ರಜ್ವಲ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು, ೧೯೮೪.

೧೦. ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಚಾರ ಸಂಕಿರಣ — ಸಂ. ಹಂಪನಾಗರಾಜಯ್ಯ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಚಾಮರಾಜಪೇಟೆ, ಬೆಂಗಳೂರು-೧೯೮೨.

೧೧. ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆ — ಡಾ. ಕೆ.ಆರ್. ಸಂಧ್ಯಾರೆಡ್ಡಿ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಚಾಮರಾಜಕೋಟೆ ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೫

೧೨. ಮಲೆಮಾದೇಶ್ವರ-ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ — ಡಾ. ಕೆ. ಕೇಶವನ್ ಪ್ರಸಾದ್, ಹಂಪಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ೧೯೯೭,

೧೩. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ-ಬುಡಕಟ್ಟುಕಾವ್ಯ ಮಾಲೆ — ಸಂಪಾದಕರು ಪ್ರೊ ಹಿ.ಚಿ. ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ - ೫೮೩೨೭೧. ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣ - ೧೯೯೭

೧೪. ಜುಂಜಪ್ಪ ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ — ಚೆಲುವರಾಜು, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ, ಕಮಲಾಪುರ, ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣ -೧೯೯೭.

೧೫. ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಕಾವ್ಯ ಕರ್ನಾಟಕ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ — ಸಂಪಾದಕರು : ಒಗ್ಗರು ಹನುಮಂತಪ್ಪ ಪ್ರಸ್ತಾಪಕ : ಡಾ. ಮಂಜುನಾಥ ಬೇವಿನಕಟ್ಟಿ ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ, ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣ - ೧೯೯೯.

೧೬. ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಲಕ್ಷಣ — ಡಾ. ಟಿ.ವಿ. ವೆಂಕಟಾಚಲ ಶಾಸ್ತ್ರಿ ಡಿ.ಪಿ.ಕೆ. ಮೂರ್ತಿ ; ಪ್ರಕಾಶಕರು, ಮೈಸೂರು - ೪

೧೭. ಜಾನಪದ ವಿವಿಧ ಮುಖಗಳು — ಸಂ : ಪ್ರೊ ಶ್ರೀಕಂಠಕೂಡಿಗೆ ಸಹಸ್ರಮಾನ ಜಾನಪದ - ೧೦, ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ ಕನ್ನಡ ಭವನ, ಜೆ.ಸಿ.ರಸ್ತೆ, ಬೆಂಗಳೂರು- ೨

೧೮. ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಇತಿಹಾಸ — ಡಾ. ನಂ. ತಪಸ್ವಿಕುಮಾರ್ ಕನ್ನಡ ಪರಿಷತ್ತು, ಚಾಮರಾಜಪೇಟೆ, ಬೆಂಗಳೂರು. ೧೯೯೯

೧೯. ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನ — ಡಾ. ದೇ ಜವರೇಗೌಡ
ಡಿ.ವಿ.ಕೆ. ಮೂರ್ತಿ, ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಪುರಂ,
ಮೈಸೂರು - ४, ಮೊದಲ ಮುದ್ರಣ ೧೯೭೬

೨೦. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಪರಂಪರೆ — ರಾ ವೆಂಕಟೇಶ ಇಂದ್ವಾಡಿ
ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ,
ಹಂಪಿ, ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ, ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣ - ೧೯೯೯

೨೧. ದೇವಮಾನವ ಮಾದೇಶ್ವರ — ಎಸ್. ಪ್ರೇಮಕುಮಾರಿ, ಬಿ.ಎ.
ಕೈಲಾಸ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮಧುವನಹಳ್ಳಿ,
ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲ್ಲೂಕು, ೧೯೭೯

೨೨. ಜುಂಜಪ್ಪನ ಕಾವ್ಯ ಮುತ್ತಿನ ಹಾರ ಮಾಲಿಕೆ — ಕಂಬಾಳು (ಸಿದ್ಧಗಂಗಯ್ಯ.ಬಿ.)
ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ,
ಬೆಂಗಳೂರು ೧೯೯೬.

೨೩. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯ ಮುತ್ತಿನಹಾರ ಮಾಲಿಕೆ — ಹಿ.ಚಿ. ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ
ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ,
ಬೆಂಗಳೂರು ೧೯೯೮

೨೪. ಮೈಲಾರಲಿಂಗನಕಾವ್ಯ ಮುತ್ತಿನಹಾರ ಮಾಲಿಕೆ — ಎಂ.ಬಿ. ನೇಗಿನಹಾಳ,
ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ,
ಬೆಂಗಳೂರು . ೧೯೯೭

೨೫. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪದಕೋಶ - ೧ (ಮೈಲಾರ ಲಿಂಗ) — ಡಾ. ಮಂಜುನಾಥ ಬೇವಿನಕಟ್ಟಿ
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ,
ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ ೨೦೦೦

೨೬. ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯ — ಶಂಕರ ನಾರಾಯಣ ತೀ.ನಂ
ಪುತ್ತೂರು, ಪುತ್ತೂರು ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಘ, ೧೯೯೫

೨೭. ಜಾನಪದ ಪ್ರವೇಶ — ಚಂದ್ರಕಾಳೇನಹಳ್ಳಿ,
ಹೊಯ್ಸಳ ಪ್ರಕಾಶನ , ೧೯೭೬.

೨೮. ಜಾನಪದ : ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಯಾಮಗಳು — ಪ್ರೊ ಹಿ.ಶಿ. ರಾಮಚಂದ್ರೇಗೌಡ
ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು

೨೯. ಜಾನಪದ ಸಮಾಲೋಚನೆ — ನಾವಡ. ಎ.ವಿ.
ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ
ಬೆಂಗಳೂರು

೩೦. ಜಾನಪದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ : ಹಾಂಕೊದೃಷ್ಟಿ — ಡಾ. ಅಂಬಳಿಕೆ ಹಿರಿಯಣ್ಣ
ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ,
ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ, ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣ ೨೦೦೦

೩೧. ಜಾನಪದ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು -೧ — ಸಂಪಾದಕರು : ಡಾ. ರಂಗಾರೆಡ್ಡಿಕೋಡಿರಾಂಪುರ
ಡಾ. ಜಿ.ಆರ್. ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ,
ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ
ಕನ್ನಡ ಭವನ, ಜೆ.ಸಿ. ರಸ್ತೆ, ಬೆಂಗಳೂರು -೨
ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣ - ೨೦೦೩

೩೨. ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದರ್ಶನ — ಸಂ. ಡಾ. ಎಂ.ಎಸ್. ಸುಂಕಾಪುರ
ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಪೀಠ,
ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ ೧೯೮೦

೩೩. ಜಾನಪದ ಸಿಂಹಾವಲೋಕನ — ಡಾ. ಎನ್. ಆರ್. ನಾಯಕ
ಜಾನಪದ ಪ್ರಕಾಶನ, ಪ್ರಭಾತನಗರ,
ಹೊನ್ನಾವರ, ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ - ೧೯೮೫.

೩೪. ಮೈಲಾರ ಲಿಂಗನ ಪದಗಳು — ಸಂಪಾದಕರು :
ಡಾ. ಎಂ.ಬಿ. ನೇಗಿನಹಾಳ, ಎಂ.ಎ., ಪಿಎಚ್.ಡಿ
ಜಿ.ಎಚ್. ಕಾಲೇಜು, ಹಾವೇರಿ ಮತ್ತು ಪಿಎಚ್.ಡಿ
ಪದವಿಯ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು,
ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ
ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣ - ೧೯೮೨

೩೫. ಜಾನಪದ ಸಮ್ಮುಖ — ದೇವೇಂದ್ರ ಕುಮಾರ ಹಕಾರಿ
ಶ್ರೀ ಜಗದ್ಗುರು ಗಂಗಾಧರ ಧರ್ಮ ಪ್ರಚಾರಕ
ಮಂಡಲ, ಮೂರು ಸಾವಿರ ಮಠ,
ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ ೧೯೮೩

ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣ ಶ್ರೀ ಜಗದ್ಗುರು ಮೂರು ಸಾವಿರ
ಮಠ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ ನಂ : ೨೦೩

೩೬. ಮೈಲಾರ ಲಿಂಗನ ಪದಗಳು ಭಾಗ -೨ — ಸಂಪಾದಕರು : ಡಾ. ಎಂ.ಬಿ. ನೇಗಿನಹಾಳ,
ಆಡಳಿತಾಧಿಕಾರಿ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ,
ಬೆಳಗಾವಿ ಆವರಣ, ಬೆಳಗಾವಿ,
ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣ - ೧೯೯೦

೩೭. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಪರಂಪರೆಗಳ ಮನೋಧರ್ಮ — ಎಲ್.ಎಸ್. ಶೇಷಗಿರಿ ರಾವ್,
ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ,
ಜ್ಞಾನಭಾರತಿ, ಬೆಂಗಳೂರು - ೫೬.

೩೮. ಜಾನಪದ ನಾಯಕತ್ವ
ಸಂಪಾದಕರು :
ಡಾ. ಚಕ್ಕರೆ ಶಿವಶಂಕರ್
ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ,
ಕನ್ನಡ ಭವನ, ಜೆ.ಸಿ.ರಸ್ತೆ, ಬೆಂಗಳೂರು - ೦೨

೩೯. ಜಾನಪದ ಭಂಡಾರ
ಡಾ. ದೇವೇಂದ್ರ ಕುಮಾರ್ ಹಕಾರಿ
ಕುವೆಂಪು ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರ, ಬೆಂಗಳೂರು - ೪೦

೪೦. ವಿಮರ್ಶೆಯ ಪರಿಭಾಷೆ
ಓ.ಎಲ್. ನಾಗಭೂಷಣ ಸ್ವಾಮಿ
ಅಂಕಿತ ಪುಸ್ತಕ, ೧೩೮, ಮೊದಲನೇ ಮಹಡಿ,
ಗಾಂಧಿಬಜಾರ್ ಸರ್ಕಲ್, ಬಸವನಗುಡಿ,
ಬೆಂಗಳೂರು -೦೪, ಪ್ರಥಮ ಆವೃತಿ ೧೯೯೮

೪೧. ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು
ಸಂ.ಡಾ.ಎಲ್.ಆರ್. ಹೆಗಡೆ ಎಂ.ಎ., ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ
ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ ೧೯೭೫.

೪೨. ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ದರ್ಶನ
ಮೈ.ಸು. ಶೇಷಗಿರಿರಾವ್
ಮಲೆನಾಡು ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು - ೨೦
೧೯೭೮

೪೩. ಜನಪದ ಧರ್ಮ
ಸುಂಕಾಪುರ ಎಂ.ಎಸ್. ಪ್ರಸಾರಾಂಗ
ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ,
ಬೆಂಗಳೂರು - ೧೯೮೩.

೪೪. ಜನಪದ ಹಾಲುಮತ ಮಹಾಕಾವ್ಯ
ಸಂಪಾದಕರು : ಡಾ. ವೀರಣ್ಣದಂಡೆ
ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ,
ಬೆಂಗಳೂರು, ಮೊದಲ ಆವೃತ್ತಿ ೨೦೦೦

೪೫. ಗಿಲ್ಗಮೆಶ್ ಮಹಾಕಾವ್ಯ
ಡಾ. ಬಸವರಾಜ ನಾಯ್ಕರ
ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು
ಆವೃತ್ತಿ ೨೦೦೦

೪೬. ಕಲೆವಾಲ
ಅನುವಾದಕರು : ಡಾ. ಕೆ.ಆರ್. ಸಂಧ್ಯಾರೆಡ್ಡಿ
ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು ೧೮

೪೭. ಪ್ಲೀಟರು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಲಾವಣಿಗಳು
ಕ್ಯಾತನಹಳ್ಳಿ ರಾಮಣ್ಣ
ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ
ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ೧೯೯೧

೪೮. ಸ್ಯಾಸಿಚಿನ್ನಮ್ಮನ ಕಾವ್ಯ
ಕರ್ನಾಟಕ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ -೨ — ಸಂ.ಸ.ಚಿ. ರಾಮೇಶ್
ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ,
ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ, ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣ - ೧೯೯೯

೪೯. ಜಾನಪದ ಜಾಹ್ನವಿ — ಶ್ರೀಮತಿ ಶಾರದಾ ಶಾಮಣ್ಣ
ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಚಾಮರಾಜಪೇಟೆ,
ಬೆಂಗಳೂರು, ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣ - ೧೯೯೬

೫೦. ಗ್ರಾಮದೇವತೆಗಳು — ಡಾ. ಸಿದ್ದಲಿಂಗಯ್ಯ,
ಮೂಲಭಾರತಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು
ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣ ೧೯೯೭

೫೧. ಕಾಡುಗೊಲ್ಲರ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಮತ್ತು
ನಂಬಿಕೆಗಳು — ತೀ.ನಂ. ಶಂಕರನಾರಾಯಣ,
ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ೧೯೮೨

೫೨. ಪುರಾಣ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ದೇಶೀವಾದ — ಡಾ. ಅರವಿಂದ ಮಾಲಗತ್ತಿ
ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಬೆಂಗಳೂರು.
ಮುದ್ರಣ - ೨೦೦೦

೫೩. ಜಾನಪದ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ — ಸಿ.ಸಿ.ವಿ.ಪೈ.ಎಸ್.ಜೆ
ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ
ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣ, ಆಗಸ್ಟ್ ೧೯೭೮

೫೪. ಮಹಿಳಾ ಜನಪದ — ಸಂಪಾದಕರು ಡಾ. ಕೆ.ಆರ. ಸಂಧ್ಯಾರೆಡ್ಡಿ
ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ,
ಕನ್ನಡ ಭವನ, ಜೆ.ಸಿ. ರಸ್ತೆ, ಬೆಂಗಳೂರು -೨
ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣ ೨೦೦೩.

೫೫. ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳ
ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೀರರು — ಡಾ. ನಿಂಗಪ್ಪ ಮುದೇನೂರು
ಬೆಂಗಳೂರು, ಪ್ರಥಮ ಆವೃತಿ ೨೦೦೪

೫೬. ಸತ್ಯವೇದವು — ಬೈಬಲ್ ಸೊಸೈಟಿ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ
೨೦೬, ಮಹಾತ್ಮಗಾಂಧಿರಸ್ತೆ, ಬೆಂಗಳೂರು.
ಮರುಮುದ್ರಣ - ೨೦೦೧

೫೭. ಜನಪದ ಮಹಾಕಾವ್ಯ — ಶಂಕರನಾರಾಯಣ ತೀ.ನಂ.
ಪುತ್ತೂರು, ಪುತ್ತೂರು ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಘ,೧೯೯೫

೫೮. ಜನಪದ ಕಥನಗೀತೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆ
ಒಂದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ — ಡಾ. ಎಂ.ಕೆ. ರುಕ್ಮಿಣಿ
ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು ಪ್ರಕಟಣೆ ೨೦೦೮.

೫೯. ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿನ ಆಧುನಿಕ ಲೇಖಕಿಯರ ತೌಲನಿಕ ಸ್ತ್ರೀವಾದೀ ಅಧ್ಯಯನ. — ಡಾ . ಎಲ್. ಜಿ. ಮೀರಾ, ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರ ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ವರ್ಷ - ೨೦೦೭.

೬೦. ಕನ್ನಡ ಮಹಿಳಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆ — ಸಂಪಾದಕರು - ಎಚ್. ಎಸ್. ಶ್ರೀಮತಿ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ವರ್ಷ -೨೦೦೬.

೬೧. ಮಹಿಳೆ ಬಿಡುಗಡೆ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ — ಎನ್. ಗಾಯಿತ್ರಿ, ನವಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಕಾಶನ, ೧೯೯೪.

೬೨. ಜಾನಪದ ಗಂಗೋತ್ರಿ — ಸಂ. ಎಸ್. ಕೆ. ಕರೀಂಖಾನ್, ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು - ೧೯೮೯.

೬೩. ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆ — ಡಾ. ವಿಜಯಶ್ರೀಸಬರದ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಚಾಮರಾಜಪೇಟೆ, ಬೆಂಗಳೂರು - ೨೦೦೬.

೬೪. ಜಾನಪದ ದರ್ಶನ — ಗೊ. ರು. ಚನ್ನಬಸಪ್ಪ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಚಾಮರಾಜಪೇಟೆ, ಬೆಂಗಳೂರು -೧೯೯೧.

೬೫. ಮಲೆಯ ಮಹದೇಶ್ವರ — ಸಂ. ಅರವಿಂದ ಮಾಲಗತ್ತಿ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಮೈಸೂರು - ೨೦೦೦.

೬೬. ಜಾನಪದ ಪರಾಗ — ಪ್ರೊ. ಎಂ. ಎಲ್ ನರಸಿಂಹಮೂರ್ತಿ, ತಳಗವಾದಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಕುವೆಂಪುನಗರ, ಮೈಸೂರು - ೨೦೦೩.

೬೭. ಮಲೆಯ ಮಹದೇಶ್ವರ — ಡಾ. ಬಿ. ಎಸ್. ಸ್ವಾಮಿ
ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು
ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ,
ಬೆಂಗಳೂರು - ೧೯೯೫.

೬೮. ಮಹಿಳಾ ಜಾನಪದ — ಸಂ. ಡಾ. ಕೆ. ಆರ್. ಸಂಧ್ಯಾರೆಡ್ಡಿ
ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು
ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ,
ಬೆಂಗಳೂರು- ೨೦೦೩.

೬೯. ಜಾನಪದ ಅನ್ವಯಿಕತೆ — ಸಂ. ಡಾ.ಜಿ. ಆರ್. ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ
ಡಾ. ರಂಗಾರೆಡ್ಡಿ ಕೋಡಿರಾಂಪುರ
ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು
ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ
ಬೆಂಗಳೂರು - ೨೦೦೩.

೭೦. ಜಾನಪದ ಲೋಕ — ಚೆನ್ನಣ್ಣ ವಾಲೀಕಾರ
ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ,
ಮಂಜುನಾಥನಗರ,
ಬೆಂಗಳೂರು - ೨೦೦೨.

೭೧. ಜಾನಪದ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ — ಪ್ರೊ. ಡಿ. ಲಿಂಗಯ್ಯ
ಡಾ. ಕೆ. ಆರ್. ಸಂಧ್ಯಾರೆಡ್ಡಿ
ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು,
ಬೆಂಗಳೂರು.

೭೨. ಜಾನಪದ ತತ್ವಗಳು — ಡಾ. ಅರವಿಂದ ಮಾಲಗತ್ತಿ
ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ಮೈಸೂರು
ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ - ೧೯೯೯.

೭೩. ಜಾನಪದ - ೧೯೯೩ — ಡಾ. ರಂಗಾರೆಡ್ಡಿ ಕೋಡಿರಾಂಪುರ
ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು
ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ
ಬೆಂಗಳೂರು - ೧೯೮೫.

೭೪. ಜಾನಪದ ಲೋಚನ — ಅಂಬಲಿಕೆ ಹಿರಿಯಣ್ಣ
ಪ್ರಜ್ವಲ ಪ್ರಕಾಶನ
ಮೈಸೂರು - ೧೯೯೪.

೭೫. ಜಾನಪದ ಸಂಯೋಜನೆ — ಜೀನಹಳ್ಳಿ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಪ್ಪ, ಹೇಮು ಪ್ರಕಾಶನ, ಜೀನಹಳ್ಳಿ ೧೯೮೨.

೭೬. ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ — ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಕಂಬಾರ, ಐ. ಬಿ. ಹೆಚ್. ಪ್ರಕಾಶನ, ಗಾಂಧಿನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು - ೧೯೭೮.

೭೭. ಆಕಾಶ ಜಾನಪದ — ಪ್ರೊ. ಹಂಪ ನಾಗರಾಜಯ್ಯ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಬೆಂಗಳೂರು - ೧೯೮೫.

೭೮. ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ — ಜಿ. ಎಸ್. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ೧೯೮೦

೭೯. ಜಾನಪದ ಅಂತರಂಗ — ಡಾ. ಹಿ. ಶಿ. ರಾಮಚಂದ್ರೇಗೌಡ, ಮನವಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು, ೧೯೮೭

೮೦. ಕನ್ನಡ ಜಾನಪದ ಪ್ರಜ್ಞೆ — ಡಾ. ವೀರಣ್ಣ ದಂಡೆ, ಕವಿವರ್ಮ ಪ್ರಕಶಾನ, ಕಲಬುರ್ಗಿ, ೧೯೯೩.

೮೧. ಕನ್ನಡ ಜಾನಪದ ಕೆಲವು ಮುಖಗಳು — ಸತ್ಯನಾಥ ಬಿ. ಎನ್, ಶಾರದ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು - ೧೯೮೮.

೮೨. ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನ — ಎನ್. ಭಕ್ತವತ್ಸಲರೆಡ್ಡಿ, ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ದೃಷ್ಟಿ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳ ಜಾನಪದ ಸಂಘ, ತ್ರಿವೇಂಡ್ರಂ.

೮೩. ಜಾನಪದ ಚಿಂತನ — ಚಕ್ಕರೆ ಶಿವಶಂಕರ್, ಕಲ್ಯಾಣಿ ಪ್ರಕಾಶನ ೧೯೮೦

೮೪. ಮೈಲಾರನ ಜಾತ್ರೆ — ಎಸ್. ಎಸ್. ಹಿರೇಮಠ
ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ
ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ,
ಹಂಪಿ-೧೯೯೪.

೮೫. ಜಾನಪದ ವಿವಿಧ ಮುಖಗಳು — ಸಂ. ಪ್ರೊ. ಶ್ರೀಕಂಠರೂಡಿಗೆ
ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು
ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ,
ಬೆಂಗಳೂರು - ೫೬೦೦೦೨.

೮೬. ಕಲೆವಾಲಾ ಅನುವಾದ — ಡಾ. ಕೆ. ಆರ್. ಸಂಧ್ಯಾರೆಡ್ಡಿ
ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ
ಬೆಂಗಳೂರು -೧೮.

೮೭. ಫ್ಲೀಟರು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಲಾವಣಿಗಳು — ಕಾತ್ಯನಹಳ್ಳಿ ರಾಮಣ್ಣ
ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ
ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ -೧೯೯೧.

೮೮. ಜಾನಪದ ಭಂಡಾರ — ಡಾ. ದೇವೇಂದ್ರಕುಮಾರಹಕಾರಿ
ಕುವೆಂಪು ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರ
ಬೆಂಗಳೂರು -೧೦.

೮೯. ಜಾನಪದ ಜಾಹ್ನವಿ — ಶ್ರೀಮತಿ ಶಾರದಾ ಶಾಮಣ್ಣ
ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು
ಚಾಮರಾಜಪೇಟೆ
ಬೆಂಗಳೂರು - ೧೯೯೬.

೯೦. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಪರಂಪರೆ — ರಾ. ವೆಂಕಟೇಶ್ ಇಂದ್ವಾಡಿ
ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ಕನ್ನಡ
ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ,
ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ -೧೯೯೯.

೯೧. ಪುರಾಣ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ದೇಶೀವಾದ — ಡಾ. ಅರವಿಂದ ಮಾಲಗತ್ತಿ
ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು
ಬೆಂಗಳೂರು -೧೮.

೯೨. ಮೈಲಾರ ಲಿಂಗನ ಪದಗಳು — ಸಂ. ಎಂ. ಬಿ. ನೇಗಿನಹಾಳ
ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ
ಧಾರವಾಡ - ೧೯೮೨.

೯೩. ಕುಮಾರರಾಮು ಮತ್ತು ಕೃಷ್ಣ ಗೊಲ್ಲರ ಮಹಾಕಾವ್ಯ — ಡಾ. ಕೆ. ಎಂ. ಮೈತ್ರಿ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ಕಮಲಪುರ -೧೯೯೭.

೯೪. ಜಾನಪದ ಮುನ್ನೋಟ — ಡಾ. ಪಿ. ಕೆ. ಖಂಡೋಬಾ, ಸಂಗೀತಾ ಫಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ - ೧೯೯೩.

೯೫. ಜಾನಪದ ಸಿಂಹಾವಲೋಕನ — ಡಾ. ಎನ್. ಆರ್. ನಾಯಕ, ಜಾನಪದ ಪ್ರಕಾಶನ, ಪ್ರಭಾತ ನಗರ, ಹೊನ್ನಾವರ, ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ - ೧೯೮೫.

೯೬. ಶತಮಾನದ ಜಾನಪದ — ಡಾ. ಹಿ. ಶಿ. ರಾಮಚಂದ್ರೇಗೌಡ, ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪ್ರಕಾಶನ, ಅಂಬಾರಕೊಪ್ಲ, ಅಂಕೋಲಾ.

೯೭. ಕರ್ನಾಟಕ ಜನಪದ ಕಲೆಗಳ ಕೋಶ — ಸಂ.ಹಿ.ಚಿ.ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ ೫೮೩೨೨೧, ೧೯೯೯

★★★★★